

مختصر

سيرة الرسول
صلى الله عليه وسلم

Rasûlullah'ın Hayatı

صلى الله عليه وسلم

Muhammed bin Abdulvehhâb

محمد بن عبد الوهاب

HÜCCET YAYINLARI

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا

Andolsun ki, Allah'a ve ahiret gününe kavuşmayı umanlar ve Allah'ı çokça zikreden kimseler için, Allah'ın Rasûlü'nde güzel bir örnek vardır.

Haşr Suresi: 24

Rasûlullah'ın Hayatı

Sallallahu Aleyhi ve Sellem

Muhammed bin Abdulvehhâb

Çeviren

Elif BOZKURT

Oku, yaratan Rabbinin adıyla...

İçindekiler

MUELLİFİN ÖNSÖZÜ	5
ÂDEM Aleyhis selam VE İBLİSİN KISSASI	8
AMR BIN LUHAY'IN KISSASI VE İBRAHİM Aleyhis selam'IN DİNİNİ DEĞİŞTİRMESİ	20
KÂBE'NİN İDARESİ	23
Sofe Teşkilatı	24
Advan Teşkilatı	24
Hilfu'l-Fudûl	27
KUREYŞLİLERİN KENDİLERİNİ ÜSTÜN GÖRMELERİ VE KENDİLERİNİ "HUMS" EHLİ OLARAK İSİMLENDİRMELERİ	29
EHLİ KİTABIN PEYGAMBER BEKLENTİSİ	31
DİNDEN DÖNENLER İLE SAVAŞ	38
Birinci Delil	41
İkinci Delil	42
Üçüncü Delil	44
Dördüncü Delil	44
Beşinci Delil	45
Altıncı Delil	46
Yedinci Delil	47
NEBİ Sallallahu aleyhi ve sellem'İN NESEBİ	50
Fil Kısası	50
RASÛLULLAH Sallallahu aleyhi ve sellem'İN BABASI ABDULLAH'IN VEFATI	55
RASÛLULLAH Sallallahu aleyhi ve sellem'İN DEDESİ ABDULMUTTALIB	56
RASÛLULLAH Sallallahu aleyhi ve sellem'İN BABASI ABDULLAH	60
RASÛLULLAH Sallallahu aleyhi ve sellem'İN AMCASI EBÛ TALİB	62
RASÛLULLAH Sallallahu aleyhi ve sellem'İN TİCARET İÇİN ŞAM'A GİDİŞİ VE HATİCE Radıyallahu anha İLE EVLİLİĞİ	65
RASÛLULLAH Sallallahu aleyhi ve sellem'İN HİRA MAĞARASINDA İNZİVAYA ÇEKİLMESİ	66
KÂBE'NİN İNŞASI	67
CAHİLİYE EHLİNİN ÜZERİNDE BULUNDUĞU BAZI HÂLLER	70

İbrahim <i>Aleyhiss selam</i> 'ın Dinini Değiştiren İlk Kişi: Amr bin Luhay	71
Menat Putu	73
Lat Putu	73
Uzza Putu	74
Hubel Putu	74
Zul-Helesa	75
Âmmu Enes Putu	75
VAHYİN BAŞLANGICI	76
Vahyin Çeşitleri	78
İLK İMAN EDENLER	81
Zeyd Bin Harise <i>Radıyallahu anhu</i> 'nın Durumu	81
İlk Şehid Sümeyye <i>Radıyallahu anha</i>	83
DAVETİN BAŞLANGICI	84
Akıtılan İlk Kan	85
Müşriklerin Alay Etmesi	85
HABEŞİSTAN'A İLK HİCRET VE SONRASINDA YAŞANAN OLAYLAR	87
Habeşistan'a İkinci Hicret	87
Kureys, Müslümanları Kendilerine Geri Vermesi İçin Necâşi'ye Elçi Gönderiyor	88
Kendisini Ummu Habibe İle Evlendirmesi İçin, Rasûlullah <i>Sallallahu aleyhi ve sellem</i> 'in Necâşi'ye Gönderdiği Mektup	91
Necâşi'nin Ölümü	91
HAMZA BİN ABDULMUTTALİB <i>Radıyallahu anhu</i> 'NUN MÜSLÜMAN OLUŞU	93
ÖMER <i>Radıyallahu anhu</i> 'NUN MÜSLÜMAN OLUŞU	94
EBÜ TALİB'İN RASÛLULLAH <i>Sallallahu aleyhi ve sellem</i> 'İ HİMAYE ETMESİ	96
Haşimoğullarına, Şi'bi Ebû Talib'te Uygulanan Ambargo	97
Antlaşma Sayfasının İptal Edilmesi	101
Hatice <i>Radıyallahu anha</i> 'nın ve Ebû Talib'in Vefatı	103
Müşriklerin Ruh ve Ashab-ı Kehf Hakkındaki Soruları	105
VELİD BİN MUĞİRE'NİN KUR'AN'A SİHİR DEMESİ	108
AYIN YARILMASI	111
Müşriklerin mucize istekleri hakkında	111
RASÛLULLAH <i>Sallallahu aleyhi ve sellem</i> 'İN TAİFE GİDİŞİ	121

İSRA VE MIRAC	123
HİCRET BÖLÜMÜ	125
Birinci Akabe Biati	126
Sa'd bin Muaz ve Useyd bin Hudayr'ın Müslüman Oluşu	127
İkinci Akabe Biati	129
MEDİNE'YE HİCRET	135
Kureys'in, Rasûlullah Sallallahü aleyhi ve sellem'i Öldürmek İçin Dâru'n-Nedve'de toplanması	135
Suraka Bin Mâlik'in Hikâyesi	138
Ummu Mabe'd'in Kıssası	139
RASÛLULLAH Sallallahü aleyhi ve sellem'İN MEDİNE'YE GİRİŞİ	143
Mescidin İnşası	146
Rasûlullah Sallallahü aleyhi ve sellem'in Aişe Radiyallahü anha İle Evlenmesi	147
Ensar ve Muhacir Arasındaki Kardeşlik	147
HİCRET'İN BİRİNCİ YILI OLAYLARI	149
İnsanların Gözdeleri Vefat Etti	149
Abdullah bin Selam'ın Müslüman Oluşu	150
HİCRET'İN İKİNCİ YILI OLAYLARI	151
Kiblenin Değişmesi	151
ALLAH RASÛLÜ Sallallahü aleyhi ve sellem'İN BAZI HUSUSİYETLERİ	155
ALLAH RASÛLÜ Sallallahü aleyhi ve sellem'İN DÜZENLEDİĞİ İLK BİRLİK	157
Ubeyde bin Haris Seriyyesi	157
Sa'd bin Ebi Vakkas Seriyyesi	158
El-Ebva Gazvesi	158
Bevat Gazvesi	158
Allah Rasûlü Sallallahü aleyhi ve sellem'in Kurz bin Cabir'i Yakalamak İçin Çıkışı	158
Uşeyre Gazvesi	159
Abdullah bin Caş Seriyyesi	159
Amr bin Hadrami'nin Öldürülmesi	160
Fitnenin Manası	160
Büyük Bedir Gazvesi; Furkan Günü	162
Bedir Ganimetlerinin Taksimi	170
Bedir Esirleri	171

HİCRET'İN ÜÇÜNCÜ YILI OLAYLARI	173
Beni Kaynuka Gazvesi	173
Uhud Gazvesi	173
HİCRET'İN DÖRDÜNCÜ YILI OLAYLARI	180
Bî'ri Maune Olayı	180
HİCRET'İN BEŞİNCİ YILI OLAYLARI	181
Müreyysi Gazvesi	181
İfk Hadisesi	181
Ahzab Savaşı	184
HİCRET'İN ALTINCI YILI OLAYLARI	190
Hayber Gazvesi	197
Cafer bin Ebi Talib ve Habeşli Yolcuların Gelişi	200
Allah Rasûlü <i>Sallallahu aleyhi ve sellem</i> 'in, Vadi'l-Kura'daki Bazı Yahudileri Muhasara Altına Alması ..	201
Allah Rasûlü <i>Sallallahu aleyhi ve sellem</i> 'in Hurkat'a Bir Seriyeye Göndermesi	202
Kaza Umresi	202
HİCRET'İN SEKİZİNCİ YILI OLAYLARI	204
Mute Savaşı	204
Büyük Fetih Gazvesi	207
Ebû Sufyan'ın Medine'ye Gelişi	208
Amr bin As <i>Radıyallahu anhu</i> 'nın Suvâ Putunu Yıkması	219
Sa'd bin Zeyd <i>Radıyallahu anhu</i> 'nın Menat'ı Yıkma İçin Gönderilmesi	220
Huneyn Gazvesi	220
Hevazin Esirlerine Yapılan İyilik	226
Taif Gazvesi	228
TAİF GAZVESİ'NDEN ÇIKARILACAK FİKHİ DERSLER	232
Birinci Fikhi Hüküm	232
İkinci Fikhi Hüküm	232
Üçüncü Fikhi Hüküm	233
HİCRET'İN DOKUZUNCU YILI OLAYLARI	234
Ka'b bin Züheyr Kıssası	237
Tebük Gazvesi	239
Arap Heyetlerinin Allah Rasûlü <i>Sallallahu aleyhi ve sellem</i> 'e Gelişi	247

Beni Temim Heyeti.....	248
Tayy Kabilesinin Heyeti.....	251
Abdu'l-Kays Heyeti.....	251
Museyleme'nin de Aralarında Bulunduğu Hanifeoğulları Heyeti.....	252
Ebü Bekir Radiyallahu anhu'nun Hac Emirliği.....	253
VEDA HACCI.....	254
USAME BIN ZEYD Radiyallahu anhu'NUN BELKA'YA GÖNDERİLMESİ.....	256
ALLAH RASÜLÜ Sallallahu aleyhi ve sellem'İN HASTALIĞI.....	257
RASÜLULLAH Sallallahu aleyhi ve sellem'İN VEFATI.....	260
SAKİFE OLAYI.....	262
Ebü Bekir Radiyallahu anhu'ya Yapılan Umumi Biat.....	265
EBÜ BEKİR ES-SİDDİK Radiyallahu anhu'NUN FAZİLETİ VE RAŞİD HALİFELİĞİ.....	267
RIDDE OLAYI.....	269
ALLAH Subhanehu ve Teala'NIN TAYY KABİLESİNE ADİY BIN HATİM İLE VERDİĞİ NİMET.....	272
MÜRTEDLER İLE SAVAŞ.....	274
HALİD BIN VELİD Radiyallahu anhu'NUN BUZAHA VE DİĞER KABİLELERE KARŞI DÜZENLEDİĞİ SERİYYE.....	278
BENİ ÂMİR VE DİĞERLERİNİN İSLÂM'A DÖNÜŞÜ.....	283
HALİD BIN VELİD Radiyallahu anhu'NUN YEMÂME ÜZERİNE GİDİŞİ.....	285
MUSEYLEMETU'L-KEZZÂB'IN FİTNESİNE KAPILAN YEMÂME EHLİNİN DİNDEN DÖNME KISSASI.....	288
HALİD Radiyallahu anhu'NUN BATAH'DAN GÖNDERDİĞİ ÖNCÜ BİRLİK.....	294
BENİ SÜLEYM'İN DİNDEN DÖNMESİ.....	302
Fecae'nin Yakılarak Öldürülmesi.....	303
BAHREYN HALKININ DİNDEN DÖNMESİ.....	307
UMMAN'DAKİ DEBA VE EZD SAKİNLERİNİN DİNDEN DÖNMESİ.....	312
HİCRET'İN ON İKİNCİ YILI OLAYLARI.....	315
Halid Radiyallahu anhu'nun Irak'a Gidişi.....	315
HİCRET'İN ON ÜÇÜNCÜ YILI OLAYLARI.....	316
Sıddık Radiyallahu anhu'nun Vefatı.....	318
HİCRET'İN YİRMİ DÖRDÜNCÜ YILI OLAYLARI.....	319
HİCRET'İN ON BEŞİNCİ YILI OLAYLARI.....	

Kadisiye'nin Fethi.....	319
HİCRET'İN ON ALTINCI YILI OLAYLARI.....	321
HİCRET'İN ON YEDİNCİ YILI OLAYLARI.....	322
HİCRET'İN ON SEKİZİNCİ YILI OLAYLARI.....	323
HİCRET'İN ON DOKUZUNCU YILI OLAYLARI.....	324
HİCRET'İN YİRMİNCİ YILI OLAYLARI.....	324
HİCRET'İN YİRMİ BİRİNCİ YILI OLAYLARI.....	325
HİCRET'İN YİRMİ İKİNCİ YILI OLAYLARI.....	326
HİCRET'İN YİRMİ ÜÇÜNCÜ YILI OLAYLARI.....	327
HİCRET'İN YİRMİ DÖRDÜNCÜ YILI OLAYLARI.....	329
HİCRET'İN YİRMİ BEŞİNCİ YILI OLAYLARI.....	330
HİCRET'İN YİRMİ ALTINCI YILI OLAYLARI.....	331
HİCRET'İN YİRMİ YEDİNCİ YILI OLAYLARI.....	332
HİCRET'İN YİRMİ SEKİZİNCİ YILI OLAYLARI.....	333
HİCRET'İN YİRMİ DOKUZUNCU YILI OLAYLARI.....	334
HİCRET'İN OTUZUNCU YILI OLAYLARI.....	335
HİCRET'İN OTUZ BİRİNCİ YILI OLAYLARI.....	336
HİCRET'İN OTUZ İKİNCİ YILI OLAYLARI.....	337
HİCRET'İN OTUZ ÜÇÜNCÜ YILI OLAYLARI.....	338
HİCRET'İN OTUZ DÖRDÜNCÜ YILI OLAYLARI.....	339
HİCRET'İN OTUZ BEŞİNCİ YILI OLAYLARI.....	340
Cemel Vakası.....	341
HİCRET'İN OTUZ YEDİNCİ YILI OLAYLARI.....	342
HİCRET'İN OTUZ SEKİZİNCİ YILI OLAYLARI.....	345
HİCRET'İN KIRKINCI YILI OLAYLARI.....	346
HİCRET'İN KIRK İKİNCİ YILI OLAYLARI.....	348
HİCRET'İN KIRK ÜÇÜNCÜ YILI OLAYLARI.....	348
HİCRET'İN KIRK DÖRDÜNCÜ YILI OLAYLARI.....	348
HİCRET'İN KIRK BEŞİNCİ YILI OLAYLARI.....	349
HİCRET'İN KIRK ALTINCI YILI OLAYLARI.....	349
HİCRET'İN KIRK YEDİNCİ YILI OLAYLARI.....	349
HİCRET'İN KIRK DOKUZUNCU YILI OLAYLARI.....	350

HİCRET'İN ELLİ BİRİNCİ YILI OLAYLARI	350
HİCRET'İN ELLİ İKİNCİ YILI OLAYLARI	351
HİCRET'İN ELLİ ÜÇÜNCÜ YILI OLAYLARI	351
HİCRET'İN ELLİ DÖRDÜNCÜ YILI OLAYLARI	352
HİCRET'İN ELLİ BEŞİNCİ YILI OLAYLARI	352
HİCRET'İN ELLİ ALTINCI YILI OLAYLARI	353
HİCRET'İN ELLİ YEDİNCİ YILI OLAYLARI	353
HİCRET'İN ELLİ SEKİZİNCİ YILI OLAYLARI	354
HİCRET'İN ALTMİŞİNCİ YILI OLAYLARI	354
ABBASİLER DEVLETİ	358
KİTAPLARIN YAZILMAYA BAŞLANMASI	359

MÜELLİFİN ÖNSÖZÜ

Bismillahirrahmanirrahim

Âlemlerin rabbi olan Allah *Subhanehu ve Teala'*ya hamd olsun. Allah *Subhanehu ve Teala'*nın salâtı, selamı ve bereketi Muhammed *Sallallahu aleyhi ve sellem*'e onun ehline ve bütün ashabının üzerine olsun.

Allah *Subhanehu ve Teala* sana rahmet etsin! Bil ki, Allah *Subhanehu ve Teala'*nın sana farz kıldığı şeylerin en önemlisi dinini öğrenmendir. Dinini öğrenip onunla amel etmen cennete gitmene vesile olur. Onu bilmemen veya onu kaybetmen ise cehenneme girmene sebep olur.

Anlayış sahiplerinin açık bir şekilde bilmesi gereken gerçek şu ki, geçmiş ümmetlerin durumlarından haberdar olmak gerekir. Geçmiş ümmetlerden Allah *Subhanehu ve Teala'*ya itaat eden kimselerin kıssalarını ve Allah *Subhanehu ve Teala'*nın onlara nasıl bir muamelede bulunduğunu, aynı şekilde Allah *Subhanehu ve Teala'*ya isyan edenlerin kıssalarını ve Allah *Subhanehu ve Teala'*nın onlara nasıl bir muamelede bulunduğunu idrak etmeyen kişi için yapılabilecek herhangi bir şey yoktur. Allah *Subhanehu ve Teala* şöyle buyuruyor:

"Biz onlardan önce, kendilerinden daha zorlu nice nesilleri helâk ettik de ülke ülke dolaşıp kaçacak delik aradılar. Kaçacak bir yer mi var?"¹

Seleften bazıları der ki: "Kıssalar Allah *Subhanehu ve Teala'*nın askerleridir" yani inatla karşı çıkanlar dâhi, onları inkâr edemezler. Bu kıssaların ilki, Allah *Subhanehu ve Teala'*nın Âdem *Aleyhı selam* ve İblis hadisesinden bahsettiği kıssadır. Söz konusu kıssa Âdem *Aleyhı selam* ve zevcesinin yeryüzüne indirilmesini de kapsar. Bu kıssayı dikkatle inceleyenler onda birçok meselenin izahını ve çözümünü bulurlar. Bu kıssanın sonunda Allah *Subhanehu ve Teala* şöyle buyuruyor:

¹ Kaf Suresi: 36.

"Derken Âdem Rabbinden birtakım kelimeler aldı, (onlarla tövbe etti. O da) tövbesini kabul etti. Muhakkak ki O, tövbeyi çok kabul eden, çok esirgeyendir. Onlara dedik ki: İnin oradan (cennetten) hepiniz. Tarafımdan size bir yol gösterici gelir de kim ona uyarsa, onlar için herhangi bir korku yoktur, onlar üzülmeyeceklerdir."²

Allah *Subhanehu ve Teala* başka bir âyette de şöyle buyuruyor:

"Allah (onlara) şöyle dedi: Birbirinize düşman olmak üzere hepiniz oradan (cennetten) inin. Artık benden size bir hidâyet geldiği zaman, kim benim hidâyetime uyarsa işte o, sapıklığa düşmez ve sıkıntı çekmez. Her kim de benim zikrimden yüz çevirirse, mutlaka ona dar bir geçim vardır. Bir de onu kıyamet gününde kör olarak haşrederiz. O da şöyle der: Rabbim! Dünyada gören bir kimse olduğum hâlde, niçin beni kör olarak haşrettin? Allah: "Evet, öyledir. Âyetlerimiz sana geldi de sen onları unuttun. Aynı şekilde bugün de sen unutuluyorsun" der. Haddi aşan ve Rabbinin âyetlerine inanmayanları işte böyle cezalandırırız. Şüphesiz ahiret azabı daha şiddetli ve daha kalıcıdır."³

Allah *Subhanehu ve Teala*'nın bize vadettiği hidâyet, Peygamberlerin gönderilmesidir. Allah *Subhanehu ve Teala* vadini yerine getirmiş ve gerektiğinde de Peygamberler göndermiştir.

"Müjdeleyiciler ve uyarıcılar olarak Peygamberler gönderdik ki, Peygamberlerden sonra insanların Allah'a karşı bir bahaneleri olmasın. Allah, mutlak güç sahibidir, hüküm ve hikmet sahibidir."⁴

Rasûllerin ilki Nuh *Aleyhisselam*, sonuncusu bizim Peygamberimiz Muhammed *Sallallahu aleyhi ve sellem*'dir.

Ey Allah'ın kulu!

Allah *Subhanehu ve Teala* ile kulu arasındaki bu bağı anlama konusunda gayretli ol. Kim ona tutunursa selamete erer, kim de onu kaybederse mahvolur. Aynı şekilde baban Âdem *Aleyhisselam*'ın başına ne geldiğini ve düşmanın iblise ne olduğunu öğ-

² Bakara Suresi: 37, 38.

³ Taha Suresi: 123, 127.

⁴ Nisa Suresi: 165.

renmek için gayretli ol. Nuh ve kavmi, Hud ve kavmi, Sâlih ve kavmi, İbrahim ve kavmi, Lut ve kavmi, Musa ve kavmi, İsa ve kavmi, Muhammed ve kavminin *Alleyhüm'el-selam* başına gelenleri öğren. İlim ehlinin Nebi *Sallallahu aleyhi ve sellem* ve kavmi ile ilgili anlattıkları olayları, Mekke ve Medine'de onun ve beraberindekilerin yaşadıklarını öğren.

Aynı şekilde âlimlerin, ashabın hâl ve amelleri ile ilgili anlattıklarını öğren. Böylece İslâm'ı ve küfrü öğrenmiş olursun. Muhakkak ki İslâm bugün gariptir. İnsanların çoğu İslâm ile küfrü birbirinden ayırt edememektedirler. İşte bu, kurtuluşu olmayan bir helâktir.

ÂDEM *Aleyhisselam* VE İBLİSİN KISSASI

Âdem *Aleyhisselam* ve İblis kıssası ile ilgili olarak Allah *Subhanehu ve Teala*'nın Kur'an'ı Kerim'de bildirdiği olaylardan başka bir bilgimiz yoktur. Âdem *Aleyhisselam*'ın soyunun kıssası ise şöyledir: Başta Allah *Subhanehu ve Teala* Âdem'in zürriyetini onun sulbünden zerreler halinde çıkardı ve onlardan Allah *Subhanehu ve Teala*'ya hiçbir şeyi şirk koşmayacaklarına dair söz aldı. Allah *Subhanehu ve Teala* şöyle buyuruyor:

"Hani Rabbin Âdemoğlunun sulbünden zürriyetini almış, onları kendilerine şahit tutarak ben sizin rabbiniz değil miyim demişti. Onlar da evet şahit olduk ki Rabbimizsin demişlerdi."⁵

Âdem *Aleyhisselam*, zürriyeti içinde kandil gibi parlayan Peygamberler ve onların arasında da diğerlerinden daha parlak bir adam gördü. Onun kim olduğunu sordu. Ona Davut *Aleyhisselam* olduğu söylendi. Onun ömrünün kaç yıl olduğunu sordu. Atmış yıl denildi. Ona ömründen kırk yıl hibe ediyorum dedi. Âdem *Aleyhisselam*'ın ömrü ise bin yıl idi. Yine onlardan kör, cüzzamlı ve kederli olanları gördü. Dedi ki: "Ya Rabbi, neden onları birbirine eşit yaratmadın?" Allah *Subhanehu ve Teala* buyurdular ki: "Onların bana şükretmesini istedim." Daha sonra ömrünün bin yıl olmasına kırk yıl kaldığında ölüm meleği Âdem *Aleyhisselam*'ın yanına geldi. Âdem *Aleyhisselam* meleğine şöyle dedi: "Benim kırk yıl daha ömrüm var." Melek: "Sen onu oğlun Davud'a hibe etmiştin." dedi. Âdem *Aleyhisselam* unuttu, zürriyeti de unuttu. Âdem *Aleyhisselam* karşı çıktı, soyu da karşı çıktı.

⁵ Rabbimiz sünnetullah gereği hayat boyu delillerini insanın karşısına çıkarır. Sözü edilen ahit ve misakı, yaratma ve rızık vererek, âyet ve kitap göndererek açıklamaya devam eder. Bu şekilde onlardan ahit ve misak alır. Ancak insanların çoğu bundan gafilidir. Çünkü onlar babalarının ve şeyhlerinin dinlerini din edinirler ve onların şirk koştığı gibi onlar da şirk koşarlar. "Onlara Allah'ın indirdiğine uyun denildiğinde, hayır, biz atalarımızı üzerinde bulduğumuz yola uyarız derler. Peki, ya ataları bir şey anlamayan, doğru yolu bulmayan kimseler olsalar da mı onların yoluna uyacaklar?" (Bakara 170).

⁶ A'râf Suresi: 172.

Âdem *Aleyhü selam*'ın vefatından sonra çocukları on asır babalarının dini olan İslâm üzere kaldılar. Ondan sonra ise küfre saptılar. Küfre düşmeleri, sâlih insanlara duydukları aşırı sevgiden kaynaklanıyordu.

Allah *Azze ve celle*'nin kitabında buyurduğu gibi:

"Dediler ki: Sakın ilâhlarınızı bırakmayın; hele Ved'den, Suvâ'dan, Yegûs'tan, Yeûk'tan ve Nesr'den asla vazgeçmeyin!"⁷

Bunlar, o kavmin sâlihlerinden beş kişiydi. Onlara iyiliği emreder, kötülükten nehiy ederlerdi. Hepsisi de bir ay zarfında öldüler. Sonra onların dost ve arkadaşları, dinin unutulacağından korktular ve her birinin meclisinde onların sözlerini ve amel-lerini hatırlatmak maksadıyla suretlerini çizdiler. İlk zamanlarda onlara ibâdet etmiyorlardı. Onlardan sonra başka bir kuşak geldi, onlar da onlara ibâdet etmediler. Ancak onlara karşı kendilerinden öncekilerin yücelttiğinden daha fazla tazimce bulundular. Böylece zaman uzayıp geçti. İlim ehli olan kişiler öldü ve yeryüzünde cahillerden başka kimse kalmadı. Şeytan cahil insanların kalbine şu vesveseyi attı:

"Bunlar sâlih insanlardı, büyüklerinizin bu âlimlerin resimlerini yapmalarının tek sebebi, onları Allah ile kendi aralarında şefaathçi kılmak için idi."

Böylece onlara ibâdet etmeye başladılar. İnsanlar bu şekilde doğru yoldan sapınca Allah *Subhanehu ve Teala* onları Âdem ve zürriyetinin dinine -ki bunlar değişimden önce yaşamış ve Âdem *Aleyhü selam*'a gönderilmiş saf din üzereydiler- davet etmesi için Nuh *Aleyhü selam*'ı gönderdi. Allah *Subhanehu ve Teala*'nın kitabında bahsedildiği gibi Nuh *Aleyhü selam* ve onunla beraber gemiye binen kişiler yeryüzünü imar ettiler. Allah *Subhanehu ve Teala* sayılarını çoğalttı ve yeryüzünde ümmetler, topluluklar halinde yayıldılar. Bu topluluklar bilemediğimiz bir süreye kadar İslâm üzere kaldılar. Daha sonra şirk ortaya çıktı. Bunun üzerine Allah *Subhanehu ve Teala* Rasûller gönderdi. Rabbimiz her topluma kendilerini tevhide davet eden ve şirkten sakındıran Peygamberler göndermiştir. Allah *Azze ve celle* şöyle buyurur:

"Andolsun ki biz her ümmete, "Allah'a kulluk edin, tağuttan uzak durun" diyen bir elçi gönderdik. Onlardan kimini Allah doğru yola iletti, kimilerininin

⁷ Nuh Suresi: 23.

üzerine de sapıklık hak oldu. Yeryüzünü dolaşın da hak dini yalanlayanların âkibetinin ne olduğunu görün."⁸

Yine Allah *Azze ve celle* buyurdu ki:

"Sonra arka arkaya Peygamberlerimizi gönderdik. Her ümmete kendi Peygamberi geldikçe, onu yalanladılar. Biz de onları birbiri ardından helâk ettik ve onları birer ibretli hikâye yaptık. Artık inanmayan bir kavim, Allah'ın rahmetinden uzak olsun!"⁹

Şura Suresi'nde anlatılan her kıssanın sonunda Allah *Subhanehu ve Teala* şöyle buyuruyor:

"Şüphesiz bunda bir ibret vardır. Onların çoğu ise iman etmiş değildir."¹⁰

Hiç şüphesiz Rabbimiz bütün kıssaları ibret almamız için bildirmiştir. Şu âyette olduğu gibi:

"Andolsun ki, onların kıssalarında akıl sahipleri için ibret vardır. Kur'an, uydurulabilecek bir söz değildir. Fakat kendinden öncekileri tasdik eden, her şeyi ayrı ayrı açıklayan ve inanan bir toplum için de bir yol gösterici ve bir rahmettir."¹¹

Peygamberimiz zamanında bu ümmetten bir kısım insanlar Allah *Subhanehu ve Teala*'nın hoşlanmadığı bazı şeyler yaptığında¹² Allah *Azze ve celle* şöyle buyurdu:

"Onlara kendilerinden öncekilerin; Nuh, Ad ve Semud kavimlerinin; İbrahim'in kavminin; Medyen halkının ve yerle bir olan şehirlerin haberleri ulaşmadı mı? Peygamberleri onlara apaçık mucizeler getirmişti. (Ama inanmadılar, Allah da onları cezalandırdı.) Demek ki Allah onlara zulmediyor değildi, ama onlar kendilerine zulmediyorlardı."¹³

⁸ Nahl Suresi: 36.

⁹ Muminun Suresi: 44.

¹⁰ Şura Suresi: 121.

¹¹ Yusuf Suresi: 111.

¹² Bunlar Tebûk Gazvesi'ne katılmayan münafıklardı.

¹³ Tevbe Suresi: 70.

Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* aynı şekilde ashabına ibret almaları için kendilerinden önceki ümmetlerin kıssalarını anlatıyordu. Aynı şekilde âlimler Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in siretini, kavmi ile arasında meydana gelen olayları, onları nasıl davet ettiğini ve onların ise buna nasıl karşılık verdiklerini bize naklederler. Yine âlimler sahabelerin siretini, onlar ile kâfir ve münafıklar arasında meydana gelen hadiseleri de aktarırlar. Aynı zamanda sahabelerden sonra gelen âlimlerin durumlarını da anlatırlar. Bunların hepsini hayır ve şerrin açık bir şekilde anlaşılması için naklederler.

Bu konu anlaşıldıktan sonra şu da bilinmelidir ki, birçok Peygamber ve ümmeti bilmiyoruz. Çünkü Allah *Subhanehu ve Teala* onlar hakkında bize herhangi bir bilgi vermemiştir. Fakat Allah *Subhanehu ve Teala* bize Ad kavmi hakkında haber vermiştir. Ülkeler içinde benzeri yaratılmamış¹⁴ kavme Hud *Aleyhüs selam*'ı gönderdi. Onların yaşantılarından bildiklerimiz Kur'an'da Allah *Subhanehu ve Teala*'nın bildirdikleridir. Hud *Aleyhüs selam*'in kavmi bilmediğimiz bir süre tevhid üzere yaşadı. Sâlih *Aleyhüs selam*'in kavmi de aynı şekilde bilmediğimiz bir süre tevhid üzere kaldı. Sonra Allah *Subhanehu ve Teala* İbrahim *Aleyhüs selam*'ı gönderdi. O zaman yeryüzünde Müslüman bir kimse bulunmuyordu. Kavmi ile arasında birçok olay meydana geldi. Ona, eşi Sare ve Lut *Aleyhüs selam* iman etti. Bununla beraber Allah *Subhanehu ve Teala* ona yardım etti ve derecesini yükseltti. Onu insanlar için önder yaptı. İbrahim *Aleyhüs selam*'in peygamber olarak gönderilmesinden bu yana zürriyeti içinde tevhid hiç yok olmadı. Allah *Subhanehu ve Teala*'nın buyurduğu gibi:

"İbrahim bu sözü, ardından gelecek olanlara devamlı kalacak bir miras olarak bıraktı ki, onlar doğru yola dönsünler."¹⁵

İbrahim *Aleyhüs selam* insanların önderi olduğuna göre, şimdi onun hayatı ile ilgili bazı olayları anlatalım. Çünkü her Müslümanın onu tanıması zorunlu ve kaçınılmazdır!

Sahih'de geçtiğine göre Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

"İbrahim *Aleyhüs selam* üç şey dışında asla yalan söylememiştir. İkisi Allah içindir ki bunlar "ben hastayım" sözü ile "bunu ancak onların büyükleri yapmıştır" sözleridir. Diğeri de Sare hakkındadır. Onunla beraber zorbanın ülkesine girdiğinde -Sare güzel bir kadındı- Sare'ye şöyle dedi: Elbette bu zorba senin, benim eşim olduğunu öğrenirse seni benden alır. Eğer sana sorarsa ona kız

¹⁴ Fecr Suresi: 8.

¹⁵ Zuhur Suresi: 28.

kardeşim olduğunu söyle. Muhakkak ki sen İslâm'da benim kız kardeşimsin. Ben senden ve kendimden başka Müslüman bilmiyorum.

Daha sonra onun ülkesine girdiklerinde zorbanın adamları onları gördü, kendisine gidip şöyle dediler: "Senin ülkene bir kadın geldi ki o ancak sana layıktır." Zorba kişi de onları tekrar İbrahim ile Sare'nin yanına gönderdi. Adamlar İbrahim ile Sare'yi o zorbaya götürdüler. İbrahim *Aleyhisselam* dua etti. Sare onun yanına gitti ve Sare'ye elini uzattığında ona sahip olamadı. Eli şiddetli bir şekilde tutuldu. Sare'ye dedi ki: "Allah'a dua et ki elimi tekrar bana geri versin. Ben de sana zarar vermeyeceğim." Sare dua etti, ama o sözünden döndü. Bu defa eli birinci defadan daha da şiddetli bir şekilde tutuldu. Yine Sare'ye ilk söylediği şeylerin aynısını söyledi. Bu defa eli ilk iki tutulmadan daha kötü bir şekilde tutuldu. Zorba kişi dedi ki: "Rabbin olan Allah'a dua et elimi serbest bıraksın, sana asla zarar vermeyeceğim." Sare tekrar dua etti. Eli eski haline döndü. Zorba, Sare'yi getiren kişiyi çağırdı. Ona şöyle dedi: "Bana bir şeytan getirdin, bir insan getirmedi. Onu hemen benim ülkemden çıkar" dedi. Ayrıca ona Hacer'i de verdi.

Sare oradan ayrıldı ve hemen İbrahim *Aleyhisselam*'ın yanına gitti. İbrahim *Aleyhisselam* ona: "Ne oldu?" diye sordu. Sare: "Hayır var, hayır oldu. Allah o günahkâr facirin elini benden uzak tuttu, bununla birlikte bana bir hizmetçi de verdi."

Ebû Hureyre dedi ki: Ey Araplar! İşte sizin anneniz budur.¹⁶

Buhârî'de ise şöyle geçer:

"İbrahim *Aleyhisselam*'a Sare'nin kim olduğu sorulunca, kız kardeşim dedi. Sare'ye de şöyle dedi: "Sakin benim sözümü yalanlama. Çünkü ben onlara kız kardeşim olduğunu söyledim. Sen benim din kardeşimsin. Allah'a yemin ederim ki yeryüzünde senden ve benden başka Mümin kimse bulunmamaktadır." Sare alınıp zorbaya götürüldü. Onun karşısında abdest alıp namaz kıldı ve şöyle dua etti: "Ey Allah'ım! Ben sana ve Peygamberine iman ettim. Namusumu eşim dışında herkesten korudum, o halde bu kâfirin elini bana dokundurma." Derken zorba yere yuvarlandı ve ayaklarıyla tepinmeye başladı. Sare onu böyle görünce: "Allah'ım, eğer bu ölürse benim öldürdüğümü iddia ederler" dedi.

¹⁶ Hadis Buhârî'de "Min Ehadisi Enbiya" adlı kitabın "Allah İbrahim'i dost edindi" başlıklı bölümünde yer almaktadır. Fakat lafızda bir takım farklılıklar vardır. Ebû Hureyre bu sözü ile Arapları kastetmektedir.

Zorba kendine geldi. Tekrar Sare'ye yöneldi. Sare tekrar abdest aldı ve namaz kıldı, aynı şekilde dua etti. Zorba tekrar yere yuvarlanıp tepinmeye başladı. Sare aynı sözleri söyledi. Zorba ikinci defa kendisine geldi. İkinci ya da üçüncü de zorba: "Siz bana bir şeytan getirdiniz. Onu İbrahim'e geri götürün Hacer'i de ona verin" dedi. Sare, İbrahim'e döndü ve ona: "Gördün mü, Allah nasıl da kâfire engel oldu ve bana bir de cariye verdi?" dedi."

İbrahim *Aleyhüs selam* Irak'ta idi. Onunla kavmi arasında yaşanan olaylardan sonra Şam'a hicret etti. Oraya yerleşerek vefat edene kadar Şam'da kaldı. Sare zorbanın ona verdiği cariyeyi İbrahim *Aleyhüs selam*'a hediye etti. İbrahim *Aleyhüs selam* onunla evlendi ve İsmail *Aleyhüs selam*'ı doğurdu. Bunun üzerine Sare kıskandı. Allah *Subhanehu ve Teala* bu cariyenin Sare'den uzaklaştırılmasını emretti. İbrahim *Aleyhüs selam* onu ve oğlunu alarak Mekke'ye götürüp yerleştirdi. Bundan sonra Allah *Subhanehu ve Teala* ona ve Sare'ye İshak *Aleyhüs selam*'ı bağışladı. Allah *Subhanehu ve Teala* melekler aracılığı ile Sare ve İbrahim'e İshak'ı, İshak'tan sonra da Yakup'u müjdelediğini anlatır.

Sahihteki rivayette İbni Abbas şöyle dedi:

"Ailesi arasındaki olanlar meydana gelince İbrahim *Aleyhüs selam* İsmail *Aleyhüs selam* ve annesi ile beraber yola çıktı. Yanında içinde su olan bir kırba vardı. İsmail *Aleyhüs selam*'ın annesi kırbadan su içiyor, böylece çocuğu için süt oluyordu. Nihayet Mekke'ye varınca İbrahim *Aleyhüs selam* onları zemzemin üst tarafında ve mescidin en alt tarafında olan bir ağacın altına yerleştirdi. O zaman Mekke'de hiç kimse yoktu. Orada su da bulunmuyordu. Onlara içinde hurma olan bir heybe ve içinde su olan bir tulum bıraktı. Ardından İbrahim *Aleyhüs selam* dönüp gitti. İsmail *Aleyhüs selam*'ın annesi de arkasından gitti. Nihayet Kedae¹⁷ denilen yere varınca, arkasından İbrahim *Aleyhüs selam*'a şöyle seslendi:

"Ey İbrahim! Bizi hiçbir insanın ve hiçbir şeyin bulunmadığı bu vadiye bırakıp nereye gidiyorsun?"

Bunu ona defalarca sordu, fakat İbrahim *Aleyhüs selam* ona cevap vermiyordu. İbrahim *Aleyhüs selam*'a dedi ki:

"Bunu sana Allah *Subhanehu ve Teala*'mı emretti?"

¹⁷ Burası Allah Rasûlü'nün veda haccında Mekke'ye girdiği yerdir.

İbrahim *Aleyhüs selam* da: "Evet" cevabını verdi. "O zaman Allah *Subhanehu ve Teala* bizi zayi etmez." Başka bir lafızda: "Bizi kimin himayesine bırakıyorsun?" dedi. O da: Allah *Subhanehu ve Teala*'nın himayesine dedi. Sare de: "Ben Allah *Subhanehu ve Teala*'nın himayesine razıyım" dedi ve geri döndü. İbrahim *Aleyhüs selam* da dönüp gitti. Nihayet Seniyye bölgesine, onların onu görmeyeceği bir yere geldi. Yüzünü Kâbe yönüne döndü, ellerini kaldırdı ve şu şekilde dua etti:

"Ey Rabbimiz! Ben çocuklarımdan bazısını senin kutsal evinin (Kâbe'nin) yanında ekin bitmez bir vadiye yerleştirdim. Ey sahibimiz! Namazı dosdoğru kılmaları için (böyle yaptım). Sen de insanlardan bir kısmının gönüllerini onlara meylettir, onları ürünlerden rızıklandır, umulur ki şükrederler."¹⁸

İsmail *Aleyhüs selam*'ın annesi onu emziriyor ve kırıbadan su içiyordu. Böylece oğlu için süt oluyordu. Nihayet tulumdaki su bitti. Hacer ve oğlu susadı. İsmail *Aleyhüs selam*'ın susuzluktan kıvrandığını veya ayaklarını yere vurduğunu gördü. Hacer çocuğunun bu haline dayanamayıp su aramaya gitti. Oraya en yakın olan Safa Tepesine çıktı ve belki birilerini görürüm düşüncesiyle etrafa baktı. Fakat kimseyi göremedi. Sonra eteklerinin uçlarını toplayarak Safa'dan vadiye inene kadar koştu ve yoruldu. Nihayet vadiyi geçip Merve Tepesine çıkıp ayağa kalktı, birini görürüm diye etrafa baktı, fakat kimseyi göremedi. Bunu yedi kez tekrarladı.

İbni Abbas *Radıyallahü anhu* dedi ki: Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

"İnsanların Safa ile Merve arasında yaptığı say, bundan dolaydır."

Hacer İsmail'in ne yaptığını görmek için geri gitti. Onu aynı halde gördü. Yani ağlamaktan neredeyse bayılacak gibiydi. Hacer ne yapacağına karar veremedi. En yüksek yere çıksam belki birini görürüm diye düşündü. Tekrar Safa Tepesine tırmandı, etrafa baktı fakat kimseyi göremedi. Nihayet bu tırmanışı yedi kez yaptı. Tekrar İsmail *Aleyhüs selam*'ın ne yaptığına bakayım dedi. Ona doğru giderken bir ses işitti. Eğer hayırlı biri isen yardım et, dedi. Bu Cibril *Aleyhüs selam* idi. Ayağıyla yeri kazıyordu, yerden hemen su fışkırdı. İsmail *Aleyhüs selam*'ın annesi hemen gidip orayı çukur haline getirdi.

Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdular ki:

¹⁸ İbrahim Suresi: 37.

"Allah İsmail'in annesine rahmet etsin, eğer zezemîn önünü kesmeseydi -ya da avuçlamasaydı- yeryüzünde akan bir pınar olurdu."

Hadiste deniyor ki:

"Hacer sudan avuçlayıp kırbasına su dolduruyordu." Devamında da dedi ki: "Kendisi içti ve oğluna süt emzirdi. Melek ona dedi ki: Helâk olmaktan korkmayınız. Bu çocuk babası ile birlikte burada Allah *Subhanehu ve Teala'sının* evini bina edecektir. Şüphesiz Allah *Subhanehu ve Teala'sının* onun ailesini helâk etmez."

Kâbe'nin yeri tepeyi andırır bir şekilde yerden yüksekçe idi. Sel suları sağından ve solundan toprak götürüyordu. İsmail *Aleyhüs selam'ın* annesi ise bu haliyle kaldı. Nihayet Cürhümilerden bir grup Kedae yolundan onlara doğru geldiler. Suyun bulunduğu yerde uçan bir kuş gördüler. Dediler ki:

"Şüphesiz bu kuş ancak suyun bulunduğu bir yerde uçar ve döner durur. Fakat bildiğimize göre bu vadiye su bulunmamaktadır."

Neticede vadiye bakmaları için bir ya da iki kişi gönderdiler. Onlar da orada su olduğunu görünce dönüp arkadaşlarına vadiye su bulunduğu haberini verdiler. İsmail *Aleyhüs selam'ın* annesine gittiler ve ona: "Senin yanında konaklamamıza izin ver misin?" dediler. O da kabul etti, ama onlara suda bir hakkınız yok dedi. Onlar da bunu kabul ettiler.

İbni Abbas *Radıyallahu anhu* dedi ki: Peygamber *Sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

"Onların izin istemeleri, İsmail *Aleyhüs selam'ın* annesinin başkaları ile teselli bulmayı arzu ettiği bir zamana denk gelmişti."

Cürhümiler gelip orada konakladılar. Daha sonra da akrabalarına haber gönderdiler, akrabaları da gelip onlarla birlikte o bölgeye yerleştiler. Böylece orada Cürhümilerin evleri çoğaldı. İsmail *Aleyhüs selam* gençlik yaşına erişti. Onlardan Arapçayı öğrendi. Genç bir delikanlı olduğunda Cürhümiler onu çok sevdiler ve onu beğendiler. Anlayacak yaşına gelince, onu kerdilerinden bir hanımla evlendirdiler.

İsmail *Aleyhüs selam'ın* annesi vefat etti. İsmail *Aleyhüs selam'ın* evliliğinden sonra İbrahim *Aleyhüs selam* geride bıraktıklarının halini görmek için geldi. Ama İsmail *Aleyhüs selam'ı* bulama-

dı, hanımına kocasını sordu. Hanımı: "Bizim için bir şeyler almak için çıktı" diye cevap verdi. Daha sonra hanımına geçimlerini ve hallerini sordu. Hanımı: "Kötü bir haldeyiz, darlık ve sıkıntı içindeyiz" deyip, ona şikâyetle bulundu. İbrahim *Aleyhüs selam* dedi ki: "Kocan gelince ona selamımı ilet ve kendisine kapısının eşliğini değiştirmesini söyle." İsmail *Aleyhüs selam* eve geldiğinde sanki bir şeyler hissetti ve eşi ile aralarında şu konuşmalar geçti:

- İsmail: Hiç kimse geldi mi?
- Eşi: Evet, bize siması şu şekilde olan bir yaşlı geldi, seni sordu. Ben de nereye gittiğini söyledim. Sonra bana durumumuzu sordu. Ben de kötü bir halde, darlık ve sıkıntı içinde olduğumuzu söyledim.
- İsmail: Senden başka bir şey istedi mi?
- Eşi: Evet, sana selam söylememi ve kapının eşliğini değiştirmeni istedi.
- İsmail: O kişi benim babamdır. Bana da senden ayrılmamı emretti. Haydi, ailenin yanına git!

İsmail *Aleyhüs selam* onu boşadı. Daha sonra Cürhümilerden başka bir kadınla evlendi. İbrahim *Aleyhüs selam* Allah *Subhanehu ve Teala*'nın dilediği bir süre kadar yanlarına dönmedi. Daha sonra İbrahim *Aleyhüs selam* eşine: "Ben geride bıraktıklarımın durumunu öğreneyim" dedi ve tekrar İsmail *Aleyhüs selam*'in evine gitti. İsmail *Aleyhüs selam*'in evinde eşini buldu ve onunla aralarında şu konuşmalar geçti:

- İbrahim: İsmail nerede?
- İsmail'in eşi: Ava gitti. Bir şey yiyip içmek için inmez misiniz?
- İbrahim: Evde yiyecek ve içecek neyiniz var?
- İsmail'in eşi: Yiyeceğimiz et, içeceğimiz sudur.
- İbrahim: Allah'ım! Onların yiyecek ve içeceklerini bereketli kıl.

Peygamberimiz *Sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdular ki:

"İbrahim *Aleyhüs selam*'ın duasının bereketi iledir ki, Mekke dışında herhangi bir kimse sırf onları yiyip içecek olursa ona dokunur, ama Mekke'de sadece bu ikisiyle beslense de ona dokunmaz."

Peygamberimiz devamla dedi ki:

"O gün için buğday ve bu gibi taneli hububatlar yoktu. Eğer bu taneli hububatlar olsaydı onlar hakkında da kendileri için dua ederdi."

İbrahim *Aleyhüs selam* geçimlerini ve hallerini sordu. İsmail *Aleyhüs selam*'ın hanımı da: "İyiyiz, bolluk içindeyiz" dedi ve Allah'a hamd etti. İbrahim *Aleyhüs selam*: "Kocan gelirse ona selam söyle ve kendisine evinin eşliğini korumasını söyle" dedi.

İsmail *Aleyhüs selam* eve döndüğünde eşine dedi ki:

- Yanına kimse geldi mi?
- Eşi: Evet, bize güzel görünümlü bir yaşlı adam geldi (deyip ondan övgüyle söz etti). Bana seni sordu, ben de ona nerede olduğunu söyledim. Nasıl yaşadığımızı sordu, ben de iyilik ve bolluk içerisinde olduğumuzu söyledim.
- İsmail: Sana bir tavsiyesi oldu mu?
- Eşi: Evet, sana selamı vardı. Bir de kapının eşliğini korumanı istedi.
- İsmail: O benim babamdır. Eşikten kastı da sensin. Seni nikâhım altında tutmama devam etmemi emretti.

İbrahim *Aleyhüs selam* yine Allah *Subhanehu ve Teala*'nın dilediği kadar bir süre daha yanlarına gelmedi. Sonra ailesine: "Ben geride bıraktıklarımın durumunu öğreneyim" dedi ve tekrar gitti. İsmail *Aleyhüs selam*'ı zemzeme yakın, büyükçe bir ağacın altında oklarını sıvırtmak ile uğraştığını gördü. Babasını görünce kalktı ve babanın evladına evladın babasına yaptığı gibi birbirlerini karşıladılar. Daha sonra ikisi arasında şu konuşmalar geçti:

- İbrahim: Allah *Sahhanehu ve Teala* bana bir emir vermiş bulunuyor.
- İsmail: Rabbinin sana emrettiğini yap!
- İbrahim: Bana yardım edecek misin?
- İsmail: Evet, sana yardım edeceğim.
- İbrahim: Rabbim burada bir ev yapmamı emretti ve etrafına göre daha yuksekte, kare şeklinde bir yere işaret etti.

Peygamber Sallallahu aleyhi ve sellem devamında buyurdular ki:

"İşte o vakit evin temellerini yükselttiler. İsmail taş getiriyor, İbrahim de inşa ediyordu. Nihayet bina yükselince şu taşı getirdi ve onun için yere bıraktı, İbrahim de binayı yükseltmek üzere onun üzerine çıktı. İsmail de ona taş uzatıyordu. Her ikisi birlikte şöyle diyorlardı: "Ey Rabbimiz! Bizden kabul buyur! Şüphesiz sen hakıyla işitensin, hakıyla bilensin."¹⁹ Bu İbni Abbas *Radıyallahu anhu*'nın hadisinin son kısmıdır.

Kâbe'nin ve Mekke'nin idaresi İsmail *Aleyhüs selam*'a, ondan sonra da çocuklarına verildi. Zamanla İsmail *Aleyhüs selam*'ın nesli Hicaz'da yayılıp çoğaldı. Asırlarca İbrahim *Aleyhüs selam* ve İsmail *Aleyhüs selam*'ın dini olan İslâm üzere kaldılar. Ta ki aralarından Amr Bin Luhay adlı biri çıkıp şirki başlatarak, İbrahim *Aleyhüs selam*'ın dinini değiştirene kadar böyle devam etti. Bununla ilgili açıklama ileride gelecektir inşaAllah.

İbrahim *Aleyhüs selam*'ın diğer oğlu İshak *Aleyhüs selam* ise Şam'da yaşıyordu. İsrailoğulları ve Rumlar onun soyundandılar. İsrailoğulları İshak *Aleyhüs selam*'ın oğlu Yakup *Aleyhüs selam*'ın soyundandılar. Yakup *Aleyhüs selam* ise İsrail'dir. Rumlar ise İshak *Aleyhüs selam*'ın oğlu Ays'in soyundandır. Allah *Sahhanehu ve Teala*'nın İbrahim *Aleyhüs selam*'a ikramlarından biri de, ondan sonra gönderdiği bütün nebileri onun zürriyetinden göndermesidir. Allah *Sahhanehu ve Teala* şöyle buyurur:

¹⁹ Bakara Suresi: 127.

"Ona (İbrahim'e) İshak'ı ve Yakub'u bahşettik. Onun soyundan gelenlere Peygamberlik ve kitap verdik. Ayrıca ona dünyada mükâfatını da verdik. Şüphesiz o, ahirette de sâlih kimselerdendir."²⁰

Bütün nebi ve rasûller İshak *Aleyhü selam*'ın soyundandırılar. İsmail *Aleyhü selam*'ın soyundan ise bizim Peygamberimiz Muhammed *Sallallahu aleyhi ve sellem* dışında nebi gönderilmemiştir. Allah *Subhanehu ve Teala* onu bütün âleme gönderdi. Ondan önceki bütün Peygamberleri sadece kendi kavimlerine gönderdi. Allah *Subhanehu ve Teala* Peygamberimizi bu ve başka özelliklerle bütün Peygamberlerden üstün kılmıştır.

---

²⁰ Ankebût Suresi: 20.

AMR BİN LUHAY'IN KISSASI VE İBRAHİM Aleyhis selam'IN DİNİNİ DEĞİŞTİRMESİ

O, iyilik ve doğruluk içinde yaşayan bir kişiydi. Dinine çok düşküncüydü. İnsanlar onu çok severdi. Bu yüzden ona itaat ederlerdi. Neticede onu kendilerine yönetici seçtiler. Böylece Mekke'de söz sahibi oldu. Kâbe'nin idaresi de onun elindeydi. Halk onu âlimlerin büyüğü ve evliyanın faziletli sayıyordu. Bir gün Şam'a yolculuk yaptı. Orada insanların putlara taptığını gördü ve bu yaptıklarını çok beğendi. Bunun doğru olduğunu sandı. Çünkü Şam, kitapların indiği ve Peygamberlerin gönderildiği bir yerdi. Bu nedenle buradaki insanların Hicazlılardan ve diğer insanlardan daha faziletli olduğunu düşünüyordu. Amr bin Luhay Mekke'ye Hubel adında bir putla döndü. Onu Kâbe'nin içine yerleştirdi. Mekkelileri, Allah Subhanehu ve Teala ile beraber başka puta da tapmaya çağırdı. Onlar da ona uydular. Hicaz halkı, Harem ehli ve Kâbe'nin idarecileri oldukları için dini konularda Mekke halkına uyuyordu. Hicaz halkı, doğru yolda olduğunu zannederek Amr bin Luhay'a tâbi oldu. Peygamberimiz Sallallahü aleyhi ve sellem, İbrahim Aleyhis selam'ın dini ile gönderilip Amr bin Luhay'ın ihdas ettiği şirki iptal edene kadar böyle yaşamaya devam ettiler.

Cahiliye mensupları bu sapık inanç üzere idiler. Aralarında İbrahim Aleyhis selam'ın dininden bazı kalıntılar vardı, onu tamamen terk etmemişlerdi. Bu yüzden kendilerini onun dininden sanıyorlardı. Amr bin Luhay'ın ihdas ettiği bu şirki, bid'atı hasene olarak görüp İbrahim Aleyhis selam'ın dininde bir değişiklik yapmadığını sanıyorlardı. Telbiyeleri ise şöyleydi:

"Emret Allah'ım! Senin hiçbir ortağın yoktur. Ancak bir ortağın vardır, ona da sen sahipsin."

Allah Subhanehu ve Teala şu âyeti indirdi:

"Allah, size kendinizden şöyle bir örnek getirdi: Kölelerinizden, verdiğimiz rızıklarda sizinle eşit haklara sahip olan ve birbirinizden çekindiğiniz gibi kendilerinden çekindiğiniz ortaklarınız var mı? Düşünen bir topluluk için âyetleri böyle ayrı ayrı açıklıyoruz."²¹

En eski putlarından biri de Menat putu idi. Bu putu deniz sahili üzerinde Ku-dayd bölgesinde dikmişlerdi. Bütün Araplar buna hürmet ederdi. Ancak Evs ve Hazrec kabileleri ona diğer Araplardan daha fazla tazimde bulunuyorlardı. Bundan dolayı Allah *Sabhanaka ve Teala* şu âyeti indirmiştir:

"Şüphesiz Safa ile Merve, Allah'ın (dininin) nişanelerindendir. Onun için her kim hac ve umre niyetiyle Kâbe'yi ziyaret eder ve onları da tavaf ederse, bunda bir günah yoktur."²²

Daha sonra Taif'te de Lat putunu ilâh edindiler. Söylendiğine göre aslında o hacılara helva kavuran sâlih bir kişiydi. Ölünce insanlar onun kabri üzerinde ibâdet etmeye başladılar.

Daha sonra da Uzza putunu ilâh edindiler. O da Mekke ile Taif arasında Nahle Vadisinde idi. İşte bu üçü, putlarının en büyükleriydiler. Bu şekilde şirk çoğalınca, putlar Hicaz'ın diğer bölgelerinde de yayıldı. Onların Kâbe gibi yücelttikleri başka evleri de vardı. Allah *Sabhanaka ve Teala* şöyle buyurdu:

"Andolsun ki Allah, müminlere kendi içlerinden; onlara âyetlerini okuyan, onları arıtp tertemiz yapan, onlara kitap ve hikmeti öğreten bir Peygamber göndermekle büyük bir lütufta bulunmuştur. Oysa onlar, daha önce apaçık bir sapıklık içinde idiler."²³

Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* insanların genelini, âlimlerini, abidlerini, yöneticilerini İslâm'a çağırırdı. Ancak ona şiddetle karşı çıktılar. Öyle ki Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* bir adamı İslâm'a davet ettiğinde, adam ona şöyle dedi:

²¹ Rum Suresi: 28.

²² Bakara Suresi: 158.

²³ Âl-i İmran Suresi: 164.

"Seninle beraber bu din üzere olan kim var?" Rasûlullah: "Bir hür, bir de köle var" buyurdu. O zaman ona inanan iki kişi vardı. Biri Ebû Bekir diğeri de Bilal *Radıyallahu anhum* idi.

Ey ilim talebesi!

Eğer Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'den sahih olarak rivayet edilen:

"İslâm garip olarak başladı ve yine başladığı gibi garip olacaktır"²⁴ hadisini anlarsan, bundan en büyük faydayı, en büyük ilmi ve en büyük dersi almış olursun. Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* başka bir hadiste de şöyle buyuruyor:

"Sizden öncekilerin yoluna adım adım uyacaksınız, onlar bir kertenkele deliğine girmiş olsalar siz de gireceksiniz." Sahabeler: "Ya Rasûlullah! Onlar Yahudi ve Hristiyanlar mıdır?" diye sordular. Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* ise şöyle buyurdu: "Ya kim olabilir."²⁵

Başka bir hadis de şöyledir:

"Bu ümmet yetmiş üç fırkaya ayrılacaktır. Biri hariç hepsi cehenneme girecektir"²⁶

İşte bu mesele en önemli meselelerdendir. Bunu anlayan fakihdir. Bununla amel eden Müslümandır. Keremi ve ihsanı bol olan Allah *Subhanehu ve Teala'*dan bunu anlamayı ve onunla amel etmeyi, bize ve size nasip etmesini niyaz ediyorum.

²⁴ Müslim hadisi, Ebû Hureyre ve İbn Ömer'den rivayet etmiştir. *Keşfu Hafa'nın* Necm'den zikrettiğine göre hadis meşhur ve mütevatirdir.

²⁵ Buhârî hadisi tahrîc etmiş, Müslim de Ebû Said el-Hudri'den rivayet etmiştir.

²⁶ Ebû Davud, Nesai, Tirmizî ve İbn Mâce bu hadisi rivayet etmişlerdir. *Camîu-s Sağîr*'de sahih denmiştir.

KÂBE'NİN İDARESİ

İbrahim *Aleyhüs selam* ve İsmail *Aleyhüs selam* Beytül Haramı inşa ettikleri için idaresi İsmail *Aleyhüs selam* ve çocuklarının elindeydi. Sonra Cürhümilerden olan dayıları onlara galebe çaldılar ve idareyi ellerine geçirdiler. İsmailoğulları onlarla olan akrabalıklarından dolayı ve Harem'de savaşın çıkmasını istemedikleri için onlarla çatışmadılar. Daha sonra Cürhümiler Mekke'de haddi aştılar, insanlara zulmettiler, neticede birlikleri dağıldı. Bu durumu gören Beni Bekir bin Abdimenaf bin Kinane ve Huzaa'dan Gabşan kabilesi, Cürhümilere karşı birleştiler ve onlarla savaştılar. Onları yendiler ve Mekke'den kovdular.

Cahiliyede bile Mekke'de zulüm karar kılıp yerleşmezdi. Orada haddi aşan kişi, hemen çıkarılır, değerlerini çığneyenler helâk olurdu.

Daha sonra Huzaa'dan Gabşan kabilesi, Beni Bekir kabilesi olmadan tek başına Kâbe'nin idaresini ele geçirdi. O zamanlar Kureyş, Beni Kinane'den olan kavimler içerisinde birbirinden ayrı dağınık birkaç evden ibaretti. Huzaa kabilesi Kâbe'nin idaresine bu şekilde veraset yolu ile sahip oldular. Bu durum Halil bin Hubeyş'e kadar devam etti. Kusay bin Kilâb, onun kızı ile evlendi. Kusay'ın malı ve evladı çoğalıp şöhreti arttı. Bu dönem zarfında eşinin babası Halil vefat etti. Kusay Kâbe ve Mekke'nin idaresine Huzaa'dan olan Beni Bekir kabilesinden daha çok kendisinin hak sahibi olduğuna kanaat getirdi. Çünkü İsmailoğullarının aslı ve liderleri Kureyş idi. Öyle ki Kureyş ve Kenane'den birisi, Huzaa ve Beni Bekir kabilesinin Mekke'den çıkarılmasını emretse ona itaat edilirdi.

Gavs bin Murre bin Udde bin Tabaha bin İlyas bin Mudar insanlara Arafat'ta hac yapabilmeleri için izin belgesi verdi. Daha sonra oğlu da bunu devam ettirdi. Çünkü Gavs'ın annesi çocuğu olmayan Cürhümlü bir kadındı. Eğer bir oğlu olursa onu Kâbe'nin hizmetine vereceğine dair adakta bulunmuştu. Daha sonra Gavs'ı doğurdu. Gavs, Cürhümlü dayıları ile beraber Kâbe'nin üzerine çıkar ve orada insanla-

ra hac için belge verirdi. Onun Kâbe'deki yeri burasıydı. Kâbe'nin üzerindeyken şöyle derdi:

"Allah'ım! Ben, benden öncekilerin yolunu takip eden bir tabiyim. Eğer bu yaptığım şey günah ise bu Kudâ'a'nın üzerine olsun."

Sofe Teşkilatı

Bu teşkilat, Arafat'tan insanları yönlendiren ve onların Mina'dan ayrılmasına izin veren bir kuruluş idi. Mina'dan ayrılma günü insanlar şeytan taşlamaya giderler ve Sofe teşkilatından biri onlar için taş atardı. Öyle ki, bu kişi taş atmadan onlar atmaya başlamazdı. Şeytan taşlama işini acele yapmak isteyenler ile Sofe arasında şu konuşmalar geçerdi:

- İnsanlar: Atın ki biz de atalım.
- Sofe: Hayır, vallahi güneş meyletmeden atmayız.

Güneş meyledince onlar taş atar, insanlar da atmaya başlardı. Şeytan taşlama işi bitip Mina'dan ayrılmak istedikleri zaman Sofe teşkilatı yolun iki tarafını tutar, onlar geçmeden kimsenin geçmesine izin vermezlerdi. Onlar geçtikten sonra da insanların önünü açarlardı.

Bu görevi Gavs bin Murre'den sonra Beni Temim'den Said bin Zeyd üstlendi.

Advan Teşkilatı

Müzelife'den ayrılış ve dağılma işi de, bu teşkilatın önderliğinde yapılırdı. Bunu babadan oğula miras alıyorlardı. Nihayet onlardan bu görevi en son yapan Kerbu bin Safvan bin Cenab, İslâm geldiği sırada hâlen bu görevi yapıyordu.

İslâm geldiği yıl Sofe teşkilatı, önceden yaptığı işleri yapmaya devam etti. Araplar bu görevin onlara ait olduğunu biliyordu. Cürhüm zamanından ve Huzaa idaresinden beri bu görevi üstlenmişlerdi.

Kusay, Kureyş'ten bazı kişilerle birlikte Kudâ'a ve Kinane kabileleri ile konuşmak için Akabe'ye gitti. Onlara şöyle dedi

"Kâbe'nin işlerini yönetmeye biz sizden daha fazla hak sahibiyiz."

Bunun üzerine onunla savaştılar. İnsanlar arasında şiddetli bir savaş oldu. Bu savaştan sonra Sofe teşkilatı dağıldı ve ellerindeki yetkiler Kusay'ın eline geçti. Huzaa ve Beni Bekir kabileleri Kusay'dan uzak durdular. Çünkü karşı çıksalar Kusay'ın Sofa teşkilatını, Kâbe ve Mekke ile ilgili işlerden menettiği gibi onları da men edeceğini biliyorlardı.

Kusay'dan uzak durmaları üzerine Kusay onlara karşı savaş başlattı. Çok şiddetli bir savaş oldu. Daha sonra ise barış için çağrıda bulundular. Beni Bekir kabilesinden Ya'mur bin Avf adında bir kişiyi hakem tayin ettiler. Ya'mur bin Avf, Kusay'ın Kâbe ve Mekke'nin idaresine Huzaa'dan daha layık olduğuna karar verdi. Ayrıca şu kararları da verdi:

"Kusay tarafından akıtılan her kan ve yaralamalar ayaklarımın altındadır. (Herhangi bir hak iddia edilemez.)"

Beni Bekir ve Huzaa kabilesinin onlardan öldürdüğü her kişi ve yaralanmalar için ise diyet vermesi gerektiğine karar verdi. Böylece Beni Bekir kabilesi Kâbe ile Mekke'yi Kusay'a bıraktı. O günden sonra Ya'mur eş-Şeddah olarak isimlendirildi.

Kusay, Kâbe ve Mekke'nin idaresini ele aldıktan sonra kavmini bulundukları yerden alıp Mekke'ye yerleştirdi. Onların reisi oldu. Onlar da onu reis olarak kabul ettiler. Çünkü Kusay, Arapların üzerinde olduğu dine en bağlı olan kişi olmakla beraber, bu dinin değişmemesi gerektiğini de düşünüyordu. Neş'e, Safvan, Advan ve Mure bin Avf kabilelerinin geleneklerini en iyi koruyan da Kusay idi. İslâm dini gelip bunları yıkıncaya kadar böyle devam etti.

Şair Kusay hakkında şöyle der:

Kusay! Yemin ederim ki o,
Birleştirici olarak isimlendirilir.
Allah onunla kabileleri bir araya getirdi.

Kusay, elde etmiş olduğu yetkiden dolayı kavminin itaat ettiği bir kişiydi. Çünkü ona bu yetki verilmişti. Ayrıca Hicabe, Sikâye, Rifâde, Nedve ve Liva görevleri de ona aitti. Mekke'yi dört bölüme ayırmış, her bir bölgeye kendi kavmini yerleştirmişti.

Denilir ki, kavmi ondan izinsiz kendi bölgelerindeki bir ağacı dâhi kesmezdi. Ya onun eliyle kesilir ya da onun görevlileri tarafından kesilirdi. Kureyş onu "birleştirici" olarak isimlendirirdi. Nikâh, evlilik gibi herhangi bir konuda istişare veya savaş ile ilgili karar vermek için onun evinde toplanılırdı. Onunla beraber bazı çocukları da toplantıya katılırdı.

Kusay'ın verdiği kararlar kavminin nezdinde, o yaşarken ve ölümünden sonra tâbi olunan bir din gibiydi. Dâru'n-Nedve'yi kendi sorumluluğuna aldı. Abduddar onun en büyük oğlu idi. Ondandır gelen ise Abdulmenaf idi. O, babasının zamanında da saygın biriydi. Ondandır da Abduluzza gelir. Kusay, yaşlanınca büyük oğlu Abduddar'ı yerine geçirmeye karar verdi. Ona şöyle dedi:

"Seni kavmin idarecisi olarak görevlendireceğim. Sana saygı duyacaklar. Öyle ki onlardan biri sen kapıyı açmadan Kâbe'ye giremez. Kureyş sen olmadan bir savaş kararı alamaz. Hac mevsiminde insanlar Mekke'de ancak senin suyundan içer ve senin yemeğinden yer. Yine Kureyş senin evinden başka bir yerde herhangi bir iş için karar almayacaktır."

Böylece Dâru'n-Nedve, Liva, Sikâye ve Hicabe görevlerini ona verdi.

Rifâde, Kureyşlilerin hac mevsiminde mallarından ayırıp Kusay'a verdikleri bir vergi idi. Bununla hacılara yemek yapılırdı. Bu yemekten ancak imkânı olmayan ve yanında azık olmayan kişiler yiyebilirdi. Kusay, bunu Kureyş'in uymak zorunda olduğu bir sorumluluk olarak tayin etti. Onlara şöyle dedi:

"Sizler Allah'ın komşuları ve onun ev halkısınız. Hacılar ise Allah'ın misafirleridir. İkram edilmeye en layık misafirler ise Allah'ın misafirleridir. Öyle ise hac günlerinde sizden ayrılan kadar onlara yedirin ve içirin."

Onlar da buna uydular. Kusay, hiçbir emrine karşı gelinmeyen ve muhalefet edilmeyen bir kişi idi. O öldüğü zaman oğulları yerine geçip ayrılığa düşmeden onun kanunlarını uyguladılar.

Daha sonraları Abdulmenafogulları, Abduddaroğullarının elindeki yetkileri almak istedi. Kendilerinin buna daha layık ve hak sahibi olduklarını düşündüler. Bununla beraber Kureyş ayrılığa düştü ve aralarından bir kısmı Abduddarın, bir kısmı da Abdulmenafın tarafını tuttu. Abdulmenafın lideri Abduşşems idi. Çünkü bu onların yaşça en büyük olanıydı. Abduddarın lideri ise Amr bin Hişam bin Abdulmenaf bin Abduddar idi. Her iki kavim de güçlü bir yeminle antlaşma yaptı. Abdulmenafogulları, içi güzel koku ile dolu bir kap getirdi, ellerini kaba daldırıp Kâbe'ye sürdüler ve antlaşmayı "Mutayyibin" olarak isimlendirdiler.

Abduddar ise kendi müttefikleri ile antlaşma yaptı. Bu antlaşmayı da "Ahlaf" olarak isimlendirdiler. Daha sonra Sikâye ile Rifâde görevlerinin Abdulmenafa; Hicabe, Liva ve Nedve görevlerinin de Abduddar'a ait olduğu üzerinde antlaşmaya vardılar. İslâm gelene kadar her kavim kendi müttefikleri ile yaptıkları antlaşmaya göre hareket etti. Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur:

"İslâm, cahiliye devrindeki antlaşmaları kuvvetlendirmiştir."

Hilfu'l-Fudûl

Beni Haşim, Beni Muttalib, Esed bin Abduluzza, Zühre bin Kilâb ve Teym bin Muğire şeref bakımından ileri gelenleri ve en yaşlıları oldukları için, Abdullah bin Cudan'ın evinde toplandılar. Bu toplantıda Mekke ehlinde veya dışarıdan gelen hiçbir kimseye zulüm edilmemesi, zulüm edildiği takdirde hak sahibine destek olup hakkının geri alınacağı konusunda antlaştılar. Bu antlaşmaya Hilfu'l-Fudûl yani faziletli antlaşması denir. Zübeyir bin Abdulmuttalib toplantıdan sonra şu şiiri okudu:

"Muhakkak ki fazilet sahipleri yemin edip antlaştı. Mekke, içinde hiçbir zalim barındırmayacak. Gerek içerden gerek dışardan gelen herkes orada emniyettedir."

Abduşşems çoğunlukla sefere çıktığı için, Mekke'de az kalabiliyordu. Bu nedenle Sikâye ve Rifâde görevlerini Haşim bin Abdulmenaf üstlendi. Aynı zamanda Abduşşems fakir, malı mülkü az, fakat çoluk çocuk sahibi olan bir kimse idi. Haşim ise zengindi. Yaz ve kış yolculuklarını başlatan ve Mekke'de tirit yemeğini yediren ilk kişi de o idi. Hatta bazıları onun için şöyle derdi:

"Amr kavmine tirit yapandır, kıtlık olunca Mekke'de bulunanlara."

Haşim öldükten sonra bu görevi Muttalib bin Abdulmenaf üstlendi. Aralarında şeref sahibi, çok cömert ve müsamahakâr biriydi. Bundan dolayı onu "Feyyaz" olarak isimlendirmişlerdi.

Haşim Medine'ye gelip Beni Neccar'dan olan Selma binti Amir ile evlendi. Abdulmuttalib adında bir çocuğu oldu. Oğlu iyice büyüyüp gelişince babası Medine'ye geldi ve onu Mekke'ye götürmek istedi. Annesi önce istemedi. Fakat babasının mülküne sahip olacağını düşündüğü için gitmesine izin verdi. O da babasıyla beraber yola çıktı. Böylece Abdulmuttalib, babasının yerine geçip babasının görevlerini üstlenmiş oldu. Kavmi arasında babasının yerini aldı ve bu bakımdan hiç kimsenin ulaşmadığı bir şerefe sahip oldu. Kendisi sevilen ve sayılan bir zat idi.

İbni Hişam'da sırası ile şu konular anlatılır:

Zemzem kuyusu ve ondaki hayret verici acayip olaylar,

Abdulmuttalib'in oğlunu kurban olarak kesmeyi adaması ve ondan sonra gerçekteşen olaylar,

Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* ile alakalı olarak doğumundan önce ve doğumundan sonra meydana gelen olaylar. Sütannesinin yanındayken ve ondan sonra yaşanan olaylar,

Önce annesinin onu himaye etmesi, sonra dedesinin ondan sonra da amcası Ebû Talib'in onu himaye etmesi,

Rahip Bahira hikâyesi ve bunun dışında meydana gelen olaylar,

Hatice *Radıyallahı anha* ile evlenmesi. Kölesi Meysere'nin Hatice'ye anlattıkları. Hatice'nin Varaka'ya anlattıkları ve Varaka'nın söyledikleri,

Kâbe'nin inşası sırasında Haceru'l-Esved konusunda insanlar arasında çıkan anlaşmazlıkta Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in hakem tayin edilmesi. Kâbe'nin yeniden inşa edilmesi.

KUREYŞLİLERİN KENDİLERİNİ ÜSTÜN GÖRMELERİ VE KENDİLERİNİ "HUMS" EHLİ OLARAK İSİMLENDİRMELERİ

Kureyş, yeni bir görüş ortaya attı. Dediler ki:

"Biz İbrahim'in çocukları, Harem'in ehli ve Kâbe'nin koruyucularıyız. Araplardan hiç kimse bizim sahip olduğumuz haklara sahip değildir. Saygılılığımızın azalması için Hildeki (Harem'in dışında) hiçbir şeye Harem gibi tazim göstermeyin."

Bu yüzden Arafat'ta vakfe ve oradan dağılmayı, İbrahim *Aleyhisselam*'ın dininin şiarlarından olduğunu bildikleri halde terk ettiler. Bunu yapmayı Araplar için uygun gördüler.

"Bizim Arafat'a çıkmamıza gerek yok. Çünkü biz Harem ehliyiz, biz Hums ehliyiz" dediler.²⁷

Daha sonra Harem bölgesindeki Araplardan doğan herkes Harem ehli'den sayıldılar. Onların sahip oldukları haklara sahip oldular. Kendilerine helal olan onlara da helal, haram olan da haram oldu. Bu görüşlerinde Kinane ve Huzaa da onlara katıldı. Başka bid'atler de uydurdular. Şöy'e ki, Hums ehli için ihramlı iken peynir yapmak, tereyağı yapmak, kıldan yapılmış eve girmek haramdı. İhramlı oldukları süre zarfında ancak deriden yapılmış evlere girebilir ve gölgelenebilirlerdi. Yine dediler ki; Mekke dışından umre veya hac için gelenler, Mekke dışından getirdikleri bir yiyeceği yiyemezler. Kâbe'yi ilk tavaflarında, ancak hums elbisesi giyerek tavaf edebilecekler, eğer bulamazlarsa çıplak olarak tavaf etmek zorundadırlar. Şayet gelen kişi Hums ehli elbisesini bulamayıp kendi elbisesiyle tavaf ettiyse, tavaflı bitince onu atardı. Ne kendisi, ne de başka biri bu elbiseden bir daha yararlanamazdı. Araplar buna "el-luka" derlerdi. Tüm Arapları buna zorladılar. Onlar da bunu gelenek haline

²⁷ Bununla diğer kabilelerden üstün olduklarını kastediyorlardı. Kureyşliler, diğer insanlara muhalif olarak dine sonradan soktukları kurallara, katı ve tavizsiz bir şekilde bağlandıkları için onlara hums denirdi. Böyle yaparak kendilerine üstünlük ve şeref verilmesini istiyorlardı. Bunlar Kureyş tasavvufçuları idi.

getirerek uyguladılar. Erkekler çıplak olarak tavaf ediyordu. Kadınlar ise bütün elbiselerini bırakır, sadece yırtmaçlı bir elbise içinde tavaf ederlerdi. Tavaf etmekte olan bir kadın²⁸ şöyle der:

"Bugün bedenimin bir kısmı ya da hepsi görünse dâhi, ben görünen kısmını helal görmüyorum."

İslâm gelene kadar bu böyle devam etti. Allah *Azze ve celle* bu konuda şu âyeti indirdi:

"Sonra insanların akın ettiği yerden siz de akın edin."²⁹

Yine haram ettikleri şey için şu âyetler indi:

"Ey Âdemoğulları! Size avret yerlerinizi örtecek giysi ve süslenecek elbise verdik."³⁰

"Ey Âdemoğulları! Her mescide gidişinizde güzel giysilerinizi giyin."³¹

"De ki: Allah'ın kulları için yarattığı ziyneti ve temiz rızık kim haram kılmış? De ki: Bunlar, dünya hayatında müminler içindir. Kıyamet gününde ise yalnız onlara özgüdür. İşte bilen bir topluluk için âyetleri ayrı ayrı açıklıyoruz."³²

Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in Peygamberliğine yakın zamanda gökteki haber hırsız şeytanların taşlanması, kâhinlerin Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in gelişini haber vermeleri, Cin Suresi'nin ve cinlerin kıssasının nazil olması.

Yahudilerin Peygamber hakkındaki uyarıları, bu uyarıların Ensar'ın Müslüman olmasına vesile olması, bu konu hakkınca Kur'an'ı Kerim'de varid olan âyetler zikredilir.

²⁸ Suheyl dedi ki: Bu kadın, Dibâ bin Amir bin Sa'sa'dır ve Beni Selma bin Kuşeyr'dendir. Kureyş, hacılara bu elbiseleri satarak para kazanmak için bu bid'atı icat etmişti. Daha sonra elbise fiyatları arttırılınca, çoğu kişi istenen fiyatları ödeyemedi. Bunun üzerine onlara çıplak tavaf etmelerini emrettiler.

²⁹ Bakara Suresi: 199.

³⁰ A'raf Suresi: 26.

³¹ A'raf Suresi: 31.

³² A'raf Suresi: 32.

EHLİ KİTABIN PEYGAMBER BEKLENTİSİ

Yahudilerin Peygamberimiz hakkında anlattıkları, Ensar'ın İslâm'ı kabul etmesine sebep olmuştur. Yahudi âlimlerinden İbn Heyeban Peygamberimizin geleceğine dair şöyle dedi:

"Ey Yahudiler! Beni bolluk ve bereket ülkesinden çıkarıp yoksulluk ve mahrumiyet bölgesine getiren sebep sizce nedir, biliyor musunuz? Ben ancak gelişi yaklaşan Nebiyi görmek için bu beldeye geldim. Burası onun hicret edeceği yerdir."

Selman-ı Farisi *Radıyallahu anhu*'nın Müslüman oluşu da buna başka bir örnektir. Yine şirkten ayrılıp hak dini arayan Varaka bin Nevfel, Ubeydullah bin Cahş, Osman bin Huveyris ve Zeyd bin Amr bin Nufeyl adında dört kişinin hikâyesi de buna örnektir.

Aynı zamanda Meryem oğlu İsa *Aleyhisselam*'ın Muhammed *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in geleceğini müjdelediği ve ona tâbi olunmasını vasiyet ettiği de biliniyordu. Allah *Subhanehu ve Teala* Peygamberlerinden, ona iman edip yardım edeceklerine dair söz almış, aynı zamanda bunu ümmetlerine bildirmelerini emretmiştir. Onlar da bunu ümmetlerine bildirmişlerdir. Bu Allah *Subhanehu ve Teala*'nın şu emridir:

"Hani Allah Peygamberlerden, "Andolsun, size vereceğim her kitap ve hikmetten sonra, elinizdekini doğrulayan bir Peygamber geldiğinde, ona mutlaka iman edeceksiniz ve ona mutlaka yardım edeceksiniz" diye söz almış ve "Bunu kabul ettiniz mi; verdiğim bu ağır görevi üstlendiniz mi?" demişti. Onlar, "Kabul ettik" demişlerdi. Allah da, "Öyleyse şahid olun, ben de sizinle beraber şahit olanlardanım" demişti."³³

³³ Âl-i İmran Suresi: 81. Rasûl kelimesinin nekre gelmesi -Allah en iyisini bilir- gösteriyor ki, Allah *Subhanehu ve Teala* bütün Nebi ve Rasûllerden, kendinden sonra gelen Peygambere iman etme ahdi ve misakı aldı ki gönderilen Peygamber silsilesinin birbiriyle bağlantılı olduğu beşeriyete açık bir delil olsun. "Andolsun ki biz, her ümmete bir

Vahyin başlangıcı *Sahiheyri*de şöyle geçmektedir:

"Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'e ilk olarak Alak Suresi'nin ilk beş âyeti ile Muddes-sir Suresi'nin ilk yedi âyeti indi."

"Yaratan rabbinin adıyla oku! O, insanı alaktan yaratmıştır. Oku! Kalemle (yazmayı) öğreten, (böylece) insana bilmediğini bildiren rabbini sonsuz kerem sahibidir."³⁴

"Ey örtünüp bürünen (Peygamber!) Kalk da uyar. Rabbini yücelt. Elbiseni tertemiz tut. Pislikten uzak dur. İlyiği, daha fazlasını bekleyerek (bir kazanç elde etmek için) yapma. Rabbinin rızasına ermek için sabret."³⁵

Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'e inen bu ilk âyetler üzerinde tefekkür eden bir kimsenin anlayacağı şey şu olur: Rabbimiz Peygamber *Sallallahu aleyhi ve sellem*'e, insanları anne ve kızlarıyla evlenmelerini yasaklamadan önce Allah'a yaklaştırsınlar diye evliya-lara yaptıkları ibâdet şirkinden sakındırmayı emretmiştir. Yine Allah *Subhanehu ve Teala*'nın "Sadece Rabbini yücelt, tekbir et" sözünden de, namaz ve diğer ibâdetlerden önce tevhidi, yani Allah *Subhanehu ve Teala*'yı birlemeyi emretmiştir. Bu şekilde Allah *Subhanehu ve Teala*'nın katında tevhid ve şirkin ne kadar önemli olduğunu anlamış olur.

Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* insanları davet ederek uyarıya başladığında, ona icabet edenler azınlıkta kaldı. Çoğunluk ise ne tâbi oldu, ne de inkâr etti. Nihayet Rasûlullah ve inananlar, insanları dinlerinden uzaklaştırıp, dinlerinin yanlışlığını ortaya koyarak ilâhlarını ayıplamaya başladılar. O zaman Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'e ve ona tâbi olanlara olan düşmanlıklarını arttırdılar ve onlara ağır işkenceler yaptılar. Bu şekilde onları dinlerinden döndürmek istediler. Bunu idrak eden kişi imanını, ancak İslâm'ı terk eden ve onu ayıplayanlara karşı düşmanlık beslemeyle istikamet bulacağını anlar. Bu konuda bir ruhsat olsaydı eziyet gören kimseler o ruhsatı kullanırlardı.

Peygamber gönderdik." (Nahl: 36) "Hiçbir ümmet yoktur ki, aralarında bir uyarıcı gelip geçmiş olmasın." (Fâtır: 24) Bununla cahillerin her zamanki bütün iddiaları iptal olsun ve insanların Allah'a karşı bir bahaneleri kalmassın. Bu, böyle devam etti. Musa *Alayhisselam* Muhammed *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in gönderileceği yeri, Faran dağlarına tecessül edecek diye müjdeledi. Aynı şekilde İsa *Alayhisselam* Muhammed *Sallallahu aleyhi ve sellem*'i müjdeleyen, onu en önemli sıfatı olan ovulmuş manasında Ahmed olarak müjdelemiştir. Şu bilinmelidir ki Ahmed sıfattır, isim değildir.

³⁴ Alak Suresi: 1, 5.

³⁵ Muddesir Suresi: 1, 7.

Böylece müşriklerin işkence ve eziyetlerinden kurtulmuş olurlardı.³⁶ Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem ile onlar arasında anlatılması uzun sürecek kadar fazla olaylar geçti. Allah Subhanehu ve Teala bunların bir kısmını kitabında aktardı. Bunlardan en meşhur olanı ise Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem'in amcası Ebû Talib'in hikâyesidir. Ebû Talib Peygamberimiz Sallallahu aleyhi ve sellem'i nefsi, malı, ailesi ve aşireti ile himaye etti. Bu uğurda büyük zorluklara katlanıp sabretti. Bununla beraber Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'i doğruladı. Onun dinini över, ona tâbi olanları severdi. Ona düşman olanlara düşman olurdu. Fakat tüm bunlara rağmen atalarının dininden uzaklaşıp İslâm dinine girmede. Atalarına dil uzatılmasından hoşlanmadığı için bundan kaçındı. Eğer böyle olmasaydı ona tâbi olurdu. Ebû Talib öldüğü zaman Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem onun için istiğfarda bulunmak istedi. Fakat Allah Subhanehu ve Teala bunun üzerine şu âyeti indirdi:

"Cehennem ehli oldukları açıkça kendilerine belli olduktan sonra - yakınları da olsalar- Allah'a ortak koşanlar için af dilemek ne Peygambere yaraşır, ne de müminlere."³⁷

Dünyevi bazı nedenlerden dolayı hak ve hak ehlini severek hakka tâbi olduğunu zannedip de, olması gerektiği gibi tâbi olmayan kimseler için bundan daha açık, daha ibretlik ve açıklayıcı bir sahne olabilir mi?

Daha sonra Allah Subhanehu ve Teala dinini yaymayı ve Müslümanları destekleyerek kuvvetlendirmeyi diledi. Böylece Medinelî Ensar Müslüman oldu. Medineliler, aralarında bulunan Yahudilerden Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in geleceğini duymuşlardı. Yahudiler, gelecek olan Peygamberi, onun sıfatlarını ve gelişinin yakın olduğunu söylüyor, ortaya çıkmasını ümit ederek bekliyorlardı. Ona tâbi olanların üstün olacaklarını bildikleri için Medinelileri bununla tehdit ediyorlardı. Ancak Allah Subhanehu ve Teala beklenen Peygamberi gönderdiğinde ise onu inkâr ettiler. Sözlerinden döndüler. Allah Subhanehu ve Teala bu konu hakkında şöyle buyuruyor:

"Kendilerine ellerindekini (Tevrat'ı) tasdik eden bir kitap (Kur'an) gelince onu inkâr ettiler. Oysa daha önce (bu kitabı getirecek Peygamber ile) inkârcılara (Arap müşriklerine) karşı yardım istiyorlardı. (Tevrat'tan) tanıyıp

³⁶ Yani onlara ve dinlerine karşı duyulan nefret ve düşmanlıklarını gizleme ruhsatı olmuş olsaydı, müşriklerin işkencesinden kurtulmak için kendilerini onlara hoş gösterirlerdi.

³⁷ Tevbe Suresi: 114.

bildikleri (bu Peygamber) kendilerine geldiğinde ise onu inkâr ettiler. Allah'ın lâneti inkârcıların üzerine olsun."³⁸

Medineli Ensar Müslüman olunca Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* Mekke'deki Müslümanlara Medine'ye hicret etmelerini emretti. Müslümanlar da oraya hicret ettiler. Böylece Allah *Subhanehu ve Teala* onları yaşadıkları zilletten kurtarıp izzete kavuşturdu. Bu konuda Allah *Subhanehu ve Teala* şöyle buyuruyor:

"O vakti hatırlayın ki siz yeryüzünde güçsüz ve zayıf idiniz. İnsanların sizi kapıp götürmesinden korkuyordunuz. Derken Allah sizi barındırdı, yardımıyla destekledi ve sizi temiz şeylerden rızıklandırdı ki şükredesiniz."³⁹

Hicret'in faydaları ve bu konudaki meseleler çok fazladır. Ancak, biz bunlardan birini anlatacağız. Şöyle ki, Müslümanlardan bazıları akraba, aile ve vatanlarından ayrılmak istemediklerinden dolayı hicret etmediler. Allah *Subhanehu ve Teala*'nın şu âyetinde ifade ettiği gibi:

"De ki: Eğer babalarınız, oğullarınız, kardeşleriniz, eşleriniz, aşiretiniz, kazandığınız mallar, kesada uğramasından korktuğunuz bir ticaret ve beğendiğiniz meskenler size Allah'tan, Peygamberinden ve O'nun yolunda cihattan daha sevgili ise, artık Allah'ın emri gelinceye kadar bekleyin! Allah, fasık topluluğu doğru yola erdirmez."⁴⁰

Kureyş Bedir Savaşı için yola çıktığında, hicret etmeyip Mekke'de kalan Müslümanlar istemeden de olsa onlarla beraber çıktılar. Onlardan bazıları Müslümanlar tarafından atılan oklarla öldürüldüler. Sahabeler ilk etapta onları tanımadılar. Şu kişi öldürüldü, bu falan kişidir denince çok üzüldüler. Bizler kardeşlerimizi öldürdük dediler. Allah *Subhanehu ve Teala* ise onlar hakkında şu âyeti indirdi:

"Kendilerine yazık edenlerin melekler canlarını aldıkları zaman onlara: "Ne yaptınız bakalım?" deyince, "Biz yeryüzünde zavallı kimselerdik" diyecekler. Melekler de: "Allah'ın arzı geniş değil miydi? Hicret etseydiniz ya!" cevaplarını verecekler. Onların varacakları yer cehennemdir. Orası ne kötü dönülecek yerdir! Ancak gerçekten zayıf ve güçsüz olan, çaresiz kalan ve hicret etmeye

³⁸ Bakara Suresi: 89.

³⁹ Enfal Suresi: 26.

⁴⁰ Tevbe Suresi: 24.

yol bulamayan erkekler, kadınlar ve çocuklar başkadır. Umulur ki, Allah bu kimseleri affeder. Çünkü Allah çok affedicidir, çok bağışlayıcıdır. Kim Allah yolunda hicret ederse, yeryüzünde gidecek çok yer de bulur, genişlik de. Kim Allah'a ve Peygamberine hicret etmek amacıyla evinden çıkar da sonra kendisine ölüm yetişirse, şüphesiz onun mükâfatı Allah'a düşer. Allah, çok bağışlayıcıdır, çok merhamet edicidir."⁴¹

Öncelikle nasihatçi bu kıssayı ve onun hakkında inen âyetleri kendi nefsi için düşünmeli, tefekkür etmelidir. Eğer onlar küfür bir söz söylemiş olsalardı veya müşrikleri razı etmek için açık bir küfür işlemiş olsalardı, sahabeler onların öldürülmelerine üzülmezlerdi. Çünkü Allah *Subhanehu ve Teala* Mekke'de işkence edilirken onlara bu hususu açıklayıp bildirmişti. Allah *Subhanehu ve Teala* buyuruyor ki:

"Kalbi imanla dolu olduğu halde zorlanan kimse hariç, inandıktan sonra Allah'ı inkâr eden ve böylece göğsünü küfre açanlara Allah'tan gazap iner ve onlar için büyük bir azap vardır."⁴²

İkrâh olmadan müşrikleri razı etmek için yaptıkları bir fiil ya da söz işitmiş olsalardı, biz kardeşlerimizi öldürdük demezlerdi. Nitekim Allah *Subhanehu ve Teala*'nın şu kavli konuya açıklık getiriyor: **فِيمَ كُنْتُمْ** Kiminle idiniz, akideniz nasıldı ya da fiiliniz nasıldı demedi. Aksine iki topluluğun hangisinde idiniz? Şu sözleri ile mazeret bildirdiler: "Biz yeryüzünde mustazaf idik." Melekler bu sözlerinden dolayı onları yalanlamadı. Aksine onlara dediler ki: "Allah'ın arzı geniş değil miydi? Hicret etseydiniz ya!" Bu şekilde onların sözlerini açıkladılar. "Ancak gerçekten zayıf ve güçsüz olan, çaresiz kalan ve hicret etmeye yol bulamayan erkekler, kadınlar ve çocuklar başkadır. Umulur ki, Allah bu kimseleri affeder. Çünkü Allah çok affedicidir, çok bağışlayıcıdır."⁴³

Bu âyet gayet açıktır. Bu durum ümmetin ilkleri olan sahabeler için böyle ise başkaları için nasıl olur? Bunu ancak günümüzde kendilerini din âlimi olarak İslâm'a nispet edip de, bunu günahattan bile saymayan kimseler anlamaz. Eğer Allah *Subhanehu ve Teala*'nın indirdiği bu âyetleri iyi bir şekilde anlarsan; bugün din iddiasında bulunan kimselerin asıl maksatlarını anlamak ile beraber şu hususları da anlarsın:

⁴¹ Nisa Suresi: 97, 100.

⁴² Nahl Suresi: 106.

⁴³ Nisa Suresi: 98, 99.

Birincisi: İnsanın ilim talep etmesi kaçınılmaz bir gerekliliktir. Bu ve bu gibi meseleler ancak tembih ve uyarılarla anlaşılabilir. Eğer âyet inmeden önce sahabelere bu kapalı geldi diyorsan, onların dışındakilere ne olur?

İkincisi: Yine iman, bugün insanların çoğunun zannettiği gibi değildir. Buhârî'nin rivayetine göre Hasan el-Basrî dedi ki: "İman, görüntü ve temenni değildir, kalpteki ikrâr ve amellerin tasdik ettiği şeydir." Allah'tan dileğimiz bizi hayırlı amelle rızıklandırması ve faydası olmayan ilimden uzak tutmasıdır. Ömer bin Abdulaziz dedi ki:

"Ey oğlum! Hayır, malının ve çocuklarının çok olması değildir. Hayır, Allah *Subhanehu ve Teala'sının* dinini akledip ona itaat etmendir."

Müslümanlar Medine'ye hicret edip Ensar ve Muhacirler bir topluluk oluşturunca, Allah *Subhanehu ve Teala* onlara cihadi farz kıldı. Oysa bundan önce "Elinizi savaştan çekin"⁴⁴ âyeti ile cihattan men edilmişlerdi. Daha sonra ise şu âyetle cihad emredildi:

"Savaş hoşunuza gitmediği halde size farz kılındı. Olur ki, bir şey sizin için hayırlı iken, siz onu hoş görmezsiniz. Yine olur ki, bir şey sizin için kötü iken, siz onu seversiniz. Allah bilir, siz bilmezsiniz."⁴⁵

Bu âyeti duyan Müslümanlar canlarını ve mallarını Allah yolunda feda ettiler. Allah *Subhanehu ve Teala* onlardan razı oldu, onları bu yaptıklarından dolayı övdü ve düşmanlarına karşı onlara yardım etti. Oysa onlar sayıca az ve güçsüz, düşmanları ise sayıca fazla ve güçlü idiler. Kur'an'da Allah *Subhanehu ve Teala'nın* bahsettiği meşhur olaylardan biri de, Bedir Savaşı'dır. Enfal Suresi'nde bundan bahsedilmiştir. Bundan sonra Beni Kaynuka olayı, bir yıl sonra da Uhud Savaşı gelir ki, bu da Âl-i İmran Suresi'nde anlatılmıştır. Ardından Beni Nadir olayı gelir, o da Haşr Suresi'nde geçmektedir. Sonra da Hendek Savaşı ve Beni Kureyza olayı gelir, bunlar da Ahzab Suresi'nde anlatılmaktadır. Sonra Hudeybiye ve Hayber'in fethi olayları Fetih Suresi'nde anlatılır. Mekke'nin fethi Nasr Suresi'nde, Huneyn Savaşı ise Tevbe Suresi'nde geçmektedir. Sonra da Tebûk Gazvesi gelir ki, bu da Tevbe Suresi'nde yer alır.

Araplar Peygamberimize boyun eğip bölük bölük Allah *Subhanehu ve Teala'nın* dini-ne girince, Acemler ile savaşmaya başlandı. Medine'de İslâm Devleti'nin kurulmasın-

⁴⁴ Nisa Suresi: 77.

⁴⁵ Bakara Suresi: 216.

dan on yıl sonra Allah *Subhanehu ve Teala* Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem için kendi katındaki nimetleri seçti ve onu vefat ettirdi. Böylece o emaneti yerine getirdi ve risâlet görevi son buldu. Peygamberimizin vefatından sonra meşhur ridde (dinden dönme) olayları baş göstermiştir. O zaman İslâm'a teslim olanlardan çoğu dinden dönerek büyük bir fitne meydana geldi. Allah *Subhanehu ve Teala*'nın kendilerine sebatı bahşettiği kişiler, Ebû Bekir *Radıyallahu anhu*'nın vesilesiyle İslâm'da sebat ettiler. Ebû Bekir *Radıyallahu anhu* fitneye karşı kıyam başlattı. Ancak sahabeler bu konuda onunla görüş birliği içinde değildiler. Ebû Bekir bu konuda onlara unuttuklarını hatırlattı ve bilmediklerini öğretti. Korktukları hususlarda onları cesaretlendirdi. Böylece Allah *Subhanehu ve Teala* onunla İslâm dinini sabit kıldı. Rabbimiz bizi ona tâbi olanlardan ve onun arkadaşlarını sorumlu tuttuğu hakka tâbi kılsın. Allah *Subhanehu ve Teala* şöyle buyuruyor:

"(O zaman) iman edenler derler ki: "Sizinle beraber olduklarına dair var güçleriyle Allah'a yemin edenler şunlar mı?" Bunların çabaları boşa çıkmıştır. Böylece ziyan edenler olmuşlardır."⁴⁶

Hasan dedi ki: "Vallahi onlar Ebû Bekir ve arkadaşlarıdır."

⁴⁶ Maide Suresi: 53.

DİNDEN DÖNENLER İLE SAVAŞ

Dinden dönen Araplar da kendi aralarında bölünüp fırkalara ayrıldılar. Onlardan bir fırka putlara tapmaya başladı ve dediler ki: Eğer Muhammed *Sallallahu aleyhi ve sellem* Peygamber olsaydı ölmezdi. Başka bir fırka şöyle dedi: Allah *Subhanehu ve Teala'*ya iman ediyoruz, fakat namaz kılmayacağız. Başka bir fırka İslâm'ı kabul edip namazı kıldılar ama zekâtı kabul etmediler. Bir diğeri de Allah *Subhanehu ve Teala'*dan başka ilâh olmadığına, Muhammed *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in onun Rasûlü olduğuna şahitlik ediyor, fakat Museyleme'yi de tasdik ediyorlardı. Peygamberimizin, onu nübüvvette kendisine ortak ettiğini söylüyorlardı. Çünkü Museyleme'yi doğrulayan şahitleri de bulunuyordu. Örneğin aralarında ilmi ve ibâdeti ile tanınan Reccal adında biri vardı. Âlim ve abid olarak tanındığı için ona inanıyorlardı. Aralarında İslâm'da sabit kalanlardan bazıları şöyle diyordu:

Ey kalplerin Suad'ı Es'ad kızı!
Reccal fitnesinden dolayı gecem uzadı.
Kelime-i şehadetle⁴⁷ kavmi fitneye düşürdü,
Allah yücedir, güç ve kuvvet sahibidir.

Yemenli bir topluluk da Peygamberlik iddiasında bulunan Esved el-Ansi adında bir kişiyi tasdik etti. Başka bir topluluk da Tuleyha el-Esed'i tasdik etti.

Söz konusu bu topluluklardan zekâtı kabul etmeyenler hariç sahabelerden hiçbiri diğerlerinin küfre girdikleri ve dolayısıyla kendileriyle savaşmak gerektiği konusunda şüpheye düşmediler. Ebû Bekir *Radıyallahu anhu* onlarla savaşmaya karar verdiğinde, insanlardan bir kısmı ile aralarında şu konuşmalar gerçekleşti:

⁴⁷ Museyleme'ye inananlar da Müslümanlar gibi kelime-i şehadet getiriyordu. Bununla beraber Museyleme'nin de Peygamberliğini tasdik ediyorlardı.

- Sahabeler: Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*: "İnsanlarla la ilâhe illâllah deyinceye kadar savaşmakla emrolundum. Bunu söylediklerinde canlarını ve mallarını benden korumuş olurlar. Ancak İslâm'ın hakkı başka" dediği halde onlarla nasıl savaşırız?
- Ebû Bekir: Zekât da İslâm'ın hakkıdır. Vallahi eğer Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'e verdikleri bir deve yularını dâhi bana vermekten kaçınırlarsa, onlarla bunun için savaşırım."⁴⁸

Ebû Bekir *Radıyallahü anhu*'nun bu sözlerinden sonra sahabelerin zihnini kurcalayan herhangi bir şüphe kalmadı. Zekât vermeyi reddedenlerle savaşmanın gerektiğini kavradılar ve onlarla savaştilar. Allah *Subhanehu ve Teala* da onlara yardım etti. Kendileriyle savaşanları öldürdüler, kadınlarını ve ailelerini esir aldılar.

Bugün Müslümanların yapması gereken, kıyamet gününe kadar Allah *Subhanehu ve Teala*'nın delil kıldığı bu kıssa üzerinde düşünüp ders çıkarmalarıdır. Şöyle ki, Allah *Subhanehu ve Teala* özellikle bu kıssayı toplumun dilinde yaygınlaştırıp bilinen bir olay haline getirdi. Âlimler bu konuda Ebû Bekir *Radıyallahü anhu*'nun görüşünün doğruluğu üzerinde icmâ ettiler. Bunu Ebû Bekir'in ilminin derinliği ve faziletinin büyüklüğü saydılar. Çünkü onun, sahabeye kapalı ve karmaşık gelen bu olayı, yine onların getirdikleri aynı delilden bu sonucu çıkararak, tereddüt etmeden ilk anda onlarla savaşması, onun anlayışının genişliğini gösterir. Bu konu Kur'an ve sünnete farklı delillerle açık olmasına rağmen o, sahabelerin getirdikleri delil ile yine onların görüşlerini reddetti. Kur'an'daki delil Allah *Subhanehu ve Teala*'nın şu sözüdür:

"Haram aylar çıkınca müşrikleri artık bulduğunuz yerde öldürün, onları yakalayıp hapsedin ve her gözetleme yerine oturup onları gözetleyin. Eğer tövbe eder, namazı kılar, zekâtı da verirlerse, kendilerini serbest bırakın. Şüphesiz Allah çok bağışlayıcıdır, çok merhamet edicidir."⁴⁹

Sünnetteki delil de *Sahihey*ndeki şu hadistir:

Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

⁴⁸ Hadisi bu lafızla Müslim, Ebû Davud ve Tirmizî rivayet etmiştir. Suyuti ise bu hadisin mütevatir olduğunu söylemiştir.

⁴⁹ Tevbe Suresi: 5.

"İnsanlarla, Allah'tan başka ilâh olmadığına ve Muhammed'in onun Rasûlü olduğuna şahitlik edinceye ve namaz kılıp zekât verinceye kadar savaşmakla emrolundum. Bunu yaptıkları zaman canları ve malları benden korunmuştur. Ancak İslâm'ın hakkı hariç. Onların hesapları Allah'a kalmıştır."

Bu sana aktardıklarım, anlayışı kıt olanların dâhi anlayacağı Allah *Subhanehu ve Teala*'ın apaçık kitabı, Rasûlü'nün sünneti ve âlimlerin icmâsidir. Şunu bilmelisin ki her şey zıddıyla bilinir. İslâm'ın zıddı ise küfürdür. Günümüzdeki bazı âlimler şöyle derler:

"La ilâhe illâllah diyen tekfir edilmez ve onunla savaşılmaz. Çünkü o Müslümandır. Kanı ve malı haramdır. Hatta la ilâhe illâllah dedikleri sürece, yeniden dirilmeyi ve şeriatı inkâr eden bedeviler bile tekfir edilmez ve onlarla savaşılmaz."

Kanun koyma hakkı Allah *Subhanehu ve Teala*'ya ait olmasına rağmen, kendileri bâtil olan kanunlar koyarlar. Onlardan birisi, bir düşmanıya Allah *Subhanehu ve Teala*'nın şeriatına göre yargılanmak isterse, bu kişi en kötü işi yapmış sayılır. Dolayısıyla bu kimseler dilleriyle "la ilâhe illâllah" kelimesini ikrâr etmelerine rağmen Allah *Subhanehu ve Teala*'nın kitabının tümünü ve Rasûlü'nün getirdiği dini inkâr etmiş olurlar. Bu düşünce Allah *Subhanehu ve Teala*'nın şeriatını inkâr eden atalarının, onlar için uydurduğu bir dindir. Yine günümüz âlimleri bu konuda şöyle derler:

"Kim bir Müslümanı tekfir ederse kendisi kâfir olur."

Halk arasında yaygın olup âlimlerden aldıkları bu sözle, Allah ve Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in açıkladıklarını inkâr ederler. Bu konuda Allah ve Rasûlü'nü tasdik edenleri tekfir edip, onları Müslüman kabul etmezler. Onlara göre Müslüman, kendisinde hiçbir İslâm alâmeti olmadığı halde sadece dili ile "la ilâhe illâllah" diyen kimsedir. Veleve ki bu kimse İslâm'ı anlama bakımından insanların en uzağı olsun ve aynı zamanda ameli, ilmi ve akidevi hiçbir gerekliliği yerine getirmese dâhi fark etmez!

Allah'ın rahmeti senin üzerine olsun!

Bil ki bu mesele senin için en önemli şeydir. Çünkü bu İslâm ve küfür meselesidir. Sana zikrettiğimiz Kur'an, sünnet ve icmâ delillerine göre, eğer onları doğrularsan, Allah *Subhanehu ve Teala*'nın Peygamberine indirdiğini reddetmiş olursun. Diğer yandan eğer Allah ve Rasûlü'nü doğrularsan, sana düşman olurlar ve seni tekfir ederler. Bu, Kur'an'ı ve Allah Rasûlü'nü açık bir şekilde reddetme ve onlara inanmamadır. Bu

düşünce, şu an doğudan batıya kadar yayılmış bulunmaktadır. Bu düşünceden kurtulabilen çok az insan vardır. Şayet sen cenneti istiyor ve ateşten de korkuyorsan, bu konuyu öğrenmeye çalış. Kur'an ve sünnetten araştı. İyice incele ve konuyu öğrenmede seni engelleyecek bir mazeretin olmasın. Çünkü bu, küfür ve İslâm meselesi olduğu için buna şiddetle ihtiyaç vardır. De ki: "Allah'ım bana feraset ve basiret ver. Allah'ım sen bana kavrat. Ya Rab sen bana öğret. Yaşamım boyunca fitnelerin sap-tırmasından beni koru." Dualarını, Allah Rasûlü'nden bize sahih olarak ulaşan dualarla arttır. Allah Rasûlü namazda şöyle dua ederdi:

"Ey Cibril'in, Mikail'in ve İsrail'in rabbi olan Allah'ım! Ey yeri ve gökleri yoktan var eden! Ey gizli ve açık olanı bilen, sen kullarının ayrılığa düştüğü şeyler konusunda hüküm verensin. İhtilaf edilen konularda beni doğruya ilet. Sen dilediğini dosdoğru yola iletensin."⁵⁰

Bu konu çok önemli olduğundan, meseleyi delilleri ile açıklamak maksadıyla bu kısmı geniş tutacağız.

Birinci Delil

Aklını kullanan insanı etkileyecek olaylardan bir tanesi de, Beni Hanife'nin dinden çıkma hadisesidir. Bunlar dinden çıkanların en meşhurlarıdır. Herkes onların dinden çıkan mürtedler olduklarını bilir. Yine onlar insanlar nezdinde mürtedlerin en kötüler ve küfürleri en büyük olanlarıdır. Çünkü onlar "La ilâhe illâllah Muham-medun Rasûlullah" diyorlar, ezan okuyorlar, namaz kılıyorlardı. Bununla birlikte onların çoğu Reccal ve yanındakilerin şahitliğinden dolayı, Nebi *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in onlara bunu emrettiğini zannediyorlardı. Bu gerçekleri tereddütsüz bilmelerine rağmen derler ki:

"Kim la ilâhe illâllah derse o Müslümandır. Velew ki zere miktarı kadar İslâm'ın şiarlarından bir şey onun hayatında olmasın."

Yine derler ki:

"Şayet İslâm'ı terk etse, bilerek onunla alay etse dâhi yine Müslümandır."

⁵⁰ Müslim, Ebû Davud, Tirmizî, Nesai ve İbnî Mace rivayet etmiştir.

SubhânAllah! Allah *Subhanehu ve Teala* kalpleri dilediği gibi evirip çevirir. İnsanların en cahili olsa dâhi bir kimse, Beni Hanife'nin durumunu öğrenip kâfir olduklarına kani olduktan sonra bedevilerin İslâm'ına nasıl şahitlik edip şu sözleri sarf edebilir: "Velev ki İslâm'ı külliye terk etsinler ya da bilerek inkâr edip alay etsinler. Çünkü onlar la ilâhe illâAllah diyorlar." Ben şahitlik ediyorum ki Allah *Subhanehu ve Teala*'nın her şeye gücü yeter. Allah *Subhanehu ve Teala*'dan kalplerimizi dini üzerinde sabit kılmasını, bize hidayet verdikten sonra kalplerimizi eğriltmemesini ve rahmetini bize bahşetmesini istiyoruz. Muhakkak ki o, karşılıksız ve bolca verendir.

İkinci Delil

İkinci delil, Raşid halifeler döneminde gerçekleşen başka bir olaydır. Beni Hanife'den geriye kalanlar Museyleme'den uzaklaşıp, onun yalancı olduğunda karar kıldıklarında ve İslâm'a geri döndüklerinde, günahlarının ne kadar büyük olduğunun farkına vardılar. Üzerlerindeki riddet izlerini silmek ve günahlarını bağışlatmak umidiyle ailelerini de alıp Allah yolunda cihad için İslâm devletinin sınır bölgelerine taşındılar. Çünkü Allah *Subhanehu ve Teala* şöyle buyurmaktadır:

"Ancak tövbe edip de inanan ve sâlih amel işleyenler başka. İşte Allah onların kötülüklerini iyiliklere çevirir. Allah, çok bağışlayandır, çok merhamet edendir."⁵¹

"Şüphe yok ki ben, tövbe edip inanan ve sâlih ameller işleyen, sonra da doğru yol üzere devam eden kimse için son derece affediciyim."⁵²

Kufe'ye yerleştiler ve orada bilinen bir mahalleleri oldu. Mahallerinde Beni Hanife diye isimlendirilen bir mescitleri vardı. Bazı Müslümanlar akşam ve yatsı arası vakitleri onların mescidine uğradı. Onlardan Museyleme'nin hak üzere olduğu anlamına gelen bazı sözler duydular. Bu sözleri söylemeyenlerin sayısı çoktu. Fakat çoğunluk bu sözü söyleyenlere karşı çıkmıyorlardı. Müslümanlar durumu Abdullah bin Mes'ud *Radıyallahü anhu*'ya bildirdiler. O da yakınındaki sahabeleri toplayıp bu konuda istişare etti. Bu istişarede şu konuşuluyordu; tövbe etseler de öldürülmeleri gerekir mi, yoksa tövbeye mi davet edilmeliler? Sahabelerden bazıları tövbeye

⁵¹ Furkan Suresi: 70.

⁵² Taha Suresi: 82.

çağrılmaksızın öldürülmeleri, bazıları da tövbeye davet edilmelerinin gerekli olduğu görüşüne vardılar. Bu kimselerin bir kısmı tövbeye çağrılmaksızın öldürüldüler. Diğer bir kısmı da tövbeye davet edildiler.

Allah sana rahmet etsin!

Dikkat edilmesi gerekir ki, Beni Hanife'den arta kalan bu grup, küfürden uzaklaşp İslâm'a geri döndüklerinde zor ve meşakkatli olmasına rağmen sâlih ameller işlediler. Daha sonra bazı Müslümanlar, onların kendi aralarındaki gizli konuşmalarda Musey'eme hakkında övücü birtakım kelimeler kullandıklarını duydular, onlardan bundan başka bir amel sadır olmadı. Buna rağmen hiçbir sahabe -bu sözleri söyleyen ve orada bulunup da söylenen sözlerle karşı çıkmayan kişileri- tekfirden geri durmamıştır. Ancak onların ihtilaf ettikleri konu "tövbenin kabul edilip edilmemesi" idi. Bu kıssa *Sahihi Buhârî*'de geçmektedir.

Kendisinin âlim olduğunu iddia edip de, üzerinde "la ilâhe illâllah" sözünden başka İslâm'ın herhangi bir şiarı bulunmayan bedevilerin, sadece bu söz ile İslâm'ına hüküm veren kimselerin sözleri nerede; Museyleme hakkında bahsi geçen sözleri söyleyen yahut söylemese de orada hazır bulunan ve karşı çıkmayan kimseler hakkında sahabenin icmâ ettiği hüküm nerede?

O doğuya yürüdü, ben de batıya,
Ne kadar büyük bir fark var doğu ile batı arasında?

Ey Rabbim! Ben bu âyetlerde bahsettiğin kişilerden olmaktan sana sığınıyorum:

"Onların misali, bir ateş yakan insan gibidir. Ateş tam etrafını aydınlattığında Allah ışıklarını yok eder de onları karanlık içinde, hiçbir şeyi görmez bir halde bırakır. Artık onlar sağırlardır, dilsizlerdir ve körlerdir; bu yüzden geri de dönemezler."⁵³

"Şüphesiz, yeryüzünde yürüyen canlıların Allah katında en kötüsü, akıllarını kullanmayan (gerçeği görmeyen) sağırlar, dilsizlerdir."⁵⁴

⁵³ Bakara Suresi: 17, 18.

⁵⁴ Enfal Suresi: 22.

Üçüncü Delil

Bu delil de yine Raşid halifeler döneminde gerçekleşen bir olaydır. Bu, Ali bin Ebû Talib *Radıyallahı anhu*'nın ilâh olduğuna inanan kimselerin kıssasıdır. Bunlar günümüzde insanların en kâfir ve fasık olanlarıdır. Ali *Radıyallahı anhu* onları tövbeye çağırdı. Fakat bu kimseler tövbe etmekten kaçındılar. Bunun üzerine Ali *Radıyallahı anhu* onlar için çukurlar kazdırıp odunlarla doldurttu ve çukurlardaki odunları ateşe verip onları canlı canlı içine attı. Şu bilinen bir gerçektir ki kâfir biri, mesela bir Yahudi veya Hristiyan, Allah *Suhhırahı ve Tala*'nın emri gereği öldürülecek ise ateşte yakılması caiz değildir. Bil ki bu kimselerin küfrü, Yahudi ve Hristiyanların küfründen daha ileri idi. Onlar, gece namaz kılan, gündüzleri oruç tutan ve Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in ashabından aldıkları Kur'an'ı okuyan kişilerdiler. Fakat Ali *Radıyallahı anhu* hakkında aşırıya gittiklerinde, bu aşırılıkları onları canlı canlı yanmaya sürükledi. Sahabeler ve ilim ehlinin tamamı bu kimselerin küfrü konusunda icmâ etmişlerdir.

Peki ya bedeviler hakkında zikri geçen sözleri sarf eden kişinin durumu nedir? Ki, bu kimseler bu ve benzeri kıssaları ikrâr eder ve bedevilerin, İslâm'ın hepsini inkâr edip yalnızca "la ilâhe illâllah" dediklerini kabul ediyorlar.

Bil ki bu kimselerin İslâm'a karşı işlemiş oldukları cinayetleri, ulûhiyet noktasındaydı, Peygamberlik noktasında değildi. Onlardan öncekilerin cinayetleri ise tam tersi, Peygamberlik iddiasıydı, ulûhiyet noktasında değildi. Bu açıklama, İslâm'ın aslı olan şehadeteynin anlamlarından bir kısmını izah etmektedir.

Dördüncü Delil

Bu olay ise sahabe zamanında gerçekleşmiştir. Bu, Muhtar bin Ebû Ubeyd es-Sakafi'nin kıssasıdır. Tabiinden bir adamdır. Abdullah bin Ömer'in -Allah ondan ve babasından razı olsun- hismiydi. Zahiren doğruluk için çalışan bir kimseydi. Irak'ta ortaya çıktı. Hüseyin *Radıyallahı anhu* ve ehli beytinin intikamını almak istiyordu. İbni Ziyad'ı da öldürdü. Ehli beytin diyeti olarak da onun malından aldı. Irak'ı işgal edip hâkimiyeti altına aldı. İslâm şeriatını uyguladı. Yargıya İbni Mes'ud *Radıyallahı anhu*'nın arkadaşlarını getirdi. Cuma ve cemaat namazlarını o kıldıırıyordu. Ama işin sonunda kendisine vahiy geldiğini iddia etti. Bundan dolayı Abdullah bin Zübeyir *Radıyallahı anhu*, onun üzerine bir ordu yolladı. Muhtar'ın ordusunu hezimete uğratarak onu da öldür-

düler. Ordu komutanı Mus'ab bin Zübeyr idi. Muhtar'ın karısı ise bir sahabe kızıydı ve Mus'ab, ondan Muhtar'ı tekfir etmesini istedi. Kadın bunu reddedince, Mus'ab onun hakkında fetva almak için kadının kardeşine bir mektup yolladı. Kardeşi ise cevap olarak; eğer tekfir etmezse onu öldür dedi. Kadın Muhtar'ı tekfir etmeyince Mus'ab onu öldürdü.

Muhtar, İslâm şeriatı uygulamasına rağmen Peygamberlik iddiasında bulunduğu için dolayı âlimler onun tekfirinde icmâ ettiler. Sahabeler, sahabe kızı olmasına rağmen o kâfiri tekfir etmediğinden dolayı söz konusu kadını öldürdüklerine göre, bedevilerin durumlarını ikrâr etmelerine rağmen onları tekfir etmeyenlere ne demeli? Ya onların İslâm ehli olduklarını söyleyenlere ve yine kim, bedevileri İslâm'a davet ederse kâfir olur diyenlere ne demeli?

Ya Rabbi, senden af ve mağfiret diliyoruz.

Beşinci Delil

Bu olay ise tabiin zamanında gerçekleşmiştir. Bu, ilim ve ibâdet bakımından insan'arın en meşhuru olan Ca'd bin Dirhem'in kıssasıdır. Ca'd bin Dirhem, Allah *Subhane-hu ve Teala'*nın sıfatlarından bir şey inkâr edince -bu görüşü insanların çoğunluğa gizli kalmış olmasına rağmen- Halid bin Abdullah el-Kasri, kurban bayramında onu kendisine kurban olarak seçti ve halka şöyle hitap etti:

"Ey insanlar! Allah *Subhanehu ve Teala'* kurbanlarınızı kabul etsin. Muhakkak ki ben, Cad bin Dirhem'i kurban edeceğim. Zira o Allah *Subhanehu ve Teala'*nın İbrahim *Aleyhis selam*'ı dost edinmediğini ve Musa *Aleyhis selam* ile konuşmadığını iddia ediyor. Sonra kürsüden indi ve onu boğazladı. Halid bin Abdullah el-Kasri'nin bu yaptığını hoş görmeyen ve kabul etmeyen herhangi bir âlim bilinmemektedir. Hatta İbni Kayyim âlimlerin hepsinin, onun bu yaptığını hoş gördüklerini zikreder ve şöyle der:

Bütün ehlisünnet ona teşekkür etti,
Kardeşimin kurbanı ne de güzel.

Eğer ilim ve ibâdet bakımından insanların en meşhurlarından ve aynı zamanda sahabeden ilim almış bir adamın öldürülmesini bütün âlimler hoş görmüşlerse, Allah *Subhanehu ve Teala'*nın düşmanları olan bedevilerin yanlış akidelerine ne demeli?

Altıncı Delil

Bu, Kaddahoğulları'nın kıssasıdır. Bunlar üçüncü yüzyılın başlarında ortaya çıktılar. Ubeydullah, Ali bin Ebû Talib *Radıyallahu anhu*'nun ailesinden ve Fatma *Radıyallahu anha*'nın zürriyetinden olduğunu iddia ediyordu. İbâdet ehli ve Allah yolunda cihad eden bir kimsenin kisvesine bürünmüştü. Mağrip halkından Berberi kavimler de ona tâbi oldular. Böylece o ve daha sonra da çocukları, Mağrip'te büyük bir devlet kurdular. Ardından Mısır ve Şam'a da hâkim oldular. İslâm şeriatını üstün kıldılar, Cuma ve cemaati canlandırdılar. Ancak onlardan şeriata muhalif ve şirk olan nifaklarına ve küfürlerinin şiddetine delalet eden şeyler de görüldü. Bunun üzerine ilim ehli, onların kâfir olduğuna ve İslâm'ın şiarlarını taşımakla birlikte memleketlerinin Darul Harb olduğuna dair icmâ etti. Üstelik Mısır'da birçok âlim ve abid zat vardı. Mısır halkının çoğu da bunların icat etmiş oldukları küfre girmede. Hâl böyleyken âlimler zikrettiğimiz görüş üzerinde icmâ ettiler. Hatta sâlihlikleri ile tanınan ilim ehlinin büyüklerinden bazıları şöyle dedi:

"Eğer yanımda on tane ok bulunsa, bunlardan birini muharip düşman Hristiyanlara, dokuzunu da Ubeydoğullarına atardım."

Sultan Mahmud bin Zengi onların üzerine Selahaddin komutasında büyük bir ordu gönderdi. Mısır'ı onların elinden aldılar. Orada bulunan sâlihler sebebiyle Mısır'a karşı cihad etmekten vazgeçmediler. Sultan Mahmud Mısır'ı fethedince Müslümanlar çok sevindiler ve rahata kavuştular. İbni Cevzi de bu konuda *En-Nasr Ala Mısır* diye isimlendirdiği bir kitap yazdı. Onlar zahiren İslâm şeriatını izlemelerine rağmen, âlimlerin çoğu onların tekfirine hükmeden kitaplar yazmış ve bu konuda söz söylemişlerdir.

Dinimizin şimdi⁵⁵ ve ilk zamanlardaki durumu arasındaki farka bir bak. Şuan sözde Müslüman olan bedeviler "la ilâhe illâllah" kelimesini söylemek dışında İslâm'ın

⁵⁵ Muhammed bin Abdulvehhâb, davetine başladığı dönem Arap Yarımadasının içinde bulunduğu cahiliyeyi kastediyor. Şuan İslâm toprakları denen coğrafyadaki cahiliye kat be kat daha fazladır.

tümünden uzak olmalarına rağmen, Yahudi ve Hristiyanlığa geçmedikleri sürece tekfir edilmiyorlar.

Eğer Allah ve Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in söylediklerine, âlimlerin üzerinde icmâ ettikleri konulara iman eder ve bu meselelerde atalarının dinini terk edip ve şöyle derseni: "Allah'a ve indirdiklerine iman ettim. Ona muhalif olan her şeyden gizli ve açık olarak uzaklaştım. Dini yalnız Allah'a has kıldım." Allah *Subhanehu ve Teala* da kalbini bilir. İşte o zaman müjdeler olsun sana. Ancak Allah *Subhanehu ve Teala*'dan sebat dile. Bil ki, Allah *Subhanehu ve Teala* kalpleri evirip çevirendir.

Yedinci Delil

Bu ise Tatarların kıssasıdır. Onlar Müslümanlara yaptıkları zulümden sonra ülkelerin de oturmaya başlayınca, İslâm dinini tanıdılar, güzel buldular ve Müslüman oldular. Ancak İslâm'ın şeriat ve kurallarından yapılması gereken şeyleri yapmadılar. İki şehadeti söyleyerek beş vakit namazı, Cuma namazlarını kıldılar ve cemaate önem verdiler. Fakat İslâm şeriatinden ve dininden çıkaracak ameller de yaptılar. Onlar bedeviler gibi değillerdi. Ama âlimler onları tekfir etti. Allah *Subhanehu ve Teala* Tatarları İslâm ülkelerinden çıkarıp ortadan kaldırmaya kadar, onlarla savaşıp öldürdüler.

Zikrettiklerimiz bu deliller Allah *Subhanehu ve Teala*'nın hidayet verdiklerine yeter ve kâfi gelir. Allah *Subhanehu ve Teala*'nın saptırmak istediği kimseler ise gözlerinin önünde dağlar çarpışsa yine de etkilenmezler ve bu bile onlara fayda vermez.

Kadı ve sultanların, İslâm şiarlarını yücelttikleri halde tekfiri gerektiren bir iş yapan kişilerin ölümü hak ettiğine dair ortaya koydukları delilleri sayıp bu nedenle öldürülenler hakkındaki olayların hepsini burada anlatsak bile, fayda vermez. Üstelik öldürülen bu kişiler görünüşte insanların en âlimi, en zahidi ve en âbidi idiler. Hallaç ve onun gibiler, fakih Ammare gibi musannif ve fakihler onlardandırlar.

Eğer bu kıssaların tümünü burada zikretseydik ciltler yetmezdi. Hakikat şu ki, bu adamların hiçbirinin küfrü bedevilerin küfürleri seviyesine ulaşmamıştır. Bedevilerin Müslüman olduğunu iddia edenler şöyle diyorlar:

"Onların, la ilâhe illâllah demeleri dışında İslâm'ın hiçbir şiarı ve emaresi yoktur, ancak Allah kime hidayet ederse, o doğru yolu bulur. Kimi de saptırırsa onu doğruya iletecek bir dost yoktur."

İlginç olan şey şu ki, ellerinin altında bulunan ve "Biz bunları biliyor ve onlarla amel ediyoruz" dedikleri kitaplarda dinden çıkma/mürtedlik konuları etrafıca anlatılmaktadır.

Büsbütün garip olan şey şu ki, günümüzde halk arasında âlim olarak bilinen insanlar bunların bir kısmını biliyor ve ikrâr ediyorlar. Derler ki:

"Kim yeniden dirilmeyi inkâr eder veya ondan şüpheye düşerse kâfir olur. Kim şeriatı inkâr ederse kâfir olur. Üzerinde icmâ edilmiş fer-i bir şeyi inkâr ederse kâfir olur."

Bunların hepsini dilleri ile söylüyorlar. Eğer birisi sağ elle yemeği inkâr ettiğinde, ya da elbisenin paçasının uzatılmasının nehyini inkâr ettiğinde veyahut sabah namazının sünnetini ya da vitri inkâr ettiğinde kâfir oluyorsa, onlar nasıl açık bir şekilde hâlâ derler ki:

"Kim İslâm'ı büsbütün inkâr eder ve yine onu doğrulayan biri ile alay ederse, o senin İslâm'da kardeşindir. La ilâhe illâllah dediği sürece kanı ve malı haramdır."

Ama la ilâhe illâllah dememize rağmen bizi tekfir ediyorlar. Canlarımızı mallarımızı helal görüyorlar. Bunun hakkında onlara sorulunca da derler ki, kim bir Müslümanı tekfir ederse kâfir olur.

Burada durmaz! Allah ve Rasûlü adına bizimle sözleşme yapanlara, bu ahitleri bozdukları takdirde büyük bir mükâfat elde edeceklerine dair fetva verirler. Aynı zamanda bizim ya da bir yetimin emaneti birinin yanında olsa, o yetimin malı dâhi olsa, o emaneti yemesinin ya da malın alınmasının caiz olduğuna dair fetva verirler. Dahası tevhide savaş açıp putperestlere yardım eden Deham bin Davvas ve onun gibilerine mektuplar yazar, onlara ey falan kes sen Peygamberlerin yaptığını yaptın derler. Bununla beraber tevhidin, Nebilerin dini olduğunu ikrâr ediyorlar ki, biz ona davet ediyoruz, onlarsa inkâr edip insanları ondan alıkoyuyorlar. Şirk ise Nebilerin nehyettiği şeydir ki, biz de insanları ondan alıkoyuyoruz. Onlarsa insanları şirk teşvik ediyorlar ve ilâhlarına sahip çıkmalarını emrediyorlar. Bu Allah *Subhanehu ve Teala'*nın en

büyük âyetidir. Kim anlamazsa kendi nefesine ağlasın, bütün eksikliklerden münezzehtan Allah en iyisini bilir.

NEBİ Sallallahu aleyhi ve sellem'İN NESEBİ

Bismillahirrahmanirrahim

Muhammed bin Abdullah bin Abdulmuttalib bin Hâşim bin Abdi Menaf bin Kusay bin Kilâb bin Mürre bin Ka'b bin Lüey bin Ğâlib bin Fihri bin Mâlik bin Nadr bin Kinâne bin Huzeyme bin Müdrike bin İlyas bin Mudar bin Nizâr bin Meadd bin Adnan.

Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem'in nesebi buraya kadar sahih bir şekilde biliniyor. Adnan'dan sonrası ise ihtilaflıdır. Adnan'ın, İsmail Aleyhüs selam'ın soyundan olduğu ise ihtilafsızdır. Doğru görüş, İbrahim Aleyhüs selam'ın kurbanlık oğlunun İsmail Aleyhüs selam olduğudur. İshak olduğu görüşü ise doğru değildir.

Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem'in fil yılında Mekke'de doğduğu ittifakla sabittir. Fil Vakası, Ebrehe ve yandaşları Hristiyan, ehli kitap olmalarına ve dinleri de Mekkeli-lerin dininden daha hayırlı olmasına rağmen, Allah Subhanehu ve Teala'nın Peygamberine ve evi Kâbe'ye sunduğu bir hediyedir. Mekkeliler putlara tapıyorlardı. Buna rağmen Allah Subhanehu ve Teala onlara hiçbir beşerin müdahil olmadığı bir zafer verdi. Çünkü Allah Subhanehu ve Teala bunu, Kureyş'in Mekke'den çıkartmış olduğu nebisi Muhammed Sallallahu aleyhi ve sellem ve Kâbe'nin tazim ve hürmetinden dolayı yaptı.

Fil Kıssası

Muhammed bin İshak, Fil Vakasının sebebini şöyle zikreder:

Ebrehe bin Sabah, Habeşistan kralı Necâşi'nin Yemen'deki valisiydi. Hac mevsiminde insanların hazırlık yapıp Allah Subhanehu ve Teala'nın şerefli kıldığı Mekke'ye akın

ettiklerini gördü. Bunun üzerine o da San'a'da bir kilise yaptı. Necâşi'ye mektup yazarak dedi ki:

"Ben, San'a'da daha önce hiç bir benzeri olmayan bir kilise yaptım ve ben Arap hacılarını oraya yönlendirmeden de durmayacağım."

Beni Kinane'den bir adam Ebrehe'nin bu sözlerini duydu, gece vakti kiliseye girdi ve kible tarafını dışkı ile kirletti. Ebrehe "kim buna cesaret etti?" diye sordu. "Kâbe ehlinden bir zat, senin söylediklerini duyunca bunu yaptı" dediler. Ebrehe bunun üzerine Kâbe'nin üzerine yürüyeceğine ve onu yıkacağına dair yemin etti. Necâşi'nin bundan haberdar olması için ona bir mektup yazdı. Kendisinden, filini de göndermesini istedi. Necâşi'nin cisim, heybet ve kuvvet bakımından bir misali bulunmayan Mahmud adında bir fili vardı. Necâşi fili Ebrehe'ye gönderdi, o da beraberindekilerle Mekke'ye doğru yola çıktı. Bunu haber alan Araplar büyük bir olay ile karşı karşıya olduklarını anladılar ve Ebrehe ile savaşmanın kendileri için bir sorumluluk olduğunu telakki ettiler.

Yemen meliklerinden Zu Nefr denilen melik, Ebrehe'nin karşısına çıkıp savaştı. Ebrehe onu hezimete uğrattı ve esir aldı. O da Ebrehe'ye dedi ki: "Ey Melik, eğer beni sağ bırakırsan senin için daha hayırlı olur." Ebrehe de onu sağ bıraktı.

Ebrehe yumuşak huylu merhametli biriydi. Ebrehe, Has'am ülkesine yaklaşıncı Nufeyl bin Habib El-Has'ami etrafına topladığı Arap kabileleri ile ordusunun karşısına çıktılar. Ebrehe onlarla savaştı, onları yendi ve Nufeyl'i esir aldı. Nufeyl Ebrehe'ye dedi ki:

"Arap topraklarında ben sana rehberlik edebilirim. İşte bu iki elim! Kabilem adına sana boyun eğip itaat edeceğiz. Beni sağ bırakman senin için daha iyi olur."

Ebrehe onu öldürmedi. O da Ebrehe'ye yolda rehberlik etmek üzere onunla beraber hareket etti. Ordu Taif'in yakınlarından geçeceği sırada Mes'ud bin Muat-teb, Sakif kabilesinden bazı adamlarla Ebrehe'nin huzuruna çıktı. Ona dedi ki: "Ey Melik, biz senin bağlıların ve sana itaatkâr olanlardanız. Sana yol tarifi yapacak bir rehber vermek istiyoruz." Azatlıları olan Ebû Riğali onunla gönderdiler. O, Muğam-mes denen yere gelince helâk oldu. Daha sonra kabri Araplar tarafından recmedilen kişi bu adamdır. Ebrehe insanların mallarını gasp etmek için Habeşli Esved İbni Mefsud denen kişiyi süvari birliği ile öncü kuvvetinin başında gönderdi. Esved Ha-

rem halkının mallarını topladı. Abdulmuttalib'in yüz devesini de aldı. Ebrehe, Him- yerli bir adamı Mekke halkına gönderdi ve dedi ki:

"Oranın ileri gelenine de ki, ben buraya savaş için gelmedim, yalnızca Kâbe'yi yıkmaya geldim."

Bu sözler üzerine Abdulmuttalib dedi ki:

"Bizim Ebrehe karşısında duracak gücümüz yok. Biz onun yolundan çekilece- ğiz. Bu Allah'ın ve Halili İbrahim'in evidir. Eğer Allah dilerse Ebrehe'yi engeller- ki Kâbe onun evi ve haremidir- yok eğer engellemezse bizim ona karşı koyacak güc- müz yoktur."

Elçi Abdulmuttalib'e dedi ki, gel beraber Ebrehe'ye gidelim. Zu Nefr, Ab- dulmuttalib'in arkadaşı idi. Abdulmuttalib onun yanına gitti ve aralarında şu konuş- ma geçti:

- Ya Zu Nefr! Bu başımıza gelenler konusunda bize faydan dokunur mu?
- Sabah mı yoksa akşam mı öldürüleceği konusunda emin olmayan birinin ne faydası olabilir? Ama filin seyisi Uneys benim arkadaşımdır. Ona Ebre- he'ye senin saygın ve hatırı sayılır biri olduğunu söylemesi için haber göndereceğim.

Zu Nefr, seyisi Ebrehe'ye gönderdi ve ona dedi ki:

"Bu adam Kureyş'in efendisidir. Seninle görüşmek için izin istiyor, sana karşı herhangi bir düşmanlığı yok. Senin işine de karşı değil. Ona izin vermeni istiyorum."

Abdulmuttalib cüsseli, babayiğit ve güzel yüzlü biriydi. Ebrehe onu gördü- ğünde tazimde bulunup saygı gösterdi ve ikramda bulundu. Ebrehe tahtında onun- la beraber oturmaktan hoşlanmadı. Aynı şekilde onu aşağıda da oturtmak istemedi. Aşağı inerek haliya oturdu ve onu da yanına oturması için davet etti. Abdulmuttalib ondan, adamlarının aldığı yüz devesini istedi. Ebrehe tercümana dedi ki:

- Ona de ki, seni ilk gördüğümde takdire şayan biri olduğunu sandım ve senden çekindim.

- Abdulmuttalib: Neden böyle yaptın?
- Ebrehe: Ben Kâbe'yi yıkmaya geldim, hâlbuki o senin dinin, atalarının dini, sizin şerefiniz ve korunma vesilenizdir. Kâbe hakkında benimle konuşmuyorsun da, yüz deven konusunu konuşuyorsun.
- Abdulmuttalib: Ben develerin sahibiyim. Kâbe'ye gelince, onun sahibi var. Onu senden korur.
- Ebrehe: Benden koruyamaz!
- Abdulmuttalib: İşte sen ve işte o!

Daha sonra Ebrehe develerin iade edilmesini emretti. Abdulmuttalib oradan ayrıldı ve Kureys'e olanları anlattı. Askerlerin halka zarar vereceğinden korkarak onların gruplara ayrılıp, dağların tepelerinde kendilerini korumalarını istedi. Halk denileni yapıp dağlara çekildi. Abdulmuttalib Beytullah'a geldi kapının halkasını tuttu ve dedi ki:

Ya Rabbi, onlara karşı senden başkasından yardım dilemem,
Ya Rabbi, Kâbe'yi onlardan koru.
Ya Rabbi, Kâbe'nin düşmanı senin düşmanıdır,
Haremini koru, belden engelle yıkılmaktan.

Yine şöyle dedi:

Allah'ım! Bu adam engelliyor beytini ziyaret edenleri,
Onların haçı galip gelmesin, sabahleyin evini işgal edecekler.
Evinin halkını ezmek için, kavimlerini ve filleri toplayıp getirdiler,
Eğer onları engellemezsen, nasıl uygun görüyorsan öyle yap ya Rab!

Abdulmuttalib daha sonra kavminden bazıları ile beraber gidecekleri yöne doğru yöneldi.

Ebrehe Mekke'ye girmek için hazırlıklara başladı. Ordusunu düzene soktu. Filini de hazırladı. Nufeyl filin yönünü çevirdi, kulağından tuttu ve dedi ki: "Mahmud,

diz çok. Sen Allah'ın korunmuş bölgesindesin!" Bunun üzerine fil çöktü. Kamçıladılar olmadı, Yemen'e doğru çevirdiler kalkıp koşmaya başladı. Şam'a doğru çevirdiler aynı şekilde koşmaya başladı. Doğuya çevirdiler yine aynı şekilde yaptı. Harem'e çevirdiklerinde ise fil yine çöktü. Nufeyl ayrılıp dağa tırmanana kadar koştu. Allah *Sıbhanehu ve Teala* deniz tarafından bir kuş sürüsü gönderdi. Her kuşun beraberinde üç adet taş vardı. Biri gagalarında olmak üzere ikisi de pençelerindeydi. Ordu'nun üzerini kapladıklarında üzerlerine taşları bıraktılar. Bu taşların isabet ettiği herkes muhakkak helâk oldu. Taşlar bütün kavme isabet etmedi. Sağ kalanlar kaçışarak, kendilerine Yemen dönüş yolunu göstermesi için Nufeyl'i aradılar. Korkudan birbirlerine girdiler, çil yavruları gibi dağıldılar. Her biri ayrı bir şekilde helâk oldu. Allah *Sıbhanehu ve Teala* Ebrehe'nin vücuduna bir hastalık musallat etti. Öyle ki parmak uçları dökülmeye başladı. San'a'ya varınca bir deri bir kemik kalmıştı. Öyle bir hâl aldı ki göğüs kafesi yarılıp helâk oldu.

RASÛLULLAH *Sallallahu aleyhi ve sellem* 'İN BABASI ABDULLAH'IN VEFATI

Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in babasının vefat tarihi konusunda ihtilaf edilmiştir. Peygamberimizin doğumundan önce mi yoksa daha sonra mı öldüğü konusunda farklı rivayetler var. Çoğunluk, Peygamberimiz henüz annesinin karnındayken babasının öldüğünü söyler. Annesi ise Peygamberimizin dayılarını ziyaret için gittiği Medine'den dönerken Mekke ile Medine arasında bulunan el-Ebva denilen yerde ölmüştür, bu konuda ittifak vardır. O sırada Peygamberimiz henüz altı yaşını doldurmamıştı.

Peygamberimizin bakımını dedesi Abdulmuttalib üstlendi. Çocuklarına gösterdiği şefkati ona gösterir, onu çocuklarından ayırmazdı. Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in dışında, çocuklarından hiçbiri Abdulmuttalib'in yatağına saygıdan ötürü oturamazlardı.

Mekke'ye, el-Kafe beldesinden Beni Mudlic'den bir topluluk geldi. Peygamberimizi görünce dedesine şöyle dediler: "Bu çocuğa iyi bak. Biz daha önce bu kadar meziyetli bir çocuk görmedik." Abdulmuttalib de Ebû Talib'e: "Bu adamların söylediklerini iyi dinle ve Muhammed'i koru" dedi. Peygamberimizin dedesi Abdulmuttalib, Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* daha sekiz yaşlarında iken vefat etti. Ölmeden önce Ebû Talib'e yeğenine bakmasını vasiyet etti. Ona şöyle dediği rivayet edilir:

"Ey Abdulmenaf! Benden sonra babasının ardından yalnız kalmış bu çocuğa bakmanı sana vasiyet ediyorum. Ben onu içten seven, can ciğer bir anne gibi oldum. Sen ise haksızlığı gideren ve yardım sever biri olduğun için benim en çok ümit bağladığım oğlumsun."

RASÛLULLAH *Sallallahu aleyhi ve sellem* 'İN DEDESİ ABDULMUTTALİB

İbni İshak der ki: Abdulmuttalib Kureyş'in ileri gelenlerindendi. Anlaşmalarına ve sözlerine sadık kalan üstün ahlak sahibi biriydi. Yoksulları sever, hacılara hizmet ederdi. Darlık zamanlarında insanlara yemek yedirirdi. Zalimleri sindirir ve engellerdi. Hatta dağ başlarındaki kuşlara ve vahşi hayvanlara bile yiyecek verirdi. Çocuklarının en büyüğü Haris idi. O, daha babası hayatta iken vefat etti. Haris'in çocuklarından Ubeyde, Bedir'de şehid edilmiştir. Rabia, Ebû Sufyan ve Abdullah Müslüman oldular.

Abdulmuttalib'in oğullarından biri de Zübeyir bin Abdulmuttalib idi. Zübeyr, Abdullah ile aynı annedendir. Ficar Savaşı'nda Haşimoğulları ve Muttaliboğullarının lideriydi. Şeref sahibi ve şairdi. İslâm davetine yetişemedi. Çocuklarından Müslüman olanlar Abdullah, Ecnadeyn'de şehid oldu. Diğerleri de Duba'a, Mecl, Safiye ve Atike'dir. Abdulmuttalib'in oğullarından Hamza bin Abdulmuttalib ve Abbas Müslüman oldular.

Ebû Leheb Bedir'den hemen sonra öldü. Oğulları Uteybe, ki Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* ona beddua etti ve bir aslan onu parçaladı. Bir de Utbe ve Mu'teb vardır. Onlar da fetih günü Müslüman oldular. Kızlarından Erva, Kurz bin Rabia bin Habib bin Abd eş-Şems ile evlendi. Erva ve Amir isimli iki çocuğu olmuştu. Ebû Leheb'in torunu olan Erva da, Affan bin Ebi'l As bin Umeyye ile evlenmişti. Bu evlilikten Osman *Radıyallahu anhu* doğmuştur. Daha sonra Ukbe bin Ebi Muayt ile evlenmiş ve ondan da Velid bin Ukbe isimli oğlu olmuştur. Erva, oğlu Osman *Radıyallahu anhu*'nın hilâfetine kadar yaşamıştır.

Abdulmuttalib'in kızları ise şunlardır:

Berre binti Abdulmuttalib, Ebû Seleme bin Abdused el-Mahzumi'nin annesidir.

Atike Ummu Abdullah bin Ebi Umeyye, Bedir'den önce Menam'ın eşiydi. Müslüman olup olmadığı konusunda ihtilaf vardır.

Zübeyr bin Avvam'ın annesi Safiye Müslüman olmuş ve hicret etmiştir.

Caş ailesinin annesi olan Erva'nın çocuklarının adları: Abdullah, Ebi Ahmed, Ubeydullah, Zeynep ve Hanne'dir.

Abdulmuttalib'in annesi Selma binti Zeyd, Neccaroğullarından Abdulmuttalib'in babası Haşim bin Abdimenaf ile evlendi. Selma ailesinin yanındayken Haşim Şam'a gitmişti. Şam bölgesinin Gazze şehrinde öldü. O sırada Selma, Abdulmuttalib'e hamileydi. Ebû Ruhum Bin Abduluzza ve arkadaşları, Haşim'den kalma eşyaları Medine'ye getirdiler. Haşim'in karısı Selma Abdulmuttalib'i doğurdu, ona Şeybetulhamd adını verdi. Dayılarının yanında ikram içinde yaşıyordu. Çocuklarla tartıştığı zaman, ben Haşim'in oğluyum derdi. Onun bu sözlerini duyan Kureyşli bir adam, amcası Muttalib'e gelerek: "Ben, Beni Kayle mahallesinden geçerken kendisini senin kardeşine nispet eden bir çocuk gördüm. Onun gibisini gurbette bırakmamalısın" dedi ve amcası Abdulmuttalib'i almak için Medine'ye gitti. Çocuğu görünce gözleri doldu, bağrına bastı ardından şu şiiri söyledi.

Tanıdım Şeybe'yi Neccaroğulları etrafında,
Onunla kıyasıya mücadele ediyorlar.
Onunla ve karakteriyle onur duyuyoruz,
Gözlerimden oluk oluk yaşlar boşaldı.

Amcası onu terkisine bindirdiğinde o amcasına dedi ki: "Bunu anneme haber vereyim." Sonra annesine gidip, kendisini amcası ile beraber göndermesi için talepte bulundu. Fakat annesi bundan kaçındı. O da annesine, babasının mülküne sahip çıkmak için Haremullaha gitmek isteğini dile getirdi. Bunun üzerine annesi izin verdi. Bu şekilde amcası ile beraber Mekke'ye geldi. İnsanlar: "Bu Muttalib'in kölesidir" dediler. O da dedi ki: "Size yazıklar oldun. Bu kardeşim Haşim'in oğludur."

Yetişkin biri oluncaya kadar onun yanında kaldı. Ona Haşim'in mülkünü teslim etti. Bunlar, Kâbe'nin görevlerinden olan Rifâde, Sikâye, hacıların işleri ve buna benzer diğer görevleri ona tevdi etti. Muttalib şeref sahibi, itaat edilen ve cömert bir şahsiyet idi. Kureyş onu bolluk ve bereket kaynağı olarak isimlendiriyordu. Kureyş

ile Necâşi arasında bir antlaşma yapmıştı. Haris, Muharme, Ubad, Uneys, Ebû Ömer, Ebû Rahm ve diğer oğulları vardı.

Muttalib ölünce Nevfel bin Abdulmenaf, Şeybe'nin arsalarını gasp etti. O da Kureys'in bazı adamlarından amcasına karşı ona yardım etmelerini istedi. Onlar da seninle amcanın arasına girmeyiz, dediler. Bunun üzerine dayıları olan Neccaroğullarına şu beyitleri yazdı:

Ey hüznüm ve uğraşımdan dolayı uzun geceler,
Dayılarım Neccar'a iletecek bir elçi yok mu?
Ey Beni Adiy, Dinar, Mazin ve Mâlik kabileleri,
Ey komşularını korumasız bırakanlar, benim hâlim ayan!

Neccar'ın arasındayken zalimin zulmünden korkmaz,
Saygın, korunmuş ve huzurlu bir hâldeydim,
Kavmime göç edene kadar.
Kavmim huzurumu kaçırdı!

Yaptığım göçe sebep Muttalib amcamdı, korudu kolladı.
Muttalib kayboldu karanlık bir çukurda, Nevfel çullandı malıma,
Amcasını kaybetmiş, üstelik dayıları da uzak, sahipsiz diye.
Ayaklanın, kız kardeşinizin oğlunun uğradığı haksızlığa engel olun!
Onu yüzüstü bırakmayın, siz yüzüstü bırakanlardan değilsiniz.

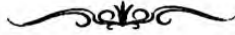
Yazdığı mektup dayısı Neccar bin Adiy bin Ebû Sa'd'a ulaşınca, dayısı kendisini tutamayıp ağladı. Medine'den Mekke'ye seksen binekli ile yürüdü. Ebtah denen yerde konakladı. Abdulmuttalib onu karşıladı ve "Buyur ey dayı" dedi. Ebû Sa'd ise: "Hayır vallahi! Nevfel'i görmeden olmaz." dedi. Abdulmuttalib: "Onu en son kavminin şeyhleri, ileri gelenleri arasında otururken gördüm" dedi. Ebû Sa'd, onların yanına varıncaya kadar gitmeye devam etti. Nevfel ayağa kaltı ve dedi ki: "Ey Ebû Sa'd, günaydın." O da: "Allah senin gününü aydın etmesin!" dedi ve kılıcını çekerek şöyle devam etti: "Bu evin Rabbine yemin ederim ki, eğer bacımın oğluna arsalarını iade etmezsen, bu kılıç senin hakkından gelir." Bunun üzerine Nevfel: "Ona iade ettim" karşılığını verdi ve buna, Kureys'in ileri gelenlerini de şahit olarak gösterdi. Sa'd, Şeybe'nin evine gitti ve orada üç gün kaldı. Daha sonra umre yapıp Medine'ye döncü. Abdulmuttalib de şu beyitleri okudu:

Ebû Mazin, Ebû Adiy,
Dinar bin Teym hakkımı savunmaktan geri durdular.
Oysaki onların nesebi, kavmime daha yakındı.

Bu olaylar olduktan sonra Nevfel, Beni Haşim'e karşı Beni Abduşems bin Abdulmenaf'ın oğulları ile ittifak kurdu. Beni Haşim de, Beni Abduşems ve Nevfel'e karşı Huzaa kabilesi ile ittifak kurdu. İleride geleceği gibi bu Mekke'nin fethi için bir sebepti.

Huzaa kabilesi, Neccar kabilesinin Abdulmuttalib'e olan yardımlarını görünce, dediler ki: "O nasıl sizin kanınızdan ise bizim de kanımızdandır. Biz de ona yardım etmeye daha çok hak sahibi kimseleriz." Bununla, Abdulmenaf'ın annesinin onlardan olduğunu kast ediyorlardı. Bunun üzerine Dâr'un-Nedve'ye girdiler ve aralarında bir antlaşma imzaladılar.

RASÛLULLAH Sallallahu aleyhi ve sellem'in BABASI ABDULLAH

Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in babası Abdullah, kurban edilecek olan kişiydi. Bu olayın sebebi şu idi: Abdulmuttalib'e rüyasında Zemzem kuyusunu kazması emredilmiş ve kuyunun yeri ona tarif edilmişti. Bu olay şu şekilde cereyan etti:

Cürhüm kabilesi Mekke'nin idaresi konusunda İsmailoğullarına galip geldi. Mekke'yi uzun bir süre idare ettiler ve sonra Allah Subhanehu ve Teala'nın haremünde bozgunculuk çıkardılar. Sebe halkından olan Yemen kabilelerinden Huzaa kabilesi ile aralarında savaş çıktı. İsmailoğulları ise onların arasına girmedi. Huzaa, Cürhum kabilesine galip geldi ve onları Mekke'den sürgün etti. Cürhümiler, Haceru'l-Esved'i ve makamı İbrahim'i gömüp, Zemzem kuyusunu doldurup üzerini kapattılar. Bu olaydan sonra Mekke'nin yönetimine Kusay bin Kilâb geçti. Kureyş'in mirası ona dönmüş oldu.

Kusay, Kureyş'in bir kısmını Mekke'nin iç kısmına yerleştirdi ve onlara "geniş yerdekiler" yani düzlüktekiler anlamında "Kureyş el-Ebatih" ismi, diğer bir kısmını da Mekke'nin dış kısmına yerleştirdi ve onlara da "dış taraftakiler" yani dış semttekiler anlamında "Kureyş el-Zevahir" ismi verildi. Zemzem kuyusu da Abdulmuttalib'in zamanına kadar gömülü kaldı. Abdulmuttalib rüyasında onun yerini gördü ve kuyunun yerini kazmak için harekete geçti. Kuyuyu kazarken gömülü olan kılıçlar, ziynet eşyaları ve incilerle süslenmiş altından bir ceylan buldu. Abdulmuttalib çıkardığı eşyaları Kâbe'ye astı. Yanında oğlu Haris'ten başka kimsesi de yoktu. Kureyş, ona itiraz edip bu işte ortak olacaklarını söylediler. Bunun üzerine Abdulmuttalib dedi ki:

"Ben sizi ortak yapmayacağım. Bu benim kendisi için özel olarak görevlendirildiğim bir iştir. Benim ve sizin aranızda davayı kendisine arz edeceğimiz bir hakem seçin."

Kureyş'in kendisine yaptığı baskı ve itirazdan dolayı Abdulmuttalib, o sırada bir adakta bulundu. Eğer Allah Subhanehu ve Teala kendisine on evlat verir de, Kureyş'in bu

baskılarına karşı koyacak güce erişirse, oğullarından birini Kâbe'nin yanında kurban edecekti. Oğullarının sayısı ona erişip de Kureyş'in baskınlarına karşı koyacak güçte olduğunu anlayınca, oğullarına adağını haber verdi. Onlar da ona itaat ettiler. Onlardan her biri ismini bir okun üzerine yazıp, fal oklarını çeken Hubel'in koruyucusuna verdiler. Neticede Abdullah'ın oku çıktı. Abdulmuttalib onu kurban etmek için bıçağı aldığı anda Kureyş onu kesmesine izin vermeyip engel oldu. Abdulmuttalib de: "O halde adağımı nasıl yerine getireyim?" dedi. Ona Abdullah yerine on deve kurban etmesini söylediler. Bunun üzerine Abdullah ve develer arasında kura çekti. Fakat kuradan yine Abdullah çıktı. Abdulmuttalib buna üzüldü ve deve sayısını onar onar arttırıp kura çekmeye devam etti. Deve sayısı yüze ulaşınca kadar kurada hep Abdullah çıkıyordu. Deve sayısı yüze ulaşınca kurada develer çıktı ve bu şekilde Abdullah'ın yerine develer kurban edildi. Bu olay üzerine diyet bedeli yüz deve olarak devam etti.

Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in şöyle dediği rivayet edilir:

"Ben iki kurbanlığın oğluyum."⁵⁶ Yani İsmail *Aleyhü selam* ve babası Abdullah'ın.

Abdulmuttalib kesilen develeri orada bıraktı, bunların etinden yemek isteyen ne insan, ne de yırtıcı bir hayvan engellendi. Bu olaydan sonra diyet Kureyş ve Araplar arasında yüz deve olarak devam etti. Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* de böyle karar kıldı. Safiyye binti Abdulmuttalib şöyle dedi:

Biz hacılar için zemzemi kazdık ki,
O Halil ve değerli oğlunun hacılara su verdikleri yerdî.
Cibril ki hiç kötülenmedi,
Suyu şifadır hastalara, gıdadır açlara.

⁵⁶ Hadisi Hâkim *Mustedrek*'te rivayet etmiştir.

RASÛLULLAH *Sallallahu aleyhi ve sellem* 'İN AMCASI EBÛ TALİB

Daha önce de anlattığımız gibi dedesinden sonra Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'i yetiştirme ve koruma görevini Ebû Talib üstlenmişti. Ebû Talib, büyük bir şefkatle onun üzerine titriyor ve onu kendi çocuklarından üstün tutuyordu.

Vakidi der ki: "Ebû Talib Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'i sekiz yaşından, nübüvvetinin onuncu yılına kadar kırk üç yıl boyunca korudu. Eziyetleri ondan defedip savundu ve ona karşı merhametli davrandı."

Ebû Muhammed bın Kudame ise der ki: Ebû Talib Peygamberimizin nübüvvetini ikrâr ediyordu. Bu konuda onun için şu şiirleri söylemişti:

Dikkat edin! Benden duyun ki, aramızdaki ayrıcalıklı olandır o,
Beni Ka'b incilerinden bir inci.
Onu kitapta Muhammed olarak bulduk,
Musa gibi Peygamber olarak ilk kitaplarda yazılı.
Muhakkak ki insanlar arasında sevilir,
Allah'ın sevgiye layık gördüğü kişiden daha hayırlısı yoktur.

Bir başka şiirde ise:

Bil ki insanların en seçkini olan Muhammed'dir.
Musa'nın ve Mesih İbn Meryem'in veziridir.
Allah'a eş koşmayın ve Müslüman olun,
Muhakkak ki hak yol karanlık olmayandır.

Fakat buna rağmen Ebû Talib ayıplanma korkusuyla İslâm'a girmekten kaçındı. Öleceği esnada Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* onun yanına girdi. Yanında Ebû Cehil ve Abdullah bin Ebi Umeyye de vardı. Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* Ebû Talib'e dedi ki:

"Ey amcacığım! La ilâhe illâllah kelimesini söyle ki, onunla Allah *Subhanehu ve Teala* katında seni savunayım."

Ebû Cehil ve Abdullah bin Ebi Umeyye ise: "Abdulmuttalib'in dininden yüz mü çevireceksin?" dediler. Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* ise ona aynı sözleri tekrarlıyordu. Aynı şekilde onlar da aynı şeyleri ona söylüyorlardı. Ebû Talib'in son sözü şu oldu: "Ben Abdulmuttalib'in dini üzereyim." Onun bu sözünden sonra Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* de: "Ben nehyedilmediğim sürece senin için istiğfar edeceğim" diye buyurdu. Bunun üzerine Allah *Subhane ve Teala* şu âyetler indirdi:

"Cehennem ehli oldukları açıkça kendilerine belli olduktan sonra -yakınları da olsalar- Allah'a ortak koşanlar için af dilemek ne Peygambere yaraşır, ne de Müminlere yaraşır."⁵⁷

"Şüphesiz sen istediğin kimseyi doğru yola iletemezsin. Fakat Allah, dileği kimseyi doğru yola erdirtir. O, doğru yola gelecekleri daha iyi bilir."⁵⁸⁵⁹

Ebû Talib'in dört oğlu ve iki kız vardı. Erkeklerin en büyüğü Talib, ondan sonra Akil sonra Cafer ondan sonra da Ali'dir. Her birinin arasında ise on yaş vardır.

Talib Bedir günü müşrikler tarafından zorla savaşa çıkarılmıştı. Kâfirler hezime uğrayınca Talib'i aradılar, fakat onu ne esirler arasında ne de ölümler arasında bulabildiler. Mekke'ye de dönmedi, daha sonra da kendisinden bir haber alınmadı.

Akil ise Bedir günü esir düştü. Kendisine ait bir malı yoktu, bu yüzden amcası Abbas onun fidyesini ödedi. Böylece Mekke'ye geri döndü. Hicret'in sekizinci yılına kadar orada kaldı, daha sonra Medine'ye hicret etti. Kardeşi Cafer ile beraber Mute Savaşında şehid oldu. Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in kendisi hakkında, Mekke fethi sırasında: "Akil bize ev mi bıraktı?"⁶⁰ diye buyurduğu kimsedir.

Ebû Talib'in Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'i himayesi daha önce anlattığımız şekilde devam etti. Peygamberimiz on iki yaşında iken -bazılarına göre de dokuz yaşındayken- amcası Ebû Talib ile ticaret için Şam'a bir yolculuk yapmıştı. Rahip Bahira

⁵⁷ Tevbe Suresi: 113.

⁵⁸ Kasas Suresi: 56.

⁵⁹ Ebû Talib'in vefatı hakkındaki kıssayı Buhârî ve Müslim Said bin Müseyyeb'den, o da babasından rivayet ederek tahrir etmişlerdir. Ahmed bin Hanbel, Tirmizî ve Müslim Ebû Hureyre'den de rivayet etmişlerdir.

⁶⁰ Buhârî ve Müslim Usame bin Zeyd'ten rivayet etmişlerdir.

Peygamberimizi görünce, Yahudilerden ona zarar geleceğinden endişe ederek amcasından, onu Şam'a getirmemesini istedi. Bunun üzerine Ebû Talib bazı hizmetçileri ile birlikte onu Medine'ye geri gönderdi.

Tirmizî'de geçtiğine göre Bilal'i onunla birlikte göndermiştir. Ancak bu çok açık bir hatadır. Çünkü Bilal o zaman daha doğmamıştı.

RASÛLULLAH Sallallahu aleyhi ve sellem'İN TİCARET İÇİN ŞAM'A GİDİŞİ VE HATİCE Radıyallahü anha İLE EVLİLİĞİ

Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem yirmi beş yaşına gelince, Hatice Radıyallahü Anha'ya ait bir ticaret kervanını Şam'a götürdü. Bu sırada Hatice Radıyallahü anha'nın kölesi Meysere de, onunla birlikte idi ve Busra'ya kadar gitti.

Peygamberimiz, bu ticaretten döndükten hemen sonra Hatice binti Huveylid Radıyallahü anha ile evlendi. O, Peygamberimizin ilk eşi ve vefat eden ilk hanımıydı. O hayatta iken Peygamberimiz başka biri ile evlenmedi. Bir gün Cibril Aleyhü selam Peygamberimiz Sallallahu aleyhi ve sellem'e gelerek, Hatice'ye Allah Subhanehu ve Teala'dan selam iletmesini ve cennette inciden yapılmış bir ev ile müjdelemesini haber vermişti.

RASÛLULLAH Sallallahu aleyhi ve sellem'İN HİRA MAĞARASINDA İNZİVAYA ÇEKİLMESİ

Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'e daha sonra kendisine yalnızlık ve Allah Subhanehu ve Teala'ya ibâdet etmek sevdireldi. Hira mağarasında halvete çekilip orada ibâdet ediyordu.⁶¹ Bununla beraber ona kavminin dini kadar kötü ve putlardan daha çirkin gelen başka bir şey yoktu. Allah Subhanehu ve Teala onu adeta güzel bir bitki gibi yetiştirdi. Öyle ki, o kavminin en faziletlisi, en güzel ahlak sahibi olanı, en yumuşak huylu ve hoşgörülüsü, en doğru sözlüsü, emanetleri en iyi koruyanı idi. Bundan dolayı kavmi onu "el-Emin" olarak isimlendirdi. Allah Subhanehu ve Teala bütün güzel özellikleri ve övülen güzel ahlakları onda topladı.

⁶¹ Rasûlullah'ın ibâdeti şu şekildedeydi: O, kavminin ve insanların içinde bulundukları cahiliyenin kötü karanlıklarından akla ve doğru fitrata uymayan olumsuzlukları hakkında tefekkür ediyordu. Onları bu gelenek bataklığından kurtarmanın, içinde bulundukları karanlıklardan çıkarmanın, bu şiddetli hastalıktan kurtarmanın yol ve yöntemi üzerinde düşünüyordu. Nitekim Allah'ın şu ayetleri buna işaret etmektedirler: "Seni yolunu kaybetmiş olarak bulup da yola iletmedi mi?" (Duha: 7) "Senin göğsünü açıp genişletmedik mi? Belini büken yükünü üzerinden kaldırmadık mı?" (İnşirah: 1-3)

KÂBE'NİN İNŞASI

Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* otuz beş yaşındayken Kureyşliler Kâbe'yi hasar gördüğünden dolayı onarmaya karar verdiler. Bazı siyercilere göre Kâbe'nin idaresi İsmail *Aleyhisselam*'dan sonra da onun çocukları tarafından devam ettirildi. Daha sonra Cürhümiler onlara galip gelmiş ve Kâbe'nin idaresi onların eline geçmişti. Kâbe'nin hürmetlerini ihlal edinceye kadar idare onlarda kaldı. Şöyle ki, Kâbe'ye hediye edilen yiyecekleri yediler. Mekke'nin sınırları dâhilinde zülüm etmeye başladılar. Bundan sonra Kâbe'nin idaresi Huzaa'nın eline geçti. Fakat şu üç görevi Mudar kabilesi ile aralarında taksim ettiler:

1-) İnsanların hac günü Arafat'tan Müzdelife'ye gitme izni Sofa teşkilatına ait idi.

2-) Bayram sabahı Mina'ya kadar olan hac işleri, Yezid bin Advan'a verilmişti. Onlardan bu görevi en son Ebû Seyyare üstlenmişti.

3-) Haram ayları erteleme görevini ise Beni Kinane kabilesinden Huzeýfe adında bir kişi yürütüyordu. Ondan sonra da bu görevi Cunade bin Avf yürüttü.

İbni İshak der ki: Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* otuz beş yaşına gelince Kâbe'yi inşa için toplandılar. Kâbe'yi yıkıp yeniden yapmak istiyorlardı. Ancak onu yıkmaktan çekiniyorlardı. Kâbe'nin duvarları insan boyundan biraz yüksekti. Üst tarafını büyük taşlarla yükseltip çatı ile kapatmak istiyorlardı. Bunu yapmalarının sebebi ise bir grup insanın Kâbe'ye ait değerli malları çalmaları idi. Bu mallar Kâbe'nin içerisindeki bir kuyudalardı. Kâbe'nin çatısını yapmak için, denizin Cidde kıyılarına atıp parçaladığı ve Rum tüccarlarından birine ait olan bir gemiden geriye kalan keresteleri kullandılar.

Mekke'de Kıbtî bir marangoz vardı. Kâbe'nin inşaatında kullanacakları keresteleri onlar için hazırladı. Her gün Kâbe'ye hediye edilen malların içinde bulunduğu

kuyudan bir yılan çıkıyordu. Bu yılan Kâbe'nin duvarı üzerinde geziniyordu. Kafasını kaldırarak ağzını açıp tıslayınca kimse ona yaklaşamıyordu. Bir gün yine yılan Kâbe duvarı üzerinde gezinirken o sırada Allah *Subhanehu ve Teala* bir kuş gönderdi. Kuş onu oradan alıp götürdü. Böylece Kureyşliler: "Allah'ın, bizim yapmak istediğimiz şeyden razı olduğunu ümit ediyoruz. Yılana karşı da bize yardım etti. Bina için kerestemiz ve bunu yapacak işçilerimiz de mevcut" diyerek inşaat işine başladılar.

Kâbe'yi yıkıp yeniden yapmak için toplandıkların da Ebû Vehb bin Amr bin Âiz el-Mahzumi kalkıp Kâbe'nin duvarından bir taş aldı ve taş elinden çıkararak yerine düştü, o da şöyle dedi: "Ey Kureyş halkı! Kâbe'nin yapımına helal ve temiz kazancı- nızdan başka bir mal karıştırmayın. Fuhuştan elde edilmiş kazancı, faizden kazandığı- nız malları ve insanlara zulmederek alınan malı kullanmayın. Daha sonra Kureyşliler Kâbe'nin yapımını kendi aralarında şu şekilde paylaştılar:

Kapı tarafını Beni Abdulmenaf ve Zühreoğulları, Haceru'l-Esved ile Yemâni köşesi arasında kalan duvarı Beni Mahzum ve Kureyş'ten onlara katılan bazı kabileler yapacaktı. Kâbe'nin arka duvarını Beni Cumeh ve Beni Sehm; Hicr kısmını da Beni Abduddar, Beni Esed bin Abduluzza ve Beni Adiy kabileleri yapacaktı ve bu kısım yıkılmıştı.

Kâbe'yi yıkmaya yine de kimse cesaret edemiyor, bundan kaçınıyorlardı. Aralarında Velid bin Muğire: "Yıkma işine ilk olarak ben başlayayım" dedi. Kazmayı eline aldı ve Kâbe'nin üzerine çıkıp dedi ki: "Allah'ım, bizi bundan hesaba çekme -veya bizi saptırma-. Biz hayırdan başka bir şey istemiyoruz." Daha sonra Kâbe'nin iki rük- nünün bulunduğu tarafı yıkmaya başladı. İnsanlar o geceyi endişe içinde geçirdiler. Dediler ki: "Eğer Velid'in başına bir musibet gelirse, onu yıkmayacağız. Yıkığımız yerleri de eski haline getireceğiz. Fakat bir şey olmazsa o zaman Allah yaptığımız bu işe razı demektir."

Velid o gece sabahladı ve erkenden işin başına geçti. O yıkmaya başlayınca insanlar da onunla beraber yıktılar. Ta ki İbrahim *aleyhus selam*'ın yaptığı temele kadar ulaştılar. İbrahim *aleyhus selam*'ın yaptığı temele ulaştıklarında mızrak ucu gibi sivri, iç içe geçmiş yeşil taşlara rastladılar. Birisi, bu taşlardan birini yerinden çıkarmak için iki taşın arasına bir külünk yerleştirerek taşı oynatınca, bunun etkisiyle Mekke salanmış, bunun üzerine temelin o seviyesinde durmuşlar. Ardından Kureyş kabileleri Kâbe'nin binasını yapmak için taş topladılar. Her kabile ayrı ayrı kendi kısmına taş toplayıp yapmaya başladı. Binanın duvarları Haceru'l-Esved taşının konacak yerine

kadar yükselince aralarında anlaşmazlık çıktı. Her kabile Haceru'l-Esved'i yerine yerleştirme işini üstlenmek istiyordu. Tartışma büyüdü, öyle ki savaş için hazırlıklar yapıldı. Beni Abduddar'a, içi kan dolu bir kap getirdiler. Beni Abduddar ve Beni Adiy bin Ka'b ellerini kan dolu kaba koyarak ölüm üzerine ahitleştiler. Bu ahitleşmeyi yapanlara "Kan yalayanlar" anlamına gelen "Likatü Dem" dendi. Kureyş dört ya da beş gece bu hâl üzere kaldı. Daha sonra mescitte toplanıp istişare ederek anlaşmaya çalıştılar.

Bazı nakilciler şöyle der: Mahzumilerden, Kureyş'in o zaman en yaşlısı olan Ebû Umeyye bin Muğire bin Abdullah bin Ömer bin Mahzum dedi ki: "Mescidin kapısından giren ilk kişiyi kendinize hakem seçin." Herkes bu fikri kabul etti. Kapında giren ilk kişi ise Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* oldu. Onu gördüklerinde dediler ki: "Bu el-Emindir. Biz ondan razıyız. Çünkü o Muhammed'dir." Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* yanlarına varınca, ona olanları anlattılar. Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* dedi ki: "Bana bir elbise getirin." Elbiseyi Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem*'e getirdiklerinde, Haceru'l-Esved'i kaldırıp elbisenin ortasına koydu. Sonra: "Her kabile elbisenin bir tarafından tutsun" dedi ve daha sonra da: "Haydi, hep beraber kaldırıp taşıyın" dedi. Taşı konacak yere kadar kaldıklarında Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* elleriyle alıp Haceru'l-Esved'i yerine yerleştirdi. Bina bunun üzerine yükseltildi.

Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* de onlarla birlikte omuzlarında taş taşıyordu. Çalışanlar taş omuzlarına zarar vermesin diye eteklerini toplayıp omuzlarına koyuyorlardı. Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* de böyle yaptı ve avret yeri açılınca yüzüstü yere yıkıldı. Kendisine: "Avretini ört" diye seslenildi ve bundan sonra hiçbir zaman onun avret yeri başkası tarafından görülmedi.

Kâbe'nin yüksekliği on beş zira'ya ulaşınca, çatısını altı direk ile desteklediler. Kâbe daha önce keten ile örtülüyordu. Sonra "Berud" denen ince ama yumuşak olmayan bir kumaş ile örtüldü. Kâbe'yi ipekle örtmeyi ihdas eden ilk kişi ise Haccac bin Yusuf'tur. Maliyetinin çokluğu ve maddi imkânsızlıklardan dolayı Hicri İsmail'i dışarıda bıraktılar. İstemedikleri insanların girişini engellemek için Kâbe'nin kapısını yükselttiler. İstemedikleri biri içeri girmek stediginde serbest bırakıyorlar, fakat girmek için yukarı çıktığında ise onu oradan aşağı atıyorlardı.

Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in yaşı kırk olunca, Allah *Subhanehu ve Teala* onu müjdec ve uyarıcı olarak Allah'a davet eden ve nur saçan bir kandil olarak gönderdi.

CAHİLİYE EHLİNİN ÜZERİNDE BULUNDUĞU BAZI HÂLLER

Şimdi de kısaca cahiliye ehlinin, Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* gönderilmeden önceki durumdan bahsedelim.

Katade der ki: Bize anlatıldı ki, Âdem ve Nuh *Aleyhümselam* arasında on asır vardı. Hepsi hidayet ve Allah *Subhanehu ve Teala*'nın şeriatı üzereydiler. Bu on asırdan sonra insanlar ihtilafa düştüler. Allah *Subhanehu ve Teala* da Nuh *Aleyhis selam*'ı gönderdi. Yeryüzüne gönderilen ilk Rasûl odur. Allah *Azze ve celle* şöyle buyuruyor:

"İnsanlar tek bir ümmetti. Allah, müjdeciler ve uyarıcılar olarak Peygamberler gönderdi ve beraberlerinde, insanların anlaşmazlığa düştükleri şeyler konusunda, aralarında hüküm vermek üzere kitapları hak olarak indirdi. Kendilerine apaçık âyetler geldikten sonra o konuda ancak; kitap verilenler, aralarındaki kıskançlık yüzünden anlaşmazlığa düştüler. Bunun üzerine Allah iman edenleri kendi izniyle, onların hakkında ayrılığa düştükleri gerçeğe iletti. Allah, dilediğini doğru yola iletir."⁶²

İbni Abbas *Radıyallahu anhu* bu âyet hakkında der ki:

"Hepsi İslâm üzereydi. Şeytanın onları tuzığa düşürdüğü ilk şey, sâlih kimseleri yüceltmeleriydi. Allah *Subhanehu ve Teala* bunu şöyle zikretmiştir: "Şöyle dediler: Sakın ilâhlarınızı bırakmayın. Hele hele Vedd'i, Suvâ'ı, Yeğûs'u, Ye'ûk'u ve Nesr'i hiç bırakmayın."⁶³ Bu zatlar sâlih kimselerdi. Hepsi aynı ay içerisinde öldüklerinde akrabaları da onların ardından üzülp kederlendiler ve onların suretlerini çizdiler."

İbni Abbas *Radıyallahu anhu* bir başka konuşmasında bu olayı şöyle anlatır:

⁶² Bakara Suresi: 213.

⁶³ Nuh Suresi: 23.

"Sâlih zatların arkadaşları dediler ki: "Eğer onları resmedersek, -onları hatırlamak- bizi ibâdet etmeye teşvik edici bir sebep olur." Adama kardeşi ve amcaoğlu gelince bu sâlih zata övgüde bulunur ve onu hürmetle anardı. Bu nesil gidene kadar böyle devam etti. Sonra başka bir nesil geldi ki bu nesil, bu zatlara bir önceki neslin-den daha çok yüceltti. Daha sonra üçüncü nesil geldi ve dediler ki: "Atalarımız bu kimseleri Allah katında, onlardan şefaât dilemekten başka bir şey için yüceltmemiştir." Böylece onlara ibâdet ettiler."

Allah onlara Nuh *Aleyhisselâm*'ı gönderdiğinde -boğulanlar boğuldu- sular bu putları yerlerinden söküp bir yerden başka yere sürükleyerek Cidde topraklarına kadar yerden yere çaldı. Rüzgâr, suyun çekilmesiyle toprağın üzerinde kalan bu putların üzerini örtene kadar esmeye devam etti.

İbrahim *Aleyhisselâm*'ın Dinini Değiştiren İlk Kişi: Amr bin Luhay

Huzaa kabilesinin büyüğü olan Amr bin Luhay kâhin idi ve cinlerden bir efendisi vardı. Bu cin kendisine geldi ve dedi ki: "Tihame'den ayrılışını ve yolculuğunu hızlandır. Şanslı ve selametle Cidde'ye var. Orada çok sayıda put bulacaksın. O putları kimseye verme. Tihame'ye getir ve Arapları onlara ibâdet etmeye çağır. Sana icabet edecekler." Bunun üzerine süratle Cidde'ye gitti. Amr bin Luhay putları teslim aldı ve Tihame'ye getirdi. Hac mevsimi gelince de Arapları bu putlara ibâdet etmeye çağırırdı. Ona ilk icabet eden Avf bin Uzre oldu. Ona Vedd putunu verdi. O da putu Dûmetu'l-Cendel'de Vadi'l-Kura'ya götürdü. Avf oğluna da Abdulvedd adını verdi. Böylece bu isimi alan ilk kişi oldu. Onun çocukları da İslâm gelene kadar bu putun hizmetçiliğini yapıyorlardı. Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* Halid bin Velid *Radıyallahu anhu*'yu onu yıkmak için gönderdi. Amr ve Uzreoğulları put ile Halid *Radıyallahu anhu*'nın arasına girince, onlarla çarpıştı ve onları öldürdü. Sonra putu yıktı ve paramparça etti.

Amr bin Luhay'a, Mudar bin Nizâr da icabet etti. Huzeyl kabilesinden bir adama Suva putunu verdi. Put Vuhat'ta, Batnı Nahle denilen bir yerdeydi. O çevrede Mudar kabilesine mensup kişiler ona ibâdet ederdi. Bu konu hakkında şu beyitler söylenmiştir:

Onları kıblenin etrafında inzivaya çekilmiş görürsün,

Huzeyl kabilesinin, Suva'nın yanında inzivaya çekildikleri gibi.

Mezhec kabilesi de Amr bin Luhay'a icabet etti. Bunun üzerine Nuaym bin Omer el-Muradi'ye de Yeğus putunu verdi. Bu put, Yemen'de bir tepeciğin üzerindeydi. Mezhec ve ona yakın olan kabileler ona ibâdet ederdi.

Yine Hemdan kabilesi de ona icabet etti. Onlara da Yeuk putunu verdi. Yeuk putu, Hivan denen bir köyde idi. Hemdan kabilesi ve Yemen'de ona yakın olan kabileler ise, o puta ibâdet ediyordu.

Hamir kabilesi de ona icabet etti. Onlara da Nesr putunu verdi. Nesr putu da Sebe bölgesinde idi. Buna da Hamir kabilesi ve yakın kabileler ibâdet etti. Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* gönderilip de bu putları kırıncaya kadar, onlara ibâdet etmeye devam ettiler.

Sahih'de Ebû Hureyre *Radıyallahu anhu*'dan gelen bir rivayette, Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*:

"Amir bin Amir el-Huzai'yi ateşte saçının lülelerini çekerken gördüm. Kendisi cahiliye adetlerini ortaya çıkaran ilk kişidir." Başka bir lafızla: "İbrahim'in dinini değiştiren ilk kişidir." İbni İshak'tan gelen bir lafızda da ise: "İbrahim'in dinini değiştiren ve put diken ilk kişiydi." diye buyurmuştur.

İşte cahiliye ehli bu hâl üzere idi. Bununla beraber onların hayatında İbrahim *Aleyhı selam*'in dininden kalıntılar da vardı. Beyti yücelterek onu tavaf etmek, hac ve umre, Arafat ve Müzdelife'de vakfe etmek, yolunu kaybedenlere yol göstermek gibi. Nizâr tehlik getirirken şöyle diyordu:

"Buyur Allah'ım buyur! Senin hiçbir ortağın yoktur. Bir ortağım vardır, ona da sen sahipsin. O ise hiçbir şeye sahip değildir."

Allah *Azz ve celle* şöyle buyuruyor:

"Allah, size kendinizden şöyle bir örnek getirdi: Kölelerinizden, verdiğimiz rızıklarda sizinle eşit haklara sahip olan ve birbirinizden çekindiğiniz gibi

kendilerinden çekindiğiniz ortaklarınız var mı? Düşünen bir topluluk için âyetleri böyle ayrı ayrı açıklıyoruz."⁶⁴

Menat Putu

Menat, Mekkelilerin en eski putlarındandı. Mekke ve Medine arasında sahil şeridinde, Müşellel denen yerde, Kudayd Vadisi'ne dikilmişti. Arapların hepsi onu yüceltirdi. Ancak en fazla yücelten Evs ve Hazrec'ti. Bu sebeple Allah *Azz ve celle* şu âyeti indirdi:

"Şüphesiz Safa ile Merve, Allah'ın (dininin) nişanelerindendir. Onun için her kim hac ve umre niyetiyle Kâbe'yi ziyaret eder ve onları da tavaf ederse, bunda bir günah yoktur."⁶⁵

Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* Fetih günü Ali *Radıyallahu anhu*'yu bu putu kırmak için gönderdi ve kırdırdı.

Lat Putu

Taifliler de Lat'ı put edindiler. Denir ki, Lat putunun aslı şöyledir: Lat diye adına put diktikleri kişi, hacılar için arpa ve buğday ezmesi yapan biriydi ve daha sonra öldü. Kendilerini onun kabrine adadılar. Kabri dikdörtgen şeklinde bir kaya idi. Onun hizmetçileri de Sakif kabilesi idi. Üzerine bir ev inşa ettiler. Bütün Araplar onu yüceltirdi. Araplar çocuklarını Zeydu'l-Lat, Teymu'l-Lat diye isimlendirirlerdi. Yeri Taif mescidinin minaresinin olduğu kısımdadır.

Sakif kabilesi Müslüman olduğunda Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* Muğire bin Şu'be'yi gönderdi ve o da putu kırdı ve ateşte yaktı.

⁶⁴ Rum Suresi: 28.

⁶⁵ Bakara Suresi: 158.

Uzza Putu

Daha sonra Uzza'yı put edindiler. Uzza, Lat'tan daha yeniydi. Nahle Vadi-si'nde bir ağaç gövdesi üzerindeydi. Onun üzerine bir ev inşa ettiler. Ondan ses işitiyorlardı. Kureyş onu yüceltirdi. Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* Mekke'yi fethettiği zaman Halid bin Velid *Radiyallahu anhu*'yu ona gönderdi. Üç ağaçtan müteşekkildi. Halid bin Velid ağaçları kesmeye başladı, üçüncüyü kesince ellerini omuzlarına koymuş, dişlerini birbirine vuran, saçları dağınık siyah bir kadın belirdi. Arkasında da hizmetçisi vardı. Halid bin Velid *Radiyallahu anhu* dedi ki:

"Ey Uzza! Seni tekfir edip kerih görüyorum. Seni yüceltmiyorum ve Allah *Subhanahu ve Teala*'nın seni aşağılık yaptığını görüyorum."

Bu sözlerinden sonra Halid *Radiyallahu anhu*, bir darbeyle kafasını ikiye ayırdı. Sonra da hizmetçisini öldürdü.

Hubel Putu

Kureyş'in Kâbe içerisinde ve çevresinde bulunan başka putları da vardı. Onların en büyükleri ise Hubel putuydu. Bu put, insan şeklindeydi. Kırmızı bir taştan yapılmıştı. Bir anlaşmazlık ve tartışma olduğunda veya bir sefere çıkmak istediklerinde ona gidip şans oku çekerlerdi. Ayrıca bu put, Ebû Sufyan'ın Uhud günü kendisi hakkında: "Hubel yücedir" dediği puttur. Bu sözünün ardından Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'de: "En yüce ve en büyük Allah'tır" deyin buyurmuştur.

Kureyş'in Naile ve İsaf diye adlandırdıkları putları da vardı. Denilir ki: İsaf, Cürhümlü bir adamdı. Naile de aynı kabileden bir kadındı. İkisi Beytullah'a girip zina ettiler. Allah *Subhanahu ve Teala* da onları iki taşa çevirdi. İnsanların ibret alması için taşlaşmış bu iki fâcir günahkârı, oradan çıkartıp dışarı koydular. Üzerinden uzun zaman geçti ve puta tapıcılık çoğalınca da, bu ikisi de insanların tapındıkları birer puta dönüştüler.

Zul-Helesa

Hesâm ve Becile kabilelerinin Zul-Helesa adlı bir putu vardı ve bu put, Mekke ve Medine arasındaydı. Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*, Cerir bin Abdullah el-Beceli *Radiyallahu anhu*'ya dedi ki: **"Beni, Helesa putu hakkında sevindirmez misin?"** Bunun üzerine Cerir bin Abdullah kabilesi, Ahmes'ten bir süvari birliği ile o putu kırmak için gitti. Hemdan kabilesi onlarla çarpıştı. Müslümanlar onları hezimete uğrattılar ve putu yıktılar.

Kudâ'a, Lehm, Cüzam, Âmile ve Gatafan kabilelerinin de, Şam'ın tepelerinde putları vardı. Her vadi halkının bir putu, Mekke'de de vardı. Bir kişi yolculuk yapmak istediğinde, evden çıkmadan önce yapacağı en son şey onları mesh etmektir.

Âmmu Enes Putu

İbni İshak dedi ki: Havlân'ın bir putu vardı. Ona "Âmmu Enes" denirdi. Onlar hakkında Allah *Azz ve celle* şöyle vahiy indirdi:

"Allah'ın yarattığı ekinlerden ve hayvanlardan O'na bir pay ayırdılar ve akıllarınca, "Şu Allah için, şu da bizim ortaklarımız (putlarımız) için" dediler. Ortakları için olan Allah'inkine eklenmiyor, Allah için olan ise ortaklarinkine ekleniyor. Ne kötü hükmediyorlar!"⁶⁶

Allah *Subhanehu ve Teala* Muhammed *Sallallahu aleyhi ve sellem*'i tevhid ile gönderince, Kureyş dedi ki: "Bütün ilâhları bir ilâh mı etti! Olacak şey değil."

Araplar Kâbe ile birlikte başka evler/tağutlar da edinmişlerdi. Kâbe'yi yüceltikleri gibi onları da yüceltip saygı duyuyorlardı. Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* Mekke'yı fethettiğinde, Kâbe'nin etrafında üç yüz altmış put vardı. Onların yüzlerine ve gözlerine vurarak **"Hak geldi bâtil zail oldu. Muhakkak ki bâtil yok olmaya mahkûmdur"** diyordu. Böylece kafaları üzerine devriliyorlardı. Bu putların, mescidin dışına çıkarılmasını emretti ve onları orada yaktırdı. Şimdi asıl konumuz olan Siyer-i Nebî'ye dönüyoruz.

⁶⁶ En'am Suresi: 136.

VAHYİN BAŞLANGICI

Sahih'de Aişe Radıyallahü Anha der ki: Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'e ilk inen vahiy sâdık rüyalardı. Gördüğü rüyalar ancak sabahın aydınlığı gibi ortaya çıkan gerçeklerdi. Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem'e yalnız kalıp tefekkür etmek sevdireldi. Artık Hira mağarasında halvete çekilip, oradan ehlinin yanına gelinceye kadar belli günlerde ibâdet ederdi. O günler için yanına azık da alırdı. Sonra Hatice Radıyallahü Anha'nın yanına dönüp, bir o kadar zaman için yine azık tedarik ederdi. Bu hâl ona hak gelene kadar devam etti. Bir gün yine o mağarada iken ona melek geldi. Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem şöyle anlatır:

Melek oku dedi, ben okuma bilmem dedim. Beni aldı ve öyle bir sardı ki, neredeyse gücüm tükenecekti. Sonra bıraktı ve ikinci kez bana oku dedi, ben okuma bilmem dedim. Yine beni sarıp sıktı, neredeyse gücüm tükenecekti ve sonra beni bıraktı. Melek yine bana oku dedi, ben okuma bilmem dedim. Üçüncü kez beni sarıp gücüm tükenene kadar sıktı ve bıraktı. Sonra bana şu âyetleri okudu:

"Yaratan Rabbinin adıyla oku! O, insanı "alak"dan yarattı. Oku! Senin Rabbin en büyük kerem sahibi olandır."⁶⁷

Bunun üzerine Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in, Hatice binti Huveylid Radıyallahü Anha'nın yanına varana kadar yüreği tir tir titriyordu. "Beni örtün, beni örtün" dedi. Korkusu geçinceye kadar Hatice Radıyallahü Anha onu örttü. Ona olanları anlattıktan sonra "Başıma bir şeyler gelecek diye korkuyorum" dedi. Hatice Radıyallahü Anha dedi ki: "Hayır! Vallahi Allah seni asla utandırmaz. Çünkü sen sılayı rahim yapar, düşkünleri korur, misafiri ağırır, haklı olanın hakkını savunur, olmayana verirsin." Hatice Radıyallahü Anha onu alıp amcasının oğlu Varaka bin Nevfel bin Esed bin Abduluzza'ya gitti. Varaka, cahiliyede Hristiyan olmuştu. İbranice yazmayı biliyor, Allah'ın dilediği kadar

⁶⁷ Alak Suresi: 1-3.

İbranice İncil'den bazı bölümler yazıyordu. Artık yaşlandığından dolayı gözleri de görmüyordu. Hatice ona dedi ki: "Ey amcamın oğlu! Kardeşinin oğlu sana bir şeyler anlatacak, onu dinle." Varaka Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'e: "Buyur, ne diyorsun?" dedi. Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* de başından geçenleri ona anlattı. Varaka ona dedi ki: "Sana gelen Allah'ın Musa'ya gönderdiği Namus'tur. Keşke genç olsaydım, kavmin seni memleketinden çıkaracağı zamanda yaşıyor olsaydım." Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem*: "**Kavmim beni memleketimden mi çıkaracak?** dedi. Varaka: "Evet, öyle olacak. Senin getirdiğini getiren herkes muhakkak memleketinden çıkarılmıştır. Eğer o günlerine kavuşursam, seni bütün gücüm ile destekleyip yardım ederim" dedi. Sonra Varaka şu şiiri okudu:

Derinlere daldım hafızamı çok zorladım,
Peygamberin gönderilmesi uzadıkça ağladım, bitiyorum!
Hatice onun vasıf ve özelliklerini anlattıkça,
Ben onu çok bekledim, bekleyişim uzadı.

Umarım Peygamberlik Mekke'den çıkıyor,
Senin söylediklerinden beklenen zuhur oldu.
Bize haber verdiğin sözlerin rahipler rakibidir,
Söylediklerinin yanlışlığından da hoşlanmıyorum.

Bize Muhammed önder olacak,
Dost olanlar ona düşman olacak,
Beldeler nur ve aydınlık olacak,
Yeryüzü onunla sükûnet bulacak,
Ona savaş açan hüsrân olacak,
Ona teslim olan kurtuluş zafer bulacak.

Keşke o güne şahit olsam,
Bu davayı ilk üstlenenlerden olsam.
Kureys'in hoşlanmadığı şeye girsem,
Aşağılık olup bütün Mekke'yi çağırdıklarında,
Herkesin istemediği kişiyi umutla bekliyorum.

O aşağılıklara rağmen arşın sahibinden diliyorum!
Aşağılık olmak küfürden başka bir şey midir?
Eğer onlarla beraber ben de yaşarsam olacaklar olur,

Kâfirler yaygara gürültüden başka ne yapar?
Eğer ölürsem zaten her genci ölüm bulur.

Kısa bir zaman sonra Varaka vefat etti ve vahiy de bir süre kesildi. Bundan dolayı Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* çok üzüldü. Öyle ki, yüksek dağların tepesine çıkıp kendisini aşağı atmak istedi. Ne zaman dağın tepesine yaklaşırsa Cibril *Aleyhi selam* ona görünür ve derdi ki: "Ey Muhammed! Sen Allah'ın hak peygamberisin!" Bunun üzerine kalbi teskin olur, sakinleşir ve geri dönerdi. Vahyin kesilmesi uzadıkça tekrar kendisini dağdan atmak ister ve dağın tepesine yaklaşıncı Cibril kendisine görünür ve aynı şeyi söylerdi.

Bir gün Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* yolda yürürken, gökten bir ses işitti. Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* dedi ki: "Kafamı kaldırıp baktım ve Hira mağarasında bana gelen meleği gördüm. Yer ile gök arasında bir kürsüde oturuyordu. Ondan korktum. Evime döndüm. Dedim ki beni örtün, beni örtün. Allah *Azze ve celle*:"

"Ey örtüye bürünen! Kalk da uyar."⁶⁸ âyetlerini indirdi. Böylece âyetler peşi sıra inmeye başladı."

Vahyin Çeşitleri

Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem*'e vahiy çeşitli şekillerde gelirdi.

1-) Rüya şeklinde gelen vahiy. Ubeyd İbni Umeyr: Allah'ın Peygamberinin rüyaları vahiydir, dedi ve şu âyeti okudu:

"Çocuk kendisiyle birlikte koşup yürüyecek yaşa gelince İbrahim ona, "Yavrum, ben rüyamda seni boğazladığımı gördüm. Düşün bakalım, ne dersin?" dedi. O da, "Babacığım, emrolunduğun şeyi yap. İnşallah beni sabredenlerden bulacaksın" dedi."⁶⁹

2-) Meleğin, Peygamberimize görünmeden kalbine ilkâ etmesi şeklinde gelen vahiy. Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in buyurduğu gibi:

⁶⁸ Müddessir Suresi: 1, 2.

⁶⁹ Saffat Suresi: 102.

"Muhakkak ki Ruh-u'l-Kudüs, kalbime şunu ilham etti: Hiçbir canlı rızıkını ve ecelini tamamlamadan asla ölmeyecektir. Allah'tan korkun ve ondan helal ve temiz rızık isteyiniz. Allah kendisine isyan ederek rızık elde etmenizi istemez. Muhakkak ki kişi Allah katındakilere, ancak ona itaat etmek ile ulaşılır."

3-) Bazen de melek, Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem'e bir adam şeklinde görünür ve onunla konuşurdu. Vahyin bu şekli vuku bulduğunda bazen sahabeler de meleği görürdü.

4-) Bazen de vahiy ona zil sesi şeklinde gelirdi. Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem'e en ağır gelen vahiy türü bu idi. Öyle ki, melek onu adeta kaplıyordu. Şiddetli soğuk bir günde dâhi Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem'in alnı terlerdi. Hatta eğer devesinin üzerinde ise deve dizüstü yere çökerdi. Bir keresinde ona vahiy geldiğinde, dizi Zeyd bin Sabit Radıyallahu anhu'nun dizinin üzerindeydi. Ağırlığından dolayı neredeyse Zeyd'in dizi kırılacaktı.

5-) Vahyin bu türünde ise Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem'e, melek kendi suretinde gelirdi. Ona, Allah Subhanehu ve Teala'nın dilediği şeyleri vahiy ederdi. Necm Suresi'nde de anlatıldığı gibi, bu iki kere vuku bulmuştu.

6-) Bir diğeri de Allah Subhanehu ve Teala'nın, göklerin ötesinde Miraç gecesi Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem'e vahiy ettiği şekildir. Namaz ve onun haricindeki bazı ibâdetler bu yolla farz kılınmışlardır.

İbni Kayyım Rahimehullah şöyle der: "Rabbimizin, Rasûlü'ne gönderdiği ilk vahiy 'Yaratan Rabbinin adıyla oku' emridir. Bu, nübüvvetinin başlangıcıdır. O zaman sadece Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem'e okuması emredilmiş, tebliğ etmesi emredilmemişti. Daha sonra Allah Subhanehu ve Teala "Ey örtüsüne bürünen, kalk ve uyar."⁷⁰ Böylece "ikra/oku" âyetiyle Nebi, "Ey örtüsüne bürünen" âyeti ile de Rasûl olmuştur. Sonra ona en yakın akrabalarını uyarması emredildi. O da önce kavmini daha sonra da çevresindeki Arapları, ardından bütün Arapları ve bütün insanları uyarıp davet etti.

Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem, on yıl boyunca savaşmadan ve cizye almadan insanları davet etti. Allah Subhanehu ve Teala ona, savaşmadan sabretmesini emretmişti. Aka-

⁷⁰ Müddessir Suresi: 1, 2.

binde, ona hicret izni sonra da savaş izni verildi. İlk önce sadece kendileri ile savaşanlarla savaşmaları, kendileri ile savaşmayanlardan ise ellerini çekmeleri emredildi. Ondan sonra ise dinin tamamı Allah *Subhanehu ve Teala*'nın oluncaya kadar müşriklerle savaşması emredildi."

İLK İMAN EDENLER

Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem İslâm'a davet edince, Allah'ın kullarından her kabilede insanlar ona icabet etti. Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem'e iman edenlerin ilki, ümmetin doğru sözlüsü Ebû Bekir Radıyallahu anhu'dur. Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem, Allah Subhanehu ve Teala'nın dininde onu kendisine yardımcı edindi. Onunla birlikte Allah Subhanehu ve Teala'ya davet görevini yerine getiriyordu. Ebû Bekir Radıyallahu anhu'nun davetine de Osman, Talha ve Sa'd Radıyallahu anhum icabet ettiler.

Kadınlardan ise bu davete hemen icabet eden, kadınların Siddıkası olan Hatice Radıyallahu anha'dır. Yine Ali Radıyallahu anhu da ilk icabet edenlerdendi. O zaman sekiz yaşında bir çocuk idi. Daha büyük olduğu da söylenir. O zamanlar Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in evinde yaşıyordu. Daha önce Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem onu amcasından alıp bakımını üstlenmişti.

Zeyd Bin Harise Radıyallahu anhu'nun Durumu

Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'e iman edip sevgisini kazanan ilk kişilerden biri de, Zeyd bin Harise Radıyallahu anhu'dur. Zeyd, Hatice Radıyallahu anha'nın hizmetçisi idi. Hatice Radıyallahu anha, Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem ile evlendiği zaman Zeyd'i ona hediye etmişti. Zeyd'in babası Harise ile amcası, fidyesini ödemek için Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'e gelip şöyle dediler: "Ey kavminin başkanının oğlu! Sizler Allah'ın hareminin ehli ve onun komşularısınız. Esirlere yedirir ve onları özgürlüğe kavuşturursunuz. Biz köleniz olan oğlumuz için geldik, onun fidyesini bizim için kolaylaştır." Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem: "Size başka bir şey söyleyeyim mi?" diye buyurunca onlar: "Söyleyeceğin şey nedir?" dediler. Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki: "Zeyd'i çağıracağım ve onu özgür bırakacağım. Eğer sizi tercih ederse sizindir, fakat beni tercih ederse vallahi beni başkasına tercih edeni bırakmam." Zeyd'in ailesi: "Vallahi bize karşı

çok insafli davrandın, dahası bize iyi davrandın" dediler. Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* Zeyd bin Harise'yi çağırdı ve ona: "Bu adamları tanıyor musun?" diye sordu. Zeyd dedi ki: "Evet, babam ve amcamdırlar." Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* dedi ki: "Gerçekten sen beni tanıdın ve seninle arkadaşlığımı gördün. İster beni tercih et, istersen onları tercih et." Bunun üzerine Zeyd *Radiyallahu anhu*: "Hiç kimseyi sana tercih etmem. Sen benim için babam ve amcam sayılırsın" dedi. Ailesi: "Yazıklar olsun sana! Köleliği hürriyete, babanla amcana ve ailene mi tercih ediyorsun?" dediler. Zeyd *Radiyallahu anhu* ise: "Evet! Ben bu adamda öyle bir şey gördüm ki, asla kimseyi ona tercih etmem" dedi. Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* onun böyle dediğini görünce Hicri İsmail'e çıkıp şöyle dedi: "Ben sizi şahit tutuyorum ki, Zeyd bundan sonra benim oğlumdur! Ben ona, o da bana varis olacaktır." Babası ile amcası bunu görünce çok mutlu oldular ve onu bıraktılar. Bunun akabinde Ahzab Suresi beşinci âyet ininceye kadar Zeyd İbni Muhammed diye çağrıldı.

"Onları babalarına nispet ederek çağırın. Bu, Allah katında daha (doğru ve) adaletlidir. Eğer babalarını bilmiyorsanız, onlar sizin din kardeşleriniz ve dostlarınızdır. Hata ile yaptığınız bir işte size hiçbir günah yoktur. Fakat kasten yaptığınız şeylerde size günah vardır. Allah, çok bağışlayandır, çok merhamet edendir."⁷¹

Zühri der ki: Biz Zeyd'den önce Müslüman olan kimseyi bilmiyoruz.

Varaka bin Nevfel de İslâm'ı kabul etmişti. *Câmi'u't Tirmizî*'de geçtiğine göre Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* onu ruyasında güzel bir şekilde görmüştür.

İnsanlar birer birer Allah'ın dinine girmeye başlayınca, ilk başlarda Kureys buna ses çıkarmıyordu. İman edenler, onların dinlerini ayıplayıp ilâhlarının fayda ve zarar vermeyeceğini söyleyerek kötilediklerinde,⁷² Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* ve

⁷¹ Ahzab Suresi: 5.

⁷² Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* hiçbir zaman söven, küfreden ve lanetleyen biri olmadı. Çünkü Allah *Subhanahu ve Teala* ona şu ayetli indirmişti: "Onların, Allah'ı bırakıp tapındıklarına sövmeyin, sonra onlar da haddi aşarak, bilgisizce Allah'a söverler. Böylece her ümmete yaptıklarını süslü gösterdik. Sonra dönüşleri ancak Rablerinedir. O, yapmakta olduklarını kendilerine bildirecektir." (En'am: 108) Allah Rasûlü, onların Allah dışında veli edindikleri şeylerin hakikatini anlatan âyetleri onlara okuyordu. Yine onlara, veli edindikleri şeylerin Allah gibi mukaddes ve değerli olduklarını anlatan insan ve şeytanların yalanlarının iç yüzünü anlatıp, onlardan uzaklaştırmaya çalışıyordu. Mekke'de müşrikler Allah dışında ilâh edindikleri şeylere, Allah'ın sıfatlarını yakıştırıyorlardı. Bu ilâhların da duyabileceklerine, isteklere cevap verebileceklerine inanıyor ve halkı onlara dua etmeye, onlara kurban kesmeye ve onlar adına yemin etmeye ve bunun gibi şirklere teşvik ediyorlardı. Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* bu âyeti onlara okuduğunda, müşrikler yaygara koparıp Muhammed ilâhlarımıza sövüyor ve ayıplıyor diyorlardı.

sahabesine düşmanlıklarını arttırdılar. Allah Subhanehu ve Teala, amcası Ebû Talib ile Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'i koruyup destekledi. Ebû Talib kavminin önde gelen büyüklere rindendi. Bu da hâkimler hâkimi Allah Subhanehu ve Teala'nın hikmetlerindendir. Düşünen biri, kavminin dinini terk etmeyen bir insan vesilesi ile Allah Subhanehu ve Teala'nın İslâm dinini ve Peygamberini nasıl koruduğunu görür.

Sahabelerden kendilerini koruyacak aşiret ve akrabaları olanlar, aşiretleri sayesinde Kureyş'in eziyetlerinden kurtulurdu. Akrabaları olmayanlar ise Kureyş tarafından eziyet ve işkenceye maruz kalırdı. Ammar bin Yasir, annesi Sümeyye ve ailesi bu kimselerdendi. Allah Subhanehu ve Teala için eziyetlere maruz kalmışlardı. Onlara işkence edilirken Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem yanlarından geçince onlara şöyle derdi: "Sabredin ey Yasir ailesi! Sizin yeriniz cennettir."

İlk Şehid Sümeyye Radıyallahü anha

Ammar Radıyallahü anha'nın annesi Sümeyye Radıyallahü anha, eşi ve oğluna işkence edilirken, Ebû Cehil oradan geçiyordu. O sırada Sümeyye Radıyallahü anha'nın karnına mızrak saplayarak onu şehid etti.

Ebû Bekir Radıyallahü anha, kendisine işkence edilen kölelerden birinin yanından geçince, onu satın alıp azad ederdi. Hürriyetine kavuşturduğu kölelerden biri de Bilal Radıyallahü anha idi. O, Allah yolunda şiddetli işkencelere maruz kalmıştı. Onlar arasında Amir bin Fuheyra ve Beni Adiy'in bir cariyesi de işkenceye maruz kalan kölelerdendi. Ömer Radıyallahü anha, (cahiliye döneminde) bu cariyeye Müslüman olduğu için işkence ederdi. Bir gün Ebû Bekir'in babası Ebû Kuhafe (Osman bin Amir), Ebû Bekir Radıyallahü anha'ya dedi ki: "Ey oğlum, görüyorum ki sen hep zayıf köleleri azad ediyorsun. Eğer güçlü kimseleri azad edersen seni korurlar." Ebû Bekir Radıyallahü anha da babasına: "Ben isteneni yapıyorum" cevabını verdi. Müşrikler, Bilal Radıyallahü anha'ya yaptıkları işkencenin şiddetini artırdıkça, o hep "Allah birdir, Allah birdir" diyordu.

DAVETİN BAŞLANGICI

Zühri der ki: İslâm açıkça ortaya çıkınca Kureyş kâfirlerinden bir topluluk, kendi aşiretlerinden iman eden kimseleri dinlerinden döndürmek için işkencenin yanı sıra hapse de atıyorlardı. Tirmizî dedi ki: Bana Muhammed bin Sâlih, o da Asım bin Amr bin Katade'den ve Yezid bin Rumanî'den ve başkalarından aktararak dediler ki: Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem Mekke'de üç yıl boyunca daveti gizli yaptı. Sonra dördüncü yıl açık davete başladı. İnsanları on yıl boyunca açık bir şekilde davet etmeye devam etti. Yılın her mevsimi bu görevi yapıyordu. Öyle ki, insanların evlerine kadar gidip anlatıyordu. Ukaz, Micenne ve Zülmecaz panayırlarının kurulduğu mevsimlerde Allah Subhanehu ve Teala'nın dinini anlatmak ve tebliğini insanlara ulaştırmak için, kendisini koruyup desteklemeye insanları davet ederdi. Bunun karşılığında ise onlara cenneti vaat ederdi. Fakat kendisini koruyup yardım edecek kimse bulamazdı. Nihayet kabile kabile dolaşır, kendisine tâbi olup Müslüman olmalarını isteyip şöyle derdi:

"Ey insanlar! Lâ ilâhe illâllah deyin ki kurtuluşa eresiniz. Onunla Araplara hükmedersiniz, Acemler de onunla size itaat eder. Öldüğünüz zaman da cennette makamlara sahip olursunuz."

Ebû Leheb de Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem'in arkasından gider ve o kişilere: "Ona inanmayın, o dinimizden dönmüş bir yalancıdır" derdi. İnsanlar da Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in dediklerini en çirkin şekilde reddedip, ona eziyet ediyorlardı. Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem'e şöyle diyorlardı: "Senin akrabaların seni tanıdıkları halde sana uymuyorlar." Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem de buna karşılık şöyle diyordu: "Allah'im! Eğer sen istersen, bunlar böyle olmaz."

Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'e: "(Önce) en yakın akrabanı uyar."⁷³ âyeti inince, Safa Tepesine çıkıp: "Ya sabaha" diye nida etti. İnsanlar onun yanında toplandıklarında şöyle dedi: "Eğer şu dağın eteklerinden size saldırmak üzere atlıların gele-

⁷³ Şura Suresi: 214.

ceğini haber versem bana inanır mısınız?" "Evet. Çünkü biz senin yalan söylediğini görmedik" dediler. Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* de bunun üzerine: "Ben, sizi bekleyen şiddetli azaba karşı sizi uyarıyorum" diye buyurdu. Bunun üzerine Ebû Leheb: "Kahrolasın! Bizi bunun için mi topladın?"⁷⁴ dedi. Bunun üzerine şu âyet indi:

"Ebû Leheb'in elleri kurusun. Zaten kurudu. Ona ne malı fayda verdi, ne de kazandığı."⁷⁵

İbni Kayyim *Rahumehullah* der ki: Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* üç yıl boyunca Allah'ın dinine gizli davet etti. Sonra şu âyet inzal oldu:

"Ey Muhammed! Şimdi sen, sana emrolunanı açıkça ortaya koy ve Allah'a ortak koşanlara aldırış etme."⁷⁶

Akıtılan İlk Kan

Risâletin dördüncü yılında Sa'd bin Ebi Vakkas *Radryallahu anhu*, müşriklerden bir adama vurup onu yaraladı. Olay şu şekilde gerçekleşti: Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in ashabı, vadilerde toplanıp namaz kılıyorlardı. Beraberinde Kureyş'ten bir topluluk olduğu halde bir adam onları gördü. Müşrikler Müslümanlara sövdü, bunun üzerine Sad bin Ebi Vakkas *Radryallahu anhu* onlardan birine vurunca yaralandı. Bu, İslâm yolunda akıtılan ilk kan oldu.

Müşriklerin Alay Etmesi

Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'i, etrafında ashabından Ammar bin Yasir, Habbab bin Eret, Suheyb er-Rumi ve Bilal *Radryallahu anhum* gibi mustazaf kişilerle oturur halde gören Kureyşliler, onlarla alay ederek şöyle derlerdi: "Allah aramızda, seninle oturan şu kişilere mi lütufta bulundu?" Bunun üzerine Allah *Subhanehu ve Teala* En'am Suresi'ndeki şu âyet indirdi:

⁷⁴ Hadisi Buhârî, Müslim, Tirmizî ve Nesai İbni Abbas'tan rivayet etmişler.

⁷⁵ Tebbet Suresi: 1, 2.

⁷⁶ Hicr Suresi: 94.

"Allah, şükreden kullarını daha iyi bilen değil mi?"⁷⁷

Yine onlar hakkında: "Zulme uğradıktan sonra Allah yolunda hicret edenlere gelince, elbette onları dünyada güzel bir şekilde yerleştiririz. Ahiret mükâfatı ise daha büyüktür. Keşke bilselerdi."⁷⁸ âyeti indi.

Bir gün Ebû Cehil dedi ki: "Vallahi eğer Muhammed'i namaz kılarken görürsem, ayağımla mutlaka onun boynuna basacağım." Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in namaz kıldığı haberi Ebû Cehil'e ulaşınca, hemen Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in yanına gidip: "Seni namaz kılmaktan men etmedim mi?" dedi. Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* de çok öfkelenildi ve onu kovdu. Ebû Cehil ise: "Ben Mekke'nin en şerefli olduğu halde beni kovuyor musun?" dedi. Bunun üzerine Allah *Azze ve celle* şu âyetleri indi:

"Sen, namaz kıldığında kulu (bundan) engelleyeni gördün mü?"⁷⁹

Başka rivayetlerde ise şöyle geçer: "Ebû Cehil dedi ki, seni namazdan men etmedim mi? Vallahi Mekke'de benden daha çok taraftarı olan yoktur."

Müslim'in Ebû Hureyre *Radıyallahu anhu*'dan yaptığı rivayette ise hadise şöyle meydana gelir: Ebû Cehil dedi ki: "Muhammed yine aranızda yüzünü toprağa sürüyormuş öyle mi?" Kendisine: "Evet" diye cevap verdiler. Ebû Cehil dedi ki: "Lat ve Uzza'ya yemin ederim ki, eğer onu bir daha görürsem kesinlikle onun boynuna ayağımla basacağım." Bu maksatla gitti ve Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'i namaz kılarken gördü. Boynuna basmaya yeltendi, fakat kendisini izleyenleri şaşırtacak bir şekilde, eli ile kendini korumaya çalışarak gerisin geri çekilip kararından vazgeçti. Daha sonra kavminin yanına gelip dedi ki: "Sanki benimle onun arasında ateşten bir hendek ve korkunç kanatlar vardı." Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: "Eğer bana yaklaşırdı melekler onu parçalardı." Allah *Subhanehu ve Teala* şu âyeti indirdi:

"Hayır, insan kendini yeterli gördüğü için mutlaka azgınlık eder."⁸⁰

⁷⁷ En'am Suresi: 53.

⁷⁸ Nahl Suresi: 41.

⁷⁹ Alak Suresi: 9, 10.

⁸⁰ Alak Suresi: 6, 7.

HABEŞİSTAN'A İLK HİCRET VE SONRASINDA YAŞANAN OLAYLAR

Müslümanlara yapılan işkence ve eziyetler şiddetlenince, Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem davetin beşinci senesinde ashabına Habeşistan'a hicret etmelerini emretti. Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem buyurdular ki: "Orada, yanında insanlara zulüm edilmeyen bir kral vardır." Habeşistan, Kureyş'in ticaret merkeziydi. Habeşistan'a hicret eden ilk grup on iki erkek ve dört kadından meydana geliyordu. İlk hicret edenler; Osman bin Affan Radıyallahu anhu, Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in kızı olan eşi Rukiye Radıyallahu anha ve kavimlerinden Müslüman olduklarını gizleyen bazı kimselerdi.

Zübeyir, Abdurrahman bin Avf, İbni Mes'ud, Ebû Seleme ve zevcesi -Allah onlardan razı olsun- hepsi çok sessiz ve gizli bir şekilde hicret için yola çıktılar. Sahile ulaştıkları vakit Allah Subhanehu ve Teala'nın izniyle, iki ticaret gemisini orada beklerken buldular. Hemen gemiye binip Habeşistan'a gittiler. Kureyşliler de izlerini takip ederek sahile kadar gittiler, fakat onlardan hiç kimseyi bulamadılar. Mekke'den çıkışları Recep ayına denk gelmişti. Şaban ve Ramazan ayını Habeşistan'da geçirip, Şevval ayında da Mekke'ye döndüler. Bu kadar kısa bir vadede geri dönmelerinin sebebi ise Mekkeli müşriklerin ileri gelenlerinin iman ettiği ve artık Müslümanların rahat bir şekilde dinlerini yaşayabildiklerine dair asılsız bir haberin kendilerine ulaşmasından dolaydı.

Habeşistan'a İkinci Hicret

Habeşistan muhacirleri Mekke'ye yaklaştıklarında, yukarıda zikrettiğimiz haberin asılsız olduğunu öğrendiler. Mekke'ye girmeye çekindiler. Her biri Kureyş'ten birilerinin himayesine girerek Mekke'ye girebildi. Bir süre geçtikten sonra müşriklerin azap ve işkencelerinin dozajı iyice yükseldi. Aşiretleri onlara baskılarını arttırdılar.

Necâşi'den gördükleri iyi komşuluk ve muameleden dolayı, bu hâl onlara daha da zor geldi. Bunun üzerine Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* ikinci kez Habeşistan'a hicret etmeleri için onlara izin verdi. Böylece tekrar Mekke'den ayrıldılar.

İkinci hicrete katılanlar -Ammar bin Yasir'in de onların içinde olduğu- düşünülürse seksen üç erkek, on dokuz kadındı. Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in Medine'ye hicretini duyduklarında, otuz üç erkek ve sekiz kadın geri döndü. Dönenlerden iki erkek Mekke'de öldü, yedi kişi de hapsedildi. Yirmi dördü de Bedir Savaşı'na katıldı.

Kureyş, Müslümanları Kendilerine Geri Vermesi İçin Necâşi'ye Elçi Gönderiyor

Bedir Savaşı'ndan sonra Kureyş, Dâru'n-Nedve'de toplantı yaptı. Necâşi'nin yanındakilerle intikamımızı alabiliriz dediler. Aramızda mal toplayıp onu Necâşi'ye hediye edelim, umulur ki o da yanındakileri bize geri verir. Bu düşüncemizi iyi ifade edecek şu iki kişiyi de elçi olarak ona gönderelim, diye bir karar çıkardılar.

Amr ibn As ve Ammar bin Velid'i⁸¹ hediyelerle gönderildiler. Deniz yolu ile gittiler. Necâşi'nin huzuruna girince ona secde edip selam verdiler. Dediler ki: "Kavmimiz candan dost ve nasihatçi olarak bizi sana gönderdi. Yalancı bir kişiye tâbi olup sana gelen adamlar hakkında seni uyarmak için geldik. İçimizden çıkan bu kişi Peygamber olduğunu iddia ediyor. Aramızdaki akılsızlardan başkası ona tâbi olmadı. Biz de hayatı onlara dar ettik. Onları memleketimizde bir alanda muhasara altına alıp boykot ettik. Oraya dışarıdan ne bir kimse girebiliyor ne de oradan kimse çıkabiliyordu. Onlar ölesiye açlık ve susuzluk çektiler. Hayatları iyice güçleşince, amcasının oğlunu senin dinini ve mülkünü ifsat etmek için sana gönderdi. Onlara karşı dikkatli ol. Onları bize ver, seni onlardan kurtaralım. Bunun delili şudur: Onlar huzuruna girdiklerinde sana secde etmezler. Dininden dolayı selamlandığın gibi seni selamlamazlar."

Bunun üzerine Necâşi Müslümanları çağırdı. Geldiklerinde Cafer bin Ebi Talib *Radıyalahu anhu*: "Allah taraftarları girmek için izin istiyor" diye bağırdı. Necâşi ise: "Bu bağırana sözünü tekrarlamasını söyleyin" dedi. O da tekrarladı. Necâşi: "Evet, Allah'ın

⁸¹ İbni Hişam'a göre Kureyş, Abdullah bin Ebi Rabia'yı da bu iki kişi ile beraber gönderdi.

koruması ve izniyle girin" dedi. Girdiler ve ona secde etmediler. Necâşi: "Sizi bana secde etmekten alıkoyan nedir?" dedi. "Biz ancak seni ve senin mülkünü yaratana secde ederiz" diye cevap verdiler ve şöyle devam ettiler: "Biz putlara taparken bu bizim selamımızdı. Allah *Subhanehu ve Teala* içimizden doğruluğu kanıtlanmış birini Nebi olarak gönderdi. O da bize, Allah *Subhanehu ve Teala*'nın razı olduğu selamla selamlamayı emretti. O da "es-Selamdır". Bu cennet ehlinin selamıdır." Bunun üzerine Necâşi, bunun Tevrat'ta ve İncil'de var olan bir hak olduğunu anladı. Necâşi onlara dedi ki: "Aranızdaki temsilciniz kimdir? O izin alsın." Cafer *Radiyallahu anhu* da: "Benim" dedi. O da Cafer *Radiyallahu anhu*'ya konuşmasını söyledi. Cafer *Radiyallahu anhu*:

"Sen öyle bir meliksin ki, senin huzurunda fazla konuşmak da, zulmetmek de yakışmaz. Arkadaşlarım arasında ben sorulara cevap vermek istiyorum. Şu iki adama emir ver ki içlerinden biri konuşsun, siz de bizim konuşmamızı dinleyin." Amr, Cafer *Radiyallahu anhu*'ya konuşmasını söyledi ve aralarında şu konuşmalar cereyan etti:

- Cafer Necâşi'ye: Ona sorun, biz köle miyiz yoksa hür müyüz? Eğer biz köle isek, bizi sahiplerimize vermek için bizi onlara iade et.
- Amr: Hayır, saygın ve hürler.
- Cafer: Yoksa biz haksız yere kan akıttık da, bizden kisas mı istiyorlar?
- Amr: Hayır, bir damla bile akıtmadılar.
- Cafer: Sorun onlara, yoksa biz insanların malını haksız yere aldık da onu mu ödememiz gerekiyor?
- Amr: Hayır, hiç almadılar.
- Necâşi: Peki onlardan ne istiyorsunuz ey Amr?
- Amr: Biz ve onlar aynı yaşam tarzını benimsemiş ve atalarımızın dini üzerinde idik. Onlar bundan ayrılıp başka bir dine tâbi oldular.
- Necâşi: Önceden ne üzere idiniz? Şimdi neye tâbi oldunuz? Bana doğruyu söyle.

- Cafer: Önceden şeytanın dini üzere idik, onu terk ettik. Allah *Subhanehu ve Teala'yı* inkâr eder, taşlara ibâdet ederdik. Kabul ettiğimiz ise Allah *Subhanehu ve Teala'nın* dinidir. Bu din, bize Allah *Subhanehu ve Teala* tarafından bir Rasûl ve Meryem'in oğlu İsa'nın kitabına mutabık bir kitap ile geldi.
- Necâşi: Büyük bir konu hakkında konuştun, ağır ol! Sonra çan çalınmasını emretti. Bunun üzerine bütün papaz ve rahipler oraya toplandı. Onlara dedi ki: İncil'i İsa'ya indiren Allah adına soruyorum, kitabınızda İsa *Aleyhis selam* ve kıyamet günü arasında bir nebi var mı?
- Papaz ve rahipler: Allah'ımız adına, evet! İsa *Aleyhis selam*, bizi onunla müjdeledi ve dedi ki: Kim ona iman ederse bana iman etmiş, kim de onu inkâr ederse beni inkâr etmiş olur.
- Necâşi Cafer'e: Bu adam size ne söylüyor? Size neyi emredip, sizi neden alıkoyuyor?
- Cafer: Bize Allah *Subhanehu ve Teala'nın* kitabını okuyor, iyiliği emredip kötülükten alıkoyuyor. Bize komşuya iyi davranmayı, sıla-i rahimi ve yetime iyi davranmayı emrediyor. Bize Allah *Subhanehu ve Teala'ya* şirk koşmaksızın ibâdet etmemizi emrediyor.
- Necâşi: Size okunanlardan bana da oku. Cafer *Radiyallahü anhu* da Ankebût ve Rum Surelerini okudu. Necâşi'nin gözleri yaşla dolup taşı ve dedi ki: Bize bu güzel sözlerin daha fazlasını söyle. Cafer *Radiyallahü anhu* da onlara Kehf Suresi'ni okudu.
- Amr: Ey Necâşi! Fakat onlar İsa'ya ve annesine hakaret ediyorlar.
- Necâşi: Ey Cafer! İsa ve annesi hakkında ne diyorsunuz? Cafer *Radiyallahü anhu*, onlara Meryem Suresi'ni okudu. Meryem ve İsa *Aleyhis selam*'ın zikri geçen bölüme gelince, Necâşi elindeki misvaktan göze kaçan çapak gibi küçük bir tel kopardı ve dedi ki: Vallahi Mesih, söylediğinizden zerre kadar bile fazla değildir.

Bunun üzerine şu âyeti kerime indi:

"Peygamber'e indirileni (Kur'an'ı) dinledikleri zaman hakkı tanımlarından dolayı gözlerinin yaşla dolup taşığını görürsün. "Ey Rabbimiz! İnandık. Artık bizi (hakikate) şahitlik edenler ile beraber yaz" derler. Allah'a ve bize gelen gerçeğe ne diye inanmayalım?"⁸²

Necâşi, Cafer *Radıyallahu anhu*'ya yöneldi ve dedi ki: "Gidin, sizler benim ülkemde özgürsünüz. Size dil uzatan ziyana uğramıştır. Bugün İbrahim'in taraftarlarına karşı taraf tutma yoktur."

Kendisini Ummu Habibe ile Evlendirmesi İçin, Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in Necâşi'ye Gönderdiği Mektup

Ummu Habibe, eşi Ubeydullah bin Cahş ile birlikte Habeşistan'a hicret etmişti. Ubeydullah orada Hristiyan oldu ve Hristiyan olarak orada öldü. Hicret'in yedinci yılı Rebiulevvel ayında, Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* Necâşi'ye bir mektup yazdı. Mektubunda onu İslâm'a çağırı ve ondan, kendisini Ebû Sufyan'ın kızı Ummu Habibe ile evlendirmesini istediğini yazdı.

Yine ona, sahabelerden orada kalanları da kendisine göndermesini istedi. Necâşi mektubu okuyunca Müslüman oldu. Dedi ki: "Eğer ona gidebilseydim giderdim" ve onu Ummu Habibe ile evlendirdi. Ona Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* acına dört yüz dinar mehir verdi. Kalan sahabeleri iki gemiye bindirerek gönderdi. Muhacirler, Hayber fethinde Allah Rasûlü'ne *Sallallahu aleyhi ve sellem*'e ulaştılar.

Necâşi'nin Ölümü

Necâşi öldüğü zaman, Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* normal cenazeler için kıldığı gibi namaz kıldı. Münafıklar da, Habeşistan'da ölen bir dinsiz için namaz kılıyor dediler. Bunun üzerine şu âyeti kerime indi:

⁸² Maide Suresi: 83, 84.

"Kitap ehlinden öyleleri var ki, Allah'a, size indirilene ve kendilerine indirilene, Allah'a derinden saygı duyarak inanırlar."⁸³

Kureyş'in, Habeşistan'a hicret eden Müslümanları istemek için elçi göndermesi, Medine'ye hicretten önce idi diyenler de vardır.

Nübüvvetin beşinci yılı Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* Erkam bın Ebi'l Erkam *Radıyalahı anhu*'nun evinde çalışmalarını gizli yürütüyordu.

---

⁸³ Âl-i İmran Suresi: 199.

HAMZA BİN ABDULMUTTALİB *Radiyallahu anhu* 'NUN MÜSLÜMAN OLUŞU

Hamza bin Abdulmuttalib ve Ömer *Radiyallahu anhu*, nübüvvetin altıncı senesinde Müslüman oldular.

İbni İshak der ki: Ebû Cehil Safa Tepesinde Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in yanından geçerken, ona hakaret edip sövdü ve eziyet etti. Tüm bunlara rağmen Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* susuyordu. Sonra Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* kalktı ve mescide girdi. Abdullah bin Cüdân'ın bir kölesi vardı. Onun evi Safa Tepesinde idi. O, Ebû Cehil'in dediklerini duymuştu. Hamza o sırada elinde yayı ile avdan geliyordu. Hamza ise, Kureyş'in en şerefli delikanlısıydı. İbni Cüdân'ın kölesi Hamza'ya, Ebû Cehil'in Muhammed *Sallallahu aleyhi ve sellem*'e söylediklerini bir haber verdi. Hamza kızdı ve mescide girdi. Ebû Cehil kavminin toplantı yerinde oturuyordu. Hamza ona dedi ki: "Ben kardeşimin oğlunun dini üzere olduğum halde sen ona nasıl küfür edersin?" Sonra ona yayı ile vurarak iz bırakacak bir şekilde yaraladı. Beni Mahzum ve Beni Hişam'dan adamlar (Ebû Cehil'in) intikamını almak için kalktıklarında Ebû Cehil dedi ki: "Ebû Ammare'yi bırakın. Çünkü ben onun kardeşinin oğluna çok çirkin sözler sarf ettim."

Böylece Kureyş, Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in güçlendiğini anlamış oldu. Hamza *Radiyallahu anhu*'nun bu tavrından sonra da, Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'e yapmak istedikleri şeylerden vazgeçtiler.

ÖMER *Radıyallahu anhu* 'NUN MÜSLÜMAN OLUŞU

İbni Ömer *Radıyallahu anhu*'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur:

"Allah'ım! İslâm'ı, sana sevimli gelen iki adamdan biri ile güçlendir; ya Ömer bin Hattab ya da Ebû Cehil bin Hişam"

O ikisinden Allah'a sevimli gelen Ömer bin Hattab (r.a) idi.⁸⁴

İbni Abbas *Radıyallahu anhu*'dan şöyle rivayet edilir: Ömer *Radıyallahu anhu*'ya, neden "Faruk" diye isimlendirildiğini sormuş. Ömer *Radıyallahu anhu* der ki: "Hamza benden üç gün önce Müslüman olmuştu. Sonra Allah *Subhanehu ve Teala* kalbimi İslâm'a açıp sevdirdi. Kur'an'dan duyduğum ve beni etkileyip doğruluğu konusunda derin iz bırakan: "Allah, kendisinden başka hiçbir ilâh bulunmayandır. En güzel isimler O'nundur"⁸⁵ âyeti oldu. O anda benim için artık yeryüzünde Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in yolundan/dininden daha sevimli gelen bir yol yoktu. Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in nerede olduğunu sordum. Bana, O Daru-l Erkam'dadır dediler. Erkam'ın evine gittim. Hamza ve arkadaşları orada oturuyorlardı. Kapıya vurunca onların hepsi hemen ayağa kalkıp bir araya toplandılar. Hamza onlara: "Ne oluyor size" dedi. Kapıda Ömer var dediler. Bunun üzerine Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* hemen evden çıkıp yakamdan kuvvetli bir şekilde tutup çekti. Neredeyse düşecektim. Bana: "Nereye kadar ey Ömer?" dedi. Ben de: "Şehadet ederim ki Allah'tan başka ilâh yoktur ve sen onun Rasûlüsün" dedim. Evdekiler tekbir getirmeye başladılar ve bu tekbir seslerini mescittekiler bile duymuştu. Dedim ki: "Ya Rasûlullah! Biz ölsek de, hayatta kalsak da doğru yolda değil miyiz?" Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*: "Evet" dedi. Dedim ki: "Peki bu gizlenme niye? Seni hak ile gönderene yemin olsun ki, gizlendiğimiz yerden çıkacağız" ve iki saf halinde çıktık. Hamza bir safta, ben de bir safta mescide

⁸⁴ Ahmed bin Hanbel *Müsned*'inde rivayet etmiştir. *Keşful-Hafa*'da geçtiği gibi Tirmizî, İbn Sad ve Beyhâkî merfu olarak rivayet etmiştir.

⁸⁵ Taha Suresi: 8.

gidene kadar devam ettik. Hamza *Radiyallahu anhu*'nın mangal gibi yüreği vardı. Kureys bizi gördüğünde, o güne kadar yaşamadığı bir üzüntü ve moral bozukluğu yaşadı. Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem de beni "Faruk" diye isimlendirdi."

Suheyb der ki: Ömer *Radiyallahu anhu* Müslüman olduğunda, Kâbe'nin etrafında halka halinde oturduk ve tavaf ettik. Ömer *Radiyallahu anhu*, bize sert davrananlara karşı haklarımızı koruyordu.

EBÛ TALİB'İN RASÛLULLAH *Sallallahu aleyhi ve sellem*'İ HİMAYE ETMESİ

Kureyşliler, Rasûlullah *Sallallahu Aleyhi ve Sellem*'in her geçen gün çalışmalarının arttığını, güçlendiğini ve Ebû Talib'in onun hakkındaki tavrını görünce, Ammar bin Velid'i alıp ona gittiler. Ebû Talib'e dediler ki: "Ey Ebû Talib! Bu, Kureyşin en kalıplı ve yakışıklı gencidir. Bunu al, bize senin ve babalarının dinine muhalefet eden şu adamı - Muhammed'i- bize ver de, onu öldürelim. Sana adama karşılık adam." Ebû Talib dedi ki: "Adaletsizce bir değerlendirmede bulunuyorsunuz! Bana yetiştirip büyütmem için evladınızı vereceksiniz, ben de size evladımı öldürmeniz için vereceğim öyle mi?" Mut'im bin Adiy bin Nevfel de dedi ki: "Ey Ebû Talib, kavmin sana insafli davranıp, senin bu durumundan kurtulman adına her yolu denemiştir." Ebû Talib de dedi ki: "Vallahi bana karşı insafli davranmadınız. Siz bana hakaret edip aşağılamak için toplanmışsınız. Elinizden geleni ardınıza bırakmayın." Mekke eşrafı Ebû Talib'e dedi ki: "Bizimle onun arasından çekil de, onun hakkından gelem. Şüphesiz sen de bizimle aynı din üzeresin. Yahut da bizimle savaşmak için hazırlığını yap, çünkü biz kardeşinin oğlunu bu hâl üzere bırakacak değiliz. Ya onu helâk ederiz ya da o bizden elini çeker. Muhakkak ki biz senirle savaşmamak için çözüm olabilecek bütün yollara başvurduk."

Bu yaşananların ardından Ebû Talib, Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'e haber gönderip şöyle dedi: "Ey kardeşimin oğlu, kavmin bana geldi ve böyle böyle dedi. Bana ve kendine kıyma. Bana, ne benim ne de senin altından kalkamayacağımız bir yük yükleme. Kavminin hoşlanmadığı bu sözlerden vazgeç." Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* de buyurdu ki: "Vallahi eğer güneşi sağ elime, ayı da sol elime koysalar, Allah *Sıbhane-hu ve Teala* dinini muzaffer kılıncaya yahut Onun uğrunda canımı verinceye kadar bu işten vazgeçmem." Ebû Talib dedi ki: "İşin hakkında dilediğin gibi hareket et. Vallahi seni asla (onlara) teslim etmeyeceğim."

Ebû Talib akrabalarını yardıma çağırdı. Ebû Leheb hariç Haşimoğulları ve Muttaliboğulları ona icabet etti. Ebû Talib şu beyitleri okudu:

Vallahi onlar toplansalar da sana ulaşamazlar,
Ben defnedilene kadar.
Emrolunduğunu yerine getir, senin kusurun yoktur,
İnsanları müjdele, senin gelişinle gözler aydınlanmıştır.

Beni de davet ettin, bilirim ki sen benim iyiliğim için bir nasihatçisin,
Hep doğruyu söyledin, bundan dolayı Emin oldu adın.
Bilirim ki insanlara sunduğun bu din,
Yeryüzündeki en hayırlı din.

Eğer hakaret ve kınanmaktan korkmasaydım,
Beni açıkça bu dine bağlananlardan bulurdun!

Haşimoğullarına, Şi'bi Ebû Talib'te Uygulanan Ambargo

(Haşimoğulları'ndan) mümin ve kâfiri ile herkes Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'i Kureyş'ten korumak için toplandığında, Kureyşliler de toplandı. Onlar, Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'i öldürmeleri için kendilerine teslim edene kadar, onların meclislerinde bulunmamak, evlerine gitmemek, alışveriş yapmamak üzere fikir birliği ettiler. Bunun üzerine içerisinde söz ve antlaşmalar bulunan bir sahife düzenlediler. Bu sahifede, Haşimoğullarından gelen bir sulh teklifinin asla kabul edilmeyeceği, Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'i öldürülmek üzere teslim etmedikleri sürece, onlara karşı bir yumuşamanın söz konusu olmayacağı yazılıydı.

Ebû Talib Haşimoğullarına kendi mahallesine -Şi'bi Ebû Talib'e- girmelerini emretti ve bu üç yıl böyle devam etti. Bu sırada onların imtihanları şiddetlendi. Kureyşliler onların çarşı/pazar yollarını keser oldular. Mekke'ye kontrolleri dışında yiyecek ve alışveriş ürünü girmesine müsaade etmiyor, kervanlara önceden yetişip her şeyi satın alıyorlardı. Haşimoğullarına bu kervanlardan hiçbir şeyin ulaşmasına müsaade etmiyorlardı. Öyle ki, açlıktan kadınlarının feryat sesleri Şi'bi'n arkasından geliyordu. Şi'b'e girmeyen Müslümanları da bağlayıp işkence ediyorlardı. İmtihan büyümüş, Müslümanlar oldukça sarsılmışlardı.

İnsanlar yataklarına çekildiklerinde, Ebû Talib Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'e kendi yatağına yatmasını emrediyor ve bu şekilde ona karşı düzenlenebilecek bir

suikast girişimini önlemek istiyordu. İnsanlar uyuduktan sonra da çocuklarından, kardeşlerinden ya da amcaoğullarından birine Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in yatağına yatmasını, Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'e de onlardan birinin yatağına yatmasını emre diyordu.

Bu faaliyeti hakkında Ebû Talib meşhur Kaside-i Lamiye'sini söyler:

Bu kavimde sevgi olmadığını, bütün bağları ve vesileleri kopardıklarını gördüm,
Bize açıkça düşmanlık ve eziyet yaptıklarını, günahkâr düşmanın emrinde olduklarını,
Esnek esmer (mızrağıma) ve krallardan miras kalan keskin beyaz (kılıcıma) dayanıp sabrettim.
Kavmimi ve kardeşlerimi Kâbe'nin yanına getirdim. Örtüsünün iplik yumağına tutundum.

İnsanların Rabbine sığınırım. Eziyet için bize saldıran ve bâtılta inat eden herkesten,
Bize gizli düşman, kindar, öfke ile aleyhimize koşturanlardan. Onun iddia etmediği bazı şeyleri dinine katanlardan (Allah'a sığınırım).
Sevr dağına, Sebir dağına yerine yerleştirene, sevap için Hira'ya çıkıp inenlere (sığınıyorum).⁸⁶

Mekke'nin göbeğindeki Kâbe'ye ve Kâbe'nin hakikatine ve Allah'a (yemin olsun ki) Allah (olanlardan) habersiz değildir.
Sabah ve akşam, önünde insanların yığılıp mesh ettikleri Haceru'l-esved'e (sığınıyorum).
Ayakkabısız, yalın iki ayağına karşı yumuşayan kaya üzerindeki, İbrahim'in ayak izlerine (sığınıyorum).
Safa ve iki Merve yürüyüş yoluna, ikisi arasındaki suretlere ve heykellere (sığınıyorum).

Yöneldikleri zaman Arafat'a ve birbirine karşı gelen sel yataklarının sonundaki ilal Tepesine (sığınıyorum).

⁸⁶ Allah'tan başka hiçbir şeye sığınılmaz.

Allah'ın evini hacceden her binekliye, her adak sahibine, her yayaya (sığı-
nıyorum).

Cem (Müzdelif) gecesine ve Mina'daki konak yerlerine. (Mina'nın) üs-
tündeki mukaddes yerlere ve konaklama yerlerine (sığınıyorum).

Sığınak arayanın bundan başka sığınacağı bir yer var mı? Allah'tan sakınıp
sığınma sağlayacak adil biri yok mu?

Allah'ın evine yemin olsun ki yalan söylediniz, Mekke'yi terk edip ayrıl-
cağız diye boşuna ümitlendiniz.

Allah'ın evine yemin olsun ki, Muhammed ile olursak yenileceğimizi dü-
şünmekte yanıldınız. Henüz biz onun uğrunda bir savaşa girişmedik.

(Zannetmeyin ki) biz çocuklarımız ve hanımlarımızdan vazgeçip, onun et-
rafında yere serilmedikçe onu teslim ederiz,

Demir (zıhlar ve silahlar) içindeki bir kavim, su kaplarının altından su deve-
lerinin kalktığı gibi size ayaklanmadıkça.

Allah'a yemin olsun ki, eğer benim gördüğüm hâl devam ederse, hiç şüp-
hesiz kılıçlarımız örnek insanların kanlarına bulaşacak,

Yakıcı yıldız gibi olan ulaşılabilir bir efendinin, güvenilirliğin kardeşi, haki-
katin himayecisi olan yiğidin eliyle (yapacağız).

Ey babası olmayan kişi! Korunması gerekenleri gözeten, çirkin konuşma-
yan ve işini başkasına bırakmayan bir efendiyi, bir kavmin terk etmesi nasıl
olur?

Nur yüzlü, onun yüzü suyu hürmetine buluttan su istenir. O yetimlerin
elinden tutar, dulların ise sığınağıdır.

Haşim ailesinden helâk olacaklar ona sığınır. Onlar onun yanında nimet ve
iyilikler içindedirler.

Ey Utbe! Kindar birinin bizim hakkımızda söylediklerini dinleme. Hiç çe-
kemeyen, çok yalancı, nefret eden ve fesatçı birinin...

Ebû Sufyan benden yüz çevirip geçip gitti. Sanki büyük Yemen kralların-
dan bir kral gibi,

Nasihat eder tarzda, çok şefkatli olduğunu bize haber veriyor. Bir yandan
ise girift pis işlerini gizlemeye çalışıyor.

Necd'e ve oranın soğuk sularına kaçırıyorsun, hem de "Sizden gafil değilim"
iddiasında bulunarak.

Ey Mut'im! İmdada çağırдыңın gün de, o büyük ve ciddi sıkıntılı işlerde de seni hiç yalnız bırakmadım.

Ey Mut'im! Bu insanlar bir planda seni kullandılar. Ben ne zaman işimi başkasına bırakmışsam kurtulamamışımdır.

Allah bizim için Abdişems ve Nevfel(oğullarının) cezasını en kötü bir şekilde geciktirmeden acil olarak hemen versin.

Ey Abdumenaş(oğulları)! Siz kavminizin en hayırlılarısınız. Öyleyse her karışanı işinize karıştırmayınız.

Siz yakın zamanda tencere için odun toplar idiniz. Siz şimdi birçok tencere için odun topluyorsunuz.

Ömrüme yeminle söylüyorum, biz arkadaş ve kız kardeşimizin oğlu saydığımız insanları faydasız bulduk,

Yalnızca Kilâb bin Mürre'den bir grup yiğit, bizi yardımsız bırakmadı.

Züheyr, iplerinden sökülmüş keskin bir kılıç gibi duran ve (soyu) yalanlanmayan, kavmimizin ne iyi yeğenidir.

Ömrüme yeminle söylüyorum, Ahmed'i ve kardeşlerini devamlı seven her insan gibi vecd içinde sevcim.

Fazilet yarışında bir hâkim kıyaslama yapsa, insanlar içinde umut bağlanan hangi kişi onun benzeri olabilir?

Yumuşak huyludur, olgundur, adaletlidir, isabetsiz değildir. Kendisinden gafil olmayan bir ilâhın dostudur!

Vallahi, büyüklerimize toplantı meclislerinde kötü şeyler söyletecek bir iş yapmamış olacak olsam,

Her zaman, her halde, ciddi söylüyorum, şaka etmiyorum, kesinlikle ona tâbi olurduk.

Onlar da biliyorlar ki bizim çocuğumuz, yanımızda yalanlanan biri değil. Boş sözlere de bakılmaz.

Onun önünde kendimi büktüm ve onu korudum. Göğüs kemiklerimle si-per yaparak onu müdafaa ettim.

Antlaşma Sayfasının İptal Edilmesi

Beni Amr bin Luhay'den olan Hişam bin Amr, Şi'bi Ebi Talib'te mahsur olan Beni Haşim'e gece vakti gizlice yemek götürüyordu. Giderken Abdulmuttalib'in kızı Atike'nin oğlu olan Züheyr bin Ebi Umeyye el-Mahzumi'nin yanına uğradı ve aralarında şu konuşmalar geçti:

- Hişam: Ey Züheyr! Dayılarının içinde bulunduğu durumu bildiğin halde yiyip içmeye razı mısın? Bu durumdan memnun musun?
- Züheyr: Yazıklar olsun sana, ben bir kişiyim tek başıma ne yapabilirim. Ama vallahi eğer benimle birlikte başka biri daha olsa antlaşmayı bozmaya kalkarım.
- Hişam: Ben seninleyim.
- Züheyr: Bize üçüncü kişi de lazım.
- Hişam: Ebûl Bahteri bin Hişam da var.
- Züheyr: Dördüncü kişi de lazım.
- Hişam: Zemâ bin Esved de var.
- Züheyr: Beşinci kişi de lazım.
- Hişam: Mut'im bin Adiy de var.
- Züheyr: O halde Hacun'da toplanın.

Böylece sahifedeki antlaşmayı bozmak için sözleştiler. Züheyr, ilk olarak ben konuşmaya başlayacağım dedi. Böylece hep beraber Kâbe'ye gittiler. Kureyşliler onları gözetliyordu. Züheyr, hemen konuşmaya başladı:

"Ey Mekke halkı! Bizler yiyip içip giyinirken, tüm bu imkânlara sahip iken, Beni Haşim ise bunlardan yoksun helâk oldular. Vallahi bu zalim ve parçalayıcı sahife yırtılmadıkça oturmayacağım."

Ebû Cehil: "Yalan söylüyorsun, vallahi kesinlikle o sahife yırtılmayacak" dedi. Zemâ hemen karşılık verdi: "Sen yalancısın, vallahi onu yazdığınız zaman bız razı değildik." Ebûl Bahteri: "Zemâ doğru söyledi, biz o sahifede yazılan hiçbir şeye razı olup kabul etmedik" dedi.

Mut'im bin Adiy de: "Siz ikiniz de doğru söylüyorsunuz, bunun dışında bir şey söyleyen yalan söylemiştir. Biz o sahifeden ve içinde yazılı olanlardan Allah'a sığınıyoruz" dedi. Hişam bin Amr da arkadaşlarının söylediklerini aynı şekilde destekledi. Ebû Cehil de: "Bu başka bir yerde, geceleyin kararlaştırılan ve üzerinde istişare edilen bir iştir" dedi.

Allah Subhanehu ve Teala, onların antlaştıkları sahifelerine bir ağaç kurdu gönderdi. Sahifede Allah Subhanehu ve Teala'nın isminden ne varsa hepsini kemirip yedi. Sahifede şirk, zulüm ve ilişki kesmeyi içeren bölümleri bıraktı. Allah Subhanehu ve Teala sahifenin durumunu Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'e bildirdi. Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem de, bunu amcası Ebû Talib'e anlattı ve: **"Vallahi kemirici kurtçuklar beni yalancı çıkarmaz"** dedi.

Bunun üzerine Ebû Talib, Abdulmuttalib oğullarından bir grup ile çıkıp mes-cide kadar gittiler. Kâbe'nin etrafı Kureyşliler ile doluydu. Kureyş gelen grubu görünce muhasaranın şiddetinden çıkmış oluklarını ve Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'i kendilerine teslim edebileceklerini zannettiler. Ebû Talib, hemen konuşmaya başladı ve dedi ki: "Muhakkak ki büyük bir olay oldu. Umulur ki bundan dolayı aramızda bir barış gerçekleşir. Sahifenizi getiriniz." Ebû Talib, şayet sahifenin durumunu onlara haber verirse, onu getirmeden açıp bakarlar, olanları görürler ve getirmezler endişesiyle böyle davrandı. Sahifeyi getirdiler. Kureyşliler Ebû Talib'in teklifinden dolayı şaşkınlık içerisindeydi. Kendilerine teslim edileceğinden şüphe etmiyorlardı. Dediler ki: "Artık kendinize gelmenizin zamanı geldi. Kavminizin helâk olma tehlikesinden dolayı döndünüz değil mi?" Ebû Talib dedi ki: "Ben size insaflı bir teklifte bulunacağım. Şöyle ki: Oğlumun bana haber verdiğine göre -ki o bana hiç yalan söylememiştir- Allah Azze ve cille elinizdeki o sahifenizden beri/uzaktır. Muhakkak ki Allah Azze ve cille onun içinde kendisine ait bütün isimleri silmiştir. Sahifede sadece sizin vefasızlığınız ve akrabalık ilişkisini kesmeniz ile ilgili bölümü bırakmıştır. Eğer bu dedikleri doğrusa vallahi bizden en son kişi ölene kadar onu size teslim etmeyiz. Fakat eğer söyledikleri gerçek değilse onu size veririz. Siz de ister onu öldürürsünüz, isterseniz hayatta bırakırsınız." Kureyşliler bu teklife razıydı dediler. Sahifeyi açtıklarında Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in haber verdiği gibi olduğunu gördüler. Bu, sizin arkadaşınızın

yaptığı bir sihirdir dediler. Hemen aksilik çıkarıp üzerinde bulundukları şerlerine geri döndüler.

İşte bu sırada antlaşmayı bozmayı düşünen grup, daha önce antlaştıkları üzere konuşmaya başladılar. Ebû Talib de, sahifeyi bozmak için antlaşan bu kişileri ve Necâşî'yi öven bir şiir söyledi.

Allah mükâfatlandırınsın Hacun'da toplanan o grubu,
Zulüm önderlerine karşı destek ve yolun doğrusunu gösterdiler.
Sahifeye karşı, parçalayan bir kartal gibiydiler,
Hacun'un yanında sanki krallar gibi hatta onlardan daha güçlü ve daha şerefli bir şekilde oturuyorlardı.

Hişam bin Amr, Mekke fethinde Müslüman oldu.

Beni Haşim mahallelerinden çıkıp, insanların arasına karıştılar. Onların bu çıkışı yani boykotun sona ermesi, nübüvettin onuncu yılında gerçekleşmişti. Ebû Talib de bundan altı ay sonra vefat etti.

Hatice Radıyallahü anha'nın ve Ebû Talib'in Vefatı

Ebû Talib'in vefatından bir kaç gün sonra müminlerin annesi Hatice Radıyallahü anha da vefat etti. Hatice Radıyallahü anha ve amcasının vefatından sonra Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'e karşı müşriklerin eziyetleri artıkça arttı. Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'e karşı daha cüretkâr oldular, açıktan eziyet ettiler. Hatta onu öldürmek istiyorlardı. Fakat Allah Subhanehu ve Teala bu konuda onlara engel oldu.

Abdullah bin Amr bin As Radıyallahü anha dedi ki: "Kureyş'in ileri gelenleri Hicir'de toplanıp Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem hakkında konuştuklarında, ben de oradaydım. Şöyle dediler: "Ona karşı gösterdiğimiz sabrın benzerini görmedik. Görüşlerimizin saçma olduğunu söyledi, atalarımıza sövdü, birliğimizi parçaladı." Böyle konuştukları esnada Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem çıkageldi. Ruknû selamladı ve onların yanlarından geçtiğinde onunla alay ettiler."

Başka bir hadise göre Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem, ikinci sefer onlara dedi ki: "Ben sizi kesmek için gönderildim." Oradakiler hemen Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem'e dediler ki: "Ey Ebûl Kasım, sen cahil değilsin. Boş ver bunları, sen akli başında iyi birisin."⁸⁷ Ertesi gün Kureyş'in ileri gelenleri yine toplandılar ve dediler ki: "Dün olanlar hatırlınızda, nihayet Muhammed geldi ve size hoşunuza gitmeyecek şeyler söyledi. Siz de onu buna rağmen bıraktınız." Yine tam bu esnada Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem oraya geldi. Dediler ki: "Bir adam sıçrayışı gibi onun üzerine atlayın." Gözlerimin önünde Ukbe bin Ebû Muâyt, Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem'in ridasından tuttu. Ebû Bekir Radıyallahu anhu ona yetiştii ve ağlayarak: "Rabbim Allah'tır dediği için mi bir adamı öldüreceksiniz?" dedi.

Esmâ Radıyallahu anha'nın hadisinde ise, bir kişi bağırarak gelip Ebû Bekir Radıyallahu anhu'ya: "Yetiş arkadaşını kurtar" dedi. Ebû Bekir Radıyallahu anhu: "Yazıklar olsun size! Rabbim Allah'tır dediği için mi bir adamı öldürüyorsunuz?" Bunun üzerine Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem'i bırakıp, topluca Ebû Bekir Radıyallahu anhu'nun üzerine saldırdılar. Ebû Bekir Radıyallahu anhu yanımızdan dört örgülü olduğu halde çıkmıştı. Fakat Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem ile geri döndüğünde, örüklerinden hiçbir şey kalmamıştı.

Bir keresinde Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem, Kâbe'nin yanında namaz kılıyordu. Kureyş'ten bir toplulukta onu izliyordu. Onlardan bir kişi bir hayvan işkembesi getirip Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem'in sırtına bıraktı. Hâlbuki onlar onu doğru sözlü, emanete ihanet etmeyen ve onun getirdiği dinin doğru olduğunu biliyorlardı. Fakat Allah Subhanahu ve Teala'nın, onların durumu hakkındaki buyruğu şöyle idi:

"Ey Muhammed! Biz çok iyi biliyoruz ki söyledikleri elbette seni incitiyor. Onlar gerçekte seni yalanlamıyorlar; fakat o zalimler, Allah'ın âyetlerini inadına inkâr ediyorlar."⁸⁸

Zührî'nin anlattığına göre Ebû Cehil, aralarında Ahnes bin Şerik'in de içinde bulunduğu bir topluluk ile beraber, geceleyin Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in Kur'an okuyuşunu dinliyorlardı. Ahnes, Ebû Cehil'e: "Ya Ebûl Hakem! Muhammed'den dinlediğin şeyler hakkında görüşün nedir?" dedi. Ebû Cehil şöyle cevap verdi: "Biz ve Abdulmenaf, şeref bakımından hep yarıştık. Onlar hacılara yedirdi biz de yedirdik. Onlar Kâbe'nin bakımını üstlendiler, biz de üstlendik. Fakirlere verdiler biz de ver-

⁸⁷Beyhâkî hadisi Hâkim'den, Esam'dan, Ahmed bin Abdulcebbar'dan, Yunus'tan, Muhammed bin İshak'tan rivayet etmiştir.

⁸⁸En'am Suresi: 33.

dik. Ta ki biz, diz çökmüş birbirine eşit iki yarış atı gibi olduk. Şimdi ise bize, kendisine gokten vahiy gelen bir Nebi'miz var diyorlar. Biz bunu nereden bulacağız. Vallahi onu asla dinlemeyeceğiz ve ebediyen tasdik etmeyeceğiz."

Başka bir rivayette ise Ebû Cehil şöyle demiştir: "Ben onun söylediklerinin hak olduğunu biliyorum, fakat Beni Kusay, Nedve görevi bizim dediler, tamam dedik. Hicabe bizim dediler, tamam dedik. Sıkâye bizim dediler, tamam dedik." Sonra yukarıda söylediği sözlerin benzerini söyledi.

Müşriklerin Ruh ve Ashab-ı Kehf Hakkındaki Soruları

Müşrikler Ehli Kitaba elçi göndererek Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* hakkında soru sordular.

İbni İshak, İbni Abbas *Radıyalahu anhu*'dan şöyle rivayet etmektedir: "Kureyş, Nadir bin Haris ve Ukbe bin Ebi Muâyt'i, Medine hahamlarına gönderdiler. Kureyş onlara dedi ki: "Gidin Muhammed'in nasıl biri olduğunu onlara anlatın ve onun hakkında onlara soru sorun. Çünkü onlar ehli kitaptır, nebiler hakkında bizde olmayan bilgiler onlar da vardır." Medine'ye gidip Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem*'i ve neler yaptığını hahamlarına anlattılar. Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in hakikatini hahamlara sordular. Yahudi hahamlar dediler ki: "Ona şu üç şeyi sorun, eğer bunlara cevap verebilirse o Allah tarafından gönderilmiş bir nebidir. Yok, eğer cevap veremezse o asılsız konuşan biridir. Ona ilk yüzyıllardaki gençlerin durumunu sorun, onlar kimlerdi ve ne yaptılar? Çünkü onların garip bir hikâyesi vardır. Yine ona yeryüzünün doğularına ve batılarına ulaşan gezgin adamı sorun. Onun hakkında bilgi versin. Bir de ona ruhun ne olduğunu sorun."

Medine'ye gönderilen iki elçi geri döndü ve dediler ki: "Sizin için Muhammed ile aranızdaki sorunu çözecek şeyler getirdik. Medineli hahamlar ona bazı sorular sormamızı istediler." Bunun üzerine Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem*'e gidip o soruları sordular. Daha sonra Cibril, onların hakkında soru sordukları gençler ve gezgin adamı anlatan Kehf Suresi'ni getirdi. Ruh sorusu hakkında ise:

"Sana ruh hakkında soru soruyorlar. De ki: Ruh, Rabbimin bileceği bir şeydir. Size pek az ilim verilmiştir."⁸⁹ âyeti indirildi."

İbni İshak der ki: İnen sure Allah *Subhanehu ve Teala'*ya hamd ve müşriklerin inkâr ettiği Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in risâletini zikrederek başlar:

"Hamd, kuluna kitabı (Kur'an'ı) indiren ve onda hiçbir eğrilik yapmayan Allah'a mahsustur."⁹⁰

Yani sen benim gönderdiğim Rasûlümsün. Bu şekilde senin Nebi olup olmanın hakkında sordukları sorunun hakikati ortaya çıkmış oldu. Yine âyetin devamında "Kuluna indirilen kitapta hiçbir eğrilik bulunmamaktadır" diye hitap etmektedir.

"Yoksa sen, (sadece) Ashab-ı Kehf ve Ashab-ı Rakîm'i mi bizim ibret verici delillerimizden sandın?"⁹¹

Yani kullar için ortaya koymuş olduğum, bundan daha büyük ve hayret edici yaratma kudretimi görmediler.

İbni Abbas der ki: "Kur'an ve sünnet ile gelen hakikat, Ashab-ı Kehf'in durumundan daha büyüktür." Yine der ki: Denildiği gibi onlar üç yüz yıl uykuda kaldılar. Bu âyet Allah *Subhanehu ve Teala'*nın kudretinin ve iradesinin delili ve aynı şekilde bu bedenlerin yeniden yaratılacağına delilidir. Allah *Azze ve celle* şöyle buyurur:

"Böylece biz, (insanları) onların hâlimden haberdar ettik ki, Allah'ın va'dinin hak olduğunu ve kıyametin gerçekleşmesinde de hiçbir şüphe olmadığını bilsinler..."⁹²

İnsanlar, Ashab-ı Kehf olayının meydana geldiği zamanda, sadece ruh mu tekrar yaratılacak yoksa ruh ve beden beraber mi yaratılacak diye ihtilafa düştüler. Allah *Azze ve celle* de, bedenlerinin de yaratılacağına delili olarak onlara bu hadiseyi gösterdi.

⁸⁹ İsrâ Suresi: 85.

⁹⁰ Kehf Suresi: 1.

⁹¹ Kehf Suresi: 9.

⁹² Kehf Suresi: 21.

Aynı zamanda Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*, Ashab-ı Kehf kıssasını hiçbir beşerden duyup öğrenmeden anlatması, nübüvvetine delilidir.

Yine onların kıssası şu üç temel esasa delalet eder:

- 1- Allah'a iman
- 2- Rasûle iman
- 3- Ahiret gününe iman

Bununla birlikte Allah *Subhanehu ve Teala*'ın daha büyük âyetleri vardır.

Müşriklerin Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* hakkında, gerçek Peygamber mi yoksa yalancılar mı diye sordukları sorunun cevabını Allah *Azze ve celle* şöyle zikreder:

"(Ey Muhammed!) Bir de sana Zülkarneyn hakkında soru soruyorlar. De ki: Size ondan bir anı okuyacağım."⁹³

"Yine andolsun, Yusuf ve kardeşlerinde (hakikati arayıp) soranlar için ibretler vardır... İşte bu (kıssa), gayb haberlerindendir. Onu sana biz vahiy yolu ile bildiriyoruz. Yoksa onlar tuzak kurarak işlerine karar verdikleri zaman, sen onların yanında değildin."⁹⁴

Kur'an'ı Kerim, Peygamberlerden başka ne bir velî kulun ne de bir başkasının bilebileceği geçmişlerin gaybî haberleri ile doludur. Onlar şunu kesin bir şekilde biliyorlardı ki, Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem*, bunları hiçbir beşerden öğrenmiyor. Dolayısıyla bunda, onun doğruluğunun ve nübüvvetinin kesin ve kat'i delilleri vardı.

⁹³ Kehf Suresi: 83, 98. Bu kıssa on altı âyetle anlatılmaktadır. Buraya sadece birinci âyet alınmıştır.

⁹⁴ Yusuf Suresi: 7-102.

VELİD BİN MUĞİRE'NİN KUR'AN'A SİHİR DEMESİ

İbni Abbas *Radıyallahu anhu* anlatır: Velid bin Muğire Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'e geldi ve dedi ki: "Bana Kur'an'dan oku." Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* de şu âyetten bir bölüm okudu:

"Şüphesiz Allah, adaleti, iyilik yapmayı, yakınlarla yardım etmeyi emreder."⁹⁵

Dedi ki: "Tekrar et." O da *Sallallahu aleyhi ve sellem* bir daha okudu. Bunun üzerine Velid dedi ki: "Vallahi onda bir tatlılık ve bir zarafet var. Yukarısı meyve verir, aşağısı sağarak yağmur. O üstün gelir, ancak ona karşı üstün gelinmez. Kendinden aşağıda kalanları ezip geçer. Bu bir insan sözü değildir."

Bir rivayette de bu olay Ebû Cehil'e ulaştı ve o da Velid'e gelip aralarında şu konuşmalar geçti:

- Ebû Cehil: Ey amca, insanlar senin için mal toplamak istiyor.
- Velid: Ne için?
- Ebû Cehil: Muhammed ile aranı düzeltmek için gitmişsin.
- Velid: Sen de biliyorsun ki, Kureys'in en zengini benim.
- Ebû Cehil: O zaman kavmini, senin onu inkâr ettiğine ikna edecek bir söz söyle.

---

⁹⁵Nahl Suresi: 90.

- Velid: Ne diyeyim? Vallahi sizin aranızda şiirleri benden daha iyi bilen yoktur.

Bir rivayette de hac mevsimi yaklaşınca Velid bin Muğire kavmine şöyle dedi:

- Velid: Arap toplulukları her taraftan gelecek. Onlar arkadaşınızın durumunu da duymuşlardır. Onun hakkında fikir birliği edin, ayrılığa düşmeyin, sonra (onun hakkında söyledikleriniz ile) birbirinizi yalanlamış olmayın.
- Kavmi: Ne diyeceğimizi sen söyle?
- Velid: Siz söyleyin ben dinliyorum.
- Kavmi: Kâhin diyelim.
- Velid: Hayır, o (sözler) ne kâhinlerin mırıldanması, ne de kafiyeli sözleri gibidir.
- Kavmi: Deli diyelim.
- Velid: O deli değildir. Biz delileri gördük ve deliliğin ne olduğunu biliriz. Onda ne delilik boğmasını, ne vesvesesini, ne de vehim ve kuruntularını gördük.
- Kavmi: Şair diyelim.
- Velid: O şair değildir. Biz şiiri, şiirin recezini, hezecini, karızini, makbuzunu ve mebsutunu biliriz.
- Kavmi: Sihirbaz diyelim.
- Velid: O, sihirbaz değildir. Biz sihirbazları ve sihirlerini de gördük. O ne onların üflemeleridir, ne de iplere attıkları düğümleridir.
- Kavmi: Pekî ya ne diyelim ey Ebû Abdîşems?

- Velid: Bunlardan hangisini söylesek de eninde sonunda bâtil olduğu anlaşılır. Ancak söylenecek en yakın söz, "O, kişi ile kardeşinin arasını, kişi ile eşinin arasını ve kişi ile kabilesinin arasını ayıran bir sihirbazdır. Ondan uzak durun." demektir.

Bunun üzerine insanların geçiş yollarının olduğu yerlere oturmaya başladılar. Kendilerine rastlayıp da, Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* hakkında uyarıp ondan sakındırmadıkları kimse bırakmıyorlardı. Bunun üzerine Allah *Subhanehu ve Teala* Velid bin Muğire hakkında şu âyetleri indirdi:

"Beni, yarattığım kişiyle baş başa bırak. Ona bol mal ve gözü önünde duran oğullar verdim. Kendisine alabildiğine imkânlar sağladım. Sonra da o hırsla daha da artırmamı umar. Hayır, umduğu gibi olmayacak. Çünkü o, bizim âyetlerimize karşı inatçıdır. Ben onu dimdik bir yokuşa sardıracağım. Çünkü o, düşündü taşındı, ölçtü biçti. Kahrolası, nasıl da ölçtü biçti! Yine kahrolası, nasıl ölçtü biçti! Sonra (Kur'an hakkında) derin derin düşündü. Sonra yüzünü ekşitti, kaşlarını çattı. Sonra arkasını döndü ve büyüklük taslayıp şöyle dedi: "Bu, ancak nakledilegelen bir sihirdir. Bu, ancak insan sözüdür." Ben onu Sekar'a (cehen-neme) sokacağım."⁹⁶

Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* ve ona gelen vahiy hakkında çeşitli sözler dizen topluluk için de şu âyet indi:

"Ki onlar, (bir kısmına inanıp, bir kısmını inkâr ederek) Kur'an'ı da parça parça edenlerdir."⁹⁷

Müşrikler Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'den mucize istiyorlardı. Allah *Subhanehu ve Teala* da, dilediği bazı hikmetler sebebiyle birtakım mucizeler gönderdi.

⁹⁶ Müddessir Suresi: 11, 26.

⁹⁷ Hicr Suresi: 91.

AYIN YARILMASI

Müşrikler Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'den kendilerine bir mucize göstermesini istediler. O da ayın yarılmasını gösterdi. Bunun üzerine şu âyetler indirildi:

"Kıyamet yaklaştı ve ay yarıldı. Onlar bir mucize görseler yüz çevirirler ve "Süregelen bir sihirdir" derler. Peygamberi yalanladılar, nefislerinin arzularına uydular. Hâlbuki her iş, (Allah nasıl takdir ettiyse öylece) gerçekleşecektir."⁹⁸

Ayın yarılması olayından sonra dediler ki: "Sizi büyülemiştir. Gelen yolculara da sorun, şayet sizin gördüğünüzün aynısını onlar da görmüşse, doğrudur." Dört bir yandan gelen herkes gördük dediler.

Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem onların iman etmesini arzu ettiğinden dolayı, zaman zaman onların öne sürdükleri mucize taleplerinin gerçekleşmesini istiyordu. Fakat bu isteğine şöyle cevap veriliyordu: "Mucizeler, hidayetin gerçekleşmesini gerektiren bir sebep değildir. Aksine, bu mucizeleri yalanlayan kimseler için yok edici bir azap gerekir."

Müşriklerin Mucize İstekleri Hakkında

Allah Subhanehu ve Teala, kalbi mühürlenmiş olan firavun gibi kâfir kimselere, kalpleri mühürlendiği halde birçok mucize göndermiştir:

"Eğer kendilerine (başka) bir mucize gelirse, mutlaka ona inanacaklarına dair en güçlü yeminleriyle Allah'a yemin ettiler. De ki: "Mucizeler ancak Allah

⁹⁸Kamer Suresi: 1, 3.

katındadır. O mucizeler geldiği vakit de inanmayacaklarını siz ne bileceksiniz?" Biz onların kalplerini ve gözlerini ters döndürürüz de ilkin ona iman etmedikleri gibi (mucize geldikten sonra da inanmazlar) ve yine onları azgınlıkları içinde bırakırız da bocalar dururlar. Biz onlara melekleri de indirseydik, kendileriyle ölümler de konuşsaydı ve her şeyi karşılarında (hakikatin şahidleri olarak) toplasaydık, Allah dilemedikçe yine de iman edecek değillerdi. Fakat onların çoğu bilmiyorlar."⁹⁹

Yine Allah *Azz ve celle* buyurdular ki:

"Bizi, (Kureyş'in istediği) mucizeleri göndermekten ancak, öncekilerin onları yalanlamış olması alıkoymdu. (Nitekim) Semud kavmine o dişi deveyi açık bir mucize olarak verdik de, onlar bu yüzden zalim oldular. Oysa biz mucizeleri sırf korkutmak için göndeririz."¹⁰⁰

Allah *Subhanehu ve Teala*, istenilen mucizeleri göndermemesinin sebebini, önceki toplulukların gelen mucizeleri yalanlaması ve mucize isteyen bu kimselerin de yalanlaması durumunda, öncekilerin duçar olduğu helâk edici azabı hak edecek olmaları ile açıklar.

Tefsirciler ve hadisçilerin İbni Abbas *Radıyallahu anhu*'dan yaptıkları naklide, o şöyle der:

Mekke ehli, Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem*'den Safa Tepesini altına çevirmesini, dağları uzaklaştırarak, Mekke'yi ekip biçilecek bir hale getirmesini istediler. Bunun üzerine Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'e denildi ki: "Dilersen onlara vakit tanıyalım, dilersen de onlara istediklerini verelim. Eğer inkâr ederlerse, kendilerinden öncekilerin helâk olduğu gibi helâk olurlar." Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* dedi ki: "Tabi ki onlara süre tanınmasını isterim." Bunun üzerine Allah *Subhanehu ve Teala* şu âyeti indirdi:

"Bizi, (Kureyş'in istediği) mucizeleri göndermekten ancak, öncekilerin onları yalanlamış olması alıkoymdu. (Nitekim) Semud kavmine o dişi deveyi açık bir

⁹⁹ En'am Suresi: 109, 111.

¹⁰⁰ İsra Suresi: 59.

mucize olarak verdik de, onlar bu yüzden zalim oldular. Oysa biz mucizeleri sırf korkutmak için göndeririz."¹⁰¹

İbni Ebi Hatim, Hasan'dan bu âyet hakkındaki şu sözlerini rivayet eder:

Ey ummet! İstedığınız mucizelerin size gelmemiş olması, sizin için bir rahmettir. Eğer bu mucizeler size gelmiş olsa, siz de yalanlamış olsanız, sizden öncekilerin başına gelen azap sizin de başınıza gelirdi. Mucizeler onlara peş peşe gelirdi, ama onlar iman etmezlerdi. Allah *Azze ve celle* şöyle buyurmaktadır:

"Onlara Rablerinin âyetlerinden hiçbir âyet gelmez ki, ondan yüz çevirmesinler. Nitekim hak (Kur'an) kendilerine gelince onu yalanladılar. Fakat alay ettikleri şeyin haberleri kendilerine ilerde gelecektir. Onlardan önce nice nesilleri helâk ettiğimizi görmediler mi? Yeryüzünde size vermediğimiz imkân ve iktidarı onlara da vermiştik. Onlara bol bol yağmur yağdırmıştık. Topraklarından nehirler akıttık. Sonra da günahları sebebiyle onları helâk ettik ve arkalarından başka bir nesil var ettik."¹⁰²

Allah *Subhanehu ve Teala*, kendilerine mucizeler gelip de yüz çevirenlerin, Peygamberleri yalanlamalarından dolayı helâk olanlar gibi helâk oldukları zaman, Peygamberin getirdiklerinin doğruluğunu anlayacaklarını haber veriyor.

Allah *Subhanehu ve Teala* şöyle buyuruyor:

"Rabbin, ülkelerin merkezî yerlerine, kendilerine âyetlerimizi okuyan bir Peygamber göndermedikçe oraları helâk edici değildir. Zaten biz, halkları zalim olmadıkça memleketleri helâk etmeyiz."¹⁰³

Allah *Subhanehu ve Teala*, eğer onlara sayfeler içerisinde bir kitap indirse, onlar da ona elleriyle dokunsalar dâhi yalanlayacaklarını belirterek, kufurdeki aşırılıklarını haber veriyor. Allah *Subhanehu ve Teala*, Peygamber bir melek olsaydı dâhi, bir adam suretinde olacağını, çünkü insanların, melekleri ilk yaratılmış oldukları suret üzere görmeyeceklerinden ve onun melek değil de beşer olduğunu zannederek kafalarının karışacağını açıklıyor

¹⁰¹ İsrâ Suresi: 59.

¹⁰² En'am Suresi: 4, 6.

¹⁰³ Kasas Suresi: 59.

Allah *Subhanehu ve Teala* onların şöyle dediklerini beyan ediyor:

"Bize, yerden kaynaklar fışkırtmadıkça sana inanmayacağız."¹⁰⁴

Eğer istedikleri bu mucizeler gerçekleşseydi ve onlar da iman etmeseydi, onlara helâk edici bir azap gelirdi. Mucizeler imanı gerçekleştiren sebepler değil, aksine hüccetin ikame edilmesidir. Bu topluma ise hüccet başka yollarla ikame edilmiştir. Onların icabet edilmeyen sözlerinden biri de şu idi: **"Bize yerden bir pınar fışkırtana kadar..."** Buradan kasıt, pınarın Mekke'de akıtılarak ekilebilen bir vadiye çevrilmesidir. Allah *Subhanehu ve Teala* ise, daha önce bir hikmet dolayısıyla burayı bu şekilde yaratmıştır. Beytini kendisinde ziraat olmayan bir vadide kılmıştır ki, orada insanların nefislerine hoş gelen bir dünyalık olmasın ve böylece haclarını dünyalık için yapmış olmasınlar.

Onun –Peygamberinin- üzüm ve hurma bağlarının olmasını istemelerine gelince, bu da dünyaya dalmak olur ki, bu dereceyi düşüren bir sebeptir. Süslü, nakışlı, altından bir sarayın olmasını istemelerine gelince, bu da aynı şekilde bir eksiklik. Semanın parça parça düşürülmesini istemelerine gelince, bu ancak kıyamet günü gerçekleşir. Allah *Subhanehu ve Teala*'nın ve meleklerin kefil olarak getirilmesini istemelerine gelince, Musa *Aleyhüs selam*'ın kavmi bunu isteyince, Musa *Aleyhüs selam* dışındakilere yıldırım çarpmıştı.

Allah *Subhanehu ve Teala* şöyle buyuruyor:

"Kitap ehli, senden kendilerine gökten bir kitap indirmeni istiyor."¹⁰⁵

Allah *Subhanehu ve Teala*, müşriklerin ve ehli kitabın semadan bir kitap indirilmesini istemeleri üzerine, istedikleri kendilerine verilse de iman etmeyeceklerini, onların bunu yalnızca inatlarından dolayı istediklerini açıklamıştır ve müşrikler hakkında şöyle buyurmuştur:

"(Ey Muhammed!) Eğer sana kâğıda yazılı bir kitap indirseydik, onlar da elleriyle ona dokunsalardı, yine o inkâr edenler: "Bu, apaçık büyüden başka bir şey değildir" diyeceklerdi."¹⁰⁶

¹⁰⁴ İsra Suresi: 90.

¹⁰⁵ Nisa Suresi: 153, 161.

Ehli kitap hakkında da şöyle buyurmuştur:

"Kitap ehli, senden kendilerine gökten bir kitap indirmeni istiyorlar. (Buna şaşma!) Musa'dan, bundan daha büyüğünü istemişler ve "Allah'ı bize açıkça göster" demişlerdi. Böylece zulümleri sebebiyle onları yıldırım çarptı. Sonra kendilerine apaçık deliller gelmesinin ardından (tuttular) buzağıyı ilâh edindiler. Biz bunu da affettik ve Musa'ya apaçık bir güç ve yetki verdik. Verdikleri sağlam söz(ü yerine getirmemeleri) sebebiyle Tûr'u üzerlerine kaldırdık ve onlara: "Tevazu ile kapıdan girin" dedik. Yine onlara: "Cumartesi (yasakları) konusunda haddi aşmayın" dedik ve onlardan sağlam bir söz aldık."¹⁰⁷

Boyle olmasına rağmen onlar ahitlerini bozdular. Allah *Subhanehu ve Teala*'nın âyetlerini yalanlayıp, Peygamberlerini öldürdüler. Bundan çıkarılacak ders şudur: Bu gibi kapsamlı mucizelerin gelmesi, aslında iman etmeyecek olan kimseler için bir fayda sağlamayacaktır. Aksine iman etmedikleri takdirde bu durum onlar için ceza olarak helâk edici azabı gerekli kılar ve azaplarını şiddetlendiren bir sebep olur.

Allah *Subhanehu ve Teala* şöyle buyuruyor:

"Yahudilerin yaptıkları zulüm ve birçok kişiyi Allah'ın yolundan alıkoymaları nedeniyle (önceleri) kendilerine helal kılınmış güzel şeyleri onlara haram kıldık."¹⁰⁸

Havarilerin İsa *Aleyhisselam*'dan bir sofraya istemeleri de inkâr edilmesi durumunda, Allah *Subhanehu ve Teala*'nın yeryüzünde daha önce hiç kimseyi azaplandırmadığı bir azabı gerekli kılan mucizelerdendir. Tevrat indirilmesinden önce Allah *Subhanehu ve Teala*, Peygamberlerini yalanlayanları hemen yok edici bir azapla helâk ederdi. Yeryüzünde sürekli hatırlansın diye Musa *Aleyhisselam* gönderildiğinde, birçok mucize ona verildi. Tevrat indirildikten sonra hiçbir ümmet topluca bir azap ile helâk edilmemiştir.

"Andolsun, ilk nesilleri yok ettikten sonra Musa'ya -düşünüp ibret alsınlar diye- insanların kalp gözünü açan deliller ve bir hidayet rehberi, bir rahmet olarak kitabı (Tevrat'ı) verdik."¹⁰⁹

¹⁰⁶ En'am Suresi: 7.

¹⁰⁷ Nisa Suresi: 153, 154.

¹⁰⁸ Nisa Suresi: 160.

¹⁰⁹ Kasas Suresi: 43.

İsrailoğulları küfür üzere ittifak etmediklerinden dolayı, Allah *Subhanehu ve Teala* işledikleri küfür ve isyanlarından dolayı bazısına azap edip, bazısını bırakırdı ki, her dönem onlardan bir ümmet hak ve doğruluk üzere bulunsun.

Allah *Subhanehu ve Teala* şöyle buyuruyor:

"Biz onları yeryüzünde parça parça topluluklara ayırdık. Onlardan iyi kimseler vardır. İçlerinden öyle olmayanları da vardır. Belki dönüş yaparlar diye de onları güzellikler ve kötülükler ile sınıadık."¹¹⁰

"Onların (Kitap ehlinin) hepsi bir değildir. Kitap ehli içinde, gece saatlerinde ayakta duran, secdeye kapanarak Allah'ın âyetlerini okuyan bir topluluk da vardır."¹¹¹

Allah *Subhanehu ve Teala* hikmeti ve rahmeti gereği, Muhammed Sallallahu alayhi ve sellem'i Peygamberlerin sonuncusu olarak gönderdiğinde, onun kavmini topluca helâk eden bir azap ile karşı karşıya bırakmamış, aksine bir kısmını çeşitli azaplara duçar etmiştir. Allah *Subhanehu ve Teala* alay eden kimseler hakkında şöyle buyuruyor:

"Şüphesiz biz, Allah ile beraber başka ilâh edinen alaycılara karşı sana yeteriz."¹¹²

Nebi *Alayhi salam*'ın kendisine bir köpeğin musallat olması için beddua ettiği ve bunun üzerine aslanın parçaladığı kişi buna misaldir.

Allah *Subhanehu ve Teala* şöyle buyuruyor:

"De ki: "Bizim için siz, (şehidlik veya zafer olmak üzere) ancak iki güzellikten birini bekleyebilirsiniz. Biz de, Allah'ın kendi katından veya bizim ellerimizle size ulaştıracağı bir azabı bekliyoruz. Haydi bekleyedurun. Şüphesiz biz de sizinle birlikte beklemekteyiz."¹¹³

Allah *Subhanehu ve Teala* kâfirlere, bazen müminlerin eliyle cihad ve hadler yoluyla, bazen de başka yollarla azap ettiğini haber vermiştir. Bu, birçoklarının iman etmesi-

¹¹⁰ A'raf Suresi: 168.

¹¹¹ Âl-ı İmran Suresi: 113.

¹¹² Hicr Suresi: 95.

¹¹³ Tevbe Suresi: 52.

ne sebep olmuştur. Kureyş ve onların dışındakilerin başına bu gelmiştir. Eğer Allah *Subhanehu ve Teala* onları helâk etseydi, soyları kesilir ve iman edecek bir zürriyetlerinin kalmamasından dolayı onlara yönelik tebliğ ve irşad fırsatını kaybederlerdi. Ancak onlara uygulanan bu zillet ve kahroluş ile aciz kalmaları amaçlanmıştır. İnsanlar bütün istek ve arzularını yerine getirmeye muktedir olursa aciz olmadıkları müddetçe nefislerinin istek ve arzularından vazgeçmezler. Bunun aksine çektikleri sıkıntı ve acizyetleri, onları tövbeye yöneltir. Denildiği gibi: "Bir şey yapmaya güç yetiremiyorsan, korunmuş olmandan dolayıdır." Mekke halkı da bundan dolayı umumi olarak iman etmiştir.

Allah *Subhanehu ve Teala* Tevrat'ta Musa *Aleyhüs selam*'a: "Ben Firavun'un kalbini katılaştırdım ki iman etmesin. Böylece mucizelerim ortaya çıksın" diye buyurmuştur.

Bazı hikmetler gereğince böyle olduğu açıktır. Musa *Aleyhüs selam*'ın: "Allah *Subhanehu ve Teala* benimle konuştu, bana Tevrat'ı indirdi" diye haber vermesiyle, Allah *Subhanehu ve Teala*'nın yeryüzüne uyarıcı Peygamberler gönderdiğini doğrulayan deliller yaygınlaşıp herkes tarafından bilinir oldu. Kendisine gösterilen bunca bilgi ve âyete rağmen Firavun'un kalbinin katılığı, onun ve kavminin helâkine sebep olmuştur.

Firavun, Allah *Subhanehu ve Teala*'nın yeryüzü düzenine ve insanların yaşam tarzına karışmadığına inanan biri idi. Bundan dolayı Musa *Aleyhüs selam*'a da, muhatabının durumuna uygun mucizeler verilmiştir.

İsa *Aleyhüs selam*'ın içinde bulunduğu İsrailoğulları, daha önce inmiş olan ilk kitabı doğruluyorlardı. Bundan dolayı Musa *Aleyhüs selam*'ın ihtiyaç duyduğu şeye ihtiyaç duymuyorlardı. İhtiyaç, Peygamberliğin doğruluğu noktasında değildi. Çünkü daha önce gelen Peygamber ile bu sabit olmuştu. Onların ihtiyacı, onun Peygamberliğinin tespiti noktasında idi.

Bununla beraber Allah *Subhanehu ve Teala*, Mekkelilere daha önceki kavimlere gösterdiği mucizelerin aynısını, hatta daha büyüğünü göstermiştir. Yine de onlara helâk edici azabı gerektiren mucizelerden göstermemiştir. Çünkü Allah *Subhanehu ve Teala* onların kalplerinin, kendilerinden öncekilerin kalbi gibi olduğunu biliyordu. Allah *Subhanehu ve Teala* bu mucizelerin onlara fayda değil zarar vereceğini Kur'an'da şöyle beyan etmiştir:

"İşte böyle! Onlardan öncekilere hiçbir Peygamber gelmemiştir ki, "O bir büyücüdür" yahut "bir delidir" demiş olmasınlar. Onlar bunu birbirlerine tavsiye mi ettiler (ki hep aynı şeyleri söylüyorlar)?"¹¹⁴

"Bilmeyenler, "Allah bizimle konuşsa, ya da bize bir mucize gelse ya!" derler. Bunlardan öncekiler de tıpkı böyle, bunların dedikleri gibi demiştir. Onların kalpleri birbirine benziyor. Biz âyetleri, kesin olarak inanacak bir toplum için açıkladık."¹¹⁵

"Sizin kâfirleriniz onlardan daha mı hayırlı? Yoksa sizin için kitaplarda bir berat mı var?"¹¹⁶

Allah *Subhanehu ve Teala* ayın yarılmasından, müşriklerin yüz çevirmelerinden ve bu devam eden bir sihirdir demelerinden bahsettiği surede, onlar hakkında şöyle buyurmuştur:

"Andolsun, onlara içinde caydırıcı tehditlerin bulunduğu haberler geldi."¹¹⁷

Yani öncekilerin başına gelen azap ile tehdit edip, Peygamberliğin doğruluğu hakkındaki haberler ile onları şiddetle küfürden caydırıyor. Bundan dolayı her kıssanın sonunda Allah *Subhanehu ve Teala* şöyle buyuruyor:

"Benim azabım ve uyarılarım nasılmış (gördüler)!"¹¹⁸

Yani azabım, Peygamberlerimi yalanlayanlar içindir. Uyarım ise bu azap onlara gelmeden öncedir. Sonra buyurmuştur ki: Ey ümmet "sizin kâfirleriniz" sizden önce Peygamberleri yalanlayan kimselerden "daha mı hayırlıdılar?"

"Sizin kâfirleriniz onlardan daha mı hayırlı? Yoksa sizin için kitaplarda bir berat mı var? Yoksa onlar, "Biz yardımlaşan (güçlü) bir topluluğuz" mu diyorlar?"¹¹⁹

¹¹⁴ Zariyat Suresi: 52, 53.

¹¹⁵ Bakara Suresi: 118.

¹¹⁶ Kamer Suresi: 43.

¹¹⁷ Kamer Suresi: 4.

¹¹⁸ Kamer Suresi: 16.

¹¹⁹ Kamer Suresi: 43, 44.

Sizin onlar gibi azap edilmemiş olmanızın sebebi, ya sizin azabı hak edecek seviyeye gelmemiş olmanızdan yahut Allah Subhanehu ve Teala'nın size azap etmeyeceğini vaat etmiş olmasından dolayıdır. Bu olay, Allah Subhanehu ve Teala'nın fiili açısından olan kısmıdır. Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem ve ona tâbi olanların gücü hakkında müşrikler "Biz yardımlaşan (güçlü) bir topluluğuz" onlar sayıca daha çok ve daha güçlü bir durumdalar. Yine aynı şekilde şöyle demişlerdi:

"Âyetlerimiz kendilerine apaçık bir şekilde okunduğu zaman, kâfirler inananlara: "İki topluluktan hangisinin bulunduğu yer daha hayırlı, meclis ve mahfili daha güzeldir?" dediler. Biz, onlardan önce mal-mülk ve görünümü daha güzel olan nice nesilleri helâk ettik."¹²⁰

Yine Allah Azze ve celle şöyle buyurdu:

"O topluluk yakında (Bedir'de) bozguna uğrayacak ve arkalarını dönüp kaçacaklardır."¹²¹

Allah Subhanehu ve Teala, Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem'e Mekke'de iken Müslümanlar zayıf ve ona tâbi olanların sayısı az olduğu bir sırada, müşrikleri hezimete uğratacaklarını haber vermiştir. Normal şartlarda kimse hicret etmeden önce Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in işinin böyle büyüyeceğini ve onlarla savaşacağını tahmin etmiyordu. Allah Subhanehu ve Teala'nın Rasûlü'ne bildirildiği gibi de oldu ve bu, Bedir'de açıkça görüldü. İşte bu, Allah Subhanehu ve Teala'nın kanunlaştırdığı sünnetidir. Allah Subhanehu ve Teala'nın şu âyette belirttiği gibi:

"Allah'ın öteden beri işleyip duran kanunu (budur). Allah'ın kanununda asla bir değişiklik bulamazsın."¹²²

Kâfirlerin zafer ve galibiyet elde etmesine gelince, bu, müminlerin imanlarının eksilmesine sebep olan günahlarından dolayıdır. Tövbe ettikleri zaman Allah Subhanehu ve Teala onlara yardım etmiş ve muzaffer kılmıştır.

Allah Azze ve celle şöyle buyurdu:

¹²⁰ Maryem Suresi: 73, 74.

¹²¹ Kamer Suresi: 45.

¹²² Fetih Suresi: 23.

"Gevşemeyin, hüzünlenmeyin. Eğer (gerçekten) iman etmiş kimseler iseniz, üstün olan sizlersiniz."¹²³

Allah *Subhanehu ve Teala*'nın onları, kendilerinden öncekiler gibi yok edici bir azap ile helâk etmemesi, hikmet ve rahmetinin bir gereğidir.

Allah *Azze ve celle* şöyle buyurdu:

"Sizin kâfirleriniz onlardan daha mı hayırlı? Yoksa sizin için kitaplarda bir berat mı var?"¹²⁴

Allah *Subhanehu ve Teala* yok edici azabı gerekli kılan mucizeleri göstermemiş, ancak onlara hücceti kâmil bir şekilde ikame edecek delil ve âyetlerini göndermiştir. Yine Allah *Subhanehu ve Teala*'nın hikmet ve rahmeti gereği, Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in getirdiği doğru yol ile delil ve hüccetleri tam anlamıyla ortaya koymuştur. Bu da topluma umumi bir azabın gelmesini engellemiş, hidayet bulup iman edene kadar serbest bırakılmalarını gerekli kılmıştır. Rasûllerin sonuncusu olan Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in risâletinde, ondan önceki risâletlerde olmayan büyük hikmetler ve geniş ikramlar mevcuttur. Allah *Subhanehu ve Teala*'nın salat ve selamı onun ve bütün Peygamberlerin üzerine olsun.

¹²³ Âl-i İmran Suresi: 139.

¹²⁴ Kamer Suresi: 43.

RASÛLULLAH *Sallallahu aleyhi ve sellem*'İN TAİFE GİDİŞİ

Amcasının vefatından sonra Kureyş'in Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in üzerindeki baskı ve eziyetleri artınca, belki kavmine karşı ona yardım edip destek olurlar, onu kavminden korurlar, o da bu sayede Rabbi'nin risâletini tebliğ eder umuduyla Taife gitti. Taif halkını Allah *Azze ve celle*'nin dinine davet etti. Lakin onlardan ne bir destekçi buldu ne de bir yardımcı bulabildi. Hatta Taifliler, kavminin Peygamberimize yapmadığı şiddetli eziyetlerde bulundular. Bu yolculuğunda azatlısı Zeyd bin Harise *Radiyallahu anhu* da, Peygamberimiz *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in yanındaydı.

Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* Taif'de on gün kaldı. Taif eşrafından konuşmadığı kimse kalmadı. Onlar ise bizim şehrimizden çık git dediler. Peygamberimizi ahlaksız ve beyinsizlerinin önüne attılar. Ona karşı saf tuttular. Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem*'i taş ve etkisi taşlardan daha şiddetli olan ahlaksız sözler yağmuruna tuttular. O kadar taşladılar ki, Peygamberimizin ayakları kanlar içinde kaldı. Zeyd bin Harise *Radiyallahu anhu* kendini Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'e siper ediyordu. Onun da başı yarılıyordu. Üzgün bir halde Mekke'ye doğru yola koyuldular. Dönüş yolunda Peygamberimiz *Sallallahu aleyhi ve sellem* meşhur olan şu duasını yaptı:

"Allah'ım! Kuvvetimin azlığını, çaresizliğimi, insanların beni aşağılamalarını sana şikâyet ediyorum. Sen ki mustazafların rabbi, sahibisin ve sen benim rabbimsin. Beni kime bırakıyorsun? Bana kaşlarını çatan bu uzak diyar halkına mı, yoksa bu davetime düşman olan memlekete mi? Eğer sen bana gazab etmediysen, bütün bunları umursamam. Çünkü senin afiyetin benim için daha geniştir. Üzerime öfkenin inmesinden; karanlıkları yaran, dünya ve ahiret işlerinin ancak onunla düzene girdiği veçhinin/yüzünün nuruna sığınıyorum. Şikâyetimi yalnız sana sunuyorum ki razı olasın. Güç ve kuvvet yalnız senin elindedir."¹²⁵

¹²⁵ Suyuti Cami'de, bunu Taberani'nin *Kebir*'inde geçen Abdullah bin Cafer rivayetine dayandırmaktadır.

Bunun üzerine Rabbi de ona dağlar meleğini gönderdi ve Peygamberine, eğer isterse Mekke'nin aralarında bulunduğu iki dağ olan Ahşabeyn dağlarını, Mekke halkı üzerinde birbirine geçirebileceğini söyledi. Fakat Peygamberimiz şöyle buyurdu: "Onlar hakkında aceleci olmayacağım. Belki Allah onların soyundan kendisine kulluk edip, Ona hiçbir şeyi ortak koşmayan bir nesil çıkarır."

Peygamberimiz Sallallahu aleyhi ve sellem Mekke'ye dönüş yolunda Nahle'ye varınca, geceleyin orada Allah Subhanehu ve Teala'nın dilediği kadar namaz kıldı. O sırada Allah Subhanehu ve Teala cinlerden bir grubu Peygamberimize gönderdi ve Peygamberimizin okuyuşunu dinlediler. Allah Subhanehu ve Teala onlar hakkında âyet indirene kadar, Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in bu durumdan haberi yoktu.

"Hani Kur'an'ı dinlemek üzere cinlerden bir grubu sana yöneltmiştik. Onlar, onun huzuruna gelince birbirlerine, "Susun!" dediler. Kur'an'ın okunması bitince de uyarıcı olarak kavimlerine döndüler. Dediler ki: Ey kavmimiz! Şüphesiz biz, Musa'dan sonra indirilen, kendinden önceki kitapları doğrulayan, gerçeğe ve doğru yola ileten bir kitap dinledik. Ey kavmimiz! Allah'ın davetçisine uyun, ona iman edin ki, günahlarınızı bağışlasın ve sizi elem dolu bir azaptan kurtarsın. Kim Allah'ın davetçisine uymazsa, yeryüzünde Allah'ı âciz bırakacak değildir. Kendisi için Allah'tan başka dostlar da bulunmaz. İşte onlar apaçık bir sapıklık içindedirler."¹²⁶

Peygamberimiz Nahle'de birkaç gün kaldı. Zeyd bin Harise Radıyallahu anhu dedi ki: "Kureyş seni Mekke'den çıkarmış olduğu halde Mekke'ye nasıl gireceksin?" Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem de şöyle cevap verdi: "Ey Zeyd! Allah Subhanehu ve Teala gördüğün bu duruma bir çıkış yolu gösterecektir. Zira Allah Subhanehu ve Teala dininin yarıdıcısı, Peygamberinin destekçisidir."

Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem Mekke'ye varınca Huzaalı bir adamı, Mut'im bin Adiy'e gönderip ondan eman istedi. O da kabul etti. Mut'im, oğullarını ve kavmini çağırıp onlara şöyle dedi: "Silahlarınızı kuşanın ve Kâbe'nin direklerinin yanında durun. Muhakkak ki ben, Muhammed'e eman verdim. Sizden kimse onu rahatsız etmesin." Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem Haceru'l-Esved Rükne varınca, onu selamladı. Orada iki rekât namaz kıldı ve evine gitti. Mut'im bin Adiy ve çocukları evine girene kadar Peygamberimizin etrafını sarıp silahlarıyla korudular.

İSRA VE MİRÂÇ

Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem Burak'a binerek, Cibril Aleyhüs selam eşliğinde Beyt'ul-Makdis'e yürütüldü. Orada indi ve Peygamberlere imam olup namaz kıldırıldı Burak'ı meşicid kapısının halkasına bağladı sonra dünya semasına yükseltildi. Orada Âdem Aleyhüs selam'ı gördü. Onun sağ tarafında mutluluğa ermiş ruhları, sol tarafında ise bedbaht ruhları gördü. Sonra ikinci kat semaya yükseltildi. Orada da İsa ve Yahya Aleyhümüs selam vardı. Sonra üçüncü kata yükseltildi. Orada da Yusuf Aleyhüs selam'ı gördü. Dördüncü kata yükseltildi, orada da İdris Aleyhüs selam'ı gördü. Sonra beşinci katı yükseltildi, orada Harun Aleyhüs selam'ı gördü. Sonra da altıncı kata yükseltildi, orada da Musa Aleyhüs selam'ı gördü. Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem onun yanından geçince, Musa Aleyhüs selam ağladı. Ona: "Seni ağlatan nedir?" diye soruldu. Dedi ki: "Benden sonra Peygamber olarak gönderilen bir gencin ümmetinden, cennete girenlerin sayısının benim ümmetimden cennete girenlerin sayısından fazla olmasına ağlıyorum." Sonra Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem yedinci kat göğe yükseltildi. Orada da İbrahim Aleyhüs selam ile karşılaştı. Sonra Sidret'ul Münteha'ya çıkarıldı. Sonra da Beyt'il Mamur'a yükseltildi. Orada Cibril Aleyhüs selam'ı asıl suretinde gördü. Onun altı yuz kanadı vardı. Allah Subhanehu ve Teala'nın şu âyeti ile bu olay anlatılır:

"Andolsun ki o, Cibril'i bir başka inişte daha (aslı suretiyle) görmüştü. Sidretü'l-Müntehâ'nın yanında."¹²⁷

Orada Rabbi, Rasûlü ile konuşup vereceklerini verdi. Allah Subhanehu ve Teala Peygamberine namazı verdi. Namaz, Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in gözünün nuru dı.

Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem sabahleyin kavmine varıp da olanları anlatınca, onu yalanlamaları iyice şiddetlendi. Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem'den Beyt'ul-Makdis'in özelliklerini anlatmasını istediler. Allah Subhanehu ve Teala da, Beyt'ul-Makdis'i Peygamberimizin gözünün önüne getirdi. Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem de onlara anlatmaya baş-

¹²⁷ Necm Suresi: 13, 14.

ladı. Müşrikler ona bir cevap veremediler. Hatta giderken ve gelirken yolda gördüğü Kureyş kervanını, kervanın ne zaman Mekke'ye varacağını ve en öndeki bineği bile haber verdi. Anlattıklarının hepsi de doğrudu. Ama tüm bunlar onların ancak azaplarını artırdı. Zalimler ancak küfürleri sebebiyle haktan yüz çevirdiler.

HİCRET BÖLÜMÜ

Peygamberimiz Sallallahu aleyhi ve sellem'in her yıl hac mevsiminde Ukaz ve başka panyarlarda hacıların mekânlarına giderek, onları Allah Subhanehu ve Teala'ya davet ettiği, fakat kimsenin bu davete icabet edip destek vermediğinden daha önce bahsetmiş-tik.

Allah Subhanehu ve Teala'nın, Rasûlü için meydana getirdiği imkânlardan biri de şu idi: Evs ve Hazrec Medine'de müttelikleri olan Yahudilerden şöyle sözler işitiyorlardı: "Bu zamanda bir Peygamber gönderilecek. Biz de ona tâbî olup Ad kavminin öldürüşü gibi sizi öldüreceğiz."

Ensar da, Yahudiler dışındaki diğer Araplar gibi hac ediyordu. Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in insanları Allah Subhanehu ve Teala'ya davet ettiğini görüp, onun durumu üzerinde düşününce, birbirlerine dediler ki:

"Vallahi bu kişinin, Yahudilerin sizi kendisiyle korkuttuğu kimse olduğunu biliyorsunuz. Yahudiler ona tâbî olmada sizi geçmesinler!"

Bundan sonraki olaylar Allah Subhanehu ve Teala'nın takdir ettiği şekilde gerçekleşti. Yahudiler Muhammed Sallallahu aleyhi ve sellem'i inkâr etti. Allah Subhanehu ve Teala bunu kitabında şu şekilde anlatmıştır:

"Kendilerine ellerindekini (Tevrat'ı) tasdik eden bir kitap (Kur'an) gelince onu inkâr ettiler. Oysa daha önce (bu kitabı getirecek Peygamber ile) inkârcılara (Arap müşriklerine) karşı yardım istiyorlardı. (Tevrat'tan) tanıyıp bildikleri (bu Peygamber) kendilerine geldiğinde ise onu inkâr ettiler. Allah'ın lâneti inkârcıların üzerine olsun. Karşılığında nefislerini sattıkları şeyi kıskançlıkları sebebiyle Allah'ın, kullarından dilediğine lütfuyla indirdiği vahyi inkâr et-

meleri ne kötüdür! Bu yüzden gazap üstüne gazaba uğradılar. İnkâr edenlere alçaltıcı bir azap vardır.”¹²⁸

Birinci Akabe Biatı

Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* hac mevsiminde Akabe'de, hepsi Hazrec'ten olan Ensar'dan altı kişi ile görüştü. Es'ad bin Zürene ve Cabir bin Abdullah bin Riab es-Sülemi de onlarla beraber diler. Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* onları İslâm'a davet etti, onlar da Müslüman oldular. Sonra Medine'ye döndüler. Medine'de İslâm davetini yürüttüler. Orada İslâm o derece yayıldı ki, İslâm'ın girmediği ev kalmadı. Ertesi yıl onlardan on iki kişi geldi. Cabir hariç ilk seferde gelen altı kişi ve aralarında Ubade bin Samit ile Ebû'l Heysem bin el-Tihan'ın da bulunduğu toplam on iki kişi Mekke'ye geldi.

İlk altı kişi Müslüman olduklarında Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'e şöyle demişlerdi:

“Bizim kavmimiz (Hazrec) ile onlar (Evs) arasında düşmanlık ve savaş vardır. Umulur ki senin vesilenle Allah bizleri bir araya getirir. Biz onları (Evs'i) senin bu işine (Peygamberliğine) davet edeceğiz. Eğer Evs ve Hazrec senin bu davetin de birleşirlerse, o zaman senden daha şerefli bir adam yoktur.”

Evs ve Hazrec anne baba bir kardeştiler. Aslen Yemenli, Sebe'den gelmişler. Anneleri Kudâ'a'dan bir kadın olan Kayle binti Kahil'dir. Bu yüzden onlara Kayleoğulları da denirdi.

Şair der ki:

Bu mümtaz şahsiyetler Kayleoğullarındandır,
Hiç bir arakadaş, dostlukta bir kusur bulamaz.

Aralarındaki düşmanlık bir kan davası sebebiyle başlamıştı. Aralarındaki savaş, Allah *Suhkanhu ve Teala* İslâm'la alevlerini söndürene kadar yüz yirmi yıl devam etti. Allah

¹²⁸ Bakara Suresi: 89, 90.

Suhbunna ve Tala onları Rasûlu sayesinde birbirine yakınlaştırdı. Şu âyetle bunu ifade eder:

"Allah'ın size olan nimetini hatırlayın. Hani sizler birbirinize düşmanlar idiniz de O, kalplerinizi birleştirmişti. İşte O'nun bu nimeti sayesinde kardeşler olmuştunuz."¹²⁹

İkinci yıl, gelen -yukarıda zikrettiğimiz- on iki kişiden ikisi Evs'tendi. Bunlar Ebû'l Heysem ve Uveym bin Saide'dir. Geri kalanlar ise Hazrec'tendi.

Medineliler yola çıkınca, Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* Mus'ab bin Umeyr'i onlarla beraber gönderdi ve onu Medinelilere Kur'an okuyup, İslâm'ı öğretmek ile görevlendirdi. Mus'ab bin Umeyr, Ebû Umame'nin -Es'ad bin Zürene- evinde kalıyordu.

Sa'd bin Muaz ve Useyd bin Hudayr'ın Müslüman Oluşu

Bir defasında Es'ad bin Zürene ile Mus'ab bin Umeyr *Radıyallahu anhum* dışarı çıktılar ve Benî Zufer hurmalıklarından birine girerek orada oturdular. Müslüman olan kişiler de onların yanında toplandılar.

Evs kabilesinin lideri olan Sa'd bin Muaz, Useyd bin Hudayr'a dedi ki: "Zayıflarımızın aklını çelmek için gelen şu iki kişinin yanına git ve onları engelle. Es'ad bin Zürene benim teyzemin oğludur, öyle olmasaydı bu işi sana bırakmazdım." Sa'd ve Useyd kavimlerinin lideri ve efendileriydiler. Useyd mızrağını alıp Mus'ab ve Es'ad bin Zürene'nin yanına gitti. Es'ad bin Zürene onu görünce Mus'ab'a dedi ki: "Bu sana gelen kavminin efendisidir. Ona Allah'ı anlat." Mus'ab Sa'd'a şöyle cevap verdi: "Eğer benimle konuşursa ben de onunla konuşurum." Useyd onların yanında durdu ve: "Sizi bize getiren nedir? Bizden zayıf kimselerin aklını çeliyorsunuz. Canınızı seviyorsanız buradan gidin" dedi. Mus'ab *Radıyallahu anhu* da dedi ki: "İstersen oturur dinlersin, anlattıklarımız hoşuna giderse kabul edersin. Hoşlanmazsan bırakırsın." Useyd dedi ki: "Gerçekten insafılı davrandın." Sonra mızrağını yere sapladi ve oturdu. Mus'ab *Radıyallahu anhu* ona İslâm'ı anlattı ve Kur'an okudu. Dediler ki: "Vallahi biz, Useyd daha bir şey soylemeden yüzünün parıltı ve ışıltısından İslâm'ı kabul edeceğini anlamıştık."

¹²⁹ Al-i İmran Suresi: 103.

Sonra Useyd dedi ki: "Ne kadar güzel ve hoş sözler bunlar! Bu dine girmek istediğiniz zaman ne yapıyorsunuz?" Mus'ab *Radıyallahu anhu* şöyle cevap verdi: "Yıkanırısın ve elbiseni temizlersin sonra da hak olan şehadeti getirirsin. Daha sonra iki rekât namaz kılarısın." Useyd kalktı ve gidip yıkandı, elbisesini temizledi, şehadet getirdi ve iki rekât namaz kıldı. Sonra dedi ki: "Arkamda bir adam var ki, eğer o size tâbi olursa kavminden kimse ona muhalefet etmez. Şimdi onu (Sa'd'ı) size göndereceğim." Sonra mızrağını aldı ve kavminin arasında oturmakta olan Sa'd'ın yanına gitti. Sa'd kavmine dedi ki: "Allah'a yemin ederim ki, yanınızdan ayrıldığı yuzden başka bir yuz ile döndü." Useyd toplantı alanına girince Sa'd ona dedi ki: "Ne yaptın?" Useyd şöyle cevap verdi: "O iki adamla da konuştum. Vallahi onlarda bir kötülük görmedim. Ben onları men ettim. Onlar ise, ne istersen yaparız dediler."

Dendi ki, Hariseoğulları Es'ad bin Zürene'yi öldürmeye gitmişler ve senin teyzenin oğlu olduğunu bildikleri halde bunu yapıyorlar.

Sa'd duydukları karşısında ofkeli bir şekilde kalktı ve mızrağını aldı. Hemen Es'ad ve Mus'ab'ın yanına gitti. Onları sakın bir şekilde görünce, Useyd'in bütün bunları Mus'ab ve Esad'ı dinlemesini istediği için söylediğini anladı. Onların yanında durup hakaretler etti. Sonra da Es'ad bin Zürene'ye şunları söyledi: "Ey Ebû Umame! Vallahi eğer aramızda akrabalık bağı olmasaydı, elimdeki şu mızrağı sana saplardım. Bize kendi evimizde hoşlanmadığımız bir şeyle ihanet mi ediyorsun?"

Es'ad daha önce Mus'ab *Radıyallahu anhu*'ya şöyle demişti: "Vallahi sana öyle bir efendi gelmiştir ki, kavmi onun arkasındadır. Eğer o sana tâbi olursa, onlardan kimse sana muhalefet etmez."

Mus'ab *Radıyallahu anhu*: "Oturmaz mısın? Dinlersin, hoşuna giderse kabul edersin, şayet hoşlanmazsan hoşlanmadığın şey konusunda senden uzak dururuz, olmaz mı?" dedi. Sa'd dedi ki: "Gerçekten adilce davrandın." Sonra mızrağını yere saplayıp oturdu.

Mus'ab *Radıyallahu anhu* ona İslâm'ı anlattı ve Kur'an okudu. Dediler ki: "Vallahi o daha konuşmasına başlamadan, yüzünün parıldayıp ışıldamasından İslâm'ı kabul edeceğini anlamıştık." Sonra Sa'd: "Muslüman olmak için ne yapıyorsunuz?" dedi. Dediler ki: "Yıkan, elbiseni temizle, hak olan şehadeti getir sonra iki rekât namaz kıl." Bütün bunları yaptıktan sonra mızrağını aldı ve kavminin toplantı alanına gitti. Oradakiler dediler ki: "Vallahi giderken ki yüzünden başka bir yuzle döndü." Sa'd kav-

mine seslenerek: "Ey Abdüleşheloğulları! Benim durumum sizin yanınızda nasıldır?" diye sordu. Dediler ki: "Sen bizim efendimiz ve efendimizin oğlusun. Bizim aramızda en faziletli görüşlere sahip olan ve en zeki olanımız, mızacı en doğru olanımızsın." Sa'd dedi ki: "Öyleyse Allah'a ve Rasûlü'ne iman edinceye kadar sizden hiçbir erkek ve kadınla konuşmayacağım." Daha akşam olmadan Usayrim denilen bir kişi hariç, bütün erkek ve kadınlar Müslüman oldu. O kişinin Müslüman olması Uhud gününe kadar gecikti. Uhud günü Müslüman oldu ve daha Allah *Subhanehu ve Teala* için bir kere bile secde etmeden, Allah yolunda savaştı ve şehid oldu.

Peygamberimiz *Sallallahu aleyhi ve sellem* onun için şöyle dedi: "Ameli az, kazancı bol."

Mus'ab, Esad'ın evinde kalarak insanları İslâm'a davet etti. Neticede Ensar'a ait evlerden her birinde, kadın veya erkek en az bir kişi Müslüman oldu. Sadece Beni Umeyr bin Zeyd, Hatme, Vail ve Vakif adındaki kişilerin evlerine İslâm girmemişti. Bunun sebebi de, onların arasında kendisini dinledikleri Kays Bin Esved adlı bir şairin olmasaydı. Bu şair, Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in hicretinden sonra Hendek yılına kadar, bu kişilerin Müslüman olmasını engelledi.

Bir sonraki yıl hac mevsimi gelince Ensar'dan Müslüman olanlar: "Ne zamana kadar Allah Rasûlü'nü, eziyet görüp kovulduğu Mekke dağlarında bırakacağız?" dediler ve kavimlerinden müşrik olanlarla beraber hac için yola çıktılar.

İkinci Akabe Biatı

Mekke'ye vardıklarında, haclarını yaptıktan sonra teşrik günlerinin ortalarında, biat etmek için Akabe'de buluşmak üzerine Peygamberimizle sözleştiler. Abbas *Radhyallahu anhu* Peygamberimize dedi ki: "Sana gelen bu kavmi tanımıyorum. Oysaki ben, Yesrib ehli hakkında bilgi sahibiyim." Gece olunca Ensar, yol arkadaşlarından gizli bir şekilde çıktılar. Yanlarında Abdullah bin Amr bin Haram -Ebû Cabir- de vardı. O ana kadar müşrikti. Peygamberimizle buluşacaklarını ondan gizliyorlardı. Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* ile buluşacakları gece gelip çatınca ona dediler ki: "Ey Ebû Cabir! Sen bizim şereflilerimizden birisin. Biz senin yarın ateşe odun olmanı istemeyiz." Cabir: "Neden bahsediyorsunuz?" diye sordu. Ona her şeyi anlattılar, o da Müslüman oldu ve Ensar'ın lideri olarak Akabe biatına katıldı.

Gecenin üçte biri geçince, Akabe'de buluşmak için çıktılar. Birer ikişer Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in yanında buluştular. Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in yanında amcası Abbas vardı. O zaman daha Müslüman olmamıştı. Fakat yeğenin yanında olup, onu güvenceye almak istiyordu.

Abbas *Radiyallahu anhu*, Ensar'ın yüzlerine bakınca dedi ki: "Bu kimseler tanımadığımız yeni bir topluluktur." İlk konuşan o idi ve şöyle dedi: "Ey Hazrec topluluğu - Araplar Medinelilerin hepsine Hazrec diyordu- bildiğiniz gibi Muhammed bizden biridir. Onu kendi memleketinde kavmine karşı koruduk. Şimdi o bizden ayrılıp size gelmek istiyor. Eğer onu muhaliflerine karşı korumak üzerine verdiğiniz sözü tutabilecekseniz, yüklediğiniz bu sorumluluğu yerine getirin. Eğer o size geldikten sonra onu muhaliflerine teslim edecek, yüzüstü bırakacaksanız şimdiden bırakın. Zira Muhammed bizim içimizde izzet ve korunma içerisinde." "

Dediler ki: "Biz söylediklerini işittik. Sen konuş ya Rasûlallah! Kendin ve Rabbin için dilediğin sözü al bizden." Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* konuştu ve şöyle dedi:

"Sizden, yanınıza geldiğimde çocuklarınızı ve kadınlarınızı koruduğunuz şeylerden beni de korumanız üzerine biat alıyorum. Bunun karşılığında size cennet vardır."¹³⁰

Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'e ilk biat eden, Bera bin Ma'rur oldu. Bera şöyle dedi: "Seni hak ile gönderene yemin ederim ki, seni gücümüz yettiğince koruyacağız. Sana biat ettik ey Allah'ın Rasûlü! Biz savaş ve hilkat ehliyiz. Küçüklüğümüzde bu özellikleri büyüklerimizden miras aldık." Ebû'l Heysem bin Tihan onun sözünü keserek şöyle dedi: "Bizim insanlarla ilişkilerimiz vardır. Biz o bağları koparacağız. Eğer Allah *Subhanehu ve Teala* sana zafer verirse, bizi bırakıp kavmine mi döneceksin?" Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* tebessüm etti ve sonra şöyle dedi:

"Hayır! Vallahi kana kan, yıkıma yıkım siz bendensiniz, ben de sizdenim. Savaşıklarınız ile savaşır, barış yaptıklarınızla da barışırim."

Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem*'e biat etmek için ayağa kalktıklarında, en küçükleri olan Es'ad bin Zürene, Peygamberimizin elini tuttu ve şöyle dedi:

¹³⁰ İmam Ahmed ve Beyhâki "Ceyyid" bir senetle tahrir etmişlerdir.

"Yavaş olun ey Yesribliler! Biz ona develerimizin ciğerini vermiyoruz ve biz biliyoruz ki o, Allah'ın Rasûlu'dur. Bugün onu buradan çıkarmak; tüm Araplara muhalefet etmek, kılıçların size yönelmesi ve en hayırlılarınızın öldürülmesi demektir. Bunlara sabrederseniz ve Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem*'i yanınıza alırsanız ve o zaman ecriniz Allah'ın yanındadır. Ama eğer kendiniz için korkuyorsanız, onu şimdiden bırakın. Bu, Allah *Subhanehu ve Teala* katında onu alıp sonra yüzüstü bırakmanızdan daha mazur görülecek bir iştir."

Dediler ki: "Çek elini! Vallahi bu biatten ne vazgeçeriz, ne de erteleriz."

Sonra birer birer biat için kalktılar. Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* onlardan biat alıyor ve onlara cenneti vad ediyordu. Gürültüleri artınca Abbas dedi ki: "Yavaş olun, gözler üzerimizdedir."

Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* onlara: "Aranızdan, Meryemoğlu İsa'nın havarilerinin kefil olmaları gibi, kavmine kefil olacak on iki lider seçin, ben de kavmime kefilim." diye buyurdu.

Bir rivayette şöyle geçer: "Musa kavminden on iki lider seçti."¹³¹

Neccaroğullarının lideri Es'ad bin Zürene idi. Selemeoğullarının lideri Bera bin Marur ve Abdullah bin Amr bin Haram; Saideoğullarının lideri Sa'd bin Ubade ve Münzir bin Amr; Zureykoğullarının lideri Rafi bin Mâlik bin Aclan; Haris bin Hazrecoğullarının lideri Abdullah bin Revaha ve Sa'd bin Rebi; Kavakil'in lideri Ubade bin Samit; Evs'in lideri Useyd bin Hudayr ve Ebû'l Heysem bin Tihan; Avfoğullarının lideri ise Sa'd bin Hayseme idi.

Akabe biatına katılanlar toplam yetmiş erkek ve iki de kadındı. Peygamberimize biat edildiği sırada şeytan, duyulabilecek en tiz sesle şöyle bağırdı: "Ey Ehaşib¹³² halkı! Muhammed ve onun dinine girenlerden haberiniz var mı? Zira onlar, sizinle savaşmak için toplandılar."

Bunun üzerine Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: "Bu Akabe'nin şeytanıdır. Ey Allah'ın düşmanı! Vallahi sana da vakit ayıracığım." Sonra Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem*, kervanınıza dönün dedi.

¹³¹ İmam Ahmed ve Beyhâki "Ceyyid" bir senetle tahrir etmişlerdir.

¹³² Mekke'nin arasında bulunduğu dağların adı.

Abbas bin Ubade bin Nadle şöyle dedi: "Seni hak din ile gönderen Allah'a yemin ederim ki, eğer sen istersen yarın kılıçlarımızla Mekkelilerin üzerine yürürüz." Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* ise: **"Henüz bununla emrolunmadık. Şimdi hemen konaklama yerlerinize dönün"** dedi. Herkes konaklama yerlerine döndü. Ertesi gün sabahın ilk ışıklarıyla birlikte Kureyş'in pislikleri, Medinelilerin yanına geldiler ve dediler ki: "Dün gece toplanıp hemşerilerimizin yanına gitmişsiniz. Onu aramızdan çıkarıp, onunla birlikte bize karşı savaşmak üzere antlaştığınıza dair haberler bize ulaştı. Vallahi sizinle savaşmak bizim için başka bir Arap kabilesi ile savaşmaktan daha kötüdür."

Aralarında olayı bilmeyenlerden bazıları hemen ileri atılıp, Allah *Sabûhu ve Te'âlâ*'ya yemin ederek: "Vallahi böyle bir şey yok" dediler. Olaydan haberi olanlar ise söylenenler üzerine birbirleriyle bakiştılar.

Abdullah bin Ubey bin Selûl hemen konuşmaya başladı. "Bu yalan! Böyle bir şey yok, kavmim ben olmadan böyle bir şey yapmaz. Ben Medine'de iken kavmim bana danışmadan asla böyle bir şey yapmazdı" dedi.

Kureyş topluluğu kalktı ve içlerinde el-Haris Hişam vardı. Ayaklarında da yeni ayakkabılar vardı. Ka'b bin Mâlik sanki denilenlere karşı, topluluğunda katılması için bir şeyler demek istercesine dedi ki: "Ey Ebû Cabir, sen bizim ileri gelenlerimizdensin. Bu gencin ayakkabılarından sende kendine alamaz mıydın?" Bunu Haris duydu. Ayaklarından çıkarıp ona attı ve dedi ki: "Vallahi onları giyeceksin." Bunun üzerine Ebû Cabir: "Bu ne? Genci kızdırdın, ona ayakkabılarını geri ver" dedi. O da: "Vallahi geri vermeyeceğim. Bu iyi bir şansır. Şansım iyi gitmişken zorla bile olsa alırım" dedi.

Ensar Mekke'den ayrıldığı zaman Kureyşliler haberlerin doğru olduğunu anladılar. Hemen onları aramak için çıktılar. Sa'd bin Ubade ve Münzir bin Amr'a ulaştılar. Münzir onları etkileyerek bir şekilde onlardan kurtulup gitti. Sa'd Bin Ubade'ye gelince, ona: "Sen Muhammed'in dini üzere mısın?" diye sordular. Sa'd evet dedi. Bunun üzerine Sad'ın ellerini bineğinin yuları ile boynuna bağladılar. Saçlarından çekerek döve döve onu Mekke'ye getirdiler. Sa'd gür saçlı biriydi. Nihayet Mut'im bin Adiy ve Haris bin Harb bin Umeyye gelip Sa'd'ı onların elinden kurtardılar. Ensar onları yakalayanlara saldırmak üzere istişare ediyordu. Tam o sırada Sa'd bin Ubade yanlarına geldi. Bunun üzerine Medine'ye doğru yollarına devam ettiler.

Sad bin Ubade'yi esir alan Dirar bin Hattab el-Fihri de şöyle bir şiir okumuştı

Sa'd'a zorla yetiştirdim ve onu esir aldım,
Eğer Münzir'e yetiştirip onu da yakalasaydım, şifam olurdu.
Ve onu ele geçirseydim kanı orada heder olurdu.
Önemsiz ve kısas gerekmeven bir kan olurdu.

Hasan bin Sabit ise ona şöyle cevap verdi:

O, hayırlı Sa'd'ı esir aldığı zaman övündü,
Eğer Münzir'i yakalasaydım acım azalır dedi.
Kim bize karşı kaside söylerse,
Hayber ehline hurma satmış gibi olur.¹³³

Kendisini öldürecek bıçağı gömüldüğü yerden,
Ayaklarıyla kazıp çıkaran koyun gibi olma.¹³⁴
Rüyasında kendisini Kısra sanan,
Ya da Kayseri'nin makamında gören gibi olma.
Çocuğunu kaybetmediği halde, kaybetmiş sanan gibi olma.
O düşünseydi böyle olmazdı.

Asaletten uluyup ölümü karşılayan,
Okun korkutmadığı telef olan kurt gibi olma.
Ketenden giysi giymekle övünür müsün?
Nebatlılar da kısa ve beyaz giysi giyerler.
Eğer Ebû Vehb olmasaydı kasideler,
Beyda Tepesinde zayıflayıp yorgun düşerdi.

Kureys, Ebi Kubey's Tepesinden bir nida duydu geceleyin:

Eğer iki Sa'd Muhammed'i himaye ederse,
Hiçbir muhalifin muhalefetinden korkmayacak.
Dediler ki: O ikisi de kim?
Ebû Sufyan: Sa'd bin Bekr mi yoksa Sa'd bin Huzeym mi?

Sonraki gece şöyle dediğini duydular:

Ey Sa'd! -Evs'in Sa'd'ı- destek ver.

¹³³ Tereciye tere satılmaz anlamında kullanılır.

¹³⁴ Bir atasözüne atıf yapıyor, şer arayan kimseye bıçağı arayan gibi derler.

Ey Hazrec savaşçılarının Sa'd'ı!
Hidayet davetçisine icabet edin,
Allah'tan Firdevsi temenni edin.
Hidayet isteyenin Allah'ın yanındaki mükâfatı,
İpek elbiseler içinde Firdevs cennetlerinde olmaktadır.

Ebû Sufyan dedi ki: "Vallahi bunlar, Sa'd bin Ubade ve Sa'd bin Muaz'dır.

MEDİNE'YE HİCRET

Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*, Müslümanlara Medine'ye hicret etmeleri için izin verince, Müslümanlar hemen oraya hicret etmeye başladılar. Hicret için yola çıkan ilk kişi Ebû Seleme bin Abdused ve eşi Ummu Seleme idi. Fakat Ummü Seleme'nin hicret etmesine engel olup, bir yıl hapsettiler. Üstelik çocuğunu da ondan ayırdılar. Ummu Seleme bir yıl sonra çocuğuyla beraber hicret etti.

Daha sonra muhacirler gruplar halinde ard arda gönderildiler. Nihayet Mekke'de Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*, Ebû Bekir ve Ali *Radıyallahu anhum*'dan başka kimse kalmadı. Ali ve Ebû Bekir *Radıyallahu anhum*, Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in emriyle kalmışlardı. Mekke'de onlarla birlikte, bir de müşrikler tarafından zorla hapsedilen Müslümanlar vardı.

Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* ve Ebû Bekir *Radıyallahu anhu* hicret için gerekli hazırlıklarını yapmış, hicret için Allah *Subhanahu ve Teala*'nin emrini bekliyorlardı.

Kureyş'in, Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'i Öldürmek İçin Dâru'n-Nedve'de toplanması

Müşrikler Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in ashabının hazırlıklarını yapıp Medine'ye gittiklerini görünce, Peygamberimizin de çıkıp gideceğinden ve kendilerine karşı daha fazla güçleneceğinden korktular. Hemen bunun için Dâru'n-Nedve'de bir toplantı düzenlediler. Şeytan da Necidli bir ihtiyar kılığında onların toplantısına katıldı. Mecliste Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'e ne yapacaklarını istişare ettiler. Onlardan her biri kendi görüşünü söyledi. Fakat Necidli ihtiyar (şeytan) hepsini reddetti. Hiç hiçbirinin görüşünü beğenmedi. Ebû Cehil: "Benim farklı bir düşüncem var, siz bu konuda ne dersiniz?" deyince: "Görüşünün ne olduğunu sordular." Ebû Cehil: "Benim görüşüm, Kureyş'in her kabilesinden güçlü birer genç seçelim. Her binnin eline keskin bir

kılıç verelim. Sonra onlar Muhammed'e bir adamın vuruşu gibi tek seferde vurup öldürsünler. Böylece onun kanı bütün kabilelere bölünmüş olur. Abdimena' bundan sonra ne yapacağını bilemez ve bütün kabilelere karşı düşmanlık yapamaz. Böylece biz de diyetini öderiz olur biter." Bunun üzerine Necidli ihtiyar hemen: "Bravo, aferin şu gence! Vallahi doğru görüş budur" dedi. Bu görüş üzerine anlaşip ayrıldılar. Bunun üzerine Cibril *Aleyhi selam* gelip bu olayı Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'e haber verdi. Ona söz konusu gece yatağında yatmamasını emretti.

Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* gündüzün tam ortasında, hiç kimsenin görmeyeceğine kanaat getirdiği bir saatte Ebû Bekir *Radıyallahu anhu*'nın yanına gitti ve aralarında şu konuşmalar geçti:

- Rasûlullah: Yanındakiler çıksın.
- Ebû Bekir: Ey Allah'ın Rasûlü, onlar senin ailendir.
- Rasûlullah: Allah bana hicret etmem için izin verdi.
- Ebû Bekir: Ben de sana eşlik edecek miyim ya Rasûlullah?
- Rasûlullah: Evet.
- Ebû Bekir: O halde anam babam sana feda olsun, bu iki binekten birini al.
- Rasûlullah: Ücretle alırım.

Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* Ali *Radıyallahu anhu*'ya da, bu gece kendi yatağında yatmasını emretti.

Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'i öldürmek için antlaşan kişiler toplanıp kapı aralığından Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem*'i gözetliyorlar, pusu kurmuş yatmasını bekliyorlardı. Her biri onu öldürme çabası içinde idi. Aralarından hangisi Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'i öldürerek ve en bedbahtı olacaktı acaba?

Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* yerden bir avuç toprak alıp, bir yandan başlarının üzerine serpiyor, bir yandan da şu âyetleri okuyarak onların arasından geçerek çıkıyordu:

"Biz, onların önlerine bir set, arkalarına da bir set çekip gözlerini perdeledik. Artık görmezler."¹³⁵

"Hanı kâfirler seni tutuklamak veya öldürmek, ya da (Mekke'den) çıkarmak için tuzak kuruyorlardı. Onlar tuzak kuruyorlar, Allah da tuzak kuruyordu. Allah, tuzak kuranların en hayırlısıdır."¹³⁶

Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* bu şekilde Ebû Bekir *Radıyallahu anhu*'nın evine gitti. Geceleyin evin damındaki bir pencereden çıkıp gittiler. Adamın biri Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in evinin kapısındaki topluluğu görünce, onlara: "Ne bekliyorsunuz?" diye sordu. Onlar da: "Muhammed'i" dediler. O da dedi ki: "Aldınız ve kaybettiniz. Vallahi o sizin başınıza toprak serperek aranızdan geçti, gitti." Oradakiler: "Vallahi biz onu görmedik" deyip, başlarındaki toprağı elleriyle temizlediler.

Sabahladıklarında ise Ali *Radıyallahu anhu*, Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in yatağın-dan kalktı. Hemen ona: "Muhammed nerede" diye sordular. Ali *Radıyallahu anhu* ise: "Onunla ilgili bir bilgim yok" karşılığını verdi.

Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* ve Ebû Bekir *Radıyallahu anhu* doğruca Sevr mağarasına gittiler. Bir örümcek de mağaranın kapısına ağ ördü. Abdullah bin Uraykit el-Leysi çok iyi bir kılavuzdu. Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* ve Ebû Bekir *Radıyallahu anhu* onu ücret karşılığında tuttular. O henüz Müslüman değildi, fakat ona güveniyorlardı. Bineklerini ona teslim edip, uç gün sonra Sevr mağarasına gelmesi üzere sözleştiler.

Kureyş ise, yanlarına izciler de alarak sıkı bir şekilde onların peşine düşüp aradılar. Oyle ki, mağaranın kapısına kaçır gelip kapıda durdular. Ebû Bekir *Radıyallahu anhu*: "Ey Allah'ın Rasûlü! Onlardan birisi, ayaklarının bastığı yerden baksa bizi görür" dedi. Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem*'de: "Üçüncüsü Allah olan iki kişi hakkında ne düşünürsün? Üzülme Allah bizimle beraberdir" karşılığını verdi.

Her ikisi de müşriklerin konuşmalarını duyabiliyorlardı. Fakat Allah *Subhanehu ve Te-ale*, müşriklerin gözlerini onlara karşı kör edip, onları görmelerine engel oldu.

Amir bin Fuheyra, Ebû Bekir *Radıyallahu anhu*'nın koyunlarını otlatıyor ve Mekke'de Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* ve Ebû Bekir *Radıyallahu anhu* hakkında söylenenleri din-

¹³⁵ Yasin Suresi: 9.

¹³⁶ Enfal Suresi: 30.

leyip, geceleyin haberleri onlara ulaştırıyordu. Sabahları ise insanlarla beraber koyunları otlatmaya devam ediyordu.

Aişe *Radiyallahu anha* şöyle anlatıyor:

"Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem ve Ebû Bekir *Radiyallahu anhu* için gerekli hazırlıkları yapmaya başladık. Bir heybenin içine yaptığımız yiyecekleri koyduk. Esmâ *Radiyallahu anha* kemerinden bir parça keserek, onunla heybenin ağzını bağladı. Diğer parçasıyla su kabının ağzını bağladı. Bundan dolayı Esmâ'ya "Zu-Nitakeyn/İki Kemerli" diye lakap verildi."

Mağarada üç gün kaldıktan sonra Kureyş'in alevli aramaları yatışınca, Abdullah bin Uraykıt bineklerle birlikte yanlarına geldi. Bunun üzerine onlar da hemen yola çıktılar. Ebû Bekir *Radiyallahu anhu*, ayak izleri silinmesi için Amir bin Führeyra'ya koyunlarla onları belli bir yere kadar takip etmesini emretti.

Suraka Bin Mâlik'in Hikâyesi

Müşrikler Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem ile Ebû Bekir *Radiyallahu anhu*'yu bulmaktan ümitlerini kesince, onlardan birini veya ikisini getiren her kişiye ödül vereceklerini duyurdular. Bunun üzerine herkes onları aramaya başladı. Allah Subhanehu ve Teala istediğini yapmaya kadir olandır.

Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem ve Ebû Bekir *Radiyallahu anhu*, Mudlic kabilesinin Kudayt denilen mahallesinden geçince, mahallenin yüksek bir yerinde duran bir kişi onları gördü. Hemen yanındakilere: "Ben, az önce sahilden geçen bir karartı gördüm. Gördüklerim olsa olsa Muhammed ve arkadaşlarıdır" dedi.

Ödülü kazanmak isteyen Suraka bin Mâlik, hesapta olmayan birinin kendisini geçmesini istemiyordu. Bu nedenle haberi veren adama dedi ki: "Hayır, onlar falan falan kişilerdir. Bir ihtiyaçları için yola çıktılar." Ardından Suraka biraz daha oturduktan sonra kalkıp çadırına gitti. Cariyesine: "Benim için çadırın arkasından bir at çıkar, bu işin içinde bir iş var" dedi. Sonra mızrağını alıp sessiz adımlarla atının yanına kadar gidip atına bindi. Onlara yaklaşıncı Nebi Sallallahu aleyhi ve sellem'in Kur'an okuyuşunu duydu. Ebû Bekir *Radiyallahu anhu* sık sık dönüp bakıyordu. Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem ise hiç

bakmıyordu. Ebû Bekir *Radiyallahu anhu* dedi ki: "Ya Rasûlullah! Bu Suraka bin Mâlik'tir. Bize yetişmek üzere." Bunun üzerine Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* dua etti ve Suraka'nın atının ön ayakları yere battı.

Suraka dedi ki: "Başıma gelen bu durumun, ikinizin duasından kaynaklandığını biliyorum. Kurtulmam için Allah'a dua edin, ben de sizi arayanları geri çevireyim." Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* onun için dua edince atının ayakları kurtuldu ve Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'den kendisi için koruma içerikli bir emanname yazmasını istedi. Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in emri ile Ebû Bekir *Radiyallahu anhu* bir derinin üzerine onun için bir emanname yazdı. Bu yazı Mekke'nin fethine kadar onun yanındaydı. Fetih günü bu yazı ile geldi ve Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* de ona karşı vefalı davrandı.

Suraka, Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* ile Ebû Bekir *Radiyallahu anhu*'nın yanından döndüğünde, insanların onları aradığını gördü. Onlara: "Ben buraları didik didik aradım. Fakat bulamadım" diyerek, insanları onları aramaktan vazgeçirdi. Böylece Suraka, günün başında onların aleyhinde mücadele ederken, günün sonunda onlara bekçilik yaparak korumaya başladı.

Ummu Mabel'in Kıssası

Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* ile Ebû Bekir *Radiyallahu anhu*, Ummu Mabel el-Huzai'nin çadırına uğradılar. Ummu Mabel güçlü ve kuvvetli bir kadın olup, oradan geçenleri çadırının avlusunda yedirip içiriyordu. Ona, yanında satın alabilecekleri bir şey olup olmadığını sordular. Ummu Mabel dedi ki: "Vallahi eğer yanımda sizi ağırlayabileceğim bir şey olsaydı, bundan kaçınmazdım." O sene kıtlık olmuştu. Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* çadırın köşesinde doğurmamış bir koyun gördü. "Bu koyun da nedir?" diye sordu. Ummu Mabel: "Zayıflık onu diğer koyunlardan geri bıraktı" dedi. Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*: "Onun sütü var mı?" diye sordu. Ummu Mabel: "Onun sütü yoktur" dedi. Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*: "Onu sağmama izin verir misin?" dedi. Ummu Mabel: "Evet, anam babam sana feda olsun, eğer onda süt görürsen onu sağ" karşılığını verdi.

Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* koyunun memelerini elleri ile sıvazladı. Allah *Subhanehu ve Teala'*ın adını zikredip dua etti. Koyunun memeleri aniden sütle doldu. Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* bir kap istedi. Kab, yağlı süt ile doluncaya kadar koyunu sağdı. Ora-

dakilerin hepsi ondan içtiler. Nihayet hepsinin susuzluğu geçti. Sonra kendisi de içti. İkinci kez yine kabı doluncaya kadar sağdı. Onu da Ummu Mamed'e bırakıp yollarına devam ettiler.

Biraz sonra Ummu Mamed'in eşi, zayıftan bitkin halde olan keçileri otlatmaktan geldi. Sütü görünce: "Evde sağmal herhangi bir koyun yok. Şu da doğurmamış bir koyun! O halde bu süt nereden geldi?" diye sordu. Ummu Mamed: "Vallahi yanıma çok mübarek, şöyle şöyle kişiler uğradı" diyerek olanları anlattı. Eşi dedi ki: "Vallahi ben Kureyş'in aradığı adamı buldum. Onun özelliklerini bana anlat ey Ummu Mamed!" Ummu Mamed dedi ki: "Parlak yüzlü ve güzel yaratılışlı idi; zayıf ve ince de değildi. Gözlerinin siyahı ve beyazı birbirinden iyice ayrılmıştı. Gözü, kudretten sürmeli idi. Kaşlarının ucu ince, saçları koyu siyahtı. Boynunda uzunluk ve yükseklik, sakalında sıklık vardı. Sustuğu zaman kendisinde vakar ve ağırbaşlılık, konuştuğu zaman da güler yüzlülük ve tatlı sözlülük vardı. Sözleri, sanki dizilmiş birer inci gibi, ağzından tatlı tatlı akmakta idi. Sözü açık ve hak ile bâtil arasını ayırıcı olup, ne acızlık sayılacak derecede az, ne de boş ve gereksiz sayılacak derecede çoktu. Uzaktan bakıldığında insanların en heybetlisi idi. Yakından bakıldığında da tatlı ve hoş bir görünüşü vardı. Orta boylu idi; bakan kimse ne kısa, ne de uzun olduğunu hisse-derdi. Arkadaşlarının arasında en güzel görüneni ve nur yüzlü olanıydı. Sanki o bir fidan idi ki; iki fidan arasında bitmiş, parlaklığı ve yeşilliği onlara üstün gelmişti. Arkadaşları, ortalarına almış durumda hep onu dinlerler; bir emir verdiği zaman da hemen buyruğunu yerine getirmeye acele ederlerdi. Kendisi ekşi ve asık suratlı değil, gülekti. Kimseyi kınamaz ve azarlamazdı." Ebû Mamed dedi ki: "Vallahi bu Kureyş'in aradığı adamdır. Eğer bir yolunu bulabilirsem mutlaka onunla arkadaş olur, ona tâbi olurum."

Mekke'de yüksek bir ses duyuldu. Konuşan kişiyi görmüyorlardı, fakat sesin sahibi şöyle diyordu:

İnsanların rabbi olan Allah hayırla mükâfatlandırın,
Ummu Mamed'in çadırına misafir olan iki yoldaşı.
Onlar iyilikle konup sonra devam ettiler.
Muhammed'le arkadaş olup sabahlayan kurtuldu.

Ey Kusay nesli! Allah uzaklaştırdı onu sizden,
Buna sebepti Kureyş'in şerefli olmakla bağdaşmayan davranışı.
Kendisini şaşırttı bu güçsüz koyun kendisini sağandan dolayı,

Onun için hidayet başlangıcı sonrasında yardım kaynağı.

Sorun bacınıza koyununu ve doldurulan kabı,
Şüphesiz koyuna bile sorsanız şahitlik edecektir.
Doğurmamış, sütü olmayan koyunu sağ dedi, o da sağıverdi,
Samimiyetle sağıncı sütü kesik meme, doldu birden.

Nebisini kaybeden kavim hüsrana uğradı,
Asıl iflah olan, kendisine gelip barındıran kavim oldu.
Bir kavimden uzaklaştı ki, akılları yok oldu,
Bir kavme yaklaştı ki, nur ve bereketle doldu.

Dalaletten sonra Rableri hidayet verdi onunla,
Hakka tâbi olana, doğruya yönelene rehber oldu.
Bunlar indî Yesrib ehline,
Hidayet yolcuları ulaşınca, bütün mutluluklar onların oldu.

Etrafindakilerin görmediğini görüyor Nebi,
O Nebi ki, her durumda Allah'ın Kitabı'nı okur.
Gaybî ne dedi ise Nebisi her bir zaman,
Tasdik etti onu, ister sabah ister akşam.

İster Ebû Bekir, halkının mutluluğunu onun yakınlığıyla,
Allah kimi mutlu kılsa o mutlu olur.
Ka'boğullarına tebrikler, gençlerinden dolayı,
Muminlere göz kulak olmalarından ötürü.

Esmâ binti Ebû Bekir *Radıyallahu anha* dedi ki: "Biz, üç gün bekledik. Fakat Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in nereye doğru gittiğini bilmiyorduk. Nihayet Mekke'nin alt taraflarında cınlerden bir adam, Arapların beyitlerini söyleyerek bilgi veriyordu. İnsanlar onu aradılar, fakat onu göremediler. Sadece sesini işitiyorlardı. Daha sonra Mekke'nin en üst tarafına çıktı. Böylece Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in hangi yöne doğru gittiğini anladık."

Esmâ *Radıyallahu anha* şöyle der: "Ebû Bekir giderken bütün malını da yanında götürdü. Dedem Ebû Kuhafe, gözleri görmeyen bir adamdı. Yanımıza geldiğinde: "Gördüğüm kadarıyla Ebû Bekir mallarını da yanında götürerek, sizi zor durumda

bırakmış" dedi. Ben de: Hayır vallahi, bize de bir şeyler bıraktı, dedim. Biraz çakıl taşı alıp evin penceresine koydum. Sonra ona: Elini koy, bak bu bize bıraktığı maldır, dedim. O da onlara dokununca: "Fena değil, eğer size bunu bırakmışsa iyi yapmış" dedi."

Esmâ Radıyallahü anha: "Vallahi babam bize bir şey bırakmadı! Fakat ben, yaşlı dedemin sakinleşmesi için böyle yaptım" dedi.

RASÛLULLAH *Sallallahu aleyhi ve sellem* 'İN MEDİNE'YE GİRİŞİ

Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* 'in Mekke'den çıkış haberi Ensar'a ulaştıktan sonra her gün Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* 'in yolunu gözlüyorlardı. Öğle sıcağı başlayıp, güneş iyice kızınca evlerine çekiliyorlardı. Nübüvvetin on üçüncü yılı Rebiulevel ayının on ikisi Pazartesi günü de, her zamanki adetleri gibi Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* 'in yolunu gözlemek için çıktılar. Güneş iyice kızdığında da döndüler. Yahudilerden bir adam da Medine'nin yüksek evlerinden birinin üzerine çıktı. Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* ve arkadaşlarını beyazlar içerisinde, serap görmesini engeller bir halde gördü ve avazının çıktığı kadar bağırdı: "Ey Beni Kayle! İşte yolunu gözlemek ile meşgul olduğunuz arkadaşınız geliyor!" Bunun üzerine Ensar heyecanla silahlarını kuşanıp Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* 'i karşılamak için yola çıktılar.

Amr bin Avf kabilesinin mutluluk çığlıkları ve tekbir sesleri duyuluyordu. Müslümanlar da Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* 'in gelişi ile sevinç tekbirleri getiriyordu. Hemen onu karşılamak için yola çıktılar. Onu, nübüvvet selamı ile selamlayarak karşıladılar, döne döne etrafını kuşattılar.

Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* Medine'ye gelince, sağ tarafa yönelip Amr bin Avf kabilesinin bulunduğu Kuba'ya varana kadar yol aldı. Orada Külsüm bin Hidm'e yahut Said bin Heyseme'ye misafir oldu. Amr bin Avf kabilesinin yanında tam on dört gün ikamet etti. Orada nübüvvetten sonra kurulan ilk mescid olan Kuba Mescidi'ni kurdu.

Cuma günü yola çıktı. Beni Salim bin Avf kabilesine vardığında Cuma vakti girdi. Onlara vadinin ortasındaki mescitte Cuma namazı kıldırıp yola devam etti. Oradaki Müslümanlar Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* 'in bineğinin yularından tutup: "Haydi; silah, güç, kuvvet ve korumanın bulunduğu yere buyurun" dediler. Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* de: "Onu saliverin, onun nerede duracağı kendisine emredilmiştir" buyuruyordu. Deve serbest bir şekilde yoluna devam ediyordu. Devenin,

önünden geçtiğini gören her ev sahibi Ensar, Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in kendi evine misafir olması için elinden geleni yapıyordu. Onların bu halini gören Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem: "Onu bırakın. O emrolunmuştur" (Bir emir doğrultusunda hareket ediyor) diyordu. Deve mescidin bugünkü yerine varana kadar yoluna devam etti ve orada çöktü. Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem deveden inmemişti. Deve yeniden kalktı, biraz daha yürüdü sonra dönüp tekrar aynı yerine çöktü ve bir daha ayağa kalkmadı. Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem burada devesinden indi. Burası, Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in dayıları olan Beni Neccar¹³⁷ kabilesinin bulunduğu yeri.

Bu, (devenin orada çökmesi) Allah Subhanehu ve Teala'nın iradesi ile gerçekleşmiş bir şeydi. Allah Subhanehu ve Teala Rasûlü'nün, dayılarına misafir olmasını dileyerek onlara ıkramda bulunmuştu. İnsanlar Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'i misafir etmek için onunla konuşmaya başladılar. Ebû Eyyub Halid bin Zeyd Radıyallahu anhu da, hemen Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in yükü ve eşyasını evine götürdü. Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem de diyordu ki: "Kişi eşyası ile beraberdir." Es'ad bin Zürene de, Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in devesinin yularından yakaladı ve götürdü.

Kays bin Sarme'nin dediği gibi olmuştu -İbni Abbas, bunu ezberlemek için ona uğradı:-

Kureyş'te on üç sene misafir oldu,
Karşılaştığı kulak veren herkese anlatıp durdu,
Hac mevsiminde davetini insanlara sundu,
Artık onu koruyup kollayan ve davetine ihtiyaç duyan yoktu.

Bize gelince akıllar onunla duruldu,
Kendisine yapılan iyilikten dolayı mutlu ve razı oldu,
Azgın insanlardan da çekinmiyordu.

Malımızın en kıymetlisini ona severek verdik,
Savaş ve zorluk anında da canımızla ona hizmet ettik,
Sevgili bizimle saf tutuyorsa eğer,
Düşman olan tüm insanlığa düşman oluruz biz.

Biliyoruz ki Allah'tan başka Rab yoktur,

¹³⁷ Onlar Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in dedesi Abdulmuttalib'in dayılarıdır.

Allah'ın kitabı da bir hidayet kaynağı olmuştur.

Hasan bin Sabit *Radıyallahu anhu*'nun da dediği gibi:

Benim kavmim nebisini koruyup kollar,
Yeryüzü inkâr ederken onlar doğrular,
Ancak bazı kavimler de,
Sâihlere katılıp Ensar ile Ensar olmuşlar.

Allah'ın pay ettiği ile müjdelenenlerdir,
Seçilmiş şerefli ve soylu Nebi kendilerine geldiğinde şöyle diyenlerdir:
Ne güzel Nebisin, ne güzel pay ve ne güzel komşu.

Onu öyle bir eve misafir ettiler ki korkmaz;
Onlara komşu olan, ev dediğin işte o evdir.
Mallarını, kendilerine muhacir olarak geldikleri vakit,
Onlarla paylaşanlardır. İnkârcılara düşen pay ise yanmaktır.

Yine şöyle demiştir:

Nebi Muhammed'i koruyup kucak açtık,
Başkaları kendilerine tahsis edilen Nebiye sırt çevirip onu istemezken.

İbni Abbas *Radıyallahu anhu* dedi ki: Nebi *Sallallahu aleyhi ve sellem* Mekke'de iken hicret ile emrolundu ve şu âyeti kerime indi:

"De ki: Rabbim! (Gireceğim yere) doğruluk ve esenlik içinde girmemi sağla. (Çıkacağım yerden de) beni doğruluk ve esenlik içinde çıkar. Katından bana yardımcı bir kuvvet ver."¹³⁸

Nebi *Sallallahu aleyhi ve sellem* zaten Allah *Subhanehu ve Teala*'nın desteği olmadan buna güç yetiremeyeceğini biliyordu. Bundan dolayı Allah *Subhanehu ve Teala*'dan yardım ve destek istedi. Allah *Subhanehu ve Teala* da ona bu isteğini verdi.

Bera der ki: "Bize ilk gelenler Mus'ab bin Umeyr ve İbni Ummu Mektum *Radıyallahu anhu* idi. İnsanlara Kur'an okumayı öğretiyorlardı. Sonra Ammar bin Yasir, Bilal ve

¹³⁸ İsra Suresi: 80.

Sa'id Radıyallahu anhu geldi. Sonra da yirmi kişilik binekli bir grup ile Omer bin Hattab Radıyallahu anhu geldi. Daha sonra da Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem geldi. Ben insanları, Onun gelişinden daha fazla mutlu eden bir şey görmedim. Öyle ki kadınlar, çocuklar ve cariyeler (sevinçle): "Rasûlullah geldi, Rasûlullah geldi" diyorlardı.

Enes Radıyallahu anhu der ki: "Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'i Medine'ye girerken gördüm. Onun Medine'ye, yanımıza geldiği günden daha aydınlık ve daha güzel bir gün görmedim. Onun Sallallahu aleyhi ve sellem vefat ettiği günü de gördüm. O günden daha kötü ve karanlık bir gün görmedim."

Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem, mescid ve odası inşa edilene kadar Ebû Eyyub Radıyallahu anhu'nun evinde ikamet etti. Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem Ebû Eyyub Radıyallahu anhu'nun evinde kalırken, Zeyd bin Harise ve Ebû Rafi'ye iki deve ve beş yüz dirhem vererek onları Mekke'ye gönderdi. Onlar da kızları Fatma, Ummu Külsüm, eşi Sevde binti Zem'a, Usame bin Zeyd ve Ummu Eymen'i alıp getirdiler. Ancak kızı Zeyneb'i, eşi Ebû'l As bin Rebi' bırakmadı. Abdullah bin Ebû Bekir aralarında Aişe Radıyallahu anha da olmak üzere, Ebû Bekir Radıyallahu anhu'nun ev ahalisi ile birlikte (Mekke'den) hicret etti.

Mescidin İnşası

Zühri der ki: Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in devesi, mescidin şu anki yerinde çoktu. Devenin çoktuğu yer ise Es'ad bin Zürene'nin koruması altında olan, Ensar'dan Sehi ve Suheyl adında iki yetim çocuğa aitti. Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem devenin çoktuğu yeri mescid edinmek için bu iki çocuktan satın almak istedi. Çocuklar dedi ki: "Hayır ya Rasûlullah! Biz onu sana hibe ediyoruz." Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem bunu kabul etmeyerek on dinar karşılığında satın aldı.

Sahih'de şöyle geçer: Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem dedi ki: "Ey Neccaroğulları! Araziniz için bana bir fiyat söyleyin." Dediler ki: "Hayır, vallahi biz onun ücretini istemiyoruz. Karşılığını Allah'tan bekliyoruz." Arazinin içerisinde hurmalık, garkad ağacı ve muşriklere ait kabirler vardı. Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem kabirlerin açılmasını ve ağaçların kesilmesini emretti. Kiblenin yerini tarif etti. Kibleden geriye doğru yuz zira' yanlara doğru aynı yahut ona yakın bir ölçüde yaptı. Temeli de üç zira'a yakındı. Mescidi kerpiçten inşa ettiler. Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem de onlarla beraber inşa ediyor, kerpiç ve taşları kendisi de taşıyordu ve şöyle diyordu:

Rabbimiz! Gerçek hayat ahiret hayatı,
Bağışla Muhacir ve Ensar'ı.

Şöyle de diyordu:

Bu hamallık, Hayber kalesinin hamallığı gibi değildir,
Bu iş, rabbimiz katında daha hayırlı ve daha temizdir.

Bu şekilde bir yandan da şiirler okuyorlardı. Onlardan biri şöyle diyordu:

Eğer Rasûl çalışırken oturursak biz,
Sapkınca bir iş yapmış oluruz biz.

Mescidin kiblesi Beyt'ul-Makdis'e doğru yapıldı. Mescide, arka kapı, rahmet kapısı denilen kapı ve Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in girdiği kapı olmak üzere üç kapı yapıldı. Direkleri ağaç gövdesinden, tavanı da dallardan yapıldı. Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'e: "Çatı yapmayacak mısın?" diye sorduklarında: "Musa'nın gölgeliği gibi bir gölgelik (olacak)" diyordu. Hanımlarının evlerini mescidin iki kenarına doğru yaptı. Odaların duvarları kerpiçten, çatısı ise ağaç gövdeleri ve dallardan yapıldı.

Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in Aişe *Radıyallahu anha* İle Evlenmesi

Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* mescidin inşasını tamamlayınca, Aişe *Radıyallahu anha* ile mescidin doğu tarafında, onun için inşa ettiği odada evlendi. Odanın yapımı Hicret'in ilk yılının Şevval ayına denk geliyordu. Bazı insanlar Şevval ayında bina yapmaktan hoşlanmıyorlardı. Bunun sebebi, cahiliyede iken bu ayda yakalanmış oldukları taun hastalığı idi. Aişe *Radıyallahu anha* da, Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in hanımlarının kendi odalarına Şevval ayında yerleşmek suretiyle onlara muhalefet etmesini istiyordu. Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* bir ev de, Sevde *Radıyallahu anha* için inşa etti.

Ensar ve Muhacir Arasındaki Kardeşlik

Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* Muhacir ve Ensar'ı birbirine kardeş yaptı. Onlar doksan kişi idiler. Yarıları Muhacirlerden diğer yarısı da Ensar'dandı. Onların arasında

birbirlerine iyilik ve ihsanda bulunmak ve akraba olmadığı halde mirasçı olmak üzere bir kardeşlik bağı kuruldu. Bu, Bedir Savaşı'na kadar böyle devam etti. Daha sonra "Allah'ın kitabınca, kan akrabaları birbirlerine (varis olmaya) daha lâyıktırlar."¹³⁹ âyetinin nazil olması üzere, mirasçılık sadece akrabalara hasredildi.

Denilmiştir ki: Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem ikinci bir kardeşlik olmak üzere Muhacirleri de kendi aralarında kardeş kılmıştır. Ali Radıyallahu anhu da kendisine kardeş edinerek bunu teyit etmiştir.

Sahih'de Aişe Radıyallahu anha'nın şöyle dediği nakledilir:

Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem geldiği zaman Medine'de veba salgını vardı. Ebû Bekir Radıyallahu anhu hastalandı. Ateşi yükseldiği zaman diyordu ki:

Kişi evinde ailesiyle sabahlasa da,
Ölüm kendisine ayakkabı bağcığından daha yakındır aslında.

Bilal Radıyallahu anhu da, ateşi düştüğü zaman sesini yükselterek şöyle diyordu:

Güzel olmaz mıydı geceleseydim,
Etrafımda bolca izhir olan bir vadide (Mekke'de).
Bugün Micene'nin suyundan içseydim,
Şema' ve Tafil dağlarını görseydim.

Allah'im! Bizi yurdumuzdan çıkarıp, vebalı bölgeye sürdükleri gibi Utbe bin Rabia, Umeyye bin Halef ve Şeybe bin Rabia'ya lanet et.

Aişe Radıyallahu anha bunu Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'e haber verdiğinde, şöyle dedi: "Allah'im! Medine'yi bize Mekke gibi yahut daha sevgili kıl. Allah'im! Medine'yi bizim için sağlıklı kıl. Sa' ve muddunu da bizim için bereketli kıl. Onda ki humma salgını Cuhfe'ye taşı."

Aişe Radıyallahu anha dedi ki: "Cuhfe'de doğan çocuklar ergenliğe erişmeden hummaya yakalanırdı."

HİCRET'İN BİRİNCİ YILI OLAYLARI

Birinci yılda mukimler için namazlara iki rekât daha eklenerek dört rekât oldu.

Suffa ehli mescide yerleşti. Mescitte ailesi ve malı olmayan fakir muhacirlerin kaldığı başak bir yer daha vardı. Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* akşam vakti onları ashabı arasında pay eder, kendisi de akşam yemeğini onlardan bir grupla beraber yedi. Allah *Subhanehu ve Teala* bolluk ve zenginlik verinceye kadar bu böyle devam etti.

Bahsi geçtiği üzere nübüvvetin on dördüncü yılı olan bu yıl, Hicret'in de birinci yılıydı. Bu yıl tarihe kaydedilmiş olup, aynı zamanda tarihî bir başlangıç oldu.

İnsanların Gözdeleleri Vefat Etti

Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* mescidin inşaatını bitirmeden önce, Müslümanların onde gelenlerinden olan Es'ad bin Zurare *Radıyallahu anhu* vefat etti. Bera bin Ma'rur ise Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* Medine'ye gelmeden önce Safer ayında vefat etmişti. Kendisi Ensar'dan ölen ilk nakip ve liderlerindendir.

Aynı yıl Demrâ bin Cündeb de vefat etti. Kendisi Mekke'de iken hastalanmış ve çocuklarına, beni Mekke'den çıkarın demişti. Oğulları da babalarını Mekke'den çıkardılar. O, bu şekilde hicret etmek istiyordu. Adat Beni İkar (Ten'im) denen yere ulaştığında vefat etti. Bunun üzerine şu âyeti kerime nazıl oldu:

"Kim Allah yolunda hicret ederse, yeryüzünde gidecek çok yer de bulur, genişlik de. Kim Allah'a ve Peygamberine hicret etmek amacıyla evinden çıkar

da sonra kendisine ölüm yetişirse, şüphesiz onun mükâfatı Allah'a düşer. Allah, çok bağışlayıcıdır, çok merhamet edicidir."¹⁴⁰

Yine Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in kendisine misafir olduğu Kulsum bin Hıdm de vefat etti.

Söz konusu yıl içerisinde Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* ile Medineli Yahudiler arasında yazılı bir antlaşma yapıldı.

Abdullah bin Selam'ın Müslüman Oluşu

Yahudilerin önde gelen bir din adamı olan Abdullah bin Selam da, İslâm'a girmekte aceleci davranarak Müslüman oldu. Ancak Yahudilerin geneli İslâm'a girmeyi kabul etmeyip küfürde ısrarcı oldular. Bu Yahudiler: Beni Kaynuka, Beni Nadir ve Beni Kureyza olmak üzere üç kabile idiler. Her üçü de Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* ile yaptıkları antlaşmayı bozdu.

Bunun üzerine Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* onlarla savaştı. Beni Kaynuka ve Beni Nadir'i sürgün etti. Beni Kureyzalıları ise öldürdü. Beni Nadir hakkında Haşr Suresi, Beni Kureyza hakkında ise Ahzab Suresi indirildi.

HİCRET'İN İKİNCİ YILI OLAYLARI

Hicret'in ikinci yılında Abdullah bin Zeyd bin Abdurrahbihi, rüyasında ezanı gördü. Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem de ona gördüklerini Bilal Radıyallahu anhu'ya aktarmasını emretti.

Ramazan orucu farz oldu. Aşure orucu ise nesh edilip, müstehap olarak kaldı.

Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem kızı Fatma Radıyallahu anha'yı, Ali Radıyallahu anhu ile evlendirdi.

Allah Subhanehu ve Teala, kibleyi Beyt'ul-Makdis'den Kâbe'ye çevirdi.

Kiblenin Değişmesi

Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem Medine'ye geldiğinde, on altı ay boyunca Yahudilerin de kiblesi olan Beyt'ul-Makdis'e yöneldi. Ancak Allah Subhanehu ve Teala'nın kibleyi değiştirip, kendisini Kâbe'ye çevirmesini istiyordu. Bu isteğini Cibril Aleyhisselam'a söyledi. Cibril Aleyhisselam: "Ben yalnızca bir kulum, Rabbine dua et ve Ondan iste" dedi. Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem de, Allah Subhanehu ve Teala aşağıdaki âyeti indirene kadar, bu arzusundan dolayı yüzünü semaya çevirip duruyordu.

"(Ey Muhammed!) Biz senin çok defa yüzünü göğe doğru çevirip durduğunu (vahiy beklediğini) görüyoruz. Elbette seni, hoşnut olacağın kibleye çevireceğiz. (Bundan böyle) Yüzünü Mescid-i Haram yönüne çevir. (Ey Müslümanlar!) Siz de nerede olursanız olun, (namazda) yüzünüzü hep onun yönüne çevir."

rin. Şüphesiz kendilerine kitap verilenler, bunun Rablerinden (gelen) bir gerçek olduğunu elbette bilirler. Allah, onların yaptıklarından habersiz değildir."¹⁴¹

Bunda Müslüman kâfir bütün insanlar için hem büyük bir hikmet, hem de bir imtihan vardır.

Müslümanlar dediler ki: "İman ettik, hepsi Rabbimizin katındandır." Böyle diyenler Allah *Subhanehu ve Teala*'nın kendilerine hidayet verdiği kimselerdir. Bundan dolayı bu, onlara ağır gelmemiştir. (Müşriklere gelince, bizim kiblemize döndüğü gibi yakında bizim dinimize de döner, dediler.)¹⁴² Yahudilerse dediler ki: "Onları yöneldikleri kiblelerinden döndüren şey nedir?"¹⁴³

Münafıklar da diyorlardı ki: Eğer ilk kible hak ise onu terk etmiştir, yok eğer hak olan ikincisi ise daha önce bâtil üzereymiş.

Bu, Müslümanlar için büyük bir fitne haline gelmeden önce Allah *Subhanehu ve Teala* onları, nesh emrine hazırlamış ve kendisinin buna muktedir olduğunu ve neshettiği şeyin yerine ondan da hayırlısını yahut mislini getirdiğini öğretmişti. Ardından Rasûlü'ne karşı inatçı bir tutum sergileyip, peşinen tâbi olmayanları azarlardı.

Sonra da Yahudi ve Hristiyanların ihtilaflarını, birbiri hakkında hiçbir şey üzere olmadıklarına dair şahitlik etmelerini ve "Allah çocuk edildi"¹⁴⁴ diyerek işledikleri şirki zikretmiştir.

Sonra da doğunun da, batının da Allah *Subhanehu ve Teala*'ya ait olduğunu ve kulları, yüzlerini nereye dönseler Allah'ın yüzünün orada olduğunu haber vermiştir.

Rasûlü'ne de, ehli kitabın kiblesine yönelmedikçe (onlara tâbi olmadıkça) ondan razı olmayacaklarını haber vermiştir.

¹⁴¹ Bakara Suresi: 144. Bu münasebetle Bakara Suresi'nden 144-155 âyetleri indi.

¹⁴² Parantez içerisinde olan kısım basılmamış olup, iki el yazmasında geçmektedir.

¹⁴³ Bakara Suresi: 142.

¹⁴⁴ Budist, Brahmanist, Eski Mısırlıların ve onların dışında kalan bütün müşriklerin şirki şu esasa dayanıyordu: "Allah çocuk edildi." Ancak onlar bu insanların doğurmasına benziyor diye bir iddiada bulunamıyorlardı. Tersine şöyle diyorlardı: "İnsanoğlundan olan mabudlar, mukaddes zatlar ve veliler, Allah'tan taşıp yeryüzüne yansıyan ilk nurdur. Bu zatlar Allah'ın tüm özellik ve sıfatlarını kendilerinde bulundurmaktadırlar." Bu, dili ile açıkça söylemese de, her müşriğin sahip olduğu akidedir. En'am ve diğer Mekki Sureleri okuyunca bunu anlarsın.

Sonra da İbrahim Halil *Aleyhüs selam*'ın oğlu İsmail *Aleyhüs selam*'dan yardım alarak beyti inşa edişini, İbrahim *Aleyhüs selam*'ı insanlar için bir imam kılışını ve onun dininden ancak aklını yitirmiş kimselerin yüz çevireceğini hatırlatmıştır.

Daha sonra kullarına onu örnek almalarını ve Rasûlü Muhammed *Sallallahu aleyhi ve sellem*'e indirdiğine, kendilerine indirilene ve diğer nebilere indirilene iman etmelerini emretmiştir.

Dilediğini sırat-ı müstakime ileten Allah *Subhanehu ve Teala*, onları kiblelerin en hayırlısı olan bu kibleye yöneltendir. Onlar da ümmetlerin en hayırlısıdır. Yine onlar için Rasûllerin, kitapların en faziletlisini seçmiştir.

Allah *Subhanehu ve Teala* bunu yaparak, insanların, Peygamberleri karşında bir delile sahip olmamalarını amaçladığını haber vermiştir. Ancak zalim kimseler bu gibi zayıf ve bâtil delilleri onların aleyhlerinde kullanırlar. Ancak buna rağmen Peygamberlerin, bu kimseleri muhatap almaları da gerekmez. Allah *Subhanehu ve Teala* bunu yaparak, onların üzerindeki nimetini tamamlamayı ve onları doğru yola iletmeyi amaçladığını bildirmiştir.

Sonra da onlara olan nimetini zikretmiştir ki, onlara Rasûllerin sonuncusunu göndermiş, kitap indirilmiş, kendisini zikredip Ona şükretmelerini emretmiş; kendisini zikredene zikrinin, şükredene de şükrunün karşılığını vereceğini bildirerek, onları buna teşvik etmiştir. Ve onlara, nimetinin tamamlanması için olmazsa olmaz olan: "Sabır ve namaz ile yardım dilemeyi" emretmiştir. Kendisinin de sabredenler ile beraber olduğunu bildirmiştir.

***

Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* Medine'ye yerleşince, Allah *Subhanehu ve Teala* onu, kendi yardımı ve müminlerle destekledi. Düşmanlıktan sonra kalplerini birbirine ısındırdı. Allah *Subhanehu ve Teala*'nın taraftarları onu, kırmızısıyla, siyahıyla herkesten kordular. Diğer taraftan Araplar ve Yahudiler düşmanlık ve savaşmak üzere paçalarını sıvayıp, yekvücut olarak ona saldırıyorlardı. İlk zamanlarda Allah *Subhanehu ve Teala* Rasûlü'ne ve müminlere savaşmamayı, affetmeyi ve bağışlamayı emretti. Güçlenip bir kuvvet haline gelinceye kadar böyle devam etti. Müminler güç sahibi olunca, Allah *Subhanehu ve Teala* savaşabileceklerine dair izin verdi. Fakat bunu farz kılmadı. Bu emrini şu âyet ile beyan etti:

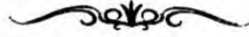
"Kendilerine savaş açılan Müslümanlara, zulme uğramaları sebebiyle cihad için izin verildi. Şüphesiz ki Allah'ın onlara yardım etmeye gücü yeter."¹⁴⁵

Bu, savaş konusunda ilk inen âyettir. Sonra kendileri ile savaşanlara karşı savaşmalarını farz kıldı. Allah *Azze ve celle* şöyle buyurdu:

"Sizinle savaşanlara karşı Allah yolunda siz de savaşın. Ancak aşırı gitmeyin. Çünkü Allah, aşırı gidenleri sevmez."¹⁴⁶

Daha sonra nihai emir olarak bütün müşriklerle savaşmaları farz kılındı. Allah *Subhanehu ve Teala* şöyle buyurdu:

"Allah'a ortak koşanlar sizinle nasıl topyekûn savaşıyorlarsa, siz de onlarla topyekûn savaşın."¹⁴⁷

¹⁴⁵ Hac Suresi: 39.

¹⁴⁶ Bakara Suresi: 190.

¹⁴⁷ Tevbe Suresi: 36.

ALLAH RASÛLÛ *Sallallahu aleyhi ve sellem* 'İN BAZI HUSUSİYETLERİ

Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* savaşlarda kaçmamak üzere ashabından biat alırdı. Bazen ölüm üzerine, bazen İslâm üzerine biatleşirdi. Fetihten önce hicret etmek üzere biatleşmişti. Yine O *Sallallahu aleyhi ve sellem* tevhid, Allah ve Rasûlü'ne bağlı kalmak üzere de biat alırdı.

Bazı sahabilerden ise, insanlardan hiçbir şey istememek üzere biat aldı. Onlar, ellerinden düşen kamçılarını yerden almak için bineklerinden iner kendileri alırlardı. Bunlardan hiçbirini, kamçılarını kendisine uzatması için bir başkasından istemezdi.

Düşmandan haberdar olmak için haberciler gönderir, öncü birlikler yollar, bekçi ve muhafızlar görevlendirirdi ki, düşman hakkında hiçbir şeyden habersiz kalmasın. Düşmanla karşılaştığında ise Allah *Subhanehu ve Teala*'ya dua eder, Ondan yardım isterdi. O ve ashabı, Allah *Subhanehu ve Teala*'yı zikretmeyi çoğaltır ve saygıyla yalvarırlardı.

Cihatta ashabı ile çokça istişare ederdi.

Arkalarından takip edip zayıflara destek olur, geride kalmışları terkisine alırdı.

Cazveye çıkmak istediğinde düşmanı yanıltmak için asıl hedefini gizlerdi.

Ordusunu düzene sokar, her bir tarafına yetenekli kişileri görevlendirirdi.

Sahabesine mübareze ettirir, savaşa tam teçhizatlı çıkardı. Bazen de iki zırh giyerdi, Bedir'de olduğu gibi.

Onun bir sancağı vardı. Bir kavmin üzerine yürüdüğünde, onların toprağında uç gun karargâh kurardı, daha sonra oradan ayrılırdı.

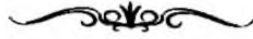
Bir yere baskın yapmak istediğinde; oraya yaklaşıp, namaz vaktini bekler, ezan sesini beklerdi. Eğer ezan sesi gelirse baskın yapmazdı, ezan sesi duyulmadığında ise baskın yapardı.

Perşembe günü sabah erken çıkmayı severdi.

Müslümanlara şiddetli bir şekilde saldırıldığında, sahabeler onunla kendilerini korurlardı. Onlardan, düşmana en yakını o olurdu.

Savaşta kendini beğenmişliği (kabadayılığı) severdi. Kadın ve çocukların öldürülmesini yasaklardı.

Kur'an ile düşman topraklarına gitmeyi yasaklardı.

ALLAH RASÛLÜ *Sallallahu aleyhi ve sellem*'İN DÜZENLEDİĞİ İLK BİRLİK

Musa bin Ukbe'nin dediğine göre, Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in düzenlediği ilk birlik, Hicret'in birinci yılı Ramazan ayında, Hamza bin Abdulmuttalib *Radıyallahu anhu*'nın komutasında, Kureyş'in Şam'dan dönmekte olan kervanına yönelik hazırladığı birliktir. Bu birlik, özellikle Muhacirlerden oluşan otuz kişilik bir müfreze idi. Ebû Cehil'in yönetimindeki kervan ise üç yüz kişiden oluşuyordu. Müslümanlar, İs nahiye-sindeki deniz sahiline inince, kervanla karşılaştılar. İki taraf savaş için saf tuttu. Mecdi bin Amir el-Cüheni barış elçisi olarak iki taraf arasına girdi. Onun engellemesi ile savaş gerçekleşmedi.

Ubeyde bin Haris Seriyyesi

Aynı sene Şevval ayında, yine Kureyş kervanını hedef alan ve onlara gözdağı verme amacı ile bir seriyye düzenlendi. Bu seriyye Ubeyde bin Haris bin Abdulmuttalib bin Abdulmenaf komutasında, özellikle Muhacirlerden oluşan altmış kişilik bir birlikti. Batnî Rabiğ'den geçecek olan Ebû Sufyan yönetimindeki kervana doğru harekete geçtiler. Ebû Sufyan ile Rabiğ'de karşılaştılar. Karşılıklı ok atışları yapıldı. Ama kılıçların kullanıldığı sıcak bir savaş gerçekleşmeden birbirlerinden ayrıldılar. Bu seriyye, bir güç yoklaması faaliyeti idi. Allah *Subhanehu ve Teala'*'nın yolunda ilk oku atan, Sa'd bin Ebi Vakkas *Radıyallahu anhu* oldu.

İbni İshak, bu seriyyeden sonra Hamza *Radıyallahu anhu*'nın seriyyesini nakleder.

Sa'd bin Ebi Vakkas Seriyyesi

Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem Sa'd bin Ebi Vakkas Radıyallahu anhu'yu, yirmi kişilik bir birliğin başında yine Hicret'in birinci senesi, Zilkade ayında, Hicaz topraklarından olan Harrara bölgesine yolladı. Bu birliğin hedefi Kureyş kervanıydı. Ayrıca ona, Harrar'ın ilerisine geçmeme emrini verdi. Bu birlik yaya olarak çıkmış, geceleri yol alıyor, gündüzleri de gizleniyordu. Bu şekilde Harrar'a vardılar ve kervanın bir gün önce oradan geçtiğini öğrendiler.

El-Ebva Gazvesi

Bu yıl Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem Ebva Gazvesi'ne çıktı. Kendisinin çıktığı ilk gazve bu idi. Bu gazve de, özellikle muhacirlerden oluşuyordu. Hedef, Kureyş kervanı idi. Herhangi bir olumsuzlukla karşılaşmadı.

Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem bu gazvede, Beni Demra ile saldırmazlık ve karşı tarafın aleyhine kimseye yardım etmemek üzere antlaşma yaptı.

Bevat Gazvesi

Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem Rebiulevvel ayında, Bevat'a -Cüheyne'deki bir dağ- bir sefer düzenledi. Hedef Kureyş kervanıydı. Kervanda Umeyye bin Halef ve Mekkeli yüz müşrik vardı. Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem Bevat'a kadar gitti ve geri döndü. Herhangi bir olumsuzlukla karşılaşmadı.

Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem'in Kurz bin Cabir'i Yakalamak İçin Çıkışı

Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem, bundan sonra Kurz bin Cabir el Fihri'yi yakalamak için gazveye çıktı. Kurz, Medine'nin kenar mahallesine saldırmış ve meradan

bazı malları gasp edip kaçırmıştı. Bedir'de Safvan denen yere kadar onun izini takip ettiler, ancak Kurz yakalanmadı.

Uşeyre Gazvesi

Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem Şam'a gitmekte olan Kureyş kervanı için, Cemâzi-yelâhîr ayında yüz elli kişilik Muhacir kuvveti ile gazveye çıktı. Sıra ile bindikleri otuz develeri vardı. Yenbu bölgesinde Zu'l-Uşeyra'ya varınca, kervanın günler önce geçip gittiğini öğrendi. Söz konusu kervan, Şam'dan dönerken, Bedir'de önünü kesmek için çıktıkları kervandı. Bu gazvede Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem, Beni Mudlic ve müttetikleri ile saldırmazlık antlaşması yaptı.

Abdullah bin Cahş Seriiyesi

Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem Abdullah bin Cahş Radıyallahu anhu'yu Nahle'ye, Recep ayında, on iki kişilik bir birliğin başında gönderdi. Her iki kişiye düşen bir deve vardı. Bu şekilde Nahle'ye ulaşılar. Bu arada Kureyş'in bir kervanını gözlüyorlardı.

Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem Abdullah bin Cahş Radıyallahu anhu'ya bir mektup vermişti. Bu mektubu iki gün yol aldıktan sonra açmasını emretmişti. Mektubu açınca "Taif ile Mekke arasında bulunan Nahle'ye kadar in, orada Kureyş'i gözetle, bizim için onların durumunu öğren" yazdığını gördü. Arkadaşlarına mektupta yazılanları haber verdi. Onları kendisi ile gelmeleri konusunda zorlamayacağını söyledi. Arkadaşları da: "Dinler ve itaat ederiz" dediler.

Yolda seyir halindeyken Sa'd bin Ebi Vakkas Radıyallahu anhu ile Utbe bin Gazvan Radıyallahu anhu'nun devesi kayboldu. Bunlar, develerini aradıklarından dolayı geride kaldılar. Birlik, Nahle'ye inene kadar bu böyle devam etti.

Amr bin Hadrami'nin Öldürülmesi

Yanlarından Kureyş'in bir kervanı geçti. Kuru üzüm ve ticaret malı taşıyordu. Bu kervanda Amr bin Hadrami de vardı. Onu öldürdüler. Daha sonra da Osman, Nevfel bin Abdullah bin Muğire ve Beni Muğire'nin mevlası Hakem bin Kiysan'ı esir aldılar.

Müslümanlar dediler ki: "Biz Receb'in son günündeyiz. Eğer onlarla savaşırsak, haram ayı ihlal etmiş oluruz. Yok, eğer onları bu gece bırakırsak, haram bölgesine girmiş olacaklar." Bu istişare sonucunda onlarla vuruşma üzerine hemfikir oldular. Müslümanlardan biri Amr bin Hadrami'ye ok atıp onu öldürdü. Osman ve Hakem de esir aldılar. Nevfel ellerinden kaçmayı başardı. Kervan ve iki esirle Medine'ye geldiler. Ganimetin humusu ayrıldı. İslâm'daki ilk humus bu idi. Hatta ilk öldürme ve esir olayı da bu seriyyede gerçekleşti. Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem bu yaotıklarına onay vermeyip kızdı.

Kureyş bu olayın üzerine çok gitti. Kendilerince şu sözü de Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem'e isnat ettiler: "Muhammed haram ayı helalleştirdi." Bu da Müslümanlara çok ağır geldi. Bunun üzerine Allah Subhanehu ve Teala şu âyeti indirdi:

"Sana haram ayda savaşmayı soruyorlar. De ki: O ayda savaş büyük bir günahdır. Allah'ın yolundan alıkoymak, onu inkâr etmek, Mescid-i Haram'ın ziyaretine engel olmak ve halkını oradan çıkarmak, Allah katında daha büyük günahdır."¹⁴⁸

Allah Subhanehu ve Teala bu âyette diyor ki, sizin bu karşı çıktığınız şey, gerçekten büyük bir şeydir. Fakat ya sizin yaptıklarınız? Allah'ı tanınamanız? Onun yolundan alıkoymanız? Onun beytine engel olmanız? Müslümanları oradan çıkarmanız? İşte bunlar Allah Subhanehu ve Teala'nın yanında daha büyük günahlardır.

Fitnenin Manası

Buradaki "fitne" şirk manasındadır. Allah Subhanehu ve Teala'nın şu âyetinde olduğu gibi:

¹⁴⁸ Bakara Suresi: 217.

"Fitne kalmayıp, din yalnızca Allah'ın oluncaya kadar onlarla savaşın."¹⁴⁹

Başka bir âyette şöyle buyrulur:

"Sonunda onların manevraları, "Rabbimiz Allah'a andolsun ki, biz (O'na) ortak koşanlar değildik" demelerinden başka bir şey olmayacaktır."¹⁵⁰

Yani işlemiş oldukları şirk ve davranışlarını hep inkâr eder ve kendilerinin bundan beri olduğunu söylerler. Buradaki asıl maksat şudur: Şirk, kendisine davet edilen ve bu daveti kabul etmeyenleri cezalandırmadır.

Bundan dolayı Allah *Subhanehu ve Teala* şöyle buyuruyor:

"Şüphesiz mümin erkeklerle mümin kadınlara işkence edip, sonra da tövbe etmeyenlere, cehennem azabı ve yangın azabı vardır."¹⁵¹

Bu âyet, dinlerinden dönmeleri için Müslümanlara işkence edilmesi ve ateşte yakılmaları olarak tefsir edilmiştir.

Bazen "fitne" kelimesi isyan manasında da kullanılır. Allah *Subhanehu ve Teala*'nın şu âyetinde olduğu gibi:

"Onlardan "Bana izin ver, beni fitneye (isyana) sevk etme" diyen de vardır."¹⁵²

Yine kişinin ehli, malı, çocuğu, komşusu konusundaki fitnesi ve yine İslâm ehlinin arasında peydah olan fitne gibi.

Allah *Subhanehu ve Teala*'nın kendisine atfettiği fitneye gelince, ondan kasıt imtihan, yoklamak ve denemedir.

¹⁴⁹ Bakara Suresi: 193.

¹⁵⁰ En'am Suresi: 23.

¹⁵¹ Buruc Suresi: 10.

¹⁵² Tövbe Suresi: 49.

Büyük Bedir Gazvesi; Furkan Günü

Ramazan'da Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem'e, Ebû Sufyan yönetiminde Kureyş'in mallarını taşıyan bir kervanın, Şam'dan Mekke'ye doğru yola çıktığı haberi ulaştı. Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem kervana niyetlenerek hızlı bir şekilde üç yüz on kusurluk bir kuvvet ile yola çıktı. Ordu'da Mikdad bin Esved ve Zubeyr'in atından başka at da yoktu. Yetmiş develeri vardı. İki üç kişi bu develere sırayla biniyordu. Kendisinin yerine Abdullah bin Ummu Mektum Radıyallahu anhu'yu Medine'de yönetici olarak bıraktı. Revha'ya varınca Ebû Lübabe'yi Medine'ye görevli olarak geri yolladı.

Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem bir sancağı Mus'ab bin Umeyr Radıyallahu anhu'ya, bir bayrağı Ali Radıyallahu anhu'ya, Ensar'ın sancağını da Sa'd bin Muaz Radıyallahu anhu'ya verdi. Safraya yaklaştığında Besbese bin Amr ve Adiy bin Ebi Zegba'yı kervan hakkında haber toplamak için gönderdi.

Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in çıkış haberi Ebû Sufyan'a ulaşmıştı. Hızlı bir suvarı olan Damdam bin Amir el-Gıfari'yi ücretlendirerek ulak olarak Mekke'ye, Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in kervanı ele geçireceği haberini ulaştırması için gönderdi. Kureyş ayağa kalktı. İleri gelenlerinden Ebû Leheb hariç hiç kimse geri kalmadı. O da kendi yerine başka bir adamı gönderdi. Etraftaki Arap kabileleri arasında da se'ferberlik ilan ettiler. Kureyş kollarından Beni Adiy hariç herkes katıldı. Onlardan ise hiç kimse katılmadı. Allah Subhanehu ve Teala'nın dediği gibi Mekke'den hareket ettiler:

"Şımarıp böbürlenmek, insanlara gösteriş yapmak ve (halkı) Allah yolundan alıkoymak için yurtlarından çıkanlar (Mekke müşrikleri) gibi olmayın. Allah, onların yaptıklarını kuşatıcıdır."¹⁵³

Allah Subhanehu ve Teala'nın dediği gibi, onları planlamadıkları bir şekilde bir araya getirdi:

"Hani siz vadinin (Medine'ye) yakın tarafında; onlar uzak tarafında, kervansa sizin aşağınzdaydı. (Onlar sayıca sizden öylesine fazla idi ki), şâyet buluşmak üzere sözleşmiş olsaydınız (durumu fark edince) sözleşmenizde ayrılığa düşerdiniz (savaşa yaşamazdınız). Fakat Allah, olacak bir işi (müminlerin zafe-

¹⁵³ Enfal Suresi: 47.

rini) gerçekleştirmek için böyle yaptı ki, ölen açık bir delille ölsün, yaşayan da açık bir delille yaşasın. Şüphesiz Allah, hakkıyla işitendir, hakkıyla bilendir.”¹⁵⁴

Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'e Kureyş'in çıkış haberi ulaşınca, sahabesi ile istişare etti. Muhacirler olumlu karşılık verip iyi konuştu. İkinci kez yine onlarla istişare etti, yine Muhacirler konuştu. Daha sonra üçüncü kez istişare edince, Ensar, Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in kendilerini kastettiğini anladı. Onların da fikirlerini almak istediğinin farkına vardılar. Bunun üzerine Sa'd bin Muaz *Radıyallahu anhu* dedi ki: "Ya Rasûlullah! Sanki sen bizim fikrimizi soruyorsun?" Gerçekten de öyleydi. Çünkü onlar kendi memleketlerinde -Medine'de- Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem*'i koruyacakları üzere biat etmişlerdi. Şöyle devam etti:

"Ya Rasûlullah! Ensar'ın memleketleri dışında sana yardım etmeyeceklerini mi zannediyorsun? Ben bütün Ensar adına diyorum ki, bizi nereye dersen oraya götür. Kimin ipini koparmak istiyorsan kopar. Mallarımızdan istediğini al, istediğini bize bırak. Malımızdan aldığın bize bıraktığından daha çok sevimlidir. Vallahi eğer bizi Cûmdandaki el-Berk'e¹⁵⁵ yürütürsen, seninle beraber geliriz. Vallahi eğer denizi bize hedef gösterirsen, seninle birlikte biz de dalarız."

Mikdad bin Esved ise dedi ki: "Biz Musa'nın kavminin Musa'ya dediği gibi "Sen ve Rabbin gidin savaşın, biz burada oturacağız" demeyiz. Ama deriz ki biz önünde, sağında, solunda ve arkanda seninle beraber savaşırız."

Ensar'dan duyduklarından dolayı Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in yüzünü sevinç kapladı. Dedi ki: "Yürüyün ve müjdeleyin. Allah bana iki taifeden birini vadetti. Muhakkak ki onların düşüp kalacakları yerleri gördüm."

Bazı sahabeler ordu ile karşılaşmaktan hoşlanmadılar ve dediler ki: "Bunun için hazırlık yapmadık." Onların bu sözüne işaret eden âyet-i kerime şöyledir:

"Hani Rabbin, seni hak uğruna (savaşmak üzere) evinden çıkarmıştı. Müminlerden bir grup ise bu konuda kesinlikle isteksizlerdi. Gerçek apaçık ortaya çıktıktan sonra, sanki göz göre göre ölüme sürülüyorlarmış gibi seninle o konuda tartışıyorlardı. Hani Allah size iki taifeden birini, o sizindir diye va'dediyordu. Siz de güçsüz olanın sizin olmasını istiyordunuz. Oysa Allah,

¹⁵⁴ Enfal Suresi: 42.

¹⁵⁵ Yemen'de kralların yaşadığı yer.

sözleriyle hakkı meydana çıkarmak ve kâfirlerin ardını kesmek istiyordu. Bu suçlular hoşlanmasa da, Allah'ın hakkı ortaya çıkarması ve bâtılı ortadan kaldırması içindi."¹⁵⁶

Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* Bedir'e yürüdü.

Ebû Sufyan aşağı inerek sahil yolunu tuttu. Kureyş'e geri dönün diye yazı yazdı. Ebû Cehil ise: "Vallahi Bedir'e varmadan geri dönmeyeceğiz. Orada karargâh kuracağız. Bize gelenleri yedirip onlara içki içireceğiz. Sanatçı kadınları sahneye çıkaracağız. Araplar duysun ki, bizim heybet ve korkumuz sonsuza kadar sürecek."

Ahnes bin Şerik dönmelerini önerdiyse de kabul etmediler. Kendisi ve Beni Zuhre geri döndü. Ahnes bin Şerik bundan sonra da Beni Zuhre içinde itaat edilen biri olmaya devam etti. Beni Haşim de dönmek istedi. Ebû Cehil dedi ki: "Biz dönunceye kadar bu güçlü topluluğu bizden ayırmayın." Talib bin Ebi Talib hariç diğerleri onlarla devam etti, o ise döndü.

Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* Bedir'in en alt kuyusuna kadar indi. Hutab bin Munzir dedi ki: "İstersen suyu tatlı ve bol olan kuyunun yanında karargâh kuralım. Onun dışındaki kuyuları da kapatıp köreltelim." O gece Allah *Subhanahu ve Teala* yağmur yağdırarak, ayakları altındaki kumu sertleştirip, kalplerine de güç, kuvvet ve sekinet indirdi.

Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* savaşın olacağı meydanda yürüyerek eliyle işaret edip diyordu ki: "Bu filanca kişinin düşeceği yerdir, inşaAllah." Onlardan hiç kimse Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in işaret ettiği yerin dışında öldürülmedi.

Müşrikler göründüğünde Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* dedi ki:

"Allah'im! İşte bu Kureyş, mutekebbir ve ileri gelen önderleri ile sana karşı geliyor. Peygamberini yalanlıyor. Allah'im! Bana vadetmiş olduğun şeyle senden yardım diliyorum. Allah'im! Bu sabah onları kahret."

Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* kalktı, ellerini kaldırdı ve Rabbinden yardım diledi. Öyle çok yalvardı ve yalvarırken ellerini o kadar havaya kaldırdı ki, omuzlarındaki ridası düştü. Dedi ki:

¹⁵⁶ Enfal Suresi: 5-8.

"Allah'im! Bana vadettiğini gerçekleştir. Allah'im! Sözünü ve vadini senden istiyorum. Allah'im! Eğer bu topluluk helâk olursa, onlardan sonra yeryüzünde sana ibâdet edecek kimse kalmaz."¹⁵⁷

Ebû Bekir *Radıyallahü anhu* onun yanından hiç ayrılmıyordu. Ona dedi ki: "Rabbinden istediğin sana yeter ya Rasûlullah! Sevin ve rahat ol. Nefsimi elinde tutana yemin ederim ki, Allah sana vadini gerçekleştirecektir."

Allah *Sahhaneha ve Teala* meleklerle şöyle vahyetti:

"Hani Rabbin meleklere: Ben sizinle beraberim. İman edenlere sebat verin. Ben kâfirlerin kalplerine korku salacağım. Şimdi vurun boyunlarının üstüne. Vurun onların bütün parmaklarına."¹⁵⁸

Rasûlü'ne de şu âyeti vahyetti:

"Hani Rabbinizden yardım istiyor, yalvarıyordunuz. O da: "Ben size ard arda bin mekle yardım ediyorum" diye cevap vermişti."¹⁵⁹

Kureyş, karargâhlarında sabah uyanıp Müslümanlara doğru baktıklarında, Allah *Sahhaneha ve Teala* Müslümanların sayısını onlara az gösterdi.

Müşriklerin Müslümanları az gördüklerini, Ebû Cehil'in Utbe'ye karşı çıkarken ki ifadesinde de görebiliyoruz.

Utbe bin Rebia: "Eğer Kureyş akrabalarını öldürürse, korkarım ki birliğimiz dağılıp, akrabalar arasında husumet başlar" deyip, geri dönmek istedi. Ebû Cehil dedi ki: "Hayır, Utbe bu niyetle dememektedir, onun endişesi Müslümanların az bir topluluk (küçük bir lokma) olması ve oğlunun da onlarla beraber olmasıdır."

Aynı şekilde Allah *Sahhaneha ve Teala*, müşrikleri de Müslümanların gözüne az gösterdi. Olmasını planladığı işin gerçekleşmesi için bunu yaptı.

¹⁵⁷ Camiu'l Usul'de geçtiği gibi Müslim ve Tirmizi de tahrir etmiştir.

¹⁵⁸ Enfal Suresi: 12.

¹⁵⁹ Enfal Suresi: 9.

Ebû Cehil askerlerini galeyana getirmek için Amir bin Hadrami'ye, kardeşinin intikamını iste deyince, o da yüksek sesle bağırarak kardeşi Amr bin Hadrami'nin ismini haykırdı. Böylece müşrikler galeyana gelerek savaş alevlendi.

Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* Müslümanların saflarını düzeltip çadırına geçti, hafif bir uykuya daldı. Müslümanlara da uyku bastı. Ebû Bekir Siddık, Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in yanından ayrılmayıp onu koruyordu. Sa'd bin Muaz ve Ensar'dan bir grup da, çadırın kapısında idi. Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* zırhını giyinmiş olarak çıktı ve şu âyeti okudu:

"O topluluk yakında (Bedir'de) bozguna uğrayacak ve arkalarını dönüp kaçacaklardır."¹⁶⁰

Allah *Subhanehu ve Teala* müşriklerin boyunlarını Müslümanlara bağışladı. Müslümanlar da kimisini öldürdü, kimisini de esir aldılar. Yetmiş kişiyi esir aldılar ve yetmiş kişiyi de öldürdüler.

Utbe bin Rabia, Şeybe bin Rabia ve Velid bin Utbe çıkıp mübareze istediler. Karşılarına Ensar'dan üç kişi çıktı. Dediler ki: "Değerli ve denk kimselersiniz, ama bizim sizinle bir alıp veremediğimiz yok. Biz amcaoğullarımızdan istiyoruz." Onlar bunu deyince karşılarına Hamza, Ubeyde bin Haris bin Muttalib ve Ali bin Ebi Talib *Radıyallahu anhum* çıktılar. Ali *Radıyallahu anhu* kendi rakibi olan Velid'i öldürdü. Hamza *Radıyallahu anhu* rakibi olan Şeybe'yi öldürdü. Ubeyde ve Utbe ikisi de karşılıklı birbirlerini yaraladılar. Ali ile Hamza *Radıyallahu anhum*, Ubeyde'nin rakibinin üzerine atılarak onu öldürdüler. Bacağı kopmuş olan Ubeyde'yi alıp, Müslümanların saflarına taşıdılar. Dedi ki: Eğer Ebû Talib yaşıyor olsaydı, şu sözünde bizim ondan daha evla olduğumuzu görürdü.

"(Zannetmeyin ki) biz çocuklarımız ve hanımlarımızdan vazgeçip onun etrafında yere serilmedikçe onu teslim ederiz."

Ubeyde *Radıyallahu anhu* Medine dönüş yolunda, Safra denen yerde vefat etti. Onlar hakkında şu âyet-i kerime indi.

"İşte iki hasım taraf ki, Rableri hakkında tartışmaya girmişlerdir. Bunlardan inkâr edenler için ateşten giysiler biçilmiştir. Başlarının üstünden de kaynar su dökülür."¹⁶¹

¹⁶⁰ Kamer Suresi: 45.

Ali Radıyallahı anhu derdi ki: "Kıyamet gününde husumetten dolayı ilk ben Allah'ın huzurunda diz çöktürüleceğim."

Kureyş, savaşa başlamak istediğinde Beni Kinane ile aralarındaki savaşı hatırladılar. İblis onlara Suraka bin Mâlik suretinde göründü ve onlara dedi ki: "Bugün insanlardan hiç kimse size galip gelemmez. Ben de sizinle beraberim." Savaşa topyekûn kalkıştıklarında ise melekleri gördü ve geri dönüp kaçtı. Ona dediler ki: "Nereye ey Suraka?" Dedi ki: "Benim gördüğümü siz göremiyorsunuz, ben Allah'tan korkuyorum. Allah'ın cezası şiddetlidir."

Münafıklar ve kalplerinde hastalık olanlar, galibiyetin çoklukla geldiğini zannettiler. Dediler ki: "Dinleri onları aldattı." Allah Subhanehu ve Teala şunu haber verdi: "Muhakkak ki zafer, ancak Allah'a tevekkül ile elde edilir."¹⁶²

Düşman yaklaşınca, Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem kalkıp insanlara nasihat ve tembihlerde bulundu. Zaferin, sabır ve sebatla geldiğini hatırlattı. Muhakkak ki Allah Subhanehu ve Teala'nın, kendi yolunda şehid düşene cenneti vacip kıldığını hatırlattı. O sırada Umeyr bin Hammam bin Cemuh Radıyallahı anhu, dağarcığından hurmaları çıkarıp yiyordu. Bu arada dedi ki: "Bu hurmaları yiyene kadar yaşarsam, bu uzun bir hayat olur." Hurmaları atıp öldürülünceye kadar savaştı. O şehid edilen ilk kişiydi.

Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem yerden bir avuç dolusu toprak aldı ve düşman ordusuna doğru savurdu. İstisnasız herkesin gözü toprakla doldu. Buna Allah Subhanehu ve Teala'nın şu âyetinde işaret edilmektedir:

"Onları siz öldürmediniz, fakat Allah onları öldürdü. Attığın zaman da sen atmadın, fakat Allah attı. Müminleri, tarafından güzel bir imtihanla denemek için Allah öyle yaptı. Şüphesiz Allah hakkıyla işitendir, hakkıyla bilendir."¹⁶³

Ebü Cehil de Allah Subhanehu ve Teala'dan yardım dileyerek dedi ki: "Allah'im, o akabalık bağlarını kesti, bize bilmediğimiz bir şeyle geldi, bu sebeple onu kahret."

Musulmanlar savaşın sonunda bazı kâfirleri öldürmüş, bazılarını da esir almışlardı. Esirler hakkında istişare edilirken Sa'd bin Muaz Radıyallahı anhu, bir grup Ensar

¹⁶¹ Hac Suresi: 19.

¹⁶² Enfal Suresi: 49.

¹⁶³ Enfal Suresi: 17.

topluluğu ile beraber Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* 'in yanında, gölgelikte ayakta duruyordu. Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* Sa'd'ın yüzünde bir hoşnutsuzluk gördü. Dedi ki: "Sanki sen insanların yaptıklarından hoşlanmadın?" Sa'd da: "Bu, Allah'ın müşrikleri düşürdüğü ilk yenilgi ve ilk hezimettir. Onların öldürülmeleri, bana sağ bırakılmalarından daha sevimli gelirdi" dedi.

Düşman hezimete uğrayıp savaş yatışınca, Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* "Kim bizim için Ebû Cehil'in akıbetini öğrenebilir?"¹⁶⁴ dedi. Bunun üzerine İbni Mes'ud *Radıyallahu anhu* gitti. Afrâ'nın iki oğlu Muavviz ve Avfun, ona kendinden geçene kadar vurduklarını gördü. İbni Mes'ud *Radıyallahu anhu* da onun sakallarından tutup dedi ki: "Sen Ebû Cehil misin?" O dedi ki: "Bugün galibiyet kimdedir?" İbni Mes'ud *Radıyallahu anhu*: "Allah ve Rasûlü'nündür" dedi. İbni Mes'ud *Radıyallahu anhu* dedi ki: "Ey Allah düşmanı, Allah seni rezil rüsva etmedi mi?" Ebû Cehil: "Kendi kavmi tarafından öldürülene ar olur mu?" cevabını verince, Abdullah İbni Mes'ud onun kafasını kesti ve Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem*'e gelip, onu öldürdüm dedi. Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* üç kez: "Allah'tan başka ilâh yoktur" dedi ve sonra: "Vadini gerçekleştiren, kuluna yardım edip muzaffer kılan, bütün düşman topluluklarını tek başına hezimete uğrattıp perişan eden Allah'a hamd olsun. Haydi, gidelim de onu bana göster" diye buyurdu. İbni Mes'ud der ki: Beraber gittik ve onu gösterdim. Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* onun başında durup: "Bu, bu ümmetin firavunudur" dedi.

Abdurrahman bin Avf, Umeyye bin Halef'i ve oğlu Ali'yi esir aldı. Bilal *Radıyallahu anhu* onu görünce: -Mekke'de ona işkence ediyordu- "Küfrün başı Umeyye? O kurtuldu ise ben kurtulmayayım" diye haykırdı. Bunu duyan bir Ensar topluluğu etraflarını sarıp onlara saldırdılar. Abdurrahman onları korumaya çalıştı. Büyük bir arbededen sonra Umeyye bin Halef'i koruyamayacağını anlayınca ona çok dedi. O da çöktü. Kendini onun üzerine attı. Altından Umeyye'ye kılıçlarıyla vurmaya çalıştılar. Nihayet onu öldürdüler. Abdurrahman bin Avf da bacaklarından bazı kılıç darbeyle yaralandı.

Daha önce Umeyye, Abdurrahman bin Avf'a: "Şu göğsünde devekuşu tuyu nişanesi olan kimdir" diye sordu. Abdurrahman: "Hamza bin Abdulmuttalib'dir" dedi. Umeyye: "Bize ne yapıldıysa, işte o yaptı" dedi.

O gün Ukkaşe bin Mihsan *Radiyallahu anhu*'nın kılıcı parçalanmıştı. Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* de ona bir odun parçası verdi. Onu alıp elinde sallayınca, uzun bir kılıca dönüştü. Ridde günü şehid edilinceye kadar hep onunla savaştı.

Savaş bitince Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* gelip ölülerin başında durdu ve şöyle hitap etti:

"Nebi için ne kadar kötü bir kavim oldunuz! Siz beni yalanladınız, başka insanlar beni doğruladı. Siz beni yüzüstü bıraktınız, başka insanlar bana yardım edip destekledi. Siz beni yurdundan çıkarttınız, başka insanlar ise beni barındırdı."

Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* cesetlerin toplanmasını emretti. Sahabeler cesetleri sürükleyerek Bedir kuyusuna attılar. Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* de başlarında durup dedi ki: "Ey Uteybe bin Rabia, ey Şeybe bin Rabia, ey falan, ey filan! Allah'ın size vadettiğini hak olarak gördünüz mü? Muhakkak ki ben, Rabbimin bana vadettiğini hak olarak gördüm." Bu arada Ömer *Radiyallahu anhu* dedi ki: "Ya Rasûlullah! Olup de kaskatı kesilmiş cesetlere mi hitap ediyorsun?" Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* de şöyle cevap verdi: "Sen benim konuştuklarımı onlardan daha iyi işitiyorsun."

Ardından Allah *Subhanehu ve Teala*'dan yardım görmüş, desteklenmiş, sevinçli ve memnun bir şekilde esir ve ganimetlerle yola çıktı. Safra'ya varınca ganimetleri paylaştırdı ve Nadir bin Haris'in boynunu vurdurdu. İrk ez-Zabiye'ye inince de, Utbe bin Ebi Muayt'ın boynunu vurdurdu. Daha sonra Medine'ye, Allah *Subhanehu ve Teala* tarafından yardım görmüş ve desteklenmiş olarak girdi. Böylece Medine'deki bütün düşmanlar da ondan korktular. Bunun üzerine Medine halkından birçok kişi İslâm'a girdi. Münafıkların başı olan Abdullah bin Ubey ve arkadaşları da İslâm'a girdiler.

Bedir'e katılan kişilerin sayısı üç yüz on küsürdü. Onlardan on dört kişi şehid düştü.

İbni İshak der ki: Mekke'de bazı insanlar Müslüman olmuştu. Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* hicret edince, Mekkeliler onları hapsetti. Dinlerinden dönmeleri için onları işkenceye tâbi tutup zorladılar. Onlar da fitneye kapıldı. Kavimleri ile beraber Bedir Savaşı'na katıldılar. Müslümanlar tarafından vuruldukları zaman Allah *Subhanehu ve Teala* şu âyeti indirdi:

"Kendilerine zulmetmekteler iken meleklerin canlarını aldığı kimseler var ya; melekler onlara şöyle derler: "Ne durumdaydınız?" Onlar da: "Biz yeryüzünde zayıf ve güçsüz kimselerdik" derler. Melekler: "Allah'ın arzı geniş değil miydi, hicret etseydiniz ya!" derler. İşte bunların gidecekleri yer cehennemdir. O ne kötü varış yeridir."¹⁶⁵

Bedir Ganimetlerinin Taksimi

Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* emri üzerine ganimetler toplandı. Müslümanlar ganimetler hakkında ihtilafa düştü. Ganimet toplamış olanlar dediler ki: "Onlar bize aittir." Düşmanı bozguna uğratanlar da: "Eğer biz olmasaydık siz bunu elde edemezsiniz" dediler. Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in yanında kalıp onu koruyanlar da dedi ki: "Siz ona bizden daha fazla hak sahibi değilsiniz." Ubade bin Samit *Radıyallahu anhu* der ki: "Bizim sergilediğimiz bu kötü davranıştan dolayı- "Allah onu (ganimeti) bizim elimizden aldı ve Rasûlü'ne verdi. Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* de onu Müslümanlar arasında taksim etti."

"(Ey Muhammed!) Sana ganimetler hakkında soruyorlar. De ki: Ganimetler, Allah'a ve Rasûlü'ne aittir. O hâlde, eğer müminler iseniz Allah'a karşı gelmekten sakının, aranızı düzeltin, Allah ve Rasûlü'ne itaat edin."¹⁶⁶

İbni İshak, Nubeyh bin Vehb'in şöyle dediğini anlatır:

Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* esirleri ashâbı arasında bölüştürdü ve dedi ki: "Esirlere iyi davranın." Ebû Aziz bin Umeyr, Ensar'dan bir adamın yanında idi. Onun kardeşi Mus'ab *Radıyallahu anhu*, Ensar'dan olan adama: "Onu sıkı tut, onun kız kardeşi zengindir" dedi. Ebû Aziz dedi ki: "Ey kardeşim, benim hakkımda verdiğin talimat bu mu?" Mus'ab *Radıyallahu anhu* ona şöyle mukabelede bulundu: "Sen değil, o (Ensar'dan olan Müslüman) benim kardeşimdir." Ebû Aziz der ki: Döndüklerinde ben Ensar'dan bir topluluğun yanında bulunuyordum. Yemek geldiği zaman Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in onlara (sahabelerine), bizim (esirler) hakkımızda verdiğği talimatından oturur, bana ekmek verir, kendileri ise hurma ile yetinirdi. Onlardan birinin eline bir parça

¹⁶⁵ Nisa Suresi: 97.

¹⁶⁶ Enfal Suresi: 1.

ekmek geçse, onu bana ikram ederdi. Ben de utanır, onu onlardan başka birine verirdim. O ise ekmeğe dokunmadan bana geri verirdi.

Bedir Esirleri

Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* esirler hakkında ashabı ile istişarede bulundu. Esirler yetmiş kişiydi. Müşriklerden öldürülenler de aynı şekilde yetmiş kişiydi. Sıddık *Radıyallahu anhu* kendi görüşünün, onlardan fidye alınması, alınan bu fidyenin Müslümanlar için bir güç olacağını, sonra da serbest bırakılmalarını, böylelikle Allah *Subhanahu ve Teala*'nın onları hidayete iletebileceği yönünde olduğunu söyledi. Bunun üzerine Ömer *Radıyallahu anhu* dedi ki: "Hayır, vallahi ben bu görüşte değilim. Benim görüşüm, bize arka çıkman ve onların boyunlarını vurmamızdır. Şüphesiz onlar küfrün öncüleri ve şirk ordusudurlar." Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* Ebû Bekir *Radıyallahu anhu*'nun görüşünü beğendi ve dedi ki:

Allah *Subhanahu ve Teala* öyle adamların kalplerini yumuşatır ki, yumuşaktan daha yumuşak olur. Öyle adamlarında kalplerini sertleştirir ki, taştan daha katı olur. Senin örneğin ey Ebû Bekir, şöyle diyen İbrahim'e benzer:

"Artık kim bana uyarsa, o bendendir. Kim de bana karşı gelirse, şüphesiz sen çok bağışlayan, çok merhamet edersin."¹⁶⁷

Yine senin örneğin şöyle diyen İsa'ya benzer:

"Eğer onlara azap edersen, şüphe yok ki onlar senin kullarıdır. Eğer onları bağışlarsan, yine şüphe yok ki sen mutlak güç sahibisin, hüküm ve hikmet sahibisin."¹⁶⁸

Senin örneğin ise ey Ömer, şöyle diyen Musa'ya benzer:

"Ey Rabbimiz, sen onların mallarını silip süpür ve kalplerine darlık ver, çünkü onlar elem dolu azabı görünceye kadar iman etmezler."¹⁶⁹

¹⁶⁷ İbrahim Suresi: 36.

¹⁶⁸ Maide Suresi: 118.

¹⁶⁹ Yunus Suresi: 88.

Yine senin örneğin şöyle diyen Nuh'a benzer:

"Nuh şöyle dedi: Ey Rabbim! Kâfirlerden hiç kimseyi yeryüzünde bırakma!"¹⁷⁰

Sonra dedi ki: "Siz bugün fakir kimselersiniz. Onlardan hiç kimse fidye vermeden serbest bırakılmayacak yahut boynu vurulacak." Bunun üzerine Allah *Subhanehu Teala* şu âyeti kerimeyi indirdi:

"Yeryüzünde düşmanı tamamıyla sindirip hâkim duruma gelmedikçe, hiçbir Peygambere esir almak yakışmaz. Siz geçici dünya menfaatini istiyorsunuz, hâlbuki Allah ahireti (kazanmanızı) istiyor. Allah, mutlak güç sahibidir, hüküm ve hikmet sahibidir. Eğer Allah'ın daha önce verilmiş bir hükmü olmasaydı, aldığınız şey (fidye)den dolayı size büyük bir azap dokunurdu."¹⁷¹

Omer *Radıyallahu anhu* dedi ki:

Ertesi gün sabah erkenden Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in yanına gittim. Baktım ki o ve Ebû Bekir oturmuş ağlıyorlar. Dedim ki: Ey Allah'ın Rasûlü, seni ve arkadaşını ağlatan şeyin ne olduğunu bana söyleyebilir misin? Eğer ağlanacak bir şey ise ben de ağlayayım, yok eğer ağlanacak bir şey değilse, siz ağladığınız için ağlarım." Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: "Arkadaşlarının, fidye alma konusunda bana sundukları fikrin sonucu için ağlıyorum." Yakınlarındaki bir ağacı göstererek azabın onlara bu ağaçtan daha yakın olduğunu gösterdi ve devamında dedi ki: "Eğer azap inseydi, Ömer'den başkası kurtulamazdı."¹⁷²

Ensar, Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'e dedi ki: "Kız kardeşimizin oğlu Abas'tan fidye almak istemiyoruz." Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* ise: "Bir dirhemini dâhi bırakmayın" dedi.

¹⁷⁰ Nuh Suresi: 26.

¹⁷¹ Enfal Suresi: 67, 68.

¹⁷² *Munteka'l Ehbar*'da geçtiği gibi Ahmed ile Müslim rivayet etmişler.

HİCRET'İN ÜÇÜNCÜ YILI OLAYLARI

Beni Kaynuka Gazvesi

Beni Kaynuka Gazvesi, Hicret'in üçüncü yılında gerçekleşmişti. Bu gazve, Medine Yahudilerinden olan ve anlaşmayı bozan kimselere karşı yapılmıştı. Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem onları on beş gece muhasara altına almıştı. Bunun neticesinde Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'e boyun eğdiler. Abdullah bin Ubey bin Selûl onlar için aracı olmuş ve Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'e, onlara eman vermek konusunda ısrarcı olmuştu. Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem Abdullah'ın ısrarı üzerine bu yedi yüz kişiyi salıverdi. Bu kimseler Abdullah bin Selam'ın cemaati idi.

Uhud Gazvesi

Yine Hicret'in üçüncü yılı Şevval ayında Uhud Gazvesi gerçekleşti. Allah Subhane-hu ve Teala Bedir günü Kureyş'i yıkıma uğrattınca, Kureyş büyüklerinin ortadan kalktı ve bundan sonra Ebû Sufyan onlara lider oldu. O da insanları Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'e ve Müslümanlara karşı kışkırtıyordu. Bu şekilde büyük kalabalıklar toplamaya çalıştı. Kureyş, müttetiklerden ve Ehabîşlilerden katılanlarla birlikte yaklaşık üç bin kişi topladı. Orduya katılanlar kaçmamak için kadınlarını da getirmişlerdi. Sonra Ebû Sufyan bu ordu ile Medine'ye doğru harekete geçti. Uhud Dağı'na yakın bir yerde konakladılar.

Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem ashâbı ile Medine'den çıkıp onlara doğru harekete geçmek konusunda istişare etti. Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in görüşü çıkmamaktan yanaydı. Çünkü eğer müşrikler Medine'ye girerlerse, Müslümanlar onları sokak başlarında karşılayıp savaşırsın, kadınlar da evlerin çatılarından onlara destek olurdu. Münaflıkların başı Abdullah bin Ubey de bu görüşte Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'e katıldı. Seçkin sahabelerden Bedir'e katılmayanlar atılıp, ısrarla Medine'den çıkmaktan yana

olan görüşlerini ileri sürdüler. Bunun üzerine Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem kalktı, gıdı zırhını giydi ve yanlarına geldi. Sahabeler dediler ki: "Rasûlullah'ı Medine'den çıkma-ya biz zorladık." Sonra da dediler ki: "Eğer istersen Medine'de kalabilir ve soylediğin gibi yaparız?" Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem de buyurdu ki: "Hiçbir Peygambere zırhını giydikten sonra Allah, O ve onun düşmanı arasında hükmedinceye kadar zırhını çıkarması yakışmaz."

Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem ashabından bin kişiyle beraber çıktı. Abdullah bin Ummu Mektum Radıyallahu anhu'yu Medine'de işlerin başına sorumlu tayin etti.

Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem rüyasında kılıcında bir çentik, boğazlanan bir inek ve elini sağlam, muhkem bir zırhın içerisine koymuş olduğunu gördü. Çentigi ehli-beytinden öldürülecek biri; ineği, ashabından öldürülecek olan bir grup; zırhı da Medine ile tabir etti. Sonra çıkıp ashabına dedi ki:

"Size nasihatim Allah'tan korkmanız ve düşmanla karşılaştığınızda zorluğa karşı sabretmenizdir. Allah'ın size ne emrettiğine bakın ve onu yerine getirin."

Medine ve Uhud arasındaki yolun yarısında Abdullah bin Ubey askerlerin uçte biri ile ordudan ayrıldı ve: "Bana karşı geldi, başkalarının sözlerini dinledi. Ey insanlar! Kendimizi neden burada öldürdüğümüzü de bilmiyorum" dedi ve geri döndü. Cabir'in babası Abdullah bin Amr onların peşine düştü. Onları geri döndürmeye teşvik ediyor ve: "Allah yolunda savaşın veyahut gelen düşmanı puskürtün" diyordu. Onlar da: "Eğer savaşabilseydik geri dönmezdik" dediler. Bunun üzerine peşlerini bırakıp onlara kötü sözler söyledi.

Ensar'dan bir grup Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'e müttelikleri olan Yahudilerden yardım almayı teklif etti. Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem buna karşı çıkıp kabul etmedi. Allah Rasûlü: "Kim bizi düşmana kısa yoldan götürebilir?" dedi. Ensar'dan bazıları onu götürdüler. Münafık olan âmâ Mirba' bin Kayz'in bahçesine girdiler. O, Müslümanların yüzüne toprak saçıyor ve şöyle diyordu: "Eğer Allah'ın Rasûlü isen toprağıma girmeni helal etmiyorum." Bunun üzerine sahabeler onu öldürmek için davrandılar. Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem: "Onu öldürmeyin, bu adamın kalbi de gözü de ködür" dedi.

Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem oradan geçip Uhud'da bir dağ yoluna, vadinin dağdan taraf kıyısına indi. Sirtını Uhud'a verdi. İnsanlara, kendisi emretmeden sa-

vaşmamalarını tembihledi. Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* Cumartesi günü sabah orduyu savaş düzenine sokup hazırladı. Elli atlı olmak üzere toplam yedi yüz kişiydiler. Abdullah bin Cubeyr *Radıyallahu anhu*'yu da elli kişilik okçu timinin başına geçirdi ve onlara kuşların orduyu kapıldığını dâhi görseler, asla yerlerinden ayrılmamalarını ve Müslümanlara arkadan saldırmamaları için müşriklerin üzerine ok yağdırmalarını emretti.

Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* iki zırh giyerek meydana çıktı. Sancağı Mus'ab bin Umeyr *Radıyallahu anhu*'ya verdi. Zübeyr bin Avvam *Radıyallahu anhu*'yu bir kanada, Munzir bin Amr *Radıyallahu anhu*'yu da diğer kanada yerleştirdi. O gün gençler de savaşmak istiyorlardı. Savaş için İbn Ömer, Usame bin Zeyd, Berra, Zeyd bin Erkam, Zeyd bin Sabit ve Arabe el-Evsi *Radıyallahu anhum* gibi yaşı küçük olanları geri çevirdi, dayanıklı gördüklerine de müsaade etti.

Kureyş de savaş düzenine geçip hazırlandı. Onlar da iki yüzü süvari olmak üzere, toplam üç bin kişiydiler. Sağ kanada Halid bin Velid'i, sol kanada da İkrime bin Ebû Cehil'i yerleştirmişlerdi.

Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* kılıcını Ebû Dücan'e *Radıyallahu anhu*'ya vermişti.

Müşriklerden öne çıkan ilk kişi, fasık Ebû Amir -Abdu Amir bin Sayf idi. Bu kişi rahip diye isimlendiriliyordu. Kendisi cahiliyede Evs'in reisi idi. İslâm geldiğinde ona karşı dolup taşı ve düşmanlığını açığa vurdu. Hemen Kureyş'e gidip onları Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'e karşı kışkırtarak, kavminin kendisini görünce ona itaat edeceğini vadetti. Kavmi ile görüşüp onlara seslendiğinde kendisine şöyle dediler: "Allah sana goz açtırmasın ey fasık." O da dedi ki: "Kavmime benden sonra bir kötülük isabet etmiştir." Akabinde Müslümanlarla şiddetli bir şekilde çarpıştı. Onlara taşlarla saldırıyordu.

O gün Ebû Dücan'e, Talha, Hamza, Ali, Nadir bin Enes ve Sa'd bin Rebi *Radıyallahu anhum* büyük bir cesaret ortaya koydular.

Günün başında üstünlük Müslümanlara aitti. Allah *Subhanehu ve Teala*'nın düşmanları hezime uğramış ve kadınlarına ulaşana kadar dönüp kaçmışlardı. Bunu gören okçular ise: "Ganimet, ganimet" dediler. Onların emiri olan sahabe, onlara Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in sözünü hatırlattı, ama bu uyarıyı duymadılar bile. Bu şekilde yerlerinden ayrılarak geçidi boşalttılar. Diğer taraftan harekete geçen müşrik süvarileri geçidi boş görünce, oradan geçip Müslümanları arkadan kuşattılar. Sahabeler geri

çekildiler. Allah *Salallahu alayhi ve alicihis selam* da Muslumanlardan bazılarına şehadeti ikram etti. Bunlar toplam yetmiş kişiydiler ve sahabelerin faziletli olanlarından idiler.

Müşrikler Rasûlullah *Salallahu alayhi ve alicihis selam* 'e ulaşabildiler ve çeşitli yerlerinden yaralayıp, dışını kirdılar. Mus'ab bin Umeyr *Radıyallahu anhu* ise Rasûlullah *Salallahu alayhi ve alicihis selam* 'ın onunde şehid edildi. Rasûlullah *Salallahu alayhi ve alicihis selam* de sancığı Ali bin Ebi Talib *Radıyallahu anhu* 'ya verdi.

Müşrikler Allah Rasûlü *Salallahu alayhi ve alicihis selam* 'e yaklaştılar, onu öldürmek istiyorlardı. Sahabelerden yaklaşık on kişi Rasûlullah *Salallahu alayhi ve alicihis selam* 'ın yanına varıp, öldürülene kadar müşriklere engel olmaya çalıştılar. Sonra Talha bin Ubeydullah *Radıyallahu anhu* onlarla dövüştü ve onları uzaklaştırdı. Ebû Dücan *Radıyallahu anhu* sırtını Rasûlullah *Salallahu alayhi ve alicihis selam* 'e siper etti. Bu vaziyette oklar onun sırtına isabet ediyordu, o ise yerinden ayrılmıyordu.

O gün Katade bin Numan *Radıyallahu anhu* gözünden vuruldu. Rasûlullah *Salallahu alayhi ve alicihis selam* ona gelerek, eliyle gözünü yerine yerleştirdi. Gözü eskisinden daha iyi olmuştu.

Şeytan: "Muhammed öldürüldü" diye bağırdı. Bu, birçok Müslümanın kalbine düştü. Enes bin Nadr *Radıyallahu anhu* Müslümanlardan silahlarını bırakmış olan bir grup ile karşılaştı. Onlar: "Rasûlullah *Salallahu alayhi ve alicihis selam* öldürüldü" diyorlardı. Enes bin Nadr *Radıyallahu anhu* ise: "Ondan sonra yaşayıp da ne yapacaksınız? Kalkın ve onun öldüğü şey uğruna siz de ölün" dedi. Sonra insanlara yöneldi ve Sa'd bin Muaz *Radıyallahu anhu* ile karşılaştı. Ona: "Ey Sa'd, ben Uhud'un arkasından cennetin kokusunu alıyorum" dedi. Öldürülene kadar çarpıştı, vücudunda yetmiş tane yara vardı.

Vahşi el-Habeşi de, Hamza bin Abdulmuttalib *Radıyallahu anhu* 'ya bir mızrak atarak onu şehid etti.

Rasûlullah *Salallahu alayhi ve alicihis selam* Müslümanlara doğru gelince, miğferinin altından onu tanıyan ilk kişi Ka'b bin Mâlik *Radıyallahu anhu* oldu ve en yüksek sesiyle: "Ey Müslümanlar! Bu Rasûlullah" diye bağırdı. Rasûlullah *Salallahu alayhi ve alicihis selam* kendisine susması için işaret etti. Müslümanlar ona doğru toplanmaya başladılar. Onunla beraber ilk indikleri yere gelinceye kadar savaştılar. Sırtlarını dağa verdiklerinde, atının üzerinde olan Ubey bin Halef Rasûlullah *Salallahu alayhi ve alicihis selam* 'i gördü. Mekke'de, Rasûlullah *Salallahu alayhi ve alicihis selam* 'ı bu atın üzerindeyken öldüreceğini iddia ediyordu. Rasûlullah *Salallahu alayhi ve alicihis selam* 'e

yaklaştığında Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* onu köprücük kemiğinden vurdu. Neye uğradığına şaşırılmış bir şekilde geri döndü. Muşrikler ona dediler ki: "Sana ne oldu, başına nasıl bir kötülük geldi?" O da: "Vallahi benim başıma gelen Zu-l Me-caz'dakilerin başına gelse, hepsi olurdu" dedi. Ubey bin Halef dönüş yolunda Serif denen yerde öldü.

Namaz vakti girince, Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* Müslümanlara oturarak namaz kıldırıldı.

Hanzala bin Ebû Amir *Radıyallahu anhu* Ebû Sufyan'a hamle yapıp tam onu öldürecek iken, Şeddad bin Esved ona saldırdı ve onu şehid etti. Hanzala *Radıyallahu anhu* cünûp idi. Çünkü hanımı ile beraber iken cihad çağrısını duyup hemen çıkıp cihad için yola çıkmıştı. Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* meleklerin onu yıkadığını haber verdi.

Usayrim -Amr bin Sabit bin Vakş- İslâm'a girmekten geri duruyordu. Kendisi Abdüleşhel kabilesinden idi. Allah *Subhanehu ve Teala*, Uhud günü geçmişte işlediği iyiliklerinden dolayı İslâm'ı onun kalbine yerleştirdi. Müslüman oldu, kılıcını aldı ve yaraları kendisini hareket ettiremeyecek hale gelinceye kadar çarptı. Savaşın sonunda kimse ona ne olduğunu bilmiyordu. Abdüleşhel kabilesi, ölümlerini arayıp tespit etmek için savaş meydanında dolaşırken, Usayrim'i son nefesini verirken buldular. Dediler ki: "Vallahi bu Useyrim'dir" Ona: "Seni buraya getiren nedir? Kavmine karşı olan sevgin mi? Yoksa İslâm'a olan arzun mu?" diye sordular. O: "Aksine, beni buraya getiren İslâm'a olan arzumdur, Allah'a ve Rasûlü'ne iman ettim ve Müslüman oldum" dedi. Ve o sırada öldü. Onu Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* 'e anlattıklarında: "Usayrim cennet ehliendir" diye buyurdu. Usayrim *Radıyallahu anhu*, Allah için namaz kılıp, bir defa dâhi secde etmemişti.

Savaş bittiğinde Ebû Sufyan dağa yaklaştı ve: "Muhammed içinizde mi?" diye seslendi. Ona cevap vermediler. "İbni Ebî Kuhafe içinizde mi?" diye seslendi, yine cevap vermediler. "İbni Hattab içinizde mi?" diye seslendi ve kimse cevap verince dedi ki: "Eğer bu kimseler olduysa, odestik demektir." Ömer *Radıyallahu anhu* kendini tutamayıp dedi ki: "Ey Allah'ın düşmanı! Bu saydığın kişiler hayattalar. Başına gelecekleri sana yaşatmak için Allah *Subhanehu ve Teala* onları sağ bıraktı." Sonra Ebû Sufyan "Hubel'i yüceltin" dedi. Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* de: "Ona cevap vermeyecek misiniz?" dedi. "Ne diyelim?" dediler. "Allah daha yüce ve daha üstündür deyin" buyurdu. Ebû Sufyan: "Uzza bızımdır, sizin Uzza'nız yoktur" dedi. Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*: "Ona cevap vermeyecek misiniz?" dedi. "Ne diyelim?" dediler.

"Allah bizim dostumuzdur, sizin ise dostunuz yoktur deyin" buyurdu. Sonra Ebû Sufyan "Bugün Bedir gününün karşılığıdır. Savaş dönüşümlüdür" dedi. Ömer *Radıyallahu anhu* ise: "Sonuç bakımından eşit değiliz. Çünkü bizim ölülerimiz cennete, sizin olulerniz ise ateştedir" dedi.

Allah *Subhanehu ve Teala* Bedir ve Uhud'da Müslümanların üzerine bir uyuklama indirdi. Savaşdaki bu uyuklama Allah *Subhanehu ve Teala*'dandır. Namaz ve zikir meclisindeki uyuklama ise şeytandandır.¹⁷³

Uhud günü melekler de Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'i korumak için savaşmışlardı.

Sahihayn'da Said *Radıyallahu anhu*'dan gelen rivayet şöyledir:

"Uhud günü Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'i gördüm. Yanında çarpışan iki adam vardı. Onları, bundan daha önce de sonra da görmedim."

Muhacirlerden bir adam kanlar içinde olduğu halde, Ensar'dan olan bir adam ile karşılaştı ve ona dedi ki: "Ey falan! Muhammed'in öldürüldüğünü duydun mu?" Ensar'dan olan dedi ki: "Eğer öldürüldü ise, şüphesiz risâletini ulaştırmıştır. Sız de dininiz uğruna savaşın." Bunun üzerine şu âyet-i kerime nazil oldu:

"Muhammed, ancak bir Peygamberdir. Ondandır önce de Peygamberler gelip geçmiştir. Şimdi o ölür veya öldürülürse, gerisingeriye (eski dininize) mi döneceksiniz? Kim gerisingeriye dönerse, Allah'a hiçbir zarar veremez. Allah, şükredenleri mükâfatlandıracaktır."¹⁷⁴

Uhud günü sinama ve ayrışma günüydü. Allah *Subhanehu ve Teala* müminleri denemiş ve münafıkları da ortaya çıkarmıştı. Allah *Subhanehu ve Teala*'nın cömertliğinden arzu edene de, şehadeti ikram etmiştir. Yine Uhud günü Kur'an'dan, Âl-i İmran Suresi'nden altmış âyet indirdi. Bu âyetlerin ilki şu âyettir:

¹⁷³ Abdullah bin Mes'ud.

¹⁷⁴ Âl-i İmran Suresi: 144.

"Hani sen müminleri (Uhud'da) savaş mevzilerine yerleştirmek için, sabah erken aileden (evinden) ayrılmıştın. Allah, hakkıyla işitendir, hakkıyla bilendir."¹⁷⁵

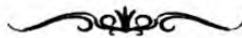
Kureysliler geri döndüklerinde birbirilerini kınayarak şöyle diyorlardı: "Hiçbir şey yapamadınız, onların gücünü kırdınız, sonra da onları bırakıp geldiniz. Onlar da, size karşı birlik toplayabilecek liderler kaldı. Bu yüzden bu kimseleri yok etmek için geri dönün."

Bu konuşulanlar Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'e ulaşınca, insanları onlara karşı hareket etmek için çağırdı ve şöyle emir buyurdu: "Sadece savaşa katılanlar bizimle beraber yola çıkabilir."

Abdullah bin Ubey, Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'e: "Seninle geleyim" deyince, Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*: "Hayır!" diye karşılık verdi. Müslümanlar ise ağır yaralı olmalarına rağmen "işittik ve itaat ettik" diyerek icabet ettiler.

Cabir *Radıyallahu anhu* dedi ki: "Ya Rasûlullah! Ben bulunduğun her yerde seninle olmak istiyorum, bana izin ver seninle geleyim?" Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* de ona izin verdi.

Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* Müslümanlarla beraber, Hemretu-l Esed denen yere kadar yürüdü. Ebû Sufyan ve beraberindekilere bu haber ulaşınca, Mekke'ye geri döndüler. Ebû Sufyan bazı müşriklere, Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* ve ashabı ile karşılaştıklarında, onların içine korku düşürmeleri için: "Kureys'in onlardan kalanları da yok etmek adına saldırıya geçtiğini" söylemelerini istedi. Bu haber Müslümanlara ulaşınca: "Allah bize yeter. O ne güzel vekildir" dediler.

¹⁷⁵ Al-İmran Suresi: 121.

HİCRET'İN DÖRDÜNCÜ YILI OLAYLARI

Bu yıl Safer ayında, Hubeyb *Radıyallahu anhu* ve arkadaşlarının olayı meydana geldi.

Bi'ri Maune Olayı

Hicret'in dördüncü yılının aynı ayında, Bi'ri Maune olayı gerçekleşti.

Aynı yıl Rebiulevvel ayında ise Beni Nadir Gazvesi oldu. Haşr Suresi de bu yıl indirildi.

HİCRET'İN BEŞİNCİ YILI OLAYLARI

Müreysi Gazvesi

Hicret'in beşinci yılında, Beni Mustalik ile yapılan Mureysi Gazvesi gerçekleşti. İki taraf arasında çıkan savaşta Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem birçok kadın esir aldı. Bununla birlikte ganimet olarak da birçok deve ve koyun ele geçirdi.

Bu esirler arasında Beni Mustalik liderinin kızı, Cuveyriye binti Haris Radıyallahü anha da vardı ve Sabit bin Kays'ın payına düşmüştü. Belli bir mal karşılığında özgür kalmak üzere onunla anlaştı. Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem Cuveyriye binti Haris Radıyallahü anha'nın yerine bu ödemeyi Sabit'e yaptı ve onunla evlendi. Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in bu evliliğinden dolayı Müslümanlar, Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in eşinin akrabaları oldukları için, ellerindeki yüze yakın esiri serbest bıraktılar. Çünkü bunlar, artık Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in hısımları oldu, dediler.

İfk Hadisesi

İfk hadisesi de bu gazvede meydana gelmişti.

Bu gazvede Aişe Radıyallahü anha Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem ile birlikte gitmek üzere kurada çıkmıştı. Bir yere gideceğinde eşleri arasında kura çekmek Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in âdeti idi. Bu gazveden dönerken yolda bazı konaklama yerlerinde konakladılar. Yine bir yerde konakladıkları sırada Aişe Radıyallahü anha ihtiyacı için hevdecinden çıkmıştı, geri döndüğünde gerdanlığını kaybettiğini fark etti. Gerdanlığını aramak için hemen geri döndü. O gittiği sırada develeri yükleyen kişiler onun hevdecini taşıyıp deveye yüklediler. Onlar Aişe Radıyallahü anha'nın, hevdecin içerisinde

olduğunu sanıyorlardı. Çünkü Aişe *Radıyallahü anha* yaşça küçüktü. O ise gerdanlığını bulduktan sonra konakladıkları yere geri döndü. Fakat konaklama yerinde hiç kimseyi bulamadı. Onun, hevdecinde olmadığını fark edip geri dönerler düşüncesiyle bulunduğu yerde oturup bekledi. Bu esnada uyku kendisine galebe çalıp uykuya kaldı. Safvan bin Muâttal'in: "Inna lillahi ve inna ileyhi raciun, Allah Rasûlu'nun zevcesi" demesi üzerine uyandı. Safvan bin Muâttal, ordunun arkasından gelerek askerlerin geride bıraktıkları eşyaları toplamakla görevliydi. Zira o uykusu çok ağır olan bir kişiydi. Aişe *Radıyallahü anha*'yı görünce onu hemen tanıdı. Çünkü onu hicap emrinden önce görmüştü. Istircada bulunarak "inna lillahi ve inna ileyhi raciun" dedikten sonra hemen devesini çöktürdü. Aişe *Radıyallahü anha* da deveye bindi. Safvan, onunla bir kelime bile konuşmadı. Aişe *Radıyallahü anha*, ondan istircada bulunmasından başka bir şey duymadı. Sonra Safvan deveyi sürerek orduya yetiştirdi. Ordu öğle sığağında konaklamıştı. İnsanlar bu durumu görünce, her biri kendi karakterine uygun bir şekilde konuşmaya başladı. Allah'ın düşmanı ve münafıkların başı olan Abdullah b'n Ubey, bunu görünce nifakin ve hasedin ona verdiği üzüntü ve kederi giderecek iyi bir fırsat olduğuna karar verdi. Neticede ifk olayını uydurarak anlattı, böylece fitne çıkarp münafıkları etrafında topladı.

Medine'ye geldiklerinde ifk olayını uyduranlar bu iftirayı konuşmaya devam ettiler. Öyle ki bu, her yerde yayıldı. Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem ise bir şey konuşmuyor, sessiz kalıyordu. Daha sonra Aişe *Radıyallahü anha*'dan ayrılma konusunda istişare etti. Ali *Radıyallahü anhu* ayrılmasını, Usame *Radıyallahü anhu* ise ondan ayrılmamasını söyledi.

İmtihanın tamamlanması gerekiyordu, ta ki müminlerin imanı artsın, coğruluk ve adalet üzere sebat etsinler. Münafıkların da nifak, yalan ve iftiralı artsın. Aişe *Radıyallahü anha*, annesi ve babası ise istenilen kulluk görevlerini bu şekilde tamamlasınlar. Allah *Subhanehu ve Teala*'nın onlara olan nimetleri tamamlanıp, yaratılmışlardan ümitlerini keserek kurtuluş ve yardımın sadece Allah *Subhanehu ve Teala*'dan olduğuna dair imanları kemale ersin diye, Allah *Subhanehu ve Teala* bir ay boyunca bu iftira hakkında Rasûlu'ne vahiy indirmede. Bir müddet sonra Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem, Aişe *Radıyallahü anha*'nın yanına girdi. Yanında babası Ebû Bekir *Radıyallahü anhu* da vardı. Allah *Subhanehu ve Teala*'ya hamd edip onu övdükten sonra şöyle dedi:

"Ey Aişe, eğer sen bu iftiradan uzak isen Allah seni temize çıkaracaktır. Yok, eğer sen bir günah işlediysen de, bağışlanma dile. Şüphesiz bir kul günahını itiraf edip tövbe ederse, Allah da tövbesini kabul eder."

Aişe *Radıyallahu anha* babasına: "Rasûlullah'a cevap ver" dedi. Babası: "Vallahi Rasûlullah'a ne diyeceğimi bilmiyorum" dedi. Aişe *Radıyallahu anha* annesinden cevap vermesini istedi. Fakat o da aynı şekilde cevap verdi. Aişe *Radıyallahu anha* devamla şöyle anlatır: Şöyle dedim:

Eğer ben bu günahıtan beriyim desem -Allah biliyor ki beriyim- beni tasdik etmezsiniz. Bana örnek olabilecek Yusuf'un babasının söylediğinden başka söyleyecek bir söz bulamıyorum: "Artık bana düşen güzel bir sabırdır. Anlattığınız karşısında bana yardım edecek olan ancak Allah'tır."¹⁷⁶

Aişe *Radıyallahu anha* dedi ki: "Sonunda Allah *Subhanehu ve Teala*, Rasûlü'ne bu konuda vahiy indirdi. Ben ise Allah *Subhanehu ve Teala* hak olandan başkasına söylemez dedim. Annem ile babam ise Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'den daha kötü durumdaydılar. Oyle ki, ikisinin Rasûlullah'tan daha çok nefesleri kesilmişti. Ben, ruhlarının bedenlerinden çıkacağından korktum. Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in söylediği ilk söz şu oldu: "Ey Aişe, Allah seni temize çıkardı." Annem ve babam: "Kalk ve Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'e teşekkür et" dediler. Ben de, vallahi ona teşekkür etmem, bunun için ancak Allah *Subhanehu ve Teala*'ya hamd ederim dedim."

Hasan bin Sabit *Radıyallahu anhu*, onun hakkında söylenene katılmış, o da ifk ehline uyararak konuşmuştu. Hasan bin Sabit *Radıyallahu anhu*, Aişe *Radıyallahu anha*'dan özür dilemiş ve onu öven şu şiiri söylemişti:

İffetli, akıllı ve ağırbaşlıdır; şüphe ile itham edilmez,
Gafil insanların etini yemektense -gıybet etmez- sabah aç kalkar.
Luey bin Galip kabilesinin asil hanım efendisidir,
İdeal şeylerin peşinde koşar, şerefleri geçici değildir.
Edeplidir, Allah onun mayasını temiz yaratmış,
Onu bütün kötülük ve bätildan temizlenmiştir.

Eğer iddia ettikleri gibi ben onu dedimse,
Elim ağzıma kalkmasın -ölüm beni yakalasın-.
Bu nasıl olur? Ben yaşadığım surece sevgim ve yardımım,
Meclislerin süsü Rasûlullah ailesine hasretmişken.

Aişe *Radıyallahu anha*, yanında Hasan *Radıyallahu anhu*'nun hoşlanmayacağı bir şekilde zikredilmesinden razı olmazdı. Derdi ki: Muhakkak ki o şu sözün sahibidir.

"Anam, babam ve namusum; feda olsun Muhammed'in namusuna"¹⁷⁷

Bu olay hakkında Allah *Azze ve Celle* Nur Suresi'nin ilk yirmi altı âyetini indirdi.

"O ağır iftirayı uyduranlar, sizin içinizden bir güruhtur. Bu iftirayı kendiniz için kötü bir şey sanmayın. Aksine o, sizin için bir hayırdır. Onlardan her biri için, işledikleri günahın cezası vardır. İçlerinden (elebaşılık ederek) o günahın büyüğünü üstlenen için ise ağır bir azap vardır."¹⁷⁸

Ahzab Savaşı

Hendek Savaşı, Hicret'in beşinci yılının şevval ayında vuku buldu. Bu savaşın sebebi şu idi: Yahudiler, müşriklerin Uhud'daki zaferini gördüklerinde, onlardan Selam bin Ebi'l Hukeyk ve diğer ileri gelenleri Kureyş'e gittiler. Onları Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'e karşı savaşmak için kışkırttılar. Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* ile savaşmakları takdirde onlara yardım edeceklerine dair söz verdiler. Kureyş de bu teklifi kabul etti. Aynı şekilde Gatafan kabilesine gidip onları da savaşa teşvik ettiler. Gatafan da bu teklifi kabul etti. Onlardan sonra diğer Arap kabilelerini dolaşıp her birini ayrı ayrı bu savaşa çağırdılar. Butun kabileler bu çağrıya icabet etti.

Kureyşliler, Ebû Sufyan'ın komutasında dört bin kişilik bir orduyla Zahrân'a geldiklerinde Beni Süleym, Beni Esed, Fezare, Eşca ve diğer kabileler de onlara katıldılar. Böylece Hendek Savaşı'na katılan müşriklerin sayısı on bini buldu.

Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* müşriklerin yola çıktığını duyunca ashâbı ile istişare etti. Selman-ı Farisi *Radıyallahu anhu* Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'e düşman ile Medine arasında hendek kazılmasını teklif etti. Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* Selman *Radıyallahu anhu*'nun bu teklifini kabul edip, hendek kazılmasını emretti. Müslümanlar hemen hendek

¹⁷⁷ Zuhri'nin İfk hadisesi ile ilgili aktardığı hadisi, Buhâri ve Müslim rivayet etmiştir.

¹⁷⁸ Nur Suresi: 11.

kazma işine başladılar. Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* bizzat kendisi de kazı işinde çalışıyordu. Hendek kazılırken Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in Peygamberliğine delil olacak ve bize ulaşması yönünden mütevatir derecesine ulaşmış mucizeler gerçekleşti.

Müsümanlar soğuk bir günde hendek kazıyorlardı. Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* onların yanına geldi ve içinde oldukları sıkıntı ve açlığı görünce şöyle dedi:

"Allah'ım, hayat ancak âhiret hayatıdır, Ensar ve Muhacir'i bağışla."

Müslümanlar da ona cevaben şöyle diyorlardı:

"Biz hayatta oldukça, cihad üzere Muhammed *Sallallahu aleyhi ve sellem*'e beyat ederiz."

Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* Müslümanlardan üç bin kişilik bir ordu ile çıktı. Ordu, arka tarafını Sel Dağı ile ön tarafını ise hendekle korumaya almıştı. Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* kadın ve çocukların ise Medine'nin yüksek yerlerine çıkmalarını emretti.

Huyey bin Ahtab, Beni Kureyza'ya gitti. Kaleye yaklaştığında Kureyza lideri Kâ'b bin Esed, kapıyı ona açmadı. Fakat Huyey kapıyı kendisine açtırana kadar onunla konuşarak ikna etti. Kaleye girdiğinde dedi ki: "Sana zamanın izzetini getirdim. Kureyş'i, Gafan'ı ve Esed kabilesini kumandanları ile beraber Muhammed'le savaşmak üzere sana getirdim." Kâ'b: "Bilakis, vallahi bana zamanın zilletini ve yağmursuz bir bulutla geldin ki, bu sadece şimşek ve gök gürültüsünden ibarettir. O bulutta bundan başka bir şey yoktur." Huyey, Kureyzalıların Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* ile olan anlaşmalarını bozmadan oradan ayrılmadı. Böylece Beni Kureyza da, müşriklerle beraber savaşa katıldı. Müşrikler, Beni Kureyza'nın anlaşmayı bozduğunu duyunca sevindiler. Buna karşılık Kâ'b, Huyey'den şöyle bir söz aldı: "Eğer müşrikler Muhammed'e galip gelmezlerse, Huyey de Beni Kureyza ile beraber kalelerine girecek, böylece onlara isabet eden şey ona da isabet etmiş olacak." Huyey, bu şartı kabul etti ve ona sadık kaldı. Bu haber Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'e ulaşınca, onlara iki Sa'd'ı -Sa'd bin Muaz ve Sa'd bin Ubade- Havvat bin Cübeyr ve Abdullah bin Revaha'yı *Radiyallahu anhum*, haberin hakikatini öğrenmek üzere gönderdi. Görevlendirilen bu sahabeler onlara yaklaştıklarında, onları olduğundan daha kötü bir halde buldular. Onlar açıktan küfür ediyor, Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'e hakaret ediyorlardı. Sahabeler bunun üzerine hemen dönüp durumu şifreli bir şekilde Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve*

sellem'e bildirdiler. Bu Müslümanlara çok ağır geldi. Bunun üzerine Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

"Allahu Ekber! Ey Müslümanlar topluluğu, müjdeler olsun size, sevinin."

İmtihan şiddetlendi ve nifak ortaya çıktı. Beni Harise'den bazıları gelip, Medine'ye gitmek için Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'den izin istediler. Bu durum, âyetle şöyle ifade edilmektedir:

"Evlerimiz açık (korumasız) diyerek, Allah Rasûlü'nden izin istiyorlardı. Oysa evleri açık (korumasız) değildi. Onlar sadece kaçmak istiyorlardı."¹⁷⁹

Müşrikler, Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'i bir ay boyunca muhasara altına aldılar. Hendekten dolayı aralarında sıcak savaş gerçekleşmedi. Fakat Kureyş'ten aralarında Amr bin Abdulvudde'nin de bulunduğu bazı atlılar savaşmak istediler, fakat hendekle karşılaştılar. Hendeğin başında durup: "Bu Arapların bilmediği bir hiledir" deyip, karşı tarafa geçmek için hendeğin dar bir yerini aradılar. Atlarıyla o dar yerden geçerek Müslümanların tarafına geçtiler. Müslümanları mübarezeye çağırdılar. Amr'ın karşısına Ali bin Ebû Tâlib Radiyallahu anhu çıktı ve onunla çarpıştı. Allah *Subhanehu ve Teala*, Ali Radiyallahu anhu'nun eliyle onu öldürdü. Amr, müşriklerin kahramanlarındandı. Bunu gören arkadaşları bozguna uğradılar.

Müslümanların içinde bulunduğu zor durumun uzadığını gören Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*, Gatafan'ın liderleri olan Uyeyne bin Hısn ve Haris bin Avf ile kabilelerini savaştan çekmeleri karşılığında Medine'nin mahsulünün üçte birini onlara verip, anlaşma yapmak istedi. Bu konuda müzakereler gerçekleşti. Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* bunu iki Sa'd ile istişare edince ikisi de: "Eğer bunu Allah *Subhanehu ve Teala* sana emrettiyse, ıstır ve itaat ederiz. Aynı şekilde bu anlaşmayı sen yapmak istiyorsan da, dediğin gibi olsun, kabul ediyoruz. Yok, eğer bunu bizim için yapacaksan yapma. Çünkü biz ve bu kavim şirk üzere ve putlara taparken bile, misafirlikte ikram veya satın alma dışında onlar bir tek malımızı yemeyi umamazlarken, şimdi Allah *Subhanehu ve Teala* bize İslâm'ı nasip edip, bizi seninle şereflendirdikten sonra mı onlara mallarımızı vereceğiz? Hayır, vallahi onlara kılıçtan başka bir şey vermeyiz" dediler.

Bunun üzerine Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* iki Sa'd'ın görüşünü isabetli bularak: "Şüphesiz bu, bütün Arapların size karşı birleşip, size doğru bir yайдan ok fırlattıklarını gördüğümden dolayı sizin iyiliğiniz için yapmaya çalıştığım bir şeydir" dedi.

Sonra Allah *Azze ve Celle* -hamd ona mahsustur- öyle bir şey yaptı ki, onunla düşmanların bütün planlarını boşa çıkardı. Gatafan kabilesine mensup Nuaym bin Mes'ud adında bir şahıs gelip: "Ya Rasûlullah! Ben Müslüman oldum, bana istediğin şeyi emret" dedi. Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*: "Sen tek bir adamsın, eğer elinden geliyorsa onları bizden çevir, şüphesiz harp hiledir" dedi.

Nuaym bin Mes'ud, Beni Kureyza'ya gitti. Daha önceleri onlarla dostluğu vardı. Yanlarına varınca, onlar henüz onun Müslüman olduğunu bilmiyorlardı. Beni Kureyza'ya: "Muhakkak ki siz Muhammed'e savaş açtınız. Elbette Kureyş bir fırsat bulursa, bu fırsatı değerlendirir. Eğer fırsat bulmazsa da, paçayı sıvayıp kaçar" dedi. "O halde ne yapalım" dediler? "Nuaym onlardan rehineler almadıkça, onlarla beraber savaşmayın." Beni Kureyzalılar: "Doğru bir görüşe işaret ettin" dediler. Sonra çıkıp Kureyş'in yanına gitti. Onlara da: "Size olan sevgimi bilirsiniz, bundan dolayı size bir nasihatim var" dedi. "Evet, biliyoruz" dediler. "Biliniz ki Yahudiler, Muhammed ile aralarındaki anlaşmayı bozduklarına pişman oldular ve Muhammed'e sizden rehineler alıp kendisine gönderip, size karşı ona yardım edeceklerine dair haber yolladılar. Eğer sizden rehine isterlerse sakın vermeyin" dedi. Sonra Gatafan'a gidip onlara da aynı şeyleri söyledi.

Şevval ayı Cumartesi gecesi Kureyşliler, Yahudilere elçileri ile haber göndererek dediler ki: "Biz daima sizinle beraber burada kalamayız. Develer ve atlar helâk oldu, yarın erkenden gelin de Muhammed ile savaşalım ve ondan kurtulalım." Yahudiler de onlara şöyle cevap verdiler: "Bugün Cumartesi günüdür, bizden önce bugünde bir şeyler yapan kimselerin başına neler geldiğini siz de biliyorsunuz. Bununla beraber bize rehineler vermedikçe, sizinle beraber asla savaşmayız." Elçileri geri döndüğünde dediler ki: "Vallahi Nuaym size doğru söylemiştir." Onlara: "Vallahi size hiç kimseyi rehin olarak vermeyiz" diye haber gönderdiler. Bunun üzerine Beni Kureyzalılar da: "Vallahi Nuaym doğru söylemiş" dediler. İki taraf da hayal kırıklığına uğrayıp istediklerine muvaffak olamadılar.

Allah *Subhanehu ve Teala* müşriklerin üzerine fırtınadan bir ordu gönderdi. Çadırlarını yıktı ve devrilmemiş herhangi bir kazan, sökülmemiş herhangi bir çadır ipi bırakmadı.

Meleklerden askerler onları sarsıyor ve kalplerine korku salıyorlardı. Allah *Subhanehu ve Teala* bu konuda şöyle buyuruyor:

"Ey iman edenler! Allah'ın size olan nimetini hatırlayın. Hani (düşman) ordular üzerinize gelmişti de, biz onların üzerine bir rüzgâr ve göremediğiniz ordular göndermiştik."¹⁸⁰

Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* kendisine düşman hakkında haber getirmesi için Huzeife bin el-Yeman *Radıyallahu anhu*'yu gözcü olarak gönderdi. Huzeife *Radıyallahu anhu* onların içinde bulundukları durumu ve yolculuğa hazırlandıklarını gördü, hemen dönüp durumu ve yolculuğa hazırlandıklarını Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'e haber verdi. Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* sabah vakti silahları bırakarak Müslümanlarla birlikte hendeği terkedip Medine'ye doğru harekete geçti. Öğlen vakti Cibril *Aleyhi selam* geldi ve: "Silahlarınızı bıraktınız mı? Oysa melekler silahlarını henüz bırakmadılar, hemen şunlara -yani Beni Kureyza- üzerine gidin" dedi. Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* de şöyle emir verdi: "Kim beni dinleyip itaat ediyorsa, ikindi namazını Beni Kureyza'dan başka bir yerde kılasın."¹⁸¹

Müslümanlar da süratle oraya doğru yola çıktılar. Nihayet Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* onların kalelerine yaklaştı. Onlara şöyle seslendi: "Ey maymunların kardeşleri! Allah sizi hakir ve zelil kılıp, üzerinize azabını indirmedi mi?" Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in Beni Kureyza'yı kuşatması yirmi beş gece sürdü. Kuşatma onları zor duruma düşürdü. Allah *Subhanehu ve Teala* da onların kalplerine korku saldı. Bunun üzerine reisleri Ka'b bin Esed onlara şöyle dedi:

Benim size üç teklifim var hangisini dilerseniz onu yapınız:

Birincisi: "Bu adamı tasdik edip ona tâbî olunuz, siz de biliyorsunuz ki o Peygamberdir ve sizin yanınızdaki Tevrat'ta yazılı olan kimsedir." Dediler ki: Biz asla Tevrat'ın hükmünü bırakmayız.

İkinci teklifim: "O halde kadınlarınızı ve çocuklarınızı öldürünüz, sonra da Muhammed'in karşısına kılıçlarınız ile çıkın, ta ki Allah sizinle onun arasında hükmünü

¹⁸⁰ Ahzab Suresi: 9.

¹⁸¹ Hadisi Buhârî, İbni Ömer'den "Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*"ın Ahzab'dan dönüşü ve Beni Kureyza'ya doğru yola çıkışı" başlıklı bab'da rivayet etmiştir. Aynı şekilde Müslim de rivayet etmiştir.

versin." Dediler ki: Kadın ve çocuklarımızı öldürdükten sonra yaşamının ne anlamı kalır.

Dedi ki: "O zaman üçüncü olarak: Bu gece onlara saldırın, büyük ihtimalle Muhammed ve arkadaşları, Cumartesi olduğundan dolayı bugün saldırmayacağınızdan emindirler. Bu şekilde onları gafil avlamış olursunuz ve bir başarı elde etmiş olursunuz." Dediler ki: Cumartesimizi ifsat edip bozmayız, Cumartesiyi ihmal edenlerin başına gelenleri sen de biliyorsun. Ka'b: "Sizden hiçbir adam anasından doğduğundan beri adamakıllı kararlı bir iş yaparak gecelememiştir" dedi.

Nihayetinde Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in hükmüne razı oldular. Onlar hakkında Sa'd bin Muaz *Radıyallahu anhu* hüküm verdi. Sa'd'ın hükmü erkeklerin öldürülerek mallarının paylaşılması, kadın ve çocukların da esir alınması idi.¹⁸²

Allah *Azze ve Celle*, Ahzab Gazvesi hakkında, Ahzab Suresi'nden (dokuzuncu âyetten, yirmi yedinci âyete kadar) bir bölüm indirerek onların kıssasını zikretti.

"Ey iman edenler! Allah'ın size olan nimetini hatırlayın. Hani (düşman) ordular üzerinize gelmişti de biz onların üzerine bir rüzgâr ve göremediğiniz ordular göndermiştik. Allah, yaptıklarınızı hakkıyla görmektedir."¹⁸³

"Allah, sizi onların topraklarına, yurtlarına, mallarına ve henüz ayak basmadığınız topraklara varis kıldı. Allah, her şeye hakkıyla gücü yetendir."¹⁸⁴

¹⁸² *Câmiu'l Usul* de geçtiği gibi Buhâri ve Müslim, Sa'd bin Muaz'ın Beni Kureyza hakkındaki hükmünü rivayet etmiştir.

¹⁸³ Ahzab Suresi: 9.

¹⁸⁴ Ahzab Suresi: 27.

HİCRET'İN ALTINCI YILI OLAYLARI

Hicret'in altıncı yılında Hudeybiye Barış Antlaşması yapıldı ve bu antlaşmada bin dört yüz sahabe hazır bulunmuştu. Bunlar "Ağaç altındakiler" ve "Rıdvan beyatı ehli" diye de adlandırılmaktadırlar.

Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* umre yapmak için onlarla beraber yola çıktı. Savaşmak istemiyordu. Zulhuleyfe'ye vardıklarında, Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* kurbanlıklara gerdanlık taktı ve süsledi. Ihrama girip umreye niyet etti. Kureyş hakkında bilgi toplamak için Huzaa'dan olan birini gözcü olarak yolladı. Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* Asfan'a yaklaşınca gözcü ona ulaştı. Gözcü, Ka'b bin Luey ve Âmir bin Luey seninle savaşıp Kâbe'ye girmene engel olmak için çok sayıda adam toplamış, dedi. Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* biraz yol aldıktan sonra dedi ki:

"Halid bin Velid, Gamim tarafında konuşlanmış durumda, bundan dolayı sağdan gidin, sağa yönelin."¹⁸⁵

Böylece Halid onların geçişini fark etmedi. Uzaktan onların çıkarttıkları tozları gördü. Uyarmak için onların peşinden hızlıca hareket etti.

Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* konaklayacakları yer olan Seniyetul Merar'a varınca bineği çöktü. İnsanlar Kasva yoruldu dediler. Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem*: "Kasva yorulmadı, ayrıca onun böyle bir huyu da yoktur. Fili engelleyen onu da engelledi. Muhammed'in nefsi elinde bulunan Allah'a yemin ederim ki, Allah'ın haram kıldığı şey hariç benden ne isterlerse onlara veririm" dedi.

Kasva'ya kızınca sıçrayarak kalktı ve Hudeybiye'nin en alt kısmında suyu az olan bir kuyunun başına gelinceye kadar devam etti. Az bir zaman geçmeden insan-

¹⁸⁵ Hudeybiye Antlaşması hadisinden olan bu cümle, *Munteka'l-Ehbar*'da geçtiği gibi, Urve'nin Misver bin Mahreme ve Mervan bin Hakem'den rivayet ettiği bu hadisi Ahmed ve Buhâri de rivayet etmiştir.

lar kuyunun suyunu bitirdiler ve susuzluktan şikâyetçi oldular. Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem sadağından bir ok çıkarttı, onu kuyunun içine dikmelerini emretti. Vallahi herkes oradan ayrılana kadar, bu kuyudan sularını bolca aldılar.

Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in gelişinden dolayı Kureyş dehşete kapıldı. Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem Kureyş'e bir adam göndermek istedi. Ömer Radıyallahu anhu'yu çağırdı. Ömer Radıyallahu anhu: "Ya Rasûlullah! Mekke'de olup da ben eziyete uğrayınca, benim için ayaklanacak ve beni koruyacak Beni Adiy bin Ka'b'tan kimse yoktur. Osman'ı gönder, orada onun aşireti var ve senin istediklerini de onlara güzel bir şekilde ulaştırır" dedi. Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem Osman Radıyallahu anhu'yu çağırdı ve ona dedi ki: "Kureyş'e git ve biz savaş için gelmedik, yalnızca umre için geldik deyip onları İslâm'a davet et." Ayrıca Mekke'deki Müslüman erkek ve kadınlarla görüşmesini istedi. Buyurdu ki: "Onları fetih ile müjdele, hiç şüphesiz Allah, dinini Mekke'de hâkim kılacaktır. Onlar da orada dinlerini gizlemek zorunda kalmayacaklardır."

Osman Radıyallahu anhu yola koyuldu. Kureyş'in birliğinin yanından geçince, dediler ki: "Nereye?" Osman Radıyallahu anhu: "Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem beni, sizi İslâm'a ve Allah'a davet etmem için gönderdi. Size diyor ki savaş için gelmedik, umre için geldik." Dediler ki: "Sözlerini duyduk, haydi işine bak."

Eban bin Said bin el-As, Osman Radıyallahu anhu için ayağa kalkıp, onu hoş karşılayıp buyur etti. Eban, Osman Radıyallahu anhu'yu ata bindirerek Mekke'ye kadar ona eşlik etti.

Osman Radıyallahu anhu dönmeden önce Müslümanlar dediler ki: "Bizden bir tek Osman Allah'ın evine vardı." Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki: "Biz engellendiğimiz halde onun Kâbe'yi tavaf edeceğini zannetmiyorum." Müslümanlar dedi ki: "Ya Rasûlullah! Kâbe'ye varmış olduğu halde ona ne engel olacak ki?" Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem dedi ki: "Benim onun hakkındaki zannım, biz onunla beraber tavaf etmeden Kâbe'yi tavaf etmeyeceği yönündedir."

Bir ara Müslümanlar ve müşriklerle barış olur diye birbirlerine karıştılar. Taraf-lardan birinin adamı, diğer tarafın adamına vurdu ve bunun üzerine gruplar birbirine vurmaya başlayınca iş çatışmaya dönüştü. Birbirlerine taş ve ok attılar. Her grup naralar atıyordu. Sonunda iki taraf da kendi içinde olan diğer tarafın adamlarını rehin aldılar.

Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'e, Osman *Radıyallahu anhu*'nın öldürüldüğü haberi ulaştı. Hemen Müslümanları biata çağırdı. Acele ile bir ağacın altında olan Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in yanına varıp, savaştan kaçmayacaklarına dair biat ettiler. Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* kendi elini tutarak: "Bu da Osman'ın biatidir" dedi.

Biat tamamlanınca Osman *Radıyallahu anhu* döndü. Ona dediler ki: "Kâbe'yi tavaf-tan nasibini aldın." Osman *Radıyallahu anhu* dedi ki: "Benim hakkımda ne kötü bir zamanda bulunmuşsunuz. Nefsim elinde olan Allah'a yemin ederim ki, Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* Hudeybiye'de olduğu halde Mekke'de bir yıl bile kalsaydım, Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* Kâbe'yi tavaf etmeden ben etmezdim. Kureyş bana tavaf etmeyi teklif etti ama ben reddettim." Müslümanlar dedi ki: "Vallahi Allah Rasûlü en iyi bilen ve en iyi zanda bulunanımızdır."

Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* ağacın altında iken Ömer *Radıyallahu anhu* biat alması için onun koluna destek oldu. Ced bin Kays hariç tüm Müslümanlar Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem*'e biat etti.

Mi'kal bin Yesar, ağacın bazı dallarını tutmuş, Peygamberimize değmesini engellemek maksadıyla yukarı kaldırıyordu. İlk biat eden Ebû Sinan Vehb bin Mihsan el-Esed *Radıyallahu anhu* idi. Seleme bin Ekva *Radıyallahu anhu*, insanlar biat etmeye başladığında başta, ortada ve sonda olmak üzere üç kere biat etti.

Onlar bu haldeyken Budeyl bin Verka, Huzaa'dan bir grupla beraber yanlarına geldi. Onlar Tihame ehlinden Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'e nasihat etmek isteyen bir grup idi. Budeyl bin Verka dedi ki: "Ben Ka'b bin Luey ve Amir bin Luey'ın Hudeybiye sularına indiklerini gördüm. Yanlarında el-Uz el-Mutafil de vardı. Seninle savaşmak ve senin Kâbe'ye girmeni engellemek istiyorlar." Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu:

"Biz kimseyle savaşmaya gelmedik, biz ancak umre yapmak için geldik. Savaşlar Kureyş'i iyice yordu ve zarar verdi. Eğer isterlerse onları ertelerim, benimle insanlar arasından çekilirler veya insanların girdikleri İslâm'a onlar da girerler veya toplanır savaşmaya karar verirler. Nefsim elinde olan Allah'a yemin ederim ki, o zaman bu dava uğruna tek başına kalıncaya kadar ve Allah emrini gerçekleştirinceye kadar onlarla savaşırım."

Budeyl: "Söylediklerini onlara ulaştıracağım" dedi. Sonra Peygamberimizin yanından ayrılıp Kureyş'e gitti. Kureyş'e: "Bu adamın (Allah Rasûlü) yanından geliyorum, onun sözlerini dinledim, isterseniz sizlere de aktarayım" dedi. Kureyş'in akılsızları ise: "Onun hakkında bize bir şey anlatmana ihtiyacımız yok" dediler. Akıl sahipleri de: "Ondan duyduklarını anlat" dediler. O da dedi ki: "Ondan şunları ve şunları dinledim."

Urve bin Mes'ud: "Bu adam -Muhammed- size akıllıca bir adım atmıştır, beni bırakın ona gideyim?" Dediler ki: "Tamam git." O da Peygamberimize gitti. Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem*, ona da Budeyl'e söylediklerinin benzeri sözler söyledi.

Urve dedi ki: "Ey Muhammed! Kavminin kökünü kurutsan ne olacak? Araplardan senden önce kavmine saldırmış birini duydun mu hiç? Vallahi ben insanlardan bir guruhun seni bırakıp kaçacağını düşünüyorum." Ebû Bekir *Radıyallahu anhu* dedi ki: "Lat'in bızırını emesice, biz mi onu bırakıp kaçacakmışız?"

Urve: "Ey Muhammed bu kimdir?" diye sordu. Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* cevaben Ebû Bekir dedi. Bunun üzerine Urve: "Nefsim elinde olana yemin ederim ki, eğer senin bende hatırın olmasaydı sana cevap verirdim" dedi. Tekrar Peygamber *Sallallahu aleyhi ve sellem* ile konuşmaya başladı, bir yandan da sahabesini gözlemliyordu. Vallahi Peygamber *Sallallahu aleyhi ve sellem* tükürdüğünde, kesinlikle sahabelerden biri onu yere ulaşmadan yakalayıp yüzüne ve cildine sürüyordu. Bir şey emrettiği zaman acele ile emrini yerine getiriyorlardı. Abdest aldığı anda abdest suyu için neredeyse savaşıyorlardı. Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* konuştuğu zaman hepsi seslerini alçaltmaya çalışıyor, saygılarından Peygamber *Sallallahu aleyhi ve sellem*'e bakamıyorlardı.

Urve arkadaşlarına döndü ve dedi ki: "Ey kavmim! Vallahi ben Kısra, Kayser ve Necâşi gibi krallara yapılan ziyaretlerde bulundum. Muhammed'in ashabının gösterdiği saygı kadar, etrafındakilerden saygı gören bir kral görmedim. O tükürdüğü zaman tükürüğü ancak sahabesinden birinin avucuna düşüyor, o da vücuduna sürüyor." Sonra gördüklerinin hepsini anlattı ve şöyle ekledi: "Gerçekten size akıllıca bir teklif sunulmuştur, bunu kabul edin."

Kinane Oğullarından bir adam: "Bana izin verin onun yanına gideyim" dedi. Gıt dediler. Adam Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in yanına gelince Peygamberimiz şöyle buyurdu: "Bu falancadır. O kurbanlık develeri önemseyen bir kavimden-dir, develeri önüne sürün." Sahabeler de Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in dediğini

yaptı ve adamı telbiye getirerek karşıladılar. Bunları gören adam: "SubhânAllah! Bu insanlar Allah'ın evinden alıkoyulmamalı' dedi ve arkadaşlarının yanına döndü, gördüklerini onlara anlattı.

O sırada Suheyl bin Amr geldi. Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem: "İşiniz kolaylaştırdı" buyurdu.

"Getir, aramızda bir antlaşma yaz" dedi. Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem kâtibi -Alî bin Ebî Talib'i- çağırdı. **"Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla yaz"** dedi. Suheyl: "Rahman da nedir? Ben Rahman'ı tanımıyorum. Onun yerine önceden de yazdığın gibi, Allah'im senin adıyla yaz" dedi. Müslümanlar: "Vallahi Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla cümlesinden başka bir şey yazmayız" dediler. Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem: **"Allah'im, senin adıyla yaz"** dedi. Sonra dedi ki: **"Yaz: Bu Allah'ın Rasûlü Muhammed'in kararıdır."** Suheyl: "Vallahi eğer senin Allah'ın Rasûlü olduğuna inansaydık senin Kâbe'ye girmeni engellemezdik. Muhammed bin Abdullah yaz" dedi. Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem: **"Siz beni yalanlasanız da ben Allah'ın Rasûlü'yüm. Muhammed bin Abdullah yaz"** buyurdu ve devam etti: **"Kâbe ile aramızdan çekileceğinize ve Kâbe'yi tavaf edeceğimize."** Suheyl: "Vallahi Arapların, bizim koşeye sıkıştığımızı, baskı altında kaldığımız hakkında konuşmasına izin vermem. Ama onumuzdaki yıl bu dediğin olur" dedi. Devamında Suheyl "Senin dininden olsa bile bizden biri sana gelirse, onu bize geri vereceğine" diye ekledi. Müslümanlar: "SubhânAllah! Müslüman olarak gelen birini nasıl müşriklere verelim?" dediler.¹⁸⁶

O sırada Suheyl'in oğlu Ebû Cendel geldi. Mekke'nin alt tarafında prangaları ile yavaş yavaş yürüyerek gelmişti. Sonunda kendini Müslümanların arasına atabilmişti. Suheyl: "Bu da bana geri vermen gereken ilk kişidir" dedi. Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem: **"Biz daha anlaşmayı karara bağlamadık ki"** deyince, Suheyl: "Vallahi onu vermezsen seninle hiçbir konuda barış antlaşması yapmam" dedi. Peygamberimiz: **"Onu bana bağışla"** dedi. Suheyl: "Onu sana vermem" dedi. Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem: **"Aksine, yapacaksın bunu"** dedi. Suheyl "Yapmam" dedi. Ebû Cendel ise: "Ey Müslüman topluluğu! Size Müslüman olarak geldiğim halde nasıl müşriklere iade edilirim? Başıma gelenleri görmüyor musunuz? -Allah yolunda çok eziyet görmüştü- Omer bin Hattab Radıyallahu anhu dedi ki: "Vallahi Müslüman olduğumdan beri o günden (Hudeybiye gününden) başka içime kuşku düşmemiştir. Nebi Sallallahu aleyhi ve sellem'e gittim ve dedim ki:

¹⁸⁶ Hudeybiye Barış Antlaşması hakkındaki hadisi Ahmed ve Buhârî rivayet etmiştir.

- Ömer: Ey Allah'ın Rasûlü! Sen Allah'ın Nebisi değil misin?
- Rasûlullah: Evet öyleyim.
- Ömer: Biz hak yolda, düşmanlarımız da bâtil yolda değil mi?
- Rasûlullah: Evet öyle.
- Ömer: O halde neden dinimizden taviz veriyoruz? Neden Allah bizimle düşmanlarımızın arasında hüküm vermeden (savaşmadan) dönüyoruz?
- Rasûlullah: Muhakkak ki ben Allah Rasûlü'yüm. O benim yardımcımdır. Ben ona isyan etmem.
- Ömer: Sen bize Kâbe'ye gidip onu tavaf edeceğiz dememiş miydin?
- Rasûlullah: Dedim, ama sana bu yıl gideceksin dedim mi?
- Ömer: Hayır demedin.
- Rasûlullah: Sen Mekke'ye girecek ve Kâbe'yi tavaf edeceksin.

Ömer *Radıyallahu anhu* dedi ki: "Ebû Bekir'e gittim ve ona da Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem*'e söylediklerimin aynısını söyledim. O da Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in verdiği cevapların aynısını verdi ve ekledi: O ölene kadar ona (Allah Rasûlü'ne) itaat et. Vallahi o hak üzeredir. Ben de bu yolda amel işledim."

Anlaşmanın yazım işlemi bittikten sonra Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* ahabına dedi ki: "Kalkın, kurbanlarınızı kesin ve tıraş olun." Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* bunu üç kere tekrarladığı halde, onlardan kimse kalkmadı. Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* kimsenin harekete geçmediğini görünce kalktı, kimseyle konuşmadan kurbanını kesti. Berberini çağırdı. Bunu gören sahabeler kalkıp kurbanlarını kestiler ve birbirlerini tıraş ettiler. Üzüntü ve kederden dolayı nerdeyse birbirlerini yaralayacaklardı. Sonra Müslüman kadınlar geldi. Bunun üzerine:

"Ey iman edenler! Mümin kadınlar Muhacir olarak size geldiklerinde, onları imtihan edin. Allah, onların imanlarını daha iyi bilir. Eğer siz onların inanmış

kadınlar olduklarını anlarsanız, onları kâfirlere geri göndermeyin. Çünkü Müslüman hanımlar kâfirlere helâl değildirler. Kâfirler de Müslüman hanımlara helâl olmazlar. Mehir olarak harcadıklarını onlara (kocalarına geri) verin. Mehirlerini verdiğiniz takdirde, bu kadınlarla evlenmeniz size bir günah yoktur. Müşrik karılarınızın nikâhlarına tutunmayın. (Zira bu nikâhlar ortadan kalkmıştır.) Onlara harcadığınız mehri, (evlendikleri kâfir kocalarından) isteyin. Kâfirler de (İslâm'ı kabul eden ve sizinle evlenen eski hanımlarına) harcamış oldukları mehri (sizden) istesinler. Bu, Allah'ın hükmüdür. O, aranızda hüküm veriyor. Allah, hakkıyla bilendir, hüküm ve hikmet sahibidir."¹⁸⁷ âyeti indirildi. O gün Ömer bin Hattab *Radıyallahu anhu* müşrik olan iki karısını boşadı.

Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* Medine'ye dönerken yolda Fetih Suresi'nin iki âyeti indi:

"Şüphesiz biz sana apaçık bir fetih verdik. Ta ki Allah, senin geçmiş ve gelecek günahlarını bağışlasın."¹⁸⁸

Ömer *Radıyallahu anhu* dedi ki: "Ey Allah'ın Rasûlü! Yoksa o fethi miydi?" "Evet" diye buyurdu. Sahabe ise: "Bu âyetler senin içindir. Peki, bize ne vardır" diye sordular. Allah *Subhanehu ve Teala* da, devamı olan şu âyeti indirdi:

"O, inananların imanlarını kat kat artırmaları için kalplerine huzur ve güven indirendir. Göklerin ve yerin orduları Allah'ındır. Allah, hakkıyla bilendir, hüküm ve hikmet sahibidir. Bütün bunlar Allah'ın; inanan erkek ve kadınları, içlerinden ırmaklar akan, içinde temelli kalacakları cennetlere koyması, onların kötülüklerini örtmesi içindir. İşte bu, Allah katında büyük bir başarıdır."¹⁸⁹

Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* Medine'ye dönünce, Kureyş'ten Ebû Basir *Radıyallahu anhu* Müslüman olarak Medine'ye geldi. Kureyşliler onu istemek için iki adam gönderdiler. Adamlar: "Bizim ile senin aranda antlaşma var" dediler. Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* de Ebû Basir *Radıyallahu anhu*'yu onlara geri verdi. Onu alıp çıktılar. Zulhulefe'ye vardıklarında dinlenmek için bineklerinden inip hurma yediler. Ebû Basir *Radıyallahu anhu* onlardan birine dedi ki: "Bakıyorum da, senin bu kılıcın iyidir." Adam: "Evet, vallahi bu iyi bir kılıçtır ve birçok sefer onu tecrübe ettim" dedi. Ebû Basir *Radıyallahu*

¹⁸⁷ Mümtahine Suresi: 10.

¹⁸⁸ Fetih Suresi: 1, 2.

¹⁸⁹ Mümtahine Suresi: 4, 5.

anah: "Bana izin ver bir bakayım" dedi. Adam kılıcını verdi. Ebû Basir *Radıyallahu anhu* da fırsatını bulunca öldürene kadar ona vurdu. Diğeri de canını kurtarmak için kaçtı. Adam Medine'ye ulaşınca mescide girdi. Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* adamı görünce: "Gerçekten bu korkunç bir şeye tanık olmuş" dedi. Adam, Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in yanına varınca dedi ki: "Vallahi arkadaşım öldürüldü. Ben de neredeyse öldürülecektim."

Daha sonra Ebû Basir *Radıyallahu anhu* geldi ve: "Ey Allah Nebisi! Allah senin sorumluluğunu yerine getirdi. Beni geri verdin sonra Allah *Subhanehu ve Teala* beni onların elinden kurtardı" dedi. Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: "Bu adam harb kızırtıcısıdır, hele bir de yanında birileri olsa!"

Bunu duyan Ebû Basir *Radıyallahu anhu*, Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in onu yine geri vereceğini anladı. Medine'den ayrıldı ve deniz sahiline vardı. Orada Kureyş'ten kaçan Ebû Cendel *Radıyallahu anhu* ile karşılaştı. Bundan sonra Kureyş'ten Müslüman olan herkes onlara katılıyordu. Sonunda bir güç haline geldiler. Vallahi Şam'a giden bir Kureyş kervanı duydukları zaman onların karşısına çıkıyor, onlarla savaşıyor ve mallarını ele geçiriyorlardı. Kureyş bunun üzerine Nebi *Sallallahu aleyhi ve sellem*'e adam yollayarak, Allah ve akrabalık adına ona yalvardılar. Onları yanına davet etmesi için haber göndermesini talep ettiler ve: "Bundan böyle onlardan kim sana gelirse güvendedir" dediler.

Hayber Gazvesi

Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* Huceybiye'den dönünce, Medine'de yirmi gün ya da ona yakın bir vakit kaldı. Akabinde Hayber'e hareket etti. Siba bin Urfuta *Radıyallahu anhu*'yu Medine'de vekil olarak bıraktı. Ebû Hureyre *Radıyallahu anhu* Medine'ye Müslüman olarak geldi. Sabah namazını Siba *Radıyallahu anhu* kıldırıyordu. Namazca: "Eksik ölçüp tartanların vay haline" âyetini imamdan duyunca, kendi kendine namazdayken: "Vay haline falan kesin, tartı ile iş yapar. Verdiğinde az tartar, aldığına ise çok tartar" dedi.

Seleme bin Akva *Radıyallahu anhu* dedi ki: Hayber'e gidiyorduk. Bir adam Amir bin Akva'ya: "Bize biraz şiir okumaz mısın?" dedi. Bineğinden inip, develeri sürüp yönlendirerek diyordu ki:

Allah'im! Sen olmasaydın biz hidayet bulmazdık;
Sadaka vermez, namaz da kılmazdık.
Üzerimize sükûnet indir.
Düşmanlarla karşılaşırsak ayaklarımızı sabit kıl.

Biz savaşa çağırıldığımız zaman hemen geliriz,
O düşmanlar bize sadece bağırıp çağırdılar.
Çağrı ile bize bel bağlayıp güvenirler,
Yok, eğer amaçları fitne çıkarmaksa reddederiz.

Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem: "Develeri süren kim?" diye sordu. Dediler ki: "Amir bin Akvar'dır." Dedi ki: "Allah ona rahmet etsin." Sahabelerden birisi de: "Ona cennet vacip oldu. Ya Rasûlullah, bizi de ondan faydalandırırsaydın?" dedi.

Seleme bin Akva Radıyallahu anhu söyle anlatır: Hayber'e vardık ve muhasara altına aldık. İş uzayınca şiddetli bir açlık baş gösterdi. Saflar oluşturup dizilince, Merhab meydana çıkıp kılıcını sallayarak şöyle dedi:

Hayber bilir ki ben Merhab'im,
Baştan aşağı silahlı tecrübeli kahramanım,
Savaş esnasında alevlenirim.

Amir Radıyallahu anhu onun karşısına çıktı ve dedi ki:

Hayber bilir ki ben Amir'im,
Baştan aşağı silahlı, gözü pek bir kahramanım.

Karşılıklı vuruştular. Merhab'ın kılıcı Amir Radıyallahu anhu'nun kalkanına sap anıp sığıştı. Amir Radıyallahu anhu da, Merhab'ın üzerine atılıp vurdu. Kılıcı kısa olduğu için ancak bacağına vurabildi. Bu kılıç darbesi ile Amir Radıyallahu anhu'nun kılıcının ucu kendisine döndü ve bacağına yaraladı. Amir Radıyallahu anhu bu yara ile şehid oldu.

Seleme Radıyallahu anhu dedi ki: Nebi Sallallahu aleyhi ve sellem'e dedim ki: "Amir'in amelinin boşa gittiğini iddia ediyorlar." Nebi Sallallahu aleyhi ve sellem dedi ki: "Onu diyen yalan söylemiştir. -İki parmağını birleştirerek- Muhakkak ki onun iki ecir vardır. Allah yolunda savaştığı ve büyük gayret gösterdiği için. Araplar arasında onun gibisi az bulunur."

Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* Hayber'e yaklaşıncı durmak için emir verdi ve ordu durdu. Şöyle dua etti:

"Ey yedi göğün ve gölgelediklerinin Rabbi olan Allah'ım! Ey yedi yerin ve azalttıklarının Rabbi olan Allah'ım! Ey şeytanların ve saptırdıklarının Rabbi olan Allah'ım! Ey rüzgârların ve savurduklarının Rabbi olan Allah'ım! Biz, senden şu şehrin hayrını ve iyiliğini, halkının hayrını ve iyiliğini, bu şehirde bulunan her şeyin hayrını ve iyiliğini dileriz. Onun şerrinden, halkının şerrinden, içinde bulunan her şeyin şerrinden sana sığınırız! Allah'ın ismiyle ilerleyin."¹⁹⁰

Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* Hayber'i yirmi geceye yakın muhasara altına aldı. Sıcakı çok şiddetli olan bir yerdi. Müslümanlar büyük bir gayret ve çaba sarf ettiler. Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* kalkıp vaaz ve nasihatlerde bulunarak cihada teşvik etti.

Aralarında siyahi bir köle vardı, dedi ki: "Ya Rasûlullah! Ben siyah renkli, çirkin yüzlü, kötü kokulu ve malı olmayan bir adamım. Eğer onlarla ölünceye kadar savaşsam cennete girer miyim?" Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* de "Evet" dedi.

Bunun üzerine adam öne atıldı ve ölünceye kadar savaştı. Nebi *Sallallahu aleyhi ve sellem* onu gördüğünde dedi ki: "Muhakkak ki Allah *Azze ve Celle* onun yüzünü yakışıklı, kokusunu hoş yaptı ve malını da çoğalttı." Yine dedi ki: "Hurilerden iki hanımını, kübbesinin altına girmek için çekişirken gördüm."

Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* Hayber'in bir kısmını fethetti. Daha sonra Ketibe, Vathi ve Sulalem kalelerine yöneldi. Hayber iki kısımdan oluşuyordu. Birinci kısım Şikk, Natat idi. Bu fethedilen ilk kısımdır. İkinci kısım ise zikrettiğimiz kısımdır.

Hayberliler helâk olacaklarını anlayıncaya kadar Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* onları muhasaraya devam etti. Neticede sulh yapmak istediler. Sulh için Selam bin Ebi Hakik kaleden indi. Kanlarının ve çocuklarının bağışlanması, Hayber'i boşaltıp terk etmeleri, taşınabilir ve taşınamaz mallarını bırakmaları, giydikleri elbiselerinden başka dirhem, dinar ve altından hiçbir şey almamak şartıyla sulh yaptılar.

Yahudiler, hazırlıklarını yapıp Hayber'i terk edecekleri sıra dediler ki: "Biz çift-çilgi ve bu toprakları sizden daha iyi biliriz, bizi burada bırakın." Allah Rasûlü *Sallallahu*

¹⁹⁰ Hadisi Nesai, İbn Hibban ve Hâkim rivayet etmiştir. Suheyb'in sahih dediği hadislerdendir.

aleyhi ve sellem de, işletmeleri karşılığında ekin ve mahsulün yarısını onlara vererek kalmalarına izin verdi.

Akabinde ganimeti otuz altı hisseye böldü. Her hisse ise yüz hisseden oluşuyordu. Toplam üç bin altı yüz hisse idi. Yarısı Müslümanların ihtiyaçlarını gidermek üzere Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem'in oldu. Diğer yarısı da Müslümanlar arasında bölüştürüldü.

Cafer bin Ebi Talib ve Habeşli Yolcuların Gelişi

Hayber Gazvesi'nde Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in amcasının oğlu Cafer bin Ebi Talib Radıyallahu anha, arkadaşları ve Eş'ariler, Ebû Musa el-Eş'ari ve arkadaşları ile beraber Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'e geldiler.

Ebû Musa Radıyallahu anha dedi ki: Allah Rasûlü'nün Mekke'den hicret ettiği haberi bize ulaştı ve biz Yemen'de idik. Ona hicret etmek üzere ben ve kabilemden olan elli küsur kardeşimle beraber gemiye binerek yola çıktık. Gemi bizi Necâşi'ye goturdu. Onun yanında Cafer ve arkadaşları ile buluştuk. Cafer bize dedi ki: "Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem bizi buraya göndererek, burada ikamet etmemizi emretti. Siz de bizimle birlikte burada kalın." Biz de orada Hayber'in fethine kadar kaldık. Biz Medine'ye gelince insanlar: "Hicrette sizi geçtik" diyorlardı. Esmâ binti Umeyys, Hafsa Radıyallahu anha'yı ziyaret etti. Esmâ Radıyallahu anha orada iken, Ömer Radıyallahu anha Hafsa Radıyallahu anha'nın yanına geldi. Esmâ Radıyallahu anha'yı görünce: "Kim bu" dedi. Hafsa Radıyallahu anha: "Esmâ" dedi. "Habeşli Esmâ mı? Deniz yolculuğundan gelen mi bu?" Esmâ Radıyallahu anha: "Evet" dedi. Ömer Radıyallahu anha: "Biz hicrette sizi geçtik" deyip, "Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem'e yakın olmaya sizden daha çok hak sahibiyiz" diye ekledi. Esmâ Radıyallahu anha bunun üzerine kızarak dedi ki: "Asî! Vallahi siz, Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem'in yanında idiniz. O sizin açlarınızı doyuruyor, cahil olanlarınıza öğüt verip öğretiyordu. Biz ise uzak ve düşman topraklarındaydık. Bu yalnızca Allah ve Rasûlü içindi. Vallahi ne olursa olsun ben bu söylediklerini Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem'e söylemeden ne bir şey yiyeceğim ne de içeceğim." Nebi Sallallahu aleyhi ve sellem gelince bunu ona söyledim. Dedi ki: "Ne dedin?" Ben de ona "şöyle şöyle" diye dediklerimi anlattım. Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem buyurdular ki: "O benim nezdimde sizden daha fazla hak sahibi değildir, o ve arkadaşlarının bir hicreti; ey gemi yolcuları sizin ise iki hicretiniz vardır."

Esmâ *Radıyallahu anha* der ki: "Ebû Musa el-Eş'arî *Radıyallahu anhu* ve gemi yolcuları olan arkadaşları grup grup geliyor ve bana bu hadisi şerif-i soruyorlardı. Dünyada onları Peygamber *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in bu sözünden daha çok sevindiren ve gönüllerinde bunlardan daha büyük başka bir şey yoktu.

Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in, Vadi'l-Kura'daki Bazı Yahudileri Muhasara Altına Alması

Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* Hayber'den Vadi'l-Kura'ya doğru hareket etti. Orada Yahudilerden bir topluluk ve onlara Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem*'e düşmanlıkta destekçi olarak katılan Araplar da vardı.

Müslümanlar Vadi'l-Kura'ya varır varmaz, Yahudiler onları ok atışlarıyla karşıladılar. Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in kölesi Mud'im öldürüldü. Onu Rufaa bin Zeyd el-Huzami, Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem*'e hibe etmişti. İnsanlar, cennet ona mübarek olsun dediler. Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* dedi ki: "Hayır! Nefsim elinde olan Allah'a andolsun ki, Hayber günü taksim edilmemiş ganimetten almış olduğu elbise/kumaş, onun üzerinde alevlenecektir."

İnsanlar bunu duyunca adamin biri, bir ya da iki ayakkabı bağı getirdi. Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* dedi ki: "Ateşten bir ayakkabı bağı -ya da şöyle dedi-; ateşten iki ayakkabı bağı."¹⁹¹

Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* ashab-ı için düzene sokup saf haline getirdi. Karşı taraftakileri önce İslâm'a davet etti, ama onlar reddettiler. Onlardan biri mübareze için çıktı. Onun karşısına Zübeyr bin Avvam *Radıyallahu anhu* çıktı ve onu öldürdü. Sonra başka biri mübareze için çıktı. Onun karşısına da Ali *Radıyallahu anhu* çıktı ve onu öldürdü. Onlardan on bir kişi öldürülene kadar bu şekilde mübareze devam etti. O gün akşama kadar onlarla savaşıldı. Müslümanlar sabahın erken saatlerinde saldırıya geçtiler. Güneş bir mızrak boyu yükselmeden orayı fethettiler. Birçok mal ve ev eşyasını ganimet olarak aldılar. Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem*, bunları ashabı arasında pay etti. İşçilik karşılığında ise oranın topraklarını ve hurmalıklarını Yahudilere bıraktı.

¹⁹¹ Muslim.

Medine'ye döndüklerinde Muhacirler, Ensar'ın kendilerine hibe ettikleri hurmalıkları iade ettiler.

Aişe *Radıyallahü anha* dedi ki: "Hayber fethedilince dedik ki, artık hurmaya doyacağız."

Allah Rasûlû Sallallahu aleyhi ve sellem'in Hurkat'a Bir Seriyeye Göndermesi

Cuheyne mintikasına bağlı Hurkat'a, Allah Rasûlû Sallallahu aleyhi ve sellem bir seriyeye yolladı. Onlara yaklaştıklarında, bazı önde gelenleri yanlarına gönderdi. Bu öncü grup görüştükten ve onların haberlerini getirdikten sonra gece vakti onlara iyice yaklaştılar. Ortalık sakinleşince seriyeye emiri kalkıp Allah *Subhanehu ve Teala'*ya hamd ve senalar getirdi ki bu, Allah *Subhanehu ve Teala'*nın hakkıdır. Dedi ki: "Size ortağı olmayan Allah'ın takvasını tavsiye ediyorum ve bana itaat etmenizi, isyan etmemenizi, emrimden çıkmamanızı istiyorum. Çünkü itaat edilmeyenin görüşü olamaz." Sonra onları düzene soktu ve dedi ki: "Ey falan sen ve sen, ey filan sen ve sen hiç biriniz arkadaşından ayrılmasın. Sakın ha biriniz döner de, ben de arkadaşın nerede diye sorarım da, o da bilmiyorum demesin. Tekbir getirdiğim zaman siz de tekbir getirin ve kılıçlarınızı kınından çekin." Daha sonra tekbir getirerek tek kişi hamlesi ile düşman üzerine yürüdüler ve onları kuşatma altına aldılar. Allah *Subhanehu ve Teala'*nın kılıçları onların canlarına kıydı.

Kaza Umresi

Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem Hicret'in yedinci yılının Zilkade ayında kaza umresi için yola çıktı. Ye'cic¹⁹² denen yere ulaştıklarında bütün teçhizatlarını –kalkan, mızrak ve ok gibi malzemelerini- bıraktılar, yolcu silahı olan kılıç ile Mekke'ye doğru yola koyuldular.

Allah Rasûlû Sallallahu aleyhi ve sellem Cafer bin Ebû Talib *Radıyallahü anhu*'yu, Meymune binti Haris *Radıyallahü anha*'ya evlilik talebi için gönderdi. Meymune *Radıyallahü anha* evlilik için

¹⁹² Mekke'ye yakın bir yer.

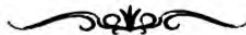
Abbas Radıyallahu anhu'ya vekâlet verdi. O da Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'i onunla evlendirdi.

Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem Mekke'ye geldiğinde ashabına, tavaf sırasında omuzlarını açıp, tavaflarını koşarak yapmalarını emretti. Böyle yaparak elinden geldiğince müşrikleri caydırmayı ve müminlerin gücünü görmelerini amaçlıyordu. Mekke halkı da erkek, kadın ve çocuklar olarak dikilmiş, Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem ve ashabının Kâbe'yi tavaf etmelerini izliyorlardı. Abdullah bin Revaha Radıyallahu anhu, Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in devesinin yularından tutmuş şiir okuyordu:

Ey kâfirler, onun yolundan çekilin!
Çekilin, bütün hayırlar Onun Rasûlü'ndedir.
Muhakkak ki Rahman Kur'an'ı indirmiştir,
Rasûlü'ne okunan sayfeler halinde.

En hayırlı savaş onun yolunda olandır,
Ya Rabbi, ben söylediklerine iman etmişim,
Hakkı, onu kabul etmekte buldum ben.
Bugün sizinle (Kur'an'ın) kavline göre çarpışıyoruz,
Aynı tenzil üzerine çarpıştığımız gibi.
Bir vuruşla ki, kelleyi yerinden uçurur,
Dostu dosta unutturur!

Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem Mekke'de üç gün kaldı. Sonra Suheyl bin Amr ve Huveylid bin Uzza, Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'e geldiler. Huveylid şöyle bağırdı. "Allah aşkına sözünde dur! Yurdumuzdan çıkma vaktin geldi ve üç gün geçti." Bunun üzerine Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem Ebû Rafi Radıyallahu anhu'ya emretti. O da yolculuk için çağrıda bulundu.

HİCRET'İN SEKİZİNCİ YILI OLAYLARI

Mute Savaşı

Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* Haris bin Umeyr *Radıyallahu anhu*'yu bir mektup ile Rum yahut Basra Kralına göndermiş, ancak Kral Şurahbil bin Amr el-Gassani buna tepki göstererek onu öldürmüştü. Savaşın sebebi buydu. Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in Haris bin Umeyr *Radıyallahu anhu* dışında, hiçbir elçisi öldürülmemiştir. Bu hareket, Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'e çok ağır geldi. Bunun üzerine Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* de, elçiler gönderip bir ordu hazırladı ve başına Zeyd bin Harise *Radıyallahu anhu*'yu tayin etti. Dedi ki: "Eğer Zeyd vurulursa, Cafer bin Ebi Talib komutandır. Eğer Cafer de vurulursa, Abdullah bin Revaha komutandır." Ordu teçhizatlandı. Toplam üç bin kişi idiler.

Ordunun hareket vakti gelince, insanlar Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in komutanları ile vedalaşıp onları selamladılar. Bunun üzerine Abdullah bin Revaha *Radıyallahu anhu* ağladı. "Seni ağlatan nedir?" dediler. Dedi ki: "Vallahi ben dünyaya karşı bir sevgi beslemiyorum, size karşı olan özlemimden dolayı da ağlamıyorum. Fakat ben Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in Kitâbullah'da, ateşten bahseden şu âyeti okuduğunu işittiğimden dolayı ağlıyorum: "(Ey insanlar!) Sizden cehenneme uğramayacak hiç kimse yoktur. Rabbin için bu, kesin olarak hükme bağlanmış bir iştir."¹⁹³ Ancak ben oraya uğradıktan sonra nasıl geri çıkarım bunu bilmiyorum. İşte beni ağlatan budur." Müslümanlar dediler ki: "Allah sizin dostunuz olsun, sizi cehennem ateşinden korusun ve sizleri sağ salım bize geri döndürsün."

İbni Revaha *Radıyallahu anhu* şu beyitleri okudu:

Rahman'dan af ve mağfiret dilerim,
Yahut kanımı dökecek bir vuruş isterim.

¹⁹³ Meryem Suresi: 71.

Kılıç ya da mızrakla deşilip çıkmış ciğerim,
Öyle ki, kabrime gelenler şunu diyebilsin;
Ey Allah'ın doğruyu gösterdiği kişi, gerçekten doğruymuşsun.

Müslümanlar Meân'a varıncaya kadar ilerlemeye devam ettiler. Herakliyus'un yüz bin kişilik Rum ordusunun başında, Belka'da olduğu ve ona Lehm, Cuzam, Beliy ve başka kabilelerden oluşan yüz bin kişilik ordunun da katıldığı haberi Müslümanlara ulaştı. Onlar da iki gece karargâh kurup, olay hakkında istişare ederek, durum değerlendirmesi yaptılar. Dediler ki: "Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem'e durumu yazıp onu haberdar edelim. O ya devam etmemizi emreder ya da başka bir emir verir.

Abdullah bin Revaha Radıyallahu anhu onları cesaretlendirecek bir konuşma yaptı. Dedi ki: "Vallahi şuan hoşlanmadığınız şey, kendisi için çıkmış olduğunuz şey olan şehadettir. Biz insanlarla kuvvet veya sayı çokluğu ile savaşıyoruz, ancak Allah Subhane ve Teala'nın bize bahşettiği din ile savaşıyoruz. Yolunuza devam edin, muhakkak ki o iki güzellikten biridir; ya zafer ya da şehadet."

Bunun üzerine Müslümanlar yollarına devam ettiler. Belka sınırlarına kadar geldiler, orada topluluklarla karşılaştılar. Müslümanlar Mute tarafına yöneldiler. Orada savaş başladı. Sancak Zeyd Radıyallahu anhu'nun elindeydi ve düşmanın mızrak darbeleri ile şehid oluncaya kadar savaştı. Ondan sonra sancağı Cafer Radıyallahu anhu aldı. Savaş onu yoruncaya kadar atının sırtında vuruştu, sonra atından atladı ve düşman askerlerinin eline geçmesin diye atı kesip savaşımaya devam etti. Sağ kolu kesilince sancağı sol eline aldı. Sol kolu da kesilince Cafer Radıyallahu anhu, şehid edilinceye kadar vücuduyla sancağı dik tutmaya çalıştı. O zaman Cafer Radıyallahu anhu otuz üç yaşındaydı. Sonra sancağı Abdullah bin Revaha Radıyallahu anhu aldı. Onunla ileri atıldı. Atının üzerinde idi. Atından inmekte tereddüt geçirince, kendi kendine şöyle dedi:

Yemin olsun ki ey nefsim, mutlaka ireceksin,
İstesen de istemesen de muhakkak ineceksin.
Uzun zamandır rahat ve mutmain idin,
İnsanların birbirlerini ezercesine koşuştukları zaman.
Ne oluyor sana ey nefsim? Cennetten hoşlanmadığını görüyorum?

Yine şöyle dedi:

Ey nefis, öldürülmezsen bile yine ölürsün,

Bu ölüm ateşidir ona ulaştın.
Bütün istediklerin sana verildi,
Eğer senden önceki iki kişinin yaptıklarını yaparsan, hidayet bulursun.

Bu şekilde atından indi. Amcasının oğlu ona seslenip, etli bir kemik verdi. Dediy ki: "Bununla sırtını doğrultup direnç kazanırsın. Bugün, daha önce hiç karşılaşmadığın bir zorlukla karşılaştın." Eti alarak ondan bir ısırık aldı. İnsanların bulunduğu tarafta bir koşuşturma gördü ve kendi kendisine: "Sen hâlâ dünyada mısın?" dedi. Eti elinden attı ve ileri atıldı. Şehid oluncaya kadar savaştı.

Daha sonra sancağı Halid bin Velid *Radıyallahu anhu* aldı. Düşmanları geri püskürttü. Bunu bir fırsat olarak değerlendirerek Müslümanları koruma amacıyla geri çekti.

İbni Ömer dedi ki: "Cafer'in göğsü ile omuzları arasında doksana yakın yara izi gördük."

Zeyd bin Erkan *Radıyallahu anhu* şöyle anlatıyor: Ben Abdullah bin Revaha *Radıyallahu anhu*'nın elinde yetişen bir yetim idim. Mute Savaşı'nda beni terkesine alıp götürdü, o gece binek sırtında giderken şöyle şiir okuyordu:

Yükümü ve beni ulaştırırsan gideceğim yere,
Yer altında suyu olan yere, dört günlük yola,
Artık senden başka bir yolculuk stemeyeceğim,
Geriye de dönmeceğim, ehlime ve aileme.

Benimle gelen Müslümanlar dönsünler,
Beni defnetsinler Şam topraklarına.
Herkes akrabalarına kavuşurken,
Ben kardeşlerimden ayrılmış ama Rahman'a kavuşurum.
Umurumda olmaz arkamda bırakmışım;
Sulak hurmalıklar, servet ve bahçeler.

Zeyd *Radıyallahu anhu* dedi ki: "Bunları duyunca ağladım, o da kamçı ile beni durterek: "Sana ne oluyor? Allah beni şehadetle rızıklandırmış, sen ise sağ salım kabilenle beraber evine döneceksin" dedi.

Büyük Fetih Gazvesi

Bu gazve, Hicret'in sekizinci yılı Ramazan ayında idi.

Bekir kabilesi geceleyin saldırıp, Huzaa kabilesinden bazı adamları suyun ba‐ında konaklarken katletmişlerdi. Bu da fetih hareketine sebep oldu. Zira bu yaptıkları, Hudeybiye Barış Antlaşması'nın ihlali anlamına geliyordu.      Hudeybiye Antlaşması'na göre, kim Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in himaye ve korumasına girmek istiyorsa girebilecek; kim de Kureyş'in himaye ve korumasına girmek istiyorsa girebilecekti. Beni Bekir Kureyş'in, Huzaa da Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in himayesine girmişti. Vetir denen suyun ba‐ında Beni Bekir kabilesi Huzaa'ya saldırdı. Burası Mekke'ye yakın bir yerdi. Kureyş, Beni Bekir kabilesine bu olayda silah yardımı yapmış, bazıları da gece karanlığında kendilerini kamufule ederek bizzat savaşarak yardım etmişlerdi. Huzaalı grup Mekke Harem bölgesine sığındı.

Harem'e girdiklerinde komutanları Nevfel bin Muaviye Deyli'ye dediler ki: "Muhakkak ki biz Harem'e girdik. İlâhın, ilâhın" dediler. Dedi ki: "Bu büyük bir kelimedir. Bugün onun ilâhı yoktur. Ey Beni Bekir intikamınızı alın. Hayatıma yemin ederim ki, siz Harem'de hırsızlık yaptığınız halde, intikamınızı almayacak mısınız?"

Amr bin Salim Huzai, Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* ile görüşmek için Medine'ye gitti. Medine'ye vardığında Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* ahabının arasında mescitte oturuyordu. Ona dedi ki:

Ya Rabbi, ben Muhammed'den istiyorum,
Ki babalarımız eski dostlardır.
Siz bizim çocuklarımız biz de sizin atalarınız  dik,
Ardından Müslüman olduk, el de çekmedik,
Bize hemen yardım et, Allah sana hidayet etsin.

Allah'ın kullarını çağır, imdadına g lsinler,
Aralarında Allah'ın Rasûlü vardır, kendini adamıştır.
Beyaz dolunay gibidir yücelere tırmanır üstündür,
Eğer hakaret teklif edilirse yüzünün rengi değişir,
Büyük bir ordu içindeki yürürken köpük saçar.

Kureyş sana verdiği sözü bozdu,

Sana verdikleri sağlam sözü bozdular.
Kedae'de bana tuzak kurdular,
Kimseyi çağırmayacağımı sandılar.

Onlar zayıf sayıları da azdır,
Bize Vetir Suyu'nun başında uyurken komplo kurdular,
Bizi rükû ve secde ederken öldürdüler.

Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem ona: "Ey Amir bin Salim, sen yardım edildin" dedi. Onun peşinden Budeyl bin Verkâ, bir grup Huzaalı ile Medine'ye Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem'e olanları anlatmak için geldi. Beni Bekr'in kendilerine yaptıklarını ve Kureyş'in bu olaydaki rolünü anlattılar.

Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem insanlara: "Sanki Ebû Sufyan size antlaşmayı sağlamlaştırmak ve süresini uzatmaya gelmiş. Çünkü yaptıklarından korkuyorlar" dedi.

Ebû Sufyan'ın Medine'ye Gelişi

Ebû Sufyan Medine'ye geldi. Kızı Ummu Habibe Radıyallahü anha'nın evine gitti. Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem'in yatağına oturacağı sırada, kızı yatağı katlayıp kaldırdı. Dedi ki: "Ey kızım, bilmiyorum, beni mi yatağa layık görmüyorsun yoksa yatağı bana layık görmüyorsun?" Kızı Ummu Habibe Radıyallahü anha dedi ki: "Bu Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem'in yatağıdır, sen ise müşrik ve necis birisin." Ebû Sufyan: "Vallahi ben-den sonra sana kötülük bulaşmış" dedi.

Ebû Sufyan buradan çıkıp Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem'e geldi. Onunla konuşmaya çalıştı, fakat Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem ona cevap vermedi. Oradan da çıkıp Ebû Bekir'in yanına gitti. Kendisi için Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem ile konuşmasını istedi. Ebû Bekir: "Ben bunu yapmam" dedi. Oradan Ömer Radıyallahü anhu'ya gitti. Ömer Radıyallahü anhu: "Ben size şefaathçi mi olayım? Vallahi ben ki, bulabileceğin en küçük bir şeyle dâhi sizinle cihad ederim" dedi. Sonra Ali Radıyallahü anhu'ya gitti. Yanında Fatma Radıyallahü anha ve emekleyen oğulları Hasan vardı. Ona: "Ey Ali, sen bu topluluk içerisinde bana nesep olarak en yakın olansın. Bir ihtiyacım için sana geldim, beni eli boş geri çevirme. Benimle Muhammed arasında arabulucu olmanı istiyorum." Ali

Radiyallahu anhu: "Allah Rasûlü çok kararlı, bız bu konuda onunla konuşamayız" dedi. Ali *Radiyallahu anhu*'nın bu cevabından sonra, Fatma *Radiyallahu anha*'ya yöneldi: "Sen bu oğluna desen de, insanlar arasında arabuluculuk etse. Böylece dünyanın sonuna kadar Arapların efendisi olur." Fatma *Radiyallahu anha*: "Oğlum bunu yapacak yaşa daha gelmedi. Gerçek şu ki, kimse Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem'e rağmen size arabuluculuk edemez" dedi.

Ebû Sufyan: "Ey Ebû Hasan! Görüyorsun işim iyice zorlaştı, bana nasihat et" dedi. Ali *Radiyallahu anhu*: "Vallahi sana fayda verecek bir şey bilmiyorum. Ama sen, Beni Kinane'nin liderisin. Kalk, insanlar arasında himayeni/arabuluculuğunu ilan et ve memleketine dön" dedi. Ebû Sufyan: "Bunun bana fayda sağlayacağını düşünüyor musun?" dedi. Ali *Radiyallahu anhu*: "Hayır vallahi! Ama bundan başka önerecek bir şey de bulamıyorum" dedi.

Ebû Sufyan mescitte ayağa kalktı: "Ey insanlar, ben insanlar arasında arabuluculuk yapıyorum" dedi ve sonra devesine binip Mekke'ye geri döndü. Kureyş'e vardığında ona:

- Arkanda ne bıraktın, ne var? dediler.
- Ebû Sufyan: Muhammed'e gittim, onunla konuşmaya çalıştım. Vallahi bana cevap vermedi, konuşmadı sonra Ebû Kuhafe'nin oğluna gittim, onda bir hayır bulamadım. Sonra Ömer bin Hattab'ın yanına gittim. Onu ise düşmanların en katısı olarak buldum. Daha sonra Ali'ye gittim, topluluğun en yumuşağı olarak onu gördüm. Bana şöyle şöyle yapmam gerektiğini söyledi, ben de yaptım.
- Kureyşliler: "Peki Muhammed bunu kabul etti mi?"
- Ebû Sufyan: Hayır.
- Kureyşliler: Yazıklar olsun sana, adam seninle oynamış.

Alah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem insanlara hazırlık yapmalarını emrederek şöyle dua etti: "Allah'ım, Kureyş'in memleketine varıncaya kadar bizim hakkımızda casusluk ve haber almalarını engelle."

Hatib bin Ebi Belta *Radiyallahu anhu*, içinde Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in üzerlerine sefer düzenleyeceğine dair haber olan bir mektup yazdı. Mektubu Beni Abdulmuttalib'in azatlısı Sara'ya verdi. O da mektubu saçlarının arasına koyup ördü. Semadan, Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem*'e bunun haberi geldi. Ali ile Zübeyr *Radiyallahu anhu*ma'yı kadının peşinden gönderdi. Onu, Hah Bahçesi'nde¹⁹⁴ buldular. O da öyle bir şey olmadığını söyleyip inkâr etti. Bineğini aradılar, ama bir şey bulamadılar. Onu tehdit ettiklerinde mektubu saçlarının arasından çıkarttı. Mektubu Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem*'e getirdiler. Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* de Hatib *Radiyallahu anhu*'yu çağırdı ve aralarında şu konuşmalar geçti:

- Rasûlullah: Bu nedir ey Hatib?
- Hatib: Ya Rasûlullah, hakkımda acele hüküm verme. Vallahi ben Allah ve Rasûlü'ne iman ediyorum ve dinimi değiştirmedim. Ben, Kureyş içinde yaşayan, ama onlardan olmayan biriyim. Onların içinde ailem ve çocuğum var. Onları koruyacak bir akrabalık bağım da yok. Burada seninle beraber olanların hepsinin ailelerini koruyacak akrabaları var. İstedim ki onlardan bir korumaya elde edeyim. Şunu kesin olarak biliyorum ki; Allah Peygamberini muzaffer kılacaktır ve davasını tamamlayacaktır.
- Ömer: Ya Rasûlullah, bana izin ver onun boynunu vurayım. Çünkü o Allah ve Rasûlü'ne ihanet etmiştir. Muhakkak ki münafık olmuştur.
- Rasûlullah: Ey Ömer, muhakkak ki o Bedir'e katıldı. Nereden bilebilirsin? Belki de Allah *Subhanehu ve Teala* Bedir ehlini affetmiştir ve: "Dilediğinizi yapın, muhakkak ki sizi affettim" demiştir.¹⁹⁵

Ömer *Radiyallahu anhu*'nın gözyaşları aktı ve: "Allah ve Rasûlü daha iyi bilir" dedi.

Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* yola çıktı. Allah *Subhanehu ve Teala* Kureyş'i, Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in haberleri hakkındaki kör ve sağır etti. Yine de Kureyş çok tedirgindi. Ebû Sufyan, Hâkim bin Hizam ve Budeyl bin Varka haber almak için casusluk yapıyorlardı.

¹⁹⁴ Medine'ye yakın, Hamrâ'il-Esed'de ağaçları ve suyu bol olan yeşil bir yerdir.

¹⁹⁵ *Muntekal Ahbar*'da geçtiği gibi Buhârî ve Müslim'de de geçmektedir.

Abbas Radıyallahu anhu, Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem Mekke'ye varmadan önce ailesi ile birlikte Müslüman olarak hicret etti. Cuhfe'de Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem ile karşılaştı. Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem Merru Zahran'da geceleyip konaklayınca, askerlere ateş yakmalarını emretti. Bu şekilde on binden fazla ateş yakıldı.

Abbas Radıyallahu anhu etrafta, Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem zorla Mekke'ye girmeden gelip eman dilemeleri için Kureyşlilere haber ulaştıracak birilerini ya da bir ulak bulurum amacıyla Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem'in katırına binip çıktı. Abbas Radıyallahu anhu dedi ki: "Vallahi ben katırın üzerinde birilerini bulabilme ümidi ile yol alırken, duydum ki Ebû Sufyan ile Budeyl birbiriyle şöyle konuşuyorlar:

- Ebû Sufyan: Bu gece gördüğüm ateş ve asker çokluğunu hiç görmemiştim.
- Budeyl: Vallahi bunlar Huzaa'dır. Savaş onları kızdırmış.
- Ebû Sufyan: Huzaa sayıca azdırlar, bu kadar ateşleri olamaz.
- Abbas: Ya Ebû Hanzala! – Beni sesimden tanıdı.-
- Ebû Sufyan: Ebû'l Fadıl?
- Abbas: Evet.
- Ebû Sufyan: Sana ne oluyor? Anam babam sana feda olsun.
- Abbas: Bu Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem! Sabahleyin Kureyş'in içinde sabahlayacak.
- Ebû Sufyan: Ne yapabilirim, ne yapalım?
- Abbas: Vallahi eğer seni ele geçirirse boynunu vuracak. Sakin bir şekilde bu bineğe bin, ona gidip senin için eman dileyeyim.

Bu şekilde terkime bindi, iki arkadaşı da döndü. Müslümanların her bir ateşinin yanından geçtikçe: "Bu kim?" diyordu. Müslümanlar bizi gördüklerinde de: "Bu Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in amcası, onun katırına binmiş" diyorlardı. Ta ki Ömer Radıyallahu anhu'nun ateşinin yanından geçtik. Ömer Radıyallahu anhu dedi ki: "Bu kim?" Kalkıp bana doğru geldi. Ebû Sufyan'ı görünce dedi ki: "Allah düşmanı! Bir sözleşme ve

ahid olmadan bu fırsatı bize veren Allah'a hamd olsun!" Sonra hızlıca Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'e doğru yol aldı. Ben katırı hızlı koşturmaya başladım, onu geçtim ve katırdan atlayıp Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına girdim. Peşimden Ömer Radıyallahu anhu da girdi ve dedi ki: "Ya Rasûlullah, bu Ebû Sufyan! Bir sözleşme ve ahid olmayan bir anda bu fırsatı veren Allah'a hamd olsun. Bana izin ver onun boynunu vurayım." Dedim ki: "Ya Rasûlullah, ben onu himayeme aldım."

Ömer daha fazla söylenince dedim ki: "Yavaş ol ey Ömer! Eğer Beni Adıy bin Ka'b'tan biri olsaydı, böyle demezdin." Ömer Radıyallahu anhu dedi ki: "Yavaş ol ey Abbas! Eğer babam Hattab Müslüman olsaydı bile senin Müslüman olman bana daha sevindirici gelirdi. Çünkü ben biliyorum ki senin Müslüman olman Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'e, Hattab'ın Müslüman olmasından daha sevimli gelir." Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem dedi ki: "Ey Abbas, onu yükünün yanına götür ve sabahleyin buraya getir."

Öyle yaptım, sabahleyin onu Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem'e götürdüm. Allah Rasûlü ona dedi ki: "Yazıklar olsun sana ey Ebû Sufyan! Allah'tan başka kulluk edilecek bir ilâh olmadığını/Lâ ilâhe illâllah'ı anlayacağın vakit gelmedi mi?" Ebû Sufyan dedi ki: "Anam babam sana feda olsun, ne kadar da çok hoşgörülü, kerim ve akraba canlısın! Vallahi eğer Allah'tan başka bir ilâh olsaydı, bu zamana kadar bana faydası dokunurdu." Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem ona dedi ki: "Ey Ebû Sufyan! Hâlâ benim Allah Rasûlü olduğumu anlayacağın vakit gelmedi mi?" Ebû Sufyan dedi ki: "Anam babam sana feda olsun, ne kadar da çok hoşgörülü, kerim ve akraba canlısın. Bunu soracak olursan, bu konuda kafamda biraz şüphem var."

Abbas Radıyallahu anhu ona dedi ki: "Sana yazıklar olsun, boynun vurulmadan önce Müslüman ol." Ebû Sufyan da: "Hak şehadetle şahitlik ediyorum" diyerek Müslüman oldu

Abbas Radıyallahu anhu dedi ki: "Ebû Sufyan övülmeyi seven biridir ona bir jest yapsan?" Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem de olur dedi ve: "Kim Ebû Sufyan'ın evine girerse eman altındadır, kim evine girip kapısını kapatırsa eman altındadır, kim mescide girerse eman altındadır" buyurdu. Gitmeye yeltenince Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem dedi: "Ey Abbas, onu dağın eteği, vadinin en dar noktasına götür ki, Allah Subhanehu ve Teala'nın askerleri önünden geçsin, o da görsün" dedi.

Abbas Radıyallahu anhu der ki: "Çıktım, Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem'in dediğini yaptım. Kabileler sancakları ile geçmeye başladılar. Ta ki Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem'in

de içinde olduğu Ensar ve Muhacirlerden oluşan yeşil¹⁰⁶ birliği geçene kadar orada kaldık. Ki onlar oyle zırhlar giymişlerdi ki, sadece gözleri görünüyordu. Ebû Sufyan dedi ki: "SubhânAllah! Ya Abbas kim bunlar?" Dedim ki: "Bunlar Allah Rasûlu Sallallahu aleyhi ve sellem'in de aralarında olduğu Ensar ve Muhacirlerdir." Dedi ki: "Hiç kimse bunlara karşı duramaz."

Ensar'ın sancağı Sa'd bin Ubade Radıyallahu anhu'nun elinde idi. Sa'd, Ebû Sufyan ile karşılaştığında dedi ki: "Bugün kırım günüdür, bugün yasaklar serbesttir, bugün Allah Subhanehu ve Teala Kureyş'i zelil etmiştir." Ebû Sufyan, Sa'd Radıyallahu anhu'nun bu sözlerini Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'e anlatınca, Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Sa'd yalan söyledi. Bugün Kâbe'nin yüceltildiği ve Kureyş'in aziz kılındığı bir gündür." Sonra bayrağı Sa'd Radıyallahu anhu'dan alıp, oğlu Kays'a verdi.

Ebû Sufyan, Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in yanından çıkıp Kureyş'e gelince, en yüksek ses ile: "Bu Muhammed'dir, size daha önce karşılaşmadığınız bir kuvvet ile gelmiştir. Kim Ebû Sufyan'ın evine girerse emniyettedir" diye bağırdı. İnsanlar dediler ki: "Allah canını alsın! Senin evin bize ne fayda sağlayacak?" Bunun üzerine Ebû Sufyan: "Evine girip kapısını kapatan ve mescide giren de emniyettedir" dedi.

İnsanlar evlerine ve mescide dağıldılar. Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem Mekke'nin üst tarafından girene kadar yürüdü. Halid bin Velid Radıyallahu anhu'ya da alt taraftan girmesini emretti. Dedi ki: "Size Kureyş'ten bir kişi karşı çıkarsa, onları biçercesi-ne öldürün. Ta ki Safa'da benimle buluşuncaya kadar gelin."

Mekke halkından birkaç kişiden başka onlara karşı çıkan olmadı. Kureyş'in yarım akıllı alçakları, İkrime bin Ebû Cehil, Safvan bin Umeyye, Suheyli bin Amr ile birlikte, Handeme'de çarpışmak için bir araya geldiler. Himas bin Kays, Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in gelişinden önce silah hazırlarken karısı ona: "Vallahi Muhammed ve ashabına hiçbir şey olmayacak" deyince: "Vallahi ben onların bir kısmının sana hizmet etmesini sağlamak istiyorum" deyip, şu beyitleri okudu:

Eğer bugün gelirlerse geri durmak için bir gerekçem yoktur,
İste silahlarım tam teçhizat, eksiksizdir,
İşte çift ağızlı, hızlı çekilebilen kılıcım.

¹⁰⁶ Yeşil denmesinin sebebi, hepsinin zırhlı olmasıdır.

Sonra Handeme'de toplananlara katıldı. Halid bin Velid *Radıyallahu anhu*'nın arkadaşlarından bir grup Müslüman, onları karşıladı. Küçük bir çatışma yaşandı ve müşriklerden on iki kişi öldürüldü. Böylece hezimete uğradılar. Himas, karısının yanına gelince: "Kapıyı üzerime kapat" dedi. Karısı da dedi ki: "Hani o söylediklerin ne oldu?" Bunun üzerine Himas, şu beyitleri okudu:

Sen Handeme gününde olanlara şahit olsaydın,
Safvan ve Ikreme'nin kaçışını bir görseydin.
Ebû Yezid de yetimli kadın gibi ayakta duruyordu,
Müslüman kılıçları ile karşılandıklarında,
Bütün bilek ve başları koparıırken.
Öyle vuruşlar ki, sadece kesilme sesi işitilir,
Peşimizde iken nefesleri ensemizde,
Artık bugün kinayacak bir kelime bile deme.

Ebû Hureyre *Radıyallahu anhu* anlatır: Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem Mekke'ye yönelerek içeri girdi. Züber *Radıyallahu anhu*'yu bir taraftan, Halid *Radıyallahu anhu*'yu da diğer taraftan gönderdi. Ebû Ubeyde bin Cerrah *Radıyallahu anhu*'yu da, Husser üzerine gönderdi. Vadinin göbeğini ele geçirdiler. Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem de birliğin başında idi.

Kureyş, ayaktakımından olanları toplayıp dedi ki: "Bu kimseleri ileri surelim eğer başarılı olurlarsa onlarla beraber oluruz, yok eğer öldürülürlerse bizden istediklerini onlara veririz.

- Rasûlullah: Ey Ebû Hureyre!
- Ebû Hureyre: Buyur ya Rasûlullah.
- Rasûlullah: Ensar'ı yanıma çağır, yalnız Ensar gelsin. -Onları çağırdım geldiler.-
- Ensar: Buyur ey Allah'ın Rasûlü?
- Rasûlullah: Kureyş'in serserileri ve onlara tâbi olan şu kimseleri görüyor musunuz? -Sonra bir elini diğer elinin üzerine koyup işaret ederek dedi ki: Onları biçin, dümdüz edin, ta ki Safa'da buluşuncaya kadar.

Ebû Hureyre dedi ki: Gittik, bizden her kim onlardan birini öldürmek istese, sanki elimiz ona varmadan öldürülüyordu. Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in sancağı Fetih

Mescidi'nin yanında, bugün Hacun denen yere dikildi. Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem sağında, solunda, önünde ve arkasında Muhacir ve Ensar olduğu halde mescide girdi. Haceru'l-Esved'e yöneldi, onu selamladıktan sonra Beyt'i tavaf etti. Elinde de bir yay vardı. Beyt'in önünde ve etrafında üç yüz atmış tane put vardı. Bu putları elindeki yayı ile kırıyor ve diyordu ki:

"De ki: Hak geldi bâtil yıkılıp gitti! Zaten bâtil yıkılmaya mahkûmdur."¹⁹⁷

"De ki: Hak geldi. Artık bâtil yeni bir şey ortaya çıkaramaz, eskiyi de geri getiremez."¹⁹⁸

Putlar da bu sırada yüzüstü yere çakılıyorlardı.

Tavafi bineğinin üzerinde yapıyordu. O zaman bu yasaklanmamıştı. Tavafini kısa tuttu. Tavafini tamamlayınca Osman bin Talha'yı çağırdı ve ondan Kâbe'nin anahtarlarını alıp, kapının açılmasını emretti ve kapı açıldı. İçeriye girdi, içeride bazı resimler gördü. İbrahim ve İsmail Aleyhuma selam'ın fal oku çektiğini tasvir eden bir resim gördü ve şöyle buyurdu: "Allah onların canını alsın! Vallahi o ikisi asla fal oku çekmediler." Hemen resimlerin silinmesini emretti ve resimler silindi. Sonra kapıyı üzerine kapattı. Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem ve beraberinde Usame ile Bilal Radıyallahu anhuma da vardı.

Kapının karşısındaki duvara yönelip, duvar ile arasında üç zira' kadar mesafe bırakarak namaza durdu. Sonra Beyt'in içerisinde her tarafı gezinip bakındı ve Allah Subhanehu ve Teala'yı tekbir edip tevhid etti. Sonra kapıyı açtı. Kureyş, mescidi saflar halinde doldurmuş, kendilerine ne yapılacağını merakla bekliyorlardı. Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem kapının pervazına dayandı. İnsanlar da onun aşağısında idi. Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem dedi ki: "Allah'tan başka ilâh yoktur, takdir ve ortağı yoktur. O sözünü tutmuş, kuluna yardım etmiş, askerlerini izzetli kılmış ve birleşmiş düşman topluluklarını tek başına hezimete uğratmıştır. İyi bilin ki bütün gelenek ve görenekler; kan ve mal davaları şu iki ayağımın altındadır. Kâbe'nin hizmeti ve hacılara su dağıtma işi bunun dışındadır. Kasten öldürmeye benzeyen cinayet kırbaç ve sopayla (öldürme kastı olmadan) hataen öldürmedir ki, bu da diyet gerektirir. Diyeti de kırkı gebe olmak üzere, yüz devedir. Ey Kureyş topluluğu,

¹⁹⁷ İsra Suresi: 81.

¹⁹⁸ Sebe Suresi: 49.

şüphesiz Allah *Subhanehu ve Teala* sizden cahiliye gururu ve kibrini, babalar ile övünmeyi giderdi. İnsanlar Âdem'den Âdem ise topraktır." Sonra şu âyeti okudu:

"Ey iman edenler! Zannın birçoğundan sakının. Çünkü zannın bir kısmı günahtır. Birbirinizin kusurlarını ve mahremiyetlerini araştırmayın. Birbirinizin gıybetini yapmayın. Herhangi biriniz ölü kardeşinin etini yemekten hoşlanır mı? İşte bundan tiksindiniz! Allah'a karşı gelmekten sakının. Şüphesiz Allah tövbeyi çok kabul edendir, çok merhamet edendir."¹⁹⁹

Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* sonra buyurdu ki:

- Ey Kureyş topluluğu, size ne yapacağımı düşünüyorsunuz?
- Dediler ki: İyilik. İhsanı bol bir kardeş ve yine ihsanı bol bir kardeşin oğlusun.
- Buyurdu ki: Ben sizlere Yusuf'un kardeşlerine söylediklerinin aynısını söylüyorum. Bugün sizin için kınama yoktur, sizler özgürsünüz.

Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* daha sonra mescitte oturdu. Ali *Radıyallahu anhu*, Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'e elinde Kâbe'nin anahtarları olduğu halde gelerek dedi ki:

- Ey Allah'ın Rasûlü, hacılara su ikram etme işi ile beraber, Kâbe hizmetlerini de bize ver. Allah'ın selamı senin üzerine olsun.
- Rasûlullah: Osman bin Talha nerede? -Osman çağırıldı.-
- Rasûlullah (Osman'a): İşte anahtarların, bugün iyilik ve vefa günüdür.

Bilal *Radıyallahu anhu*'ya da Kâbe'nin üzerine çıkıp ezan okumasını emretti. Bu sırada Ebû Sufyan bin Harb, Attab bin Useyd, Haris bin Hişam ve Kureyş'in ileri gelenleri Kâbe'nin avlusunda oturuyorlardı.

- Attab: Allah *Subhanehu ve Teala* Useyd'e bunu duyurmayarak ikramda bulundu.
- Haris: Vallahi eğer hak olduğunu bilsem ona tâbi olurdum.

¹⁹⁹ Hucurat Suresi: 13.

- Ebû Sufyan: Ben bir şey demeyeceğim, biliyorum ki eğer konuşursam, şu çakıl taşları söylediklerimi ona haber verir. -Bu sırada Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* yanlarına geldi.-
- Rasûlullah: Söylediklerinizi biliyorum. -Sonra biraz önce söylediklerini onlara anlattı.-
- Haris ve Attab: Senin Allah'ın Rasûlü olduğuna şahitlik ederiz. Bizden başka hiç kimse konuştuklarımıza muttali olmadı ki, konuştuklarımızı o sana haber verdi diyelim.

Sonra Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* Ummu Hani *Radıyallahu anha*'nın evine girdi. Yıkandı ve sekiz rekât fetih namazı kıldı. İslâm ordu komutanları bir yeri fethettikleri zaman bu namazı kılarak, Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in bu sünnetini yerine getirirlerdi.

Fetih tamamlandığı zaman Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* dokuz kişi hariç bütün insanlara genel eman verdi. Bu kimseler Kâbe'nin örtüsü altında bulunsalar dâhi öldürülmelerini emretmişti. Onlar Abdullah bin Ebi Sarh, Ikrima bin Ebi Cehil, Abduluzza bin Hatal, Haris bin Nufeyl, Makis bin Subabe, Hebbar bin Esved, İbni Hatal'ın iki cariyesi ve Beni Abdulmuttalib'in azatlısı Sare idi.

Abdullah İbni Ebi Sarh kaçarak Osman *Radıyallahu anhu*'ya geldi. Osman *Radıyallahu anhu* onun için Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'den eman isteyince, Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* Osman'ın bu talebini kabul etmeden önce, sahabeden birileri eman verilmeden onu öldürür arzusuyla biraz bekledi, daha sonra kabul etti.

Ikrima ise kaçtıktan sonra karısı onun için eman istedi. Eman verilince gidip onu getirdi ve İslâm'ı güzel bir Müslüman oldu. İbni Hatal, Makis, Haris ve iki cariye-den biri öldürüldü. Habbar ise önce kaçtı sonra gelip İslâm'ı güzel bir Müslüman oldu. Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* Sare ve iki cariyeden birine eman verdi. İkisi de Müslüman oldular.

Fethin ertesi günü Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* insanlara hutbe vermek için kalktı. Allah *Subhanehu ve Teala*'ya hamd ve senada bulundu. Sonra dedi ki: "Ey insanlar! Allah gökleri ve yeri yarattığı gün Mekke'yi haram kıldı. Allah'a ve âhiret gününe iman eden kimsenin burada kan dökmesi yahut bir ağaç sökmesi helal olmaz.

Eğer bir kimse Rasûlullah'ın yaptığı savaşı delil aldığını ileri sürer ve ruhsat edinmek isterse ona deyin ki: Allah *Azz ve Celle* Rasûlü'ne izin verdi, ama sana izin vermedi. Ancak gündüzün kısa bir bölümü benim için helal kılındı."

Fudale bin Umeyr bin Mulevvah el-Leysi, Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'i tavaf sırasında öldürmek amacıyla fırsat kolladı. Ona yaklaşıncı:

- Rasûlullah: Gelen Fudale mi?
- Fudale: Evet, Fudale ey Allah'ın Rasûlü.
- Rasûlullah: Kendi kendine ne konuşuyorsun?
- Fudale: Hiçbir şey, Allah'ı zikir ediyordum.

Bunun üzerine Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* güldü ve: "Allah'tan bağışlanma dile" dedi. Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* sonra elini onun göğsüne koydu ve kalbı yatıştı. Fudale der ki: "Vallahi elini kaldırdığı zaman Allah *Subhanehu ve Teala*'nın yarattıklarından hiçbir şey bana ondan daha sevimli gelmiyordu." Fudale devamla dedi ki: "Sonra evime döndüm, daha önce kendisi ile muhabbet edip konuştuğum bir kadınla karşılaştım. Kadın dedi ki: "Haydi konuşmaya gidelim." Dedim ki: "Hayır gelmeyeceğim." Sonra Fudale şu beyitleri söyleyerek yoluna devam etti:

el-İlâh seni mahrum bırakmıştır nasip etmeyerek İslâm'ı,
Keşke görseydin Muhammed ve taraftarlarını,
Fetih günü kırılan putları.
Görürdün Allah'ın dinini daha açık ve aydınlık,
Şirkin yüzünü ise kaplamıştı karanlık.

O gün Safvan bin Umeyye ve Ikrima bin Ebi Cehil kaçtı. Umeyr bin Vehb, Safvan için Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'den eman aldı. Gemiye binecekken ona yetiştii ve onu Mekke'ye geri getirdi.

Ummu Hâkim binti Haris bin Hişam *Radıyallahu anha* da, eşi Ikrima için eman aldı. Ona Yemen'de yetiştii ve geri getirdi.

Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem Attab bin Useyd el-Huzai'ye Kâbe'nin duvarlarını yenilemesi için emir verdi.

Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem Mekke'nin etrafındaki putların kırılması için seriyeler gönderdi, böylece hepsi kırıldı. Lat, Uzza ve Menat o putlardan bazılarıydı. Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in münadisi Mekke'de şöyle nida etti: "Kim Allah'a ve âhîret gününe iman ediyorsa, kendi evinde kırılmamış bir put bırakmasın."

Amr bin As Radıyallahu anhu'nun Suvâ Putunu Yıkması

Amr bin As Radıyallahu anhu, Ramazan ayında Huzeyl kabilesinin putu olan Suvâ'yı yıkmak için gönderildi. Amr anlatıyor: Putun yanına vardığım zaman, yanında hizmetçisi vardı.

- Hizmetçi: Ne istiyorsun?
- Amr: Onu yıkacağım.
- Hizmetçi: Buna gücün yetmez.
- Amr: Neden?
- Hizmetçi: Sana engel olacak.
- Amr: Sen şimdiye kadar bâtil üzere idin, sana yazıklar olsun. O bir taş parçasıdır. İşitebiliyor mu yahut görebiliyor mu?

Sonra ona yaklaştım ve kıldım. Arkadaşlarıma emrettim, putun kasasını ve etrafındaki puta ait olan yerleri yıktılar. İçinde bir şey bulamadık. Hizmetçiye dedim ki: "Şimdi ne düşünüyorsun? Dedi ki: "Allah'a teslim oldum." Böylece Müslüman oldu.

Sa'd bin Zeyd *Radiyallahu anhu*'nın Menat'ı Yıkma İçin Gönderilmesi

Daha sonra Ramazan ayında, Ensar'dan Sa'd bin Zeyd bin Mâlik bin Abd bin Ka'b bin Abdüleşhel *Radiyallahu anhu*, Menat putunu kırması için gönderildi. Bu put Evs, Hazrec, Gassan ve başka kabilelere ait idi ve Muşellel bölgesinin Kudid mıntıkasındaydı.

Sa'd, yirmi atlı ile beraber yola çıkıp söz konusu yere ulaştı. Putun yanında bir hizmetçi vardı.

- Hizmetçi: Ne istiyorsun?
- Sa'd: Onu kıracağım.
- Hizmetçi: İşte sen, işte o. Yapabiliyorsan yap!

Sa'd *Radiyallahu anhu* puta yöneldi ve yürümeye başladı. Birden bire karşısına sıyahı, çıplak, başkaldıran, çıgliklar koparan ve göğsünü döven bir kadın çıktı. Hizmetçi kadına dedi ki: "Menat, işte sana karşı isyan edenlerin bir kısmı!" Sa'd *Radiyallahu anhu* da vurup onu öldürdü. Sonra puta yöneldi, onu da yıktı. Kasasında bir şey bulmadılar.

Huneyn Gazvesi

İbni İshak anlatıyor: Hevazin kabilesi Mekke'nin fethini duyunca, Mâlik bin Avf en-Nesri, Hevazin ve Sakif kabilelerinin hepsini bir araya topladı.

Mâlik, Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve selim'e karşı yapacağı hareketin hazırlıklarını tamamlayınca, insanlara mallarını, çocuklarını ve kadınlarını da yanlarına alarak yola çıkmalarını emretti. Evtas denen yerde konaklayıp toplandılar. İçlerinde cesaretle, tecrübeli, sözünün üzerine söz olmayan ve çok yaşlı olan Dureyd bin Samme bin el-Cuşemi vardı.

- Dureyd: Hangi vadideyiz?
- İnsanlar: Evtas Vadisi'ndeyiz.

- Dureyd: Atların güzelce dolaşacağı bir arazidir. Ne çok engebeli ne serttir. Ne de fazla yumuşaktır. Develerin böğürmelerini, eşeklerin anırmalarını, koyunların melemesini ve çocukların ağlama seslerini işitiyorum ne oluyor?
- İnsanlar: Mâlik, insanların beraberinde kadınlarını, çocuklarını ve mallarını da yola çıkardı.
- Dureyd: Mâlik nerede? - Mâlik çağrılınca ona dedi ki: Bugün sen kavminin lideri oldun. Şüphesiz bugün kendisinden sonra, başka günlerin de olacağı bir gündür. Neden böyle bir şey yaptın?
- Mâlik: İstedim ki herkesin arkasında ailesi ve malı olsun ve onun uğrunda savaşsın.
- Dureyd: Ey koyun çobanı! Vallahi hezimete uğramış bir orduyu hiçbir şey çeviremez! Eğer savaş senin lehine olacaksa, kılıç ve mızraklı adamlardan başkası sana fayda vermez. Eğer aleyhine ise, aileni ve malını kaybederek rezil olursun. -Sonra Dureyd dedi ki: Ka'b ve Kilâb kabileleri ne yaptı?
- İnsanlar: Onlardan kimse sefere katı madı.
- Dureyd: Gayret ve çaba kalmadı. Eğer bugün fayda ve yücelik günü olsaydı, onlar bundan geri durmazlardı. Sizin de Ka'b ve Kilâb kabilelerinin yaptığını yapmış olmanızı dilerdim. - Devamla: Peki ya kim harbe katıldı?
- İnsanlar: Amr bin Amir ve Avf bin Amir.
- Dureyd: Amir'in iki genç ve delikarlı oğlu, genç ve harp konusunda tecrübesiz oluşları size ne fayda kazandırır, ne de zarar verir. Ey Mâlik, sen Hevazın toplumunu ve malını yola çıkararak kurban etmekten başka bir şey yapmış olmadın. Çocukları ve kadınları atlara bindir ve memleketlerinin en yüksek ve ulaşılmaz yerlerine gönder. Eğer durum lehine olursa ardındakiler de gelip sana katılır. Ama eğer aleyhine dönerse aileni ve malını kurtararak yine kazançlı çıkarsın.
- Mâlik: Vallahi yapmam sen yaşlandın, aklın da geride kaldı. Ey Hevazın halkı! Vallahi ya bana itaat ederseniz yahut bu kılıç sırtımdan çıkana kadar üzerine

abanacağım! -Dureyd'in bu konudaki fikri ve görüşünü beyan etmesinden hoşlanmamıştı.-

- İnsanlar: Sana itaat ediyoruz. Bunun üzerine Dureyd dedi ki:

Bugün ne bulunduğum ne de gördüğüm bir gündür!
Keşke bu savaşta genç olsaydım,
Hoplaya ve zıplaya koşsaydım,
Ayağı kıllı cins ata binip sürseydim,
Hızlı bir dağ keçisi gibi.

Sonra Mâlik dedi ki: "Onları gördüğünüz zaman kılıçlarınızın kınlarını kırın ve tek vücut olup bir adam vuruşuyla vurun."

Ardından adamlarından gözcüler gönderdi. Gözcüler korku ve endişeden dolayı, yola çıktıklarından başka bir hâl üzere geri döndüler. Onlara dedi ki: "Yazıklar olsun, ne oluyor size?" Dediler ki: "Alaca atlara binmiş beyaz adamlar gördük. Vallahi bize saldırsalar onların karşısında duramayız, bir şey yapmak için harekete geçseler kimse onları yollarından geri çeviremez."

Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* düşman casuslarını duyunca Abdullah bin Ebî Hadred el-Eslemi *Radıyallahu anhu*'yu göndererek, neler öğrendiklerini tespit etmesi için onların arasına girmesini emretti. O da gidip onların arasına karıştı ve ne hâl üzere olduklarını öğrendi. Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'e gelip öğrendiklerini bildirdi.

Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* yola çıkmak isteyince ona, Safvan bin Umeyye'nin yanında zırhların ve silahların olduğu bildirildi. Kendisi bu sırada müşrik idi. Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* ona dedi ki: "Ey Ebû Umeyye, bu silahlarını bize ödünç ver de yarın düşmanımıza karşı onlarla savaşalım." O da: "Ey Muhammed, gasp etmek için mi alıyorsun?" dedi. Buyurdular ki: "Aksine, güvence altına alınmış bir borç gibi düşün. Sana iade edilinceye kadar." Bunun üzerine yüz zırh ve bunlara yetecek kadar da silah verdi. Mekke halkından iki bin, Allah *Subhanehu ve Teala*'nın kendisi ile Mekke'nin fethini gerçekleştirdiği ashabından on bin kişi olmak üzere, toplam on iki bin kişi oldular. Attab bin Useyd'i de Mekke'de yerine vekil bıraktı. Huneyn vadisine yöneldiklerinde sabahın kör karanlığında Tihame'nin boş vadilerinden bir vadiye indiler. Cabir *Radıyallahu anhu* anlatır:

Düşman oraya bizden önce ulaşmıştı, yol ağızları ve dar geçitlere tuzak kurup hazırlık yapmışlardı. Vallahi onların suvarı birliklerinden başkası bizi ürkütmedi. Süvariler üzerimize tek vucut gibi saldırıyorlardı. İnsanlar kaçışmaya başladılar, kimse kimseye ilgilenmeden geri kaçışıyordu. Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* sağ tarafa doğru çekilip, şöyle buyurdu: "Ey insanlar, bana doğru gelin, ben Allah'ın Rasûlü'yüm, ben Muhammed bin Abdullah'im."

Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in beraberinde Muhacirlerden bir grup ve ehlibeyti kaldı. Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* insanlara sabırlı ve metanetli olmalarını tavsiye ediyordu. Vallahi kaçan o insanlar Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in yanına döndüklerinde, esirler dizilmişti.

Musulmanlar, sayıca çokluklarına bakarak dediler ki: "Bugün sayıca az olmaktan dolayı asla mağlup olacak değiliz." Bu sözlerinden dolayı Allah *Subhanahu ve Teala*, onların bu konuda imtihan etti.

İbni İshak anlatıyor: Musulmanlar hezimete uğrayınca, Mekke'nin zalimleri içlerinde olan kinden dolayı konuşmaya başladılar. Ebû Sufyan: "Bunların kaçışı denize kadar surer" dedi. Cebele bin Hanbel de: "Bugün sihir bozulmuştur" diye bağırdı. Kardeşi Safvan bin Umeyye ki o zaman müşrik idi, ona dedi ki: "Sus, Allah cezası versin! Vallahi bana Kureyş'ten bir adamın emri altında olmak, Hevazin'den bir adamın emri altında olmaktan daha sevimli gelir."

Yine İbni İshak aktarıyor: Şeybe bin Osman el-Hacebi'nin şöyle dediğini nakleder: Fetih günü kendi kendime dedim ki: "Kureyş ile beraber Hevazin'e karşı sefere katılayım. Umarım ki bir gaffet anını yakalar ve Muhammed'i öldürürüm. Böylece ben bütün Kureyş'in intikamını alan kişi olurum." Yine dedim ki: "Eğer Arap ve Acemlerden ona tâbi olmayan bir kimse dâhi kalmasa, ben yine de ona tâbi olmam." İnsanlar birbirine karıştı, Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* bineğinden indi. Kılıcımı sıkıca tuttum ve istediğim şeyi yapmak için yaklaştım. Kılıcımı kaldırdım, neredeyse onun üzerine atlayacaktım ki, yıldırım gibi alev huzmeleri beni kuşattı. Az kalsın beni yakacaktı. Korkudan elimle yüzümü kapattım. Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* bana yöneldi ve: "Ey Şeybe, yaklaş" diye seslendi. Yaklaştım ve göğsümü sıvazlayarak: "Allah'im onu şeytandan koru" dedi. Vallahi o andan sonra gözümden, kulağımdan ve nefsimden daha sevimli geliyordu. Sonra: "Yaklaş ve savaş" dedi. Onun önüne geçtim ve kılıcım ile çarpışmaya başladım. Allah *Subhanahu ve Teala* biliyor ki, nefsimi ortaya koyup ona karan olup, onu korumak istiyordum. O an karşıma babam dâhi çıksa kılıcım ile üze-

rine atıldım. Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in yanından ayrılmayanlarla beraber ben de kaldım. Ta ki insanlar geri donup düşmana tek vücut halinde saldırdılar. Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* bineğine bindi. Onlar her tarafa dağılana kadar peşlerine düştü. Sonra Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* karargâha döndü ve çadırına girdi. Hemen arkasından ben girdim ve benim dışımda başkası girmede. Onun yüzünü görmek istiyor ve onun ile huzur bulmak istiyordum. O *Sallallahu aleyhi ve sellem* dedi ki: "Ey Şeybe! Allah'ın senin için dilediği, senin nefsin için dilediğinden daha hayırlıdır."

İbni Abbas şöyle anlatır: Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* ile beraber bulunuyordum. Ben cüsseli ve gür sesli bir adamdım. Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* insanların içine düştüğü bu durumu görünce şöyle diyordu: "Ey insanlar, bana gelin! Ben Nebiyim, yalan yok ben Abdulmuttalib'in oğluyum." İnsanların dönüp bakmadıklarını gördüm. Sonra bana: "Ey Abbas seslen! Ey Semure²⁰⁰ ağacının altında toplananlar diye seslen!" Ben de "Ey Semure ağacının altında biat edenler! Ey Bakara Suresi'nin ashabi!" diye seslendim. Bunu duyan her adam devesini çevirmek istiyordu, fakat bunu yapamayınca silahını alıyor, kendisini devesinden aşağı atıyor, yolunu açıp sesin geldiği tarafa yöneliyordu. Böylece her taraftan "Lebbeyk, lebbeyk" sesleri gelmeye başladı. Nihayet Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in yanında yüz kişi kadar toplandılar. Düşmanın karşısına geçip savaştılar. İlk çağrım: "Ey Ensar, ey Ensar" diye Ensar'a yönelik idi. Sonra özellikle: "Ey Hazrecoğulları, ey Hazrecoğulları" diye çağırdım. Çünkü onlar savaşta dayanıklı ve sabırlı kimselerdi.

Sahihi Muslim'de şöyle geçer: "Sonra Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* çakıl taşlarını alarak topluluğun yüzüne fırlattı ve şöyle dedi: "Muhammed'in Rabbine andolsun ki, hezimete uğradılar." Çakıl taşlarını onlara atar atmaz kuvvetlerinin zayıfladığını ve gerilemeye başladıklarını gördüm."

Müşrikler hezimete uğrayınca, Mâlik bin Avf beraberinde bazı askerlerle birlikte Taife gitti. Bazıları da Evtas'a gittiler. Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* hemen onların peşinden Evtas'a, Ebû Amir el-Eş'ari *Radıyallahu anhu*'yu gönderdi. Onlardan bazısına yettiği ve onlarla savaşa tutuştu. Böylece Allah *Subhanehu ve Teala* onları hezimete uğrattı. Ebû Amir ise şehid oldu. Sancağı Ebû Musa el-Eş'ari *Radıyallahu anhu* aldı. Bu haber Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'e ulaşınca: "Allah'ım, Ebû Amiri bağışla, kıyamet günü onu yaratıklarının çoğundan üstün derecelere ulaştır" diye dua etti.

²⁰⁰ Altında Ridvan Biatı'nın yapıldığı ağaç.

Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* esir ve ganimetlerin toplanmasını emretti. Esir olarak altı bin kişi, ganimet olarak da yirmi dört bin deve, kırk bin koyun ve dört bin okka gümüş elde edilmişti.

Yardımcı Müslüman kuvvetlerin oraya varmaları için Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* on kusur gece orada bekledi. Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* ganimetleri paylaşmaya, öncelikle kalbî Islâm'a ısındırılacak insanlardan başladı. Bunlardan olan Ebû Sufyan'a yüz deve ve kırk ukiyye gümüş verdi. Ganimetten oğlu Yezid ile Muaviye'ye de aynı miktarda verdi. Hâkim İbni Hizam'a yüz deve verince, Hâkim yüz deve daha istedi. Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* ona yüz deve daha verdi.

İbni İshak, bunlardan yüzün ve ellinin sahipleri diye bahseder.

Ardından Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* Zeyd bin Sabit *Radıyallahu anhu*'dan, ganimetin miktarı ve insanların sayısı hakkında bilgi istedi. Bundan sonra ganimeti insanlara pay etti. İbni İshak dedi ki: Asım bin Ömer bir Katade bana anlattı, ona Muhammed bin Lebid, ona da Ebû Said el-Hudri *Radıyallahu anhu*'nın anlattığına göre Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*, Kureyş ve diğer Arap kabilelerine ganimeti pay edip, Ensar'a ise hiçbir şey vermeyince, Ensar arasında bundan dolayı bir üzüntü hissedildi. Hatta aralarında dedikodular çoğalmaya başladı. Nihayet onlardan birileri: "Vallahi, Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* kavmine kavuştu" dediler. Sa'd bin Ubade *Radıyallahu anhu* Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in yanına girdi ve ona bunları anlattı. Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*: "Ey Sa'd, bu konuda sen ne diyorsun?" dedi. Sa'd: "Ben de onlardan biriyim ya Rasûlullah" dedi. Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem*: "Ey Sa'd, kavmini bu alanda topla" dedi. Muhacirlerden bazıları da geldi. Onlara da girmeleri için izin verdi. Başkaları gelince onlara izin vermedi. Sa'd *Radıyallahu anhu* gelip, Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'e toplandıklarını haber verdi. Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* geldi, Allah *Subhanehu ve Teala'*ya hamd ve sena ettikten sonra dedi ki: "Ey Ensar topluluğu! Bana ulaşan bu söylentiler ve içinde bana karşı duyduğunuz şeyler nedir? Sizler yoldan çıkmış kimseler değil miydiniz? Allah sizi benimle hidayete erdirdi. Siz fakirken, Allah benimle sizi zengin etmedi mi? Birbirinize düşman iken, Allah benimle sizin kalplerinizi bir araya getirmede mi?"

Onlar da: "Evet, lütuf ve güven Allah'a aittir" dediler. Sonra: "Ey Ensar topluluğu, bana cevap vermeyecek misiniz?" dedi. Onlar da: "Ne ile cevap verelim ya Rasûlullah? Lütuf ve minnet Allah ve Rasûlü'ne aittir" dediler.

Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem: "Vallahi eğer; yalanlanmıştın, bize geldin seni tasdik ettik; terkedilmiştin, sana yardım ettik; kovulmuşsun seni barındırdık; fakirdin seni kendimiz gibi yaptık deseydiniz, tasdik edilirdiniz. Ey Ensar topluluğu! Dünyanın yalancı parıltısı için mi bana karşı bir şeyler hissediyorsunuz? Ben, Müslüman olsunlar diye bazılarının gönlünü almak istedim, sizi ise Müslümanlığınızla bıraktım. Ey Ensar topluluğu! İnsanlar koyun ve develerle giderken, siz evlerinize Allah'ın Rasûlü ile dönmeye razı değil misiniz? Muhammed'in canını elinde tutan Allah'a yemin ederim ki, eğer hicret olmamış olsaydı, Ensar'dan bir adam olurum. Eğer insanlar gruplara ayrılıp vadilere dağılsalar, Ensar da bir vadiye girse, ben de Ensar'ın yoluna giderdim. Ensar İslâm'da bir rütbedir. Diğer Müslümanlar onların etrafında toplananlardır. Allah'im, Ensar'a ve Ensar'ın çocuklarına, Ensar'ın çocuklarının çocuklarına merhamet et."

Diyor ki: Dinleyenler ağladı, öyle ki sakalları ıslandı ve: "Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem'in verdiğiinden ve payından razıyız" dediler. Sonra Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem oradan ayrıldı. Onlar da dağıldılar.

Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in sütkardeşi Şeyma binti Haris, öne çıkarak dedi ki: "Ya Rasûlullah, ben senin kız kardeşinim." Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem de ona rıdasını yaydı, üzerine oturttu. "Eğer istersen benim yanımda kalırsın ikram edilenlerden olursun, fakat istersen de sana mal verip kavmine göndereyim" dedi. Şeyma binti Haris ise: "Bilakis bana bir miktar mal ver ve beni kabileme gönder" dedi. Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem de öyle yaptı. Şeyma Radıyallahu anha da Müslüman oldu. Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem ona üç köle, bir cariye, deve ve koyunlar verdi.

Hevazin Esirlerine Yapılan İyilik

Hevazin kabilesinden on dört kişilik bir elçi grubu gelerek, Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'e esirler ve malları konusunda kendilerine iyilik etmesini istediler. Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem dedi ki: "Benim elimde olanları görüyorsunuz. Bana en sevimli gelen şey, söylenen sözün doğru olmasıdır. Size, kadın ve çocuklarınız mı, yoksa mallarınız mı daha sevimlidir." Onlar da: "Hiçbir şeyi soyumuza denk tutmayız" dediler. Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem: "Yarın sabah namazını kıldığım zaman ayağa kalkın ve deyin ki: Rasûlullah'ı müminlere, müminleri de Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'e şefaatchi kılarak esirlerimizi bize vermenizi istiyoruz."

Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* ertesi gün sabah namazını kıldırdıktan sonra elçiler ayağa kalkıp, Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in kendilerine dediği gibi konuştular. Bunun üzerine Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*: **"Bana ve Abdulmuttaliboğullarına ait olanlar sizindir. İnsanlardan da sizin için istekte bulunacağım"** dedi.

Ensar ve Muhacir hemen: "Bizim elimizde olanlar Allah Rasûlü'ne aittir" dediler. Akra bin Habis: "Ben ve Temimoğulları, biz elimizdekileri geri vermiyoruz" dedi. Uyeyne bin Hisn: "Ben ve Fezaraogulları elimizdekileri geri vermiyoruz" dedi. Abbas bin Mirdas: "Ben ve Süleymoğulları elimizdekileri geri vermiyoruz" dedi. Süleymoğulları: "Bize ait olanlar Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'indir" dediler. Abbas bin Mirdas: "Beni, Süleymoğullarına karşı küçük düşürdünüz" dedi.

Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*: **"Şüphesiz bu topluluk bize Müslüman olarak geldi. Esirleri paylaştırmadan önce beklemiştim, sonra bana geldiler. Ben de onları malları ile kadın ve çocukları arasında muhayyer bıraktım. Kadın ve çocukları ile hiçbir şeyi değiştirmediler. Kimin yanında kadın ve çocuk varsa, verecek ise gönül hoşluğu ile geri versin. Kim de hissesini hakkı olarak elinde tutarsa, Allah'ın bize ihsan edeceği ilk ganimet malından ona altı hisse vereceğim"** dedi. Hazır bulunan kişiler: "Gönümüzden koparak Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* için bağışlıyoruz" dediler. Bunun üzerine Peygamber *Sallallahu aleyhi ve sellem*: **"Biz kimin razı olduğunu, kimin de razı olmadığını bilmiyoruz. Gidiniz, temsilcileriniz gelip durumu bize bildirsin"** buyurdu. Bu söz üzerine kadınları ve çocukları iade ettiler. Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* de bütün esirlere yeni elbiseler giydirdi.

***

Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* ve Müslümanlar, Mekke'nin fethini tamamladıklarında, Allah *Subhanehu ve Teala*'nın hikmeti gereği Hevazın halkının İslâm'ı kabul etmeleri geciktirildi. Bu Müslümanların göstermiş olduğu üstün başarılarından dolayı kendilerine Hevazın ganimetlerinin mükâfat olarak verilmesi için böyle olmuştu. Başka bir hikmeti, o ana kadar Müslümanların karşılaşmadıkları büyük bir ordu ile Müslümanları karşılaştırıp zaferle sonuçlandırarak, bundan böyle Araplardan hiçbir kabilenin onlara başkaldırmaya cesaret etmemesini sağlamaktı. Allah *Subhanehu ve Teala* ayrıca zaferin yalnızca kendi katından olduğunu, Onun yardım ettiği kimsenin asla mağlup olmayacağını, yine Onun yardımını esirgediği kimseye ise hiç kimsenin yardım edemeyeceğini bildirmek istedi. Yine onların bir kısmı şöyle demişti: "Bugün azlıktan dolayı mağlup olacak değiliz." Allah *Subhanehu ve Teala*, kendilerine bir ders vermek için savaşın ilk

anlarında onlara geçici bir hezimet tattırarak, sayılarının çokluğundan dolayı kibirli-
nenlerin başlarını eğdirmişti. Çünkü Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem*, atının üzerinde
başını eğerek neredeyse çenesi atının eyerine değecek şekilde Mekke'ye girerken,
onlar böyle davranmamıştı. Allah *Sıbhanehu ve Teala*, dinini muzaffer kılmak için yardım
edip onları zafere ulaştırmıştı. Yoksa bu zafer sayının çokluğu ile alakalı değildi. Allah
Sıbhanehu ve Teala Müslümanların moral bozukluğu yaşadıkları bir anda karşı tarafın gücünü
kırarak yardımını gönderdi:

"Sonra Allah, Rasûlü ile müminler üzerine kendi katından güven duygusu
ve huzur indirdi. Bir de sizin göremediğiniz ordular indirdi ve inkâr edenlere
azap verdi. İşte bu, inkârcıların cezasıdır."²⁰¹

Bu, Allah *Sıbhanehu ve Teala*'ın hikmeti gereği gerçekleşmiş, mustazaflara zafer nasip
olmuştu.

"Biz ise, istiyorduk ki yeryüzünde ezilmekte olanlara lütufta bulunalım,
onları önderler yapalım ve onları varisler kılalım."²⁰²

Taif Gazvesi

Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* Hicret'in sekizinci yılı şevval ayında Taif Gazvesi'ne
çıkma isteyince, Tufeyl bin Amr *Radıyallahu anhu*'yu, Zu'l Keffeyn putunu yıkmak için
gönderdi. Bu, Amr bin Humame ed-Devs'i'nin putu idi. Tufeyl'e kavminden yardım
almasını ve İslâm ordusunu desteklemek için Taife gelmesini emretti. Tufeyl bin
Amir *Radıyallahu anhu* acele ile çıkıp gitti ve putu yıktı. Putun yüzünü ateş sarınca şöyle
diyordu:

Ey Zu'l Keffeyn, ben sana ibâdet edenlerden değilim,
Doğumumuz senin doğumundan daha eskidir,
Şüphesiz ben senin kalbini ateşle doldurdum.

²⁰¹ Tevbe Suresi: 26.

²⁰² Kasas Suresi: 5.

Tufeyl, yanında kavminden dört yüz kişi olduğu halde Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in Taife varmasından dört gün sonra yetişip katıldı. Yanında savaş aracı olarak debbabe²⁰³ ve mancınık da getirdi.

İbni Sa'd der ki: Taifliler Evtas'ta hezimete uğrayınca, kalelerine gidip savaş için hazırlık yaptılar. Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem de kalelerine yakın bir yere kadar yürüyüp, orada karargâh kurdu. Kaleden, Müslümanları şiddetli bir ok yağmuruna tutular. Atılan oklar çekirge sürüsü gibiydi. Müslümanlar bu atılan oklardan isabet alıp yaralandı, hatta on iki kişi şehid oldu. Bunun üzerine Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem, bugün Taif Mescidi'nin bulunduğu yüksek bir yere çıkarak orada karargâh kurdu. Onları on sekiz gün boyunca muhasara altında tuttu. Kale surlarını yıkmak için mancınık kurdu. İslâm'da mancınık ile atış yapan ilk kişi, Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem oldu. Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem Sakifîlerin üzüm bağlarının kesilmesini emretti. Sahabeler bağlarına girip üzüm asmalarını kesmeye başladılar. Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'den Allah ve akrabalık hakkı için bağlarını kesmemelerini rica ettiler. Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem de: "Ben, Allah ve akrabalık için üzüm bağlarını kesmeyi bırakıyorum" dedi.

Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in münadisi şöyle seslendi: "Kölelerden kim kaleden inip yanımıza gelirse hürdür." Bunun üzerine on küsur kişi çıkıp geldi. Aralarında Ebû Bekre bin Mesrûc da vardı. Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem onları azad etti ve geçimlerini sağlamaları için onlardan her biri için bir Müslüman görevlendirdi.

Taif'in fethine izin verilmedi. Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem Ömer bin Hattab Radıyallahu anhu'ya, yolculuk için hazırlık yapılması adına nida etmesini emretti. İnsanlar: "Taif fethedilmeden nasıl dönüp gideriz" diye söylenmeye başladılar. Bunun üzerine Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem: "Öyleyse yarın sabah savaş için hazırlanın" diye buyurdu. Sabahleyin savaştılar ve yaralanmalar oldu. Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem: "İnşaAllah dönüyoruz" deyince, bu onların hoşuna gitti. Hemen yol hazırlığına başladılar. Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem ise onların bu hâlini görünce güldü.

Yola çıktıklarında Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Deyin ki: Dönerleriz, tövbe edenleriz, ibâdet edenleriz, Rabbimize hamd edenleriz."

Dendi ki: "Ya Rasûlullah, Sakife beddua et." Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem de dedi ki: "Allah'ım, Sakife hidayet et ve onları bize getir."

²⁰³ Askerlerin içine saklanıp, kalelere saldırıda kullandıkları alet.

Buradan Cirane'ye geldi. Burada ihrama girerek umreye niyetlenip, Mekke'ye giderek umresini eda etti. Daha sonra Medine'ye geri döndü.

***

İbni İshak anlatıyor: Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in Tebûk'ten Medine'ye dönüşü, Ramazan ayında idi. Aynı zamanda Sakif'ten gelen bir grup ta, Ramazanda ona geldi.

Onlar hakkında şöyle deniliyor: Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem Sakif'ten ayrılınca, Urve bin Mes'ud Radıyallahu anhu onu takip etmeye başladı. Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem Medine'ye varmadan ona yetişti ve Müslüman oldu. Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem ona, kavmine dönmesini ve onlara İslâm'ı anlatmasını istedi. Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem ona dedi ki: "Onlar kibirden dolayı İslâm'ı kabul etmekten geri duruyorlar." Urve Radıyallahu anhu dedi ki: "Ben onların içerisinde en çok sevilen bir kimseyim." Gerçekten de o, Sakif içerisinde çok sevilen biriydi.

Urve bin Mes'ud Radıyallahu anhu Sakif'e doğru yola çıktı. Halkının nezdindeki konumundan dolayı kendisine muhalefet etmeyeceklerini umarak, İslâm'ı anlatmak için kavmine gidiyordu. Yanlarına vardığında onları İslâm'a davet etti, ancak onlar her taraftan kendisine ok atıldılar ve ok ile öldürüldü. Ona dendi ki: "Kendi kanında ne görüyorsun?" Urve Radıyallahu anhu: "Allah'ın bana bahşetmiş olduğu ikramı görüyorum. Allah bana şahadet şerbeti içirdi. Benim kanımda; Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem sizden ayrılmadan önce onunla birlikte savaşmış şehid olanların kanında ne varsa o vardır" dedi. "Beni onlarla birlikte defnedin" dedi. Kavmi de onu şehid sahabelerin defnedildiği yere defnetti.

Yine onun hakkında denir ki, Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem onun için şöyle dedi: "Onun kavminin yanındaki durumu, Yasin Suresi'ndeki adamın, kendi kavminin yanındaki durumuna benzer."

Urve Radıyallahu anhu'nun ölümünden sonra Sakif bir ay bu hâl üzere kaldı. Aralarında toplantılar yapıp istişarelerde bulundular. Neticede etraflarındaki Araplarla tek başlarına savaşmaya güç yetiremeyeceklerini anladılar. Biatleşerek Müslüman olmaya karar verdiler. Urve'yi gönderdikleri gibi, bir adamı Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'e göndermek üzere anlaştılar.

Abdu Yaleyl bin Amr ile görüşüp ondan Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'e gitmesini istediler. O da bu teklifi Urve'nin başına gelenler onun başına gelir korkusuyla reddetti. "Bazı adamları da benimle göndermedikçe gitmem" dedi. Mütteliklerden iki kişi, Mâlikoğullarından üç kişiyi onunla beraber göndermek üzere antlaştılar. Onlardan biri Osman bin Ebi'l As idi. Medine'ye yaklaştıklarında şehre yakın bir yerde konakladılar. Muğire bin Şu'be onlarla karşılaştı. Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'e onların gelişini müjdeleyip haber vermek için hızlıca koşarak Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'e doğru giderken, Ebû Bekir Radıyallahu anhu onunla karşılaştı. Ona dedi ki: "Allah aşkına benden önce Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'e varma ki, ilk önce ben bu haberi ona vereyim" ve o da öyle yaptı. Sonra Muğire arkadaşlarının yanına döndü. Öğleyi onlarla beraber geçirdi. Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına girince, nasıl selam vereceklerini onlara öğretti. Ama onlar öyle yapmayıp, cahiliye selamı ile onu selamladılar. Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem mescidin yanında onlara bir çadır kurdurdu.

Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'den bazı talepleri oldu. Onlardan bazıları şöyleydi: Onlar için Lat putunu üç yıl yıkmayıp, bırakmasını istediler. Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem kabul etmedi. Bunun üzerine bir sene kalmasını istediler. Yine Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem reddedince, en azından bir ay kalması için onunla mücadele ettiler. Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem hiçbir şekilde bırakmayacağını söyledi. İsmen bile bırakılmasını reddetti. Bunu istemelerinin sebebi, anlayışı kıt kimselerden ve kadınlarından kendilerini korumaktı. Lat'in yıkımı ile onları ürkütmeyip, Islâm'a girmelerini sağlamak için yapıyorlardı. Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem asla kabul etmeyip, Ebû Sufyan bin Harb ile Muğire bin Şu'be'yi onu yıkmak için gönderdi.

Müslüman olduklarında Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem aralarında yaşça en küçüğü olan Osman bin Ebi'l As'ı onlar için emir seçti. Zira onların arasında dini anlama ve Kur'an'ı öğrenmeye en fazla istekli olan kişi Osman Radıyallahu anhu idi.

Kavimlerine dönecekleri zaman onlarla beraber Ebû Sufyan ve Muğire bin Şu'be'yi de gönderdi. Taif'e vardıklarında Muğire, Ebû Sufyan'ı öne geçirmek istedi. Ebû Sufyan kabul etmedi. Dedi ki: "Kavmine sen git." Ebû Sufyan, Zî'l Hedm'deki mülkünde konakladı. Muğire, Lat putunun üzerine çıkıp ona kazma ile vurmak istediğinde, Urve'ye yapılanlar Muğire'ye de yapılır ve ok yağmuruna tutulur endişesine kapılan Muğisoğulları onu herhangi bir tehlikeden korumak gayesiyle yanına geldiler. Sakif kadınları çıkıp Lat için ağlamaya başladılar. Muğire onu yıktığında puta ait süs eşyalarıyla malları aldı ve Ebû Sufyan'a yolladı.

TAİF GAZVESİ'NDEN ÇIKARILACAK FIKHİ DERSLER

Birinci Fikhi Hüküm

Haram ayda savaşın caiz olması. Bu konudaki haramlığın nesh edilmiş olması.

İkinci Fikhi Hüküm

Güç yettiğinde şirk veya tağut adına hiçbir şeyin bir gün dâhi bırakılmasının caiz olmaması. Çünkü bunlar küfrün şiarlarıdır ve münkeratın en büyüğüdürler. Aynı şekilde üzerine bina yapıp putlaştırılan ve Allah *Subhanehu ve Teala* ile beraber tapınılan mezarlar, kurban kesilen, tazim edilen, bereket umulan ağaç ve taşlar da yıkılmalıdır. Çünkü bunların çoğu Lat ve Uzza konumundadırlar. Ya bizzat onlar Allah *Subhanehu ve Teala*'ya şirk koşulmaktalar ya da onların yanında daha büyük şirkler işlenmektedir.

Bu tağutları rab edinip yüceltenlerin, onların rızık verdiğine veyahut yaratabildiklerine ya da öldürüp yaşatabildiklerine dair bir inançları yoktur. Bunlar, çünkü kardeşlerinin tağutlarına yaptıklarının aynısını yapmaktadırlar. Kendilerinden önce gelenlerin sünnetini takip etmektedirler. Taklidin çoğalması, ilmin yok olması ve cehaletin zuhuru ile insanların çoğu arasında bu şirk galip gelmiştir. Maruf olan münker görülmüş, münker olan maruf görülmüş; sünnetler bid'at olmuş, bid'atler de sünnet olmuştur. Bu ortamda küçükler büyümüş, büyükler de yaşlanmıştır. Böylece İslâm iyice garipleşmiştir.

Buna rağmen Muhammedi bir topluluk hakkı ikame etmek üzere şirk ve bid'at ehline karşı mücadele etmekte ve bu mücadele ise Allah *Subhanehu ve Teala* onları yeryüzüne varis kılana kadar devam edecektir. Allah *Subhanehu ve Teala* varislerin en hayırlısıdır.

Üçüncü Fikhi Hüküm

İmam, insanların toplanıp Allah *Subhanehu ve Teala* ile beraber başkalarına ibâdet ettiği mekânları yıktığında, oradan elde edilen malların harcanması. Bu malları, cihad ve Müslümanların maslahatı için harcaması imama vaciptir.

HİCRET'İN DOKUZUNCU YILI OLAYLARI

Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem Medine'ye gelişinin dokuzuncu yılında, zekât memurlarını zekâtları toplamaları için Arap kabilelerine gönderdi.

Bu yıl Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem, Tayy kabilesinin putunu yıkmak için Ali Radıyallahu anhu'yu göndermişti. Müslümanlar, fecir ile beraber Hatim ailesinin bulunduğu bölgeye saldırarak onları bozguna uğrattı kadın, deve ve koyunlardan oluşan büyük bir ganimet ele geçirdiler. Kadın esirler arasında Adiy bin Hatim'in kız kardeşi Sufane de vardı. Adiy bin Hatim ise Şam'a kaçıyordu.

Putu ait dolabın içinde üç adet kılıç ve üç tane de zırh buldular. Ali Radıyallahu anhu yolda ganimetleri paylaştırdı. Ancak Hatim ailesinden olan esirleri paylaşmayıp, Medine'ye Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'e getirdi.

Adiy bin Hatim anlatıyor: Muhammed Sallallahu aleyhi ve sellem'i duyduğumda, Araplar arasında benden daha çok ondan nefret eden kimse yoktu. Ben şerefli, Hristiyan bir adamdım. Ganimetlerin dörtte birini alır ve kavmimin reisiydim. Kendimce yaptıklarım bana doğru geliyordu. Deve çobanıma dedim ki: "Semiz ve uysal devrelerden bazılarını bana ayırıp, yakın tut. Muhammed'in askerlerinin bizim topraklarımıza ayak bastığını duyduğün zaman onları bana getir." O da öyle yaptı. Günlerden bir sabah bana develeri getirip: "Muhammed'in askerleri seni kuşattığında ne yapman gerekiyorsa şimdi yap. Çünkü ben bazı bayraklar gördüm ve onların ne olduğunu sordum, bana dediler ki: Bunlar Muhammed'in askerleridir." Ona develeri yaklaştırdım. Ailemi ve oğlumu bindirdim. Kendi kendime dedim ki, dindaşlarım olan Şam'daki Hristiyanların yanına giderim. Kız kardeşim Hatim'in kızını köyümüzde bıraktım. Şam'a varıp oraya yerleştim. Ben oradan ayrıldıktan sonra Muhammed'in askerleri gelmiş, Hatim'in kızını da esir alıp, Tayy kabilesinin esirleriyle beraber Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'e götürmüşler.

Benim Şam'a kaçtığım haberi, Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'e ulaşmıştı. Muhammed Sallallahu aleyhi ve sellem esir olan kız kardeşimin yanından geçince, kız kardeşim de ona demiş ki: "Ya Rasûlullah, bana sahip çıkacak olan ortadan kayboldu, baba yok ve ayrıca ben yaşlı bir kadını. Benden hizmet de beklenemez. Bana iyilikte bulun ki Allah Subhanahu ve Teala da sana ihsanda bulunsun.

- Allah Rasûlü: Sana sahip çıkacak olan kimdir?
- Kız kardeşim: Adiy bin Hatim.
- Allah Rasûlü: Allah ve Rasûlü'nden kaçan kişi mi? -Bu söylenenleri Allah Rasûlü'ne üç gün üst üste tekrarlamış.-

Kız kardeşi diyor ki: "Bana iyilikte bulundu." Ondan, onu taşıyacak bir binek istemiş, o da verilmesini emretmiş. Ayrıca ona yeni elbise de giydirmiş, onu yolcu edip, biraz da nafaka vermiş. Kız kardeşim bana geldi ve dedi ki: "Muhammed Sallallahu aleyhi ve sellem bana öyle bir iyilikte bulundu ki, senin baban bu iyilikte bulunmaz. İsteyerek de o'sa, istemeyerek de olsa ona git." İnsanlara olan iyi davranışlarını örneklendirmeye başladı: "Falan kişi ona geldi, o şu iyilikte bulundu. Filan kişi ona geldi, o şu iyilikte bulundu" dedi.

Adiy der ki: Ben de ona geldim. Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem mescitte oturuyordu. Oradakiler: "Bu Adiy bin Hatim" dediler. Ben, herhangi bir eman veya bir yazı ile gelmemiştim. Bana doğru kalkıp elimden tuttu, -daha önce şöyle duada bulunmuş: Allah onun ellerini, ellerimin içine koysun- kendi evine doğru götürüyordu, yolda yanında çocuğu olan bir kadın bizimle karşılaştı. Dediler ki: "Bizim sana ihtiyacımız var." Onlarla ilgilendi, ihtiyaçlarını gördü. Sonra gelip elimden tuttu, evine gide kadar elimi bırakmadı. Bir çocuk ona bir minder verdi, o minder üzerine oturdu. Ben de onun önünde oturdum. Allah'a hamd ve senalarda bulundu. Sonra aramızda şu konuşmalar geçti:

- Allah Rasûlü: Seni uzaklaştırıp kaçırان nedir? Yoksa "Lâ ilâhe illâllah" denmesi midir? Allah Subhanahu ve Teala'ya denk bir ilâh biliyor musun?
- Adiy: Hayır. -Bir süre yine konuştu.-

- Allah Rasûlü: Yoksa Allahu Ekber denmesi mi seni kaçırıyor? Alah *Subhanehu ve Teala*'dan daha büyük bir şey biliyor musun?
- Adiy: Hayır.
- Allah Rasûlü: Yahudiler Allah *Subhanehu ve Teala*'nın gazaplandığı kimselerdir, Hristiyanlar da sapıtmış kimselerdir.
- Adiy: Ben hanif bir Müslümanım.

Bunu duyunca yüzünün ferahladığını ve aydınlandığını gördüm. Daha sonra bir Ensari'nin evinde misafir kalmam için emir verdi. Bundan sonra sabah ve akşamları ona uğruyordum. Bir ara ben onun yanındayken çizgili yün elbiseler giymiş, fakir bir topluluk onun yanına gelmişti. İnsanlara namaz kıldırıp daha sonra ayağa kalktı, sadaka vermeleri için teşvikte bulundu.

Dedi ki: "Ey insanlar, Allah *Subhanehu ve Teala*'nın size verdiklerinden siz de sadaka verin. Bir ölçek vermek sureti ile de olsa iyilikte bulunun. Hatta yarım ölçek veya bir avuç, hatta daha azıyla da olsa iyilik yapınız. Sizden biriniz yüzünü cehennem ateşinden/sıcağından bir hurma tanesi, hatta yarısıyla dâhi koruyabilir. Bunu da bulamazsanız güzel bir sözle bunu yapın. Herhangi biriniz Allah *Subhanehu ve Teala*'ya kavuştuğunda, şu anda size söyleyeceklerim ona denecek: "Sana mal ve evlat vermedim mi?" O kimse: "Verdin ya Rabbi" diyecek. Allah *Subhanehu ve Teala*: "Kendin için hazırlayıp gönderdiklerin nerede?" buyuracak. O kimse önüne bakacak, arkasına, sağına, soluna bakacak ve cehennem ateşinden yüzünü koruyacak hiçbir şey bulamayacak. Sizden biriniz yüzünü cehennem ateşinden yarım hurma ile de olsa korusun, onu da bulamazsa güzel bir sözle bunu yapsın. Ben sizin için fakirlikten korkmuyorum. Allah *Subhanehu ve Teala* size öylesine yardım edecek ve ihsanda bulunacaktır ki, devesinin hevdecinde bir kadın, Yesrib ile Hire şehri arasında Allah *Subhanehu ve Teala*'dan başka hiçbir şeyden korkmadan yolculuk yapacak, devesi için hırsızlıktan dâhi korkmayacaktır.

Adiy der ki: "Kendi kendime; Tayy'ın hırsızları nerede? dedim."

Ka'b bin Züheyr Kıssası

İbni İshak der ki: Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* Taiften dönünce Buceyr bin Züheyr, kardeşi Ka'b'a bir mektup yazdı. Bu mektubunda Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in, Mekke'de kendisini kötüleyip eziyet edenlerin birçoğunu öldürdüğünü söyledi. Kureyş'in kalan şairleri İbni Ziba'ra ve Hubeyre bin Ebi Vehb gibilerinin de, başka yerlere kaçtıklarını haber verdi. Eğer canını seviyorsan Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem*'e gel. Çünkü o, tövbe edip kendisine gelen hiç kimseyi öldürmez. Eğer bunu yapmayacaksan başının çaresine bak, dedi. Ka'b, cevap olarak yazdığı mektubunda şu mısralara yer verdi:

Benden Buceyr'e mektup ulaştırmaz mısınız?
Benim ne dediğim seni ilgilendirir mi? Yazıklar olsun!
Eğer bunu yapacak değilsen bize bildir.

Seni bundan başka neye yöneltti?
Baban ve anneni üzerinde bulmadığın bir ahlaka seni iten nedir?
O ahlakta bir kardeş de bulmamıştın.

Şayet sen dediğini yapmazsan hiç üzülmem,
Ayağın dâhi sürçerse geçmiş olsun demem.
O Me'mun²⁰⁴ sana, kana kana bir kâse içirdi,
Me'mun bir içirdi, arkasından bir daha içirdi.

Bu mektup Buceyr'e ulaştınca, mektubu Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem*'den gizlemeyi hoş bulmadı. Gelip Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem*'e bu şiiri okudu. Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* "Me'mun sana içirdi" sözünü duyunca: "O çok yalancı olsa da doğru söylemiş" dedi. "Babanın ve annenin sahip olmadığı bir ahlak" dediği yeri duyunca: "Evet, ne annesi ne de babası o ahlak üzere idiler" dedi.

Buceyr ise Ka'b'a şu mısraları yazdı:

Ka'b'a kim iletecek, bu kınadığı şeyde bâtıl olan bir durum var mı diye?
Senin o kınadığın şey sadece sınıksız Allah'a bağlar; Lat'a, Uzza'ya değil.
Kurtuluş istiyorsan Müslüman olur ve kurtulursun,

²⁰⁴ Allah Rasûlü'nün Kureyş kabilesi içindeki lakabı.

İnsanlardan hiç kimsenin kaçıp kurtulmayacağı bir günde,
Yalnızca kalbi temiz olan Müslüman kurtulacaktır.
Zuheyr'in dininin hiçbir değeri yoktur,
Ebi Sulme'nin dini ise bana haram edilmiştir.

Bu mektup Ka'b'a ulaşınca yeryüzü ona dar geldi. Can güvenliğinden korkuyordu. Bir çare bulamayınca da, Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'i övdüğü kasidesini okudu. Daha sonra Medine'ye gitmek için yola koyuldu. Medine'de tanıdığı bir adamın evine konuk oldu. Adam onu sabahleyin Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem'e götürdü. Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'e gidip onun yanında oturdu. Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem onu tanııyordu. Dedi ki: "Ey Allah'ın Rasûlü, Ka'b bin Züheyr tövbe edip Müslüman olarak sana gelip, senden eman diliyor. Eğer ben onu sana getirirsem, bunu ondan kabul eder misin? Dedi ki: **"Evet kabul ederim."** Ardından dedi ki: "Ben Ka'b bin Züheyr'im."

Asım bin Amr anlatır: Ensar'dan bir adam Ka'b'ın üzerine atıldı ve dedi ki: "Ya Rasûlullah, bırak da bu Allah düşmanının boynunu vurayım!" Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem de: **"Onu rahat bırak, tövbe edip yaptıklarını terk ederek gelmiş"** dedi. Ka'b bu davranış sebebiyle, bu adamın mensup olduğu Ensar kabilesine kızdı. Muhacirlerden hiç kimse onun hakkında hayırdan başka bir şey söylemedi ve şu kasidesini okudu:

Suad benden uzaklaştı bugün kalbim yaralıdır,
Onun peşinden esaretten kurtulmamış, zillete düşmüştür.
Fitneciler şu lafları ona yetiştiriyordu:
Ey ibn Ebi Sulman'nın oğlu, sen öldürüleceksin.

Desteğini umup güvendiğim bütün dostlar,
Seninle ilgilenemeyiz, işimiz başımızdan aşkın dediler.
Dedim ki: Yolumdan çekilin, artık sizi önemsemiyorum,
Rahman neyi takdir ettiyse, muhakkak gerçekleşecek odur.

Bana dendi ki: Allah Rasûlü seni tehdit etmiş,
Buna rağmen Rasûlullah'ın affetmesi umulan bir şeydir.
Biraz vakit tanı, sana yol gösterip Kur'an'ı verenin adına,
Ki onda öğütler, hak ve bâtılı birbirinden ayıran âyetler vardır.

İftiracıların sözlerine bakarak beni cezalandırma,
Benim hakkımda ne kadar söz söylenmişse de günahkâr değilim.
Allah Rasûlü nurdur, onunla aydınlanılır,
Allah'ın çekilmiş kılıçlarından bir kılıçtır.

Tebûk Gazvesi

İbni İshak der ki: Tebûk Seferi insanlara zor gelen, ülkelerin kıtlık içinde olduğu, meyvelerin olgunlaştığı, meyve bahçeleri içinde oturmanın ve gölgeliklerin arandığı hoş ve çekici geldiği bir zamanda idi. Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* genelde sefere çıkacağı zaman maksadını gizler, niyetini açığa vurmazdı. Ancak bu sefer gidilecek yerin uzak, zorlu ve çetin bir zamanda olmasından dolayı insanlara açıklamıştı.

Yine der ki: Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* sefer hazırlığı yaptığı günlerden bir gün Cedd bin Kays'a dedi ki: **"Rumlara karşı dayanabilir misin?"** Cedd bin Kays dedi ki: "Ey Allah'ın Rasûlü, bana izin ver, beni zor durumda bırakma. Kavmim kadınlara karşı benden daha düşkün bir adam olmaçığını bilir. Ben Rumların kadınlarını gördüğümde sabretmemekten korkuyorum." Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* de: **"Sana izin verdim"** buyurdu. Onun hakkında şu âyet indi:

"Onlardan "Bana izin ver, beni fitneye (isyana) sevk etme" diyen de vardır. Bilesiniz ki onlar (böyle diyerek) fitnenin ta içine düştüler. Şüphesiz ki cehennem, kâfirleri elbette kuşatacaktır."²⁰⁵

Munafıkların grubundan bazıları, birbirlerine: "Bu sıcakta savaşa çıkmayın" dediler. Bunun üzerine şu âyeti nazil oldu:

"Allah'ın Rasûlü'ne karşı gelerek (sefere çıkmayıp) geri bırakılanlar, oturup kalmalarına sevindiler. Allah yolunda mallarıyla, canlarıyla cihad etmek hoşlarına gitmedi ve: "Bu sıcakta sefere çıkmayın" dediler. De ki: "Cehennemin ateşi daha sıcaktır." Keşke anlasalardı."²⁰⁶

²⁰⁵ Tevbe Suresi: 49.

²⁰⁶ Tevbe Suresi: 81.

Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem zengin kimseleri infak etmeye teşvik etti. Zengin olanlar karşılığını ahirette almak üzere mallarını getirdiler. Osman Radıyallahu anhu eyerleri, semerleri ve yükleri ile birlikte üç yüz deve ve nakit olarak bin dinar infak etti.

Savaşa katılmak arzusu ile ağlayanlar Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'e geldiler. Bunlar yedi kişiydi. Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem onlara: "Sizi bindirecek binek bulamıyorum" deyince, infak edecek bir şey bulamadıklarından dolayı üzüntüden gözleri yaşlı olarak döndüler.

Ulbe bin Yezid Radıyallahu anhu gece kalkıp namaz kılarak ağladı ve sonra dedi ki: "Allah'ım, sen cihadı emrettin, ona teşvik ettin ama bana Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem ile birlikte cihada çıkma imkânı vermedin. Aynı şekilde Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'e de, bana verecek binek ve teçhizat imkânı sağlamadın. Ben de malıma, bedenime ve iffetime dokunarak bana sıkıntı veren sebeplerden dolayı Allah katında elde etmiş olduğum her hadisenin sevabını, bütün Müslümanlara bağışlıyorum." Daha sonra da Müslümanlarla sabahladı.

Nebi Sallallahu aleyhi ve sellem dedi ki: "Bu gecenin sadaka vereni nerede?" Hiç kimse ayağa kalkmadı. Sonra yine "Nerede o sadaka veren?" diye sordu. Yine kimse kalkmadı. Sonra Ulbe Radıyallahu anhu kalktı ve ona yaptıklarını haber verdi. Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem dedi ki: "Müjdeler olsun! Muhammed'in canı elinde olan Allah'a yemin ederim ki, senin sadakan kabul edilmiş sadakaların arasına yazıldı."

Bedevilerden bir kısmı Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem'e gelerek savaşa çıkmamak için çeşitli mazeretler ileri sürdüler. Fakat Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem onların mazeretlerini kabul etmedi.

Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem, yerine Medine'ye vekil olarak Muhammed bin Mesleme el-Ensari Radıyallahu anhu'yu tayin etti. Abdullah bin Ubey ve onunla beraber olan bazı münafıklar ise savaşa çıkmayıp geri kaldılar. Kalplerinde herhangi bir şüphe ve tereddüt olmayan üç kişi de geri kalmıştı. Bunlar; Ka'b bin Mâlik, Hilal İbnî Umeyye ve Murare bin Rabia Radıyallahu anhum idiler. Ayrıca Ebû Hayseme es-Salimi ve Ebû Zer Radıyallahu anhum da ordudan geri kalmışlardı. Fakat bu ikisi daha sonra Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'e yetiştiler. Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem otuz bin kişilik orduyla sefere çıkmıştı. Bunların on bini atlı idi. Orada yirmi gece kaldı, bu zaman zarfında namazlarını kısaltarak eda etti. Herakl da o zaman Humus'ta idi.

İbni İshak der ki: Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem sefere çıkacağı zaman Ali Radıyallahu anhu'yu kendi ailesine bakması için Medine'de bıraktı. Münafıklar dediler ki: "Ali'yi ancak bu savaşın zorluklarından korumak ve ona kolaylık olsun diye götürmedi." Bunun üzerine Ali Radıyallahu anhu silahını alıp yola çıktı. Curf'ta Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'e yetişti. Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'e dedi ki: "Münafıklar, bu seferin zorluğundan korumak için beni götürmediğini iddia ediyorlar." Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem de: "Hayır, yalan söylüyorlar! Ben seni aileme ve kendi aileme bakman için bıraktım. Geri dön ve hem kendi ailen hem de benim ailem için bana vekâlet et. İstemez misin, senin benim yanımdaki konumun, Harun'un Musa'nın yanındaki konumu gibi olsun? Ancak benden sonra Peygamber gelmeyecektir." Bunun üzerine Ali Radıyallahu anhu Medine'ye geri döndü.

Ebû Hayseme Radıyallahu anhu, Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem Medine'den ayrıldıktan günler sonra ailesinin yanına varınca, evin bahçesinde iki eşini kendilerine ait iki çardakta buldu. İkisi de çardakların etrafını sulayarak serinletmiş, ona soğuk su ve lezzetli yemekler hazırlamıştı. Çardağın kapısında durup iki eşinin kendisi için hazırladıklarına baktı ve dedi ki: "Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem güneş altında, fırtına ve sıcakla boğuşurken, Ebû Hayseme serin gölgelikte, önünde hazırlanmış yemekler ve güzel iki kadın! Bu asla insafli olmaz." Daha sonra dedi ki: "Vallahi gidip Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'e katılmadan hiçbirinizin çardağına girmeyeceğim. Bana yol azığı hazırlayın." Onlar da hazırladılar. Devesine binip yola çıktı. Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem'e Tebük'te karargâh kurulurken yetişti.

Umeyr bin Vehb Cumhi, Ebû Hayseme'ye yolda yetişerek ona, Tebük'e yaklaşmaya kadar arkadaşlık etti. Ebû Hayseme Umeyr'e dedi ki: "Ben günahkârım, lütfen Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'e varıncaya kadar benden ayrılma." O da ondan ayrılmad. İnsanlar dedi ki: "İleride bir insan karartısı var." Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem de: "Ebû Hayseme olmalı" dedi. Dediler ki: "Ya Rasûlullah, odur. Vallahi o, Ebû Hayseme'dir." Devesini çökertip indi ve Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına gelerek ona selam verdi. Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem ona dedi ki: "Bu senin için daha iyidir." Ona başından geçenleri haber verdi. Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem de: "Bu senin için daha hayırlıdır" deyip ardından ona hayır dualarda bulundu.

Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem Semud kavminin memleketi olan Hicr'den geçince dedi ki: "Azap görmüş bu kavmin yerleşim alanına ağlamadan girmeyin. Eğer ağlamayacaksanız asla girmeyin. Onlara isabet eden, onların başına gelen sizin de başınıza gelmesin. Onun suyundan hiçbir şekilde içmeyin, namaz için onla-

rin suyundan abdest almayın, o suyla yoğurduğunuz hamurları yemeyin. Ancak develerinize yedirebilirsiniz." Oradan doldurdukları suları dokmelerini emretti. Ancak suyu, Semud kavminin devesinin su içtiği kuyudan alabileceklerine dair izin verdi.

Sahihi Müslim'de Ebi Hamid es-Saidi'den şöyle rivayet edilmektedir: Tebük'e varıncaya kadar gittik. Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* dedi ki: "Bu gece şiddetli bir rüzgâr esecek. Sizden hiç kimse ayağa kalkmasın. Kimin devesi varsa devesinin ipini sıkıca bağlasın." Gece olunca şiddetli bir rüzgâr esti. Adamın biri ayağa kalktı. Rüzgâr onu Tayy dağlarına kadar götürdü, attı.

İbni İshak der ki: İnsanlar sabahladılar ve yanlarında hiç suları kalmamıştı. Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'e susuzluktan şikâyetçi oldular. Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* Allah'a dua etti. Allah *Azze ve Celle* de, yağmur yüklü bir bulut gönderdi. Onların üzerine yağmur yağdı. İnsanlar bundan kana kana içip kaplarını su ile doldurdular.

Yolda giderken sahabelerden bazıları Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem*'e: "Falan şahıs geri kaldı" diye haber veriyorlardı. Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* ise: "Onu kendi haline bırakın. Eğer onda hayır varsa Allah *Subhanehu ve Teala* onu size ulaştırır. Yok, eğer onda hayır yoksa Allah *Subhanehu ve Teala* sizi ondan kurtarmıştır" diye buyuruyordu.

Yolda giderken Ebû Zer *Radıyallahu anhu*'nın devesi ayak diretıp yavaşladı. Ebû Zer *Radıyallahu anhu* daha fazla gecikeceğini anlayınca, eşyalarını sırtlayıp yürüyerek Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in ordusunun izini takip etti. Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in bir konaklaması esnasında etrafı gözetleyenlerden biri, Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem*'e: "Ya Rasûlullah, bu adam yolda yürüyerek geliyor" dedi. Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* de dedi ki: "O Ebû Zer olmalı." Biraz yaklaşıncı dediler ki: "Ey Allah'ın Rasûlü odur, vallahi Ebû Zer'dir." Bunun üzerine Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem*: "Allah Ebû Zer'e merhamet etsin. Tek başına yürür, tek başına ölür, kıyamet gününde tek başına diriltilir" diye buyurdu.

İbni Hibban Sahihi'nde Ummu Zer'den rivayet ediliyor, der ki: "Ebû Zer *Radıyallahu anhu*'ya ölüm geldiğinde ağladım. Beni bu halde görünce dedi ki: "Seni ağlatan nedir?" Dedim ki: "Niye ağlamayayım ki, sen hiç kimsenin olmadığı bir çolde oluyorsun ve benim yanımda seni kefenleyecek bir elbisem dâhi yok. Seni defnetmem için bana yardım edecek kimse de yok." Dedi ki: "Müjdeler olsun! Ağlama, ben Rasûlul-

lah Sallallahu aleyhi ve sellem'den şunu işittim; ben de onların içindeyken o, bir gruba şöyle dedi: "Sizden biri, hiç kimsenin olmadığı bir çölde ölecek ve onun cenazesinde mümin bir topluluk hazır bulunacak." O topluluktaki herkes ya bir köyde ya da bir topluluğun içinde vefat etti. Yalnızca ben kaldım, işte o adam benim. Vallahi ne yalan söyledim ne de söylediklerim yalanlandı. Haydi, yola bak!" Ben de bir kum tepesine çıkar, oradan yolu gözler sonra gelir Ebû Zer Radıyallahu anhu'nun hastalığı ile ilgilendirdim. Ben ve o bu haldeyken uzaktan birilerinin bineklerin üstünde yükselip indiklerini gördüm. Onlara işaret ettim, hızlıca bana doğru gelip durdular ve aramızda şu konuşmalar geçti:

- Onlar: Ey Allah'ın kulu, neyin var?
- Ben: Allah Subhanehu ve Teala'nın Müslüman bir kulu ölmekte, onu kefenleyin.
- Onlar: Kim o?
- Ben: Ebû Zer.
- Onlar: Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem'in sahabesi Ebû Zer mi?
- Ben: Evet.
- Onlar: Anamız babamız ona feda olsun!

Sonra hızlıca içeri gelip ona baktılar. Ebû Zer Radıyallahu anhu onlara dedi ki: "Size müjdeler olsun! Ben Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'den şöyle işittim" diyerek, yukarıdaki hadisi onlara nakletti. Sonra dedi ki: "Eğer benim yanımda bana yetecek kadar kefen olacak elbise olmuş olsaydı ya da hanım'ım yanımda olmuş olsaydı, sizden birinin beni kefenlemesini istemezdim. Allah aşkına içinizde emir, emir danışmanı, posta memuru ve temsilci olan hiç kimse beni kefenlemesin!" O toplulukta Ensar'dan bir genç hariç hepsi Ebû Zer Radıyallahu anhu'nun dediklerini bir şekilde yapmışlardı. Ensari genç dedi ki: "Ey amcacığım, o dediğin kişi benim. Seni ben kefenleyeceğim. Ben seni bu ridam ve annemin örmüş olduğu heybemdeki iki elbise ile kefenleyeceğim." Dedi ki: "Evet, beni sen kefenle." Ensari genç onu kefenledi. Namazını kılıp defnettiler. Bu topluluktakilerin hepsi Yemenli idiler."

Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem Tebûk'e varıp orada konakladığı sırada, Eyle Kralı ona geldi. Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem onunla anlaşma yapıp onu cizyeye bağladı. Peşinden Cerba ve Ezrah halk temsilcileri de gelip anlaşma yaparak, cizye verdiler. Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem her birine birer emanname yazarak onlara verdi.

Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem, Halid bin Velid Radıyallahu anhu'yu Ukeydir'e gönderdi. Halid Radıyallahu anhu'ya dedi ki: "Onu buzağı avlarken göreceksin." Halid Radıyallahu anhu çıktı, mehtaplı bir gecede onun kalesine gözün göreceği bir mesafeye kadar yaklaştı. Ukeydir kalenin terasında idi. Bir yaban öküzü onun sarayının kapısına boy-nuzlarını sürtüyordu. Karısı ona dedi ki: "Bunun gibisini daha önce hiç görmüş müydün?" O da: "Hayır, vallahi görmedim" dedi. Karısı: "Kim bunun gibisini yakalamadan bırakır?" dedi. O da: "Hiç kimse" diye karşılık verdi. Aşağı inip atının eğilenip hazırlanmasını istedi. Atına bindi ve ailesinden bazı kimseler de onunla birlikte yaban öküzünü yakalamak için çıktılar. Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in atlıları ile karşılaştılar. Onu yakalayıp, kardeşini de öldürdüler. Halid Radıyallahu anhu onu Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'e getirdi. Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem onun kanını bağışladı. Cizye vermesi şartıyla onunla anlaşma yaparak köyüne gitmesi için izin verdi, o da köyüne gitti.

İbni İshak der ki: Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem Tebûk'te on küsur gece kaldı. Daha sonra Medine'ye döndü. Dedi ki Hammed İbni İbrahim bin Haris et-Temimi bana dedi ki: İbni Mes'ud Radıyallahu anhu şöyle anlatıyordu: Gece yarısı uyandım ve ben Tebûk Gazvesi'nde Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in yanındaydım. Karargâhın yan tarafında bir ateş gördüm. Ona bakmaya başladım. Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem, Ebû Bekir ve Ömer Radıyallahu anhuma idiler. Abdullah Zu'l Bicadeyni -bicad siyah elbisedir- Mazini vefat etmişti. Onlar onun kabrını kazmış, Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem kabre inmişti. Ebû Bekir ile Ömer Radıyallahu anhuma cenazeyi ona doğru uzatıyorlardı, o da "Kardeşinizi bana doğru uzatın" diyordu. Cenazeyi yanı üstü uzatınca dedi ki: "Allah'ım, ben ondan razı oldum. Sen de bu kulundan razı ol." Dedi ki: Abdullah İbni Mes'ud Radıyallahu anhu şöyle diyordu: "Keşke o kabrin sahibi ben olsaydım."

Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem Tebûk'ten dönünce, onunla Medine arasında kısa bir mesafe vardı. Mescid-i Dirar'ı yapanlar ona gelmişlerdi. O, Tebûk'e gitmek üzereyken ona demişlerdi ki: "Ya Rasûlullah, bız hastalar, ihtiyaç duyanlar ve yağmurlu geceler için bir mescid yaptık. Bu mescidimize gelip orada namaz kılmanı istiyoruz." Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem dedi ki: "Ben bir sefere hazırlanıyorum, döndüğümüzde Allah'ın izniyle size muhakkak gelirim."

Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem Zî'l Uvan'a inince, gökten bu mescidin haberi indi. Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem, Mâlik bin Duşşum ile Main bin Adî'yi Rasûlullahın anasına çağırdı ve onlara dedi ki: "Bu mescide gidin, onu yıkın ve yakın." Onlar da hızlı bir şekilde yola çıkıp Beni Salim bin Avfa geldiler. Burası Mâlik bin Duşşum'un mahallesi idi. Main'e dedi ki: "Beni bekle, evimden bir ateş getireyim." Evine girdi, hurma çalılarından alıp ateş yaktı daha sonra çıktı. Hızlı bir şekilde Mescid-i Dırar'a girdiler ve içeride mescidin adamları vardı. Mesdici yakıp yıktılar. Allah Azze ve Celle şu âyetleri indirdi:

"Bir de zararlı faaliyetlerde bulunmak, küfürlerini güçlendirmek, müminler arasına ayrılık sokmak için ve öteden beri Allah ve Rasûlü'ne karşı savaşanlara üs olsun diye bir mescid yapanlar vardır. Bunlar: "Bizim iyilikten başka hiçbir kastımız yok" diye de mutlaka yemin ederler. Ama Allah şahitlik eder ki, bunlar mutlaka yalancıdırlar."²⁰⁷

"Onun içinde asla namaz kılma. İlk günden temeli takva (Allah'a karşı gelmekten sakınmak) üzerine kurulan mescid (Kuba mescidi), içinde namaz kılmana elbette daha lâyıktır. Orada temizlenmeyi seven adamlar vardır. Allah da tertemiz olanları sever."²⁰⁸

"Binasını takva (Allah'a karşı gelmekten sakınmak) ve O'nun rızasını kazanmak temeli üzerine kuran kimse mi daha hayırlıdır, yoksa binasını çökmeye yüz tutmuş bir yarın kenarına kurup, onunla birlikte kendisi de cehennem ateşine yuvarlanan kimse mi? Allah, zalimler topluluğunu doğru yola erdirmez."²⁰⁹

"Kurmuş oldukları binaları, (ölüp de) kalpleri paramparça olmadıkça yüreklerinde sürekli bir kuşku olarak kalmaya devam edecektir. Allah, hakkıyla bilendir, hüküm ve hikmet sahibidir."²¹⁰

Âyet hakkında İbni Abbas der ki: "Onlar, Ensar'dan bazı adamlardı. Bir mescid yaptılar. Ebû Amir el-Fasık onlara demişti ki: "Bir mescid yapıp içeride savaş ve silah hazırlığı yapın, ben Rum Meliki Kayser'e gidiyorum. Rum ordularını getireceğim. Muhammed'i ve arkadaşlarını buradan çıkaracağım." Mescid binasını yaptıktan sonra Nebi Sallallahu aleyhi ve sellem'e geldiler. Dediler ki: "Biz mescidimizi tamamladık, senin gelip

²⁰⁷ Tevbe Suresi: 107.

²⁰⁸ Tevbe Suresi: 108.

²⁰⁹ Tevbe Suresi: 109.

²¹⁰ Tevbe Suresi: 110.

mescidimizde namaz kıldırmanı ve bereket duasında bulunmanı istiyoruz." Allah *Azze ve Celle* de: "Asla onun içinde ayakta durma" kısmından "kalpleri paramparça olmadıkça" kısmına kadar olan âyetleri indirdi."

Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* Medine'ye yaklaştığında insanlar onu karşılamak için çıktılar. Kadınlar, erkek ve kız çocuklar şöyle diyorlardı:

Ay doğdu üzerimize,
Veda Tepelerinden.
Şukretmemiz vacip oldu,
Bize gelen davetten dolayı.

Tebûk Gazvesi Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in çıktığı en son gazvecir. Allah *Subha nehu ve Teala* Berae/Tevbe Suresi'ni bu gazvede indirdi.

Tevbe Suresi münafıkların sırlarını ve kalplerindeki gizlilikleri ortaya çıkardığı için, Nebi *Sallallahu aleyhi ve sellem* ve ondan sonraki yakın zamanlarda "el-Mubasra" ismi ile anılıyordu.

Tebûk Gazvesi'nde Ka'b bin Mâlik, Murare bin Rabia ve Hilal bin Umeyye el-Vakifi'nin *Radyallahu anhum* hadisesi de meydana geldi. Onlar Bedir Savaşı'na katılmış kimselerdi. Tebûk Gazvesi'nde Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem*'den geri kalmalarına neden olacak geçerli herhangi bir mazeretleri yoktu. Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* Medine'ye döndüğü zaman bedevilerden münafıklar gelip ona yemin ederek çeşitli mazeretler öne sürdüler. Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* de onlardan bu mazeretlerini kabul etti. Ka'b bin Mâlik ve iki arkadaşını ise durumları ve tövbeleri hakkında nazıl olan Tevbe Suresi'nin âyetleri gelinceye kadar bekletti.

"Andolsun Allah; Peygamber ile içlerinden bir kısmının kalpleri eğrilmeğe yüz tuttuktan sonra, sıkıntılı bir zamanda ona uyan Muhacirlerle Ensar'ın tövbelerini kabul etmiştir. Evet, onların tövbelerini kabul etmiştir. Şüphesiz O, onlara çok şefkatli ve çok merhametlidir."²¹¹

"Savaştan geri kalan üç kişinin de tövbelerini kabul etti. Yeryüzü bütün genişliğine rağmen onlara dar gelmiş, vicdanları da kendilerini sıkıktıkça sıkışmış, böylece Allah'(ın azabı)ndan yine O'na sığınmaktan başka çare olmadığını an-

²¹¹ Tevbe Suresi: 117.

lamışlardı. Sonra (eski hâllerine) dönsünler diye, onların tövbelerini de kabul etti. Şüphesiz Allah, tövbeyi çok kabul eden ve çok merhamet edendir."²¹²

Allah *Subhanehu ve Teala* onların savaşa katılmamalarından dolayı işlemiş oldukları günahlarını bağışlayıp onları arındırmak için, tövbelerini bir müddet geciktirdikten sonra kabul etti. Çünkü onlar sadık müminlerdendiler.

Arap Heyetlerinin Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem*'e Gelişi

Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* Tebûk Gazvesi'nden döndükten sonra ve Sakif kabilesinin Müslüman olmasının ardından, Hicret'in dokuzuncu yılında develer, her taraftan Arap kabilelerinin temsilcisi olan heyetleri Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem*'e taşıyordu. Bundan dolayı bu seneye "Heyetler Senesi" dendi.

İbni İshak der ki: Arap kabileleri, Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* ve Kureyş'in arasındaki bu savaşın sonucunu bekleyip ona göre bir pozisyon belirlemek istiyorlardı. Çünkü Kureyş insanların öncüsü ve onların yol göstericisi idi. Yine onlar haram beldenin sakinleri ve İsmail *Aleyhüs selam*'ın soyundan geliyorlardı. Kureyş'in, Arapların lideri olduğunu da inkâr etmiyorlardı. Kureyş'in, Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem*'e karşı başkaldırmasının sebebi de buydu. Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* Mekke'yi fethettiğinde Kureyş ona boyun eğdi. Böylece Araplar bundan sonra Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem*'e karşı savaş ve düşmanlıkla güç yetirilemeyeceğini anladı. Böylece Allah *Subhanehu ve Teala*'nın dinine gruplar halinde girmeye başladılar. Bunu Allah *Azize ve Celle* kitabında şöyle bildirmektedir:

"Allah'ın yardımı ve fetih (Mekke fethi) geldiğinde ve insanların bölük bölük Allah'ın dinine girdiğini gördüğünde, Rabbine hamd ederek tespihte bulun ve O'ndan bağışlama dile. Çünkü O, tövbeleri çok kabul edendir."²¹³

²¹² Tevbe Suresi: 118.

²¹³ Nasr Suresi: 1-3.

Beni Temim Heyeti

Utarid bin Hacib et-Temimi ile Temim ileri gelenleri, Temim esirleri için Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem'e geldiler. Uyeyne bin Hisn el-Fezari Radıyallahu anhu'nun seriyyesi, bu senenin Muharrem ayında onlardan esirler ele geçirmişti. Uyeyne Radıyallahu anhu, onlardan on bir erkek, yirmi bir kadın ve otuz çocuk esir almıştı. Onları alıp Medine'ye getirmişti. Temim kabilesinin ileri gelenleri de bu esirler arasındaydılar. Mes-cide girdikleri zaman Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem o sırada evindeydi. Dışarı çıkması için odaların arkasından yüksek sesle ona seslendiler. Bu davranışları Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem'i rahatsız etmişti. Allah Azze ve Cille bu davranışlarını ikaz etmek için şu âyeti indirdi:

"(Ey Muhammed!) Odaların arkasından sana bağırانların çoğu akli er-meyen kimselerdir. Onlar, sen yanlarına çıkıncaya kadar sabretselerdi, elbette kendileri için daha iyi olurdu. Allah, çok bağışlayandır, çok merhamet eden-dir."²¹⁴

Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem onların yanına çıktığında, dediler ki: "Biz seni öv-mek için geldik. Bizim şairimize ve hatibimize izin ver." Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem de: "Hatibinize izin verdim" dedi. Utarid ayağa kalkarak şiirle hitap etti. Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem de Sabit bin Kays bin Şemmas Radıyallahu anhu'ya: "Kalk adama cevap ver" dedi. Sabit Radıyallahu anhu da kalktı ve cevap verdi. Zeberikan bin Bedir dedi ki:

Bizler asilleriz hiçbir kabile bize denk olamaz,
Krallar bizden çıkar, ibâdethaneler bizde yükselir.
Yağma anında nice kabileleri bastırmışızdır,
Şeref ve fazilet bizde bulunur.

Kıtlık zamanında yiyeceğini paylaşan biziz,
Bulutlar toplanıp yağmur indirmedeği zamanlar.

Devamında dedi ki:

Biz kafa tutarız kimse bize kafa tutamaz,
Övünülecekse işte biz böyle yüceyiz.

²¹⁴ Hucurat Suresi: 4, 5.

Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem Hasan Radıyallahu anhu'ya: "Ey Hasan, kalk adama cevap ver" dedi. O da kalkıp şöyle hitap etti:

Efendiler, Fihri'dendir kardeşleri de,
İnsanlara tâbi olacakları bir yol gösterdiler.
Razı olur bundan akliselim ile düşünüp de,
Allah'tan korkan ve hayır işleyen herkes.

Öyle bir kavim ki, harb anında düşmana ders verir,
Dostlarına ve yandaşlarına fayda sağlarlar.
Bu onların karakteridir sonradan kazanılmış değildir,
Belki huyların en kötüsü sonradan oluşandır.

Devamında şöyle dedi:

Ellerindekini komşularından esirgemezler,
Kimse onlara cimrilik yaftası vuramaz.
Düşmanlarını yenilgiye uğrattıklarında övünmezler,
Düşman saldırdıysa ne tedirgin olurlar ne de bitkin.

Savaş bize demir pençesini gösterdiği zaman şahlanırsınız,
Topluluklar bizim pençelerimizden korkarlar.

Yine şöyle devam etti:

Taraftarı Allah Rasûlü olan asil bir topluluk olur,
Arzular ve taraftarlar değiştiği zaman.
Yüreğimle onları methediyor ve destekliyorum,
Mahir dilim de onu destekliyor.

Zeberikan der ki:

Biz sana geldik, insanlar bizim üstünlüğümüzü bilir,
Ölüm mevsiminde andıklarında.
Her yerde biz insanların liderleriyiz,

Hicaz topraklarında Darim²¹⁵ gibisi yoktur.

Bizler bilinen yığıtleriz, savunur ve
Kendini büyük görenlerin başlarını vururuz.
Her baskının dörtte biri bizimdir,
İster Necid'de ister yabancı topraklarda yağma edilsin.

Hasan bin Sabit ona cevap verdi:

Şeref, hâkimiyet, güç ve efendilikten başkası mıdır?
Kralların itibarı risk almak değil midir?
Nebi Muhammed'e yardım ettik onu barındırdık,
Önceden hazırlanmış olana rağmen, ister razı olsun isterse olmasın.

Devamında dedi ki:

Biz insanlara keskin kılıçlarla vurduk,
Ta ki ona tâbi olup boyun eğsinler.
Biz Kureyş'in büyüğünü doğurduk,
Haşim ailesinden hayırlı Nebi'yi doğurduk.

Ey Darimoğulları övünmeyin, sizin övünmeniz,
Asaletiniz anıldığı zaman boynunuza vebal olur.
Evlatlarınızı kaybetmişsiniz yine de bize karşı ovunuyorsunuz,
Bize kole oldunuz, kiminiz sütannesı ve kiminiz hizmetçi.

Eğer kanınızın bağışlanması ve mallarınızı,
Taksim edilmekten kurtarmak için geldiyse, siz,
Allah'a eş koşmayın, teslim olun,
Yabancılar gibi kıyafet giymeyin.

Hasan *Radiyallahu anhu* konuşmasını bitirince Akr'a bin Habis: "Bu adam baş edilmez biri. Onun hatibi bizim hatibimizden daha iyi, onun şairi bizim şairimizden daha iyi şair. Onların sesleri bizim seslerimizden daha tatlı ve etkili." Ardından topluluk

²¹⁵ Temim kabilesinin bir koludur. Babaları Darim bin Mâlik bin Hanzala'ya nispet edilirler.

Müslüman oldu. Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* onları güzel bir şekilde dönüş yolu için hazırladı.

Tayy Kabilesinin Heyeti

Tayy kabilesinin heyeti Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem*'e geldi. İçlerinde, lideri olan Zeyd Hayl da vardı. Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* onlara İslâm'ı anlattı, onlar da Müslüman oldular. İslâmlarını güzel bir şekilde uyguladılar.

İbni İshak der ki: Tayy kabilesinden bazı kişilerin bana anlattığına göre, Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* dedi ki: "Araplardan kimin fazileti bana anlatıldıysa, bana geldiklerinde onlar hakkında söylenenlerin abartı olduğunu gördüm. Ama Zeyd Hayl müstesnadır, onun için söylenenler onda gördüklerimin yanında azdır, onun hakkında söylenebilecek faziletlerinin hepsi, hâlâ bana ulaşmadı."

Ardından Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* onu Zeyd el-Hayır olarak isimlendirdi. Ona Feyd denen toprakları ve iki araziye de tahsis edip, ona bunun hakkında bir yazı verdi. Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem*'den ayrılıp kavmine dönmek için yola çıktı. Ferde denen Necd sularına varınca humma hastalığına yakalandı ve orada öldü. Bunun üzerine karısı, Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in ona antlaşma hakkında yazmış olduğu ve üzerinde taşıdığı yazıyı özellikle alıp ateşte yakıp imha etti.

Abdu'l-Kays Heyeti

Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem*'e gelen Abdu'l-Kays heyetinin içinde, Hristiyan bir kişi olan Carud el-Abdi de vardı. Dedi ki: "Ya Rasûlullah, ben dinimin üzerinde idim. Kendi dinimi terk edip senin dinine giriyorum. Bana onun içinden bir güvence ver." Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* dedi ki: "Evet, ben bunun için sana güvence veriyorum. Benim seni davet ettiğim şey, içinde bulunduğundan daha hayırlıdır." Bunun üzerine o ve arkadaşları Müslüman oldular. İslâm'ı güzel uygulayıp olunceye kadar dinine bağlı biri olarak yaşadı. Riddet olaylarına kadar yaşadı. Heyetin içinde Eşec de vardı. Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in kendisi hakkında dedi ki: "Sende Allah'ın sevdiği iki güzel haslet vardır. Biri hoşgörü diğeri sabırdır."

Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem Mekke'nin fethinden önce Ala bin el-Hadremi'yi, Munzir bin Sava el-Abdi'ye göndermişti. Munzir, Müslüman oldu ve İslâm'ını guzel uyguladı. Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem'in vefatından sonra ve Bahreyn'deki riddet olaylarından önce vefat etti. Ala Radıyallahu anhu da, Munzir Radıyallahu anhu'nun yanında Allah Rasûlü'nün Bahreyn'e gönderdiği emiri idi.

Museyleme'nin de Aralarında Bulunduğu Hanifeoğulları Heyeti

Hanifeoğulları heyeti Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'e gelince, içlerinde Museylemetu'l-Kezzâb da vardı. Fakat Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in huzuruna çıkacakları zaman, onu konaklama yerlerinde eşyalarının yanında bıraktılar. Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'e gelenler Müslüman olunca ondan da bahsettiler. Dediler ki: "Ey Allah'ın Rasûlü, bizim eşyalarımızı koruması için geride bıraktığımız bir arkadaşımız daha var." Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem de, diğerlerine yol azığı için veyahut hediye olarak ne verilecekse ona da verilmesini emretti. Onun için şöyle dedi: "O sizin konum olarak kötünüz değil." Yani arkadaşlarının emanetlerini koruduğu için bunu dedi. Sonra oradan ayrıldılar. Yemâme'ye varınca Allah'ın düşmanı, gerisin geriye dinden dönerek Peygamberlik iddiasında bulundu. Dedi ki: "Ben bu işte ona ortak edildim." Heyet-tekilere: "O size: O sizin konum olarak kötünüz değil" demedi mi? Bunu ancak, benim ona işinde ortak olduğumu bildiği için söylemişti. Sonra onlara Kur'an'ı andıran kafiyeli sözler söylemeye başladı. Bununla beraber o, Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in Peygamberliğine de şehadet ediyordu. Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem'e şöyle bir mektup yazdı: "Allah'ın Rasûlü Museyleme'den, Allah'ın Rasûlü Muhammed'e. Şöyle ki, ben bu işte (nübüvvet) sana ortağım. Yeryüzünün yarısı bize yarısı da Kureyş'e aittir. Ama Kureyş adil olmayan bir kavimdir." Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem de ona şunu yazdı: "Allah Rasûlü Muhammed'den, yalancı Museyleme'ye. Selam hidayete tâbi olanlara olsun. Yeryüzü Allah Subhanehu ve Teala'ya aittir. Kullarından dilediğini ona mirasçı kılar. Sonuç ise muttakilerindir."

Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem, Museyleme'nin mektubunu getiren iki adama dedi ki: "Siz ne diyorsunuz? Adamlar da: "O ne diyorsa biz de onu söylüyoruz" diye cevap verdiler. Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem: "Vallahi elçiler öldürülmez diye bir kural olmasaydı, ikinizin de boynunu vururdum" dedi. Bu olay Hicret'in onuncu yılının sonlarında vuku bulmuştu.

Ebû Bekir *Radıyallahü anhu*'nın Hac Emirliği

Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* Tebûk'ten döndükten sonra Ramazan'ın kalan günleri, Şevval ve Zilkade'yi Medine'de geçirip sonra insanlara hac yaptırması için Ebû Bekir *Radıyallahü anhu*'yu hac emiri olarak onlarla beraber Mekke'ye gönderdi. Müşrikler de kendi dinlerine ve uygulamalarına göre haclarını yapıyorlardı. Ebû Bekir *Radıyallahü anhu* uç yüz kişiyle Medine'den yola çıktı. Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* onunla yirmi tane kurbanlık gönderdi. Kendi elleriyle işaretleyip gerdanlıkları taktı. Daha sonra Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'e, müşriklerle arasındaki ahitlerin bozulması ile ilgili olarak Berae/Tevbe Suresi nazil oldu. Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem*, insanlara Berae Suresi'ni okuması ve müşriklerle yapılan antlaşmaların iptalini bildirmesi için Ali *Radıyallahü anhu*'yu kendi devesine bindirerek, arkalarından gönderdi. Ali *Radıyallahü anhu* onlara yetişince, Ebû Bekir *Radıyallahü anhu* ona: "Emir olarak mı yoksa memur olarak mı gönderildin?" dedi. Ali *Radıyallahü anhu* dedi ki: "Memur olarak gönderildim." Kurban günü gelince Ali bin Ebi Talib *Radıyallahü anhu* ayağa kalktı ve insanlara şöyle hitap etti: "Ey insanlar, kâfir cennete giremez. Bu yıldan sonra hiçbir müşrik hac yapmayacak. Hiçbir kimse Kâbe'yi çıplak olarak tavaf edemeyecek. Kimin de Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* ile bir antlaşması varsa, süresi bitinceye kadar geçerlidir."²¹⁶

²¹⁶ Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* haccını erteleyip Ebû Bekir *Radıyallahü anhu*'yu o yıl insanlara hac yaptırmakla görevlendirdi. Çünkü Araplar hâlâ cahiliye adetleri üzere hac yapıyorlardı. Haccın birçok yerinde açıkça şirklerini ortaya koyuyor, Kâbe'yi çıplak tavaf ediyorlardı. Hac mevsimini kendi isteklerine göre ayarlıyorlardı. Veda haccının yapıldığı yıl, olması gereken vakte denk geldi. Allah Rasûlü ile bazı müşrikler arasında hâlâ yürürlükte olan ateşkes antlaşmaları vardı. Bunların hepsi Allah Rasûlü'nün haccının gecikmesine sebep oldu. Tevbe Suresi'nin inmesiyle bu antlaşmalar iptal edildi, artık Kâbe'nin tevhid devletinin egemenliğine girdiği ilan edilerek, söz hakkının sadece Allah Rasûlü'ne ait olduğu bildirildi. Aynı şekilde bu yıldan sonra müşriklerin haccetmeyeceği, çıplak olarak hiç kimsenin Kâbe'yi tavaf edemeyeceği ilan edildi.

VEDA HACCI

Zilkade ayı girince Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem hac için hazırlandı. İnsanlara da hacca hazırlanıp kendisine katılmalarını emretti. Medine'nin çevresindekiler ve oraya yakın olanlar da, Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber yola çıktılar. Uzak ve yakın bütün Müslüman kabileler evlerinden ayrılıp yola çıktılar. Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem ile yolda Mekke'de, Mina'da ve Arafat'ta buluştular. Ali Radıyallahu anhu da Yemen'den, Yemenliler ile beraber geldi. İşte bu veda hacciydi.

Hicret'in onuncu yılının sonunda, Zilhicce'den son beş gün kalınca Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem hac için yola çıktı. Kurbanlarını da yanında götürdü. İnsanlara hac ibâdetlerini/menâsiklerini nasıl yapacaklarını gösterdi. Haccın sünnetlerini öğretti ve tekrar tekrar şunu söylüyordu: "Ey insanlar, menâsiklerinizi benden alın, benden öğrenin. Belki bu yıldan sonra bir daha buluşamayacağız."

Mina'ya varınca, açıklamak istediği şeyleri beyan ettiği bir hutbe îrâd etti. Allah Subhanehu ve Teala'ya hamd edip, ona övgüde bulundu sonra da şöyle buyurdu:

"Ey insanlar! Sözlerimi iyi dinleyin. Bilmiyorum, belki bu yıldan sonra sizlerle buluşamayacağız. Ey insanlar! Kanlarınız, mallarınız ve evlatlarınız rabbini-ze kavuşacağınız güne kadar birbirinize haramdır. Faizin her türlü su kaldırılmıştır. Kaldırdığım ilk faiz Abbas bin Abdulmuttalib'in faizidir. Bu şekilde bütün faizler kaldırılmıştır. Cahiliyedeki kan davaları da kaldırılmıştır. Kaldırdığım ilk kan davası da, Rabia bin Haris bin Abdulmuttalib'in kan davasıdır. Size tutduğunuz sürece asla sapmayacağınız bir şey bıraktım, Allah'ın kitabı. Sizler benden sorulacaksınız, peki ne diyacaksınız?" Dediler ki: "Şehadet ederiz ki tebliğ ettin, görevini yerine getirdin ve nasihat ettin." Bunun üzerine Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem parmağını semaya kaldırdı ve insanlara işaret ederek üç kere "Allah'ım şahit ol" dedi.

Bu hac, Veda Haccı olarak isimlendirildi. Çünkü Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* bundan sonra hac yapmadı.²¹⁷

Haccını eda ettikten sonra Medine'ye döndü ve Zilhicce ayının kalan günlerinde, Muharrem ve Safer ayların da orada ikamet etti. Ardından Safer ayının sonlarında vefatına sebep olan ağrıları başladı.

²¹⁷ Zira Müslümanlar bu hacda onun etrafında toplandılar. Onlara hac günlerindeki hutbeleri ile İslâm'ın kurallarını öğretti ve onlara sürekli: "Belki bu yıldan sonra buluşamayız" diyerek veda etti.

USAME BİN ZEYD *Radiyallahu anhu* 'NUN BELKA'YA GÖNDERİLMESİ

Hicret'in on birinci yılı safer ayının son dört günü kalmıştı, Pazartesi günü idi. Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem insanlara Rumlarla savaşmak için hazırlanmalarını emretti. Ertesi gün Usame bin Zeyd *Radiyallahu anhu*'yu çağırdı. Ona, babası Zeyd bin Harise *Radiyallahu anhu*'nun öldürüldüğü bölgeye gitmesini ve atını Filistin toprağı olan Belka ve Darum sınırına sürmesini emretti. İnsanlar hazırlıklarını yaptılar, Muhacir ve Ensar toplulukları da Usame *Radiyallahu anhu*'ya katıldı.

Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem o sırada hasta idi. İnsanların Usame *Radiyallahu anhu*'yu gönderme konusunda ağır davrandıklarını görünce, başını sarmış bir halde çıkıp minbere oturdu. Münafıklar, Usame *Radiyallahu anhu*'nun komutanlığı hakkında Muhacir ve Ensar'dan oluşan bir topluluğa: "Toy bir çocuğı mu komutan tayin etmiş" diyorlardı. Bu da Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'i çok kızdırdı ve başını sararak -o sırada hastalığı başlamıştı- insanların yanına geldi. Minbere çıktıktan sonra Allah Subhanehu ve Teala'ya hamd edip övgüde bulundu ve şöyle buyurdu: "Ey insanlar! Usame'yi gönderin. Eğer siz onun komutanlığından kuşku duyuyorsanız, babasının komutanlığına da dil uzatıyorsunuz demektir. Allah'a yemin ederim ki Zeyd, komutanlığa yatkın biriydi. Ondan sonra da oğlu komutan olmaya layıktır. Usame'nin babası en çok sevdiğim insanlardandı, ondan sonra da Usame en sevdiğim insanlardan-
dır." Daha sonra minberden indi.

Boylece insanlar hazırlığa koyuldu. O sırada Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in hastalığı şiddetlendi. Usame *Radiyallahu anhu*, ordusu ile Medine'den ayrılıp Culf'da kamp kurdu. İnsanlar da gelip burada ona katılıyorlardı. Allah Subhanehu ve Teala'nın, Rasûlu için vereceğı takdiri beklemeye koyuldular.

ALLAH RASÛLÜ Sallallahu aleyhi ve sellem'İN HASTALIĞI

İbni İshak der ki: Usame Radıyallahu anhu'dan rivayet edildiğine göre, o şöyle anlatır: "Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in hastalığı ağırlaşınca ben ve beraberimdeki insanlar Medine'ye indik. Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına girdim. O çok ağırlaşmış idi ve konuşmıyordu. Elini havaya kaldırıp üzerime koyuyordu, anladım ki bana dua ediyor."

İbni İshak dedi ki: Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in azatlısı Muveyhibe'den rivayet edildiğine göre, o şöyle anlatır: Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem bir gece yarısı beni çağırdı ve şöyle buyurdu: "Ey Ebû Muveyhibe! Ben, Baki'deki kabir ehli için istiğfarda bulunmak ile emrolundum. Sen de benimle gel." Ben de onunla beraber gittim. Baki'ye varınca Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem durdu ve: "Ey Baki'deki kabir ehli! Allah'ın selamı üzerinize olsun. Afiyet olsun, Allah'ın size ikramı ve nimetleri. Öyle bir vakit geldi ki, karanlık gecenin zifiri karanlıklarına benzeyen fitneler zuhur etti, biri diğerini takip ediyor ve sonra gelen önce gelenden daha şerlidir." Sonra bana döndü ve şöyle buyurdu: "Bana dünya hazinelerinin anahtarları ve dünyada ebedi kalma seçeneği sunuldu. Bununla Rabbime ve cennete kavuşmak arasında muhayyer bırakıldım." Dedim ki: "Anam babam sana feda olsun, dünya hazinelerini ve ebediyeti tercih et, sonra da cenneti." Şöyle buyurdu: "Vallahi hayır, ey Ebû Muveyhibe! Rabbime ve cennete kavuşmayı seçtim." Sonra Baki'deki kabir ehli için istiğfarda bulundu ve oradan ayrıldı.

Sonra rahatsızlığı başladı ve hastalığı kendisine ağır gelince eşlerini çağırdı ve hastalığını Aişe Radıyallahu anha'nın evinde geçirmek için izin istedi. Onlar da izin verdi.

Ebû Said el-Hudri Radıyallahu anhu'dan rivayet edildiğine göre, Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem insanlara hitap ederek şöyle buyurdu:

"Allah *Subhanehu ve Teala* bir kulunu, dünya ile kendi katında olanlar arasında muhayyer bıraktı. O kul da Allah *Subhanehu ve Teala* katındakileri tercih etti." Bunun üzerine Ebû Bekir *Radıyallahu anhu* ağlamaya başladı. Biz onun ağlamasına şaşırдық, meğer Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in haber verdiği muhayyer bırakılan kul kendisiymiş. Gerçek şu ki, Ebû Bekir *Radıyallahu anhu* bizim aramızda en bilgili olan kişiydi.

Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: "Muhakkak ki malını benim için en çok harcayan ve bana en çok arkadaşlık eden kimse Ebû Bekir'dir. Eğer Rab-bimden başka bir dost edinecek olsaydım, Ebû Bekir'i dost edinirdim. Ancak aramızda din kardeşliği ve sevgisi vardır. Mescide açılan kapılardan Ebû Bekir'in kapısı hariç diğer kapıları kapatın."

Sahih'de şöyle geçer: İbni Abbas ve Ebû Bekir *Radıyallahu anhu*ma Ensar'a ait bir meclisin yanından geçiyorlardı. Ensar'ın ağladığını gördüklerinde: "Sizi ağlatan şey nedir?" diye sordular. Dediler ki: "Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in bizimle oturduğu zamanı hatırladık." Bunun üzerine Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in yanına girdiler ve gördüklerini ona anlattılar. Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* başına bir elbisenin kumaşını sarmış vaziyette minbere çıktı. -O günden sonra bir daha minbere çıkmadı.- Allah *Subhanehu ve Teala*'ya hamd etti ve övgüde bulundu. Sonra şöyle buyurdu: "Ensar'a iyi davranmanızı vasiyet ediyorum. Onlar benim bir parçamdır, onlar üstlerine düşeni yaptılar. Şimdi onların lehine olan kısım kalmıştır. Onların iyiliklerini kabul edin, kötülüklerini de affedin."²¹⁸

Yine *Sahih*'de, Ebû Musa el-Eş'ari *Radıyallahu anhu*'dan rivayet edildiğine göre, Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in hastalığı şiddetlenince: "Ebû Bekir'i öne geçirin, insanlara namaz kıldırın" diye buyurdu. Aişe *Radıyallahu anha* şöyle dedi: "Ey Allah'ın Rasûlu, o yufka yürekli bir adamdır, senin yerine geçerse insanlara sesini duyuramaz. Ömer'e emretsen olmaz mı?" Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* tekrar: "Ebû Bekir'i öne geçirin, insanlara namaz kıldırın" buyurdu. Aişe *Radıyallahu anha* da aynı sözlerini tekrarladı. Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* yine: "Ebû Bekir'i çağırın, insanlara namaz kıldırın. Sizler aynı Yusuf zamanındaki kadınlar gibisiniz" buyurdu. Ebû Bekir *Radıyallahu anhu*'yu çağırdılar, o da Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* hayattayken insanlara namaz kıldırdı. Aişe *Radıyallahu anha* şöyle dedi: "Vallahi bu sözleri ancak, bu işin Ebû Bekir'den uzak olmasını istediğim için söyledim. Ben biliyorum ki, onun yerine geçmiş olan bir ada-

²¹⁸ Buhârî.

mı insanlar asla sevmezler ve gerçekleşecek her yeni olayı onun uğursuzluğu sayarlar. İşte bu yüzden bunun Ebû Bekir'den uzak olmasını istedim."

RASÛLULLAH Sallallahu aleyhi ve sellem'İN VEFATI

Zühri dedi ki: Bana Enes bin Mâlik Radıyallahu anhu anlatı: Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in ruhunun kabzedildiği gün Pazartesi idi. O gün Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem insanların yanına çıktı. O esnada insanlar sabah namazını kılıyorlardı. Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem perdeyi kaldırıp kapıyı açtı ve dışarı çıkıp Aişe Radıyallahu anha'nın kapısında dikildi. İnsanlar onu gördüklerinde sevinçlerinden neredeyse namazlarını bozacaklardı. Ona yol vermek için kenara çekildiler. Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem onlara namazlarına devam etmeleri için işaret etti. Dedi ki: Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem onların namazındaki hallerini görünce sevinçten gülümsedi. Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'i o anki halinden daha güzel görmemiştim. Dedi ki: Sonra Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem dondu ve insanlar da namazlarını kıldıktan sonra dağıldılar. Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in hastalığının iyileştiğini sanıyorlardı. Bunun üzerine Ebû Bekir Radıyallahu anhu Sunh'da bulunan evine gitti. Fakat aynı gün kuşluk vakti ortalık iyice ısınınca Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem vefat etti.

İbni İshak dedi ki: Zühri şöyle dedi: Said bin Müseyyeb'den rivayet edildiğine göre, Ebû Hureyre Radıyallahu anhu der ki: Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem vefat ettiği zaman Ömer bin Hattab Radıyallahu anhu kalkıp şöyle dedi: "Münafıklardan bazı adamlar Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in vefat ettiğini iddia ediyor. Vallahi Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem ölmedi. Fakat o, Musa bin İmran'ın Rabbine çıktığı gibi Rabbine gitti. O da kırk gece kavminden ayrılmıştı, öldü denildikten sonra onlara geri döndü. Vallahi Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem de kesinlikle Musa'nın döndüğü gibi belli bir süre sonra dönecek ve öldüğünü iddia edenlerin ellerini ve ayaklarını kesecektir." Ebû Bekir Radıyallahu anhu kendisine haber ulaşınca geldi, mescidin kapısında durdu. Ömer Radıyallahu anhu o esnada insanlarla konuşuyordu. Ebû Bekir Radıyallahu anhu, Aişe Radıyallahu anha'nın evinde bulunan Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına girinceye kadar hiçbir şeyle ilgilenmedi. İçeri girdiğinde Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in üzeri çizgili bir Yemen kuşağı ile örtülmüş bir vaziyette evin bir tarafında duruyordu. Ona doğru yöneldi ve yüzünü açarak üzerine eğilip onu öptü. Sonra dedi ki: "Anam babam sana feda ol-

sun! Allah'ın sana yazmış olduğu ölümü tatmış bulunuyorsun. Bundan sonra ebediyete kadar ölüm sana dokunmayacak." Sonra örtüyü tekrar yüzüne örttü ve çıktı.

Ömer *Radıyallahu anhu* hâlâ insanlarla konuşuyordu. Ebû Bekir *Radıyallahu anhu* ona: "Sakin ol ve dinle ey Ömer" dedi. Fakat Ömer *Radıyallahu anhu* konuşmasına devam ediyordu. Ömer *Radıyallahu anhu*'nun susmadığını görünce, bu defa insanlara yöneldi. Ebû Bekir *Radıyallahu anhu*'yu duyan insanlar ona yönelip Ömer *Radıyallahu anhu*'yu bıraktılar. O da Allah *Subhanehu ve Teala'*ya hamd ve sena ettikten sonra şöyle dedi:

"Ey insanlar! Kim Muhammed'e ibâdet ediyor ise bilsin ki şüphesiz Muhammed ölmüştür. Kim de Allah *Subhanehu ve Teala'*ya ibâdet ediyor ise bilsin ki Allah diridir, ölmez." Sonra şu âyeti okudu:

"Muhammed, ancak bir Peygamberdir. Ondan önce de Peygamberler gelip geçmiştir. Şimdi o ölür veya öldürülürse gerisingeriye (eski dininize) mi döneceksiniz? Kim gerisingeriye dönerse, Allah'a hiçbir zarar veremez. Allah, şükredenleri mükâfatlandıracaktır."²¹⁹

Dedi ki: "Allah *Subhanehu ve Teala'*ya yemin ederim ki, Ebû Bekir *Radıyallahu anhu* o gün bu âyeti okuyuncaya kadar, sanki insanlar bu âyetin indiğini bilmiyor gibiydiler. İnsanlar bu âyeti hep okumalarına rağmen, onu ancak Ebû Bekir *Radıyallahu anhu*'dan duyduklarında anladılar. Ebû Hureyre *Radıyallahu anhu* dedi ki: Ömer *Radıyallahu anhu* şöyle dedi: "Ebû Bekir'in o âyeti okuduğunu duyunca denşete kapıldım, yere düştüm, ayaklarım beni taşıyamıyordu. O anda Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in vefat ettiğini anlamış oldum."

²¹⁹ Al-i Imran Suresi: 144.

SAKİFE OLAYI

Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem vefat edince Ensar'dan bir topluluk ayrılıp, Sa'd bin Ubade Radıyallahu anhu'nun etrafında, Beni Saide gölgesiğinde toplandılar. Ali bin Ebi Talib, Zübeyr bin Awwam ve Talha bin Ubeydullah Radıyallahu anhum, Fatma Radıyallahu anha'nın evine çekildiler. Muhacirler ise Ebû Bekir ve Ömer Radıyallahu anhum'nın yanında toplandılar. Onlarla beraber Abdüleşheloğullarından Useyd bin Hucayr da bulunuyordu. Bir adam Ebû Bekir ve Ömer Radıyallahu anhum'nın yanına gelip, Ensar'dan bir topluluğun Sa'd bin Ubade ile beraber Beni Saide gölgesiğinde toplandıklarını, eğer insanların işleri ile ilgili ilgileniyorsanız, işler iyice karışmadan acele yetişin, diye haber verdi.

Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in cenazesi ise hâlâ evindeydi. Defin ile ilgili işleri tamamlanmamıştı. Ailesi ile beraber kapı üzerlerine kapatılmış bir vaziyette bekliyordu. Ömer Radıyallahu anhu, Ebû Bekir Radıyallahu anhu'ya dedi ki: "Ensar'dan şu kardeşlerimize gidelim de ne yaptıklarına bakalım."

İbni İshak dedi ki: Sakife olayı şöyle olmuştur: Abdullah bin Ebû Bekir, Muhammed bin Şihab ez-Zuhri'den, o da Ubeydullah bin Abdullah bin Utbe bin Mes'ud'dan rivayetle, İbni Abbas Radıyallahu anhu dedi ki: Bana Abdurrahman bin Avf Radıyallahu anhu şöyle haber verdi: Ben Ömer Radıyallahu anhu'nun son haccında onun yanımdaydım ve evinde onu bekliyordum. Abdurrahman Radıyallahu anhu Ömer Radıyallahu anhu'nun yanından döndü ve beni kendi çadırında onu beklerken buldu. Ben ona Kur'an okutuyordum. Abdurrahman bin Avf Radıyallahu anhu bana dedi ki: 'Görseydin, müminlerin emirine bir adam geldi. Ya Emire'l Müminin, filanca için ne dersin?' Diyor ki: "Ömer bin Hattab Radıyallahu anhu ölürse, ben filana biat ederim. Allah'a yemin ederim ki Ebû Bekir Radıyallahu anhu'nun biatı ani bir şekilde oldubitti." Bunun üzerine Ömer Radıyallahu anhu kızdı ve: "İnşallah ben akşama doğru insanlarla konuşacağım, işleri gasp etmek isteyenlere karşı onları uyaracağım" dedi. Abdurrahman bin Avf Radıyallahu anhu diyor ki: Ben de dedim: "Ey müminlerin emiri, yapma. Bu hac mevsiminde

sıradan ve yaygaracı insanlar toplanırlar, halkın arasında kalkıp konuştuğun zaman işi yaygaraya getirirler. Korkarım sen kalkıp bir şeyler söylersin de, her tarafa duyururlar. Onu da tam anlamazlar ve gereğini de yerine getirmezler. Medine'ye dönünceye kadar bekle, orası sünnet yurduudur. Güvendiğin ve eşraftan insanlarla baş başa kalır, Medine'de diyeceğini rahatlıkla söylersin. O insanlar da sözünü anlar gereğini yaparlar." Ömer Radıyallahu anhu da dedi ki: "Vallahi insanlar Medine'ye varır varmaz bunu yaparım."

İbni Abbas Radıyallahu anhu dedi ki: "Zilhicce'nin sonunda Medine'ye geldik. Cuma günü zeval vakti olunca acele ile çıktım. Said bin Zeyd bin Amr İbni Nufeyl Radıyallahu anhu'yu minberin yanında otururken buldum. Onun önünde oturdum, dizlerim dizlerine değiyordu. Çok geçmeden Ömer bin Hattab Radıyallahu anhu çıkageldi. Onun geldiğini görünce Said bin Zeyd Radıyallahu anhu'ya: "Şimdi bu minberin üzerinde halife olduğundan beri söylemediği bir şey söyleyecek" dedim. Bunun üzerine Said bin Zeyd Radıyallahu anhu bu söylediklerimden hoşlanmadı ve: "Daha önce söylemediği neyi söyleyebilir ki?" dedi.

Ömer Radıyallahu anhu minbere oturdu. Müezzin sustuktan sonra kalktı Allah Subhanehu ve Teala'ya layık olduğu şekilde övgüde bulundu. Sonra şöyle dedi: "Şimdi size öyle bir söz söyleyeceğim ki, onu söylemek benim boynumun borcudur. Bilmiyorum, belki de bunu ölümümünden önce söylüyordumdur. Kim onu düşünür ve anlarsa, bineğinin vardığı en son yere kadar ulaştırın. Kim de anlamamaktan korkarsa, benim adıma yalan söylemesi ona helal değildir. Şüphesiz Allah Subhanehu ve Teala, Muhammed Sallallahu aleyhi ve sellem'i hak ile gönderip ona kitabı indirdi. İndirdiği şeylerden biri de recm âyetidir. Biz onu okuduk, bize öğretildi, onu kavradık. Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem de recmi uyguladı, biz de anladık ve biz de ondan sonra uyguladık. Korkarım ki, uzun zaman geçer de insanlardan bazıları: "Vallahi biz recm âyetini Allah Subhanehu ve Teala'nın kitabında bulamadık" derler de, Allah Subhanehu ve Teala'nın indirdiği bir farzı terk ederek saparlar. Allah Subhanehu ve Teala'nın kitabında zina eden evli erkek ve kadın için bir hak vardır. Açık delil ile ortaya çıkması, gebelik veya itiraf olursa gerçekleşir." Ardından dedi ki: "Biz Allah Subhanehu ve Teala'nın kitabında şunu da okurduk: "Atalarınızı inkâr etmeyin, atalarınızı inkâr edip yüz çevirmek sizin için küfürdür." Bilin ki Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem dedi ki: "Meryem oğlu İsa'yı yücelttikleri gibi siz de beni yüceltmeyin. Muhakkak ki ben bir kulum, bana Allah'ın kulu ve Rasülü deyin." Muhakkak ki bana bazı kişilerin: "Eğer Ömer ölürse, ben filancaya biat ederim" dediği ulaştı. Hiç kimse Ebû Bekir Radıyallahu anhu'ya aniden biat edildi, oldubitti diyerek aldanmasın.

Gerçekten de öyle oldu, ancak böyle olmasıyla Allah *Subhanehu ve Teala* meydana gelecek herhangi bir şerden bizleri korudu. İçinizden Ebû Bekir *Radıyallahu anhu* gibi itaat ehli hiçbir kimse yoktur. Her kim Müslümanlarla istişare etmeden bir kimseye biat ederse, ne onun ne de biat edilenin biatı vardır. Çünkü öldürülme korkusu vardır. Muhakkak Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* vefat edince, Ensar'ın eşrafı ile beraber bize muhafefet ederek, Beni Saide gölgeliğinde toplandıklarını haber aldık. Ali bin Ebî Talib, Zübeyr bin Avvam *Radıyallahu anhu* ve beraberindekiler de bizden geri kaldılar. Muhacirler ise Ebû Bekir *Radıyallahu anhu*'nın yanında toplandılar. Ben Ebû Bekir *Radıyallahu anhu*'ya "Haydi, acele Ensar'dan olan şu kardeşlerimize gidelim" dedim. Onlara doğru yola çıktık. Nihayet onlardan iki sâlih²²⁰ kişi ile karşılaştık, bize o topluluğun anlaştıkları şeyi anlattılar ve bize: "Ey Muhacirler, nereye gidiyorsunuz?" dediler. Biz de: "Ensar'dan olan şu kardeşlerimize gidiyoruz" dedik. Onlar da bize: "Onlara gitmenize gerek yok, siz işinizi bitirin." Ben: "Vallahi onlara gideceğiz" dedim ve hemen gittik.

Nihayet onları Beni Saide gölgeliğinde bulduk. Aralarında örtüye bürünmüş bir adam vardı. "Bu kim?" diye sordum. "Sa'd bin Ubade" dediler. Ben de: "Nesi var" dedim. Onlar da: "Ağrısı var" dediler. Biz oturduğumuz zaman onlardan bir sozcü kalkıp şehadet getirerek Allah *Azze ve Celle*'ye layık olduğu şekilde övgüde bulunduktan sonra şöyle dedi: "Şimdi bizler Allah *Subhanehu ve Teala*'nın yardımcılarıyız, İslâm'ın askerleriyiz. Siz ise ey Muhacir topluluğu bizden bir grupsunuz, sizden bir bölük geldi ve bize karıştı. Şimdi ise bizi aslımızdan ayırmak ve idareyi gasp etmek istiyorlar."

Sözcü susunca ben konuşmak istedim, kendimce içimden beğendiğin bir konuşma tasarladım. Onu Ebû Bekir *Radıyallahu anhu*'nın huzurunda takdim etmek istiyordum. Hiddetimi Ebû Bekir *Radıyallahu anhu*'dan gizlemeye çalışıyordum. Bunun üzerine Ebû Bekir *Radıyallahu anhu*: "Yavaş ol ey Ömer" dedi. Ona karşı gelmek hoşuma gitmedi. Böylece Ebû Bekir *Radıyallahu anhu* konuşmaya başladı. O benden daha âlim, daha hikmetli, daha sakin ve ağırbaşlı idi. Vallahi beğenip ve hazırladığım konuşmadan hiçbir kelimeyi bırakmadan hepsini veya daha iyisini soğukkanlılıkla söyledi.

Nihayet sustu ve sonra konuşmasına şöyle devam etti: "Ey Ensar, bahsettiğiniz hayra gelince; gerçekten o sizde vardır ve siz ona ehil kimselersiniz. Fakat Araplar bu yönetim işinde Kureyş'ten başkasını tanımazlar. Onlar nesep ve yurt bakımından

²²⁰ Bu iki kişiden biri olan Uveym bin Saide için Rasûlullah şöyle buyurmuştu: "Uveym bin Saide ne güzel adamdır." Diğeri ise Aclanoğullarından Main bin Adiy idi. İnsanlar Rasûlullah vefat ettiğinde ağlayıp, keşke Rasûlullah vefat etmeden önce öleseydik. Biz ondan sonra fitneye düşmekten korkuyoruz, dedikleri zaman Main şöyle dedi: Vallahi ben ondan önce olmak istemem. Onu diri iken tasdik ettiğim gibi, ölüyken de tasdik etmek isterim. Main Yamâme gününde Ebû Bekir'in halifeliğinde Museyleme ile yapılan savaşta şehid oldu.

Arapların en şereflieleridirler. Ben sizin için şu iki adama razı oldum ve seçtim. O halde şuan onlardan hangisini istiyorsanız hemen ona biat edin" dedi. Benim ve Ebû Ubeyde bin Amir bin Cerrah *Radıyallahu anhu*'nun elini tuttu. O sırada ikimizin arasında oturuyordu. Konuştukları arasında bundan başka beğenmediğim bir şey yoktu. Vallahi öne atılıp boynumun vurulması, Ebû Bekir *Radıyallahu anhu*'nın içinde bulunduğu bir topluma emir olmaktan daha iyidir.

Ensar'dan biri²²¹ şöyle dedi: "Ben görüşünden istifade edilen ve etraftan saygı görülen biriyim. Ey Kureyş topluluğu, bir emir bizden, bir emir de sizden olsun." Sesler birbirine karıştı ve yükseldi. Öyle ki, sonunda ihtilaf olacak diye korktuk.

Ben Ebû Bekir *Radıyallahu anhu*'ya: "Elini uzat" dedim. O da elini uzattı. Hemen ona biat ettim, peşimden Muhacirler de ona biat ettiler. Daha sonra da Ensar biat etti. Biat coşkusunun itişmesinden dolayı Sa'd bin Ubade *Radıyallahu anhu*'nun üzerine yıkıldık. İçlerinden biri: "Sa'd bin Ubade'yi öldürdünüz" dedi. Ben de: "Allah *Subhanehu ve Teala* Sa'd bin Ubade'nin canını alsın" dedim."

Ebû Bekir *Radıyallahu anhu*'ya Yapılan Umumi Biat

Halk Sakife'de Ebû Bekir *Radıyallahu anhu*'ya biat ettikten sonraki gün, Ebû Bekir *Radıyallahu anhu* konuşmak için minbere çıkıp oturdu. Ömer *Radıyallahu anhu*, Ebû Bekir *Radıyallahu anhu*'dan önce ayağa kalkıp, Allah *Subhanehu ve Teala*'ya layık olduğu şekilde hamd ve senada bulunduktan sonra şöyle konuştu:

"Ey insanlar, ben dün size bazı konuşmalar yaptım.²²² Fakat onlar ne Allah *Subhanehu ve Teala*'nın kitabında vardı ne de ben bulabildim. Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in bana söylediği sözlerden de değildi. Ancak ben Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in, işlerimizi sonuna kadar yürüteceğini sanıyordum. Şüphesiz Allah Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*, kendisi ile hidayet ettiği kitabını size bıraktı. Ona sınıksız sarıldığınız müddetçe Allah *Subhanehu ve Teala* onunla Rasûlü'nü doğru yola ilettiği gibi sizi de doğru yola iletir. Allah *Subhanehu ve Teala* sizi en hayırlınız olan, Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in arkadaşı ve mağaradaki iki kişiden ikincisi olan Ebû Bekir *Radıyallahu anhu* üzerinde birleştirdi. Haydi, kalkın ve ona biat edin."

²²¹ Bu kişi Habbab bin Munzir *Radıyallahu anhu* idi.

²²² Allah Rasûlü'nün vefatını duyunca söylediği sözleri kastediyor.

Böylece insanlar Ebû Bekir *Radıyallahu anhu*'ya gölgelikte yaptıkları biattan sonra genel bir biatte bulundular.

Sonra Ebû Bekir *Radıyallahu anhu* konuşmasına, layık olduğu şekliyle Allah *Subhanehu ve Teala'*ya hamd ve senada bulunarak başladı. Sonra dedi ki:

"Ey insanlar, ben başınıza getirilmiş bulunuyorum. Sizin en hayırlınız değilim. Eğer doğru isem bana destek olun, yok eğer yanlışsam beni düzeltin. Doğruluk emanet, yalansa ihanettir. Sizden zayıf olan, Allah *Subhanehu ve Teala'*nın izniyle hakkını alıncaya kadar benim nezdimde güçlüdür. Sizden güçlü olan da, kendisinden Allah *Subhanehu ve Teala'*nın izniyle zayıfın hakkını alıncaya kadar benim nezdimde zayıftır. Allah *Subhanehu ve Teala'*nın kendilerine zillet damgası vurmadığı bir kavim, Allah *Subhanehu ve Teala'* yolunda cihadı bırakmaz. Allah *Subhanehu ve Teala'*nın topluca bela göndermediği bir toplumda fuhuş yayılmaz. Allah'a ve Rasûlü'ne itaat ettiğim sürece bana taat edin. Eğer Allah'a ve Rasûlü'ne isyan edersem bana itaat etmeyin."

EBÛ BEKİR ES-SİDDİK *Radiyallahu anhu* 'NUN FAZİLETİ VE RAŞİD HALİFELİĞİ

Sahabelerden biri olan Rabia *Radiyallahu anhu* anlatır: "Ebû Bekir *Radiyallahu anhu*'ya dedim ki: "Beni iki kişiye bile emir olmaktan nehiy ettiğin halde seni insanlara emir olmaya iten şey nedir?" Bunun üzerine Ebû Bekir *Radiyallahu anhu* dedi ki: "Bundan kaçacak bir yol bulamadım. Kalbimde hiçbir zaman bu emirlik arzusu olmadı. Ancak ben ümmeti Muhammed'in parçalanmasından korktum." Başka bir rivayette de: "Fitne olmasından ve fitneden sonra da riddet olaylarının gerçekleşmesinden korktum" demiştir."

Aişe *Radiyallahu anha* anlatır: Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in vefat etmesi ile nifak baş gösterdi. Araplar irtidat etti ve Ensar ayrılığa düştü. Eğer babamın omzuna binen yüksek dağlara binmiş olsa idi, o dağları un ufak ederdi. Müslümanlar hangi konuda ayrılığa düşmüşlerse, babam mutlaka feraseti ile oraya koşmuştur."

Ebû Hureyre *Radiyallahu anhu* der ki: "Kendisinden başka ilâh olmayan Allah'a yemin ederim ki, eğer Ebû Bekir *Radiyallahu anhu* halife olmasaydı, Allah *Sûbhanahu ve 'Ala*'ya ibâdet edilmezdi." Sonra bu sözünü iki defa daha tekrarladı. Kendisine şöyle dediler: "Sen ne diyorsun ey Ebû Hureyre?" O da dedi ki: "Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem, Usame bin Zeyd *Radiyallahu anhu*'u yedi yüz kişilik bir ordu ile Şam'a gönderdi. Ordu Huşub'da²²³ konaklayınca, Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in ruhu kabz olundu. Araplar irtidat etti. Sahabeler toplanarak Ebû Bekir *Radiyallahu anhu*'ya gidip dediler ki: "O'duyu geri çağır, Medine'nin etrafındaki Araplar dinden dönmüş olmalarına rağmen bu orduyu Rumlara mı gönderiyorsun?" Bunun üzerine Ebû Bekir *Radiyallahu anhu* dedi ki: "Kendisinden başka ilâh olmayan Allah'a yemin ederim ki, Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in eşlerinin ayaklarından köpeklerin çekiştirdiğini görsem bile, Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in göndermiş olduğu orduyu ne geri çevirir ne de onun bağladığı bir san-

²²³ Medine'ye bir gece mesafedeki bir vadidir.

cağı çözerim." Böylece Usame *Radiyallahu anhu* yoluna devam etti. Dinden dönmek isteyen kabilelere uğramadan yoluna devam etti. Bu onların şöyle demesine sebep oldu: "Eğer bu kimselerin gücü olmasaydı, böyle bir orduyu yola çıkaramazlardı. Ama Rumlarla karşılaşınca kadar onlara dua edelim." Ordu Rumlarla karşı karşıya geldi. Onları hezimete uğratıp sağ salım döndüler. Böylece İslâm üzerine sebat ettiler." Allah *Subhanehu ve Teala'*ya hamd olsun.

RİDDE OLAYI²²⁴

Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem kendisinden sonra olacak fitneleri önceden haber vermişti. Bu fitnelere karşı uyarmıştı. Özellikle riddet olaylarından haber vermişti.

Bunlardan biri de Sahih'de geçen hadistir. Ebû Said el-Hudri Radıyallahu anhu'dan rivayetle, Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Uyurken rüyamda ellerimde iki altın bilezik gördüm. Bu durumdan hoşlanmadım. Bunlara üfledim ve hemen elimden uçup gittiler. Ben bu iki bileziği benden sonra çıkacak iki yalancıya işaret ediyor diye tevil ettim."

Abdullah bin Mes'ud Radıyallahu anhu da, Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet eder: "Üç şey vardır ki, onlardan kurtulan gerçekten kurtulmuştur. Bunlar benim ölümümünden, hakka sarılıp bu yolda sabreden ve hak üzere olan halifenin öldürülmesinden ve Deccal'den."²²⁵

Sahih'de geçen bir rivayette, Ebû Hureyre Radıyallahu anhu der ki: "Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in vefat ettiği ve Ebû Bekir Radıyallahu anhu'nun halife olduğu dönemde, Araplardan birçoğu küfre saptılar. Ömer Radıyallahu anhu, Ebû Bekir Radıyallahu anhu'ya dedi ki: "Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem: "Lâ ilâhe illâllah deyinceye kadar insanlarla savaşmak ile emrolundum. Eğer bu kelimeyi derlerse canlarını ve mallarını benden korumuş olurlar, ancak bu kelimenin hakkı hariç" diye buyurmuştu." Ebû Bekir Radıyallahu anhu da: "Muhakkak ki zekât bu kelimenin hakkıdır. Vallahi namaz ile zekâtın arasını ayranlarla savaşıcağım. Vallahi Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'e verdikleri bir dışı oğlağı dâhi bana da vermedikleri müddetçe onlarla savaşırım" diye karşılık verdi. Ömer Radıyallahu anhu dedi ki: "Bu sözlerinden sonra Allah Subhanehu ve Teala'nın, Ebû Bekir Radıyallahu anhu'nun göğsünü savaş için genişlettiğini ve onun bu görüşünde haklı olduğunu an-

²²⁴ Allah Subhanehu ve Teala bizi ondan korusun.

²²⁵ Ahmed bin Hanbel, Müsned: 21987.

ladım." Yine Ömer *Radıyallahu anhu* dedi ki: "Riddet ehline karşı savaşmak konusunda Ebû Bekir *Radıyallahu anhu*'nın imanı, bütün ümmetin imanından ağır geldi."

Yakup bin Said bin Ubeyd ve Muhammed bin Müslim bin Şihab ez-Zuhri, bir topluluğun şöyle dediğini nakleder: "Ebû Bekir *Radıyallahu anhu* şükredenlerin emiridir, o şükredenler ki dinlerinde sebat ettiler. Yine Ebû Bekir *Radıyallahu anhu* sabredenlerin emiridir, o sabrederler ki riddet ehli olan düşmanlarına karşı cihad konusunda sabrettiler." İrtidat eden Araplar fırkalara ayrıldılar, onlardan bir fırka dedi ki: "Eğer Peygamber olsaydı ölmezdi" diğer bir fırka: "Nebi'nin ölümü ile nübüvvet de sona ermiştir, biz de ondan sonra kimseye itaat etmeyiz" dedi. Bu konuda riddet ehlinin sözcüsü/şairi şöyle demiştir:

Aramızda iken itaat ettik biz Allah'ın Rasûlü'ne,
Peki, ey Allah'ın kulları, neden itaat olsun ki Ebû Bekir'e?
Yoksa varis mi oldu vefatından sonra Ebû Bekir ona,
Vallahi bu gerçekten de öldürücü bir darbedir.

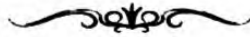
Bir diğer grup da dedi ki: "Biz Allah'a iman ediyoruz." Bazısı da dedi ki: "Allah'a iman ediyor ve Muhammed'in onun Rasûlü olduğuna şahitlik ediyoruz. Fakat mallarımızı size vermeyiz."

Sahabeler Ebû Bekir *Radıyallahu anhu*'ya ısrarla şöyle diyorlardı: "Usame'nin ordusunu gönderme ki, Medine için bir güvenlik olsun. Ortam yatışınca kadar Araplara karşı yumuşak davran. Eğer dinden dönen bir taife olursa deriz ki, yanındaki bu ordu ile dinden dönenlere karşı savaş. Zira Araplar hızla dinden dönmeye başladılar." Uyeyne bin Hısn ve Akr'a bin Habis Arapların ileri gelenlerinden bir grup adamla beraber Ebû Bekir *Radıyallahu anhu*'ya geldiler. Muhacirlerden bir grupta görüşüp dediler ki: "Aramızdakilerin çoğu İslâm'dan döndü. Onların Resullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'e verdikleri zekâtı, size de verme gibi düşüncesi yoktur. Eğer bize bir maaş bağlarsanız size yardımcı oluruz." Bunun üzerine sahabeler Ebû Bekir *Radıyallahu anhu*'nın huzuruna girip durumu ona özetleyerek dediler ki: "Bizim görüşümüz, Akr'a ve Uyeyne'ye razı olacakları bir şeyler yedirmendir. Böylece Usame ve ordusu dönene kadar sana yardımcı olsunlar ki, işin zorlaşmasın. Muhakkak ki bizler bugün çoğun içinde az olan kimseleriz." Ebû Bekir *Radıyallahu anhu* dedi ki: "Bundan başka bir görüşünüz ve diyecek bir şeyiniz var mı?" "Hayır" dediler. Bunun üzerine Ebû Bekir *Radıyallahu anhu* dedi ki: "Biliyorsunuz ki kendisi hakkında kitapta bir hüküm bulunmayıp, Nebinizin de hakkında bir buyruğu varid olmayan korularda istişarede bulunmanız, Nebinizin size

yuklediği yükümlülüklerden biridir. Ben sizden bir adamım, size söylediğim görüşe bakarsınız. Muhakkak ki Allah *Subhanehu ve Teala*, sizi dalalet üzere birleştirmez. Bu şekilde doğru yol üzere birleşirsiniz. Şöyle ki, benim görüşüm düşmanın üzerine saldırıp onları püskürtmemizdir, dileyen iman eder dileyen de inkâr yolunu seçer. Asla rüşvet vermeyin, Nebi *Sallallahu aleyhi ve sellem* düşmanlarına karşı nasıl cihad ettiyse, biz de düşmanlara karşı aynı şekilde cihad ederiz. Vallahi, bir deve yularını dâhi bana vermezlerse, onu onlardan alıncaya kadar cihad ederim. Uyeyne ve ashabının size gelişine gelince, cihad onların muaf tutulduğu bir konu değildir, aksine buna razıydılar. Buna rağmen, onlara karşı savaşmak için de benden maaş istemeye gelmişler. Bunlar kılıcın ucunu görseler, çıktıkları yere geri dönerler. Yahut kılıç onları helâk eder de cehenneme giderler. Bizden alıkoydukları hak ve tâbi oldukları küfür dolayısı ile onlara karşı savaşırız. Böylece onların durumu insanlara aşikâr olur."

Dediler ki: "Sen görüş sahibi olarak bizim en seçkinimizsin, bizim görüşümüz de senin görüşüne tâbi olmaktır." Bunun üzerine Ebû Bekir *Radıyallahu anhu* insanlara teşhizatlanmalarını emretti ve bizzat kendisi de yola çıkmak için toparlandı.

Allah Rasûlü *Sallahu aleyhi ve sellem* hicretin onuncu yılında hac yaptıktan sonra Medine'ye döndü. Hicret'in on birinci yılı Muharrem ayının hilalini görünceye kadar bekledi, ardından Araplara zekât memurlarını yolladı.

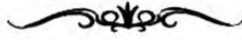

ALLAH *Subhanehu ve Teala* 'NIN TAYY KABİLESİNE ADİY BIN HATİM İLE VERDİĞİ NİMET

Tayy kabilesine Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in vefat haberi gelince ihtilafa düştüler. Onlardan kimisi dinden döndü, kimisi de Ebû Bekir *Radıyallahu anhu*'ya razı olup biat etti. Razı olup biat edenler arasında Adiy bin Hatim *Radıyallahu anhu* da vardı. İrtidat olaylarının vuku bulduğu sıralarda Adiy bin Hatim *Radıyallahu anhu*'nun, elinde toplamış olduğu büyük sayıda zekât devesi bulunuyordu. Komşuları olan Esed kabilesi de dinden dönmüştü. Tayy kabilesi de Adiy bin Hatim *Radıyallahu anhu*'nun yanında toplanıp dediler ki: "Bu adam öldü, ondan sonra insanlar ayrılığa düşüp dinden döndüler. Bütün kabileler toplamış oldukları zekâtları göndermeyip ellerinde tutuyorlar. Biz kendi mallarımıza başkalarına nazaran daha çok hak sahibiyiz." Adiy bin Hatim *Radıyallahu anhu* dedi ki: "Siz özgür iradeniz ve isteğinizle itaat etmek üzere söz vermemiş miydiniz?" Dediler ki: "Evet, ama olanları görüyorsun. İnsanların ne yaptığını da görüyorsun." Adiy bin Hatim *Radıyallahu anhu* dedi ki: "Adiy'nin nefsi elinde olan Allah'a yemin ederim ki, verdiğim sözü asla bozmam ve eğer siz karşı çıkarsanız, vallahi sizinle savaşırım. Böylece sözünün arkasında durup öldürülen ilk kişi Adiy bin Hatim olur. Ya da vermiş olduğum sözümü yerine getirmiş olurum. Hatim'in ölümünden sonra kabrinde sövülmesine tamah etmeyin ki onun oğlu ondan sonra halen yaşamaktadır. Size gelince, insanlar siz ölünceye kadar size sözünden dönerler desinler. Şeytan her Peygamberin ölümünden sonra insanları bu şekilde alaya alarak aldatır, ta ki bayağı fitnelere düşürür. Bu geçici bir yaygaradır, onda sebat olmaz ve sabit kalıp devamlı olmaz. Muhakkak ki Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'den sonra halifesi olur ve bu böyle olmalıdır. Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in ölümünden sonra bazı kavimler, Allah *Subhanehu ve Teala*'nın dinine sahip çıkıp onu yüceltecek ve kaim kılacaklardır. Eğer siz de dinde sebat etmezseniz sizinle savaşır, mallarınızı ve kadınlarınızı ellerinizden alırlar. Adiy bin Hatim'in ölümünden ve ihanetinizden sonra siz nasıl bir kabile olursunuz ki?"

Onun bu şekilde ciddi ve kararlı olduğunu gördüklerinde, vazgeçip teslim oldular.

Omer Radıyallahu anhu halife olduğu zaman, Adiy bin Hatim Radıyallahu anhu onda sertlik gordü. Bunun üzerine ona dedi ki: "Beni tanımadığını görüyorum." Omer Radıyallahu anhu dedi ki: "Hayır vallahi, gökteki Allah Subhanehu ve Teala seni tanıyor, ben de seni tanıyorum. Vallahi insanlar kâfir olduklarında sen teslim oldun. İnsanlar verdikleri sözleri terk ettiklerinde sen sözüne sadık oldun. İnsanlar sırtını dönüp gittiklerinde sen yardıma geldin. Allah'a yemin ederim ki seni tanıyorum."

MÜRTEDLER İLE SAVAŞ

Bu irtidat olaylarında Müslümanların başına gelenler geldi ve zekât vermeyi reddedenler irtidat etti. Ebû Bekir *Radıyallahu anhu* onlarla savaşıma konusunda ciddi bir tavır sergiledi. Bu konuda Allah *Subhanehu ve Teala* ona doğru yolu gösterdi. Bizzat kendisi de bu irtidat olaylarına karşı orduya katılıp cihad etmek istedi. Yüz kişilik Muhacir ve Ensar topluluğu ile yola çıktı. Ordunun sancağını Halid *Radıyallahu anhu* taşıyordu. Bukaa'ya varınca orada karargâh kurdu, insanların burada ona yetişip toplanmasını ve hızlı bir şekilde işe koyulmalarını istiyordu. Muhammed bin Mesleme *Radıyallahu anhu*'yu da kendisine vekil olarak tayin etmişti. İnsanları beklediği bugünlerde Muhacir ve Ensar'dan geride hiç kimse kalmaksızın herkes gelip ona katıldı.

Ömer *Radıyallahu anhu* dedi ki: "Ey Allah Rasûlü'nün halifesi, sen geri don. Eğer öldürülürsen Müslümanlar için bir fitne olursun. Müslümanlar dinden döner, bâtıl hakka galip gelir. Bunun üzerine Ebû Bekir *Radıyallahu anhu* Zeyd bin Hattab *Radıyallahu anhu*'yu çağırıp kendi yerine görevlendirmek istedi. Zeyd *Radıyallahu anhu* dedi ki: "Ben daha önce Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* ile birlikte şehadete kavuşmak istedim. Bununla rızıklandırılmadım ve ben şu an bu yolda şehid olup rızıklandırılmak istiyorum. Ordu komutanının direk savaşa katılması doğru olmaz."

Ebû Bekir *Radıyallahu anhu*, Ebû Huzeyfe bin Utbe *Radıyallahu anhu*'yu çağırdı. Ona da teklif etti. O da Zeyd *Radıyallahu anhu*'nın söylediklerinin aynısını ona söyledi. Ardından Ebû Huzeyfe'nin azatlısı Salim *Radıyallahu anhu*'yu çağırdı. O da kabul etmedi. Halid *Radıyallahu anhu*'yu çağırdı, onu insanlara emir tayin etti ve ona şu talimatları yazdı:

Bismillahirrahmanirrahim

"Bu Rasûlullah'ın halifesi Ebû Bekir'in, dinden dönüp cahiliye dalaletine ve şeytarın arzusuna kapıları insanlarla savaşıması için gönderdiği Halid bin Velid'e verdiği sorumluluklardır. Ona şunları emretti: İnsanlara iman ettiklerinde lehlerinde ve

aleyhlerinde olacak şeyleri iyice açıkla. Hidayet bulmaları için azimli ve gayretli ol. Kim İslâm'ı kabul ederse ondan kabul et. Yalnızca iman etmeyip kâfir olanlarla savaş. Kim imanı kabul eder doğrularsa, onun aleyhine hiçbir şey yapma, artık onun yaptıklarının hesabı Allah'a kalmıştır. İslâm'ın belirlediğinden başka hiçbir şeyi hiç kimseden alma. Orduna; üstünkörü niçin tâbi olduğunu bilmeden, niçin seninle beraber savaştığını bilmeden, tanımadan hiç kimseyi alma. Korkarım ki, sizin dininizde olmadıkları ve sizden olmadıkları halde size sığınarak insanların bir kısmı aranıza girer ve aleyhinize düşmanlarınıza yardım ederler.

Seyir halinde ve dinlenirken Müslümanlara yumuşak davran ve onları gözet. Yola çıkarken ve seyir halinde kimisini kimisine örnek vererek daha hızlı olması için zorlama. Seninle birlikte olan Ensar'a iyi davranmanı tavsiye ederim. Onların içinde darlıkta olan, sıkıntısı olan ve zaafı olanlar olabilir. Onların hak ve faziletleri vardır. Ensar bu dinin ilkleridir. Onların iyiliklerini kabul et, kusurlarını da affedip görmezden gel. Bu onlar hakkındaki Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem'in bize olan vasiyetidir."

Rivayet edildiğine göre Ebû Bekir Radıyallahu anhu bu talimatnamesinden başka bir mektup daha Halid bin Velid Radıyallahu anhu'ya verdi ve ona her gittiği toplulukta okumasını emretti. İşte o mektup:

Bismillahirrahmanirrahim

"Allah'ın Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem'in halifesi Ebû Bekir'den, bu mektubum kime ulaştıysa, ister bunlar insanların geneli veya hasları olsunlar; ister bunlar İslâm'ı kabul edip Müslüman olmuş, isterse dinden çıkmış olanlar olsunlar, Allah Subhanehu ve Teala'nın selâmı hidayete tâbi olanlara olsun. Hidayetin dışında dalalet ve körlükten başka bir şey yoktur. Ben kendisinden başka ilâh olmayan Allah'a hamd ediyor ve şahitlik ediyorum ki, Allah Subhanehu ve Teala'dan başka ilâh yoktur ve yine şahitlik ediyorum ki Muhammed Sallallahu aleyhi ve sellem onun kulu ve Rasûlü'dür. Bu, içinde dalalet olmayan bir hidayettir. Allah Subhanehu ve Teala, Rasûlü'nü hak ile kullarına gönderdi. Müjdeci, korkutucu ve Allah'a bir davetçi olarak gönderdi. Işıldayan bir kandil olarak kullarından yaşıyanları uyarmak ve hakkın kâfirlere galip gelmesi için gönderdi. Kim Rasûlü'ne icabet etmişse, Allah Subhanehu ve Teala ona hidayet vermiştir. Yüz çevirenlere ise savaş açılmış, cihad edilmiş, ardından isteyerek veya istemeyerek İslâm'a boyun eğmişlerdir. Daha sonra Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem'e eceli gelmiş vefat etmiştir. Allah Azze ve Celle bunu Müslümanlara indirmiş olduğu kitabında şöyle açıklamaktadır:

"(Ey Muhammed!) Şüphesiz sen öleceksin ve şüphesiz onlar da öleceklerdir."²²⁶

"Biz, senden önce de hiçbir beşere ölümsüzlük vermedik. Şimdi sen ölürsen, onlar ebedî mi kalacaklar?"²²⁷

Allah *Azze ve Celler* müminlere der ki:

"Muhammed, ancak bir Peygamberdir. Ondan önce de Peygamberler gelip geçmiştir. Şimdi o ölür veya öldürülürse gerisingeriye (eski dininize) mi döneceksiniz? Kim gerisingeriye dönerse, Allah'a hiçbir zarar veremez. Allah, şükredenleri mükâfatlandıracaktır."²²⁸

Kim Muhammed'e ibâdet ediyorsa, bilsin ki Muhammed kesinlikle olmuştur. Kim tek ve ortağı olmayan Allah'a ibâdet ediyorsa, bilsin ki o diridir asla olmez. Şüphesiz ki Allah *Subhanehu ve Teala*, (kullarının bütün yaptıklarını görüp) gözetlemektedir. Onu ne bir uyku ne de uyuklama tutar. Allah *Subhanehu ve Teala* dinini koruyacaktır. Düşmanından intikam alıp cezasını verir. Ey insanlar, size Allah için takvalı olmanızı tavsiye ediyorum. Allah *Subhanehu ve Teala*'nın vermiş olduğu ve Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem'in getirdiğinden size düşen nasibinizi ve payınızı almaya gayret edin. Onun hidayetî ile hidayet bulun. Allah *Subhanehu ve Teala*'nın dinine sınıksız sarılın. Gerçek şu ki, Allah *Subhanehu ve Teala*'nin korumadığı kaybolmuştur. Ona inanmayan kimse yalancıdır. Allah *Subhanehu ve Teala*'nin mutlu kılmadığı bedbahttır. Allah *Subhanehu ve Teala*'nın rızık vermediği mahrumdur. Allah *Subhanehu ve Teala*'nin muzaffer kılmadığı yenilmiştir. Rabbiniz olan Allah'ın hidayetî ile hidayet bulun. Çünkü Allah *Subhanehu ve Teala*'nın hidayet verdiği doğru yolu bulmuştur. Allah *Subhanehu ve Teala* kimi saptırdı ise asla onun velisi ve mürşidi/yol göstereni olamaz.

Allah *Subhanehu ve Teala*'nın adı ile kandırılmaktan, İslâm dinini bilmemekten ve şeytana itaat etmekten dolayı kiminizin İslâm'ı kabul edip ve onunla amel ettikten sonra dinden döndüğü haberi bana ulaştı. Allah *Subhanehu ve Teala* der ki:

²²⁶ Zümer Suresi: 30.

²²⁷ Enbiya Suresi: 34.

²²⁸ Âl-i İmran Suresi: 144.

"Şüphesiz şeytan sizin için bir düşmandır. Öyle ise (siz de) onu düşman tanıyın. O, kendi taraftarlarını ancak alevli ateşe girecek kimselerden olmaya çağırır."²²⁹

Size Halid bin Velid'i; Ensar, Muhacir ve onlara iyilikte tâbi olanlarla birlikte gönderdim. Hiç kimseyle Allah'a davet etmeden savaşmamasını emrettim. Kim Allah *Subhanehu ve Teala*'nın dinini kabul eder, sâlih amel işlerse, ondan kabul etsin; kim de inkâr ederse bir kişiyi dâhi bırakmamasını, ateşle yakmasını, çocukları ve kadınlarını esir almas emrettim."

Urve bin Zübeyr şöyle rivayet eder: Ebû Bekir *Radıyallahu anhu*, Halid bin Velid *Radıyallahu anhu*'ya tavsiyelerde bulunmaya başladı. Dedi ki: "Allah'tan kork, seninle olanlara yumuşak davran. Çünkü seninle birlikte olanlar İslâm'ın ilkleri, öncüleri, Ensar ve Muhacirlerdir. Onlarla istişarede bulun, ardından onlara muhalefet etme. Önünde din-den dönenlerin öncüleri ve birçok hedefin var. Seninle beraber seferber olmuş arkadaşlarınla iyi bir planlama ile yürü. Eğer Allah *Subhanehu ve Teala* sana Yemâme halkına karşı zafer verirse, onların üzerinde fazla durma. Aman ha yarın benimle karşılaştığın zaman benim göğsümü daraltacak işler yapma. Benim emirlerimi ve tavsiyeleri mi güzelce dinle. Bir yerde eğer ezan sesi duyarsan, ne üzere olduklarını bilmeden onlara hücum edip savaş açma. Şunu bil ki, Allah *Subhanehu ve Teala* senin açıkça yaptıklarını bildiği gibi gizli yaptıklarını da bilmektedir. Şunu da bil ki, senin emrinin altındakiler senn yaptıklarını yaparlar. Ordunla ahitleş, onları doğru olmayan şeyi yapmaktan men et. Muhakkak ki siz, savaşıklarınızla ancak amellerinizle savaşırsınız. Bununla biz, düşmanlarınıza karşı sizin için Allah *Subhanehu ve Teala*'dan zafer diliyoruz. Allah *Subhanehu ve Teala*'nın bereketi ile yürü."

HALİD BİN VELİD *Radıyallahu anhu* 'NUN BUZAHA VE DİĞER KABİLELERE KARŞI DÜZENLEDİĞİ SERİYYE

Halid bin Velid *Radıyallahu anhu* Buzaha'ya²³⁰ seriyye düzenlediğinde, Adiy bin Hatim *Radıyallahu anhu* da onunla birlikteydi. Tayy kabilesinden bin kişilik bir orduyla ona katılmıştı. Ordu Buzaha'ya indi. Tayy kabilesinin Cediyle kolu İslâm'dan yuz çevirmişti. Adiy bin Hatim *Radıyallahu anhu* da, Tayy kabilesinin Gavs kolundandı. Cediyle kolu irtidada yeltenmişti. Miknef bin Zeyd el-Hayl Cediyle'ye gidip onlara dedi ki: "Siz kavminizin yüz karası mı olmak istiyorsunuz? Tayy kabilesinden kimse dönmedi, işte bu Adiy bin Hatim onunla birlikte Tayy'dan bin savaştı." Bu şekilde diyerek onları parçaladı.

Halid bin Velid *Radıyallahu anhu* Buzaha'ya indiği vakit Adiy bin Hatim *Radıyallahu anhu* ya dedi ki:

- Cediyle üzerine sefer düzenlemeyelim mi?
- Adiy bin Hatim: Ey Ebû Süleyman, ben sana bir elimle mi destek vereyim yoksa iki elimle mi destek vereyim?
- Halid: İki elinle bana destek ver.
- Adiy bin Hatim: Cediyle benim bir elimdir. Onlara biraz muhlet ver. Halid *Radıyallahu anhu* da onlara biraz muhlet verdi.

Adiy bin Hatim *Radıyallahu anhu* onlara gidip İslâm'a çağırdı. Müslüman oldular. Allah'a hamd edip onlarla birlikte Halid bin Velid *Radıyallahu anhu* da geldi. Halid *Radıyallahu anhu* onları gördüğünde silah arkadaşlarına bağırdı. Gelip bir kenara yerleştiler. Halid

²³⁰ Nebac'ın arkasındaki bir kumsal. Beni Esed ve Tayy kabilelerinin suyu olduğu da söylenir.

bin Velid *Radiyallahu anhu* onların yanına gidip onları güzel bir şekilde karşıladı. Onlar da ondan özür dilediler. Dediler ki: "Biz sana aıtız, bizi istediğin gibi yönlendirebilirsin. O da onlara hayır dualarda bulundu. Böylece Tayy kabilesinden hiç bir adam mürted olmadı.

Halid *Radiyallahu anhu* ordusunun başına geçip savaş düzenine geçince, Adiy ona dedi ki: "Benim kavmimi ordunun ön saflarına geçir." Halid *Radiyallahu anhu*: "Korkarım onları ordunun önüne geçireyim de, savaş kızıştığında geri çekilirler de diğerleri onlardan etkilenir. Ama bana izin ver daha sabırlı olan öncü ve daha önce iman etmiş oranları öne geçireyim" dedi. Adiy *Radiyallahu anhu* dedi ki: "Nasil istiyorsan öyle yap." Böylece Muhacir ve Ensar'ı öne geçirdi. Bukaa'dan Yemâme'ye kadar ordunun gittiği her yerde Muhacir ve Ensar'ı hep ön saflara yerleştirdi.

Uzerine gittikleri her kabileye saldırmadan önce namaz vaktini bekleyip, ezan sesinin gelip gelmediğini dinlemeleri için öncü birlik olarak Uyeyne'yi görevlendirdi. Çünkü namaz onların İslâm'ına delil oluyordu.

Tuleyha el-Esedi'ye vardıklarında korumak için arkadaşları etrafını sarmış ve onun için bir çadır kurduklarını gördüler. Halid bin Velid *Radiyallahu anhu*, ordu karargâh noktasını onlardan bir mil veya ona yaklaşık bir mesafede belirleyip çadırları kurdu. Atına bindi, bazı sahabeleri de alıp onların ordugâhının yakınına kadar gitti. Tulayha'yı çağırıldı. Tulayha dışarı çıkınca Halid *Radiyallahu anhu* ona: "Halifemizin emri üzere seni hiçbir ortağı olmayan Allah *Subhanehu ve Teala'ya*, Muhammed *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in onun kulu ve Rasûlü olduğuna ve çıktığın İslâm'a tekrar geri dönmeni istiyoruz" dedi. Tuleyha bunu reddetti.

Uyeyne bin Hisn, Tuleyha'ya dedi ki: "Peygamber olduğunu senden başka ispatlayabilecek kimse yok. Senin Peygamber olduğunu gösterecek herhangi bir şeyin var mı? Biz ve sen, Muhammed *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in Peygamber olduğuna dair göstermiş olduğu delilleri gördük." Tuleyha: "Evet, ona daha Halid Medine'den çıkarken onun geleceğini ben haber verdim" dedi. Böylece peygamberliğini göndermiş olduğu gozcülerden aldığı haberle değil de, sanki bu haberi gaipten almış gibi göstererek ispatlamaya çalıştı. Zira o daha önce bir gozcü göndermiş, Uyeyne bin Hisn'in gönderdiği iki gozcü ile Halid bin Velid'in gozcülerinin buluşmalarından böylece haberdar olmuş ve bunu da onlara haber vermişti. Tuleyha'nın bu söyledikleri onları iyice fitneye soktu.

Tuleyha, Halid *Radıyallahu anhu*'ya icabet etmeyip inkâr edince, Halid *Radıyallahu anhu* kendi karargâhına döndü. O gece bekçilerin başına sorumlu olarak Mıknef bin Zeyd el-Hayl ve Adiy bin Hatim *Radıyallahu anhu*'yı görevlendirdi. Sabahın alacakaranlığında erkenden kalkıp ordusunu savaş düzenine soktu. Sancaklarını olması gereken yerlere dağıttı. En büyük sancağı Zeyd bin Hattab *Radıyallahu anhu*'ya verip, ordunun önüne geçirdi. Ensar'ın sancağını Sabit bin Kays bin Şemmas *Radıyallahu anhu*'ya verip önlerine geçirdi. Tayy kabilesi de sancak istedi. Halid *Radıyallahu anhu* onların sancağını ca Adiy bin Hatim *Radıyallahu anhu*'ya verdi.

Tuleyha, Halid bin Velid *Radıyallahu anhu* ve ordusunun hareketini duyup kendi askerlerinin saflarını düzeltinceye kadar, Halid *Radıyallahu anhu* onlara hücum etti. Bunun üzerine Tuleyha, cüsseli kırk pehlivan genci sağ tarafa dizdi. Onlara dedi ki: "Sol tarafa gelinceye kadar vurun." Yoğun çarpışmadan dolayı insanlar yorgun düştüler. Sol kanada varana kadar onlardan hiç kimse öldürülmedi, bu taktiklerini uyguladılar ve Müslümanlar yenilgiye uğradı.

Halid *Radıyallahu anhu*: "Ey Müslüman topluluğu! Allah Allah" diyerek ordurun ortasına dalınca, onunla birlikte arkadaşları da orduya daldılar ve saflar birbirine karıştı. Tayy kabilesinden biri, Tulayha'nın özel birliği olan o kırk kişi saldırıya geçince şöyle nida etti: "Selme ve Eca²³¹ dağlarına." Halid *Radıyallahu anhu* dedi ki: "Aksine Allah'a sığınıyoruz." Onların üzerine hücum ederek dönmedi, ta ki o kırk kişiden hiçbiri kalmayınca kadar çarpıştı. Hezimetten sonra karşı taraf geri çekildi. Savaş iyice kızıştı. Hibal bin Ebi Hibal esir alındı. Onu Ebû Bekir *Radıyallahu anhu*'ya göndermek istediler. Dedi ki: "Sizin Muhammedilerin beni bu halde görmesini istemiyorum, boynumu vurun." Onlar da onun boynunu vurdular.

Savaş şiddetlenince Tuleyha özel elbisesine büründü. Böyle yaptığında onun adamları kendisine vahiy geleceğini zannediyorlardı. Onlar da vahiy gelmesini beklediler. Bu bekleyiş uzayınca Uyeyne, bir taraftan savaşıyor, bir taraftan da insanları cesaretlendiriyordu. Ta ki Müslümanların kılıçları onları sıkıştırana kadar böyle devam etti. Uyeyne, Tulayha'ya geldi. O da elbisesini bürünmüştü. Dedi ki: "Yazıklar olsun sana! Hâlâ Cibril gelmedi mi?" Dedi ki: "Hayır vallahi. Kahrolasica!" deyip döndü ve savaşmaya devam etti. Arkadaşlarını savaşa teşvik edip cesaretlendiriyordu. Kılıç vuruş sesleri yükseliyor ve bu olay gittikçe uzuyordu. Tekrar Tulayha'ya geldi, o yine elbisesine bürünmüş vaziyetteydi. Onu şiddetli bir şekilde kaldırıp

²³¹ Tayy kabilesinin iki dağı.

sarstı ve üzerine oturdu. Dedi ki: "Allah seni kahretsin, bu Peygamberlik midir? Hâlâ sana ne olacağı söylenmedi mi?" Tuleyha da dedi ki: "Evet bana dendi ki: Değirmen taşı gibi bir değirmenin var. Unutmayacağın bir şey olacak."

Uyeyne dedi ki: "Zannedersem Allah, senin başına unutmayacağın bir şey geleceğini haber veriyor. Ey Beni Feyzara -elle işaret edip- geri çekilin" dedi. "Vallahi bu yalancıdır, istediği şeyde ne bizim için ne de kendisi için bir bereket vardır." Fezara geri çekildi. Uyeyne ve kardeşi onların peşinden gittiler. Uyeyne'ye yetişip onu esir aldılar, kardeşi ise kurtuldu.

Tuleyha arkadaşlarına yapılıni görünce yenilmiş bir şekilde dışarı çıktı. Onun arkadaşları dediler ki: "Bize ne emrediyorsun?" O, atını ve hanımını hazırlayıp atının üzerine atladı ve karısını arkasına bindirdi, dönüp kaçtı. Bu esnada onlara dedi ki: "Kim bunu yapabiliyorsa yapsın." Şam'a varıncaya kadar kaçtı.

Denir ki: O arkadaşlarının yenilgisini gördüğünde: "Yazıklar olsun size! Sizi yenilgiye uğratan nedir?" dedi. Onlardan biri ona dedi ki: "Ben sana söyleyeyim, bizden herkes arkadaşının kendisinden önce ölmesini istiyor, karşılaştığımız kavimden herkes ise arkadaşından önce kendisinin ölmesini istiyor." Tuleyha dönüp kaçmaya yeltenince, Ukkaşe bin Mihsan ile Sabit bin Ekram onun peşine düştüler. Tuleyha Allah Subhane ve Teala'ya şöyle bir söz vermişti; kim, ona atından in seninle çarpışalım derse, muhakkak çarpışacaktır.

Ukkaşe bin Mihsan: "Ey Tuleyha" diye ardından seslendi, dönüp onunla çarpıştı ve Ukkaşe'yi öldürdü. Ardından Sabit ona yetişti. Tuleyha onu da öldürdü. Daha sonra Müslümanlar Tuleyha'nın arkadaşlarına yetiştiler, onların kimisini esir aldılar kimisini de öldürdüler. Halid bin Velid Radıyallahu anhu şöyle seslendi: "Yemek yapacak veya su ısıtacak hiç kimse ocağının altına bir kafa koymadıkça, tenceresini yerleştirmesin."²³²

²³² İbni Hacer, *Fethu'l-Barî*'de ateşle yakmanın ihtilafı bir mesele olduğunu söyler: Selef bu konuda ihtilaf etmişlerdir. Ömer, İbni Abbas ve başkaları ister küfür sebebiyle olsun ister savaş hali veyahut kısas olsun fark etmez, müttak bir şekilde bunu kerih görmüşlerdir. Ali bin Ebi Talib, Halid ve başkaları da caiz olduğunu söylemişlerdir. El-Muhallab der ki: Bu haramlık manasında değil, tevazu babında olmuştur. Sahabenin bunu yapmış olması ateşle yakmanın caiz olduğunun delilidir. Muhakkak ki, Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem kısas yaparken göze kızgın mil çektirmiştir. Ebû Bekir Radıyallahu anhu sahabenin huzurunda bazı İsyancıları yakmıştır. Halid mürtedlerin bir kısmını ateşte yakmıştır. Medine ulemasının çoğu kale ve gemilerin, içindekilerle beraber yakılmasını caiz görmüştür. Bunu Sevri ve Evzai demiştir. İbni Munzir ve başkaları caiz olduğunu gösteren hiçbir delil yoktur derler. Gecze gibi Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in kısas yaparken göze kızgın mil çektirmesi, kısas ya da mensuh

Beni Esed'den olan bir adam Halid bin Velid *Radıyallahu anhu*'nun atına asılarak, kavminin affedilmesi için ricada bulunarak dedi ki: "Ey Halid, Allah aşkına Beni Esed'in senin kararın ile ve Mudar senin elinle helâk olmasın." Bunun üzerine Halid *Radıyallahu anhu* şöyle nida etti: "Kim ayağa kalkarsa o eman altındadır." İnsanların hepsi ayağa kalktı. Beni Âmir bunu duyunca İslâmlarını ilan edip Müslüman oldular.

Halid bin Velid *Radıyallahu anhu* ağiller yapılmasını emretti. Daha sonra bu ağillerin içerisinde ateş yaktırdı. Sonra bu ateşin içerisinde esirlerin atılmasını emretti. O gün ateşe atılanların içerisinde Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in zekât memuru olarak görevlendirdiği Hamiye bin Sebia da vardı.

Tulayha'nın annesi getirildi ve İslâm'a girmesi istendi. O ise atlayıp bir ateş koru aldı ve şöyle diyordu: "Ey ölüm günaydın, mücadelesi gerçek bir mücadeleydi."

Vakidi der ki: Halid bin Velid *Radıyallahu anhu* esirleri ağillara topladı, daha sonra canlı canlı ateşe verdi. Fezara'dan hiç kimseyi yakmadı.

Bazı ilim ehline mürtedler arasında sadece bunların yakılmasının sebebi sorulunca dediler ki: "Halid bin Velid *Radıyallahu anhu*'ya, onların bazı kötü sözleri ulaşmıştı ve irtidatta ısrar ediyorlardı."

İbni Ömer *Radıyallahu anhu* der ki: "Buzaha Savaşı'nda Halid bin Velid ile birlikte idim. Tuleyha'ya karşı Allah *Subhanehu ve Teala* bize zafer nasip etti. Hangi kavmin üzerine gitsek, evlatlarını esir, mallarını ganimet alıyorduk."

BENİ ÂMİR VE DİĞERLERİNİN İSLÂM'A DÖNÜŞÜ

Allah *Azze ve Celle* Beni Esed, Fezara ve Buzaha'da zafer nasib edince, Halid bin Velid *Radıyallahu anhu* riddet üzere olan kabilelere seriyyeler yolladı. Araplar İslâm coşkusunu ve kılıç korkusundan dolayı Halid *Radıyallahu anhu*'ya gelmeye başladılar. Orlardan kimisi gönderilen seriyye kendilerine gelince dediler ki: "Biz İslâm'a isteyerek geldik, çıktığımız gibi tekrar ona geri döndük." Kimisi de: "Biz dinden dönmedik ama biz malımızın zekâtını vermekten geri durduk, bundan da vazgeçiyoruz. İşte malımız, hakkını alın" dedi. Onlardan kimisi de Halid *Radıyallahu anhu*'ya yaklaşmayıp, direk Ebû Bekir *Radıyallahu anhu*'ya gitti.

Daha sonra Halid İbni Velid *Radıyallahu anhu* Tayy dağları olan Eca ve Selme dağlarına yöneldi. Ona, Âmir ve Gatafan kabileleri gelip İslâm'a girdiklerini ilan ettiler. Suları ve ülkeleri için eman istediler. Tövbelerini açıkça ortaya koydular. Namazı kılıp zekâtlarını vereceklerini ikrâr ettiler. Halid *Radıyallahu anhu* onlara eman verdi. Onlardan ahit ve söz aldı. Onlara: "Kadın ve çocuklarınızdan da gece olsun gündüz olsun, bunlara sadık kalacaklarına dair söz alacaksınız" dedi. Onlar da: "Evet, evet" dediler.

Halid *Radıyallahu anhu*, İbni Velid Uyeyne'yi Ebû Bekir *Radıyallahu anhu*'ya elleri bağlı olarak gönderdi. Medine'nin çocukları hurma dalları ile onu dürtüp vuruyor ve diyorlardı ki: "Ey Allah düşmanı, iman ettikten sonra kâfir mi oldun?" O da diyordu ki: "Vallahi ben daha önce hiç iman etmemiştim."

Halid bin Velid *Radıyallahu anhu*, Beni Âmir ve dinden döndükten sonra İslâm'a dönen diğer kabilelerin ellerinde bulunan silahları aldı. Onlara, kendisinden gizledikleri silahları olup olmadığı üzerinde yemin ettirdi. Yemin edenleri bıraktı, yemin etmeyenlere ise baskı yaparak onlardan büyük miktarda silah aldı. Bu silahları düşmanla savaşmak üzere ihtiyacı olan kimselere dağıttı. Bu silahları tutanaklara kaydederek daha sonra sahiplerine iade etti.

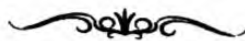
Yezid bin Ebî Şerik el-Fezari babasından şöyle rivayet eder: Halid *Radıyallahu anhu*, Esed ve Gatafan bölgelerindeki işlerini bitirdikten sonra ben, Esed ve Gatafan heyeti ile beraber Ebû Bekir *Radıyallahu anhu*'ya gittim. Ebû Bekir *Radıyallahu anhu* dedi ki: "İki tutumdan birini seçin, kahredici savaş mı, utanç verici barış mı?" Harice bin Hısn dedi ki: "Bu kahredici savaşı biz öğrendik, utanç verici barış nedir?" Ebû Bekir *Radıyallahu anhu* dedi ki: "Bizim ölülerimizin cennette, sizin ölülerinizin ise cehennemde olduğuna şahitlik etmeniz, bizden aldıklarınızı iade etmeniz ve bizim sizden aldıklarımızı ise iade etmememiz; bizden öldürdüğünüz her bir kişi için diyet olarak kırkı gebe olmak üzere yüz deve ödememiz, sizin ölülerinize ise herhangi bir diyet olmadığı gibi atlarınız ve silahlarınız da ellerinizden alınacaktır. Allah *Subhanehu ve Teala*, Nebisinin halifesine ve müminlere sizin hakkınızda göstereceği şeyi gösterene, ya da dinden donuşunuzdan sonra tövbenizin açıkça ortaya çıkmasına kadar Müslümanlarla cihada çıkmamanız." Harice: "Evet, ey Rasûlullah'ın halifesi" dedi.

Ebû Bekir *Radıyallahu anhu* dedi ki: "Üzerinizde Allah *Subhanehu ve Teala*'nın ahdi ve mısakı olarak gece ve gündüz Kur'an okuyacaksınız. Kadınlarınıza ve çocuklarınıza öğreteceksiniz. Mallarınızdan alınacak olan zekâtı ödememezlik etmeyeceksiniz." Dediler ki: "Evet."

Omer *Radıyallahu anhu* dedi ki: "Ey Rasûlullah'ın halifesi, bu dediklerinin hepsi dediğin gibidir. Ancak neden bizden öldürülenlerin diyetlerini alıyoruz, çünkü onlar Allah yolunda öldürüldüler." Orada bulunanlar Omer *Radıyallahu anhu*'nun bu dediklerini tekrarladılar.

Ebû Bekir *Radıyallahu anhu* alabileceği kadar at ve silahların hepsini aldı.

Ebû Bekir *Radıyallahu anhu* vefat edince, Ömer *Radıyallahu anhu* İslâmlarının iyice güzelleştiğini görünce onlardan alınmış olan bütün mallarını iade etti. Onlardan olenlerin mallarını ise mirasçılara dağıttı.

HALİD BİN VELİD *Radıyallahu anhu* 'NUN YEMÂME ÜZERİNE GİDİŞİ

Halid bin Velid *Radıyallahu anhu* Buzaha ve Beni Âmir'in üstesinden gelip o bölgedeki sorunları halledince, Ebû Bekir *Radıyallahu anhu* Beni Temim ve Yemâme'ye gitmesini emretti. Sabit bin Kays *Radıyallahu anhu* Ensar'ın başında bulunuyordu. Halid *Radıyallahu anhu* ise bütün Müslümanlardan sorumluydu. O şöyle dedi: "Bu konuda bize bir yükümlülük yoktur. Çünkü maddi gücümüz olmadığı gibi Müslümanlar yorgun ve zayıf düşmüşlerdir." Bunun üzerine Halid bin Velid *Radıyallahu anhu*: "Ben kimseyi zorlamayacağım" dedi. Kendisine uyanlarla birlikte yola çıktı.

Halid bin Velid *Radıyallahu anhu*'ya katılmayan Ensar, bir iki gün bekledikten sonra Halid *Radıyallahu anhu* ile aralarında geçen konuşmadan dolayı birbirlerini kinamaya başladılar. Dediler ki: "Vallahi biz iyi bir şey yapmadık, eğer ordu yenilirse bize, siz onları yüzüstü bıraktınız diyecekler. Yeryüzü kaim olduğu sürece bununla ayıplanınız. Yok, eğer bir zafer elde edilse o zaman da, siz hayırdan mahrum edildiniz denilir." Halid bin Velid *Radıyallahu anhu*'ya katılmak üzere yola koyuldular, ona yetişip katıldılar ve çok sayıda Müslüman tarafından karşılandılar.

Hep beraber Beni Temim toprakları olan Batha'ya kadar yollarına devam ettiler ve kendilerine karşı koyacak hiçbir toplulukla karşılaşmadılar. Halid bin Velid *Radıyallahu anhu*, komutasındakileri birliklere ayırarak her tarafa seriyyeler yolladı. Onlardan bir birlik Beni Hanzala'nın lideri olan Mâlik bin Nüveyre'yi esir alıp getirdi. Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem onu, kavminin zekâtlarını toplamak için görevlendirmişti. Kavminin zekâtlarını toplamış, Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in vefat haberi ora ulaşınca kavmini toplamış, onlardan almış olduğu zekât develerini iade etmiş -bundan dolayı geri veren olarak isimlendiriliyordu- ve kavmine demişti ki: "Muhakkak ki bu adam oldu, eğer biri onun yerine geçerse o kimse sizin ona katıldığınızdan dolayı sizden razı olur ve öncesini sizden istemez. Böylece mallarınızı da başkasına vermemiş olursunuz." Kavminin tümü onun etrafında toplandı ve onun dediklerine razı oldular.

Beni Yerbu kabilesinin lideri Ka'neb kalkıp onlara şöyle hitap etti: "Ey Beni Temim, vermiş olduğunuz sadakalara geri dönmeyin. Yoksa Allah *Subhanehu ve Teala* da size vermiş olduğu nimetleri çekip alır, başınızdan bela eksik etmez. Muhakkak ki Allah *Subhanehu ve Teala* size afiyet vermiş ve kâfirin korkusunu hissetmiyorsunuz. Siz İslâm'ın emanı altındasınız. Muhakkak ki siz, Allah *Subhanehu ve Teala*'nın size vermiş olduğu bolluğun içinden az bir kısmını vermektesiniz. Allah *Subhanehu ve Teala*, vermediğiniz bu az ile çoğu yok eder. Allah *Subhanehu ve Teala* yarın öyle birini başınıza musallat eder ki, razı olmadığınız halde mallarınızı elinizden alır. Yok, eğer vermezseniz öldürülürsünüz. Allah *Subhanehu ve Teala*'ya itaat edin, Mâlik'e karşı çıkın."

Mâlik ayağa kalktı ve dedi ki: "Ey Beni Temim, muhakkak ki ben size ikram olsun diye mallarınızı size iade ettim. Buna rağmen sizden birileri çıkıp benim yanlış yaptığımı söylüyor. Vallahi ben mal konusunda en hırslınız değilim. Ölüm konusunda da en korkağınız değilim. Harekete geçildiğinde gizlenecek biri de değilim. Bir sefere çıkılacaksa, sizden kaçacak olan da değilim."

Bunun üzerine halk Mâlik'in etrafında toplanıp: "Nasil dersen öyle olsun" dediler. Allah *Subhanehu ve Teala* da böylece onlardan hayrı aldı.

Mâlik şöyle dedi:

Bazı adamlar Mâlik doğru söyledi dediler,
Bazıları da Mâlik yanlış söyledi dediler.
Benimle uğraşmayı, bırakın bana fırsat verin,
Ahiretten yana bir hatam yoktur, muhakkak dönüş Allah'adır.

İşte buyurun sizin mallarınız, bunlar sizin sadakanız,
Siz bunlara daha çok hak sahibisiniz, bunlar sizindir.
Korktuklarınıza karşı nefsim sizin için siperdir,
Bu konuda bütün gücümle size güvence veriyorum.

Bu işi üstlenecek bir halife çıkarsa,
İtaat eder ve deriz ki, din Muhammed'in dinidir.

Bu söyledikleri Ebû Bekir *Radıyallahu anhu* ve Müslümanlara ulaşınca ona ofkelen-
ler. Halid bin Velid *Radıyallahu anhu* Allah *Subhanehu ve Teala*'ya yemin ederek: "Eğer onu ele
geçirirsem, kafasını ocağımın bir ayağı yerine kullanacağım" dedi.

Halid bin Velid *Radıyallahu anhu*'nun göndermiş olduğu seriyye güneş doğarken onlara ulaşınca, silahlarına sarıldılar ve dediler ki: "Siz kimsiniz?" Dediler ki: "Biz, Allah *Subhanehu ve Teala*'nın Müslüman kullarıyız." Dediler ki: "Biz de Allah *Subhanehu ve Teala*'nın Müslüman kullarıyız." Dediler ki: "Silahlarınızı bırakın." Onlar da silahlarını bıraktılar. Ardından onları Halid bin Velid *Radıyallahu anhu*'ya getirdiler.

Bu seriyyede Ebû Katade *Radıyallahu anhu* da vardı. Halid *Radıyallahu anhu*'ya: "Sen onları öldürecek misin?" dedi. Halid *Radıyallahu anhu*: "Evet" dedi. Ebû Katade: "Onlar bize İslâmlarını ifade ettiler; biz ezan okuduk, onlar da ezan okudular; namaz kıldık, onlar da namaz kıldılar. Bu Ebû Bekir *Radıyallahu anhu*'nun emridir. Demişti ki, bir yere savaş açmadan önce namaz vaktini bekleyin ki, onların ezanlarını duyabilesiniz. Eğer namaz için okudukları ezanı duyarsanız, onları yakalayıp sorguya çekin. Eğer ezanı işitmezseniz onlara saldırın, onları öldürün ve yakın" dedi. Yine Ebû Katade *Radıyallahu anhu* dedi ki: "Onlara karşı bu öfke niye, neden haksızlık yapalım?" Halid *Radıyallahu anhu* onların öldürülmelerini emretti. Onları öldürdüler. Mâlik'in kafasını istedi ve onu tence-resinin altına koydu. Kardeşi Mutemmim onun hakkında birçok kaside söyledi.

Rivayet edildiğine göre Ömer *Radıyallahu anhu* şöyle demiştir: "İsterdim ki senin kardeşine yaptığın ağıtlar gibi ben de kardeşim Zeyd için ağıt yakayım." Mutemmim dedi ki: "Eğer kardeşimin de senin kardeşinin gittiği yere gittiğini bilmiş olsaydım ağıt yakmazdım." Bunun üzerin Ömer *Radıyallahu anhu* dedi ki: "Hiç kimse onun gibi bana teselli vermedi."

MUSEYLEMETU'L-KEZZÂB'IN FİTNESİNE KAPILAN YEMÂME EHLİNİN DİNDEN DÖNME KISSASI

Rafî bin Hadîc dedi ki: Nebî Sallallahu aleyhi ve sellem'e Arap heyetleri gelmişti. Bize Museyleme'nin de içinde bulunduğu Beni Hanife heyetinden başka, kalbî daha katı ve İslâm'ın kalplerinde yerleşmesine karşı daha sert olan bir heyet gelmedi.

Museyleme, Yemâme'ye vardığında Peygamberlik iddiasında bulunarak Peygamberlikte Muhammed'e ortağım dedi. Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'e bir mektup yazdı ve dedi ki: "Allah'ın Rasûlü Museyleme'den Allah'ın Rasûlü Muhammed'e, ben işinde sana ortak edildim. Yeryüzünün yarısı bizim diğer yarısı da Kureyş'indir. Ama Kureyş zorbalık yapan bir kavimdir." Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem de ona şöyle yazdı:

"Bismillahirrahmanirrahim. Allah'ın Rasûlü Muhammed'den yalancı Museyleme'ye! Muhakkak ki yeryüzü Allah'a aittir. Kimi isterse onu varis kılar. Hayırlı son muttakilere aittir."

Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in vefatından sonra Allah'ın düşmanı dalaletinde iyice azdı. Münferit bazı akıl sahiplerinden başka bütün Beni Hanife onu onaylayıp benimsedi. Onun kavmini fitneye düşüren en büyük şey ise Reccal bin Unfuva'nın, Museyleme'nin Peygamberlikte Muhammed Sallallahu aleyhi ve sellem'e ortak olduğuna şahitlik etmesidir. Reccal, Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'e gelen heyetin içinde bulunanlardan birisi idi. Kur'an'ı okumuş, sünneti öğrenmişti. İbnî Ömer Radıyallahu anhu der ki: "Bu hayat içerisinde bize en samimi gelen kişi o idi. O, diğerlerine göre kavmi için en büyük fitne idi. Çünkü Reccal, kavmi içinde iyi biri olarak biliniyordu."

Râfî bin Hadîc dedi ki: Reccal, görüldüğü kadarıyla devamlı Kur'an okuması, konuşma ve tavırlarındaki huşu ve hayırda öncü olması yönünden mukemmel kişiliği olan birisi idi. İbnî Ömer el-Yeşkuri de onların ileri gelenlerinden ve ayrıca Reccal'ın

arkadaşıydı. Müslüman ve İslâm'ını gizleyen biriydi. Bir şiir söyledi, Yemâme'de dilden dile yayıldı. Hatta kız ve erkek çocuklar onu sokaklarda okuyorlardı.

Ey kalbimin saadeti, Reccal'in fitnessi ile gecem uzadı,
Başınızdaki bu fitne yüzyılın fitnessidir, Deccal fitnessi gibi.
Doğruluğuna şahitlik ederek fitneye düşürdü,
Aziz, güçlü, her şeye kadir olan Allah tır.

Ne tuttuğu yol ne de takip ettiğinin bir kıymeti vardır,
Benim dinim Nebî'min dinidir, kavmimden benim gibi birçok insan hidayet üzere dir,
Kavmi helâke sokan Muhakkim bin Tufeyl ve Reccal'dir, onlar ise bizim için adam değildir.
Bugün Museyleme üstün görünüyor olsa da yarın asla olmayacaktır.

Söylediklerine karşın sabırsızlanıyorum, ancak kendi kendime dedim ki:
İnsanlar endişe duyar ama bakarsın ki düğümün çözüldüğü gibi çözülür gider,
Eğer ölümüm Allah'ın dini olan Hanîf din üzere ise hiç umursamam.

İbni Ömer el-Yeşkuri'nin bu şiiri Museyleme, Muhakkim ve onların ileri gelenlerine ulaşınca onun yakalanmasını emrettiler. İbni Ömer el-Yeşkuri onlardan kaçarak kurtuldu. Ardından gelip Halid bin Velid *Radıyallahu anhu*'ya katıldı. Kavminin durumunu ona anlattı ve onların sırlarını ve zayıf noktalarını bildirdi.

Onların yalanlarından dolayı Beni Hanife'nin fitnessi iyice büyüdü. Artık hastaları için onları çağırır, yeni doğan çocukları teberrük ederlerdi. Artık öyle bir hâl aldılar ki Allah *Subhanehu ve Teala*'nın halka göstermiş olduğu başarısızlıkları, aldatmaları ve zararları bile onları geri çevirmiyordu. Örneğin adamın biri yeni doğan çocuğunu getirdi. Museyleme onun kafasını sıvazlayınca bebeği kel oldu ve diğer bebekleri de kel oldu.

Başka biri Museyleme'ye geldi ve ona dedi ki: "Ben zengin biriyim, çocuklarım iki yaşına gelmeden ölüyorlar. Yalnızca bu çocuğum var o da on yaşındadır. Dün yeni bir çocuğum oldu. Onu teberrük etmeni ve Allah'ın ona uzun ömür vermesi için dua etmeni istiyorum." Museyleme dedi ki: "Senin için dua edeceğim." Adam mutlu bir şekilde evine döndü. Evine varınca büyük çocuğu kuyuya düştüğünü, kü-

çok bebeğin ise can çektiğini gördü. Akşam olmadan iki çocuğu da öldü. Çocukların annesi diyordu ki: "Hayır, vallahi Museyleme'nin Allah Subhanehu ve Teala yanındaki kıymeti, Muhammed Sallallahu aleyhi ve sellem'in Allah Subhanehu ve Teala katındaki kıymeti gibi değildir."

Beni Hanife kabilesi bir kuyu açtı. Bu kuyunun suyu lezzetli güzel bir su idi ve Muselleme'ye geldiler. Ondan gelip bereket duası yapmasını istediler. Museyleme geldi ve kuyuya tükürdü. Bundan sonra kuyunun suyu içilmeyecek derecede acımsı ve tuzlu bir suya dönüştü.

Ebû Bekir Sıddık Radıyallahu anhu Halid bin Velid Radıyallahu anhu'ya, Esed, Gatafan ve çevre kabilelerinin üstesinden geldikten sonra Yemâme'ye gitmesini emretti. Bunu iyice ona tembihledi. Allah Subhanehu ve Teala bu kabilelere karşı Halid Radıyallahu anhu'ya zafer verince, onlardan bazıları gizli bir şekilde Medine'ye gittiler. Ebû Bekir Radıyallahu anhu'ya biat etmek istediklerini bildirdiler. Ebû Bekir Radıyallahu anhu: "Bana biatinız ve eman altında kalmanız, gidip Halid bin Velid Radıyallahu anhu'ya katılmanız ile gerçekleşir. Kimin hakkında Halid bana, Yemâme'de kendisine katıldığına dair yazı yazarsa, işte o eman altındadır. Burada bulunanınız burada olmayanlara bu haberi versin ve hiç kimse buraya gelmesin" dedi.

İbni Cehm dedi ki: "İşte, Halid bin Velid Radıyallahu anhu'ya katılan o kimseler yünden, Yemâme gününde üç kez Müslümanların saflarında çözülme meydana geldi. Onlar Müslümanların başına bela oldular."

Şerik el-Fezari dedi ki: Ben, Buzaha Savaşı'na katılanlardandım. Uyeyne bin Hısn ile beraberdim. Allah Azze ve Cille beni tovbe ile rızıklandırdı. Ebû Bekir Radıyallahu anhu'ya geldim. Bana Halid Radıyallahu anhu'ya gitmemi emretti ve ona götürmem için şunu yazdı:

"Bana mektubun ulaştı. Esed ve Gatafan konusunda Allah Subhanehu ve Teala'nın sana vermiş olduğu zaferi anlatıyorsun ve sen Yemâme'ye gidiyorsun. Tek ve ortağı olmayan Allah Subhanehu ve Teala'dan kork, seninle beraber olan Müslümanlara yumuşak davran. Onlar için bir baba gibi ol. Ey Velid'in oğlu, aman ha Beni Muğire'nin kibrine kapılma. Senin hakkında karşı çıktığım öyle insanlar var ki, hiçbir fikirlerinde karşı çıkmamışımdır. Beni Hanife'ye dikkat et, bundan önce bunlar gibisi ile karşılaşmadın. Sorumluluk sana aittir ve kararlı ol. Onların geniş toprakları vardır. Oraya vardığında iş bizzat sen ele al. Seninle beraber olan Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in sahabeleri ile

istişare et, onların değerini bil. Bir toplulukla karşılaşırsan onların gücüne göre sen de tedbirini al. Eğer Allah *Subhanehu ve Teala* onlara karşı sana zafer verirse canlarını bağışlama, yaralılarını öldür. Kaçanları takip et, esirlerini kılıçtan geçir. Onlara ölüm korkusunu tattır. Onları ateşte yak, aman ha emirlerime muhalefet etme. Vesselam."

Yemâme halkına Halid bin Velid *Radiyallahu anhu*'nın onların üzerine gittiği haberi ulaşınca, kendileri gibi olanların başına ne getirdiğini bildiklerinden dolayı dehşete kapıldılar. Liderleri olan Muhakkim bin Tufeyl korkuya kapıldı. Önce İslâm'a dönme-ye yeltendi, daha sonra dalaletine devam etti. O, Ziyad bin Lebid el-Ensari'nin arkadaşlığıydı.

Halid bin Velid *Radiyallahu anhu*, Ziyad bin Lebid'e dedi ki: "Ona bir şey yazsan da onun cesaretini kırsan? Çünkü o onların liderlerindendir, onlar ona itaat ederler." Bunun üzerine Ziyad ona şu beytleri yazdı:

Ey Muhakkim bin Tufeyl, müjdeler olsun ki size hayatınız bağışlanır,
Ey Muhakkim bin Tufeyl, siz çobanın aslana teslim ettiği koyunlar gibisiniz.
Museyleme'nin size vereceği bir şey yok, ne bir ev ne bir kardeş ne bir çocuk,
Beni Hanife'yi ondan alıkoy, süvariler üzerinize varıp perişan etmeden.
Yazıklar olsun Yemâme'ye, yazıklar olsun eğer savaşçıların atları oraya ayak basarsa kurtuluş olmayacak,
Vallahi atların gemi bırakılmayacak, sizler Hicr ve Ad kavmi gibi helâk olmadıkça.

Bu mektup Muhakkim bin Tufeyl'e verildi ve ona dendi ki: "İşte bu Halid'tir Müslümanların başındadır." Muhakkim bin Tufeyl dedi ki: "Halid kendisine bir fikir benimsemiş, biz de ondan farklı bir fikir benimsemişiz. Beni Hanife'den birinin Peygamberliğe ortak olmasından Halid'e ne, onu ne ilgilendirir? Eğer bize saldırırsa, bugüne kadar karşılaşmadığı bir kavimle karşılaşmış olur." Sonra halkın karşısına çıkıp dedi ki: "Siz yarın öyle bir kavme karşı savaşacaksınız ki, arkadaşlarınızdan önce kendilerinin olmasını isterler. Siz de arkadaşlarınızdan önce canlarınızı feda edin."

Halid bin Velid *Radiyallahu anhu*'nın arkadaşlarının saflarında Ömer bin Dabîl de vardı. O, Hucr ehlinde değildi, Melhem ehlinde Yemâme'nin Beni Nemir'e ait olan bir köydeydi. Halid *Radiyallahu anhu* ona dedi ki: "Kavminin karşısına çık ve onların morallerini boz, cesaretlerini kır."

Karşılarına çıktı ve dedi ki: "Ey Yemâme halkı! Arkamda oyle bir kavim bırak-
nım ki, Yemâme'nin fethi için biatleşiyorlar. Bu Halid'tir, Ensar ve Muhacir'in başında-
dır. Onlar şu an sızı gölgelerinin altına aldılar. Esed ve Gatafan'ı mağlup ettiler ve siz
şu an onların avuçları içindesiniz. Onların parolası şudur: "Güç ve kuvvet ancak Al-
lah'ın elindedir." Oyle bir kavim gördüm ki, eğer onlara karşı sabırla mücadele et-
meye kalkışırsanız, onlar zaferle size galip olurlar. Eğer yaşamak için onlara galip ol-
mak istiyorsanız, onlar ölümle size galip gelirler. Eğer onlara sayınızın çokluğuyla
galip gelmek isterseniz, onlar size Allah Subhanehu ve Teala'nın yardımıyla galip gelecekler-
dir. Ben sizi eşit kuvvette görmüyorum. İslâm ilerlemekte, şirk ise gerilemektedir.
Onların arkadaşı bir peygamberdir sizin arkadaşınız ise bir yalancısıdır. Onlarda mu-
luluk var, siz de ise gurur. Hâlâ kılıçlar kınındayken, oklar fırlatılmamışken, kılıçlar bir-
birine ulaşmamışken ve mızraklar atılmamışken onu yalanlayın ve terk edin."

Sumame bin Asal aralarından ayağa kalktı ve dedi ki: "Beni dinleyin ve bana
itaat edin, doğru yolu bulursunuz. Bir iş için iki Peygamber olmaz. Muhammed Sallallahu
aleyhi ve sellem'den sonra Peygamber yoktur. Onunla beraber bir Peygamber de gonde-
rilmemiştir. Sonra şu âyetleri okudu:

"Hâ Mim. Bu kitabın indirilmesi, mutlak güç sahibi, hakkıyla bilen, gunahı
bağışlayan, tövbeyi kabul eden, azabı ağır olan, lütuf sahibi Allah tarafından
O'ndan başka ilah yoktur. Dönüş ancak Onadır."¹¹¹

İşte bu okuduklarım Allah Azze ve Celle'nin kelimidir. Ya bu sözlere ne demeli, ne-
dir bu.

"Ey kurbağa ey iki kurbağa! Vakvakla, ne kadarda çok vak vak edip duruyor-
sun? Ustun suda altın balçıkta! Sen, ne suyu bulandırabilirsin ne de içilmesine engel
olabilirsin. Çamurdan da ayrılamazsın. Yeryüzünün yarısı bizim yarısı Kureyş'in ama
Kureyş saldırgan bir toplumdur."

Vallahi görüyorsunuz ki bunlar ancak pıs bir kalpten çıkar, asla Allah Subhanehu ve
Teala'ya isnad edilemez. Şimdi size söyleyeceklerim, Muhammed Sallallahu aleyhi ve sellem'in
gerçek Peygamber olduğunu ortaya koymaktadır. Herhangi bir ahit ve eman olma-
dığı halde Kâbe'yi tavaf etmek için gittim. Muhammed Sallallahu aleyhi ve sellem'in adamları
beni yakalayıp ona goturdular. O kanımı bağışladı, ben de Musluman oldum. Bunun

üzerine Beytullah'ı tavaf etmeme izin verdi. Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* vefat etti. Onun yerine Müslümanların işlerini üstlenmek üzere içlerinden en derin bilgi sahibi olan bir şahıs geçti. O, İslâm dini konusunda hiç kimsenin kinamasına aldırmayan biridir. Sonra size bir adam gönderdi. O kendi ismi ile çağırılmıyor. Babasının ismi ile de çağırılmıyor. Ona Seyfullah deniyor. Onunla birlikte çok sayıda Allah'ın kılıçları da vardır. Artık siz durumunuzu düşünün."

Bunun üzerine Sumame bin Asal *Radıyallahu anhu*'ya saldırıp ona eziyetler ettiler. Sumame *Radıyallahu anhu* O esnada şöyle diyordu:

Ey Museyleme dön kendini mahvetme,
Sen Peygamberlikte asla ortak değilsin.
Vahiy hakkında Allah'a yalan isnat ettin,
Senin arzun cehalet ve aptallıktır.

Kavmin seni koruyacağını temin ediyor,
Eğer Halid onlara gelirse seni bırakırlar.
Senin, ne semaya çıkaracak bir merdivenin,
Ne de yerde kurtaracak bir yolun vardır.

HALİD *Radiyallahu anhu* 'NUN BATAH'DAN GÖNDERDİĞİ ÖNCÜ BİRLİK

Halid *Radiyallahu anhu* Batah'dan hareket edip Beni Temim yurduna gelince, onden yüz kişiden oluşan bir atlı birlik gönderdi. Başlarında Main bin Adiy bulunuyordu. Uyeyne bu birliğin önünden giderek gözlemde bulunuyordu.

Vakidi şöyle anlatır: Halid *Radiyallahu anhu* Urd denen yere gelince iki yüz kişilik bir keşif birliği gönderip onlara: "Insanlardan kiminle karşılaşırsanız yakalayın" dedi. Bunun üzerine hemen yola çıktılar. Mucea bin Murare ve kavminden yirmi beş kişiyi yakaladılar. Kendilerinden birini öldüren kişiyi arıyorlardı. Halid *Radiyallahu anhu* ile karşılaşacaklarını hiç beklemiyorlardı. Onlara hangi kabileden olduklarını sordular, onlar da Beni Hanife kabilesinden olduklarını söylediler. Bunun üzerine onlara: "Arkadaşınız hakkında ne diyorsunuz?" dediler. Onlar da onun Peygamber olduğuna şahadet ettiler. Mucea'ya: "Sen ne düşünüyorsun?" diye sordular. Mucea dedi ki: "Ben Mu-seyleme'yi zaten onaylamadım. Ben Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına gidip ona iman ettim ve dinimden de dönüp değişmedim. Halid *Radiyallahu anhu* onların boyunlarını vurmaya başladı. Sıra Sariye bin Amir'e gelince dedi ki: "Ey Halid! Sen Yemâme ehline ister iyilik yap ister kötülük, fakat Mucea'yi öldürme, zira o şerefli biridir." Halid *Radiyallahu anhu* da Sariye'yi de öldürmedi. Demir kelepçelerle ikisinin de ellerinin bağlanmasını emretti.

Halid *Radiyallahu anhu* Mucea'yi eli bağlı olduğu halde çağırdı ve onunla kavmi hakkında bilgi alışverişinde bulundu. Halid *Radiyallahu anhu*'nun kendisini öldüreceğini sanarak Mucea Halid *Radiyallahu anhu*'ya: "Ey İbni Muğire! Muhakkak ki ben Müslumanım ve kâfir olmadım" diyerek, önceki sözünü tekrarlıyordu. Halid *Radiyallahu anhu* dedi ki: "Öldürülme ile serbest bırakılma arasında bir yol vardır, o da hapsedilmektir. Bu savaşımızda Allah Subhanahu ve Teala bir hüküm verinceye kadar seni hapsedeceğim" dedi ve onu zevcesi Ummu Temim'e gönderdi. Esirine iyi davranmasını emretti.

Mucea, hapsedilmesinin düşman hakkında bilgi toplamak ve sırlarını öğrenmek için olduğunu zannederek şöyle dedi: "Ey Halid! Sen de biliyorsun ki ben Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem'e gidip ona biat ettim ve ben dün hangi din üzere idiysem bugün de aynı din üzereyim. Eğer bizim aramızda yalancılar çıktıysa ki, Allah Subhanehu ve Teala şöyle buyuruyor:

"Hiçbir günahkâr başka bir günahkârın yükünü yüklenmez."²³⁴

Halid Radıyallahu anhu dedi ki: "Sen bugün, dün üzerinde bulunduğun dini terk etmiş bulunuyorsun. Senin bu yalancının yaptıkları karşısında susman ona razı olman demektir. Oysa sen Yemâme'nin büyüklerinden biriydin. Benim ordumla birlikte buraya gelmekte olduğumu duymana rağmen onu tasdik ettin ve getirdikleri de senin hoşuna gitti. Bu konuda bir özür beyan edip ortaya koyman gerekmez miydi? Konuşabildiğin insanlara hakkı söyleseydin. Örneğin, Sumame diyeceklerini diyordu, yalancı Peygamberi reddedip inkâr ediyordu. Yine el-Yeşkuri de konuştu. Eğer ben kavminden korktum dersen, bana başvurman veya bir elçi göndermen gerekmez miydi?

Mucea dedi ki: Ey Ibn Muğire bunların hepsini affedebileceğine inanıyorum.

Halid Radıyallahu anhu: Ben senin kanını bağışlayacağım, fakat seni serbest bırakmayı da uygun görmüyorum. Halid Radıyallahu anhu bir gün Mucea'ya: "Arkadaşının size okuduğu şeylerden ezberlediğin bir şey var mı? Bana onlardan okusana" dedi. Mucea: "Evet var" dedi ve onun beyitlerinden bir şeyler ona okudu. Bunun üzerine Halid Radıyallahu anhu ellerini birbirine vurarak şöyle dedi: "Ey Müslümanlar dinleyin, Allah'ın düşmanı Kur'an'a nasıl muhalefet ediyor." Mucea'ya dönerek: "Yazıklar olsun sana! Ben seni akıllı bir lider olarak görüyorum. Allah Subhanehu ve Teala'nın kitabını dinle de sonra bak! Allah'ın düşmanı Kur'an'a nasıl muhalefet ediyor" dedi. Halid Radıyallahu anhu ona: "Yüce Rabbinin adını tespih et. O, yaratıp şekillendiren, ahenk veren ve düzene koyandır."²³⁵ âyetlerini okudu.

Sonra dedi ki: "Allah Subhanehu ve Teala'nın bu kelamında nehyedici ve engelleyici bir güç yok muydu? Haydi, o pisliğin yalanlarından bana getir." O da yine onun bazı beyitlerini ona okudu. Halid Radıyallahu anhu: "Siz bunların gerçek olduğuna inanıp tasdik ediyor muydunuz?" diye sordu. "Eğer onun gerçek olduğuna inanmasaydık, hemen

²³⁴ Fatır Suresi: 18.

²³⁵ Alâ Suresi: 1, 2.

olmek için senin karşına on bin kişilik bir ordu ile çıkıp savaşamazdı" dedi. Bunun üzerine Halid *Radıyallahu anhu*: "O zaman onlara karşı Allah *Subhanehu ve Teala* bize yeter, onun dini yerleşecek, yalnız ona ibâdet edilecek ve onun dini güçlenecektir" dedi.

Ubeydullah bin Abdullah şöyle anlatır: Halid *Radıyallahu anhu* ordusunu Akriba denen yerde nakletmek üzere toplayıp teftişte bulundu. Önden bir gözcu grubu gönderdi. Gözcüler geri dönüp Museyleme ve beraberindekilerin Akriba'da konakladıkları haberini verdiler. Halid *Radıyallahu anhu* Yemâme'ye gitmek veya Akriba denen yere kadar gitme konusunda ashab ile istişare etti. İstişarenin sonunda Akriba denen yere gitmek konusunda görüş birliğine varıldı. Halid *Radıyallahu anhu* yavaş ve kararlılıkla Müslüman ordu ile oraya ilerleri. Müslümanlar Reccal bin Unfuta'yı arıyorlardı. Çünkü Reccal, Museyleme'nin öncü birliğinin başında idi. Onu lanetleyip kötülüyorlardı.

Halid bin Velid *Radıyallahu anhu* ordu kampını kurduktan sonra Beni Harife'nin kendi saflarını düzelttiğini görünce, Halid *Radıyallahu anhu* da kalkıp Müslümanların saflarını düzeltip savaş düzenine soktu. Muhacirlerin sancağını Zeyd bin Hattab *Radıyallahu anhu*'ya, Ensar'ın sancağını da Sabit bin Kays bin Şemmas *Radıyallahu anhu*'ya vererek safların önüne yerleştirdi. Ordunun sağ tarafına Ebû Huzeyfe bin Utbe *Radıyallahu anhu*'yu, sol tarafa Şeca' bin Vehb *Radıyallahu anhu*'yu yerleştirdi. Atlıların başına Bera bin Maliyi atadı. Fakat daha sonra onu azlederek yerine Usame bin Zeyd *Radıyallahu anhu*'yu geçirdi.

Müslümanlar Beni Hanife ile karşılaştıklarında onlar kılıçlarını çekmiş vaziyette idiler. Halid *Radıyallahu anhu* şöyle dedi: "Ey Müslümanlar topluluğu müjdeler olsun Allah *Subhanehu ve Teala* düşmanımıza karşı size yeter. Onların kılıçlarını böyle uzaktan çekmelerinin sebebi korkutmak içindir." Bunun üzerine Mucea dedi ki: "Ey Ebû Süleyman, hayır öyle değil. Fakat onların kılıçları soğuğa karşı hassas olan metalden yapılmıştır, sabahın soğğundan dolayı kırılmalarından korkuyorlar. Bu nedenle kılıçlarını güneşte ısıtıyorlar."

Müslümanlara yaklaştıklarında özür beyan ederek şöyle bağırıldılar: "Vallahi kılıçlarımızı kınından çekmemiz, sizi korkutmak için değildi. Sabah erken hava çok soğuktu, bu soğuk hava kılıçlarımızı hassaslaştırır, kırılırlar korkusuyla onları çıkarıp güneşte ısıtmak istedik."

Savaş şiddetli bir şekilde başladı. İki tarafta çok direndi, neticede her iki tarafta da ölümler ve yaralanmalar çoğaldı. Müslümanlardan çok sayıda kişi olmuştu ve arasında birçok Kur'an hafızı da vardı. Hatta bu savaşta az sayıda Müslüman kurtuldu.

bilmişti. İki taraf da neredeyse hezimete uğrayacaktı, defalarca Müslümanlar müşriklerin karargâhına girdiler ve müşrikler de Müslümanların karargâhına girdiler. Zeyd bin Hattab *Radıyallahu anhu* elinde sancak şöyle demeye başladı: "Ya Rabbi, Museyleme'nin getirdiğinden sana sığınıyorum, kaçan arkadaşlarımdan dolayı da senden af diliyorum." Sonra sancağı ile beraber düşmanın arasına daldı. Öldürülene kadar kılıcıyla çarpıştı. Allah *Subhanehu ve Teala* ona rahmet etsin.

Ardından Huzeyfe *Radıyallahu anhu*'nın azatlısı Salim *Radıyallahu anhu* sancağı aldı. Müslümanlar dediler ki: "Biz senin önünden gitmeye korkuyoruz." O da dedi ki: "Eğer önümde gidecekseniz, ben ne kadar kötü bir Kur'an hafızıyım!"

Ensar, bayrakları kendisinde olan Sabit bin Kays *Radıyallahu anhu*'ya: "Bayrağa sahip çık" diye nida ettiler. Çünkü o kavmin nişanıdır. Salim *Radıyallahu anhu* ileri çıktı ve iki ayağının genişliğinde, ayak bileğinin yarısına kadar gelecek şekilde çukur kazdı. Sabit *Radıyallahu anhu* da aynı şekilde bir çukur kazdı. O çukurlara girdiler ve bayrağı bu şekilde sabit tuttular. İnsanlar her bir tarafa dağılıyordu, Sabit ile Salim *Radıyallahu anhu* olduğu şekilde yerlerinde sabit duruyorlardı. Salim *Radıyallahu anhu* ve mevlası Ebû Huzeyfe *Radıyallahu anhu* bu şekilde öldürüldüler.

Vahşi ibni Harb dedi ki: "Şiddetli bir şekilde savaştık, ta ki kılıçlardan kıvılcımların çıktığını gördüm ve zil sesine benzer şakırtıların yükseldiğini duydum."

Damra bin Said el-Mazini, Beni Hanife'nin dinden dönüşünü zikrederek şöyle der: "Müslümanlar, onlardan daha sert ve daha fazla zarar gördükleri bir toplulukla karşılaşmadılar. Sanki bir ölüm bataklığı idi. Ok ve mızraktan önce kılıçlar kınından çekilmişti. O an, ilk Müslüman olan öncülerin başına gelen en zor günlerdi."

O gün Sabit bin Kays *Radıyallahu anhu* dedi ki: "Ey Ensar topluluğu Allah, Allah, dininize sahip çıkın! Bu kavim hoşlanmadığımız bir şeyi bize öğretti." Sonra Müslümanlara yönelerek: "Size yazıklar olsun, size ne oluyor böyle?!" dedi. Sonra: "Haydi, bize doğru toparlanın" dedi. Ensar onun etrafında toparlandı. Toplu bir saldırıyla önlerinde hiçbir engel çıkmadı, ta ki Muhakkim bin Tufeyl'e ulaşip onu öldürdüler. Daha sonra Museyleme'nin içinde bulunduğu ve kaçıp girdikleri bahçeye varıp oraya girdiler. Şiddetli bir şekilde yoğun bir savaşa giriştiler, öyle ki birbirlerine karıştılar. Sabit *Radıyallahu anhu* yüksek sesle: "Ey Bakara Suresi'nin ashabı!" diye bağırdı.

Ubad bin Bişr yüksek bir yere çıkıp gür sesi ile şöyle bağırdı: "Ben Ubad bin Bişr'im ey Ensar! Ben Ubad, bana doğru gelin, bana doğru gelin." Ona: "Lebbeyk-lebbeyk" diyerek cevap verdiler. Onun etrafında toplandılar. Onlara dedi ki: "Anam, babam size feda olsun! Kılıçların kınlarını kırın." Kılıcının kınını kırdı ve attı. Ensar da kılıçlarının kınlarını kırıp attılar. Daha sonra dedi ki: "Doğru bir hamle yapacağız. Haydi, peşimden gelin." Bu şekilde onların önüne geçip, hücumla geçti. Beni Hanife önlerinde dayanamayıp kaçmaya başladılar. Bahçeye kadar vardılar bahçenin içine girip kapıları kapattılar. Daha sonra Allah *Subhanehu ve Teala* bahçeyi açmayı onlara nasip etti, Müslümanlar da onlara hücum etti.

Ebû Said el-Hudri *Radıyallahu anhu*'dan şöyle rivayet edilmektedir: "Biz bahçeye öğlen vakti girdik. Savaş kızıştı. Halid *Radıyallahu anhu* müezzine ezan okuması için emir verdi. Öğlen namazı için müezzin bahçenin duvarı üzerinde ezan okudu. İkindiden sonraya kadar savaş ölümle devam etti. Halid *Radıyallahu anhu* bize öğlen ve ikinci namazlarını kıldırdı. Daha sonra yaralılara su vermek için insanları görevlendirdi. Onlarla beraber ben de ölü ve yaralılar arasında geziniyordum. Amir bin Sabit'in yanından geçiyordum. Onun yanında Beni Hanife'den bir yaralı vardı. Amir'e su verdiğimde Beni Hanife'den olan yaralı adam ile aramızda şu konuşmalar geçti, bana dedi ki:

- O: Anam babam sana feda olsun, bana da su ver.
- Ben: Hayır hayır, senin bir değer yoktur, ama seni hemen öldürebilirim.
- O: Bana iyilik yaparsın, seninle alakalı olmayan bir şeyi sana sorabilir miyim?"
- Ben: O nedir?
- O: Ebû Sumame ne yaptı?
- Ben: Vallahi öldürüldü.
- O: Kavminin kaybettiği bir Peygamberdi.

Onlardan çok adam öldürüldü. Onlar da çok sayıda Müslüman öldürdü. Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in sahabesinin çoğu burada şehid olmuştu. Dendi ki: "Kılıçlarınızı kınına sokmayın! Bizim ve onlar için savaşın tehlikesi daha bitmedi." Müslümanlardan sağ kalanların içerisinde çok sayıda yaralı vardı. Akşam olunca Muceza

gece vakti gizli bir şekilde kavmine haber yollayarak: "Çocuk ve kadınları silahlandırın, sabahladığınızda güneşe karşı gelecek şekilde kale duvarlarının üzerine çıkarın. O şekilde emrim size ulaşana kadar bekleyin" dedi. O geceyi Müslümanlar ölümlerini defnetmekle geçirdiler. Defin işlerinden sonra yaralıların yaralarını ateşle dağladılar.

Sabah olunca ölümleri tanıtmak için Halid *Radıyallahü anhu* Mucea'yı çağırttı onu demir kelepçelerle getirdiler. Hoş görümlü bir adamın yanından geçiyorlardı. Halid *Radıyallahü anhu* Mucea'ya: "O, bu mudur?" diye sordu. Dedi ki: "Bu, ondan daha değerli biridir. Bu Mahakkim bin Tufeyl'dir. Sizin aradığınız, daha sarı ve basık burunlu biridir." Onu da buldular. Halid *Radıyallahü anhu* onun başında durdu, Allah *Subhanehu ve Teala'*ya çokça hamd etti. Museyleme'nin, su içtikleri kuyuya atılmasını emretti.

Halid *Radıyallahü anhu* gördüğü bu manzaradan, artık onların kavminden karşı koyabilecek hazırlıklı kimselerin olamayacağını anladı. Dedi ki: "Ey Mucea, başınıza gelenlerin müsebbibi bu adamınızdır, senin arkadaşların kadar akılsız hiç kimse görmedim, size bunları nasıl yaptı?" Mucea dedi ki: "Onları öldürmekle savaşın bittiğini zannetme. İnsan toplulukları ve evlerinin halkı halen kalelerinin içindeler! Şunlara bakar mısın?" dedi. Halid bin Velid *Radıyallahü anhu* başını kaldırıp baktı. Kalenin surları üzerinde çok sayıda silahlı karartı gördü. İçinde büyük bir keder oluştu. Bir süre düşündükten sonra cesaretini topladı, arkadaşlarına dedi ki: "Ey Allah'ın askerleri, atlarınıza binin, ey bayraktarlar öne geçin."

Mucea dedi ki: "Bir nasihatçi olarak sana bir şey diyeyim mi? Kılıç seni bitirdi, kavmim adına seninle sulh yapayım?" Halid *Radıyallahü anhu*'yu sahabelerin öncülleri ve ilkelerinin ölümü epey etkilemişti. Yanında bulunanların savaş için yetersiz ve atlarının zayıfladığını görmesi, onu sulh yapma fikrine karşı yumuşattı. Altın, gümüş, binek hayvanları, silahlar ve esirlerin yarısı karşılığında anlaştılar. Mucea dedi ki: "Senin bu istediklerini gidip kavmime sunayım?" Dedi ki: "Git." Mucea gitti ve sonra geri döndü. Ona: "Kavmim kabul etti" dedi.

Halid bin Velid *Radıyallahü anhu* o gördüğü karartıların kadın ve çocuklar olduğunu anlayınca dedi ki: "Ey Mucea, sana yazıklar olsun, beni kandırdın." Bunun üzerine Mucea: "Ne yapayım, bundan başka bir çare bulamadım" dedi.

Useyd bin Hudayr ve başkaları ile Halid *Radıyallahü anhu* arasında şu konuşmalar geçti:

- Müslümanlar: Allah'tan kork, sulhu kabul etme!
- Halid: Kılıçlar sizi bitirdi.
- Müslümanlar: Bizim karşımızdakileri de bitirdi.
- Halid: Sizden geriye kalanlar da yaralı.
- Müslümanlar: Bu kavimden geriye kalanlar da yaralı. Barış yapma, bizi onların üzerine sür, ta ki Allah *Subhanehu ve Teala* bize zafer nasip etsin. Ya da son nefesimize kadar çarpışıp ölelim. Ebû Bekir *Radıyallahu anhu*'nun bize yazdığı emri uygula ki, o da şudur: "Eğer Allah sana onlara karşı zafer verirse, onlardan hiç kimseyi sağ bırakma!"

Onlar bu şekilde tartışırken Ebû Bekir *Radıyallahu anhu*'nun göndermiş olduğu kan damlayan mektubu getirildi. Mektupta: "Eğer Allah *Subhanehu ve Teala* onlara karşı sana zafer nasip ederse, onlardan kılıçtan geçirilmemiş bir adam dâhi bırakma!" yazıyordu.

Ensar bu konuda konuşmaya başladı ve dediler ki: "Ebû Bekir *Radıyallahu anhu*'nun emri senin emrinin üstündedir."

Halid *Radıyallahu anhu* dedi ki: "Vallahi ben ancak hayır elde etme amacıyla bunu yaptım. Gördüm ki İslâm'ın ilk öncüleri ve Kur'an ehli olan hafızlar öldürüldüler. Bir de İslâm'ı açıkça kabul edip teslim olduklarını da izhar ettiler. Sulh tamamlandı" diyerek, Ebû Bekir *Radıyallahu anhu*'ya mektup yazıp özrünü belirtti.

Omer *Radıyallahu anhu* Halid bin Velid *Radıyallahu anhu* hakkında ağır sözler kullandı. Ebû Bekir *Radıyallahu anhu* ona dedi ki: "Bırak şu adamın yakasını." Omer *Radıyallahu anhu* da bunun üzerine: "İşittim ve itaat ettim" dedi. Ebû Bekir *Radıyallahu anhu* dedi ki: "Keşke onları kılıçtan geçirseydi. Bu yalancılar kıyamet kopuncaya kadar yalanlarını devam ettirecekler. Ancak onlardan kimini Allah *Subhanehu ve Teala* korumuş ise bunun dışındadır."

Yemâme savaşı Hicret'in on ikinci yılının Rebiulevvel ayında meydana geldi.

Bir gün Omer *Radıyallahu anhu* Yemâme Savaşı'nı ve onda şehid olan Müslümanların ilklerini anlatıyordu. O gün kılıçlar ısrarla Müslümanların ilklerinin üzerine iniyor-

du. O gün onlardan başkası için ağlanmıyordu. Herkes İslâm'ın kapısının kırılacağından korkuyordu. Eğer Museyleme savaşı kazanırsa, o kapıdan girilecek deniyordu. Allah *Azz ve Celle* İslâm'ı onlardan korudu, düşmanını öldürdü ve onun kelimesi yüceldi. Allah ve Rasûlü'ne karşı yalan söyleyenlerle savaşıp, cihadın sevabını elde etmek için ilerlediler, çok sayıda şehid verdiler. Allah *Subhanehu ve Teala* o yüzlere merhamet etsin.

Yakup bin Saïd bin Ubeyd ve Zuhri derler ki: "Beni Hanife'den yedi binden fazla kişi katledildi. Onların hastalığı kötü, Müslümanlar için de büyük bela idiler. Allah *Subhanehu ve Teala* onların kökünü kuruttu. Hamd âlemlerin rabbi olan Allah'a olsun.

BENİ SÜLEYM'İN DINDEN DÖNMESİ

Vakidi şöyle anlatır: Kavminin dinden dönme olayını çok iyi bilen Sufyan bin Ebi el-Arca es-Sulemi'den şöyle rivayet eder: Gassan krallarından biri Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem'e, yükünde misk ve amber bulunan bir at hediye etmek için gönderdi. Bu hediyeyi elçiler Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'e getirirken, Beni Süleym topraklarından geçiyorlardı. Bu sırada Beni Süleym'e Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem'in vefat haberi ulaşmıştı. Onların bazıları cesaretle Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'e gönderilmiş olan hediyeye el koymak ve dinden dönmek istediler. Bazıları da bunlara karşı çıkıp dediler ki: "Velev ki Muhammed Sallallahu aleyhi ve sellem ölmüş olsun, ama Allah Subhanehu ve Teala'ı diridir ve ölmez." Onlardan dinden dönenler, Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem'e gönderilmiş olan atı ve yükünü yağmalayıp gasp ettiler.

Ebü Bekir Radıyallahu anhu halife olunca Main bin Hacir Radıyallahu anhu'ya bir mektup göndererek, kendisini Beni Süleym'den Müslüman olanların idaresiyle görevlendirdiğini yazdı. Main Radıyallahu anhu bu görevini güzel bir şekilde üstlendi. İnsanlara Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem'in vefatını, Allah Subhanehu ve Teala'nın âyetlerini hatırlatarak anlattı. Şu âyetleri okuyarak onları hakka davet ediyordu:

"(Ey Muhammed!) Şüphesiz sen öleceksin ve şüphesiz onlar da öleceklerdir."²³⁶

"Muhammed, ancak bir Peygamberdir. Ondan önce de Peygamberler gelip geçmiştir. Şimdi o ölür veya öldürülürse, gerisingeriye (eski dininize) mi döneceksiniz? Kim gerisingeriye dönerse, Allah'a hiçbir zarar veremez. Allah, şükredenleri mükâfatlandıracaktır."²³⁷

²³⁶ Zümer Suresi: 30.

²³⁷ Âl-i İmran Suresi: 144.

Beni Süleym'den çok sayıda kişi onun etrafında toplandılar. Murtedler onlardan ayrılıp insanlara baskınlar yapmaya, anarşi çıkarmaya başladılar.

Fecae'nin Yakılarak Öldürülmesi

Ebû Bekir *Radıyallahü anhu* Halid *Radıyallahü anhu*'yu dinden dönen murtedler üzerine göndereceği zaman Main'e mektup yazarak, kendi görevini kardeşi Turayfe bin Hacı'e bırakıp, birliğiyle Halid bin Velid *Radıyallahü anhu*'ya katılmasını emretti. O da denileni yaptı. Turayfe, daha önce kencisi ile beraber olup dinden dönen murtedlere çeşitli baskılar yapmıştı. Fecae, Ebû Bekir *Radıyallahü anhu*'ya gitti. Onun asıl ismi İyas bin Abdullah bin Abdu Yaleyl'di. Fecae Ebû Bekir *Radıyallahü anhu*'ya dedi ki: "Ben Müslümanım, dinden dönüp murted olanlarla savaşmak istiyorum. Bana bineceğim binek, kendisiyle savaşacağım silah ve erzak ver. Eğer gücüm kuvvetim olsaydı sana gelmezdim."

Ebû Bekir *Radıyallahü anhu* onun gelişini gizli tuttu. Ona otuz deve ve yetecek kadar silah verdi. Fecae ise oradan ayrıldıktan sonra ister Müslüman olsun, ister kâfir olsun gücü yettiği herkese saldırıyor, mallarını alıyor, onları öldürüyordu. Onunla birlikte, riddet ehli adamları ile beraber Beni Şerid kabilesinden Nucebe bin Ebi'l Misa denen bir adam da vardı. Onun haberi Ebû Bekir *Radıyallahü anhu*'ya ulaşınca, Turayfe bin Hacı'e bir mektup yazdı:

Bismillahirrahmanirrahim

"Ebû Bekir'den Turayfe bin Hacı'e. Allah *Subhanehu ve Teala*'nın selamı senin üzerine olsun. Allah düşmanı Fecae bana geldi ve Müslüman olduğunu iddia etti. Murtedlere karşı savaşması için benden yardım talep etti. Ona binek ve silah verdim ve şu an bana doğruluğu kesinleştirilmiş bir haber geldi. Allah düşmanı, Müslüman kâfir ayırımı yapmaksızın herkese saldırıyor, mallarını alıyor, ona karşı çıkanları ise öldürüyor. Seninle beraber olan Müslümanlarla onun üzerine git ve onu öldür ya da alıp bana getir."

Turayfe, Ebû Bekir *Radıyallahü anhu*'dan gelen mektubu kavmine okudu. Fecae'nin üzerine gitmek için seferber oldular. İbni Musne gelip Necbe'yi öldürdü. Kaçıp Fecae'ye gitti. Turayfe, Fecae'ye hücum edince karşılıklı savaş başladı. Fecae arka-

daşlarının çözüldüğünü görünce dedi ki: "Ey Turayfe! Vallahi ben kâfir olmadım, Müslümanım. Sen ise Ebû Bekir *Radıyallahu anhu*'ya benden daha yakın değilsin. Sen onun görevlendirdiği bir emirisin, ben de görevlendirilmiş bir emirim." Turayfe dedi ki: "Eğer doğru söylüyorsan silahını bırak ve daha sonra Ebû Bekir *Radıyallahu anhu*'ya gidecek olanları ona anlat." Silahını bıraktığı zaman Turayfe onu kelepçeledi. Dedi ki: "Yapma." Turayfe dedi: "Bu, Ebû Bekir *Radıyallahu anhu*'nın bana göndermiş olduğu mektubun gereğidir." Fecae dedi ki: "İşittik ve itaat ettik." Beni Süleym'den on kişi ile beraber elleri kelepçeli olarak onu Ebû Bekir *Radıyallahu anhu*'ya gönderdi. Ebû Bekir *Radıyallahu anhu* ise onu Beni Ceşm'e gönderdi ve ateşte yakıldı.²³⁸

Ebû Bekir *Radıyallahu anhu*'ya, Beni Zerban kabilesinden Kabisa diye biri geldi. Müslüman olduğunu ve dinden dönmediğini söyledi. Ebû Bekir *Radıyallahu anhu* ona, yanındakilerle beraber mürtedlerle savaşmasını emretti. Kabisa kabilesinin yanına döndü ve etrafına birçok insan topladı. Onlarla beraber dinden dönenlerin üzerlerine gitti. Onları bulduğu yerde öldürüyordu. Humeyda bin Hakem eş-Şeridî'nin evine kadar vardılar, fakat onu evde bulamadı. O, dinden dönenleri topluyordu. Mürted olmuş olan bir komşusunu buldu, onu öldürdü ve mallarını alıp götürdü.

Humeyda eve döndüğünde, ailesi komşusuna olanları ona anlattı. Çıkıp Kabisa'yı aramaya başladı ve ona yetiştii. Kabisa ya dedi ki: "Benim komşumu öldürmüşsün?" Kabisa: "Senin komşun İslâm dininden dönmişti." Dedi ki: "Sen şimdi kâfirler arasında bana sığınmış, himayem altında olan birini mi öldürüyorsun. Kala kala o mu kaldı?" Kabisa dedi ki: "Evet öyle." Humeyda mızrağı ile ona vurup devesinden düşürdü sonra onu öldürdü. Kabisa, Humeyda kendisine yetişmeden önce arkadaşlarından ayrılmıştı.

Ebû Bekir *Radıyallahu anhu*, Halid bin Velid'e bir mektup yazdı:

"Eğer Allah *Subhanehu ve Teala* sana, Beni Hanife'ye karşı zafer nasip ederse, orada fazla bekleme ve hemen Beni Süleym'e hareket et. Onlara öyle bir baskın yap ki, yaptıkları yanlışın farkına varsınlar. Onlar Arapların kollarından biri de değiller. Yaptıklarından dolayı onlara çok kızgıyım. Eğer Allah *Subhanehu ve Teala* sana onlara karşı zafer nasip ederse, onları ateşte yakmada bir beis görmüyorum. Onlara acıklı ölümü tattır ki, bundan ibret alıp ders çıkarsınlar."

²³⁸ Ateşte yakma ile ilgili açıklama daha önce geçmişti.

Beni Süleym, Halid bin Velid *Radıyallahu anhu*'nın geliş haberini duydu. Onlardan birçok kişi toplandı, diğeri Araplardan mürted olanları da topladılar. Bu işi organize edip toplayan kişi Ebû Şecra bin Abduluzza'dır. Sabahleyin Halid bin Velid *Radıyallahu anhu* onların yanına vardı. Halid bin Velid *Radıyallahu anhu* adamlarına silahlanmaları için seslendi. Sonra onları saflara dizdi. Ben Süleym de saflarını düzenledi. Müslümanlar savaştan dolayı yorgun düşmüştü, aynı şekilde binekleri de zayıflamıştı. Aralarında savaşın ateşi alevlendi. Halid bin Velid *Radıyallahu anhu* dehasını kullanarak karş tarafı paniklendirdi. Üzerlerine ani bir hücum hamlesi yaparak mürted ordu yenilgiye uğrattı. Onlardan birçok kişiyi esir aldı. Ağıllar yaparak esirleri orada yaktırdı.

Ebû Şecra o gün birçok Müslümanı yaralamıştı. Bir şiirinde şöyle diyordu:

Halid'in birliğinin kanıyla suladım mızrağımı,
Umarım ki bundan sonra da yaşarım.

Daha sonra iman etti. Pişman olduğunu söylüyor ve yukarıdaki şiirin kendisine ait olmadığını iddia ediyordu. Ömer *Radıyallahu anhu* zamanında Medine'ye geldi ve Beni Kureyza'ya ait olan Saide'de devesinden indi. Ömer *Radıyallahu anhu*'ya gitti. O sırada Ömer *Radıyallahu anhu* fakirlere erzak dağıtıyordu.

- Ebû Şecra: Ey Emir el-Müminin, bana da ver. Ben ihtiyaç sahibi biriyim.
- Ömer: Sen kimsin?
- Ebû Şecra: Ben Ebû Şecra'yım.
- Ömer: Ey Allah düşmanı! "Halid'in birliğinin kanıyla suladım mızrağımı. Umarım ki bundan sonra da yaşarım" diyen sen değıl miydin? Ne kötü bir yaşamdır bu. Vallahi ben senin için yaşamadım. Ey pislik adam!

Diyerek, kamçısını kafasına indirmeye başladı. Ancak Ebû Şecra koşarak Ömer *Radıyallahu anhu*'dan kurtulabildi. Ömer *Radıyallahu anhu* peşinden onu yakalamaya çalıştı. Devesine binerek oradan uzaklaştı. Medine'nin kenarındaki taşlık bölgeye yerleşti. Ömer *Radıyallahu anhu* vefat edene kadar korkusundan ona yaklaşamadı.

Ömer *Radıyallahu anhu* zikredildiğinde ona rahmet okuyor ve diyordu ki: "Ömer *Radıyallahu anhu*'dan daha heybetli birini görmedim."

lar
ad
de
ler
lar
sem

Der
asla
Allah

lerd

Be
de
Pü

BAHREYN HALKININ DİNDEN DÖNMESİ

İsa bin Talha şöyle anlatır: Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in vefatından sonra Araplar irtidat edince Kisra şöyle dedi: "Kim Arapların başına geçer? Muhakkak ki onların adamı öldü. Şimdi onlar da aralarında ihtilafa düştüler, eğer Allah onların yeryüzünde iktidarının devam etmesini isterse, onları en hayırlılarının etrafında toplar. "Dediler ki: "Muharrrik bin Numan'ı adamların en değerlisi olarak sana gösterebiliriz. İnsanlar arasında onun gibisi yoktur. O, ehl-i beyttendir, Araplar ona boyun eğer. Onlar senin komşuların Bıkr bin Vail'dir."

Onlara elçi göndererek eşraflarından altı yüz kişi aldı.

Hecer halkı İslâm'dan döndü. Aralarında Carud bin Mualla kalkıp dedi ki: "Benim daha önce Hristiyan olduğumu bilmiyor musunuz? Ben hayırdan başkasını asla konuşmam ve muhakkak ki Allah, Peygamberini gönderdi ve onu vefat ettirdi. Allah *Azz ve Celle* buyuruyor ki:

"(Ey Muhammed!) Şüphesiz sen öleceksin ve şüphesiz onlar da öleceklerdir."²³⁹

"Muhammed, ancak bir Peygamberdir. Ondan önce de Peygamberler gelip geçmiştir. Şimdi o ölür veya öldürülürse, gerisingeriye (eski dininize) mi döneceksiniz? Kim gerisingeriye dönerse, Allah'a hiçbir zarar veremez. Allah, şükredenleri mükâfatlandıracaktır."²⁴⁰

Başka bir rivayette de şöyle dediği söylenir: "Sizin Musa hakkında nasıl bir şahitliğiniz var?" Onlar dediler ki: "Şahitlik ediyoruz ki o, Allah'ın Rasûlü'dür." Dedi ki: "Ya İsa hakkında ne diyorsunuz?" Dediler ki: "Onun da Allah'ın Rasûlü olduğuna şahitlik ediyoruz." Dedi ki: "Ben de Allah'tan başka kulluk edilecek hiçbir ilâhın olma-

²³⁹ Zümer Suresi: 30.

²⁴⁰ Âl-i İmran Suresi: 144.

diğına ve Muhammed'in onun kulu ve Rasûlü olduğuna şahitlik ediyorum. Diğer Peygamberlerin yaşadığı gibi o da yaşadı. Onların öldüğü gibi o da öldü. Buna inanmayan ve şahitlik yapmayanlar karşılarında beni bulurlar." Bunun üzerine Abdül-Kays kabilesinden hiç kimse mürted olup dinden dönmedi.

Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem*, Eban bin Said'i Bahreyn'e vali tayin etmişti. El-Alâ bin Hadramî'yi de azletti. Dedi ki: Beni güvenli bir şekilde Medine'ye goturun, Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in ahabının nasıl yaşadıklarına bakayım, ben de onların yaşadığı gibi yaşayıp, onların öldüğü gibi öleyim." Dediler ki: "Yapma, sen bizim için insanların en değerli olanısın. Bizim ve senin aleyhinde konuşulur ve denir ki: Savaş-tan kaçtı." Onların dediklerini kabul etmeyip, üç yüz kişilik bir birlik ile Medine'ye gitti. Ebû Bekir *Radıyallahu anhu* ona dedi ki: "Dininden dönmeyen kavmin ile kalsaydın daha iyi olmaz mıydı?" O da dedi ki: "Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'den sonra kimse için görevli olarak çalışmak istemiyorum."

Ebû Bekir *Radıyallahu anhu* El-Alâ bin Hadramî'yi çağırdı. On altı süvari ile onu Bah-reyn'e gönderdi. Dedi ki: "Abdu'l-Kays kavmine git." O da yola çıktı. Sümame bin Asa'î uğradı, ondan kabilesi olan Beni Suheym'den destek kuvveti istedi. O da on-lara katıldı.

El-Alâ, Cuvasa denen kaleye indi. Muharrık ise Bekir bin Vail'den olan adamlar-ı ile Muşekkar denen Abdu'l-Kays kabilesinin en büyük kalesine indi. El-Alâ, etrafın-da toplananlarla beraber onların üzerine gitti. Şiddetli bir şekilde savaştilar. İki taraf-tan da çok sayıda insan öldü. Muharrık'ın yardım istemesi üzerine Bahreyn'in kıyı şeridindeki şehirlerden mürted ve daha Müslüman olmayanlardan birçok asker geldi. Alâ'yı Cuvasa'da kuşatma altına aldılar. Kuşatma uzun sürdü. Abdullah bin Hezefe -o Müslümanların sâlihlerindendi- şu beyitleri okudu:

Ebû Bekir ve Medine halkına bir haberci göndermeyeyim mi?
Sizden bize gelecek bir ordu yok mu? Biz Cuvasa'da muhasara altındayız
Her taraftan kuşattılar bizi sanki güneş karardı gözlerimizde,
Tevekkul edenlere yardım edildiğini gördük, bizler Rahman'a tevekkül edenleriz.

Muhaseara altında bu şekilde beklerken, el-Alâ ve arkadaşları kale dışındaki düşman askerleri arasında gürültü ve sesler işittiler. Dediler ki: "Orada ne olup bit-tiğini ve onların durumunu nasıl öğrenebiliriz?" Abdullah bin Hezefe: "Ben size onla-

rın durumunu öğrenebilirim" dedi. Onu kaleden bir iple aşağı sarkıttılar. Düşman karargâhına doğru yol aldı. Ebcer el-Acelî'ye gitti. Onun anne tarafından akrabası idi. Dedi ki: "Seni buraya ne getirdi? Allah gözünü aydın etmesin!"

Dedi ki: "Beni darlık ve açlık getirdi. İstedim ki aileme bir şeyler yetiştireyim, bana erzak ver." Dedi ki: "Bunu yaparım ama bana kalırsa vallahi sen başka bir iş için buradasın. Sen ne kötü kız kardeş çocuğusun!" Ona yiyecek ve ayakkabı verdi. Ona askerlerin içerisinden çıkmasına yardım etti. İyice uzaklaşıncaya kadar ona refakat etti. Sanki kaleye gitmiyormuş gibi oradan uzaklaştı. Ardından kaleye yönelip ipten tutunarak kaleye tırmandı.

Dediler ki: "Ne gördün, durumlar nedir?" Dedi ki: "Onları sarhoş bıraktım, onlara içki satan bir tüccar uğramış ve ondan içki satın almışlar ve hepsi sarhoş. Eğer onların işini bitirmek istiyorsanız bu gece tam zamanıdır."

Kaleden çıkıp onlara saldırdılar, geceyi onları öldürmekle geçirdiler. Onlardan kurtulan hiç kimse olmadı.

Hutam bir ayağını üzengiye koyup: "Kim beni bindirebilir?" dedi. Onu Abdullah bin Hezefe duydu, ona yaklaşıp dedi ki: "Ebû Dubia." Dedi ki: "Evet." Dedi ki: "Ben seni bindireyim." Ona yaklaştığında onu öldürdü. Ebcer el-Acelî'nin de ayağı kopmuş ve bundan dolayı öldü. Ordu yenilgiye uğramış, kalanlar da kaçıp Mefruk eş-Şeybani'ye sığındılar. Ardından el-Alâ Dareyn şehri üzerine yürüdü. Onlarla şiddetli bir savaş meydana geldi. Onları iyice sıkıştıınca Muharrik ve onunla beraber olanlar bu kötü gidişat karşısında dediler ki: "Eğer bizden el çekerlerse, geldiğimiz yere geri döneriz."

El-Alâ, arkadaşlarıyla istişare etti. Tahliye edilmeleri üzerine fikir birliğine vardılar. Muharrik ve onunla beraber olanlar, çıkıp memleketlerine gittiler. Dareyn sakinleri sulh talebinde bulundular. El-Alâ onlarla ellerinde bulunan mallarının üçte birine karşılık sulh yaptı ve bunların dışındakiler ise onun olacaktı.

El-Alâ oradan "Hatta" diye isimlendirilen deniz sahil şeridi bölgesine yöneldi. Ona bir Hristiyan gelip dedi ki:

- Seni Dareyn'e fazla derin olmayan, atların geçebileceği, yolunu çok kısaltacak bir geçitten götürsem bana ne verirsin?"

- El-Alâ: Ne istiyorsun?
- Hristiyan: Benim ev halkım Dareyn'dedir.
- El-Alâ: Onlar eman altında ve sana aittir.

Onunla birlikte geçitten geçtiler. Oranın halkına karşı Allah *Subhanehu ve Teala* zafer nasip etti ve sakinlerini esir aldı.

Denir ki: "El-Alâ ve ordusu için önce gemilerin yüzdüğü bir yerde deniz yarılmış, onlar da oradan geçmişler." Yine rivayet edilmiştir ki: El-Alâ ve arkadaşları Allah *Subhanehu ve Teala*'ya yalvarıp yakardılar ve denizden kendilerine bir yol verilmesini istediler. Allah *Subhanehu ve Teala* da onların duasını kabul etti. Onların duası ise şöyledi:

"Ey merhametlilerin en merhametlisi, ey Kerim olan, ey Halim olan, ey tek olan, ey hiçbir şeye ihtiyacı olmayan, ey diri olan, ey ölüleri diriltlen, ey Hayyul-Kayyum, senden başka kulluk edilecek hiçbir ilâh yoktur, ey Rabbimiz."

Bunun üzerine haliçte onlara kupkuru bir yol açılmış ve hepsi kumda yurur gibi oradan yürüyerek geçmişler. Bunun üzerine Afif bin Munzir şöyle demişti:

Allah *Subhanehu ve Teala*'nın denizine boyun eğdirdiğini gormedin mi?
Kâfirlere büyük bir darbe vurdu.
Denizleri yarana dua ettik ve bize icabet etti,
Denizde daha öncekinden daha büyük bir yol açtı.

Dinden donmuş olan Bahreyn halkı bunu gördüklerinde, Hecer halkının sulh yaptığı şartlar uzere sulh anlaşması yaptılar.

El-Alâ, Mecusiler ve dinden dönenlere karşı açık bir zafer elde ettikten sonra Abdül-Kays kabilesinden oluşan bir heyeti, Ebû Bekir *Radiyallahu anhu*'ya gönderdi. Talha ve Zubeyr *Radiyallahu anhu*'nın yanına vardılar. Dinden dönenlere karşı zafer kazandıklarını haber verdiler. Ardından Ebû Bekir *Radiyallahu anhu*'nın yanına gittiler. Talha ile Zubeyr *Radiyallahu anhu* da orada hazır bulundular. Dediler ki: "Ey Allah Rasûlü'nün halîfesi: biz İslâm'a gönül vermiş insanlarız, senin rızandan daha fazla bızı sevindirecek bir şey

yoktur. Bahreyn ve Tavahin arazilerinden bir kısmını bize vermeni istiyoruz." Talha ile Zübeyr *Radıyallahu anhum*a da bu konuda destek verdiler. Bunun üzerine Ebû Bekir *Radıyallahu anhu* kabul etti.

Dediler ki: "Bize, buna dair bir belge ver." Ebû Bekir *Radıyallahu anhu* belge niteliğinde bir yazı yazdı. Ebû Bekir *Radıyallahu anhu* buna Ömer *Radıyallahu anhu*'nın da şahit olmasını istedi.

Bu yazıyı alıp Ömer *Radıyallahu anhu*'ya götürdüler. Ömer *Radıyallahu anhu* da yazıyı okuyunca onu yırtıp attı.

Talha ve Zübeyr *Radıyallahu anhum*a Ebû Bekir *Radıyallahu anhu*'nın yanına girip dediler ki: "Vallahi biz bilmiyoruz, sen mi halifesin yoksa Ömer mi?" Ebû Bekir *Radıyallahu anhu* dedi ki: "Ne demek istiyorsunuz?" Ona, olanları anlattılar. Ebû Bekir *Radıyallahu anhu* dedi ki: "Eğer o, yaptığım şeyin herhangi bir yönünü hoş görmediyse, ben de onu yapmam." Bu arada Ömer *Radıyallahu anhu* da geldi. Ebû Bekir *Radıyallahu anhu* ona dedi ki: "Bu işin neresi hoşuna gitmedi?" Ömer *Radıyallahu anhu* dedi ki: "Hoşuma gitmeyen şudur: Herkesin hak sahibi olduğu bir mülkte, bazı insanlara özel muamelede bulunmuşsun. Senin bunu bütün Müslümanlara dağıtman gerekiyor. Sen daha önce Müslüman olmuş İslâm öncülerine de öncelik tanımamışsın ve yirmi bin değerindeki bir mülkü hak sahiplerine vermeyip bunlara vermişsin." Ebû Bekir *Radıyallahu anhu* dedi ki: "Allah *Sabhanahu ve Teala* Seni muvaffak kılsın, ecrini hayırla versin. İşte hak budur."

UMMAN'DAKİ DEBA²⁴¹ VE EZD SAKİNLERİNİN DİNDEN DÖNMESİ

Bunlar iman etmiş olarak Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'e gelmişlerdi.

Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem, Deba sakinlerinden olan Huzeyfe bin Mihsan ei-Bariki'yi zekât memuru olarak Deba'ya daha sonra el-Ezd'e gönderdi. Ona şöyle emir verdi: "Onların zenginlerinden zekâtlarını alır, fakirlerine dağıtırsın." Huzeyfe de aynen öyle yaptı. Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem vefat ettiğinde zekât vermeyi reddedip dinden döndüler. Huzeyfe onları tövbeye davet etmesine rağmen karşı çıkıp reddettiler.

Huzeyfe Radıyallahu anhu, Ebû Bekir Radıyallahu anhu'ya bir mektup yazarak, onların durumunu haber verdi. Ebû Bekir Radıyallahu anhu onlar hakkında çok öfkeleni. Dedi ki: "Onlara kimi göndersek? Onlara yazıklar olsun!"

Ikrim bin Ebû Cehil Radıyallahu anhu'yu onların üzerine gönderdi. Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem Ikrim Radıyallahu anhu'yu, Su'le bin Amir bin Sa'saa'ya zekât memuru olarak göndermişti. Ona Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in vefat haberi ulaşınca, Araplardan bazı insanlarla beraber Tubale'ye yerleşti ve İslâm üzere sabit kaldılar. O, Ka'b bin Raba toprakları olan Tubale'de ikamet ediyordu.

Ikrim Radıyallahu anhu'ya, Ebû Bekir Radıyallahu anhu'nun mektubu geldi. Mektupta "Seninle birlikte olan Müslümanlarla Deba halkının üzerine git" diye yazıyordu. Ikrim Radıyallahu anhu iki bin kadar Müslüman ile yola çıktı. Mürtedlerin başı Lakit bin Mâlik el-Ezdi idi. Ikrim Radıyallahu anhu'nun geliş haberi ona ulaşınca, Ikrim Radıyallahu anhu'yu karşılamaları için Ezdilerden oluşan bin kişilik bir kuvvet gönderdi. Ikrim Radıyallahu anhu'ya çok sayıda adam topladıkları haberi ulaşınca, öncü birlik gönderdi. Düşmanında

²⁴¹ Umman'ın başkenti idi. Meşhur ve bilinen bir şehirdi. Her taraftan Araplar ticaret için oraya gelirlerdi.

öncü birliği vardı. İki öncü birlik karşılaştı. Bir müddet ok atışları ile uzaktan savaştılar. Lakit'in askerleri dağıldı. Onlardan takriben yüz kişi öldürüldü. İkrime Radıyallahu anhu'nun arkadaşları ona bir süvari ile haberi bildirdi. Bunun üzerine İkrime Radıyallahu anhu hızlı bir şekilde öncü birliğe yetişti. Daha sonra bütün ordu orada toplanmış oldu. Savaş düzeni aldıktan sonra karşı tarafa hücum ettiler. Bir müddet savaştılar sonra İkrime Radıyallahu anhu onları hezimete uğrattı. Onlardan çok sayıda insan öldürdüler. Böylece dağılıp kaçanlar Lakit bin Mâlik'e gidip, İkrime Radıyallahu anhu'nun geldiğini haber verdiler.

İkrime Radıyallahu anhu, Huzeyfe Radıyallahu anhu ve yanındaki Müslümanların kendisine katılmasıyla ordusunun sayısı çoğalıp moralleri yükseldi. İkrime Radıyallahu anhu düşmanla savaşa tutuştu, bir müddet sonra düşman bozguna uğradı ve şehre girdiler. Müslümanlar şehri bir ay boyunca kuşattı. Daha önce kuşatmaya karşı tedbir alıp hazırlık yapmadıklarından dolayı kuşatma onların yaşam şartlarını zorlaştırdı.

Şehir halkı, Huzeyfe Radıyallahu anhu'ya sulh yapmak için haber yolladı. Huzeyfe Radıyallahu anhu onlara dedi ki: "İki şeyden birini seçin, ya kıran kırana bir savaş ya da aşağılayıcı bir barış." Onlarda: "Bu savaşı biliyoruz, şu aşağılayıcı barış nedir?" dediler. Huzeyfe Radıyallahu anhu dedi ki: "Bizim ölümlerimizin cennette, sizin ölümlerinizin ise cehennemde olduğuna şahitlik etmeniz; sizden aldığımız her şeyin bizde kalması, bizden aldığınızı geri iade etmeniz; bizim hak üzere olduğumuz, sizin bâtıl ve kufür üzere olduğunuz, nasıl istiyorsak aranızda öyle hüküm vermemiz." Bunu olduğu gibi kabul ettiler.

Huzeyfe Radıyallahu anhu askerlere: "Silahlarınızı bırakıp kaleden dışarı çıkın" dedi. Öyle yaptılar. Müslümanlar kaleye girdi. Huzeyfe Radıyallahu anhu dedi ki: "Sizin hakkınız-daki hükmüm eşrafınızın öldürülmesi, diğerlerinin de esir alınmasıdır." Böylece eşraf-larından yüz adam öldürüldü ve diğerlerinin hepsi esir alındı. Huzeyfe Radıyallahu anhu esirleri alıp Medine'ye döndü. Onlar üç yüz savaşçı, dört yüz de kadın ve çocuktan oluşuyordu.

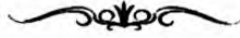
İkrime Radıyallahu anhu da Deba'da, Ebû Bekir Radıyallahu anhu'nun görevlisi olarak kaldı.

Huzeyfe Radıyallahu anhu esirlerle Medine'ye geldiğinde, Ebû Bekir Radıyallahu anhu on-ları Ramle bint el-Hâris'in evine yerleştirdi. Ebû Bekir Radıyallahu anhu kalan savaşçıların da öldürülmesini istiyordu. Dediler ki: "Vallahi biz İslâm'dan dönmedik, ne var ki malımız konusunda cimrilik ettik." Ebû Bekir Radıyallahu anhu bu dediklerini kabul etmedi. Ömer

Radiyallahu anhu, bu konuda Ebû Bekir *Radiyallahu anhu* ile konuşup esir edilmemeleri gerektiğini söyledi.

Ebû Bekir *Radiyallahu anhu* vefat edinceye kadar Ramle bint el-Hâris'in evinde kaldılar. Ömer *Radiyallahu anhu* halife olunca, onları çağırarak dedi ki: "Siz hürsünüz, istediğiniz yere gidebilirsiniz." Onlar da çıkıp Basra'ya gidip yerleştiler. Onların içinde Muhalleb'in babası Ebû Sufra da vardı. O zaman o, küçük bir çocuktü.

Deba'ya gazve için gidenlere, Ebû Bekir *Radiyallahu anhu* beşer dinar vermişti.

HİCRET'İN ON İKİNCİ YILI OLAYLARI

Halid Radıyallahu anhu'nun Irak'a Gidişi

Ebü Bekir Radıyallahu anhu hilâfetinin ikinci yılı girdiğinde ki, bu da Hicret'in on ikinci yılına tekabül eder, Halid Radıyallahu anhu'ya bir mektup yazdı. Mektubunda: "Yemâme'deki işin bittiğinde Irak'a git. Seni Perslerle savaşmakla görevlendirdim" dedi.

Halid Radıyallahu anhu otuz bin kûsur kişilik bir ordu ile Irak'a gitti. Sevad halkıyla sulh yaptı. Sonra Ubulle'ye gitti. Kisra da yüz yirmi bin kişilik bir ordu ile yola çıktı ve Halid Radıyallahu anhu ile karşılaştı. Allah Subhanehu ve Teala Pers müşriklerini hezimete uğrattı. Halid Radıyallahu anhu Kisra'ya şu mektubu yazdı: "Şöyle ki, Müslüman olun selamete kalın. Bunu yapmayacaksanız o zaman cizye verin. Yoksa hayatı sevdiğiniz kadar ölümlü seven bir toplulukla size gelirim." Bunun üzerine onunla sulh yaptılar.

Ebü Bekir Radıyallahu anhu söz konusu yıl insanlarla beraber hac ibâdetini eda ettikten sonra Medine'ye döndü.

HİCRET'İN ON ÜÇÜNCÜ YILI OLAYLARI

Hicret'in on üçüncü yılına girildiğinde, Ebû Bekir *Radıyallahu anhu* ordularını Şam'a gönderdi. Başlarına da Yezid bin Ebi Sufyan, Ebû Ubeyde Amir bin Cerrah, Şurahbil bin Hasene ve Amr bin el-As'ı komutan tayin etti. Rumlar da yetmiş bin kişilik bir orduyla Filistin'in yakınına indiler.

Ebû Bekir *Radıyallahu anhu*'ya bir mektup yazdılar. Durumu ona haber verip destek kuvvet istediler. Ebû Bekir *Radıyallahu anhu* da Halid *Radıyallahu anhu*'ya -o sırada el-Hire'de idi- Şam'dakileri beraberindeki güçlü kimselerle desteklemesini ve insanların zayıf olanlarının başına da aralarından birini emir tayin etmesini emretti.

Halid *Radıyallahu anhu*, güç ve kuvvet sahibi olanları yanına alarak Şam'a doğru hareket etti. Zayıf olanları Medine'ye gönderdi. Irak'taki Müslümanların sorumlusu olarak da Musenna bin Harise'yi görevlendirdi.

Şam'a gidinceye kadar yol aldı. Busra'yı fethetti. Şam bölgesinde fethedilen ilk şehir burasıydı. Bunun üzerine Rum müşrikler savaş için toplandılar. Müslümanlar Ecnadeyn'de toplandılar. Bu savaş çok meşhur olup bilinen bir savaştır. Zafer Müslümanların oldu.

Sıddık *Radıyallahu anhu*'nın Vefatı

Sıddık *Radıyallahu anhu* bu sene, Cemâdilâhir ayının on yedinci günü Salı gecesi vefat etti.

Ebû Bekir *Radıyallahu anhu*'nın hilâfeti iki yıl üç ay ve on iki gece sürdü.

Kendi yerine Ömer *Radıyallahu anhu*'yu halife olarak seçti. Dedi ki: "Ey Allah'ım, ben onların başına en hayırlılarını seçtim. Bunu ancak onları ıslah etmek için yaptım. Ömer'i kayırmak için de yapmadım. Benden sonra onları gözet, onlar senin kullarıdır. Perçemleri senin elindedir. Onların halifesini ıslah et. Ömer'i doğruyol üzere olan Raşid halifelerinden kıl. Halkını da Ömer için ıslah et."

Sonra Ömer *Radıyallahu anhu*'yu çağırdı ve dedi ki:

"Ey Ömer, muhakkak ki Allah *Subhanehu ve Teala*'nın senden gündüz yapmanı istediği hakları vardır ki, onları geceye ertellersen kabul etmez ve yine senden gece yapmanı istediği haklar vardır ki, onları da gündüz yaparsan kabul etmez. Nafileler, farzlar eda edilmeden kabul edilmez. Mizanın ağır gelmesi, mizana koyulan ağırlıklar iledir. Bu da ancak hakka tâbi olmak ve onlara iyice tutunmakla olur. Gerçek şu ki, yarın mizana haktan başkası konmayacak. Vasiyetimi tutarsan, ölüm gelince, senin için ondan daha sevimli bir şey olmaz. Eğer vasiyetimi tutmazsan, elbette mani olamayacağın ölüm gelince, senin nazarında ondan daha çirkin bir şey olmaz."

Ebû Bekir *Radıyallahu anhu* vefat edince, babası Ebû Kuhafe mirasının altıda birini aldı.

Ebû Bekir *Radıyallahu anhu*'nun, Ömer *Radıyallahu anhu*'nun halife olduğunu bildiren mektubu ordu komutanlarına ulaşınca ona biat ettiler.

Ordu birlikleri Ürdün tarafında bulunan Fehl denen yere geçtiler. Çünkü Rumlar Müslümanlarla savaşmak için orada toplanmışlardı. Fehl Savaşı bilinen meşhur bir savaştır. Allah *Subhanehu ve Teala* Müslümanlara bu savaşta da zafer nasip etti. Müşrikler ise Dimeşk'e çekildiler.

HİCRET'İN YİRMİ DÖRDÜNCÜ YILI OLAYLARI

Hicret'in yirmi dördüncü yılına girildiğinde, İslâm ordusu Dimeşk'e hareket etti. Komutanları da Halid bin Velid *Radıyallahu anhu* idi. Ömer *Radıyallahu anhu*'nun, Halid bin Velid *Radıyallahu anhu*'yu azlettiği ve yerine komutan olarak Ebû Ubeyde bin Cerrah *Radıyallahu anhu*'yu görevlendirdiği mektuptu onlara ulaştı.

Yine o yıl Ömer *Radıyallahu anhu* teravîh namazlarının cemaatle kılınmasını emretti.

Cerir bin Abdullah ordusuyla Beciyle'den gelirken, Ömer *Radıyallahu anhu* ona haber yollayarak Irak'a yönelmesini istedi. Cerir ordusunu Irak'a sürdü. Musenna bin Haris'e yaklaşıncı ona bir mektup yazarak, kendisine doğru gelmesini istedi ve ona dedi ki: "Sen benim için yardımcı kuvvetsin." Cerir dedi ki: "Sen emirsin, ben de emirim." Daha sonra birleştiler. Meşhur Buveyba Savaşı da bu yıl meydana geldi.

Ömer *Radıyallahu anhu* Sa'd bin Ebi Vakkas *Radıyallahu anhu*'ya Irak'a gitmesini emretti. Ona mektup yazıp nasihatte bulundu. Dedi ki: "Ey Sa'd bin Vehb! Sana Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in dayısı ve arkadaşı denmesi, Allah *Subhanehu ve Teala*'ya karşı seni aldatmasın. Allah *Azze ve Celle* kötülüğü kötülükle silmez, ama kötülüğü iyilikle siler. Allah *Subhanehu ve Teala*'nın kimseyle arasında bir nesep bağı yoktur, ama itaat bağı vardır. İnsanların şerefileri ile düşkünlere Allah *Subhanehu ve Teala*'nın nezdinde eşittir. Allah *Subhanehu ve Teala* onların Rabbi, onlar da onun kullarıdır. Üstünlük ancak takva iledir. Allah *Subhanehu ve Teala*'nın yanındakine ancak itaatle ulaşırlar. Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem*'i; kendisine Peygamberlik verildiğinden, vefatına kadar ne üzere gördüysen, sen de ona sınıksız sarılıp ayrılma. Ayrıca bu bir emirdir."

Musenna ve Cerir'e mektup yazarak Sa'd bin Ebû Vakkas *Radıyallahu anhu*'ya katılmalarını istedi. Sa'd *Radıyallahu anhu*, kendisi ile beraber olanlarla birlikte Şerafe'ye geçti. Diğer ordular da orada ona katıldılar.

HİCRET'İN ON BEŞİNCİ YILI OLAYLARI

Sonra Hicret'in on beşinci yılına girildi.

Kadisiye'nin Fethi

Kış mevsimi iyice bastırınca Sa'd Radıyallahu anhu Kadisiye'ye geçti. Ömer Radıyallahu anhu'ya mektup yazarak ondan destek kuvvet istedi. Ömer Radıyallahu anhu da, Medinelilerden oluşan bir orduyu, Muğire bin Şu'be Radıyallahu anhu komutasında gönderdi. Ayrıca Ömer Radıyallahu anhu, Ebû Ubeyde Radıyallahu anhu'ya mektup yazarak, bin kişilik bir ordu ile Sa'd Radıyallahu anhu'ya yardım etmesini istedi.

Rüstem bin Ferhazat bunu duyunca bizzat kendisi, köle ve dışarıdan katılanlar hariç, yüz yirmi bin kişilik bir orduyla Kadisiye'ye indi. Müslüman ordu ile onların arasında Kadisiye Köprüsü vardı. Denir ki, sayıları üç yüz bin kişiydi ve yarlarında otuz üç tane de filleri vardı. Müslümanların sayısı da gelen yardımlarla beraber otuz bine ulaştı. Meşhur Kadisiye Savaşı böylece meydana geldi. Allah Subhanehu ve Teala'nın Müslümanlara zafer nasip edip, müşrikleri hezimete uğrattığı savaş budur.

Allah Subhanehu ve Teala Persleri hezimete uğrattınca Ömer Radıyallahu anhu Sa'd Radıyallahu anhu'ya şöyle yazdı: "Müslümanlar için orada bir hicret yurdu hazırla, öyle bir yer olsun ki, Arapların yaşam tarzına uygun, koyunları ve develeri için meranın olduğu, otlığı bol, su kenarında geniş bir arazi olsun."

Müslümanların hicret edeceği yeri belirlemek için Sa'd Radıyallahu anhu, Osman bin Hanifi gönderdi. O, araştırdıktan sonra Kufe'nin bugün bulunduğu yeri seçti. Sa'd Radıyallahu anhu ordusu ile oraya yerleşti. Daha sonra Ömer Radıyallahu anhu, Sa'd Radıyallahu anhu'ya şöyle yazdı: "Hind -bununla Basra kastedilmektedir- topraklarına bir birlik gönderilsin, oraya yerleşsinler."

Sa'd Radıyallahu anhu, üç yüz kişinin başına Utbe bin Gazvan'ı koyarak Basra'ya gönderdi. Basra'yı kuran ilk kişi odur.

Bu yıl, Şam'da meşhur Yermük Savaşı meydana geldi.

Yine bu sene Ömer Radıyallahu anhu Şam'a gitti ve el-Cabiye'ye vardı. Ebû Ubeyde Radıyallahu anhu ile sulh yapmayı reddeden Beyt'ul-Makdis'deki Hristiyanlar, Ömer Radıyallahu anhu ile sulh yaptılar. Ömer Radıyallahu anhu, Rumların üç gün içinde çıkarılması şartını koştı. Ecnad'ın ileri gelenleri orada Ömer Radıyallahu anhu'nun yanına geldiler.

Ömer Radıyallahu anhu Medine'ye döndüğünde divanı kurdu. Gelen ganimetleri eski ölçüye göre dağıttı. Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem'e duyduğu saygıdan dolayı, dağıtım işine Abbas Radıyallahu anhu'dan başladı. Daha sonra yakınlık derecesinden uzağa doğru dağıtıma devam etti.

HİCRET'İN ON ALTINCI YILI OLAYLARI

Sonra Hicret'in on altıncı yılına girildi. Omer *Radıyallahu anhu* takvimi bu sene belirledi ve takvim için başlangıç olarak hangî tarihin esas alınacağına dair sahabelerle istişarelerde bulundu. Onlardan kimisi Peygamberliğin başlangıcını esas alalım, kimisi Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in vefatını başlangıç tarihi olarak kabul edelim, kimisi de hicreti esas kabul edelim dedi. Omer *Radıyallahu anhu* da, Mekke'den Medine'ye hicreti tarih başlangıcı olarak kabul edilmesine karar verdi.

HİCRET'İN ON YEDİNCİ YILI OLAYLARI

Sonra Hicret'in on yedinci yılına girildi. Söz konusu yılda, doğuda ve batıda birçok yer fethedildi. Danyal Aleyhüs selam'ın mezarının bulunduğu Tuster şehri bu yıl fethedildi. Müşrikler kuraklık zamanlarında Danyal Aleyhüs selam'ın mezarı ile Allah Subhane ve Teala'dan yağmur isterlerdi.

Aynı zamanda bu yıl, Ömer Radıyallahu anhu Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem ile akraba olmak için, Ali bin Ebi Talib Radıyallahu anhu onun kızı Ummu Gülsüm Radıyallahu anha ile evlendi.

HİCRET'İN ON SEKİZİNCİ YILI OLAYLARI

Sonra Hicret'in on sekizinci yılına girildi. Bu yılda insanlar şiddetli bir açlığa maruz kaldı. Çok sayıda insan ve hayvanın açlık sebebiyle olmesinden dolayı bu yıla "Yokluk Yılı" ismi verildi. Ömer *Radıyallahu anhu* halkla yağmur duasına çıktı. Abbas *Radıyallahu anhu*'dan, Allah *Subhanehu ve Teala*'dan yağmur duasında bulunmasını istedi. Abbas *Radıyallahu anhu* dua ediyor, Ömer *Radıyallahu anhu* ve insanlar onun duasının ardından "Amin" diyorlardı. Bunun üzerine Allah *Azze ve Celle* kıtlık ve kuraklığı kaldırdı.

Şam'ın İmvas denen bölgesinde taun hastalığı ortaya çıkmış ve yirmi beş bin kişi bu hastalıktan dolayı ölmüştü. Orada Ebû Ubeyde Amir bin Cerrah, Muaz bin Cebel ve Yezid bin Ebû Sufyan *Radıyallahu anhum* vefat etmişlerdi.

Omer *Radıyallahu anhu*'ya onların vefat haberi ulaşınca, Şam'a Muaviye bin Ebi Sufyan *Radıyallahu anhu*'yu vali tayin etmişti.

HİCRET'İN ON DOKUZUNCU YILI OLAYLARI

Sonra Hicret'in on dokuzuncu yılına girildi ve bu yıl doğuda ve batıda birçok yer fethedildi.

HİCRET'İN YİRMİNCİ YILI OLAYLARI

Sonra Hicret'in yirminci yılına girildi ve bu yıl Mısır ve İskenderiye fethedildi. Ömer Radıyallahu anhu söz konusu yılda Yahudileri Hicaz'dan sürgün etti.

HICRET'İN YİRMİ BİRİNCİ YILI OLAYLARI

Sonra Hicret'in yirmi birinci yılına girildi. Bu yıl Nehavend'in fethi gerçekleşti ve oranın yöneticisi olan Numan bin Mukarrın o zaman öldürüldü. Aynı sene Halid bin Velid *Radryallahu anhu* da Humus'ta vefat etti.

Amir bin Ma'diy Kerb ve daha önce Peygamberlik iddiasında bulunan Tuleyha bin Huveylid el-Esedi de vefat ettiler. Tuleyha daha sonra bu iddiasından dönüp güzel bir Müslüman olmuş, Farslara karşı olan savaşta elinden geleni ortaya koyup kendini kanıtlamıştı. Bu ikisi de Nehavend'de Numan bin Mukarrın ile beraber savaşmışlardı

HİCRET'İN YİRMİ İKİNCİ YILI OLAYLARI

Sonra Hicret'in yirmi ikinci yılına girildi. Bu yıl Ahnef bin Kays, Horasan'a girdi. Farslıların son kralı olan Yezdicerd ile savaştı ve bu savaşta Allah Azze ve Celle onu hezimetete uğrattı.

Ömer Radıyallahu anhu umre yaptı. Mekke valisi Nafi bin Haris onu karşılayınca, Ömer Radıyallahu anhu ile aralarında şu konuşmalar geçti:

- Ömer: Yerine kimi bıraktın?
- Nafi: İbni Ebze'yi.
- Ömer: Ebze de kim?
- Nafi: Bizim kölemizdir.
- Ömer: Aynı zamanda bir de köle mi?
- Nafi: O Kur'an okuyan ve fıkıh âlimi olan biridir.
- Ömer: Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'i şöyle buyururken işittim:

"Muhakkak ki Allah bu Kur'an vasıtası ile kimi kavimleri yüceltir, kimilerini de alçaltır."

HİCRET'İN YİRMİ ÜÇÜNCÜ YILI OLAYLARI

Sonra Hicret'in yirmi üçüncü yılına girildi. Ömer *Radıyallahu anhu* bu yıl, Zilhicce ayının bitimine dört gün kala Çarşamba günü sabah namazında şehid edildi. Hicret'in yirmi dördüncü yılının ilk hilalinin görüldüğü Muharrem ayının birinci günü olan Pazar günü defnedildi.

Ömer *Radıyallahu anhu* yaptığı son haccından sonra Medine'ye dönünce, insanlara şöyle hitap etti: "Kırmızı bir horozun beni iki ya da üç kez gagaladığını gördüm. Bu rüyamı ecelimin yaklaştığına yordum."

Ömer *Radıyallahu anhu* çarşıda gezerken, Muğire bin Şu'be *Radıyallahu anhu*'nun kölesi olan Mecusi Ebû Lulu onunla karşılaştı. O, değirmen taşı yapan bir sanatkârdı. Ömer *Radıyallahu anhu*'ya dedi ki: "Benden aldığı haracı azaltması için benim sahibim ile konuşamaz mısın?" Ömer *Radıyallahu anhu* dedi ki: "Senin haracın ne kadar?" Dedi ki: "Bir dinar." Bunun üzerine Ömer *Radıyallahu anhu*: "Sen iyi bir sanatkârsın, senden istenen fazla değil." İbn Lulu da dedi ki: "Senin adaletin insanlara genişlik ve ferahlık getirirken bana darlık getirdi." Bu olay üzerine Ömer *Radıyallahu anhu*'ya kin duyup onu öldürmeye niyetlendi. Bunun için çift ağızlı keskin bir hançer yaptı. Onu bileyip zehir sürdü. Hançeri Hurmuzan'a getirip göstererek: "Bunu nasıl goruyorsun?" dedi. O da dedi ki: "Vurduğun kişi ölmekten kurtulamaz."

Sabah namazında Ömer *Radıyallahu anhu* tekbir getirip namaza başlayınca, onu üç yerinden yaraladı. Ömer *Radıyallahu anhu*'nun öldürülme kıssası Buhârî ve Muslim'de geçmektedir.

Ömer *Radıyallahu anhu*'nun halifeliği on yıl, altı ay, dört ya da beş gece sürmüştür. Ömer *Radıyallahu anhu*'nun şehadeti ile fitnenin kapısı günümüze kadar açılmış oldu.

Abdullah ibni Selam dedi ki: "Ben Tevrat'ta, senin cehennemden kapılarında bir kapı olduğunu gördüm." Ömer *Radıyallahu anhu* dedi ki: "Bunu benim için yorumlaya-

bilir misin?" O da dedi ki: "Sen onun kapalı kapılardan birisin, insanlar sen yaşadığın sürece oradan girmezler, senin ölümünle orası açılacaktır."

Allah Subhanehu ve Teala onun eliyle kâfirlerin bin altmış üç şehrini fethetti. Dört bin sinagog ve kilise yıkmış ve dört bin de mescid yapmıştı. Divanı kurmuş, şehirler kurmuş, naracı düzenlemiş ve takvimi belirlemişti.

Onun bilinen faziletleri ve kendisine ait değerli özdeyişleri vardır. Allah Subhanehu ve Teala ona rahmet etsin ve ondan razı olsun.

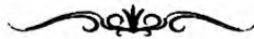

HİCRET'İN YİRMİ DÖRDÜNCÜ YILI OLAYLARI

Sonra Hicret'in yirmi dördüncü yılına girildi. Osman Radıyallahı anhu bu yıl, Muharrem'in birinci günü halife oldu. Diğer taraftan Osman Radıyallahı anhu'nun, Muharrem'in üçüncü günü Ömer Radıyallahı anhu'nun defninden üç gün sonra halife olduğu da söyleniyor.

Osman Radıyallahı anhu iman eden ilk kişilerdendir. İkişer defa arkadaşlarını geçmiş, şeref ve ilim sahibi bir zattı. İki kez hicret etmiş, iki kibleye doğru namaz kılmış, Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem'in iki kızı ile evlenmişti. Âdem Aleyhı selam'dan kıyamet gününe kadar hiç kimse onun gibi bir Peygamberin iki kızıyla evlenmemiştir. Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem onu öne geçirir ve ondan utanırdı. Derdi ki: "Gökteki meleklerin dâhi utandığı bir kişiden nasıl utanmayayım."

Bu sene Suraka bin Mâlik, Abbas'ın eşi Ummu'l-Fadıl ve Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem'in azatlısı Ummu Eymen Berke vefat ettiler. Allah Subhanehu ve Teala onlardan razı olsun.

HİCRET'İN YİRMİ BEŞİNCİ YILI OLAYLARI

Sonra Hicret'in yirmi beşinci yılına girildi. Bu yıl müezzin Abdullah bin Ummu Mektum ve sonradan Müslüman olan, Bedir günü Mekkeli müşriklerin, Müslümanların sayılarını öğrenmek için gönderdikleri casus Umeyr bin Vehb bin Halef el-Cumhi öldüler. Umeyr, Saffan bin Halef el-Cumhi ile Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'e suikast düzenlemek üzere anlaşılan kişidir. Medine'ye gitmiş, Müslümanların elinde esir olan oğlunu Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem'den bağışlaması için görüşme talebinde bulunarak, Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'e yaklaşıp onu öldürmek istemişti. Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına girince, Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem ona, Saffan ile ikisi dışında kimsenin bilmediği sözleşmeyi anlattı. Bunun üzerine Umeyr şehadet getirerek Müslüman oldu.

Urve bin Hizam el-Âşık da bu yıl vefat etti.

HİCRET'İN YİRMİ ALTINCI YILI OLAYLARI

Sonra Hicret'in yirmi altıncı yılına girildi. Bu yıl Abdullah bin Sa'd bin Ebi Sarh, Afrika'ya sefere çıktı. Abdullahlar onunla beraberdi. Onlar Abdullah İbni Nafi' bin Kays, Abdullah bin Nafi' bin Husayn, Abdullah bin Zübeyr idiler. Müslümanlar, yüz bin kişilik ordusunun başında olan Kral Corces ile karşılaştı. Abdullah İbni Zübeyr *Radiyallahu anhu* Corces'i öldürdü. Allah *Subhanahu ve Teala* Müslümanlara fethi müyesser kıldı.

Yine bu yıl öldükten sonra konuşan Harice bin Zeyd el-Ensari vefat etti. Onun sözleri şöyle idi: "İki gece geçti, dört gece kaldı. Eris kuyusu, bilir misin nedir Eris kuyusu?"

Söz konusu yıl Osman *Radiyallahu anhu* umre yaptı. Mekke halkı ondan, Cidde'nin liman yapılmasını istedi. Dediler ki: "Orası hem Mekke'ye yakındır hem de daha geniştir." Daha önceleri gemiler Şuaybe'de²⁴² demir atıyordu. Osman *Radiyallahu anhu* gidip Cidde'yi gördü ve incelemelerde bulunduktan sonra orayı liman yapmaya karar verdi.

²⁴² Yemen tarafından, Hicaz'ın deniz sahilinde yer alan bir köydür.

HİCRET'İN YİRMİ YEDİNCİ YILI OLAYLARI

Daha sonra Hicret'in yirmi yedinci yılına girildi. İbni Cerir'e göre bu yıl Abdullah bin Sa'd bin Ebi Sarh öncülüğünde Afrika ve Endülüs fethedildi.

Osman *Radıyallahu anhu* bu yıl Amr bin As *Radıyallahu anhu*'yu Mısır valiliğinden azledip, onun yerine Abdullah bin Sa'd bin Ebi Sarh *Radıyallahu anhu*'yu tayin etti.

Aynı zamanda bu yıl Bedir ehlinden olan Abdullah bin Ka'b bin Amr *Radıyallahu anhu* vefat etti.

HİCRET'İN YIRMI SEKİZİNCİ YILI OLAYLARI

Sonra Hicret'in yirmi sekizinci yılına girildi. Bu yılda Muaviye bin Ebû Sufyan deniz seferine çıktı. Onunla birlikte Ubade bin Samit ve eşi Ummu Haram Binti Milhan -Ummu Suleym'in kız kardeşi- de vardı. Ummu Haram bineğinden düşüp vefat etti. Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem bir gün kaylule vakti onun evinde uyumuş ve uyanınca gulmuştu. Bunun üzerine Ummu Haram Radıyallahü anha Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem'e neden güldüğünü sormuş o da: "Bana, ümmetimden bir kısım insanların Allah Subhanehu ve Teala yolunda deniz seferine çıktıkları gösterildi. Onların gemiye bindiklerini gördüm. Esir krallar idiler -ya da sanki esir Krallar gibi idiler- " diye buyurmuştur. Ummu Haram Radıyallahü anha da dedi ki: "Benin için dua et, Allah beni de onlardan kılsın?" Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem de: "Sen onlardansın" buyurdu. Sonra Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem tekrar yattı ve uyanınca yine güldü. Ummu Haram Radıyallahü anha da, yine ona neden güldüğünü sordu. Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem de, ona daha önceki cevabın aynısı ile karşılık verdi. Ummu Haram Radıyallahü anha dedi ki: "Allah'a dua et beni, onlardan kılsın?" Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem de şöyle buyurdu: "Sen onların ilklerindensin."

Bu yıl Muaviye, Kıbrıs seferine çıktı ve oranın halkı ile sulh yaptı.

HİCRET'İN YİRMİ DOKUZUNCU YILI OLAYLARI

Sonra Hicret'in yirmi dokuzuncu yılına girildi. Bu yıl insanlar Osman *Radıyallahu anhu* ke'ya, Mescidi Nebevi'nin artık dar geldiğine dair şikâyetle bulundular. Osman *Radıyallahu anhu* da mescidin genişletilmesi için emir verdi. Mescidi genişletip nakışlı kesme taşı ile inşa ettirdi. Aynı sene Mescidi Haram da genişletildi.

Bu yıl Süleyman bin Rabia el-Bahili *Radıyallahu anhu* da vefat etti. Omer *Radıyallahu anhu* onu Medain'e kadı olarak görevlendirmişti. Orada kırk gün kalmasına rağmen, hiç kimse gelip muhakemeleşmek için başvurmamıştı.

HİCRET'İN OTUZUNCU YILI OLAYLARI

Sonra Hicret'in otuzuncu yılına girildi. Bu yıl Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in mühürü, Osman Radıyallahu anhu'nun elinden Eris kuyusuna düştü. Kuyunun suyu boşaltılmasına rağmen mühür bulanamadı. Osman Radıyallahu anhu bundan dolayı çok üzüldü. Bu olaydan sonra Osman Radıyallahu anhu'nun idaresine karşı hoşnutsuzluklar baş gösterdi.

Said bin As, Kufe'den Horasan'a doğru gazaya çıktı. Yanında Huzeife bin el-Yeman, Hasan, Hüseyin, Abdullah bin Ömer, Abdullah bin Amr bin As ve Abdullah bin Zübeyr de vardı. Allah onlardan razı olsun.

Ebû Zer el-Gifari Radıyallahu anhu'nun başından geçen olaylar vuku buldu. O, Allah Sâhanehu ve Teala'sın kendilerine ihsan ettiği nimetler, mallar ve mubahlar konusunda çok rahat ve esnek davrandıkları için, Muaviye'ye ve Şam halkına karşı sert bir tutum içerisinceydi. Ebû Zer Radıyallahu anhu'ya göre yanında bir dirhem veya bir dinar bulunduğu halde geceleyen bir Müslüman, altın ve gümüş biriktirenler hakkındaki âyetin hükmüne dâhil oluyordu.

Muaviye de, onun durumu hakkında Osman Radıyallahu anhu'ya bir mektup yazdı. Osman Radıyallahu anhu, Ebû Zer Radıyallahu anhu'nun Medine'ye gönderilmesini istedi. Bazı fitneciler etrafında toplanmaya çalışınca Ebû Zer Radıyallahu anhu, Osman Radıyallahu anhu'nun ızını ile kendisine itaat ederek onlardan kaçıp Rebeze'ye gitti. Ölene kadar da orada kaldı. Allah ondan razı olsun.

İnsanlar çoğalınca Osman Radıyallahu anhu Cuma ezanına, Zevra'da okunmak üzere üçüncü ezanı ekledi ve bu iş günümüze kadar devam etmektedir. Zevra, Medine'de Osman Radıyallahu anhu'ya ait bir evin bulunduğu yeri.

Bu yıl Seyyidul-Kurra olarak bilinen Ubey bin Ka'b Radıyallahu anhu vefat etti. O, onde gelen dört kurradan biriydi.

HİCRET'İN OTUZ BİRİNCİ YILI OLAYLARI

Sonra Hicret'in otuz birinci yılına girildi. Bu yıl Perslerin son hükümdarı olan Yezdicerd öldürüldü. Yezdicerd'den önceki Kral, Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in kendisini Islâm'a davet ettiği mektubunu yırtmış, Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem de "Allah'ım, sen de onun mülkünü parçala" diye beddua etmişti.

Habib bin Mesleme el-Fihri, Ermenistan'ı bu yıl fethetti.

Vakidi der ki: Savari Deniz Savaşı bu yılda yapılmıştır. Muhammed bin Ebû Huzeyfe ve Muhammed bin Ebû Bekir de bu savaşa katılmışlardı. İkisi, Ebû Bekir ve Ömer Radıyallahu anhumâ'ya muhalif davrandığı için, Osman Radıyallahu anhu'nun hatalarını açıkça dile getirdiler ve: "Onun kanı helaldir" dediler.

Konsta

Gıfari -
vefat etKitabın
Görüleceği

HİCRET'İN OTUZ İKİNCİ YILI OLAYLARI²⁴³

Sonra Hicret'in otuz ikinci yılına girildi. Bu yıl Muaviye Rum ülkeleri ile savaştı. Konstantin/Istanbul boğazına kadar ulaştı.

Abdurrahman bin Avf, Abdullah bin Mes'ud, Selman el-Farisi, Ebû Zer el-Gıfari -Cundeb bin Cunade-, Abbas bin Abdulmuttalib ve Ebû Sufyan bin Harb vefat ettiler. Allah onlardan razı olsun.

²⁴³ Kitabın aslında 32. yılı yoktu. İbni Cerir'in *el-Bidaye ven-Nihaye* isimli tarih kitabından tamamlandı. İleride de görüleceği gibi kitapta bazı yıllar hakkında bilgi yoktur.

HİCRET'İN OTUZ ÜÇÜNCÜ YILI OLAYLARI

Sonra Hicret'in otuz üçüncü yılına girildi. Bu yıl Irak halkı, Osman *Radiyallahu anhu*'yu kötülüklerle anmaya ve Said bin Amir'in meclisinde onun hakkında çirkin sözler söylemeye başladılar. Said, onların bu davranışını Osman *Radiyallahu anhu*'ya haber veren bir mektup yazdı. Osman *Radiyallahu anhu* da yanıtında, onları Şam'a sürmesini emretti. Bu kimseler Muaviye'ye gelince onlara ikramda bulundu, yumuşak davrandı ve nasihat etti. Buna rağmen sözcüleri ona çirkin sözlerle karşılık verdi. Cehaletlerinde, günahlarında ve şerlerinde ısrar ettiler. Muaviye Şam'ı onlardan temizledi. Onlar on kışydılar: Kemil bin Ziyad, el-Eşter bin en-Nah'i - Mâlik bin Yezid-, Alkame bin Kays en-Nah'i, Sabit bin Kays en-Nah'i, Cundeb bin Züheyr el-Amiri, Cundeb bin Ka'b el-Ezdi, Amr bin Ca'd, Amr bin Hamk el-Huzai, Sa'sa bin Suhan onun kardeşi Zeyd bin Suhan ve İbni Kevva. Daha sonra el-Cezire'ye yöneldiler. Osman *Radiyallahu anhu*'nun olumüne neden oldukları fitneye kadar Humus'ta kaldılar.

Bu yıl Mikdad bin Amr vefat etti. Allah ondan razı olsun.

HİCRET'İN OTUZ DÖRDÜNCÜ YILI OLAYLARI

Sonra Hicret'in otuz dördüncü yılına girildi. Bu yıl Osman *Radıyallahu anhu*'ya karşı bozgunculuk yapanlar kî bunların çoğu Kufe ehlindendi kendisine karşı öfkelendikleri konularda münazara etmek için toplantı düzenlemek üzere mektuplaşıp sözleştiler. Vali tayin ettiği ve azlettiği kimseler konusunda kendisi ile münazara edecek kimseler gönderdiler. Oyle ki, bu Osman *Radıyallahu anhu*'ya ağır geldi ve ordu komutanlarına haber gönderip yanına getirtti. Onlarla istişare etti. Her biri farklı bir görüşleri sürdü. Sonuçta her valinin görevli olduğu yerde kalmasına karar verdi. Bu kimselerin kalpleri yumuşatıldı. Onlara, gazvelere çıkımları ve sınır bölgelerine asker göndermeleri emri verildi. Ancak bu faaliyetler de, onları bozgunculuklarından alıkoymadı.

Ebü Talha el-Ensari ve Ubade bin Samit *Radıyallahu anhu*ma vefat ettiler.

HİCRET'İN OTUZ BEŞİNCİ YILI OLAYLARI

Sonra Hicret'in otuz beşinci yılına girildi. Bu yıl ilk Müslümanlardan ve Bedir ehli olan sahabi Ammar bin Rabia vefat etti. Allah ondan razı olsun.

Söz konusu yıl Mısır'da bir cemaat ve destekçileri, Osman Radıyallahu anhu'ya karşı isyan ettiler. Bu isyan ve fitnenin asıl kaynağı, Abdullah İbnü Sebe'dir. Bu şahıs San'a ehlinden olan bir Yahudi'dir. Kendisi, Osman Radıyallahu anhu hilâfeti zamanında küfrünü ve düşmanlığını gizlemek için Müslüman olduğunu söyledi. Bu şahıs şehir şehir gezererek Müslümanları saptırmaya çalışıyordu. Hicaz'dan başlayıp Basra, Kufe ve Şam'a kadar gitti ama istediğini elde edemedi. Oralardan kovdular, o da Mısır'a geldi. Osman Radıyallahu anhu aleyhinde kışkırtma faaliyetleri yapmaya başladı. Allah ve Rasûlu Sallallahu aleyhi ve sellem'e karşı haddini aşarak, fitne ateşini yakıp alevlendirdi. Fitnesi, bu yılın Zilhicce ayında Osman Radıyallahu anhu'nun bir gece muhasara altına alınıp, Kur'an okurken mücrim Hariciler tarafından öldürülmesine kadar devam etti.

Osman Radıyallahu anhu'nun katledilmesiyle şerrinin bu günümüze kadar ulaştığı, Allah Rasûlü Sallallahu aleyhi ve sellem'in haber vermiş olduğu büyük fitne vuku buldu.

Rivayet edilir ki: Osman Radıyallahu anhu muhasara altında iken gece namaz kılıp yattı. Rüyasında birisi kendisine gelip: "Kalk ve fitneden koruduğu sâlih kulları gibi seni de koruması için Allah Subhanehu ve Teala'ya dua et" dedi. O da kalktı namaz kıldı, dua etti ve niyazda bulundu. Oradan ancak cenazesi çıkarıldı.

Siyerciler der ki: Osman Radıyallahu anhu'ya olanlar olduktan sonra Ali bin Ebi Talib Radıyallahu anhu evine çekilip oturdu. İnsanlar ona gelip: "Ali Emiru'l Müminindir" dediler. O da: "Bu sizin işiniz değil. Bu ancak Bedir ehlinin işidir" dedi. Ali Radıyallahu anhu'ya Bedir ehli geldi. Ali Radıyallahu anhu Bedir ehlinin geldiğini görünce kalkıp dışarı çıktı ve insanlar ona biat ettiler. Muaviye ve Şam halkı onun itaatine girmede. Ali Radıyallahu anhu da onlara yönelmek istedi.

Cemel Vakası

Osman Radıyallahu anhu'nun öldürüldüğü haberi, hacda olan Aişe Radıyallahu anha ve beraberindeki Talha ve Zübeyr Radıyallahu anhuma'ya ulaştı. Onlar da insanların arasını düzeltmek ve birliği sağlamak amacıyla Basra'ya gittiler. Ali Radıyallahu anhu da, Ammar bin Yasir ve oğlu Hasan bin Ali'yi Kufe'ye göndererek insanları kendisi ile beraber savaşmak için seferber olmaya çağırdı. Hasan ve Ammar, Kufe halkını seferberliğe çağırdılar ve insanlar teyakkuza geçti. Ali Radıyallahu anhu yanında altı yüz adamla birlikte Medine'den çıktı. Hasan Radıyallahu anhu ile Zi-Kar'da buluştular. Basra yakınlarında ise Talha ve Zübeyr Radıyallahu anhuma ile karşılaştılar. İki orduda da Haricilerden adamlar vardı ve iki ordunun kendilerine karşı güç birliği oluşturmamasından korkup hileye başvurdular. Sonunda hiçbir görüşme olmadan aralarında savaş çıkmasına sebep oldular. Bu olay Cemel Vakası olarak meşhur oldu. Çünkü Aişe Radıyallahu anha o vakit, bir devenin üzerindeki hevdecin içindeydi. Bu deve de o gün öldürüldü. Bunun üzerine Ali Radıyallahu anhu hevdecin taşınmasını emretti. Muhammed bin Ebû Bekir ve Ammar bin Yasir hevdeci taşıdılar. Muhammed elini hevdecin içine sokunca Aişe Radıyallahu anha şöyle dedi: "Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in haremine el uzatan da kim? Allah onu ateşte yaksın!" Muhammed dedi ki: "Ey kız kardeşim, dünya ateşi ile de." Aişe Radıyallahu anha da dünya ateşi ile dedi. Oyle de oldu.

Cemel Vakası Hicri otuz altıncı yılın Cemâziyelâhir ayında meydana geldi.

Sonra Ali Radıyallahu anhu ve Aişe Radıyallahu anha bir araya geldiler ve birbirlerinden özür dilediler. Ardından Ali Radıyallahu anhu, Aişe Radıyallahu anha'yı Medine'ye gönderdi. İhtiyacı olan her şeyin kendisine verilmesini emredip, Basra halkından tanımış kırk kadını da onun refakatçisi olarak gönderdi.

Huzeyfe bin el-Yeman Radıyallahu anhu, Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in azatlısı Ebû Rafi ve Kudame bin Mazun bu yıl vefat ettiler. Allah onlardan razı olsun.

HİCRET'İN OTUZ YEDİNCİ YILI OLAYLARI

Sonra Hicret'in otuz yedinci yılına girildi. Bu yıl Ali *Radıyallahu anhu* yola koyuldu ve Muharrem ayının bitmesine yedi gün kala Sıffin'da Şam halkı ile karşılaştı. -Sıffin, Irak ve Şam arasındaki bir bölgenin adıdır-. Bu bölgede Sıffin Savaşı ismi ile meşhur olan olay meydana geldi. Savaş uzadıkça iki taraf da şiddetli sıkıntılara maruz kaldı ve her iki taraftan da öldürülenlerin sayısı çoğaldı. Bunun üzerine Şam halkı mızrakların ucuna Kur'an mushafları taktılar ve: "Sizi Allah'ın kitabına çağırıyoruz" diye seslendiler. İnsanlar buna sevindi ve Kur'an'ın hükmüne razı oldular.

Şam halkı aralarından Amr bin As *Radıyallahu anhu*'yu hakem tayin ettiler. Ali *Radıyallahu anhu* da Ebû Musa el-Eş'ari *Radıyallahu anhu*'yu hakem tayin etti. Aralarında iki hakemin hükmettiği şeye razı olacaklarına dair bir sözleşme yazdılar. Ramazan ayında buluşma zamanı gelince Dümetu'l-Cendel'in Ezrah denen yerinde buluştular. Fakat hakemler herhangi bir antlaşmaya varamadı.

Ali *Radıyallahu anhu* Irak'a, Muaviye de Şam'a döndü.

Ali *Radıyallahu anhu* Kufe'ye varınca, Hariciler isyan edip muhakemeleşmeyi kabul ettiği için onu tekfir ettiler. Dediler ki: "Hüküm ancak Allah'a aittir" ve Irak'ın bir yeri olan Harura'da toplandılar. Bu sebeple kendilerine Haruriye ismi verildi.

Ali *Radıyallahu anhu* onlara Abdullah ibni Abbas *Radıyallahu anhu*'yu gönderdi. İbni Abbas *Radıyallahu anhu* der ki: "Ben onlar kadar çalışkan ve çok ibâdet eden kimsede gormedim." Abbas *Radıyallahu anhu* onlara, Ali *Radıyallahu anhu* 'yu ne ile suçladıklarını sordu. Dediler ki: Uç şeyden dolayı:

"Birincisi: O Allah *Subhanehu ve Teala'*nın içinde adamları hakem tayin etti. Hâlbuki Allah *Subhanehu ve Teala'*: "Hüküm yalnızca Allah'a aittir."¹⁴⁴ buyuruyor.

İkincisi: O savaştı ama ne esir ne de ganimet aldı. Eğer karşıdakiler Musluman ise onlarla savaşmak bize helal olmaz, yok eğer kâfirseler o zaman kendilerinden esir ve ganimet almamız bize helaldir.

Üçüncüsü: O kendini müminlerin emirliğinden sildi. Eğer o müminlerin emiri değilse, o zaman kâfirlerin emridir."

İbni Abbas *Radıyallahu anhu* onlara dedi ki: "Size Kur'an'dan hükümler ve Peygamberimizin sünnetinden inkâr edemeyeceğiniz deliller getirsem dönecek misiniz?" "Evet" dediler. İbni Abbas *Radıyallahu anhu* dedi ki:

"Ali *Radıyallahu anhu*, Allah *Subhanehu ve Teala'*nın dininde adamları hakem tayin etti diyor-sunuz. Allah *Subhanehu ve Teala* şöyle buyuruyor:

"Ey iman edenler! İhramlı iken (karada) av hayvanı öldürmeyin. Kim (ihramlı iken) onu kasten öldürürse (kendisine) bir ceza vardır. (Bu ceza) Kâbe'ye ulaştırılmak üzere, öldürdüğünün dengi olup, içinizden iki âdil kimsenin takdir edeceği bir kurbanlık hayvan veya yoksulları yedirmek suretiyle kefarete yahut onun dengi oruç tutmaktır."²⁴⁵

Başka bir âyette Allah *Azze ve Celle* şöyle buyuruyor:

"Eğer karı-kocanın arasının açılmasından endişe ederseniz, erkeğin ailesinden bir hakem, kadının ailesinden bir hakem gönderin."²⁴⁶

Şimdi Allah aşkına söyleyin, insanların aralarını düzeltip kanlarını ve mallarını guvenceye almak için hakem tayin etmek mi daha lâyıktır, yoksa çeyrek dirhem fiyatı olan bir tavşan veya bir kadının ferici mi?" Dediler ki: "Evet doğru, akan kanları durdurmak ve aralarını düzeltmek adına hakem tayin etmek buna daha lâyıktır." İbni Abbas *Radıyallahu anhu*: "Bu konuda sizi ikna ettim mi?" dedi. "Evet" dediler. Sonra devam etti:

¹⁴⁴ En'am Suresi: 57.

¹⁴⁵ Maide Suresi: 95.

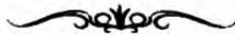
¹⁴⁶ Nisa Suresi: 35.

"O savaştı ama ne esir ne de ganimet aldı" sözüne gelince, anneniz Aişe *Radıyallahu anha*'yı mı esir alacak ve diğerlerinden kendinize helal kıldığınız şeyleri onun hakkında da mı helal göreceksiniz? Eğer evet dersanız kâfir olursunuz. Onun, anneniz olmadığını iddia ederseniz yine kâfir olursunuz. Çünkü Allah Subhanehu ve Teala "Onun eşleri de müminlerin anneleridir"²⁴⁷ buyuruyor. Eğer iki sapıklık arasında tereddüt ederseniz, istediğinizi seçin! Bu konuda sizi ikna ettim mi?" dedi. "Evet" dediler. Şöyle devam etti:

"O kendini müminlerin emirliğinden sildi" demenize gelince, Allah Rasûlu *Sallallahu aleyhi ve sellem* Hudeybiye günü, kendisi ile Kureyş arasında bir antlaşma yapmak istemişti ve Ali *Radıyallahu anhu*'ya: "Yaz, bu Allah Rasûlü Muhammed'in kararıdır" buyurmuştu. Kureyşliler dediler ki: "Eğer senin Allah Rasûlü olduğunu bilseydik, senin Kâbe'ye gitmeni engellemez ve seninle savaşmazdık. Bundan dolayı Muhammed bin Abdullah yaz." Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: "Sil ya Ali!" Ali *Radıyallahu anhu* dedi ki: "Vallahi senin adını asla silmem." Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* de: "Bana yerini göster" buyurdu. Ali *Radıyallahu anhu* ona yeri gösterdi ve Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* de kendi eliyle sildi. Vallahi Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem* Ali *Radıyallahu anhu* 'dan daha üstündür. Bu konuda da sizi ikna ettim mi?" dedi. "Evet" dediler.

Böylece onlardan dört bin kişi döndü. Geri kalanlar ise Ali *Radıyallahu anhu*'ya karşı çıkmaya devam ettiler. Ali *Radıyallahu anhu* da onlarla savaştı ve onlardan çok sayıda kişi öldürdü. Zî-Suddiye'nin yakalanmasını emretti. Ali *Radıyallahu anhu* onu ele geçirince Allah Subhanehu ve Teala'ya şükür secdesi yaptı.

Habbab bin Eret, iki şahitlik sahibi Huzeyme, Rasûlullah *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in azatlısı Sefine ve Abdullah bin Sa'd bin Ebi Sarh bu yıl vefat ettiler. Allah onlardan razı olsun.

²⁴⁷ Ahzab Suresi: 6.

HİCRET'İN OTUZ SEKİZİNCİ YILI OLAYLARI

Sonra Hicret'in otuz sekizinci yılına girildi. Bu yıl, Muhammed bin Ebû Bekir öldürüldü ve yakıldı.

Sehl bin Huneyf ve Suheyb er-Rumi de bu yıl öldü. Allah onlardan razı olsun.

HİCRET'İN KIRKINCI YILI OLAYLARI

Sonra Hicret'in kırkinci yılına girildi. Bu yıl Muaviye *Radıyallahü anhu*, Ali *Radıyallahü anhu*'ya mektup yazarak şöyle dedi: "Eğer istersen Irak senin, Şam da benim olsun. Böylece kılıcı bu ümmetin üzerinden kaldırıp daha fazla Müslüman kanının akmasına engel olalım." Dedigi gibi de yapıldı, Muaviye ve Ali *Radıyallahü anhu*ma bunun üzerine anlaştılar.

Ali *Radıyallahü anhu* bu yıl öldürüldü. Ramazan ayının bitmesine on üç gün kala Ali *Radıyallahü anhu* sabah namazı için çıktığı sırada, Haricilerden bir adam olan Ibnu Mulcem onu öldürdü.

İnsanlar da bunun üzerine Ali *Radıyallahü anhu*'nın oğlu Hasan *Radıyallahü anhu*'ya biat ettiler. Hasan *Radıyallahü anhu* yaklaşık olarak yedi ay halifelik yaptı. Sonra Muaviye'nin üzerine yürüdü. İki topluluk karşılaştınca Hasan *Radıyallahü anhu*, bir taraf diğerinin çoğunu öldürmeden birbirlerine galip gelemeyeceklerini anladı. Bu yüzden Muaviye ile sulh yaptı. Emirliği ona bıraktı ve ileri sürdüğü bazı şartlar üzere ona biat etti. Muaviye, istediklerini kat kat fazlasıyla ona verdi.

Bu olay Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem*'den sahih yolla gelen şu rivayet doğrular niteliktedir: Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* Hasan *Radıyallahü anhu* hakkında şöyle demişti. "Benim bu oğlum seyyittir. Umulur ki Allah onunla Müslümanlardan büyük iki grubun arasını bulur."

Hariciler hakkında rivayet edilen sahih bir hadiste de Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: "Onlar, insanlar arasında ayrılık olduğu bir sırada ortaya çıkacaklar ve onları iki gruptan hakka yakın olan öldürecekler."

Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in fitnelerin vuku bulacağını haber vermesi, fitnelere karşı uyarması ve fitneler ortaya çıkınca savaşı yasaklaması ile ilgili pek çok sahih hadis vardır.

Butun bu söylediklerimize binaen en doğru tavır, Sa'd bin Ebû Vakkas, İbni Omer, Usame bin Zeyd *Radıyallahü anhum* ve onlar gibi iki gruba da yanaşmayıp savaştan kaçınan birçok sahabenin gösterdiği tavidir.

Ayrıca Ali bin Ebû Talib *Radıyallahü anhu* ve onun taraftarları, Muaviye *Radıyallahü anhu* ve taraftarlarına göre hakka daha yakındırlar. Bununla beraber iki taraf da iman üzere olup, dinden çıkmamışlardır. Dinden çıkanlar Nehrevan halkıdır.

Hasan bin Ali *Radıyallahü anhu*'nun davranışı, Allah *Subhanehu ve Teala* katında babası Ali *Radıyallahü anhu*'nun davranışından daha sevimlidir. Çünkü Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* onu, bir vacibi veya mustehabı terk ettiği için övmemiştir.

Ehli Sunnet, sahabeler *Radıyallahü anhum* arasında çıkan anlaşmazlıklar konusunda susmak gerektiğine dair icmâ etmiştir. Onlar hakkında hayırdan başka bir şey söylenmez. Her kim Muaviye veya başka bir sahabe hakkında ileri geri konuşursa, icmâya karşı çıkmış olur. Allah *Subhanehu ve Teala* daha iyi bilir.

Uzun süren ayrılıklardan sonra Müslümanların kırk birinci yılın, Rebiulevvel ayında tekrar imam üzerinde bir araya gelmeleri sebebiyle bu yıla: "Birlik Yılı" denildi. Muaviye *Radıyallahü anhu* üzerinde birleştiler ve o günden sonra "Müminlerin Emiri" olarak çağrılmaya başlandı. Hasan bin Ali *Radıyallahü anhu* da Medine'ye döndü.

HİCRET'İN KIRK İKİNCİ YILI OLAYLARI

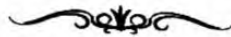
Bu yıl Mısır valisi olan Amr bin el-As vefat etti. Allah ondan razı olsun.

HİCRET'İN KIRK ÜÇÜNCÜ YILI OLAYLARI

Bu yıl Abdullah bin Selam vefat etti. Allah ondan razı olsun.

HİCRET'İN KIRK DÖRDÜNCÜ YILI OLAYLARI

Müminlerin annesi Ummu Habibe binti Ebû Sufyan bu yıl vefat etti. Allah ondan razı olsun.

HİCRET'İN KIRK BEŞİNCİ YILI OLAYLARI

Bu yıl müminlerin annesi Hafsa binti Omer ve Zeyd bin Sabit vefat etti Allah onlardan razı olsun.

HİCRET'İN KIRK ALTINCI YILI OLAYLARI

Muhammed bin Mesleme bu yıl vefat etti. Allah ondan razı olsun.

HİCRET'İN KIRK YEDİNCİ YILI OLAYLARI

Kays bin Asım bu yıl vefat etti. Allah ondan razı olsun.

HİCRET'İN KIRK DOKUZUNCU YILI OLAYLARI

Daha sonra Hicret'in kırk dokuzuncu yılına girildi. Yezid bin Muaviye bin Ebû Sufyan'ın Rumlara karşı yaptığı savaşlar bu yıl meydana geldi ve Konstantin'e kadar ulaştı. Yanında da İbni Abbas, İbni Ömer, İbni Zübeyir ve Ebû Eyyub el-Ensari *Radıyal* *lahu anhum* vardı.

Bu yıl Hasan bin Ali, müminlerin annesi Cuveyriye binti Haris, müminlerin annesi Safiyye binti Huyey, Cubeyr bin Mut'im, Hasan bin Sabit, Dihye bin Halife el-Kelbi, Ka'b bin Mâlik, Amr bin Umeyye ed-Damri, Akil bin Ebû Talib, Utban bin Mâlik ve Muğire bin Şu'be vefat ettiler. Allah hepsinden razı olsun.

HİCRET'İN ELLİ BİRİNCİ YILI OLAYLARI

Said bin Zeyd bin Amr bin Nufeyl ve Cerir bin Abdullah el-Beceli bu yıl vefat ettiler. Allah onlardan razı olsun.

HİCRET'İN ELLİ İKİNCİ YILI OLAYLARI

Ebû Eyyub Zeyd bin Halid el-Ensari gazi olarak öldü ve Konstantin'in surlarının yanında defnedildi. Hristiyanlar onun kabrini vesile edinerek yağmur istiyorlardı. Allah *Sûrahane ve Teala* onu, Hristiyanların bâtıl inançlarından uzak kılmıştır.

Aynı yıl Ebû Musa el-Eş'ari ve İmran bin Husayn vefat ettiler. Allah onlardan razı olsun.

HİCRET'İN ELLİ ÜÇÜNCÜ YILI OLAYLARI

Cahiliye devrinde gömülmesine karar verilen dört yüz kız çocuğunu kurtardığı rivayet edilen sahabe Sa'sa bin Naciye ve Ziyad bin Sümeyye bu yıl vefat ettiler. Allah onlardan razı olsun.

HİCRET'İN ELLİ DÖRDÜNCÜ YILI OLAYLARI

Müminlerin annesi Sevde binti Zem'a, Ebû Katade el-Ensari ve Hâkim bin Hizam bu yıl vefat ettiler. Allah onlardan razı olsun.

HİCRET'İN ELLİ BEŞİNCİ YILI OLAYLARI

Sa'd bin Mâlik *Radıyallahu anhu*, Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in İslâm'a gizlice davette bulunduğu evin sahibi olan Erkam bin Ebi'l Erkam ve fesahatî örnek gösterilen belâgat sahibi Sehben Vail bu yıl vefat ettiler. Allah onlardan razı olsun.

HİCRET'İN ELLİ ALTINCI YILI OLAYLARI

Muaviye, bu yıl insanları oğlu Yezid'e biat etmeye çağırdı.

HİCRET'İN ELLİ YEDİNCİ YILI OLAYLARI

Osman bin Huneyf vefat etti. Allah ondan razı olsun.

HİCRET'İN ELLİ SEKİZİNCİ YILI OLAYLARI

Önde gelen faziletli yedi kişiden biri olan Said İbni As ve Abdullah İbni Abbas bu yıl vefat ettiler. Yine Abdurrahman İbni Ebû Bekir de bu yıl vefat etti. Allah onlardan razı olsun.

HİCRET'İN ALTMİŞINCI YILI OLAYLARI

Daha sonra Hicret'in altmışıncı yılına girildi. Bu yıl Muaviye bin Ebû Sufyan *Radıyallahu anhu* vefat etti. Doğru olan ise Ebû Hureyre *Radıyallahu anhu*'nın bundan bir yıl önce vefat ettiğidir. Ebû Hureyre *Radıyallahu anhu* şöyle derdi: "Allah'ım, altmışıncı yılın başından ve babadan oğula devredilen idareden sana sığınırım."

Muaviye, oğlu Yezid'i yerine halife bıraktı. Böylece ikinci fitne meydana geldi. Bu fitne, insanlar Abdulmelik bin Mervan'ın etrafında toplanana kadar yılarca devam etti.

Yezid zamanında meydana gelen fitnelerin ilki, Hüseyin bin Ali *Radıyallahu anhu* ve ailesinin öldürülmesidir. Bu olay, Hicret'in altmış birinci yılının aşure gününde meydana gelmiştir.

Bundan sonra Medine'de büyük Harra olayı meydana geldi. Bu olayda Medine'de birçok kişiyi öldürdüler ve askerleri, üç gün istediklerini yapmada serbest bıraktılar. Bunu helal gördüler. Daha sonra Abdullah bin Zübeyr *Radıyallahu anhu* ile savaşmak için Mekke'ye yöneldiler. Mekke'yi muhasara altına aldılar. Yezid'in ölüm haberi gelene kadar muhasara devam etti. Yezid ölünce de insanlar çok sayıda fırkalara ayrıldı.

Şairin de dediği gibi:

Yarımadanın her tarafında insanlar dağıldı, birlik bozuldu,
Her bir yerde bir emir ve bir minber kuruldu.

Mervan ise Şam'da kaldı. Irak'ta bozguncu Muhtar İbni Ebi Ubeyd es-Sakafi ve Yemâme'de ise Necde bin Uveymir ortaya çıktı.

Bu yıllarda müminlerin emiri lakabı ile meşhur olan kişi, Mekke'de bulunan Abdullah bin Zübeyr *Radyallahu anhu* idi. İnsanların çoğu ona biat etmişti.

Hicret'in altmış beşinci yılında Mervan ölünce oğlu Abdulmelik idareyi eline aldı.

Abdulmelik idareyi eline aldığı gibi Abdullah bin Zübeyr *Radyallahu anhu* ile savaşa girdi. Aralarında meydana gelen olayları anlatmak hayli uzar. Sonunda Abdulmelik, İbni Zübeyr ile savaşmak için başında Haccac bin Yusuf es-Sakafi'nin bulunduğu bir ordu gönderdi. Hicret'in yetmiş üçüncü yılında onu Mekke'de muhasara altına aldı. Sonra da onu öldürdü. Allah Abdullah bin Zübeyr'den razı olsun.

Abdullah bin Zübeyr *Radyallahu anhu*'nun ölümünden sonra insanlar Abdulmelik bin Mervan etrafında birleştiler. Hicret'in seksen altıncı yılına kadar halife olarak kaldı. Ölünce yerine oğlu Velid geçti. Hilâfeti yedi yıl ve birkaç ay sürmüştü. Onun hilâfeti sırasında Enes bin Mâlik *Radyallahu anhu* ve Haccac bin Yusuf öldü.

Velid'den sonra da yerine kardeşi Süleyman bin Abdulmelik geçti. O da iki yıl ve birkaç ay hilâfette kaldı.

Ondan sonra da Ömer bin Abdulaziz *Rahmehullah* halife oldu. İnsanlar ona Hicret'in doksan dokuzuncu yılının Safer ayında biat ettiler. Ömer bin Abdulaziz -Allah ona rahmet etsin- Raşid halifelerin izinden gitti. Sünneti diriltip bid'atleri yok etti. Hak ve doğru yolu izleyerek iki yıl birkaç ay hilâfette kaldı. Hicret'in yüz birinci yılının Recep ayında vefat etti. Oğlu Abdulmelik daha kendisi hayattayken vefat etmişti. O da babasına benzerdi. Allah ona rahmet etsin.

Ömer bin Abdulaziz *Rahmehullah*'dan sonra yerine Yezid bin Abdulmelik geçti ve dört yıl bir ay hilâfette kaldı. Hicret'in yüz beşinci yılında vefat etti.

Ondan sonra kardeşi Hişam bin Abdulmelik yerine geçti ve on dokuz yıl birkaç ay hilâfette kaldı.

Hişam bin Abdulmelik'in hilâfeti döneminde Ca'd bin Dirhem ortaya çıktı. Kur'an'ın mahlûk olduğunu söyleyen ilk kişi odur. Bu söylemini Dimeşk'te açıkça dile getirdi. Beni Umeyye cınun yakalanmasını istedi. Onlardan kaçıp Kufe'ye gitti. Orada bu sözlerini açıkça dile getirince Halid bin Abdullah el-Kasri onu yakaladı ve Kurban

Bayramı günü onu öldürdü. Hicret'in yüz yirmi dördüncü yılının bayram günü minbere çıkıp insanlara şöyle hitap etti: "Ey insanlar, kurbanlarınızı kesin. Allah *Subhanehu ve Teala* kurbanlarınızı kabul etsin. Ben de Ca'd bin Dirhem'i kurban edeceğim. Çünkü o, Allah *Subhanehu ve Teala* 'nın İbrahim *Aleyhü selam*'ı halil edinmediğini ve yine Musa *Aleyhü selam* ile konuşmadığını iddia ediyor. Allah *Subhanehu ve Teala*, onun söylediklerinden yüce ve münezzehtir." Daha sonra minberden indi ve onu minberin ayağının dibinde kesti.

Hişam bin Abdumelik Hicret'in yüz yirmi beşinci yılında vefat etti.

Ondan sonra kardeşinin oğlu Velid bin Yezid bin Abdumelik hilâfete geçti. Hilâfette takriben bir sene kadar kaldı. Hicret'in yüz yirmi altıncı yılında öldürüldü.

Ondan sonra hilâfete amcasının oğlu Yezid bin Velid bin Abdumelik geçti. O da hilâfette beş ay kaldı. Hicret'in yüz yirmi altıncı yılının Zilkade ya da Zilhicce'nin başında öldü.

Ondan sonra hilâfet tamamen yok oldu. O günden bugüne kadar ümmet bir imamın etrafında toplanmadı. O, Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in sahih hadiste zikretmiş olduğu on iki halifenin sonuncusudur. Allah Rasûlü *Sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur:

"Hepsi Kureyş'ten olan on iki halife başa gelinceye kadar bu ümmetin iktidarı güçlü olacak ve düşmanlarına karşı muzaffer olacaktır."

Müslim'de geçen ifadeye göre: "On iki halife gelip geçmeden bu iş sona ermeyecektir."

El-Bezzar'da şöyle geçmektedir: "On iki halife gelip geçmedikçe ümmetimin iktidarı devam edecektir."

Başka bir lafızla: "On iki halife gelip geçmedikçe İslâm aziz ve güçlü olacaktır."

Ebû Davud'da ise şöyle geçmektedir: Dediler ki: Sonra ne olacak? Buyurdu ki: "Sonra kargaşa çıkacak"

Yezid olunce onun kardeşi İbrahim başa geçmek istedi. Kardeşi ona biat etti ama idareyi ele alamadı.

Mervan bin Muhammed bin Mervan -Eşek Mervan denilen kişi- halife olmak istedi. Hicret'in yüz yirmi yedinci yılının Safer ayında insanların bir kısmı ona biat etti.

Mervan bin Muhammed Hicret'in yüz otuz ikinci yılının Pazar günü, Zihicce'nin bitimine üç gün kala Ebûsayr'deki bir kilisede öldürülünceye kadar, hilâfetini savaşlarla geçirdi. Onun hilâfeti beş yıl on ay on gün sürdü. O, Beni Umeyye'nin son halifesidir.

ABBASİLER DEVLETİ

Sonra Abbasiler devleti kuruldu.

Bu yıllarda üçüncü fitne kapısı açıldı. Öyle bir fitne ki, ateşi günümüze kadar söndürülemedi.

Abbasilerden başa geçen ilk kişi es-Sefah olarak bilinen Abdullah bin Muhammed bin Ali bin Abdullah bin Abbas'tır. Altı yıl kadar başta kaldıktan sonra vefat etti. Kendinden sonra el-Mansur ismiyle tanınan kardeşinin halife olacağını kararlaştırdı. O da yirmi iki yıl başta kaldıktan sonra öldü. Mehdi ismi ile bilinen oğlunun kendisinden sonra yerine geçmesini kararlaştırdı. O da on yıl kadar başta kaldıktan sonra öldü. Onun ardından oğlu Musa başa geçti. Hâdî ismi ile bilinen bu oğlu da, bir yıl bir ay başta kaldıktan sonra vefat etti.

Ondan sonra kardeşi Harun başa geçti. Er-Raşid diye isimlendiriliyordu. Yirmi yıldan fazla başta kaldı. Ondan sonra el-Emin -annesi Zübeyde binti Cafer bin Mansur'dur- diye tanınan oğlu başa geçti. O da üç yıl başta kaldı ve sonra kardeşi el-Me'mun'nun askerleri tarafından öldürüldü.

Ondan sonra kardeşi Me'mun tahta geçti. O, Müslümanları akidevi birçok fitneye sürükledi. Yunan felsefe kitaplarını tercüme ettirdi. Açıkça Kur'an'ın mahlûk olduğunu söylüyordu. İnsanları da bunu söylemeye mecbur ediyordu. İmam Ahmed ve başka âlimleri bu konuda sınıdı.

KİTAPLARIN YAZILMAYA BAŞLANMASI

Omer bin Abdulaziz *Rahimehullah* kendi hilâfeti döneminde Medine'de bulunan Ebû Bekir bin Hazm'a şöyle bir mektup yazdı: "Rasûlullah Sallallahu aleyhi ve sellem'in hadislerini araştır ve topla. Ben ilmî tedrisatın ve âlimlerin yok olmasından korkuyorum."

Mansur'un hilâfeti döneminde âlimler hadis ve tefsir kitapları yazmaya başladılar. Mekke'de İbni Cüreyc, Medine'de Mâlik bin Enes, Şam'da Ebû Amr el-Evzai, Basra'da Hammad bin Seleme, Kufe'de Sufyan es-Sevri, Yemen'de de Mamer bin Musenna kitap tasnif edenler arasındaydı.

Muhammed bin İshak *el-Magazi* kitabını yazdı. Ebû Hanife Numan bin Sabit de, rey ile ilgili fıkıh kitapları tasnif etti.

Bundan önce âlimler ezberlerinden konuşuyor ve ilmi, tasnif edilmemiş sayfalardan aktarıyorlardı. Allah *Subhanehu ve Teala* daha iyi bilir.

Hamd, âlemlerin rabbi olan Allah'adır. Allah'ın salat, selam ve bereketi Nebi-lerin sonuncusu, Rasûllerin büyüğü Muhammed Sallallahu aleyhi ve sellem'e, ehline ve ashabının hepsine olsun.

مختصر
سيرة الرسول

Allah subhanehu ve teala'nın bize vadettiği hidâyet, Peygamberlerin gönderilmesidir. Allah subhanehu ve teala vaadini yerine getirmiş ve gerektiğinde Peygamberler göndermiştir. Gönderilen Rasûllerin ilki Nuh aleyhis selam, sonuncusu bizim Peygamberimiz Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'dir.

Ey Allah'ın kulu!

Allah subhanehu ve teala ile kulun arasındaki bu bağı anlama konusunda gayretli ol. Kim ona tutunursa selamete erer, kim de onu kaybederse mahvolur. Aynı şekilde baban Âdem aleyhis selam'ın başına ne geldiğini ve düşmanın iblise ne olduğunu öğrenmek için gayretli ol. Nuh ve kavmi, Hud ve kavmi, Sâlih ve kavmi, İbrahim ve kavmi, Lut ve kavmi, Musa ve kavmi, İsa ve kavmi, Muhammed ve kavminin aleyhimu's selam başına gelenleri öğren. İlim ehlinin Nebi sallallahu aleyhi ve sellem ve kavmi ile ilgili anlattıkları olayları, Mekke ve Medine'de onun ve beraberindekilerin yaşadıklarını öğren.

Aynı şekilde âlimlerin, ashabın hâl ve amelleri ile ilgili anlattıklarını öğren. Böylece İslâm'ı ve küfrü öğrenmiş olursun. Muhakkak ki İslâm bugün gariptir. İnsanların çoğu İslâm ile küfrü birbirinden ayırt edememektedirler. İşte bu, kurtuluşu olmayan bir helâktir.

KÜÇÜK YAVINLARI

